

156077

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MİMARLIK ANABİLİM DALI

**MÜSTAKİL KONUT SİTELERİNDE
DEĞİŞİM / DÖNÜŞÜM SORUNALI VE KİMLİK: Trabzon Örneği**

Yük. Mimar Tülay ZORLU

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
“Doktor”
Ünvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 05.01.2004

Tezin Savunma Tarihi : 09.02.2004

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Ayşe SAĞSÖZ

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Şengül ÖYMEN GÜR

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ali ÖZBİLEN

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Nur Esin ALTAŞ

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. M. Reşat SÜMERKAN

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Yusuf AYVAZ

Trabzon 2004

ÖNSÖZ

Ülkemizde kentleşme olgusunun beraberinde getirdiği sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel değişimler toplumu, dolayısıyla da aile yapısı ve yaşam biçimi değiştirmektedir. Kullanıcının zaman içinde değişen istek, gereksinim ve tercihlerini karşılamaya yönelik olarak konut tasarımında esneklik-değişebilirlik-uyabilirlik, kültür-kimlik- kimliklendirme kavramlarının tartışılarak tasarımcılara önerilerin geliştirildiği bu çalışma KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı doktora programında yapılmıştır.

Tez çalışmam boyunca katkılarıyla bana yol gösteren ve beni destekleyen çok değerli hocam Doç. Dr. Ayşe SAĞSÖZ'e, bu süre boyunca değerli bilgi, tecrübe ve zamanını benimle cömertçe paylaşan sayın hocam Prof. Dr. Şengül Ö. GÜR'e, tartışmalardaki zengin katkılarından dolayı sayın hocam Prof. Dr. Ali ÖZBİLEN'e, beni hiç yalnız bırakmayan kıymetli arkadaşım Nazan KIRCI'ya, bilgisayar konusunda ve düzenlemelerde her zaman yardımına koşan arkadaşım Sagip OKUR'a, Y. Mimar Süleyman ÖZGEN' e çizimleri yapan arkadaşım Öğ.Gör. Saffet LÜLECİOĞLU'na ve tüm dostlarıma, bana evlerini açan ve sabırla sorularımı yanıtlayan görüşmecilere, sevgili aileme ve katkısı olan herkese teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Bu uzun ve yorucu süreç boyunca büyük bir sabır ve özveriyle bana destek olan eşim Cüneyt ZORLU'ya ve onlardan çaldığım zamanlar için bile şikayet etmeyen kızlarım Nihan ve Yaren'e şükranlarımı sunuyorum ,

Tülay ZORLU

Trabzon, 2004

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖNSÖZ	II
İÇİNDEKİLER	III
ÖZET	V
SUMMARY	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ	VII
TABLolar DİZİNİ	X
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. Giriş	1
1.2.Konut Kavramı	3
1.2.1. Konut Tipleri	3
1.2.2. Konutun Barındırdığı İşlevler ve Konutun Bölümleri	6
1.3. Konut Planlamasını Etkileyen Faktörler	7
1.3.1. Kullanıcıya İlişkin Sosyal Belirleyiciler	8
1.3.1.1. Ailenin Büyüklüğü, Ailenin Yapısı ve Ailedeki Roller	8
1.3.1.2. Ailenin Yaşam Süreci İçindeki Yeri	10
1.3.1.3. Ailenin Yaşam Biçimi, Dünya Görüşü ve Toplumsal Tutumları	11
1.3.1.3.1. Yarar İlişkisi ve Fiziksel Çevre	13
1.3.1.3.2. Uyum İlişkisi ve Psiko-Sosyal Çevre	20
1.3.1.4. Sosyo-Ekonomik Statü	20
1.3.1.5. Ailenin Önceki Konut Deneyimleri ve Konut İmgesi	21
1.4. Kullanıcı Gereksinimleri Kavramı	21
1.4.1. Kullanıcı Gereksinmelerinin Sınıflandırılması	22
1.4.1.1. Fiziksel Gereksinimler	24
1.4.1.2. Psiko-Sosyal Kullanıcı Gereksinimleri	25
1.4.1.2.1. Mahremiyet Gereksinimleri	25
1.4.1.2.2. Davranışsal Gereksinimleri	26
1.4.1.2.3. Toplumsal Gereksinimler	27
1.4.1.2.4. Estetik Gereksinimler	28
1.4.2. Kullanıcı Gereksinmelerinin Zaman Boyutu İçinde Değişimi	28

1.5. Konut ve Çevre Niteliği	29
1.6. Esneklik, Değişebilirlik ve Uyabilirlik Kavramları	32
1.6.1. Konutta Esneklik- Değişebilirlik İhtiyacının Kaynakları	35
1.6.1.1. Konutu Kullanma Sürecinde Kullanıcı Gereksinmelerinde Meydana Gelen Değişiklikler	35
1.6.1.2. Yapısal Çevrede Eskime	38
1.6.1.3. Kaynak ve Enerji Tasarrufu	38
1.6.1.4. Üretim olgusu	40
1.6.2. Esneklik Kavramının Sınıflandırılması	40
1.6.2.1. Statik esneklik-Sınırlı değişebilirlik	40
1.6.2.2. Sürekli Esneklik Serbest Değişebilirlik	42
1.6.2.3. Büyüme esnekliği	45
1.7. Kültür-Kimlik Kavramları ve Konut İlişkisi	51
1. 8. Fiziksel Çevre-İnsan Etkileşimi Kimliklendirme / Kendinleme Kavramları	57
1.8.1. Konut / Ev Kavramları ve Evin Anlamı	59
1.8.2. Konut Kimliği	62
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	64
2.1. Sorunun Belirlenmesi	64
2.2. Çalışmanın Amacı ve Varsayımlar	67
2.3. Çalışmada İzlenen Yöntem ve Örneklem Kriterleri	69
3. BULGULAR VE İRDELEME	76
3.1. Anket Sorularına Verilen Yanıtların Genel Frekans Dağılımları	226
3.2. Değişim Tabloları	274
3.2.1. Değişim Tablolarının İrdelenmesi	287
3.3. Kullanıcıların Sorulara Verdiği Yanıtlar ve Yerinde Tespit Çalışmalarını İrdelenmesi	291
3.4. Konutlarda Mekan Büyüklüklerinin İrdelenmesi	300
3.5. Bölüm Sonuçları	305
4. SONUÇLAR	310
5. ÖNERİLER	312
6. KAYNAKLAR	314
7. EKLER	321
ÖZGEÇMİŞ	336

ÖZET

Çağımızda konut kullanıcısının fiziksel ve psiko-sosyal gereksinmelerini karşılamanın ötesinde daha farklı anlamlar içeren çok boyutlu bir kavramdır. Hızla gelişen endüstrileşme, yaşamın her alanına giren teknolojik gelişmeler ve küreselleşen dünya kullanıcının yaşam biçimini, değer yargılarını ve dolayısıyla konuttan beklentilerini de değiştirmektedir. Değişen toplumsal yapı ve sosyo-kültürel değerler en başta toplumun çekirdeği olan ailenin yapısını etkilemektedir. Değişen ve çeşitlenen farklı aile tipleri zaman içinde değişebilecek gereksinmelerini karşılamak için esnek-değişebilir konut tasarımlarını gündeme getirmektedir.

Bu bağlamda, kentsel doku içinde giderek daha yaygın bir yer kaplayan konut alanlarındaki müstakil konutlarda kullanıcının istekleri, tercihleri, beklentileri ve zaman içinde değişen bu özelliklerin konutlara yansımaları üzerine bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada özellikle tasarımcılara yönelik öneriler verilmiştir.

Birinci bölümde, çalışmanın kuramsal çerçevesi oluşturularak sırasıyla, konut kavramı ve konutta sosyal belirleyiciler, kullanıcı gereksinmeleri, esneklik-değişebilirlik-uyabilirlik kavramları ile kültür-kimlik-konut kimliği ve kendinleme kavramları açıklanmıştır. İkinci bölümde, konuyu oluşturan nedenler belirlenerek sorunun tanımı yapılmış, çalışmanın amacı, çalışma alanının belirlenmesi ve izlenen yöntem konusunda bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde, çalışma alanı olarak belirlenen sitelerin tanıtımı, konutların orijinal planları ve sırasıyla incelenen tüm konutlardaki değişimler saptanarak sunulmuştur. Ayrıca yapılan anketlere verilen yanıtlara ilişkin genel frekans dağılımlarını içeren bulgular verilmiş ve bunların irdelenmesi yapılmış ve değerlendirilmiştir. Dördüncü bölümde, üçüncü bölümdeki bulguların genel sonuçları açıklanmıştır. Beşinci bölümde, önceki bölümlerde yapılan çalışma ve elde edilen sonuçlar ışığında gelecek çalışmalar için öneriler yer almaktadır.

Anahtar kelimeler: Konut, Konutta Esneklik-Değişebilirlik, Kültür, Kimlik, Bireysel Kimlik, Konut Kimliği

SUMMARY

Changes, Transformations in Detached Housing Sites Problems and Identity: Trabzon example

Housing, in our modern times has far exceeded the traditional meaning of meeting the physical, psychological and social needs of the users, and now it has gained a multidimensional meaning. The fast growing industrial life, and the technological developments, and the changing life styles, values, and expectations in our global world change the value judgments and the expectations of the users. The changing structure of the society and the socio-cultural values also change the structure of the family, an important unit of the society. There is a need to come up with flexible housing designs in order to meet the needs of the different family types.

In this context, a study has been conducted to transform the changing demands, expectations, and choices of the users into the houses which occupy an ever increasing role in the urban texture.

In the first part, the theoretical background of the study has been formed and the concepts such as the housing, social determiners in the house, user's needs, flexibility-variability-adaptability, culture-identity-housing and appropriation have been explained. In the second part, the problem has been introduced, and the reasons of the problem have been determined, and the aim of the study, the scope of the study area, and the method has been highlighted. In the third part, the study area, the introduction of the sites, the original housing plans, and the changes recorded in all houses have been presented. Moreover, the data including the distribution of the frequencies of the responses to the questionnaires have been analyzed and presented. In the fourth part, the findings of the questionnaire have been given. In the fifth part, the suggestions for further studies have been put forward in the light of the results provided in this study.

Key Words: Housing, Flexibility-Variability-Adaptability in House, Culture, Identity, Cultural Identity, Individual Identity, House Identity

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No:

Şekil 1. Oturduğu Arsanın Eğimine uyması Yönünden Konutlar	6
Şekil 2. Minimum yaşama mekanına ilişkin önerilen alternatifler	15
Şekil 3. Minimum ebeveyn yatak odası önerileri	16
Şekil 4. Minimum çocuk odası önerileri	16
Şekil 5. Farklı tiplerde önerilen minimum mutfak alternatifleri	18
Şekil 6. Önerilen banyo alternatifleri	19
Şekil 7. Önerilen minimum tuvalet alternatifleri	19
Şekil 8. Maslow'un insan gereksinimleri hiyerarşisi	23
Şekil 9. J.M. Faverge'nin ihtiyaçlar şeması	23
Şekil 10. Maslow'un gereksinimler piramidinin sosyal ve fiziksel çevre ile ilgisi kurularak temsili	23
Şekil 11. Mies van Der Rohe, Fransworth Konutu	39
Şekil 12. Statik Esneklik Yaklaşımına Örnek (Rabaneck, Sheppard, Town)	41
Şekil 13. Islak Hacimlerde Farklı Konumlandırma	42
Şekil 14. Konutta kullanım esnekliği	43
Şekil 15. Orijinal plan ve görünüşler	45
Şekil 16. Alt katta plan alternatifleri	46
Şekil 17. Üst katta plan alternatifleri	47
Şekil 18. Ana Planlar	48
Şekil 19. Farklı tipte aileler için değişebilir plan örnekleri	48
Şekil 20. Esnek plan örnekleri	50
Şekil 21. Genel olarak konutta oturulan süre	226
Şekil 22. Ayır ayrı sitelerde konutta oturulan süre	226
Şekil 23. Genel olarak ev hanımının yaşı	228
Şekil 24. Ayır ayrı sitelerde ev hanımının yaşı	228
Şekil 25. Genel olarak ev hanımının eğitim durumu	229
Şekil 26. Ayır ayrı sitelerde ev hanımının eğitim durumu	230
Şekil 27. Genel olarak ev hanımının mesleği	231
Şekil 28. Ayır ayrı sitelerde ev hanımının mesleği	231

Şekil 29. Genel olarak aile büyüklüğü (konutta yaşayan kişi sayısı)	232
Şekil 30. Ayrı ayrı sitelerde aile büyüklüğü (konutta yaşayan kişi sayısı)	233
Şekil 31. Genel olarak aylık gelir durumu	234
Şekil 32. Ayrı ayrı sitelerde aylık gelir durumu	234
Şekil 33. Genel olarak daha önce oturulan konut türü	235
Şekil 34. Ayrı ayrı sitelerde daha önce oturulan konut türü	236
Şekil 35. Genel olarak önceki konuttan taşınma nedenleri	237
Şekil 36. Ayrı ayrı sitelerde önceki konuttan taşınma sebepleri	237
Şekil 37. Genel olarak konutu tercih nedenleri	238
Şekil 38. Ayrı ayrı sitelerde konutu tercih nedenleri	239
Şekil 39. Genel olarak konutun tarif edilmesi	240
Şekil 40. Ayrı ayrı sitelerde konutun tarif edilmesi	240
Şekil 41. Genel olarak oturulan sitenin diğer müstakil konut sitelerinden farkının olup olmadığı	242
Şekil 42. Genel olarak oturulan sitenin diğer müstakil konut sitelerinden farkları.....	244
Şekil 43. Ayrı ayrı sitelerde oturulan sitenin diğer müstakil konut sitelerinden farkları	245
Şekil 44. Genel olarak konut bölgesindeki konutların aynı ya da farklı olması tercihi	247
Şekil 45. Genel olarak konut cephelerinin çevredeki konutlarla arasındaki mesafeye ilişkin değerlendirmeler	249
Şekil 46. Genel olarak dış çevreden mahremiyeti sağlamak için alınan önlemler	249
Şekil 47. Ayrı ayrı sitelerde dış çevreden mahremiyeti sağlamak için alınan önlemler	249
Şekil 48. Genel olarak müstakil bir konuta sahip olma konusundaki değerlendirmeler..	251
Şekil 49. Ayrı ayrı sitelerde müstakil bir konuta sahip olma konusundaki değerlendirmeler.....	251
Şekil 50. Genel olarak konutun orijinal halinden memnuniyet durumu	253
Şekil 51. Ayrı ayrı sitelerde konutun orijinal halinden memnuniyet durumu	254
Şekil 52. Genel olarak konutta memnun olunmayan özellikler	255
Şekil 53. Ayrı ayrı sitelerde konutta memnun olunmayan özellikler	256
Şekil 54. Genel olarak konutta istenen özellikler	258
Şekil 55. Ayrı ayrı sitelerde konutta istenen özellikler	259
Şekil 56. Genel olarak konutta değişiklik yapılıp yapılmama durumu	261

Şekil 57. Ayrı ayrı sitelerde konutta değişiklik yapılıp yapılmama durumu	262
Şekil 58. Genel olarak konutta yapılan değişiklikler	263
Şekil 59. Ayrı ayrı sitelerde konutta yapılan değişiklikler.....	264
Şekil 60. Genel olarak konutlarda özel mekan olup olmaması durumu.....	266
Şekil 61. Genel olarak özel mekan düzenlemelerinden memnuniyet durumu.....	267
Şekil 62. Genel olarak özel mekanlarda istenenler.	267
Şekil 63. Genel olarak konut içinde mahrem mekanların olup olmadığı.....	267
Şekil 64. Ayrı ayrı sitelerde konutta mahrem mekanlar olup olmaması durumu.....	268
Şekil 65. Konuttaki mekanların mahremiyet açısından sıralanması	269
Şekil 66. Genel olarak konutların mahremiyet açısından olumsuz bulunan yönleri.....	269
Şekil 67. Ayrı ayrı sitelerde konutların mahremiyet açısından olumsuz yönleri	270
Şekil 68. Konutların en sevilen özellikleri	271
Şekil 69. Konutun kullanıcı için taşıdığı anlam	271
Şekil 70. Konutların satın alındığı aşama.....	272
Şekil 71. Ayrı ayrı sitelerde konutun satın alındığı aşama.....	272
Şekil 72. Genel olarak konutun mimarıyla görüşme yapılıp yapılmadığı.....	273
Şekil 73. Kullanıcının konutun tasarımına katılım konusundaki görüşleri.....	274

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No:

Tablo 1. Konutta yer alan eylemlerin konut bölümleri ile olan ilişkileri	7
Tablo 2. Türkiye’de konut standartlarına yönelik yönetmelikler ve araştırma verileri	14
Tablo 3. Mekanların alt ve üst güvenlik sınırları	19
Tablo 4. Sitelerdeki toplam konut ve belirlenen örneklem sayıları	70
Tablo 5. Evim sitesi konum planı. Konutların görünüş ve kesitleri	76
Tablo 6. Evim sitesi konutlarının orijinal planları ve erişim grafiği.....	78
Tablo 7. Evim sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği	80
Tablo 8. Evim sitesi 2. konutun planları ve erişim grafiği	82
Tablo 9. Evim sitesi 3. konutun planları ve erişim grafiği	84
Tablo 10. Evim sitesi 4. konutun planları ve erişim grafiği	86
Tablo 11. Evim sitesi 5. konutun planları ve erişim grafiği	88
Tablo 12. Evim sitesi 6. konutun planları ve erişim grafiği.	90
Tablo 13. Evim sitesi 7. konutun planları ve erişim grafiği.....	92
Tablo 14. Evim sitesi 8. konutun planları ve erişim grafiği	94
Tablo 15. Evim sitesi 9. konutun planları ve erişim grafiği	96
Tablo 16. Evim sitesi 10. konutun planları ve erişim grafiği	98
Tablo 17. Evim sitesi 11. konutun planları ve erişim grafiği	100
Tablo 18. Evim sitesi 12. konutun planları ve erişim grafiği	102
Tablo 19. Evim sitesi 13. konutun planları ve erişim grafiği	104
Tablo 20. Evim sitesi 14. konutun planları ve erişim grafiği	106
Tablo 21. Evim sitesi 15. konutun planları ve erişim grafiği	108
Tablo 22. Evim sitesi 16. konutun planları ve erişim grafiği	110
Tablo 23. Evim sitesi 17. konutun planları ve erişim grafiği	112
Tablo 24. Evim sitesi 18. konutun planları ve erişim grafiği	114
Tablo 25. Evim sitesi 19. konutun planları ve erişim grafiği	116
Tablo 26. Evim sitesi 20. konutun planları ve erişim grafiği	118
Tablo 27. Evim sitesi 21. konutun planları ve erişim grafiği	120
Tablo 28. Evim sitesi 22. konutun planları ve erişim grafiği	122

Tablo 29. Evim sitesi 23. konutun planları ve erişim grafiği	124
Tablo 30. Evim sitesi 24. konutun planları ve erişim grafiği	126
Tablo 31. Pınarkent sitesi konum planı, konutların görünüş ve kesitleri.	128
Tablo 32. Pınarkent sitesi konutlarının orijinal planları ve erişim grafiği	130
Tablo33. Pınarkent sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği	132
Tablo34. Pınarkent sitesi 2. konutun planları ve erişim grafiği	134
Tablo35. Pınarkent sitesi 3. konutun planları ve erişim grafiği	136
Tablo36. Pınarkent sitesi 4. konutun planları ve erişim grafiği.....	138
Tablo37. Pınarkent sitesi 5. konutun planları ve erişim grafiği	140
Tablo38. Pınarkent sitesi 6. konutun planları ve erişim grafiği.....	142
Tablo39. Kakışım sitesi konum planı, konutların görünüş ve kesitleri	144
Tablo 40. Kakışım sitesi konutlarının orijinal planları ve erişim grafiği.....	146
Tablo 41. Kakışım sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği.....	148
Tablo 42. Kakışım sitesi 2. konutun planları ve erişim grafiği.....	150
Tablo 43. Necatibey sitesi konum planı, konutların görünüşü ve kesitleri.....	152
Tablo 44. Necatibey sitesi konutlarının orijinal planları ve erişim grafiği.....	154
Tablo 45. Necatibey sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği	156
Tablo 46. Necatibey sitesi 2. konutun planları ve erişim grafiği	158
Tablo 47. Doğakent sitesi konum planı, konutların görünüş ve kesitleri	160
Tablo 48. Doğakent sitesi konutlarının orijinal planları ve erişim grafiği	162
Tablo 49. Doğakent sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği.....	164
Tablo 50. Altay sitesi konum planı, konutların görünüş ve kesitleri.....	166
Tablo 51. Altay sitesi konutlarının orijinal planları ve erişim grafiği.....	168
Tablo 52. Altay sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği.....	170
Tablo 53. Altay sitesi 2. konutun planları ve erişim grafiği.....	172
Tablo 54. Altay sitesi 3. konutun planları ve erişim grafiği.....	174
Tablo 55. Altay sitesi 4. konutun planları ve erişim grafiği.....	176
Tablo 56. Altay sitesi 5. konutun planları ve erişim grafiği.....	178
Tablo 57. Altay sitesi 6. konutun planları ve erişim grafiği.	180
Tablo 58. Altay sitesi 7. konutun planları ve erişim grafiği.	182
Tablo 59. Dalyan sitesi konum planı, konutların görünüş ve kesitleri.....	184
Tablo 60. Dalyan sitesi konutlarının orijinal planları ve erişim grafiği.....	186
Tablo 61. Dalyan sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği.....	188

Tablo 62. Dalyan sitesi 2. konutun planları ve erişim grafiği.....	190
Tablo 63. Dalyan sitesi 3. konutun planları ve erişim grafiği.....	192
Tablo 64. Kule sitesi konum planı, konutların görünüş ve kesitleri.....	194
Tablo 65. Kule sitesi konutlarının orijinal planları ve erişim grafiği.....	196
Tablo 66. Kule sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği.....	198
Tablo 67. Kule sitesi 2. konutun planları ve erişim grafiği.....	200
Tablo 68. Kule sitesi 3. konutun planları ve erişim grafiği.....	202
Tablo 69. Kule sitesi 4. konutun planları ve erişim grafiği.....	204
Tablo 70. Kule sitesi 5. konutun planları ve erişim grafiği.....	206
Tablo 71. Kamelya sitesi konum planı, konutların görünüş ve kesitleri.....	208
Tablo 72. Kamelya sitesi konutlarının orijinal planları ve erişim grafiği.....	210
Tablo 73. Kamelya sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği.....	212
Tablo 74. Kamelya sitesi 2. konutun planları ve erişim grafiği.....	214
Tablo 75. Kamelya sitesi 3. konutun planları ve erişim grafiği.....	216
Tablo 76. Kamelya sitesi 4. konutun planları ve erişim grafiği.....	218
Tablo 77. Kaş sitesi konum planı, konutların görünüş ve kesitleri.....	220
Tablo 78. Kaş sitesi konutlarının orijinal planları ve erişim grafiği.....	222
Tablo 79. Kaş sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği.....	224
Tablo 80. Evim sitesi konutları değişim tablosu.....	276
Tablo 81. Pınarkent sitesi konutları değişim tablosu.....	278
Tablo 82. Kakışım sitesi konutları değişim tablosu.....	279
Tablo 83. Necatibey sitesi konutları değişim tablosu.....	280
Tablo 84. Doğakent sitesi konutları değişim tablosu.....	281
Tablo 85. Altay sitesi konutları değişim tablosu.....	282
Tablo 86. Dalyan sitesi konutları değişim tablosu.....	283
Tablo 87. Kule sitesi konutları değişim tablosu.....	284
Tablo 88. Kamelya sitesi konutları değişim tablosu.....	285
Tablo 89. Kaş sitesi konutları değişim tablosu.....	286
Tablo 90. Sitelerdeki konutlarda yaşama mekanı büyüklükleri- Standartlar.....	301
Tablo 91. Sitelerdeki konutlarda ebeveyn yatak odası büyüklükleri- Standartlar.....	302
Tablo 92. Sitelerdeki konutlarda çocuk odaları büyüklükleri- Standartlar.....	302
Tablo 93. Sitelerdeki konutlarda mutfak büyüklükleri- Standartlar.....	303
Tablo 94. Sitelerdeki konutlarda banyo büyüklükleri- Standartlar.....	304

Tablo 95. Sitelerdeki konutlarda tuvalet büyüklükleri- Standartlar.....	305
Ek Tablo 1. Anket sorularına verilen yanıtlara ait değerlendirme tablosu	322
Ek Tablo 2. Ailelere ait demografik bilgiler.....	323
Ek Tablo 3. Tüm konutlarda orijinal ve değişim sonrası salon mekanı büyüklükleri.....	324
Ek Tablo 4. Tüm konutlarda orijinal ve değişim sonrası ebeveyn yatak odası büyüklükleri.....	325
Ek Tablo 5. Tüm konutlarda orijinal ve değişim sonrası çocuk odası büyüklükleri.....	326
Ek Tablo 6. Tüm konutlarda orijinal ve değişim sonrası mutfak mekanı büyüklükleri.....	327
Ek Tablo 7. Tüm konutlarda orijinal ve değişim sonrası banyo mekanı büyüklükleri.....	328
Ek Tablo 8. Tüm konutlarda orijinal ve değişim sonrası tuvalet büyüklükleri.....	329

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

İlk insandan günümüze insanoğlu fiziksel ve düşünsel anlamda birçok değişime ve gelişime uğramıştır; bu evrime paralel olarak konutta gelişmiş, değişmiş ve çeşitlenmiştir. İnsanoğlunun göçebelikten toprak uygarlığına ve sırasıyla endüstri çağına geçişi ekonomik gelişmelerin ötesinde farklı sosyal, toplumsal ve kültürel yeniliklere yol açmıştır. Farklı coğrafyalarda yerleşen toplumlara ait farklı kültürler, farklı yaşam felsefelerinden dolayı farklı yaşam biçimleri ve dolayısıyla farklı konutlar ortaya çıkmıştır.

Toplumsal işbölümü ve uzmanlaşmanın sınırlı olduğu dönemlerde binalar kavramsal bir hazırlık yapılmadan gerçekleşirken, deneme-yanılma yaklaşımı ile ideal çözümlere ulaşılmaktaydı. Toplumsal işbölümü ve uzmanlaşmanın daha ileriki aşamalarında tasarımcı ve yapımcı kavramları gündeme gelmiş ve yapılar kullanıcının isteklerine göre gerçekleştirilmeye başlanmışlardır. Süreç içinde bilimsel yaklaşımların gündeme gelmesiyle tasarımcılık ayrı bir uzmanlık alanı olmuş ve geleneklerin belirleyiciliği yerini kullanıcı için geliştirilen özel tasarımlara bırakmıştır. Sonraki yıllarda sanayi devrimi ve hızlı endüstrileşmeye paralel olarak ortaya çıkan hızlı şehirleşme olgusu beraberinde çok sayıda konut ihtiyacını gündeme getirmiştir. Kentleşmeye bağlı olarak, meydana gelen kırdan kente göçle, oluşan nüfusun konut gereksinimi toplu konutlarla karşılanmaya çalışılmıştır. Toplu konut kavramı ile gündeme gelen kitlesel üretime dayalı toplu konut çözümleri konut tasarımına çok farklı boyutlar kazandırmıştır. Konut tasarımı artık sadece mimariyi değil daha birçok disiplini ve disiplinler arasını ilgilendiren bir konu ve uzmanlık alanı olmuştur.

Konut, kullanıcısının hem fiziksel hem de psiko-sosyal gereksinmelerini karşılamasının ötesinde anlamlar içeren, çok boyutlu bir kavramdır. Bu özelliklerinden dolayı belirli bir konut tanımı yapmak mümkün olamamaktadır. Hele günümüz koşullarında hızla değişen teknoloji yaşamımızın her alanına girerken, tüm dünyayı saran küreselleşme, ekonomik gelişmeler, eğitim alanındaki değişimler toplumsal yapıyı, buna bağlı olarak yaşam biçimlerini değiştirmekte ve çeşitlendirmektedir. Değişen aile yapısı ve yaşam biçimi konuttan beklentileri doğrudan etkilemektedir.

Ülkemizde de kentleşme olgusunun beraberinde getirdiği hızlı toplumsal değişim, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapıdaki değişmelere bağlı olarak , aile büyüklüğü, aile yapısı değişmekte, çalışan kadın ve eğitilen birey sayısı artmaktadır. Ataerkil aileden çekirdek aileye doğru aile büyüklükleri küçülürken, bireyselleşme artmaktadır. Dolayısıyla günümüz konutlarındaki, kullanıcının fiziksel ve psiko-sosyal gereksinmelerini eşit varsayan, sosyo-kültürel farklılıkları, farklı kimlikleri gözardı eden birbirinin aynı özellikteki örgütlenme anlayışı ile tekdüze, kalıp yaşama alanları yaratan tasarım anlayışı k kullanıcılar için tatminkar bir çevre oluşturabilme potansiyeline sahip değildir.

Çok katlı toplu konut tasarımlarının yanı sıra 1980 sonrasında, kent yakınındaki banliyölerde, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek ailelerde daha fazla tercih edilir konumda olan müstakil konut sitelerinin sayıları da hızla artarak kentlerde daha yaygın bir yer kaplamaktadır. Tanyeli metropollerden banliyö sitelerine kaçış olgusu olarak değerlendirdiği bu durumu ülkemizde 1990'lı yılların en belirgin mimari değişimi olduğunu belirtmektedir [1].

Bu tip konutlar genelde daha lüks konutlar olarak değerlendirilmekte ve maliyet açısından oldukça yüksek değerlerle elde edilebilmektedir. Ancak kullanıcılar yüksek maliyetlerle sahip oldukları bu konutları yine büyük maliyetlerle değiştirerek fiziksel ve psiko-sosyal açıdan yıpranmakta sonuçta da istediklerini tam olarak gerçekleştirememektedirler.

Bir apartman dairesine oranla toplamda daha fazla kullanım alanına sahip olmasına karşın, zemin kat alanının küçük olması ve çok katlı çözüm önerileri, kullanıcıya konutunu kendinleme imkanı vermeyen katı çözümler, kullanıcıda memnuniyetsizliğe sebep olmaktadır. Bu sebeple bu tip konutlarda da kullanıcıyı memnun edecek esnek, değişebilir tasarım stratejileri geliştirmek gerekmektedir.

Bu konu kullanıcı memnuniyeti için olduğu kadar yapıda fiziksel ve fonksiyonel eskimeyi yavaşlatmak, kaynak ve enerji tasarrufu sağlamak için de önemli bir konudur. Tasarımcılar olarak mimarlara büyük görevler düşmektedir. Bu bağlamda müstakil konut sitelerinde kullanıcıların şikayetçi oldukları, değişiklikler yaptıkları özelliklerin ve nasıl bir konut istediklerinin belirlenmesi ve bu konuda tasarımcılara mesajlar iletilmesi çalışmanın özünü oluşturmaktadır.

1.2. Konut Kavramı

En basit tanımı ile konut, “İnsanların beslenme, giyinme vb. temel gereksinmelerinden biri olan “barınma gereksinimini”, güvenli ve sağlıklı olarak karşılayacak özellikleri taşıması gereken, fiziksel büyüklükleri olan bir ortamdır” [2].

Konut bir barınağın ötesinde birtakım anlamlar içeren çok yönlü bir sistemdir. Konut, güvenliğin, konforun ve bireyselliğin bir sembolü olarak kullanıcının yaşamında önemli bir rol oynar. Fiziksel olduğu kadar sosyo-kültürel açıdan da önemli anlamlar taşır. Konut teriminin basit tanımında yer almayan kültürden kültüre, yöreden yöreye farklılıklar gösteren bir çok aktivite, gereksinim ve insan ilişkilerini de ifade etmektedir. Konutlar buldukları bölgenin ve toplumun kültürü, yaşam biçimi, refah düzeyi, insan ilişkileri gibi birçok konuda önemli bilgiler aktarır. Dolayısıyla konutun bu çok boyutlu içeriği standart bir konut tanımı yapılmasını zorlaştırmaktadır.

Gür'e göre konut, iletişim, etkileşim, mekan, zaman ve anlamın örgütlü bir örüntüsüdür. Bir yandan ait olduğu kültür ya da etnik grubun karakteristiklerini, yaşam biçimini, davranış kurallarını, çevresel tercihlerini, imgelerini, zaman ve mekan taksonomilerini yansıtırken, öte yandan kullanıcının özümüyle ilgili imgelerini, kendini kanıtlama ve donatımı ile bireyin kişilik ve ayrıcalığını yansıtan bir olgudur [3].

1.2.1. Konut Tipleri

Konut; konutta yaşaya aile tipine, konutun müstakil ya da çok katlı, kırdan ya da kentte olmasına, bahçe ya da arsa ile konumu ve yerleşmesine bağlı olarak farklı şekillerde sınıflanıp tiplendirilmektedir.

Dülgeroğlu konutları aile kompozisyonuna ve aile bireylerinin yaşam devresindeki yerlerine göre aşağıdaki gibi sınıflandırmaktadır [4]:

1. Genç bekar için konut,
2. Genç çocuksuz çiftler için konut,
3. Çocukları olan genç çiftler için konut,
4. Orta yaşlı çocuklu çiftler için konut,
5. Orta yaşlı çocuksuz çiftler için konut,
6. Yaşlı çiftler için konut.

Yukarıda söz edilen konut tiplerinden her birinin diğerlerinden ayrılan özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler konut büyüklüğü, bulunduğu kat, konut içi mekanların çeşitliliği, bu mekanların birbiri ile ilişkisi olarak açıklanabilirler.

Konutlar, konut bloğunun alçak ya da yüksek oluşuna göre yatayda ve düşeyde gelişenler olmak üzere iki grupta toplanabilirler. Her biri de kendi içinde aşağıdaki gibi alt gruplardan oluşur;

1- Az katlı Konutlar: Burada sözü edilen konutlar tek ailelik, müstakil konutlardır. Dupleks, tripleks ve daha çok katlı olabilmektedirler [4] [5].

- a- Ayrık (bağımsız) konutlar
- b- İkiz konutlar
- c- Sıra evler
- d- Teras evler
- e- Avlulu evler

2- Düşeyde Gelişen Konutlar: çok katlı bu bloklar çok sayıda ailenin bir arada yaşadığı toplu konut, apartman dediğimiz konut tipleridir [4] [5].

- a- Nokta bloklar
- b- Duvar bloklar
- c- Parçalı bloklar

Ayrık Evler: Son yıllarda, büyük yerleşmelerde tercih edilen, alçak ve yüksek blokları yanı sıra tek konutlar (ayrık ya da müstakil de denilmekte) küçük gruplar oluşturmak üzere, karma bir kompozisyon içinde yer alırlar. Tek aile için bağımsız yaşama isteği bu evlerin çıkış noktası olmuştur. İdeal eylem alanları sağlamak üzere yapılan bu konutlar bir yerleşme oluşturduklarında bahçeleri ile de iç ve dış mekan bağlantısını kurmuş olurlar. Bahçe içinde tek ya da az katlı olarak inşa edilirler. İç mekan yönlenmesinde optimizasyon yapılabildiğinden hava ve ışık alma konusunda en iyi konfor koşullarını sağlayabilen konut türüdür [4],[5].

İkiz Evler: Yan duvarlarından birini komşu bina ile paylaşma, bu konutun en belirgin özelliğidir. Ortak duvarın tesisat duvarı olarak tasarlanması bina maliyeti açısından tek konutlara göre daha ekonomiktir. Yine tek konutlar ile karşılaştırıldığında ikiz konutların ısı kayıpları daha azdır. Bahçe içinde ikiz konutların konumlandırılmasına bağlı olarak

farklı örüntüler ortaya çıkabilmektedir. Yönlenme ve ön bahçe-arka bahçe ilişkisi yönünden sıra konutlara göre daha iyi imkanlara sahiptirler [4], [5].

Sıra Evler: Az katlı yoğun çözümler arandığında en çok kullanılan konut tiplerinden birisidir. Toplu olarak yapılan ilk konut uygulamalarıdır. 19.yüzyıla dayanan bir geçmişi vardır. Eskiden daha çok lojman olarak yapılırlardı ve tek aile konutu olarak kullanılırlardı. Bu tip konutlarda derinlik fazla olduğunda orta bölümde ışıksız ve havalandırılması güç bölgeler oluşması gibi bir dezavantaja sahiptirler. Buna karşı tepe ışığı, aks kaydırma, iç avlu gibi önlemlere başvurulmaktadır [4], [5], [6].

Teras evler: Daha çok eğimli arazilerde yapılan konutlardır. Bu tip konutlarda çok yüksek yoğunlukta yerleşim alanları elde etmek mümkündür. Bir ailenin konutunun çatısı diğerinin bahçesi olduğundan hem işçilik hem mahremiyet sorunlarının çıkabileceği düşünülmüştür. Eğimli hatta çok eğimli arazide yapılan teras ev, tek yöne baktırılacağı gibi iki yöne de teraslanabilir. Oldukça hareketli kütlelere ve cephelere sahiptir [4], [5].

Diğer konut türleri arasında seçilme nedeni, çok eğimli arazilerde topografya dan yararlanmak ve binayı arazinin doğal yapısına uydurmaktır. Oldukça kompakt bir yerleşim dokusu oluşturan bu konut tipinin en olumlu yanı her konuta bir bahçe sağlamasıdır.

Avlulu evler: Birbirine eklenerek yatayda gelişen bir-iki katlı konutlardır. Bunlar genellikle belirli bir parsel düzenine bağlı kalmazlar. Parsel düzeni uygulandığında yüksek yoğunluklu yerleşim alanları elde etmek mümkündür. Anadolu'da uzun bir geçmişe ve köklü bir kültüre sahip olan avlulu konutlarda avlunun konumuna göre konut değişik şekiller alabilir. Bu tip konutların en önemli özelliklerinden biri de çeşitli konumlarda bir araya geldiklerinde oluşturdukları zengin doku çeşitleridir. Ayrıca yüksek düzeyde mahremiyet sağlarlar [4], [5].

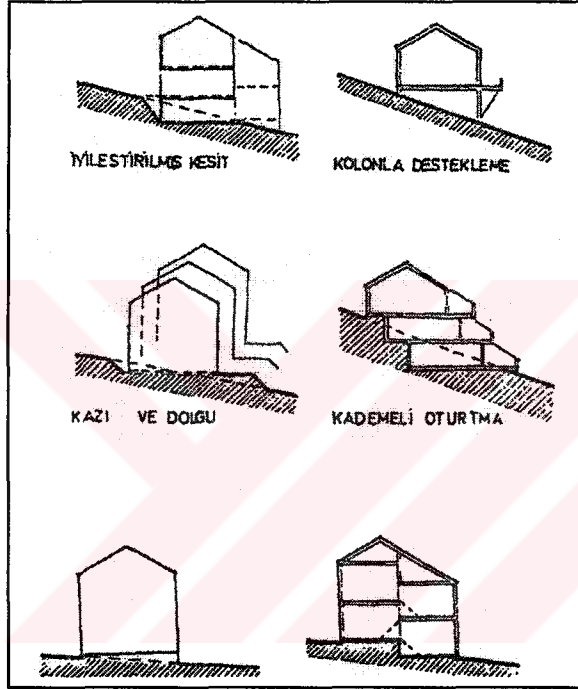
Konutun oturduğu arsaya uyum sağlama derecesine göre yapılan bir sınıflama ise daha çok tasarım alternatifleri ortaya koymaktadır [5] :

- 1- Fazladan taş işi: Dolgu ile arazideki eğim düzeltilir.
- 2-Kazma ve doldurma: Kazılan kısımdan çıkan toprak ile evin tabanını oturtmak için eğimli kısım doldurulur.
- 3-İyileştirilmiş kesit: Konutun bazı bölümleri diğerlerinden farklı kotlara oturtulur.

4-Kat ayırma: Konutun aynı kot yerine yarım kot oynayan iki farklı kota oturtulması durumunda, plan, kesit ve yapımda arazinin eğimi hissedilir.

5-Şelale düşüşü: Arazinin doğal eğiminin fazla olduğu yerlerde çekmece gibi teras ev ve dubleks uygulamasına gidilir.

6-Kolonla desteklenmiş konut: Arazinin eğimine hiç dokunulmadan konutun giriş katı toprağın en yüksek noktasında oluşturulan bir platforma oturtulur ve eğim tarafı kolonlara taşınır.

Şekil 1. Oturduğu arsanın eğimine uyması yönünden konutlar [5].

Bu tez kapsamı içinde tek ailenin oturduğu ayırık, ikiz ve sıra konutlar olarak üç alt başlıkta toplanan az katlı müstakil konutlar ele alınmakta ve incelenmektedir.

1.2.2. Konutun Barındırdığı İşlevler ve Konutun Bölümleri

Konut insanın barınma gereksinimini karşılayan bir bina türü olarak içinde birçok farklı eylemi barındırır. Bu eylemler kullanıcının özellikleri, kullanıcının gereksinimleri, yaşam biçimi, soyo-ekonomik özellikler vb. bir çok etkene bağlı olarak değişir ve çeşitlenirler. Temel anlamda konutta,

- oturma- dinlenme
- çalışma-hobi
- yemek hazırlama-yemek yeme
- temizlenme (yıkama + wc)
- yatma gibi fonksiyonlar yerine getirilmektedir. Konutta yer alan bölümler

de konut içindeki bu eylemlerin işlevlere göre gruplandırılması ile belirlenmektedir.

Kullanıcının rahatlığını ve konforunu sağlayabilmek için konutun bölümleri (yaşama bölümü, yatma bölümü ve ortak bölümler) ve bu bölümlerde yer alan mekanlar işlevsel açıdan en iyi şekilde düzenlenmelidir. Konutun bölümleri ve bu bölümlerde yer alan eylemler aşağıdaki tabloda yer almaktadır [7].

Tablo 1. Konutta yer alan eylemlerin konut bölümleri ile olan ilişkileri [7]

YAŞAMA BÖLÜMÜ Dışa açık genel kullanımlı mekanlar	(A) *Dinlenme ve sosyal ilişki eylemleri *Oturma *Dinlenme *Çalışma *Hobi- *Yemek yeme *Yemek hazırlama eylemleri	G ↑ Z L ↑ L ↑ K	*Dışa açık eylem alanları; - oturma- dinlenme eylemleri - yemek yeme eylemleri - giriş ve bağ eylemleri - depolama eylemler gibi * Yarı özel eylem alanları - dolaşım eylemleri - yemek hazırlama eylemleri - yemek hazırlama eylemleri - temizlik-tuvalet eylemleri * Özel eylem alanları - yıkama-temizlik eylemleri -yatma-uyuma eylemleri, -özel çalışma eylemleri gibi.
ORTAK BÖLÜMLER Bölümleri veya mekanları Birbirine bağlayan ara Mekanlar ve hizmet alanları	(B) *Giriş-dolaşım ve depolama eylemleri		
YATMA BÖLÜMÜ Dışa kapalı özel Kullanımlı mekanlar	(C) *Temizlik ve bakım eylemleri * Temizlik * Bakım * Tuvalet * Boşaltım *Yatma-uyuma eylemleri *Uyuma *Dinlenme		

1.3. Konut Planlamasını Etkileyen Faktörler

Konut planlamasını etkileyen faktörler; kullanıcıya ilişkin sosyal belirleyiciler, ekipmana ilişkin faktörler, eylem alanına ilişkin faktörler ve mikro çevreye ilişkin etmenler olmak üzere genel olarak dört ana grupta toplanabilir. Ekipman sayısı, türü, enerji kullanımı teknolojik düzey gibi alt başlıklarda irdelenebilecek olan ekipmana ilişkin faktörler; eylem sayısı, sırası, ekipman düzeni gibi etkenlerle tanımlanan eyleme ilişkin faktörler ve arsanın konumu, iklim, ulaşım, manzara vb gibi birçok fiziksel ve psiko-sosyal özellikleri kapsayan mikro çevreye ilişkin faktörler çalışma alanı kapsamı dışında olduğundan sadece kullanıcıya ilişkin faktörler ele alınmaktadır.

1.3.1. Kullanıcıya İlişkin Sosyal Belirleyiciler

Daha önceki bölümde konut kavramının tanımını yapılırken konutun insanın barınma gereksinimini karşılayan bir barınağın ötesinde sosyo-kültürel açıdan da önemli anlamlar taşıdığı, buldukları bölgenin kültürü, refah düzeyi, barındırdığı ailenin yaşam biçimi, sosyo-ekonomik statüsü, dünya görüşü ve insan ilişkileri hakkında önemli bilgiler verdiği belirtilmişti.

İçindeki donatılar ve bunların örgütlenme biçimiyle birlikte konut içinde yaşayanların sembolik dünyasının ve yaşam şeklinin bir uzantısıdır. İçindeki bu nesnelere ile konut kullanıcılarına fiziksel olduğu kadar sosyal ve psikolojik ortamı da sağlar [8], [9].

Konutun biçimini, örgütlenme karakterini belirlemede etkili olan faktörler aile tipleri, aile strüktürü, kültür grupları, gelir dilimleri, aile bireylerinin yaş ve cinsiyetleri ve onların hayat biçimleridir. Bu faktörlerin herhangi birindeki değişiklik konuttaki yaşam biçimini de değiştirecektir. Konut bir yandan kullanıcının fiziksel ve psiko-sosyal gereksinimlerini sağlayabilmeli, diğer yandan da yaşam biçimindeki değişikliklere uyum sağlayabilmelidir.

Michelson konutta yaşamın kuramsal çerçevesini oluşturan üç temel belirleyiciyi; yaşam sürecindeki aşamalar, yaşam biçimi ve sosyo-ekonomik statü olarak sıralamaktadır [8], [9].

Gür'e göre "Aile büyüklüğü, ailenin sosyo-ekonomik statüsü, dünya görüşü ve toplumsal tutumları, ailenin yapısı, aile bireylerinin sosyal yaşamda ve dolayısı ile aile içinde oynadığı roller, ailenin yaşam sürecinin hangi aşamasında bulunduğu, ailenin toplumla kurduğu ilişkiler, ailenin değer ve tutumları, ailenin doğrudan konut kullanımına yönelik normları, ailenin beklenti ve umutlarını da içine alan öz imgesi konut örgütlenmesinin sosyal belirleyicileridir" [3].

Bu bölümde konuyla ilgili olarak konutun biçimlenmesinde etkili olan kullanıcıya ilişkin sosyal belirleyiciler beş ana başlık altında toplanarak açıklanmaktadır.

1.3.1.1. Ailenin Büyüklüğü, Ailenin Yapısı ve Ailedeki Roller

Yeni tasarlanacak konutlarda konut büyüklüğü hesaplanırken ailedeki toplam kişi sayısı olarak tanımladığımız aile büyüklükleri ve hane halkı ortalamaları dikkate alınmalıdır. Ancak tek başına bu yeterli değildir. Çeşitlenen yaşam biçimi ve yaşam yoğunluğu da konut büyüklüğü gereksinmesi üzerinde önemli rol oynamaktadır. Ayrıca bireylerin ilgi alanları ve hobilerinin fazlalığı veya azlığı ve buna bağlı olarak gündeme gelen depolama

alanları gereksinimi de konut büyüklüğünü direkt olarak etkiler. Tabii bir ailede bireylerin hobileri, özel ilgi alanlarının olması vb. şeyler özelde bireylerin kimliğine ve ailenin sosyal statüsüne bağlıdır [5].

Osmanlı toplumunun geleneksel ataerkil geniş ailesi bugün sınırlı bölgelerde varlığının sürdürmekle beraber, çekirdek aile gerek kentlerde gerekse kırsal bölgelerde egemen aile yapısı olarak gözlenmektedir. Kongar'a göre Cumhuriyet sonrası gelişen ve değişen birçok faktöre bağlı olarak şekillenen Türk toplumundaki aile yapısının köy, gecekondu ve kent olmak üzere üç ayrı çevrede inceleme zorunluluğu vardır [10].

Cumhuriyet sonrası toplumda yaşanan hızlı değişimler, devrimler, medeni yasanın kabulü, kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi vb. yenilikler sonunda kadınlar eğitimde ve ekonomik etkinliklerde birlikte yer almaya başladılar. Ülkemizin sanayileşme ve kentleşme süreçleri ile bu yasal, toplumsal ve ekonomik değişiklikler ailenin yapısı ve aile içindeki bireylerin rollerini etkilemiştir [11].

Kongar da konu ile ilgili olarak Türkiye'de gençler ve kadınların, özellikle de genç kadınların toplumsal değişme ve gelişmenin öncülüğünü yaptığını ve aile içi değişmelerde de kadının rolünün belirleyici olacağını belirtmektedir [11]. Hem geniş aileden çekirdek aileye, hem de erkek egemen aileden daha eşitlikçi aileye hem değer hem olgu olarak geçişi ailenin bulunduğu kentle, sosyal çevreyle, komşularıyla kurduğu ilişkilerin niteliği açısından zengin bilgiler taşımaktadır [12].

Kadınların gelir getirici işlerde çalışmaları ev kadınlığı yükümlülüklerini çok az değiştirmektedir. Yemek yapma, bulaşık yıkama sosyo-ekonomik seviyeye göre çok fazla değişmeden belirgin olarak kadınlar tarafından yürütülmektedir. Çocukların eğitimine, geleceğine ilişkin kararlarda sosyo-ekonomik seviye yükseldikçe, kadınında para kazanması, eğitimi olmasıyla paralel olarak ortak karar alma oranı yükselmektedir. Annenin eğitim seviyesi ile ilişkili olarak çocuklara evde verilen sorumluluklar da değişmektedir. Örneğin kız çocuklarının anneye ev işlerinde yardımcı olması olayı eğitimi ailelerde azalmakta ve çocuğun dışarıda sosyal hayata hazırlanması ağırlık kazanmaktadır. Araştırma sonuçlarında bir gelire sahip olma veya kadının çalışmasından ziyade, kadın eğitiminin aile yapısını etkilediği görülmektedir [12].

Bütün bu değişiklikler içinde kadının toplumsal hayatta, iş dünyasında yerini alması, eğitim seviyesinin yükselmesi aile içindeki rollerde ve doğal olarak konuttan beklentilerde değişime sebep olmuştur. Ailede kişi sayısının azalmasına karşın bireyselleşme artmıştır. Aile yapısının, çekirdek bir ailemi yoksa ataerkil diye tanımlanan uzantılı ailemi olduğu,

aile büyüklüğü ve buna bağlı olarak da konut büyüklüğünü ve kullanımını doğrudan etkilemektedir. Diğer etmenlerde olduğu gibi, tek başına değerlendirilmesi ve yorumlanması yanlış olan bu etmen için, ailenin yaşam süreci içindeki yeri oldukça önemlidir.

1.3.1.2. Ailenin Yaşam Süreci İçindeki Yeri

İki yetişkinin evliliği ile başlayan ailenin yapısı ve gereksinimleri, çocukların dünyaya gelmesi, onların büyümesi, eğitimleri vb. ile sosyal değişimlere uğrar, gelişerek değişir. Bu süreç içindeki devreler araştırma amacına göre farklı olarak sınıflandırılabilir. Aile hayatının değişen devrelerinde konut kullanımında farklı gereksinimler ortaya çıkmaktadır. Balkan, aileyi yaşam sürecinde beş devreye ayırmaktadır. Bunlar sırasıyla yeni aile, gelişen aile, oturmuş veya yerleşmiş aile, orta yaşlı aile ve yaşlı aile devreleridir [13]. Gür ise, ailenin yaşam süreci içindeki devrelerini yeni evlilik yani çocuksuz yetişkinler, çocuklu aileler ve yaşlılar olmak üzere üç başlık altında toplamaktadır [3], [8], [9].

Bu çalışmada da yaşam sürecindeki yerine göre ailelerdeki farklılıkları daha net bir biçimde vurgulayabilmek için çocuksuz, çocuklu ve yaşlı aile tipleri üç ana başlık altında toplanarak ele alınmaktadır.

Çocuksuz Genç Yetişkinler : Çocuksuz genç yetişkinlerde daha çok dışa bağımlı bir yaşam söz konusudur. Sosyo-ekonomik düzeye bağlı olarak sosyal, kültürel, sportif amaçlı faaliyetlere, eğlence yerlerine gitme ya da arkadaş grupları, aile veya akrabalarla görüşmelere ağırlık verilir. Dolayısıyla evde geçirilen süre azdır. Buna bağlı olarak konutta mekan büyüklüklerinden şikayet çok yüksek düzeyde olmaz. Şehir merkezinde, küçük, kolay temizlenebilen, kolay ulaşılan apartman daireleri tercih edilir. Bu devrede oturlan konut daha sonra yaşamın ilerleyen yıllarında değiştirilebilecek konut olarak da değerlendirilir [3], [4], [9], [13].

Çocuklu Aileler: Çocuklu ailelerde çocuğun biyolojik, algısal, bilişsel ve duygusal gelişmesine bağlı olarak, okul öncesi dönem, okul çağı ya da yetişkin oluşlarıyla ilişkili olarak konutun kullanımı ve tercihler değişecektir [8], [9].

Bu üç devreyi ayrı ayrı ele alırsak, 0-6 yaş grubu çocuk aileye bağımlıdır. Anne evde işlerini yaparken bir yandan da çocukla ilgilenmek durumundadır. Bunlarla imkan tanıyan

birleştirici konut tiplerine ihtiyaç duyulur. ocuk oyun çağında yaşıtlarıyla rahat oyun oynayabileceği oyun alanlarına sahip olmalıdır. Çocukların oyun alanları ile konut arasında görsel bağ kurulabilmelidir. Bu gereksinmelere en iyi cevap veren konut tipi az katlı, bahçeli müstakil konut tipleridir [3], [13].

Gr'e göre ergenlik çağında çocukların belli ölçülerde mahremiyete ihtiyaç olmaktadır. Cinsiyet farklılıkları her çocuğa ayrı oda gereksinimini gündeme getirmektedir. Ayrıca kk yaşlarda bir kardeş olması durumu da aynı Şekilde okul çağındaki çocuğun ders çalışmasını engellememesi adına odasının ayrılmasını gerektirmektedir. Bu durumda konut belli ölçüde ayırıcı, belli ölçüde birleştirici olmak durumundadır. Konut yakın çevresi de bu yaş grubu çocukların arkadaşları ile gidebilecekleri kültürel, sanatsal aktivite alanları, spor alanları vb. olmalıdır. Ergenlik çağını tamamlamış çocuklar da artık bir yetişkin olduğundan en az ebeveynleri kadar mahremiyete gereksinimi vardır. Bu yüzden ihtiyaç duyulan konutta bu mahremiyeti sağlayabilecek bireyci yani çok odalı konut tipi olmalıdır [3].

Yaşlılar: Yaşamın bu sürecinde çocukların evden ayrılması ile konutta yoğunluk azalmıştır. Bu aşamada temizliği bakımı kolay yapılabilen, kk konutlar tercih edilmelidir. Yaşlıların konutta aradıkları öncelikle fiziksel konfor koşullarıdır. Konutun sabit donatılarında onların rahat kullanabileceği alafraanga tuvalet, küvet, rahat erişilebilir mutfak dolapları vb. nemlidir.

Yaşam sürecindeki her aşamada insanın fiziksel çevresinden beklentileri değişir. Bu ilk olarak konuta yansır. Bu sebeple konut gerek örgütlenme karakterinde gerekse büyüklüğü konusunda esnek tasarlanmalıdır.

1.3.1.3. Ailenin Yaşam Biçimi, Dünya Görüşü ve Toplumsal Tutumları

Yaşam biçimi bir çok etkene bağlı olarak Şekillenen ve belli ölçülerde devinimi devam eden bir olgudur. Toplumsal yapı, gelenekler, inançlar, kişinin mesleği, kişiliği, toplumsal çevredeki rolü, sosyo-ekonomik statüsü gibi birçok farklı etkene bağlı olarak oluşur.

Yaşam biçimi son derece geniş anlamları olan bir değişkendir. Bünyesinde değişik etkenleri barındırmaktadır. Örneğin mekan- zaman kullanımı ve davranış biçimleri bunlardan bazılarıdır. Yaşam biçimi, sosyo ekonomik statüden ayrı değerlendirilmelidir [8]. Konutta yaşam biçimini belirleyen sosyal psikolojik değişkenleri iki boyutta incelemek yararlı olacaktır. Bunlar;

- Makro çevre,
- Mezo ve mikro çevredir [8],[9].

Makro çevre boyutu incelenirken Tönnies'in kırsal toplumdaki kentsel topluma geçişi açıklayan toplumsal sınıflamasındaki "gemeinschaft" ve "gesellschaft" kavramları önemlidir. "gemeinschaft" toplumunda sosyal ilişkiler, kendiliğinden doğal olarak gelişir, süreklidir, toplumsal davranış kalıpları olan gelenekler tarafından tanımlanan aile ve akraba grubu çevresinde organize edilir. "Gesellschaft" toplumunda ise sosyal ve ekonomik ilişkiler karşılıklı anlaşmalarla oluşan yükümlülüklerle dayanmaktadır. Aile ilişkileri ikinci plandadır. Sosyal ilişkiler geleneklerden çok rasyonellik ve etkinlik kavramlarına dayalıdır. Cooley'in birincil grup, ikincil grup ilişkilerine dayalı ayrımı, Radford'ın kır-kent sürekliliği kavramları modern toplumlarda "gemeinschaft" ağırlıklı sosyal ilişkiler doğal bağlarından koparak, "gesellschaft" ağırlıklı sosyal ilişkilere sürüklenmektedir savını doğrular niteliktedir [8], [14]. Bizim toplumumuzda

Toplumların sınıflanması bize toplumsal değişimin anahtarını verir. Bir başka deyişle toplumları hangi ölçütlere göre sınıflıyorsak toplumsal değişim olayını ardında da bu ölçütler yatar [14].

Ailenin yaşama biçimi, sosyo-ekonomik statüsü, ailenin yaşı, toplumsal yaşamda oynadığı roller, hane halkı sayısı, ailenin değer yargıları, dünya görüşü, mekan kullanım kalıpları gibi çok karmaşık birçok etkenin olgusal bir sonucudur. Aile bireyleri evlerinde yapabilecekleri bir takım eylemleri konut dışında gerçekleştirmeyi tercih edip etmemesine bağlı olarak ta "dışa bağımlı aile", "içe bağımlı aile" olarak ta nitelendirilirler. Aile bireyleri evlerinde yapabilecekleri şeyleri konut dışında gerçekleştirmeyi tercih ediyorsa, bu tip aileler "dışa bağımlı", yok olanaklı olan her şeyi evlerinde gerçekleştiriyorsa "içe bağımlı" olarak tanımlanmaktadır. Bu da ailenin yaşam süreci içindeki yeri, çocuklu ya da çocuksuz olması, meslek, ekonomik durum gibi birçok faktöre bağlı olarak değişmektedir [3]. Ailenin yaşam biçiminin konut ve konut yakın çevresinin kullanımına yansması farklı ölçeklerde ele alınabilir.

Sosyal gelişim olgusu gibi, sosyal statü kavramı da insanların yaşamında önemli ölçüde etkili olan bir öğedir. İnsanların gereksinmelerinin dışında içgüdüsel, bireysel bir istek sayılabilecek bu öğeler yaşamlarında önemli bir yer tutar.

Sosyo-ekonomik statüden bir ölçüde bağımsız olarak insanları "lokal" ve "kozmpolit" olanlar diye kabaca ikiye ayırmak kabul edilebilir bir ayrımdır. Lokal zevklere sahip insanlar, buldukları yere sosyo-kültürel nedenlerle daha bağımlı olan, bu

yüzden gereksinmelerini konut yakın çevresinde karşılayan komşuluk kavramına önem veren insanlardır. Kozmopolit zevklere sahip insanlar daha bağımsızdırlar, uzaklık onlar için önemli değildir. Önemli olan birlikte olmaktan zevk alacakları kişileri bulmaktır. Kozmopolit birey ve gruplar genellikle geniş dünya görüşüne sahip ve sosyo-ekonomik seviyesi yüksek kişi veya kişilerdir. Oysa lokal özellikli kişi veya gruplarda konut yakın çevresi ve dolayısı ile tasarımı büyük önem taşır [3], [15].

Ailenin dünya görüşünün oluşmasında içinde yaşadığı toplumun kültürü, tarihi geçmişi, inancı, dili, sosyal ilişkileri tümüyle etkili olur. Gür'e göre konut tercihlerini belirleyen diğer bir sosyal etmen de ailenin dünya görüşü ve tutumudur. Toplumun tüm sosyal ve kültürel geçmişinin etkili olduğu bu etmende ulusun dini, dili ve siyasi tarihi de önemli rol oynar. Ailenin dünya görüşü ailede yaşlılara, kadına, erkeğe, çocuklara, mahremiyete verilen önemin fiziksel göstergeleri ile doğrudan konutun biçimlenişinde etkili olur [3].

Toplumsal çevre, toplumsal davranış yönünden en önemli engellemelerin kaynağıdır. Kişiyi saran birçok toplumsal davranış kuralı, çoğu kez istek ve gereksinmelerin doyuma ulaşmasını önleyen az veya çok engeller durumundadır [16]. Farklı kültürler, sadece farklı yaşam biçimlerini değil, dünyayı farklı algılama biçimlerini ve farklı değer sistemlerini de simgelemektedir [17].

Bireyin yakın çevresini oluşturan mezo ve mikro çevreyi ele aldığımızda kişilerin gereksinmeleri doğrultusunda bu çevreyi kullandığını ve sürekli karşılıklı etkileşim içinde olduğunu görürüz. Bu etkileşim, bireyin fiziksel ve fizyolojik gereksinmeleri düzeyindeki "yarar" ilişkisi ve diğeri sosyo-psikolojik gereksinmeleri düzeyindeki "uyum" olmak üzere iki farklı düzeyde gerçekleşir [8], [9].

1.3.1.3.1. Yarar İlişkisi ve Fiziksel Çevre

Konut çevresinde gereksinmeler fiziksel gereksinmelerden psiko-sosyal olanlara doğru derecelenen bir dizilim gösterir. Değişen yaşam koşullarına koşut olarak farklılaşan gereksinimler, gelişen teknoloji ve buna bağlı olarak değişen-eklenen ekipman ve donatılar, aile yapısındaki değişmeler, hane halkının küçülmesi ve daha birçok etkene bağlı olarak konuttan beklentiler değişmekte ve bu da yaşanan konutu değiştirmeyi yani yeni koşullara uygunlaştırmayı zorunlu kılmaktadır. Yaşam biçiminin değişimine paralel olarak değişen mekansal gereksinmeler sonucunda önceden gündemde olan bazı mekanlar

önemini kaybederken, yeni yeni mekanlar gündeme gelmektedir. Bu nedenle mekanların boyutları ve örgütlenme biçimlerinin esneklik sağlayacak şekilde tasarlanması önemlidir.

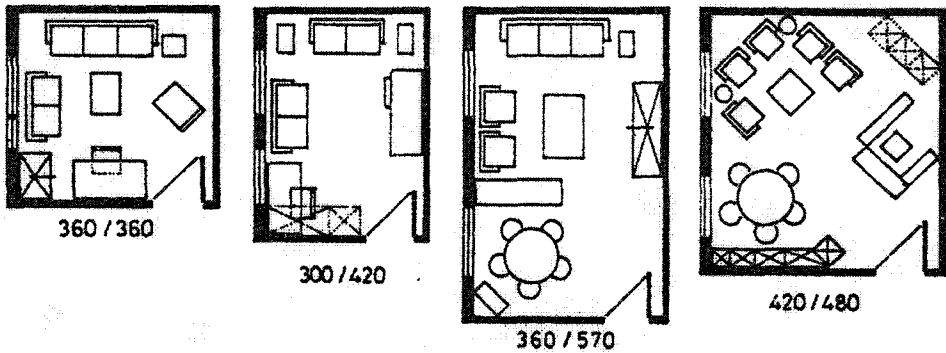
Kullanıcının yaşadığı mekanlar ile ilgili konfor koşullarından biri de ferahlık, esnek kullanım imkanı ve işlevselliği birinci derecede etkiler. Ülkemizde konut standartları ilk kez 1964'te İmar İskan Bakanlığı 'Halk Konutları Standartları' adı altında yürürlüğe konmuş daha sonra 1967 ve 1968'de resmi gazete ilanlarında ele alınmıştır. Sonraki yıllarda Bayındırlık Bakanlığı tarafından yayınlanan Tıp İmar Yönetmeliği ve bu yönetmeliğin dışında kalan iller için ek yönetmelikler oluşturularak uygulamaya konmuştur. Konuyla ilgili olarak Türkiye'de sadece az sayıda çalışma yapılmıştır [9],[18]. Konut standartlarına ilişkin çalışmalarda yer alan mekanlar; yaşama mekanı, mutfak, ebeveyn yatak odası, çocuk yatak odası, banyo ve tuvalettir (Tablo 2).

Tablo 2. Türkiye'de konut standartlarına yönelik yönetmelikler ve araştırma verileri [9].

	64/67/68/72 İmar İskan Bakanlığı Halk Konutları Standartları		Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tıp İmar Yönetmeliği (85)		İstanbul İl İmar Yönetmeliği		Araştırmalar	
	dar k	büyüklük	dar k	büyüklük	dar k	büyüklük	dar k	büyüklük
Yaşam Alanı	3 m	11-12 m ²		11.20 m ² (en az bir oda böyle olmalı)	2.80 x 4.00	11.20 m ²		15.00 m ² 19.00 m ²
Ebeveyn Yatak Odası		12 m ²		5.9 m ²	2.10 x 2.80	5.88 m ² 8.00 m ²		16.00m ² 12.00 m ²
Çocuk	(1)	7 m ²						6.00 m ²
	(2)	8.5 m ²		b i l g i y ö k				8.00 m ² 8.50 m ² 9.00 m ²
	(3)	12 m ²						
Mutfak	1.75			3.00 m ²	1.50 x 2.00	3.00 m ²	1.80	4.50 9.00 m ² 3.70 9.30 m ²
Yemek Yeme	2.00							2.56 m ²
Banyo + WC	1.70	3.00 m ²		4.4 m ²	1.20 x 2.00	2.40 m ²	3.70 1.55	5.00 m ²
Banyo	1.50	2.50 m ²						5-7.5 m ²
WC	1.90	1.25 m ²		1.20 m ²	0.90 x 1.20	1.08 m ²		1.50 m ² (lavabo şartı)

1-Yaşama Mekanı: Bu mekan konutun gündüz bölümünde yer alan, konutun en önemli alanlarından biridir. Yaşama eylemlerini yani insanların günlük yaşamında gerçekleştirdiği eylemlerin büyük bir bölümünü kapsar. Konut içinde bu eylemlerin gerçekleştirildiği mekana yaşama mekanı veya oturma odası adı verilir. Bu mekan kullanıcının sosyal gereksinimleri için düzenlenmiş bir mekan olup konut içinde yaşayan bireylerin birlikte oturup sohbet ettikleri, TV ve radyo gibi iletişim araçları ile dolaylı olarak dış dünya ile ilgilendikleri, konuklarını ağırladıkları çok amaçlı bir alandır.

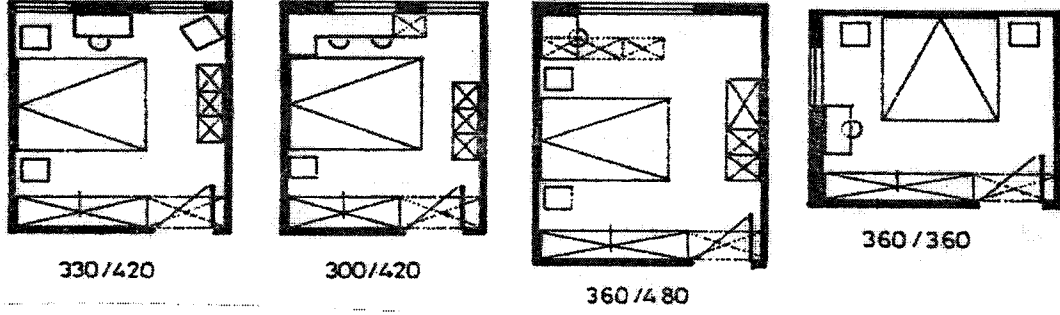
1967/1968 yıllarında İmar İskan Bakanlığı'na belirlenen 'Halk Konutları Standartları'na göre yaşama mekanı için belirlenen min. büyüklük $11-12m^2$ 'dir. 1985 yılında Bayındırlık Bakanlığı Tip İmar Yönetmeliği'nde konutta en az bir odanın min. $11.20 m^2$ olması gerektiğini belirtmiştir. İşlevsel kullanım, konfor vb. açısından mekanın alanı gibi, an dar kenarının boyutlandırılması da çok önemlidir. İstanbul İmar Yönetmeliğinde ise boyutlar konusunu irdeleyerek en dar kenarın $2.80 m$ 'den az olmaması gerektiği vurgulanmıştır. Alman standartlarında yaşama alanı için en dar kenarın $3.80 m$ olabileceğini fakat kullanışlı bir iç düzenleme için bir kenarın en az $4.20 m$ olması gerektiğini belirterek bu mekanın $18 m^2$ 'den az olmaması gerektiğini ortaya koymaktadır [7], [9], [19]. Güre ise, yaşama alanının günümüz donatıları ile döşenebilmesi için si için bu mekanın dar kenarının min. $3.60m$, min. büyüklüğünün ise $16 m^2$ olması gerektiğini belirtmektedir [9].

Şekil 2. Minimum yaşama mekanına ilişkin önerilen alternatifler [3].

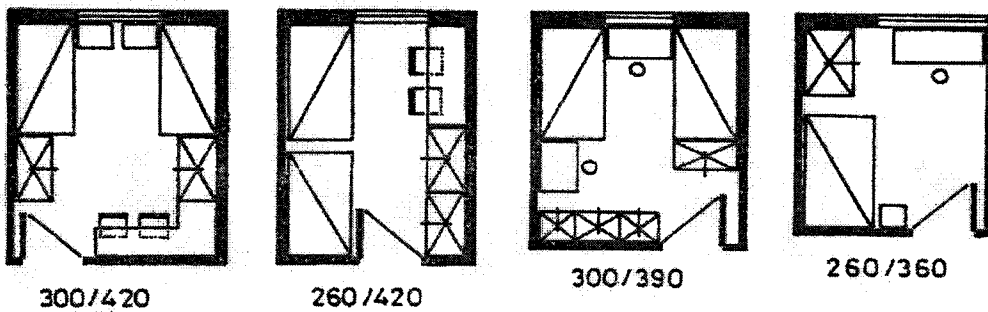
2-Ebeveyn Yatak Odası: Bu mekanın büyüklüğü ile ilgili olarak 1964 yılındaki yönetmelikte $12 m^2$ 'den küçük olmaması gerektiği belirtilmiş ancak; 1985 yılı yönetmeliği ile bu büyüklük $5.9 m^2$ 'ye indirilmiştir. Dar kenarı $2.40 m$ 'nin altında olmaması koşulu ile $8 m^2$ 'lik bir büyüklük İstanbul İl İmar Yönetmeliğince uygun görülmüştür. Beken ise,

ebeveyn yatak odası ideal alanının 16 m^2 olması gerektiğini savunmaktadır. Bu mekan ile ilgili olarak Alman standartlarında ise $(3.51 \text{ m} \times 3.51 \text{ m})$ 12 m^2 'lik alan öngörülmektedir [7], [9], [19]. Gür'e göre ise ebeveyn yatak odalarının dar kenarının en az 3.30 m olması kaydıyla, hazır donatılar ile döşenebilmesi için alanını mim. 12.96 m^2 olması gerekmektedir [2].

Şekil 3. Minimum ebeveyn yatak odası önerileri [3].

3- Çocuk Yatak Odası: 1964 yılındaki yönetmeliğe göre çocuk odalarının büyüklüğü kullanacak çocuk sayısına bağlı olarak 1 çocuk için 7 m^2 , 2 çocuk için 8.5 m^2 ve 3 çocuk için 12 m^2 olarak önerilirken, 1985 yılındaki yönetmelikte bu konuyla ilgili herhangi bir kısıtlama getirilmemiştir [9], [19]. Beken ise çocuk odalarının büyüklükleri ile ilgili olarak; 1 çocuk için 6 m^2 , 2 çocuk için 8 m^2 , Beyazıt'ta 3 çocuk için 9 m^2 büyüklük önermiştir. Bu konudaki Alman standartlarında 1 çocuk için 7 m^2 , 2 çocuk için $11-12 \text{ m}^2$ büyüklükleri belirlenmiştir [9]. Gür'e göre; tek çocuğun barınacağı odanın dar kenarının min. 2.60 m olmak üzere $7.20-9.36 \text{ m}^2$ olması, 2 çocuğun kullanacağı odanın ise 10.80 m^2 'den az olmaması ve 3 çocuk için ranzalı çözümlerde $(3 \text{ m} \times 4.20 \text{ m})$ 12.60 m^2 'lik bir alana ihtiyaç duyulmaktadır [3].

Şekil 4. Minimum çocuk yatak odası önerileri [3].

4- Mutfak: Konutta gelişmeye ve yenilenmeye en açık mekanlardan biri de mutfak mekanıdır. Mutfak, gerek ailenin temel ihtiyaçlarının giderildiği ve gerekse tüm ailenin bir araya geldiği merkezlerden biri durumundadır. Buna ilaveten son yıllarda ülkemizde giderek artan çalışan kadın sayısı nedeniyle bu mekanda “zaman” ve “enerji tasarrufu” kavramı büyük önem kazanmaktadır. Bu nedenle mutfak mekanında “işlevselliğin”, “kullanılabilirliğin” ve “pratikliğin” önemi de artmaya başlamıştır. Bu kriterlerin gerçekleşmesi ise yeterli mekan boyutları ve iyi bir mekan organizasyonu ile sağlanabilir [21].

Ağat konut mutfaklarını içinde gerçekleşen eylemlere göre başlıca üç tipe ayırmaktadır. Bunlar;

- İş Mutfağı
- Yemek Mutfağı
- Oturma Mutfağıdır [22].

Mekan büyüklükleri açısından ise; sadece mutfak işleri ile ilgili eylemlerin yapıldığı, bu eylemlere ilişkin ekipman ve depolamanın yer aldığı iş mutfağı büyüklüğünde 3.5-4 m² ye kadar inilen uygulamalar bulunmaktadır. Ancak, mutfağa ait eylemlerle yemek yeme eyleminin bir mekanda toplandığı yemek mutfağının iş mutfağına göre 3-4 m² daha büyük olmak kaydıyla bu mutfağa en az 8- 10 m² alan ayırmak gerektiğini belirtmektedir [22].

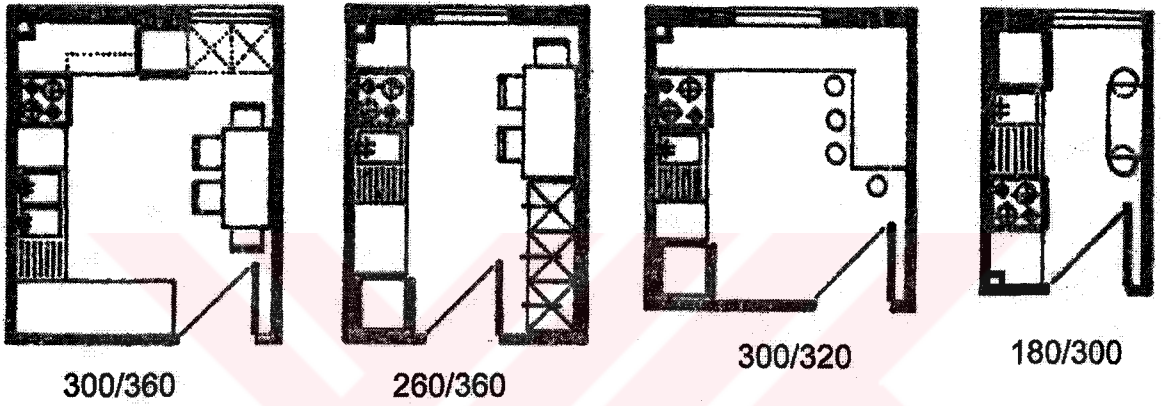
Tezgahın düzenleniş biçimine göre mutfak tipleri:

- I Tipi Mutfak
- Koridor Tipi Mutfak
- L tipi Mutfak
- U Tipi Mutfak
- G Tipi Mutfak olarak beş grupta toplanmaktadır.

Normal konut mutfakları için en küçük I mutfağı 3.50 m uzunlukta olmalıdır. Koridor tipi mutfaklarda iki tezgah arasındaki mesafenin 110-120 cm’ den az olmaması istenir. Ancak 180 cm’ den fazla da olmamalıdır. U tipi mutfaklar 8 m² nin üstündeki mutfaklarda başarılı olur. İki paralel kol arasındaki mesafenin, koridor tipi mutfaklarda olduğu gibi 110-120 cm’ nin altında olmaması istenir. G tipi mutfaklar 10 m² nin üstünde bir alana gereksinim gösterir [21], [23], [24].

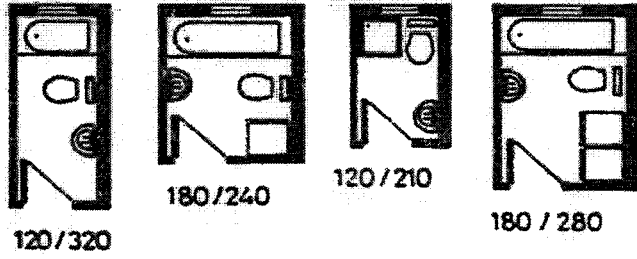
Mutfak mekanının büyüklüğüne ilişkin standartlar ilk defa 1985 yılı yönetmeliğinde ele alınmış ve min. 3 m² olarak kabul edilmiştir. Oysa Beken, ideal mutfak büyüklüğünü 4.50-

9 m² arasında; Beyazıt, 3.7-9.3 m² arasında (ortalama 6.5 m²) önermektedir. Beyazıt'ın mutfağın dar kenarı için önerdiği uzunluk 1.80 m' dir. Alman standartlarında daha detaylı ele alınan bu konu çalışma tiplerine göre ayırt edilerek L tipi mutfağın min. (3.5 m x 2.25 m) 7.87 m², karşılıklı lineer iki tezgahtan oluşan mutfağın min. (3.5 m x 2.40 m) 8.4 m², U tipi mutfağın min. (3.75 m x 2.40 m) 9 m² olması gerektiği öngörülmekte ve şayet mutfakta yemek yenecekse bu büyüklüklere 4 m²'lik bir alanın daha eklenmesi gerektiği belirtilmektedir. Gür ise mutfak mekanının 9 m²'den küçük tasarlanmaması gerektiğini belirtmektedir.

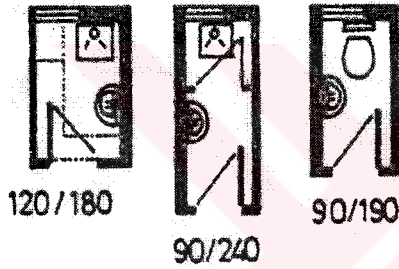
Şekil 5. Farklı tiplerde önerilen minimum mutfak alternatifleri [3].

5- Banyo: Banyo büyüklüğüne ilişkin ilk değerlendirmeler 1985 yılı Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tip İmar Yönetmeliği'nce yapılmış ve min. 4.4 m²'lik bir alan öngörülmüştür. Ancak, İstanbul İl İmar Yönetmeliği bu büyüklüğü dar kenarı min. 1.20 m olmak kaydıyla 2.5 m²'ye düşürmüştür. Oysa bu büyüklükte bir banyoda birağın hijyen ile ilgili malzemelerin depolanmasını, çamaşır makinesinin bile sığması mümkün değildir. Beken; banyo ile ilgili ideal mekanın 5-7.5 m², Beyazıt ise 5 m² olduğunu öne sürmüşlerdir. Bu alan; Alman standartlarında da min. 5 m² olarak kabul edilmiştir [7], [9], [18], [19]. Gür'e göre min. banyo alanı, dar kenarı en az 1.20 m olmak kaydıyla 3.72 m² olması gerekmektedir. Düzovalı Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaptığı başka bir araştırma ile en çok tercih edilen boyutun 5 m²'yi geçmediğini belirtmektedir. [3], [25].

Şekil 6. Banyo alternatifleri [3].

5- **Tuvalet:** Konutlarda tuvalet mekanı ile ilgili olarak 1985 yılı yönetmeliği 1.20 m²'lik bir alanı öngörürken İstanbul İli İmar Yönetmeliği bu mekanı min. (0.90 m x 1.20 m) 1.08 m² olarak kabul etmiştir. Son olarak tuvaletlerde lavabo şartı aranması ve bu sebeple 1.5 m²'den küçük olmaması gerektiği kabul edilmiştir [9], [18], [19].

Şekil 7. Önerilen minimum wc alternatifleri [3].

Gür'ün salon, oturma odası, mutfak, ebeveyn yatak odası, çocuk odası, banyo, wc mekanlarına ilişkin alt ve üst güvenlik sınırlarını gösteren tablo aşağıda yer almaktadır (Tablo 3).

Tablo 3. Mekanların alt ve üst güvenlik sınırları [3].

Mekân	AGS	ÜGS (m ²)	Önerilen En x Boy (m)
Mutfak	9,76	9,97	3,00x3,20-2,60x3,60
Oturma Odası	12,7	12,73	3,60x3,60-3,00x4,20
Salon	19,69	20,69	4,20x4,80-3,60x5,70
Ebeveyn Yatak O.	13,04	13,35	3,30x3,60-3,00x3,90
Çocuk Yatak O.	11,58	11,81	3,30x3,60-3,60x4,20
Banyo	3,72	3,87	1,80x2,40-1,20x3,20
Wc	2,24	2,28	0,90x2,40-1,20x2,20

1.3.1.3.2. Uyum İlişkisi ve Psiko-Sosyal Çevre

Konut kullanıcının sadece fiziksel gereksinmelerini değil aynı zamanda psiko-sosyal gereksinmelerini de karşılayacak niteliklerde tasarlanmalıdır. Fiziksel ve sosyal koşullara uyum, kişinin kendini orada huzurlu, rahat güvenilir, evinde gibi hissetmesi gibi özelliklerle ortaya çıkmaktadır. Kişinin yaşadığı çevreye, yaşama çevresine biçimlendirme-değiştirme sürecine aktif katılımında, uyum ve kimliklendirme olanaklarının nitelikleri önemli faktörlerdir. Sosyal klima, insanlar arası ilişkiler-arkadaşlık ilişkileri, komşuluk ilişkileri, duygusal mekan yaşantıları, hatıralara gereksinmelerinin karşılanabilirliği, biçimlendirme sürecine ve kararlarına katılabilme gibi faktörler çevreye bağlı oluşturmaktadır. Çevrenin güvenilirliği, rahat hareket edebilirlik, kimliklendirme olanaklarının varlığı ve sunuluşu kullanıcının mekanı sahiplenmesinde ve kolay uyum göstermesinde önemli rol oynamaktadır.

Farklı kültürlerde mekanların kullanım biçimleri, mekanda kişisel temaslar, formel mekan kalıpları, kişiler arasındaki uzaklıklar ve kişisel mekanlar farklı olmaktadır [26], [27]. Kullanıcının konuttan beklentilerinden biri de gerektiğinde birlikte olmak ve gerektiğinde de yalnız kalabilmek gibi tercihlerine olanak sağlamasıdır [28].

Tasarımda aşamasında bir mekanın hangi ölçüde ve biçimde bir toplumsal davranışa olanak tanınması gerektiği, mekanda önemli toplumsal ve fiziksel öğelerin neler olduğu, bu öğelerin ilişki üzerindeki rollerinin ne tür bir ölçek üzerinden ve nasıl saptanacağı, kullanıcının memnuniyetini sağlamak için hangi fiziksel öğelerin nasıl bir biçimde tasarlanması gerektiğinin ortaya konması önemlidir [29].

1.3.1.4. Sosyo-Ekonomik Statü

Sosyo-ekonomik statü, gereksinme ve istekleri ve buna bağlı olarak çevresel-mekansal tercihleri etkileyen önemli bir kavramdır. Kişinin mesleği, gelir durumu, eğitimi sosyo-ekonomik statüyü etkileyen özelliklerdir.

Sosyo-ekonomik seviyeye bağlı olarak farklı gelir seviyesindeki kişilerin ya da grupların mekansal ve çevresel tercihlerinde öncelikleri değişmektedir. Örneğin üst gelir grubunda konut seçiminde sosyal çevre önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat alt gelir gruplarında ise işe ya da çocukların okullarına yakınlığı tercih nedeni olmaktadır. Burada konut maliyeti, konuta ödenen kira bedeli konut büyüklüğü kullanıcının satın alma gücü ile doğru orantılı olduğundan konut seçiminde konut

büyüklüğü de sosyo-ekonomik statüye paralel olarak artmaktadır. Aynı şekilde bireylerin ilgi ve hobilerindeki artış yine önemli ölçüde parasal güçleri ile doğru orantılıdır. Bu hobiler çalışma-okuma odası, işlik, jimnastik odası, sauna, garaj, konuk odası gibi mekanlar gerektirebilmekte ve bu durumda konut büyüklüğü istemini arttırmaktadır [3], [12].

1.3.1.5. Ailenin Önceki Konut Deneyimleri ve Konut İmgesi

İnsanın çevre etkileşimlerini konu alan araştırmalarda özellikle 70' li yıllarda David Canter ve Terence Lee'nin kullanıcının konut tercihlerinin belirlenmesine yönelik araştırmalarında kullanıcıların konut tercihlerinde geçmiş konut deneyimlerinin büyük payı olduğu ortaya çıkmıştır. Bir önceki konuta ve yakın çevresine ilişkin özellikler iyi ya da kötü yönleri ile kullanıcıda olumlu ya da olumsuz bir etki bırakıp sonraki konut seçimlerinde etkili olmaktadır [3].

1.4. Kullanıcı Gereksinimleri Kavramı

Genelde “gereksinme” ve “istek” kavramları birbirine karıştırılmakta ve birbiri yerine kullanılmaktadır. Halbuki gereksinme bir gereği, bir zorunluluğu belirtir. Bir mekanın taşıyacağı en az nitelikleri tanımlar. Bu niteliklerden verilecek her ödün bir rahatsızlığın nedeni olacaktır. İstek kavramı ise daha çok öznel bir değer olup, kullanıcının sınırsız nitelikte ve nicelikte olabilecek amaçlarını tanımlar.

Gereksinmelerin temelinde davranışın fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik olguları yatmaktadır. Ertürk, kullanıcı gereksinimleri kavramını kullanıcının bir mekan içinde yaşamını toplumsal, psikolojik ve fizyolojik rahatsızlıklara uğramadan sürdürebileceği ve yaptığı işlerde verimli olmasına yardım edecek olanakları veren çevre koşulları olarak tanımlamakta ve gereksinmelerin ilk olarak insana biyolojik zarar vermeyen düzeyin saptanması, ikinci olarak insanın öznel değerlendirmelerine göre konfor içinde yaşamına olanak sağlayan düzeyin saptanması ve son olarak yapılan işte verimi arttıran koşulların saptanması olmak üzere üç düzeyde tanımlanabileceğini belirtmektedir [30].

İnceoğlu ise, kullanıcı gereksinimlerini birey ve toplulukların eylemlerinin en etkin biçimde yerine getirilmesi için gerekli koşullar olarak açıklamakta ve kullanıcı gereksinmelerinin mekan düzenlemesinde etkili olan kriterleri ile ilgili olarak Stone'un şu sınıflandırmasına yer vermektedir [31].

- 1- İnsan yaşamına biyolojik bir zarar vermeyen,
- 2- İnsan için belirli bir konfor sağlayan,
- 3- Yapılan işte verimin artmasına yardımcı olan kriterler.

Ünütür'e göre kullanıcı gereksinimleri, kullanıcı veya kullanıcıların belli eylemleri yerine getirebilmeleri için çevrenin sahip olması gereken ödün verilemez koşullardır. Kullanıcı gereksinimleri kişinin duygusal, algısal ve antropometrik boyutları ile ilişkilidir [32].

Kullanıcı gereksinmelerinin sağlıklı olarak belirlenebilmesi için gereksinimleri oluşmasına neden olan kullanıcı amaç ve eylemlerinin çok boyutlu olarak incelenmesi gerekmektedir. Çevre koşullarının da kullanıcı eylemlerinde etkili olması da çevre koşullarını kullanıcı eylemlerinin gerçekleştirilebilmesinde karşılanması gerekli gereksinimlerden biri olarak yorumlanabilir [33].

1.4.1. Kullanıcı Gereksinmelerinin Sınıflandırılması

Maslow, farklı bir yaklaşımla insan gereksinmelerini temel sorunlardan başlayarak en karmaşık soruna kadar birbirini izleyen sınıflara ayırmaktadır. Bu süreç içinde ancak alt kademedeki bir gereksinimin doyurulmasından sonra daha üst kademedeki gereksinimlerin karşılanması gündeme gelmektedir.

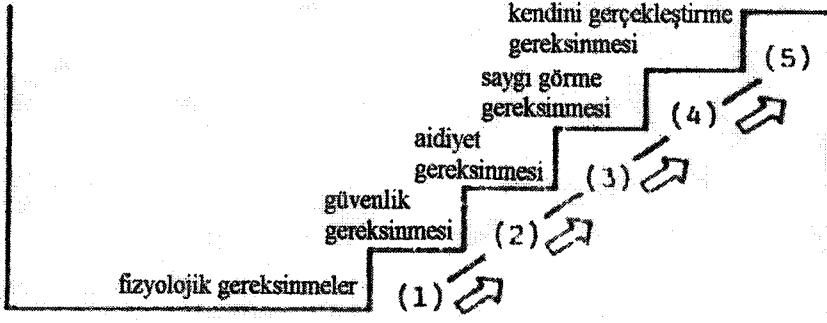
Maslow'a göre kademelenen kullanıcı gereksinimleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır: 1-Fizyolojik Gereksinmeler (Biyolojik gereksinmeler): Beslenme, dinlenme, barınma, giyinme hareket, üreme, su, hava gereksinimleri gibi insan yaşantısı ile ilgili en temel gereklilikler.

2-Güvenlik Gereksinimleri (Emniyet Gereksinmesi): Korku, baskı, tehlikelerden uzak olma, güven duyma ve yarınından emin olma gereksinimleri.

3-Toplumsal Gereksinmeler (Aidiyet Gereksinmesi): Ait olma, beraberlik, arkadaşlık, grup içine girebilme gibi toplumsal etkileşim ile ilgili gereksinimler.

4-Benlik Gereksinimleri (Saygı Görme Gereksinmesi): Öz saygı ve öz beğeni ile kazanılmış bilgi ve yeteneklerin tanıtılması gibi beğenilme ve saygı görme ile ilgili gereklilikler.

5-Gerçekleşme Gereksinimleri (Kendini Tamamlama-Gerçekleştirme Gereksinmesi): Önemli bir işi başarma gibi, bireysel potansiyelin gerçekleşmesi ve yaratıcı yeteneklerin kullanımı ile kişisel doygunluğa erişme-tatmin gereksinimleri [7], [29], [33], [34].

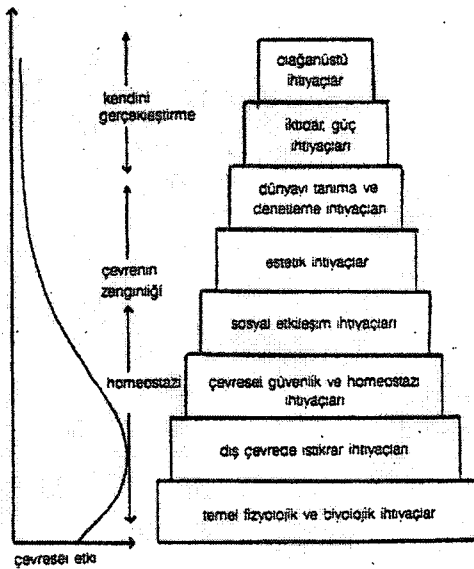

Şekil 8. Maslow'un insan gereksinimleri hiyerarşisi [7].

Faverge Maslow'un kullanıcı gereksinimler piramidini biraz değiştirerek aşağıdaki şemayı vermektedir [35].

Şekil 9. J.M. Faverge'nin ihtiyaçlar şeması [35].

Şekil 10. Maslow'un gereksinimler piramidinin sosyal ve fiziksel çevre ile ilgisi kurularak temsili [35]

1.4.1.1. Fiziksel Gereksinimler

Fiziksel gereksinimler bir eylemin fiziksel çevre koşulları açısından rahatsızlık yaratılmadan yerine getirilmesi için gerekli olan şartlardır. Genel olarak mekansal, ısısal, işitsel, görsel, emniyet ve sağlık gereksinimleri olmak üzere altı grupta değerlendirilebilir.

Mekansal gereksinimlerde, kullanıcı, eylem ve ekipmana ilişkin faktörlerin üçü birlikte etkilidir. Eyleme ilişkin faktörler; eylemler, eylemlerin yapılış biçimleri, eylem sırası gibi alt başlıklarda irdelenebilir. Kullanıcıya ilişkin faktörler de kullanıcı sayısı, yaş, cinsiyet, statik ve dinamik antropometrik ölçüler, algısal ve duyuşal boyutlar olarak açılabilir. Ekipmana ilişkin faktörler ise ekipman sayısı, boyutları, enerji türü vb. özellikleri içerir.

Görsel gereksinimler ise görsel açıdan uygun çevre koşullarının sağlanması ile ilgilidir. Bunlar, kullanıcıya ve yaptığı eyleme bağlı özellikler ve görsel çevreye bağlı özellikler olmak üzere iki ana gruba ayrılabilir. İlk grup insanın yaş, cinsiyet, göz yapısı, geçmiş deneyimleri, yapılan eylemin nitelikleri gibi özelliklerden oluşur. İkinci grup ise yeterli aydınlık düzeyi (doğal-yapay aydınlatma), renk, pırıltı, parlaklık ve karmaşanın kontrolü gibi etkenler olarak sayabiliriz [30].

Isısal gereksinimler kullanıcının yapısal çevre içinde ısısal konfor koşullarını sağlanması ile ilişkilidir. Kullanıcı ile çevresi arasında aynen fiziksel nesnelere olduğu gibi ısı alışverişi vardır. Isısal konfor yapılan eylem, havanın ısısı, bağıl nem, giysi ısısı vb. birçok etkene bağlıdır. Isısal konforun ilk koşulu ısı alışverişinin dengeli olmasıdır. Yukarıda sayılan etkenlerin sonsuz sayıda birleşimi ile bu etken sağlanabilir [30].

İşitsel gereksinmeyi belirleyen temel öge gürültüdür. Gürültü istenmeyen ses olarak tanımlanabilir. İnsanın bir mekan içindeki işitsel gereksinimlerinin sağlanması için, gürültüden arınmış, konuşma anlaşılabilirliği ve gerektiğinde de işitsel mahremiyeti sağlayan koşulların sağlanması gerekir [30]. Gürültünün önlenmesi ya da azaltılması için alınacak önlemler iki grupta toplanabilir:

- Aynı hacim içinde meydana gelecek gürültülere karşı önlemler
- Diğer hacimlerden gelebilecek gürültünün geçişini engelleyecek önlemler [36].

Emniyet yani güvenlik gereksinimleri insanın temel gereksinimlerinden en önemlisidir. Bugün hızla gelişen teknoloji birçok güvenlik sistemini sağlamakla birlikte hala konutta ve diğer yapıları çevrelerde kazalar olmaktadır. Konutta çeşitli kazaları önlemek

üzere geliştirilecek malzeme seçenekleri, detaylar, özellikle küçük yaştaki çocuklara yönelik tedbirler daha tasarım aşamasında belirlenerek titizlikle uygulanması gereklidir.

Sağlık gereksinimleri kullanıcıyı hem fiziksel hem de psiko-sosyal sağlığının korunması olarak tanımlanabilir ve çok önemlidir. Sağlık gereksinimlerinin karşılanabilmesi için kullanıcının fiziksel ve psiko-sosyal gereksinimler başlığı altında sıraladığımız diğer tüm alt başlıklardaki gereksinimlerinin sağlanması gerekir. Bu da ancak çok boyutlu bir tasarım anlayışı ve değişen gereksinimler için tasarımda esneklik imkanı ile gerçekleşebilir.

1.4.1.2. Psiko-Sosyal Kullanıcı Gereksinimleri

Psiko-sosyal kullanıcı gereksinimleri mahremiyet, davranışsal, toplumsal, estetik gereksinimler olmak üzere dört grupta toplanmaktadır.

1.4.1.2.1. Mahremiyet Gereksinimleri

Mahremiyet bir kişi veya gruba diğerlerinin optimum düzeyde yaklaşma koşulu olarak tanımlanabilir. Mahremiyet kavramı algısal, bilişsel ve davranışsal olmak üzere üç yönlü psiko-sosyal bir olgudur [16], [26], [29]. Altman' da mahremiyeti optimum düzeydeki toplumsal eylem biçimi olarak tanımlamakta, kişilik insanın içinde bulunduğu durum ve eylem türü arasındaki ilişkilere ışık tutmaktadır [26]. Aslanoğlu, konuya ilişkin olarak Giddens'in görüşlerini şöyle aktarmaktadır: Giddens'in kavramlaştırmasında mahremiyet iki eşit insanın aralarındaki kişisel bağları tartışarak açıklık getirme olarak tanımlanır. Ayrıca mahremiyet kamusal alandaki demokrasi ile uyumlu şekilde, kişiler arası alanın demokratikleştirilmesini içerme konusunda rol oynamaktadır [37].

Gür mahremiyeti "Bir kişinin veya grubun ortamıyla kurmak istediği toplumsal ilişkilerde denetim hakkını elinde tutması veya elde tutma isteğidir" diye tanımlamaktadır [28]. Mahremiyet sosyal birimler, bireyler, aileler, karışık ya da homojen cinsiyet grupları ile şekillenir. Mahremiyet insan temaslarını düzenleme mekanizmasıdır. Bu kavram bireylerle grup, grupla birey ya da gruplarla gruplar arasındaki ilişkileri düzenler ve süreçlendirir [15].

Mahremiyetin objektif ölçüleri işitsel görsel ve kokusal olmak üzere üç grupta toplanabilir. İşitsel mahremiyet arka plan gürültüsü ve komşu hacimler arasındaki ses

geçişimi olarak belirlenebilir. Görsel mahremiyet ise, bazı mekanları ya da eylem alanlarının diğer mekan ya da eylem alanları tarafından görülmemesidir.

Kişi kurduğu ve kurmak zorunda kaldığı ilişkilerde denetimi kaybedip gereğinden fazla insanla etkileşime maruz kalırsa, kendini “ kalabalık” bir ortamda ve baskı altında hissedebilir. Tam tersi bir durumda da yani kişinin kurduğu ilişki derecesi zihinsel kurgusundakinden az ise o zaman da “soyutlanmış” hisseder. İnsanın zihinsel kurgusunda her ortam ve onun doğurduğu ilişki biçimleri için farklı bir “ideal mahremiyet” tanımı vardır [29].

Mahremiyetin kişisel, bireysel, toplumsal ve kamusal olmak üzere dört farklı düzeyinden söz edilmektedir:

- Kişisel mahremiyet (kişi ve diğerleri arasındaki ilişkilerde)
- Bireysel mahremiyet (aile içi samimi ilişkilerde)
- Sosyal mahremiyet (aile- konuk, aile-komşu, iş arkadaşları arasındaki toplumsal ve sosyal ilişkilerde)
- Kamusal mahremiyet (yabancılar arasındaki geçici beraberliklerde) ortaya çıkar [16], [16], [26], [29] [38].

Kişisel hayatın mahrem alanında ortaya çıkan değişimler toplumsal alan ve geniş bir düzleme yayılan sosyal ilişkiler ile bağlantılıdır. Kültürden kültüre farklılıklar gösteren görsel, kokusal, işitsel gibi algısal mahremiyet anlayışları tüm kültürlerde toplumsal ve sosyal insan ilişkilerini düzenleyen en önemli koşullardan biridir [37], [38].

1.4.1.2.2. Davranışsal Gereksinimleri

Davranışsal gereksinimler kişilerin eylemlerini gerçekleştirirken gereksinim duydukları mesafeler, yani eyleme ilişkin davranış boyutlarıdır. Kullanıcıya özgü fiziksel aynı olmasına karşın bu gereksinimleri yerine getirirken takındığı tavır ve davranış biçimleri toplumsal ve kültürel özelliklere bağlı olarak farklılıklar gösterir. Dolayısıyla kullanıcının ait olduğu kültürel gruba özgü davranışsal gereksinimlerinin de belirlenmesi gerekir.

Kişisel Mekan: Kişisel mekan kavramı mahremiyet ile ilgili konulara yakın olarak düşünülebilir. Bu kavram, çevre-davranış çalışmaları alanına Robert Sommer’in ünlü “Personal Space” (Kişisel Mekan) adlı kitabı ile girmiştir. Sommer bu kavramı bir kişinin çevresini saran, dışarıdan kolaylıkla girilemeye, görünmeyen bir sınır ile çevrili alandır

şeklinde tanımlamaktadır [15]. Gür, kişisel mekanı birey ve grupların diğerleri ve kendileri arasında sınırlarını zihinde belirledikleri amorf bir mekan olarak tanımlamıştır. Kişisel mekanın sınırları, kültür, cinsiyet, kişisel özellikler, yaş, statü, etkileşimde bulunulan kişinin yakınlık derecesi gibi birçok etkene bağlı olarak farklılıklar gösterir. Hall bu mekanı dört zona ayırarak bu mekana ilişkin sınırları şöyle belirlemiştir.

- Samimi Uzaklık (0-46 cm arası)
 - Samimi uzaklık- yakın aşama (0-15 cm arası)
 - Samimi uzaklık- uzak aşama (15-46 cm arası)
- Kişisel Uzaklık (46-122 cm arası)
 - Kişisel uzaklık- yakın aşama (46-76 cm)
 - Kişisel uzaklık- uzak aşama (76-122 cm arası)
- Toplumsal Uzaklık(122-366 cm arası)
 - Toplumsal uzaklık- yakın aşama (122-213 cm arası)
 - Toplumsal uzaklık- uzak aşama (213-366 cm arası)
- Kamusal Uzaklık
 - Kamusal uzaklık- yakın aşama (366-762 cm arası)
 - Kamusal uzaklık- uzak aşama (762 cm 'den sonrası) [16], [29], [38].

Bu mesafelere ilişkin sınırlama bağlı bulunduğu kültürel ya da etnik gruba, fiziksel ve kimlik özelliklerine ve daha birçok faktöre bağlı olarak toplumdan topluma hatta kişiden kişiye değişir.

Kişisel mekan mimari tasarım sürecinin en önemli ilkesidir. Bu kavram bir standart ya da bir ölçme birimi değildir [40]. Buna karşın, kişisel mekan mekanda çeşitlenmede, esneklikte ve kişiselleşmede önemli rol oynar. Diğer bir deyişle bu kavramlar canlı mekanların tasarlanmasına yardım eder ve mimari kalıplardaki sosyal etkileşimi güçlendirir.

1.4.1.2.3. Toplumsal Gereksinimler

Toplumsal gereksinimler, kısaca mekanda ve yakın çevredeki toplumsal ilişkiler, toplumsal yapı, kuruluş ve gerekleri olarak tanımlanabilir [39]. Konutta ya da tek mekan ölçeğinde toplumsal ilişkiyi etkileyen bir çok etken söz konusudur. Donatı-gereç düzeni, görelî yerleşim düzeni, konumun sağladığı hareketlilik imkanı, toplumsal odaklar gibi.

Sınırlar, bölgeler, ölçü ve duyuşsal nitelikler gibi öğeler de fiziksel çevrede toplumsal ilişkiyi ayarlayıcı öğelerdir.

Donatı düzenlerinin toplumsal ilişkilere etkisi, insanları bir araya getirme ya da tersine birbirinden uzaklaştırma şeklinde olabilir. Bir başka donatı- gereç düzeni etkisi de toplumsal uzaklığı ayarlayan elemanlarla sağlanabilir. Aynı mekan içinde ya da birbiri ile ilişkili farklı iki mekan arasında sağlanan fiziksel hareket derecesi de toplumsal ilişkilerin kurulabilirliğinde etkilidir. Yine toplumsal ilişkiyi ayarlayan öğelerden sınırlar iki mekan ya da eylem alanı arasında söz konusu olabilir. Böyle bir sınır öğesi bir duvar ya da donatı olabilir. Duvarlar malzeme özelliklerine, doluluk ve boşluk oranlarına göre farklı derecelerde ayırım sağlayabilirler. Mekanın formu ve ölçüleri de toplumsal ilişki üzerinde etkilidir. Örneğin kare veya çokgen formlu bir mekan ilişki açısından dikdörtgen formlu bir mekana göre daha olumludur. Aynı şekilde mekan ölçüleri de toplumsal uzaklık sınırını aşmayacak şekilde ayarlandığında ilişki daha kolay gerçekleşir [16], [26], [29].

1.4.1.2.4. Estetik Gereksinmeler

Estetik gereksinmeler konutta mekanların, mekan elemanlarının, mekanda yer alan donatı ve ekipmanların form, renk, dokusal özelliklerine ilişkin istek ve beğenilerdir. Bu kullanıcının ait olduğu kültürel grup, zaman kişisel özellikler vb. çok farklı etkenlere bağlı olarak değişebilen gereksinmelerdir. Estetik gereksinmeler belirlenirken pek çok etken bir arada değerlendirilmelidir.

1.4.2. Kullanıcı Gereksinmelerinin Zaman Boyutu İçinde Değişimi

Toplumsal, kültürel, teknolojik yapılarıdaki değişiklikler, kendi içlerinde birbiri ile de etkileşimli ve farklı birçok etmene dayalı olarak kişilerin yaşam biçimlerinin, değer yargılarının ve dolayısıyla gereksinimlerinin değişimine sebep olmaktadır. Yaşam biçiminin değişmesi, teknolojik yenilikler insanların eylemlerini ve bu eylemlerde kullanılan ekipman ve donatıları da etkilemektedir. Bu değişimler konuta yansımakta ve konutların değişen gereksinmeleri karşılaması için değişmesi kavramını gündeme getirmektedir.

Kısa vadede bir ailenin yaşam süreci içindeki yerinin değişimi, buna bağlı olarak aile büyüklüğünde meydana gelen değişimler, eğitim, gelir durumu, statü değiştirme, toplumsal değişimler, gelişen teknolojinin konuta yansımaları gibi birçok etkene bağlı olarak

gereksinimleri ve konuttan beklentileri değişmektedir. Bundan dolayı, farklı toplumsal yapı, sosyo-ekonomik statü, eğitim seviyesi, aile yapısı, büyüklüğü, gereksinimler ve gereksinimlerin sürece bağlı olarak değişimi gibi değişken faktörler konut tasarımında esnekliğin ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

1.5. Konut ve Çevre Niteliği

Türk Dil Kurumunun sözlüğüne göre niteliğin kelime anlamı;

1- Bir şeyin nasıl olduğunu belirten, onu başkalarında ayıran özellik, vasıf, keyfiyet.

2- Bir şeyin iyi ya da kötü oluşu, kalite.

3- Birey, nesne veya yaşantının bir yönünü ötekilerden ayırd etmeye yarayan ve ölçülebilen özellik olarak üç başlıkta açıklanmaktadır.

Yapılan çalışmalarda nitelik ya da kalite kavramının oldukça farklı yorumlarının bulunduğu; eğitim, gelir, statü gibi konuların yanı sıra standart kavramının tanımı ile de yakından ilişkisi olduğu görülmektedir. Yaşam kalitesi, ürün ya da malzemede kalite, tasarım kalitesi gibi çok farklı değerlendirmelerden söz edilmektedir [41]. İyi barınma koşulları, bir konutun öncelikle fiziksel çevre koşullarına (ısı, aydınlatma vb.), mutfak, banyo, wc gibi ıslak hacimlere sahip olmasına, elektrik, su, kanalizasyon gibi alt yapısının bulunmasına bağlıdır [8]. Mekanın niteliği insanların ihtiyaçlarına yanıt verebilme yeteneği ile ilişkilidir. Bir mekanda sözkonusu eylemlerin çeşitliliği ve zenginliği o çevrenin niteliğinin bir göstergesidir.

Barınma koşullarını belirleyen konut nitelikleri, konutun sağlamlık durumu, sahip olduğu teknik özellikler, oda sayıları, içinde yaşayan hane halklarının özellikleri, barınma yoğunluğu şeklinde sıralanabilir. Konut aynı zamanda sosyal bir olaydır. Ve konutun niteliklerini belirleyen faktörler arasında toplumun psiko-sosyal yapısı ve oda başına düşen nüfus olarak tanımlanan barınma yoğunluğu konut niteliklerini belirleyen önemli göstergelerdir. Konutların ve kentlerin nitelikleri ülkenin uygarlık düzeyini belli eden en önemli göstergelerdir [8].

Yapısal sağlamlık, yeterli fiziksel boyutlar, ısı, ses, nem yalıtımı bakımından olumlu koşullar, aydınlatma, güneşlenme, havalandırma, yangın, hırsızlık ve doğal afetlere karşı güvenlik vb. gereksinimlere yanıt veren fiziksel yapılı çevre niteliklerinin tek başlarına yaşanabilir bir konutu oluşturabildiği söylenemez. Yapının insanlara mutluluk verebilmesi, teknik niteliklerden daha fazlasını, daha başka nitelikleri de içermelidir.

Kullanıcılarının geçmiş, bugün, gelecek ile bağlarını, kurabilen, doğa ile ilişkilerini sağlayabilen, özel ve yarı-özel, iç ve dış mekanların bütünleşebildiği, kullanıcıların kişisel alanlarının tanımlandığı, mahremiyet gereksinmelerinin karşılandığı, kullanıcılara kendileme, kendini ifade edebilme olanağını verebilen, yerel ve kendine özgü kimliğini yansıtabilen ve ortak iletişim alanlarının sağlanmış olduğu konutlara ihtiyaç duyulmaktadır [42].

Bu konuda bir nitelik artışı sağlayabilmenin yollarından birisi de konut iç mekan örgütlenmelerinin ve konutlar arası ilişkilerin katı, değiştirilemez ve aynılaştırılmış çözümlerden değil, esneklik ve çeşitlilik arayışlarından geçmektedir.

Burada önemli bir problemde tanımlamada olduğu kadar gerçekleştirmede ve yaşatmada da ilgili tarafların zamana ve mekana bağlı olarak değişir nitelikteki özellikleridir. Bu nedenle hem geniş platformlarda nitelikli çevreler konusunda uzlaşımara, hem de zaman içinde niteliğin değişen tanımını yakalayabilmeye gereksinme duyulmaktadır.

Yaşam Kalitesi/ Yaşanabilir Çevrenin Göstergeleri : Çevre; sosyal, kültürel, fiziksel ve görsel bileşenleri içeren bir olgudur. Bu bileşenler hem birbirlerini etkileyen hem de bütünleyen değerlerdir. Çevresel veya mimari kalite kavramı hem taşıdığı fiziksel özellikler hem de insanlar tarafından algılanan, kavranan, yaşanan olguları ile açıklanır. Kalite kaynak ve gereksinimlerin uyum içinde olması ile belirlenir. Schulz ise, mekanın varoluşunu yüzeylerden oluşan hacimsel bir etkinin ötesinde psiko-sosyal ve kültürel değerler ile algılanan bir kavram olarak tanımlamaktadır [43].

Eindhoven' de farklı büyüklükteki konutlarda oturan kiracılar arasında kullanıcı gereksinmelerini belirlemeye yönelik bir çalışmada konutta kalite karakteristikleri; konutun büyüklüğü, ekipmanları, ulaşım imkanları, çevresel hizmetler ve komşuluk olarak beş grupta toplanmıştır [44]. Aydın, yaşam ve konut kalitesi kavramlarının derin anlamını açıklamaya yardımcı olacak kavramları "uyum", "imaj", "ferahlık", "bir yere ait olma", "kimlik", "sosyal statü", "sosyal etkileşim" olarak sıralamaktadır [45].

Yaşanabilirlik, yaşamın her anında hissedilen, toplumsal, ekonomik, çevresel, estetik ve kurumsal göstergeleri ile çok boyutluluğu tanımlamaya çalışan bir yaşam niteliğinin sağlanabilmesidir.

Nozick, yaşam kalitesi konusunda maddi olmayan gereksinimleri vurgulayarak, yaşam biçimlerini sorgulamaktadır. Nozick'e göre, insanlar konut ve gıdaya gereksinme

duydıkları kadar, kimlik, öz-saygı, bireysel eylem özgürlüğüne ve desteğine güvenciblecekleri daha geniş bir kültürün ve topluluğun bir parçası olduklarını hissetmeye de gereksinin duyarlar bu maddi olmayan gereksinmeler aslında yaşama anlam verir [42].

“Seaman konut ve yaşam kalitesi tanımlamasında çevre- davranış ilişkisinin etki-tepki modeli yardımı ile açıklanabileceğini vurgulayarak fenomenolojik yaklaşımı alternatif bir bakış açısı olarak değerlendirmiştir”[45].

Aydınli konuya ilişkin olarak yaptığı çalışmalardan elde ettiği sonuçları şu şekilde açıklamaktadır: toplu konut yerleşim alanlarında toplumsal yaşam sağlayan dış mekan oluşumları yaratarak ve yer duygusu, sahip olma duygusu, kuşatılmışlık ve ferahlık duygusu kazandırarak insanlara değer veren, kolay anlaşılabilen mesajlar yardımı ile görsel etkiyi güçlendirmek konut kalitesinin önemli göstergelerinden birkaçı olarak saptanmıştır [45].

Her insanın, gereksinmelerini karşılayacak bir konutta yaşama hakkı bulunmaktadır. Yeterli konut aynı zamanda erişilebilir, engelsiz ve ödenebilir konutu kapsamaktadır. Konut ve yaşam çevresi koşulları, yaşanabilir bir yerleşmenin ve yaşam kalitesinin başlıca göstergeleri arasındadır. Yaşam kalitesi, sosyal, ekonomik, çevresel, estetik ve kurumsal birçok boyutu ile ele alınmaktadır. Sağlıklı bir topluluk için yaşam kalitesi göstergeleri arasında;

-**Ekonomik göstergeler** (ortalama gelir düzeyi, iş olanaklarının elde edilebilirliği)

-**Sosyal göstergeler** (sağlık hizmetlerinin, sosyal yardım hizmetlerinin sağlanabilirliği, iyi eğitim olanakları, düşük suç oranı, yeterli ödenebilir konut, kültürel ve rekreasyonel olanaklar, yeterli gıdaya erişim, kamu taşımının sağlanabilirliği)

-**Çevresel göstergeler** (temiz hava, toprak ve su, ekolojik süreçlerle uyumlu arazi kullanım dokuları, sağlıklı doğa habitatları, gürültü sorunu olmaması, su baskını, erozyon ve tehlikelere karşı güvenlik)

- **Estetik göstergeler** (topluluk tasarımı, yer duygusu, kültürel ve doğal miras ile bağlantılar)

-**Kurumsal göstergeler** (topluluk ile ilgili kararları almada halkın katılımı, kurumlar arası entegrasyon) vb. sayılabilir [42].

Türkçe literatürde konutun niteliği ile ilgili tanımlamaların oldukça sınırlı olduğu düşünülmektedir. Gündemde olanlar lüks konut, sosyal konut, halk konutu, toplu konut vb. dir. Tanımlamaların içeriğine bakıldığında daha çok, konutun inşa biçimine, büyüklük ve yapı malzemesi ve inşaat niteliği baz alınarak sınıflandırıldığı söylenebilir. Konutun

niteliği ile ilgili bu tanımlamaların az sayıda olması, mevcuttaki çeşitlilik ve konut seçim olanaklarının sınırlı olduğunu göstermektedir. Yabancı dildeki literatürde, konutun kullanıcılarına sağladığı imkan ve kolaylıklara bağlı olarak çeşitli konut tasarım kavramları bulunmaktadır (erişilebilir konut, uyarlanabilir konut, uyarlanmış konut, engelsiz konut, aşırı çevre duyarlı insanlar için konut, yaşam özenli konut, yaşam boyu konut, devinim konutu, güvenli konut, evrensel tasarım, tekerlekli sandalye konutu vb.) [42].

1.6. Esneklik, Değişebilirlik ve Uyabilirlik Kavramları

Esnekliğin sözlük anlamı değişik yorumlara elverişlidir. Somer ve Umur esnekliği; bir çözümün değişen ihtiyaçları kendisinde hiçbir değişiklik yapılmadan karşılayabilmesi niteliği, değişebilirliği ise, bir çözümün değişen ihtiyaçları karşılayabilmesi için değişebilme özelliği olarak tanımlamaktadır. Uyabilirlik de genel anlamı ile, bir çözümün değişen ihtiyaçları karşılayabilme özelliğidir. Uyabilirlik kavramında mekan veya bileşen bünyesinde herhangi bir değişiklik olması söz konusu değildir [46].

Tapan'a göre esneklik, yapı sistemini değiştirmeden aynı tasar ünitesinin farklı kullanıcı ihtiyaçlarına cevap verme yeteneği ve aynı hacimden birden fazla fonksiyon için faydalanma imkanıdır. Tapan uyabilirlik kavramını kullanmamakta ve değişebilirliği, farklılaşan ihtiyaç ve eylemleri karşılamak için yapı sisteminin değişmesini gerektiren davranış olarak tanımlamakta olup bunu bina ile sınırlı iç değişkenlik ve bina dışına taşan dış değişkenlik olarak iki türe ayırmaktadır [47].

Kızıltan, büyüyebilme ve değişebilmeyi esnekliğin kapsamı içinde ele almakta ve anlam olarak esneklik ile ilişkilendirmektedir. Esnekliğin kapsamı içinde Kızıltan'ın getirdiği farklı bir kavram ise "tadil kolaylığı"dır. Taşıyıcı sistem ve örtü dışındaki bütün ayırıcı duvarların değiştirilebilmesi anlamındadır [48].

Atasoy'a göre esneklik değişkenliği temel almakta, ikinci kavram olarak "uyum yeteneği" ni ise minimum çaba ile değişen ihtiyaçları karşılayabilme olarak ifade etmektedir [49].

ETA (İsviçre Yüksek Okulu), esnekliği genel sistem kuramı içinde, sistemi ve elemanları değiştirmeden o sistemin farklı taleplere uyabilmesi şeklinde tanımlamaktadır [50].

Schulz, esnekliği iki anlamda tanımlamaktadır:

1- Elemanlar ilavesi ve çıkarılması yolu ile ve bütünlüğü kaybetmeden binanın büyütebilmesi ya da küçülebilmesi.

2- Elemanların ve ilişkilerinin değiştirilebilmesi. Schulz uyabilirliği ise, herhangi bir değişkenlikle değil doğrudan uygunluk olarak ifade etmekte ve bunu formun ve teknik sistemlerin kapasitesine bağlamaktadır [48].

Oxman, esnekliği değişen şartlara uyabilmek olarak tarif etmekte ve değişebilirlik , genişleme gibi kavramları esnekliğin türleri olarak vermektedir. Musgrove, hem bölme duvarlarının değiştirilebilir olması, hem de belirli niteliklerdeki mekanların organizasyon şekli ile bölme değişikliğine ihtiyaç kalmaması halini esneklik olarak tarif etmekte ancak, bunu organizasyonel esneklik olarak adlandırmaktadır [48].

Dluhosch ise esnekliği, temel sistemi değiştirmeden, şartları değiştirmeyi sağlama yeteneği, değişebilirliği ise sistemi değiştirerek şartları değiştirmeyi sağlama yeteneği olarak ifade etmektedir [48].

Sebestyen, Fransa' da esneklik ve değişebilirlik arasında ayırım yapılmadığını ve esneklik kelimesinin tercih edildiğini, farklı programları karşılama imkanı ön esneklik, bitmiş binalardaki değişme imkanının ise sürekli esneklik olarak adlandırıldığını belirtmektedir. Çekoslovakya' da ise esnekliğin iki türü olarak değişebilirlik ve elastiklik kavramlarının kullanıldığını, değişebilirliğin binanın değiştirilebilmesi, elastikliğin ise büyütülebilmesi anlamlarını ifade ettiğini tespit etmiştir. İsveç'te ise mekandaki dahili uyabilirliğin esneklik, verilen mekanın mekan ilavesi veya çıkartılması ile değiştirilmesinin elastiklik olarak tanımlanması yanında, verilen bir mekanın farklı amaçlarla kullanılma imkanı olarak genellik kavramı kullanılmaktadır [48].

Bu tespitlerden sonra Sebestyen Fransız görüşünü temel alınarak esneklik kavramını üst düzeyde bir terim olarak kabul etmiş ve değişebilirlik kavramının hiç kullanılmaması ya da esnekliğin bir alt türü olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiş ve esneklik türleri olarak şu kavramları önermiştir [48].

1- Ön esneklik (veya değişebilirlik), endüstrileşmiş mimarlıkta , yapı sisteminin ve bileşenlerinin mimara farklı binalar yaratma imkanı vermesidir.

2- Sürekli mimari esneklik (veya sürekli fonksiyonel esneklik), endüstrileşmiş yapımda, yapı sisteminin kullanıcıya binanın mekanlarını ve ekipman ve mobilyasını, taşıyıcı strüktürü değiştirmeden değiştirebilmesi imkanı veren nitelikleridir.

Hollanda' da Konut Araştırma Enstitüsü, değişebilirlik ve esnekliği, konutun uyabilirlik derecesini belirleyen kavramlar olarak tarif etmekte ve değişebilirlik, uzman iş gücü

gerektiren, esneklik, ise kullanıcılar tarafından gerçekleştirilebilen uyabilirlik yaklaşımları olarak ifade edilmektedir [48]. SAR (Stichting Architecten Research) araştırma grubu çalışmalarında ise uzman işgücü gerektirdiği öne sürülen değişebilirlik kullanıcı ile uzlaşmak olarak tasarım aşamasında katılımlı tercihlerle sağlanmakta böylece esneklik sürecin kendi içinde yaşanmaktadır. Level and tools konulu yapıtlarında ve Habraken'ın daha eski tarihli çalışmalarında bu yaklaşımın ayrıntıları aktarılmaktadır. [51]. Taşıyıcı sistem semasını belirlenmesi, çekirdek ve tesisatın sabit olarak çözülmesi ve üzerine kat planlarının farklı alternatifler barındıracak şekilde ele alınması ve çok sayıda yaşam biçiminden doğan gereksinmeyi karşılaması bu yaklaşımın temel motifidir. Bu yolla elde edilmiş çalışmaları farklı yayınlarda toplanmaktadır [52], [53].

Yürekli' ye göre; sürekli değişebilme veya değişerek sürekli uyum sağlama yeteneği olarak kavramlaşan esneklik, kullanımdan önce gerçekleşme ile sınırlı ise "tasarım esnekliği", olarak adlandırılabilir. Tasarım esnekliği mimara, planlama, düzenleme, yapım ve yapı sistemi niteliklerine bağlı olarak, yapımdan önce -proje üzerinde- farklı ihtiyaçlara yönelik düzenlemeleri gerçekleştirme imkanı vermek olmalıdır. Eğer değişebilirlik yapım aşaması ile sınırlı ise yapım ve yapı sistemlerinin nitelikleri önemli olmamaktadır. Örneğin herhangi bir konutta farklı ihtiyaçlara göre düzenlenebilen bir çözüm söz konusu olduğunda herhangi bir yapım tekniği ve yapı sistemi ile gerçekleştirilebilir. Değişebilirliğin, kullanım öncesine kadar sarkması söz konusu ise yani yapım aşamasını da kaplıyorsa o zaman yapı sistemi nitelikleri de etkili olmaktadır. Değişebilirlik kullanım aşamasına - binanın gerçekleştirilmesinden sonraya da sarkıyorsa planlama nitelikleri yanında yine yapım tekniği ve yapı sistemi nitelikleri özellikle önem kazanmaktadır. Bu yaklaşım ise kullanım esnekliği olarak tanımlanır [48].

Gür' e göre esneklik planlama ve düzenleme ile birlikte yapım ilkeleri ve servislerin dağılımına bağlı bir yöntemdir. Esnek şemaların temel bileşenleri, taşıyıcı akslar, yük taşımayan iç bölmeler, merkezi ısıtma, su ve elektrik servisleri, temel mekanlar ile servisler arasında önceden planlanan ilişkilerdir [3]. Yine Gür'e göre gerek sosyal ilişkilerde gerekse örgütlenme modellerinde esneklikten söz edildiği zaman "değişebilir kararlar" ve "değişebilir amaçlar" anlatılmak istenir. Esnek örgütler dinamik ve adaptif yapıya sahip, yeni amaçlar doğrultusunda örgüt elemanları arasında görev değiş tokuşlarının yapılabildiği, yeniliklere, değişmelere açık örgütlerdir. Yapım bağlamında esneklik ise, ana strüktür dışında elemanların montaj ve gerçekleştirilmelerinin yapının

statik denge ve uyumunu bozmayacak bir biçimde, yapımcının veya tasarımcının ve hatta bazı durumlarda kullanıcının uygun gördüğü zaman, yer ve biçimde tamamlanmasıdır [54].

Değişme; bir bütünün öğelerinde, öğeler arasındaki ilişkilerin yapısında daha önceki durumlara göre farklılıklar gözlenmesidir. Konutta zaman içinde değişen gereksinmeler, farklı tercihler gündeme geldiğinde bu değiştirme isteği binanın esneklik sınırları içinde karşılanmaya çalışılmaktadır. Konutta ortaya çıkan fonksiyonel değişimler ve buna bağlı sayısal artışlar, eylem farklılıkları, ekipmanlardaki standartlardaki yenilikler değişimin boyutunu belirler. Tasarlanan binaların süreç içindeki değişimlere bağlı olarak (artan-eksilen) belli bir esnekliğe sahip olmaları gerekir. Bunun için yapı içindeki esneklik kadar, yapının bulunduğu çevredeki gelişebilme olanakları da önem taşımaktadır [55].

Rabanec, Sheppard ve Town, esnekliği sökülebilir bölmeler yolu ile değişikliği sağlamak, uyabilirliği ise herhangi bir değişiklik yapmadan farklı amaçlar için kullanılabilirliğin sağlanması olarak yorumlamaktadır [56].

Esneklik ve değişebilirlik kavramları yapı sisteminde değişiklik yapıp yapılmadığı ile açıklanmakta, sistemde değişiklik yapılmayan durum esneklik olarak tanımlanmaktadır. Ancak, yapısal değişikliği de bazı kaynaklar iç bölmelerde değişiklik ve taşıyıcı sistemde değişiklik olarak gruplandırmakta ve birincisini esneklik kavramı içinde ele alırken, uzman iş gücü ile gerçekleştirilecek ikinci durumu değişebilirlik olarak tanımlamaktadır.

Esnek konut tasarımında en önemli konu, konuttan beklenen esneklik düzeyinin belirlenmesi, diğer bir deyimle konuttan tatmin için ne düzeyde bir esnekliğin yeterli ve uygun olacağıdır.

1.6.1. Konutta Esneklik- Değişebilirlik İhtiyacının Kaynakları

Konutta esneklik- değişebilirlik ihtiyacının kaynakları; konutu kullanma sürecinde kullanıcı gereksinmelerinde meydana gelen değişiklikler, yapısal çevrede eskime, kaynak ve enerji tasarrufu, ve üretim olgusu olmak üzere dört başlık altında toplanmaktadır.

1.6.1.1. Konutu Kullanma Sürecinde Kullanıcı Gereksinmelerinde Meydana Gelen Değişiklikler

Mimari çevrenin temel amacı insan organizmasının yani kullanıcının fiziksel ve psiko-sosyal gereksinmelerini karşılamaktır. Bu insan sistemleri ile mimari çevreyi dengeye getirmek demektir. Ancak denge durumunda olan mimari çevreler fonksiyonel

olarak tarif edilebilirler. Kullanıcı gereksinimleri mimari tasarımın genel amacı olmakla birlikte gözlenemezler, ancak varlıklarını ampirik karşılıkları olan davranışların gözlenmesi ile ortaya çıkarlar [48].

İnsanlar konutlarını niçin değiştirirler? Habraken bu soruya yanıt oluşturabilecek faktörlerin bazılarını şöyle sıralamaktadır:

Kimliklendirme: İnsanlar kendilerini tanımak ve tanımlamak isterler bu gereksinim, giysilerin, mobilyaların, arabaların ve başka sahip olunan şeylerin seçiminde rol oynadığı gibi aynı zamanda konut seçiminde de bir rol oynar. İnsanların konutlarında yaptıkları değişiklikler “kimlik için gereksinim” olarak tanımlanır. Onların açıklaması yalnızca realizasyondur (akla yatkınlık). Bu gereksinim çağımızın “fonksiyonelliği” içinde ihmal edilmeye meyilli olunan temel bir gereksinimdir. Yapılar, özellikle konutlar her zaman kişisel ifade aracı olarak kullanılmışlardır. Bu sebeple konut kullanıcıları kendi çevrelerini kişiselleştirmek ihtiyacı duymuşlardır [57].

Yaşam stilindeki değişimler: Kimlik gereksinimi yalnızca bazı değişiklikleri canlandıracaktır, ancak yaşam stilindeki değişiklikler, başka kültürlerle etkileşime, toplumsal değişime, yeni teknolojilerin kullanılabilirliğine de neden olacaktır. Yaşam stilindeki bu değişimler yaşama ilişkin neyin “iyi” ya da “kötü” olduğu konusunda değişik fikirleri gündeme getirecektir [57].

İnsan sosyal varlıktır ve yaşadığı toplum ile sürekli etkileşim içindedir. Toplum yapısındaki değişimler yaşam stillerinde güçlü bir etki yaratır. 10 yıl önceki stiller artık günümüzdeki stiller değildir. Artan yaşam kalitesi bir konutta servislerin sağlanmasında daha fazla talebin oluşması sonucunu getirmektedir. Konut tarihine bakıldığında mutfak, banyo ve depolama alanlarındaki maliyet ve alan büyüme oranı genel anlamda konuttan daha fazladır. Ekonomik gelişme yalnızca servis alanlarında değişimi etkilemez, aynı zamanda değişim için isteklerin oluşmasına da katkı sağlar. Artık sıradan aile yapısı ve tipik konut kullanıcıları bulunmamaktadır. Aile içi ilişkiler kendiliğinden çeşitlenmektedir [57].

Yeni teknolojik olanaklar: Yeni teknolojiler uygulanabilir alanlarda daha kolay değişiklikler yapılabilmesine yararlar. Merkezi ısıtma açık planlama yapabilmeyi mümkün kılarken bütün aktivitelerin merkezi olarak ısıtılmış bir odanın kullanılması zorunluluğunu ortadan kaldırır. Böylece ailenin her bireyi kendine ait konforlu bir odaya çekilebilme

imkanını bulur. Bir televizyon odası, ikinci bir yaşama mekanı, ya da kişisel bir odanın olması başkaları televizyon izlerken kişinin kendi mekanına çekilmesine imkan verir. Her geçen gün konutun özellikle servis alanlarına yönelik değiştirilmesi gereken bölümlerinin sayısı artmaktadır. Örneğin mutfaklarda daha gelişmiş teknolojiler, sıhhi ve kolaylaştırıcı çözümler gündeme gelmektedir [57].

Ailenin değişimi: Esnek konut gereksinimi için geçerli birçok gerekçeden biri de aile kompozisyonundaki değişimdir. Gelişen bir ailedeki farklı durumları ayırd etmek mümkündür; yeni evli çocuksuz bir çift, genç, üniversiteye devam eden çocukları olan bir aile, çocukları evlenmiş bir aile. Değişik aile tipleri sadece bunlar ile sınırlı değildir; farklı ilişkiler, farklı birlikte yaşama seçenekleri, farklı aktiviteler, içe dönük-dışa dönük yaşamlar ve akla gelmeyen pek çok alternatif. Bu farklılıklar en başta konutta oda sayısını, ekipman türlerini ve sayısını, konuttaki cihazların konum ve sayılarını etkilemektedir [57].

Ülkemizde de hızlı kentleşme, kültürel değişim, çalışan kadın nüfusun gittikçe artması, tüm bunlara bağlı olarak yaşama biçiminin, aile yapısının, büyüklüğünün değişmesi, toplumsal ve sosyo-ekonomik yapıdaki değişmelerle ilişkili olarak ailede rollerin, çalışan ve eğitilen birey sayısının değişmesi, gereksinimleri ve dolayısıyla konuttan beklentileri değiştirmektedir. Gereksinimlerin değişmesini etkileyen diğer bir faktör de teknolojik gelişmelerdir. Değişen ve hızla yayılan teknolojiye koşut olarak gündelik hayatımıza giren ekipman sayısı artmakta ve mekanlarda bu ekipmanlara ilişkin alan ve alt yapı organizasyonlarında yeni, esnek çözümler gündeme gelmektedir.

Altaş, ülkemizde son yıllarda hızla artan nüfus ve şehirleşmenin doğudan batıya göçleri arttırdığını ve bunun sonucu üretilen toplu konutlarda ne kullanıcı özelliklerindeki farklılıkların ne de zamanla değişen konut ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmadığının altını çizerek, farklı gelir gruplarının bulunduğu konut bölgelerinde ve farklı anlayışlarla tasarlanmış plan tiplerinde esneklik/değişebilirlik imkanlarının araştırılması sonucu oluşacak bilgi birikiminin toplu konut tasarımlarında önemli bir veri kaynağı olacağını belirtmektedir [50], [58].

Bu açıdan kullanıcının farklılaşan gereksinimlerini karşılama potansiyeli, geliştirilmiş boşluk kullanımı ve farklı mekan düzenleme imkanları vb. birçok avantaja sahip esnek tasarım stratejileri tasarımcılar açısından mutlaka değerlendirilmesi gereken yaklaşımlardır [59].

1.6.1.2. Yapısal Çevrede Eskime

Konutların fonksiyonel etkinliklerini çoğu zaman strüktürel bozulmaya uğramadan kaybettiklerini görürüz. Yapısal çevrenin zaman içinde değişimi eskime sorunu olarak ortaya çıkmaktadır. Yapısal çevrede eskime olayı iki şekilde meydana gelir.

a-Fiziksel eskime; çeşitli dış etkenler nedeniyle yapı bünyesinde ortaya çıkan bozulmalardır. Esas yapı strüktürü, kullanım ekipmanı, fiziksel çevre kontrol elemanları, yapı sistemi elemanlarının fiziksel ve kimyasal bozulmalar sonucu işlevlerini görememeleri sonucu yapı yavaş yavaş işlevselliğini kaybeder. Yapı sisteminde zamanla oluşan değişiklikler objektif ve ölçülebilir değişimlerdir [60].

b-Fonksiyonel eskime; içinde yaşanan fiziksel ve toplumsal çevre koşulları, kullanıcının kendi değer yargıları gibi birçok etkene bağlı olarak tanımlanabilen ve değişen bir eskime türüdür. Fonksiyonel eskimenin nedeni daha öncede değindiğimiz küreselleşme, endüstrileşme, hızla gelişen teknoloji buna balı olarak değişen toplumsal ve kültürel yapı, değişen aile yapısı, gereksinimler ve bu gereksinimleri karşılayacak eylem türleri ve eylem alanları olarak sıralanabilir. Konutun kullanım süreci içinde gelişen bu değişiklikler hep ailen yapısında, yaşam biçimine paralel olarak oluşur. Fiziksel eskimeden önce gündeme gelen fonksiyonel eskimeyi engelleyecek çözüm, kullanıcı gereksinimlerindeki değişikliklerle yapısal değişmelerin birbirine paralel gerçekleşmesini sağlamaktır. Bu da ancak esnek- değişebilir tasarım stratejileri geliştirmekle gerçekleştirilebilir [61].

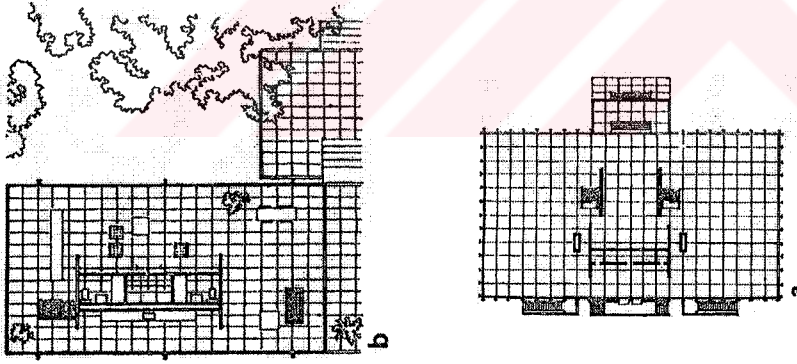
1.6.1.3. Kaynak ve Enerji Tasarrufu

Önemli husus hiçbir ulusun bina stokunun değil tamamını, büyükçe bir kısmını bile her yarım yüzyılda bir yenilemeyi sağlayamayacağıdır. Kaynakların sınırlı olduğu bir dünya da bir de planlı bir mimari eskime ile israfın arttırılması kabul edilebilir bir şey değildir. Bu anlamda esnek-değişebilir tasarımlar pragmatik yaraları yanında özellikle enerji ve kaynak tasarrufu sağlayan ekolojik bir öneme de sahiptir [48], [62].

Bina kavramını nispeten kalıcı bir strüktür, fakat fiziksel elemanlarında minimum tahribat ile yenilenebilir bir organizma olarak kabul eden, değişme talebi ile ekonomi arasında ideal bir uyum sağlamayı amaçlayan Japon Metabolist Grubu mimarlarından Kiyonori Kikutake “biçim ve değişmez fonksiyon terimleri ile düşünmeyi bırakıp, dinamik

ve değişebilir mekan ve fonksiyonel değişme kavramlarının gösterdiği yoldan gitmeliyiz” demektedir. Metabolist görüşün tek binalara yansıma şekli binanın kesin ve değişebilir bileşenlerinin ayrılması veya çok fonksiyonlu amaçlar için mekan yaratılmasıdır [48]

Modern mimaride bu tür davranışın ilk örneklerini verenlerden biri Ludwig Mies Van der Rohe olmuştur. Mies, binanın hizmet ettiği amacın daima değiştiğini , buna karşılık binanın yıkılmasının ekonomik olmadığını belirterek, Sullivan’ın ”Form fonksiyonu takip eder” sloganını ters çevirerek, içine fonksiyonları uydurabileceğimiz pratik ve ekonomi mekanlar inşa etmeliyiz demektedir. Mies’e göre inşa etmenin en pratik ve ekonomik yolu, bütün binayı tek ve büyük bir hacim olarak görmektir. Mies Van der Rohe binaları içinde insanların kendi hayatlarını yaşayabilecekleri nötr birer çerçeve olarak yapmaya çalışmıştır. Mies’in geliştirdiği, değişen fonksiyonlara ve psikolojik ihtiyaçlara uyabilir formal elemanların temeli, yine onun ifadesi ile açık-seçik konstrüksiyonlardır. Mies Van der Rohe’yi belirsiz mimariye yönelten sebepler, pratiklik, ekonomiklik, binaların değişen kullanımlar karşısında ömrünü uzatabilmek, kişiye kendi hayatını yaşama imkanı vermek, teknolojinin imkanlarından yararlanabilmek ve mimari ile teknolojiyi bütünleştirmek olarak özetlenebilir [48].

Şekil 1. Mies van Der Rohe, Fransworth Konutu

Le Corbusier ise değişebilirliğin imkanlarını sadece konut açısından değerlendirmiş ve gece ve gündüz kullanımlarına dönüştürülebilir konut mekanlarına ilgi duymuştur [48]. Weeks tek strateji binası ile sonuçlanacak kesin ihtiyaç programlarına dayalı tasarım yaklaşımını hızlı eskimenin garantörü olarak görmektedir. Buna karşılık belirsiz mimari ve çok stratejili binalar kavramını geliştirmektedir [48].

Esnek sistemlerin esası, canlılık ve değişme, kendini yeni taleplere uydurabilme yeteneğidir. Mimari sistemler sürekli değişen mekan organizasyonları ve bina bileşenleri

geliştiren uygunlaştırıcı tasarım fikirlerine dayanır görüşünü savunan Eduardo Catalano da mimaride sürekliliğin ancak değişme ile sağlanabileceği görüşünü yansıtmaktadır. Çok gelişmiş bir sosyal sorumluluk duygusu da mimarları esnek/ uyabilir mimariye yönlendirmektedir [48].

1.6.1.4. Üretim olgusu

Üretim olgusu nicelik olarak tekrarlanan ve tekrarlanmayan (bir defa için üretim) olarak ikiye ayrılabilir. Bu açıdan bakıldığında üretin adedinin artması kullanıcı adedini artırarak kullanıcıları belirlenebilir olmaktan uzaklaştırmakta, böylece bilinmeyen kullanıcı kavramı ortaya çıkmakta, gereksinmelerin belirsizliği gündeme gelmekte bu da planlamada esneklik/ uyabilirlik kavramını getirmektedir. Özellikle endüstrileşmenin sağladığı sökülüp takılabilir yapı elemanları mimarları değişebilir bina tasarımı konusunda teşvik edici rol oynamaktadır. Üretim olgusundan kaynaklanan bir diğer husus ise özellikle değişebilirliğin bir pazarlama aracı olarak değerlendirilmesidir [48].

1.6.2. Esneklik Kavramının Sınıflandırılması

Bina tipolojisi olarak konutta esneklik düzeyine göre iki tasarlama modeli geçerli olmaktadır. Bunlar:

1-Fiziksel değişiklik yapılmadan uyabilme yeteneği

2-Bölgeleme kararlarına bağlı kalarak iç mekanda değişiklikler yapılabilmesidir. (Esnek- modüler bileşen mimarisi)

Esneklik amaçlı yaklaşımları başlıca üç grupta sınıflayabiliriz [63].

1-Statik esneklik –Sınırlı değişebilirlik

2-Sürekli esneklik-Serbest değişebilirlik

3-Büyüme esnekliği

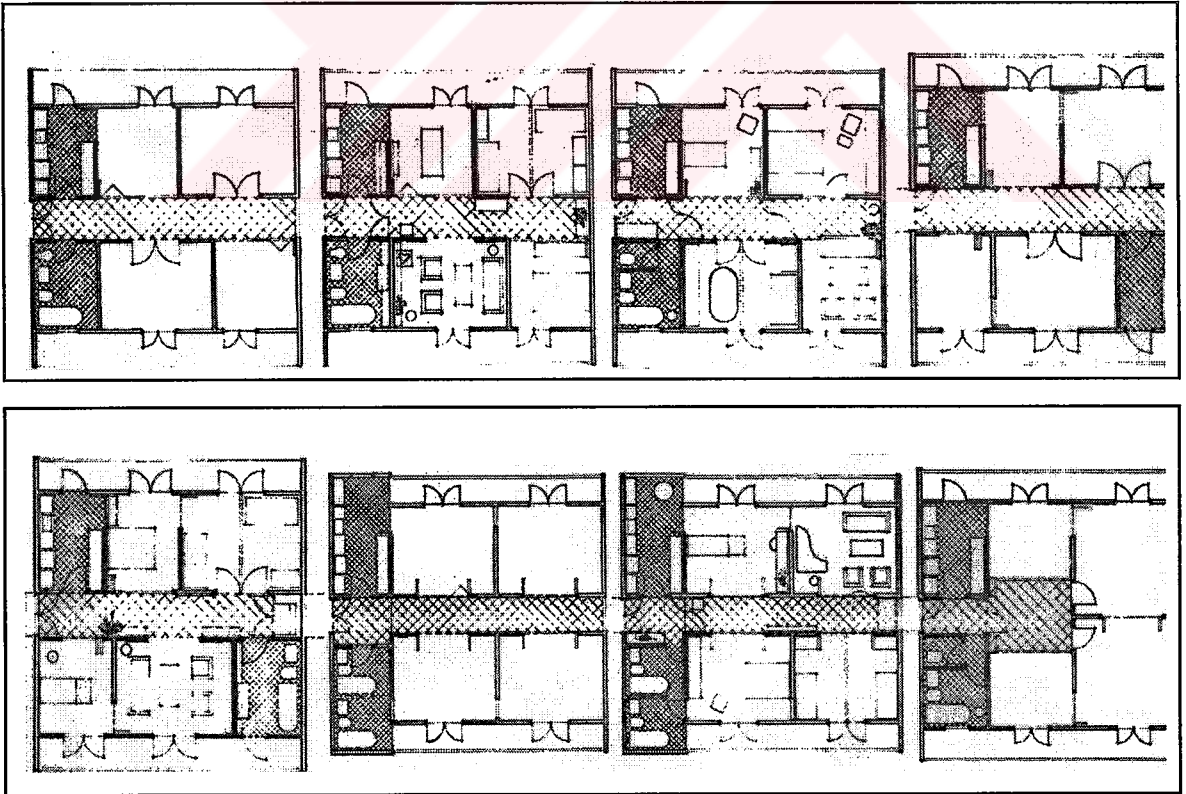
1.6.2.1. Statik esneklik-Sınırlı değişebilirlik

Sistemin başlangıç esnekliği, tasarım esnekliği olarak da adlandırılabilen statik esneklik plan kalitesi ile sağlanabilen kalıcı bir esnekliktir. Bunun anlamı; farklılaşan fonksiyonel gereksinmeler karşısında konutla uyumun mimari çevrede değişiklik yapılmadan kurulabilmesidir. Bu yaklaşım yapı sisteminde değişikliği tümüyle reddetmekte ancak,

klasikleşmiş mekanik araçların (katlanan kapı ve duvarlar, modüler dolap elemanları) gibi değişebilme yeteneğiyle kısıtlamakta, özel amaçla üretilmiş bileşenler kullanımına – yapı endüstrisinin henüz bu tür organizasyonlara yönelmesinin pratik olmadığı kabulü ile- karşı bulunmaktadır. Yapı sisteminin değişebilirliğinin kısıtlı tutulması, bu yaklaşım ile ulaşılabilecek uyum sürekliliğini de kısıtlamaktadır. Bu nedenle, mekanların birden fazla amaçla kullanılmasını sağlamaya yönelik bu yaklaşım, etkinliklerin niteliklerinin değil konum ve ilişkilerinin değişme ihtimali daha fazla olan toplu konut alanları için özellikle geçerli görülmektedir. Bu yaklaşımın temelini, yapı sisteminde toleransların genişletilmesi ve mekanların herhangi bir fonksiyonu ifade etmesinden kaçınma oluşturmaktadır.

Statik esnekliği sağlamak için tasarım aşamasında;

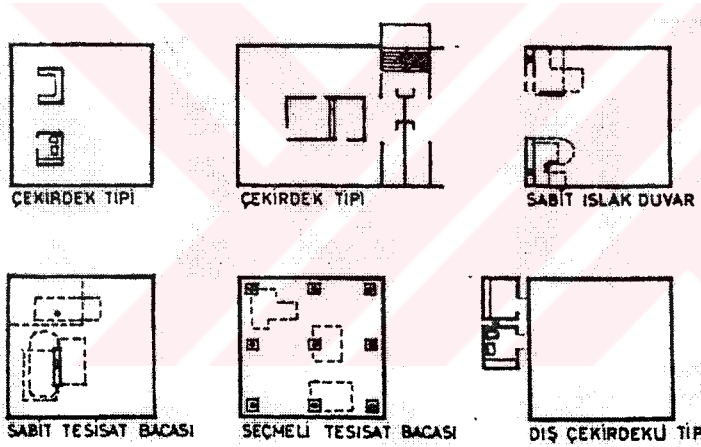
- a- Bölme elemanlarının ve ıslak hacimlerin en uygun şekilde yerleşmesinin saptanması,
- b- Bazı mekanların esnek bir genişlikte ele alınması,
- c- Mekanların donanım açısından farklı düzenlemelere olanak sağlaması,
- d- Bazı mekanların değişik kullanışlar için bölünebilme olanağına sahip olmasına önem verilir [61].

Şekil 12. Statik esneklik yaklaşımına örnek (Rabaneck, Sheppard, Town)[56].

1.6.2.2. Sürekli Esneklik Serbest Değişebilirlik

Bütün mekanların konumlarının isteklere göre değiştirilebilmesini öngören esnekliktir. Kullanım esnekliği de denebilir. Bu esneklik birkaç şekilde gerçekleşebilir. Birincisi; ıslak mekanlarının konumlarının sınırlandırılmasıdır. Bu yaklaşımda amaç ıslak mekanların konumlarının sabit alanlar halinde planlanarak, diğer mekanların değişebilirliğine en uygun tasarımın sağlanmasıdır. Bu yaklaşımda ileride diğer mekanların farklı kullanımına imkan sağlanması açısından, ıslak mekanların konumunun iyi belirlenmesi çok önemlidir. Taşıyıcı sistem, düşey sirkülasyon alanları ve ıslak mekanlar dışındaki diğer yaşama mekanları, kullanıcının istek ve gereksinimleri doğrultusunda ve modüler bir ızgara üstünde, zamanla oluşturulur [64]. Islak mekanlar dağınık olarak yapı alanını belirli yerlerine yerleştirilebildiği gibi, yapı alanı içinde belirlenmiş tek bir noktada toplu olarak, ya da yapı alanı dışında çözümlenebilir [65].

Şekil 13. Islak hacimlerde farklı konumlandırma [56].

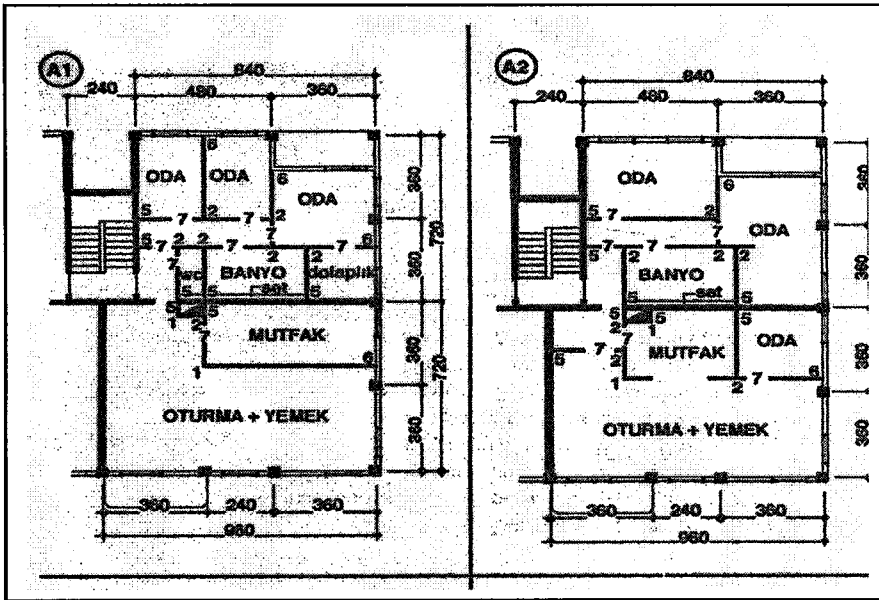
Bu yaklaşımda tasarımda dikkat edilecek hususlar; bağlantı noktalarının değişikliğe olanak verecek özellikte olması, alt sistem elemanlarının monte-demonte edilmesinde kullanım kolaylığı sağlanması ve bu elemanların üzerlerinde/içlerinde tesisat bağlantılarının olması, eylem alanları arasında sabit yapı elemanlarının bulunması, gerektiğinde bakım ve değişikliklerin yapılmasına imkan tanınması olarak sıralanabilir [60].

İkinci yaklaşım; SAR sistemi olarak da adlandırılan bu sistemde destek strüktür (support structure) içinde mekan bölümlerinin (zones) oluşturulmasıdır. Habraken'in geliştirdiği bu sistemde konut alanlarında destek strüktür sistemi ve farklı kullanım

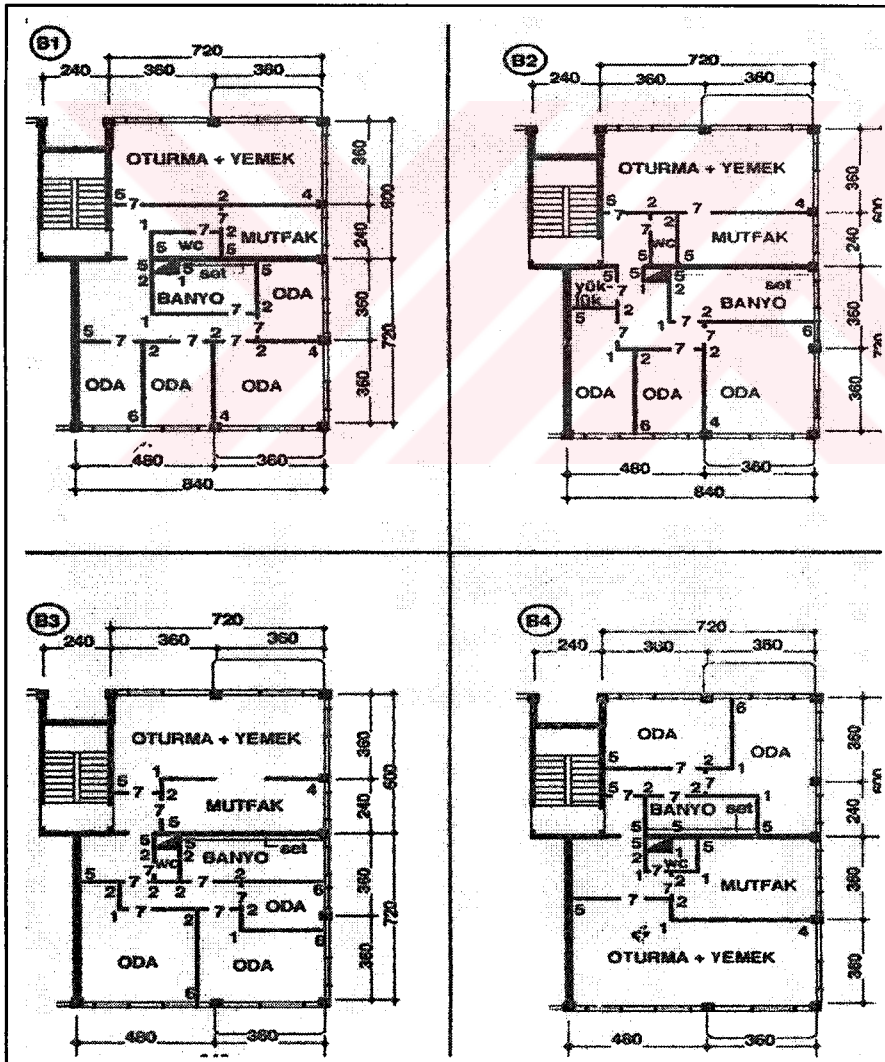
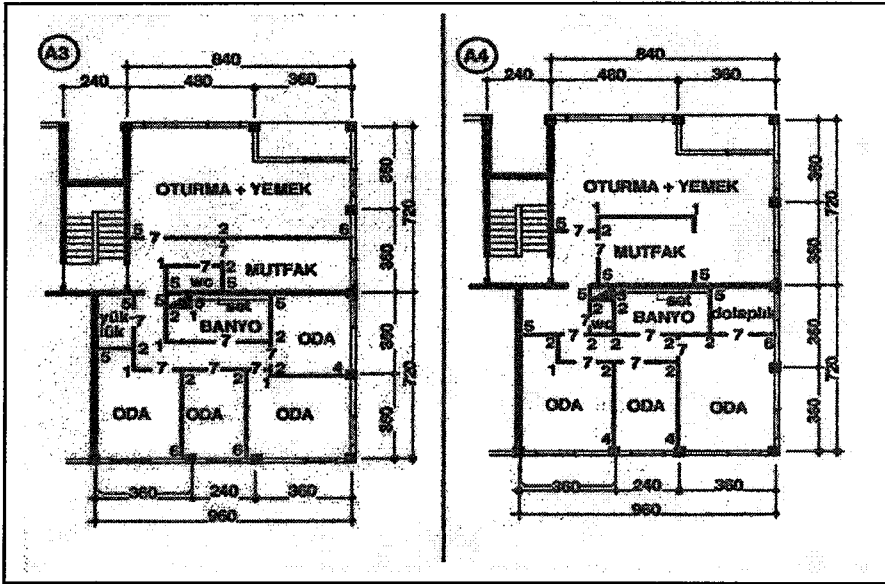
bölgeleri tasarlanıp bu bölgelerde ıslak hacimler ve yaşama mekanları değişken nitelikte düzenlenebilirler [57], [66], [67].

Mimarın rolünün içinde yeni durumların gerçekleşebileceği bağlamları yaratmak olduğunu belirten Habraken, esnek tasarım stratejisi olarak, mimarın kat planları hariç her şeyi tasarlaması gerektiğini çünkü planın kullanıcının sonradan yapacağı bir iş olduğunu, yapımcının ana yapı ile bunun içeri dolduracak olan düzenlemelerin ayırımını yapabilecek iyi bir disipline sahip olması gerektiğini belirtmektedir. Günümüzdeki anlayışın kökten değişmesi gerektiğini belirten Habraken yapılması gerekenleri şöyle sıralamaktadır: Öncelikle mimar ile mal sahibinin evin ana yapısının nasıl tasarlanacağına karar vermeleri gerekir. Bu noktada metodoloji konusu devreye girmektedir. Daha sonra ana yapıyı farklı planlara çerçeve oluşturacak şekilde tasarlanmalı. Tuvalet ve mutfak gibi ıslak mekanlar farklı yerlere konmalı ve elektrik tesisatı bu kurguya uymalıdır. Planlamada tesisatın nasıl yapılacağı belirlenmesi ve doğru yapılması çok önemlidir. Kolektif ve bireysel ortak alan için, tarafsız bir “destek yapı” (support) kolektif yaşam için bir çerçeve oluşturur. Bireysel alanlar içinse “sökülebilir birimler” önerilmektedir [66].

Ayaydın, 2000li yılların dinamik özellikli konutlarının mutlaka taşınması gereken bir özellik olarak ele aldığı kullanım esnekliğinin gerçekleştirilebilmesi için konut alan geometrisi, taşıyıcı sistem, tesisat dağılımları, cephe duvar kuruluşları ve bölücü duvarlarda sağlanması gereken koşulları ayrıntıları ile açıklamaktadır [68].

Şekil 14. Konutta kullanım esnekliği [68].

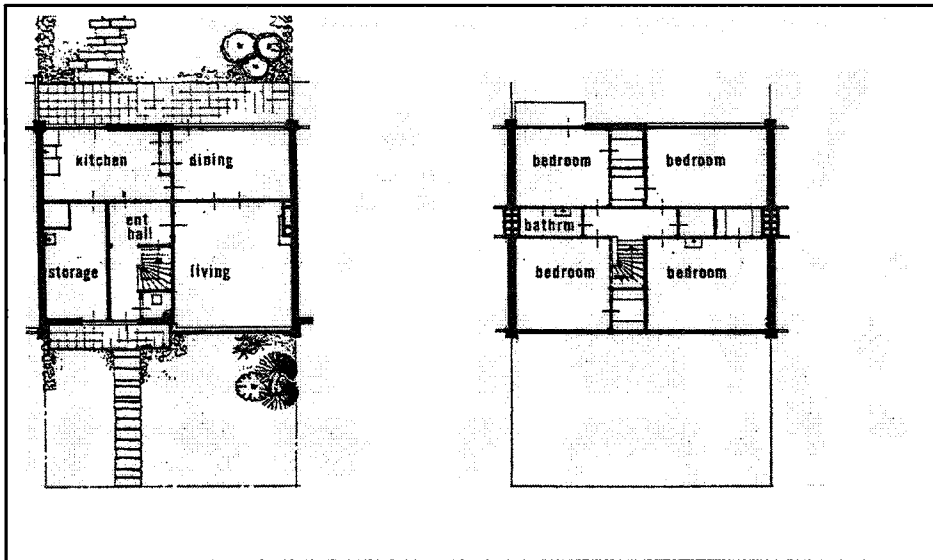
Şekil 14'ün devamı.

Üçüncü yaklaşım; bağımsız mekan organizasyonlarıdır. Burada hem yaşama mekanlarının hem de ıslak hacimlerin tamamen serbest olarak düzenlenmesi söz konusudur. Belirli bir strüktür sistemi ile bütünleştirilerek oluşturulan yatay ve düşey ana tesisat sistemine herhangi bir noktadan bağlantı imkanı yaratıldığından tamamen esnek düzenlemeler gerçekleştirilebilir. Islak hacimlerin sabit konumda olmasından kaynaklanan esneklik problemlerini gidermek üzere servis sistemlerine ilişkin kanallar taşıyıcı sistem içine yerleştirilebilir [60].

1.6.2.3. Büyüme esnekliği:

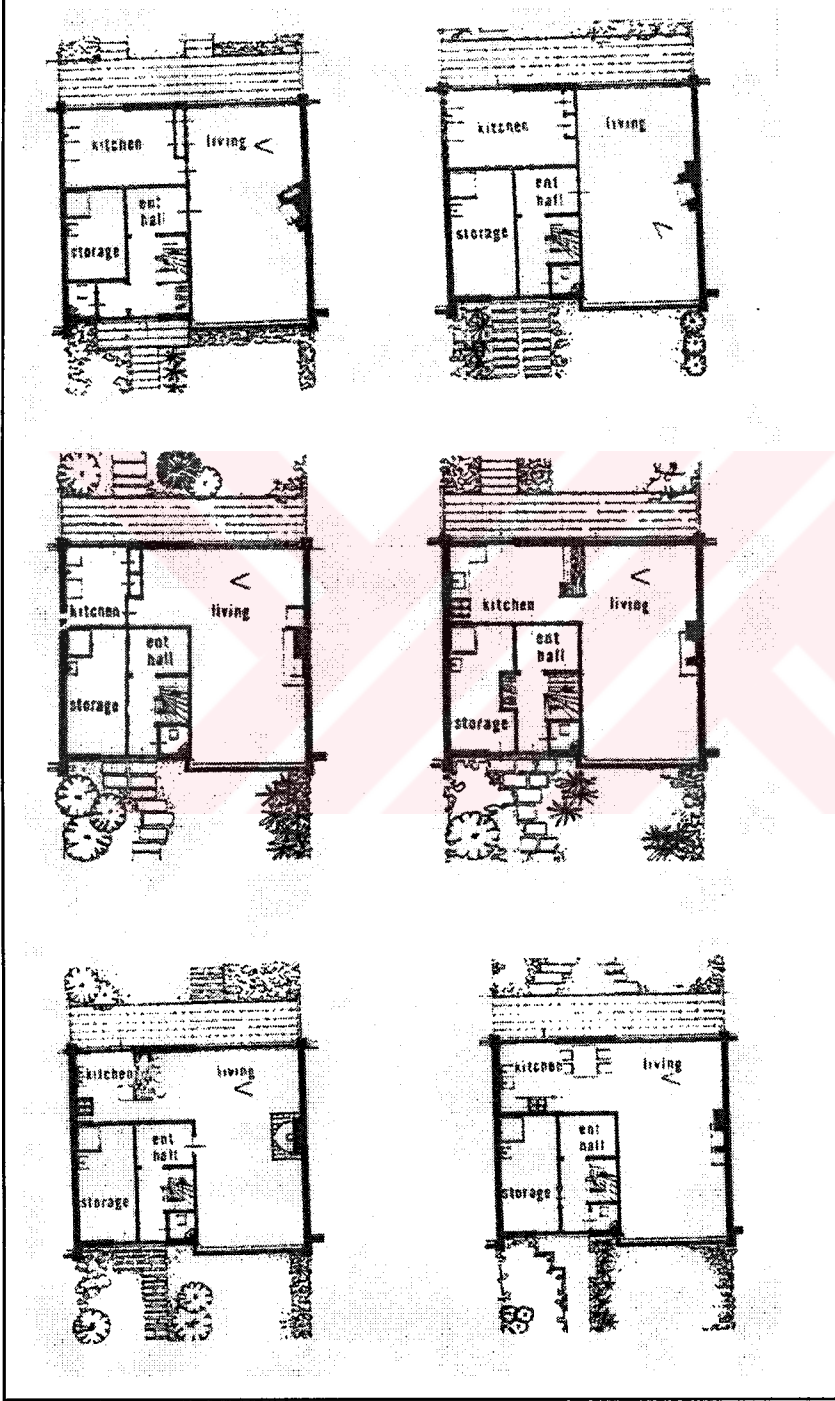
Esneklik-değişkenlik amaçlı yaklaşımlardandır. Bu yaklaşımda boyutların dolayısı ile formun değişikliği söz konusudur. Diğer bir deyişle farklı büyüklükteki alan ve mekan organizasyonlarına gereğince yanıt verebilme açısından, belirli bir yaklaşım modeline göre tasarlanan alanlara ek alanlar katılmasına yönelik bir esneklik yaklaşımıdır [60].

Esnek Mekan Uygulamalarına İlişkin Örnekler: Habraken destek strüktür ve sökülüp takılabilir elemanlar yardımıyla değişebilir konutlar oluşturma imkanını veren konutlara örnek olarak Eindhoven'in varoşlarında toplam 32 konuttan oluşan sıra evler şeklinde tasarlanmış küçük bir yerleşim alanını incelemektedir. Doğu-batı yönünde cepmeli sıra evler şeklinde tasarlanmış olan bu konutlar iki katlıdır. Alt katta mutfak, yemek ve yaşama mekanı, kiler, wc ve hol, üst katta ise yatak odaları ve banyo yer almaktadır [57].

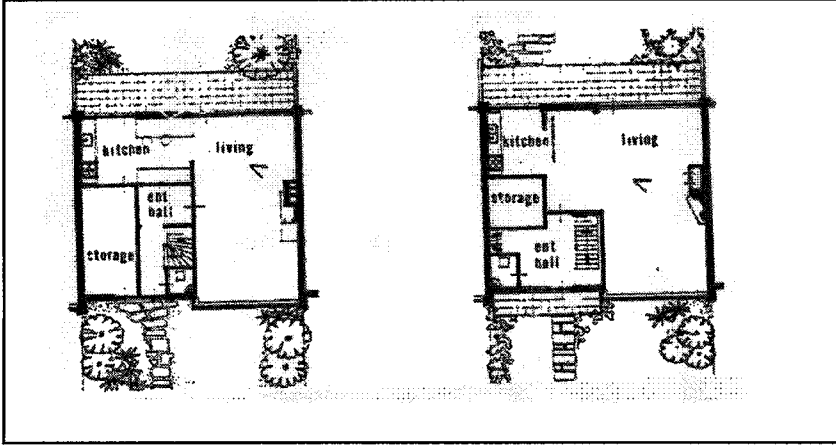

Şekil 15. Orijinal plan ve görüntüler [57].

Aşağıda orijinal zemin kat planı ve depolama alanının genişletilmesi ya da daraltılması, yaşama mekanı ile mutfak arasındaki duvarın yerinin kaydırılması, mekanlara giriş noktalarının değiştirilmesi, küçük nişler yaratılması gibi küçük değişikliklerle, ana mekanı hiç değiştirmeden oluşturulan sekiz değişik plan tipi görülmektedir.

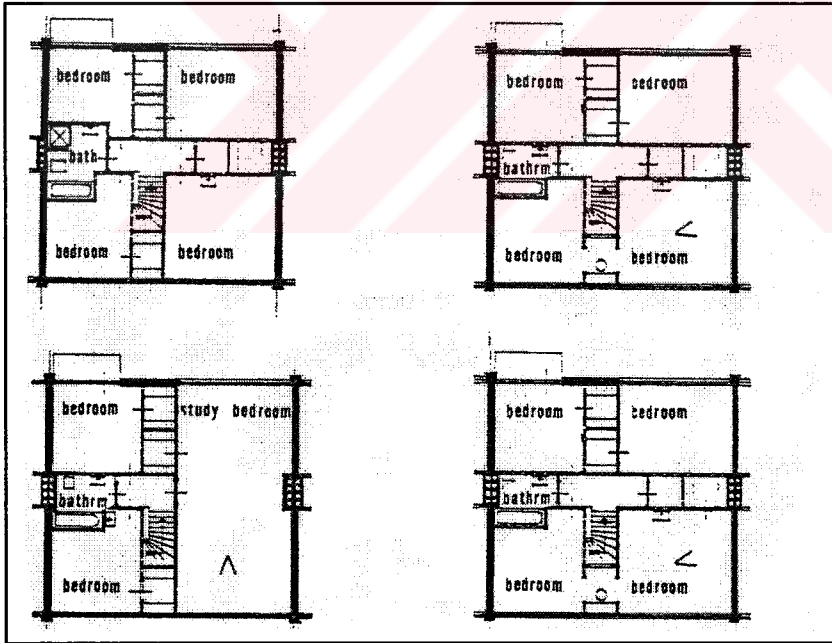

Şekil 16. Alt katta plan alternatifleri [57].

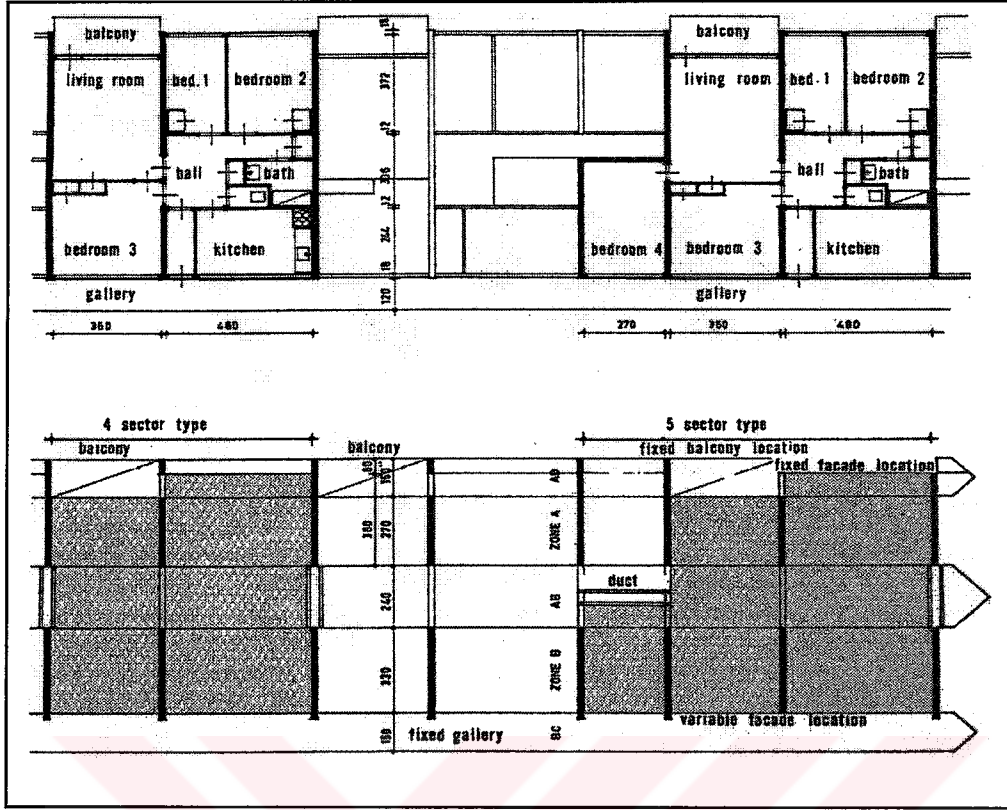
Şekil 16'nın devamı.

Yatak odalarının bulunduğu üst katta da odalar arasındaki duvarları yerlerinin değiştirilmesi, odaların birleştirilmesi ya da bölünmesi yoluyla oda sayıları değiştirilmiş, isteğe göre yüklük ve depo alanları yaratabilecek değişiklikler yapılarak değişik planlar yaratılmıştır.

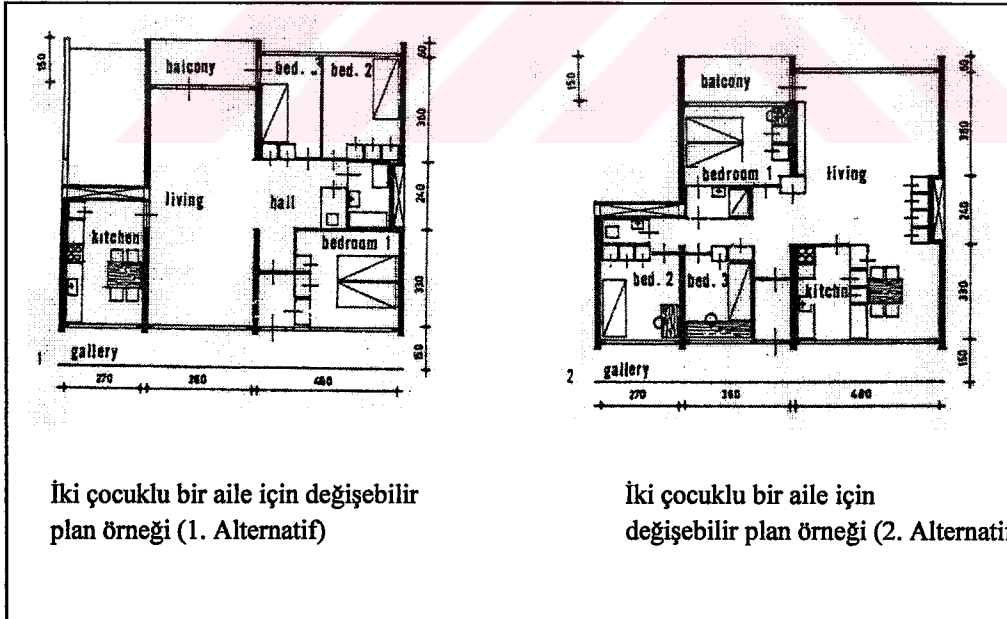

Şekil 17. Üst katta plan alternatifleri [57].

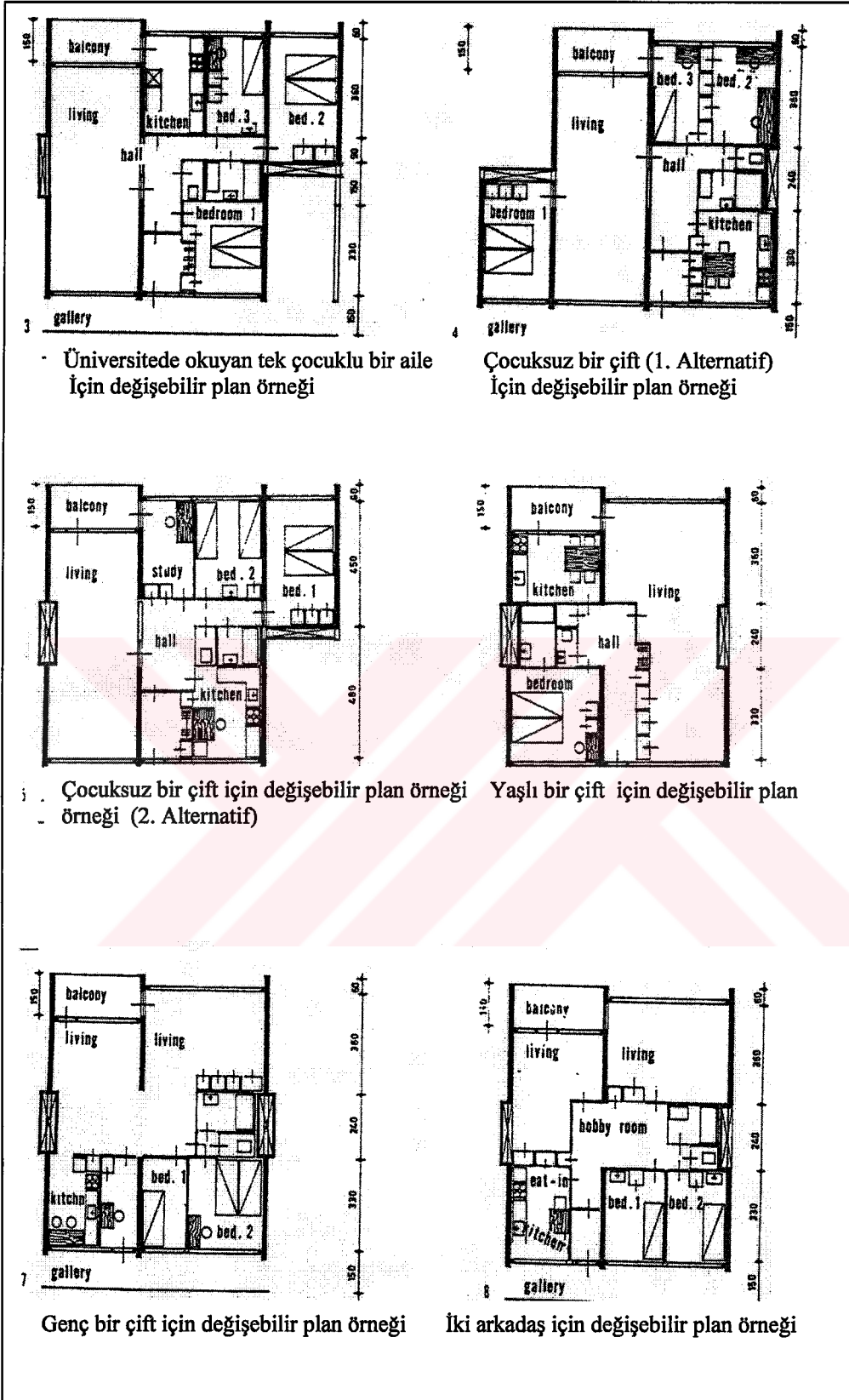
Habreken'in geliştirdiği farklı büyüklükteki aileler için ve aynı ailenin zaman içinde değişen gereksinimleri doğrultusunda farklı mekan düzenlemelerine olanak sağlayan değişebilir plan örnekleri [56].

Şekil 18. Ana planlar

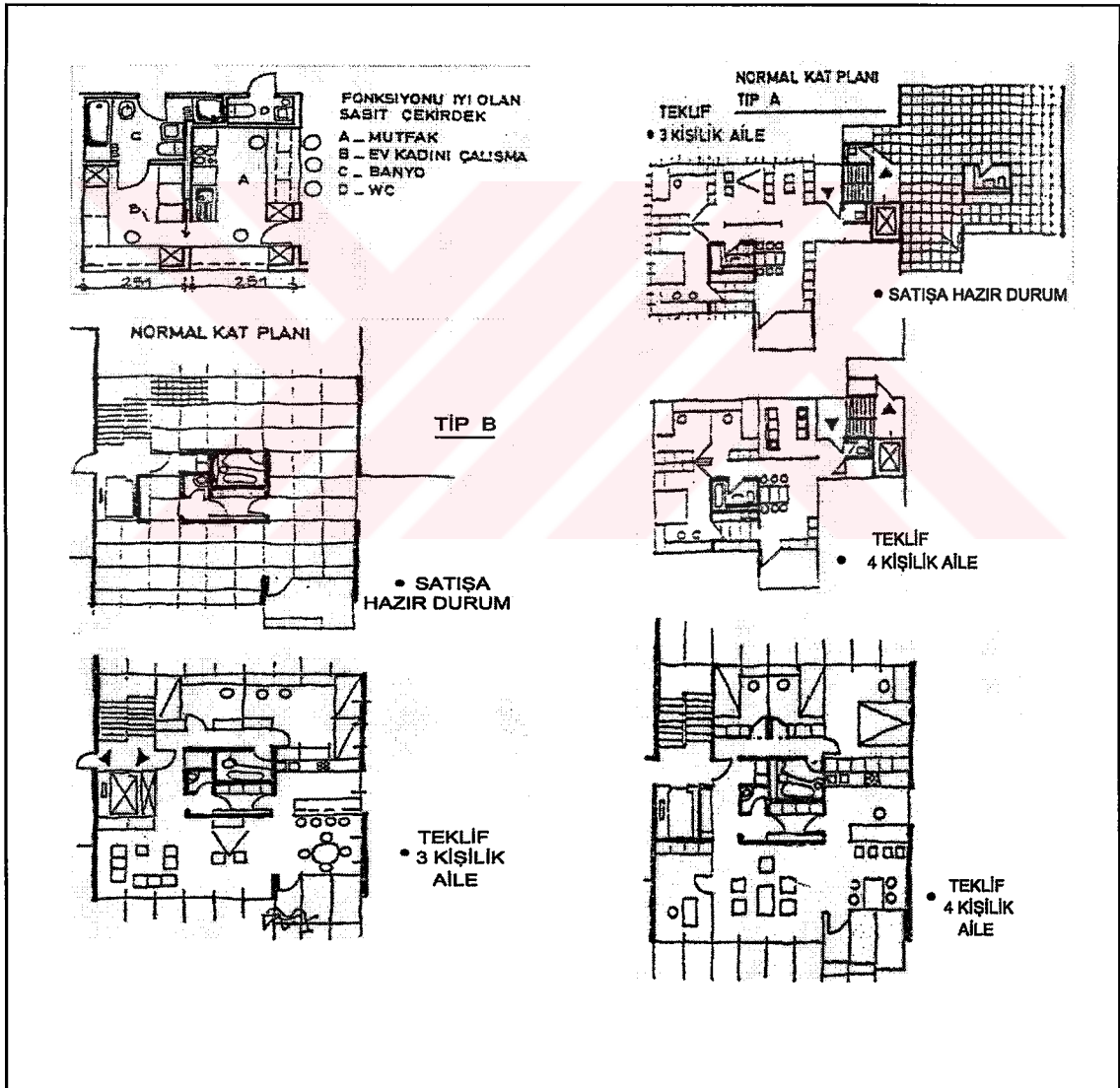
Şekil 19. Farklı tipte aileler için değişebilir plan örnekleri

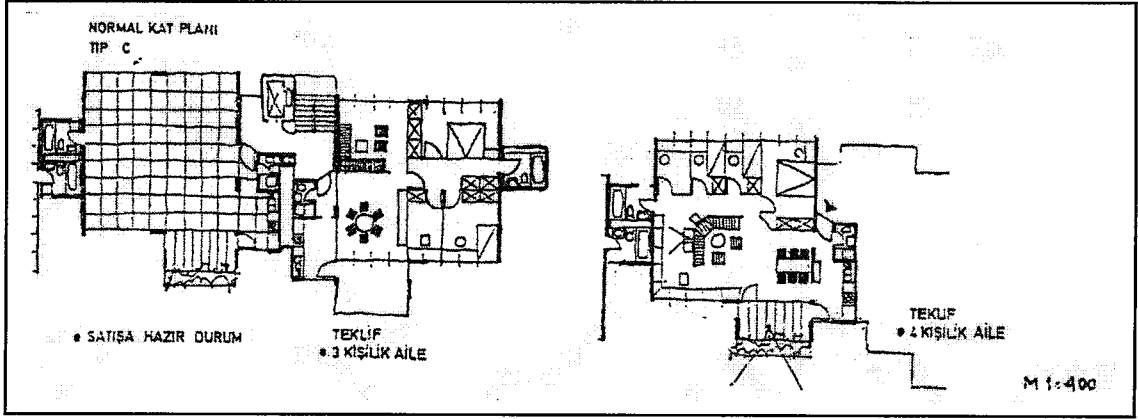
Şekil 19'un devamı.

Alman İmar ve Şehircilik Bakanlığınca esnek plan tarzı araştırmaları ile ilgili olarak her yıl açtığı yarışmada en azından 10 farklı değişikliğe imkan veren plan tiplerine dereceler verilmiştir. Yarışmada üç esneklik şartı koşulmuş ve bunlar, seçenek, fonksiyon ve konstrüksiyon olarak üç grupta toplanmıştır [69].

Öneri, mutfak, banyo, wc üniteleri sabit kalmak şartı ile kullanıcıya alan bölmelerinde seçme hakkı tanımak, fonksiyon, artacak ve eksilecek insan sayısı, yaşam stilinde ve dekorasyonda yapılacak değişiklikler nedeni ile iç sirkülasyonda değişiklik imkanı konstrüksiyon ise hafif duvarlar ile elektrik ve ısıtma sistemini zorlamadan değişiklik olarak düşünülmüştür.

Şekil 20. Esnek plan örnekleri [69].

Şekil 20'nin devamı. Esnek plan örnekleri [69].

1.7. Kültür-Kimlik Kavramları ve Konut İlişkisi

Kültür kavramının değişik bağlamlarda, değişik anlamlarda kullanıldığı bilinen bir gerçekliktir. Bugünkü teknik anlamıyla ilk olarak antropolojide kullanılan kültür kavramı Tylor tarafından şöyle tanımlanmıştır: “Kültür, insanın bir toplum üyesi olarak edindiği bilgi, inanç, sanat, ahlak hukuk ve törelerle her türlü beceri ve alışkanlıklarını içeren karmaşık bir bütündür” [70].

Uygur, genel anlamı ile kültürü insanın ortaya koyduğu ve içinde insanın varolduğu tüm gerçeklik olarak tanımlamakta ve “kültür, insanın kendini kendi evinde duymasını sağlayacak bir dünya ortaya koymasındır. İnsanın nasıl düşündüğü, duyduğu, yaptığı, istediği; insanın kendisine nasıl baktığı, özünü nasıl gördüğü; değerlerini, ülkülerini, isteklerini nasıl düzenlediği, bütün bunlar hep kültürün öğeleridir. İnsanın ne tür bir yaşama biçimi, ne tür bir varolma programı, ne tür bir eylem kalıbı benimsediği kültürünün göstergeleridir. Uygur, teknik, ekonomi, hukuk estetik, bilim devlet, yöntem insanın meydana getirdiği her şey kültüre girer” değerlendirmesini yapmaktadır [71].

Köksal, kültür kavramını, zaman içinde gelip geçen bireylerin bütününde belli davranışların yaratılması biçiminde ortaya çıkan ve insanı bir örtü gibi bürüyen birtakım bilgilerin (teknik, bilim), insanlar arası davranışların (aile, iyelik, gelenekler), inançların, öğretilerin, kuramların (din, sanat, töre) tümünden örülü bir yumak olarak ifade etmektedir [72].

Öğüt'e göre kültür, en geniş anlamı ile doğal oluşumun dışında kalan ve varlık nedeni insana dayanan her şeyi kapsar. İnsan aklı sayesinde sembollendirme ve kültür üretme yeteneğini kullanmaktadır [73].

Marx, “Kültür, doğanın yarattıklarına karşılık, insanoğlunun yarattığı her şeydir” şeklinde açıklarken Spir, “Kültür, varlığımızın yapısını, ilişkilerini belirleyen, sosyal bir süreçle öğrendiğimiz uygulama ve inançların, maddi ve manevi öğelerin birliğidir” olarak tanımlamaktadır [74].

Güvenç özetle kültür sözcüğünün dört ayrı anlamda kullanıldığını belirtmektedir:

1- Bilimsel anlamdaki kültür uygarlıktır.

2- Beşeri alandaki kültür eğitim sürecinin ürünüdür.

3- Estetik alandaki kültür güzel sanatlardır.

4- Maddi (teknolojik) ve biyolojik alanda kültür üretme tarım, ekin, çoğalma ve yetişmedir [74],[75].

Doğa'nın ya da Tanrı'nın yarattıklarına karşılık insanoğlunun, yaparak, yaşayarak yarattığı, öğrendiği, öğrettiği, aktardığı, geliştirdiği maddi manevi her şey bilimsel anlamda kültürdür. Kültürün saymakla tükenmeyen öğeleri sınıflanmaya çalışılmıştır. İlk sekizli sınıflamaya giren öğeler şunlardır :

Töreler, kaynaklar

Aile, akrabalık ilişkileri, Bilgi (bilim, sanat, felsefe)

Yerleşmeler (köy, kent vd)

Üretim - Tüketim

Din-devlet, hukuk (yönetim)

İnsan, dil ve İletişim

Doğa - çevre [75].

Tosun, kültürü maddesel ve maddesel olmayan kültür olarak ayırarak şöyle tanımlamaktadır: “Maddesel kültür (insan eliyle yapılan eserler ve aletler, yapılandırılmış çevre vb.) veya maddesel olmayan kültürde (gelenekler, normlar, değerler, yaşam biçimi, sosyal ilişkiler, akraba ve aile ilişkileri, töreler ve tarzlar, davranış biçimleri, faaliyet sistemleri vb.) herhangi bir değişimin meydana gelebilmesi için, bireyler, yeni fikirlere, öğelere ve özelliklere bir çeşit anlam (genellikle olumlu yönde) yükleyebilmelidirler” [76].

Bektaş ise kültürü, “ kültür insanın çevresini yaşanılır kılma çabasıdır. Bu yolda yapılanların tümüdür. Kültür tarihseldir” şeklinde tanımlamaktadır [77].

Ortaklaşa yaratılan ve paylaşılan bilgi, değer ve beceriler sistemi olarak kültür, varlığını ve sürekliliğini toplumsal yaşama borçludur. Bireyler düzeyinde çeşitlendiği gibi toplumdaki temel farklılaşmalara koşut olarak da çeşitlenir. Kültür tarihsel ve devingen bir olgudur, değişme ve gelişme tüm toplumsal yapı gibi, kültürün de ayrılmaz bir boyutudur.

Kültür işlevseldir. Öğrenme yoluyla aktarılır. Her kültür insan toplumunun çevresiyle ilişkisinin ve etkileşiminin ürünüdür. Bu nedenle kültürü, içinde biçimlendiği doğal ya da fiziksel çevreden soyutlayarak incelemek olanaksızdır [70].

Kimliğin sözlük anlamı; birinin belli bir kimse olmasını sağlayan çeşitli şartların tümüdür. Connolly ve diğerleri, kimliği farklılık ile birlikte ele almakta, kimliğin var olması için farklılığa gereksinim duyduğunu belirtmekte ve kimliği kişinin seçtiği, istediği ya da rıza gösterdiği şeylerden çok ne olduğu ve nasıl tanındığı ile açıklamaktadır. Kimlik toplumsal olarak kabul edilmiş bir dizi farklılıkla olan ilişkileri yoluyla oluşmaktadır [78].

Güvenç, kimlik kavramını, “ En yalın tanımı ile kimlik, kişilerin, grupların, toplum veya toplulukların ‘Kimsiniz, kimlersiniz?’ sorusuna verdikleri yanıt ya da yanıtlardır.” şeklinde açıklar. “Bu türden kimliklerimizde, bizi ötekilerden ayıran nitelik ve özelliklerden çok, bazıları ile ortak olduğumuz değer ve ilişkilere yer ya da öncelik veririz. Ancak bilerek bilmeyerek, kimlerden yana ya da kimlerden olduğumuzu belirlerken, kimlerden olmadığımızı da söylemiş oluruz.” Kimlik konusu (tıpkı toplumsal kişilik veya karakter olgusu gibi) bir kültür sorunudur [79]. Konuyla ilgili olarak aynı düşüncüyü paylaşan Weeks’ de kimliğin, bazı insanlarla nelerimizin ortak olduğuna, başkalarından, neyin farklılaştırdığına ilişkin bir ait olma sorunu olduğunu belirtirken kimliklerin yansız olmadığını, kimlik arayışlarının arkasında farklı ve çoğunlukla çatışan değerler olduğunu ifade etmektedir [80].

Kimlik kavramı hem bireysel, hem de grup düzeyinde ele alınmalıdır. Bireysel kimlik kişisel karakteristikleri ve farklı olmayı belirtmektedir. Bireysel kimlik grup kimliğinden ayrı düşünülemez. Kimliğe ilişkin bir takım özellikler kişisel, bir kısmı da sosyal yani bir grubun üyesi olmaktan kaynaklanan özelliklerdir ve belli bir noktaya kadar ilişkilidir. Çevresel kimlik ise ülke, bölge, şehir, mahalle, köy, konut, vb. farklı ölçeklerde ele alınabilir [81]. Duncan’ da bireysel kimliği toplumsal kimliğin sınırlandırılmış hali olarak tanımlamakta ve bireysel farklılıkların vurgulanması ile ortaya çıktığını, grup bütünlüğünün aslında grup kimliği anlamına geldiği ve doğrudan kültürü yansıttığı yorumunu yapmaktadır. Duncan’a göre kişisel gelişim, çevreye olduğu kadar, aile yaşantısı, okul deneyimi, sosyal ortamlar, din, gelenekler, cinsiyet, yaş gibi gelişim değişkenlerine de bağlıdır. Bunların tümüne kültür donanımı da denir. Tüm bunlar kişisel ve grup kimliği tanımının oluşmasına yardım eder, yer kimliği de tüm bunlarla doğrudan ilişkilidir [82].

Konuyla ilgili olarak Schlesinger’de kimliğin içermenin olduğu kadar dışlamanın da ürünü olduğunu, bu yüzden bir etnik grubu öbür gruplar açısından tanımlayan şeyin araya konulan sınırların olduğunu ve bütün kimliklerin bir toplumsal ilişkiler sistemi içinde oluştuğunu ifade etmekte ve kimliğin bir nesne olarak değil, bir simgeler ve ilişkiler sistemi olarak düşünülmesi gerektiğini belirtmektedir [83].

Balamir, kimliğin kişinin özünden çok diğerleriyle etkileşiminden doğan, diğerlerine kıyasla tariflenebilen bir durum olduğunu belirtmekte ve kimliğin anahtar kavramlarını “karakteristik” (ayırıcı özellik) ve “aidiyet” olarak öne sürmektedir [84]. Kevin Lynch ise kimlik kavramını çok başka bir boyutta incelemekte ve kimliğin imajın parçalarından biri olduğunu ileri sürmektedir. Çevresel imajın, kimlik, strüktür ve anlam olarak belirlediği üç ana başlığa göre analiz edilebileceğini vurgulamaktadır [85].

Rapoport kimliğin iki belirgin tipinin birbirinden ayrılması gerektiğini ve bunlardan birinin “özel kimlik” diğerinin “halk kimliği” olduğunu belirtmektedir [28].

Meiss’ e göre özel bir grubun kimliğini yansıtan bir yapı inşa ederken mimar üç stratejiden birini seçmelidir. Bunlardan birincisi yorumlamaya yönelik olandır. Bu yöntemde insan ve grupların davranış ve değerlerinin incelenmesi, gözlem yapılması ve onların kimlikleri için önem taşıyan mimari elemanlar ve yerlerin de göz önüne alınması gerekir. İkinci strateji kullanıcıların katılımını göz önüne alır. Bu gelişim konut alanında kullanıcıların kendi kimliklerini ortaya koymalarını sağlayan ilginç olasılıklar sunar. Üçüncüsü ise ana belirleyici strüktürün tamamlanmasından sonra, kullanıcı tarafından yaratılan mekanları ve kimlik sembollerini uygun bir şekilde ortaya koyan bir mimarlık anlayışı önerir [86].

Gürsel kimlikli olmanın temel göstergelerinin uyum ve tutarlılık olduğunu açıklarken, Muğla, Kula, Safranbolu, Mardin evlerinin birbirinden farklı kimliklerinin olmasını yanı sıra hiçbir Muğla evinin diğeri ile aynı olmadığını ama aralarında bir tutarlılık olduğuna dikkat çekerek sadece uyum ve tutarlılığın yeterli olmadığını, kimlik kavramının aynı zamanda gelişme ve değişme dinamiğini de içinde barındırması gerektiğini belirtmektedir [87].

Correa kimlik nedir sorusunun yanıtını kimliğin üç özelliği ile yanıtlamakta ve kimlik öncelikle bir keşfedilen bir nesne değil bir süreçtir. İkinci olarak imal edilmez edinilir ve geliştirilebilir bir olgudur ve son olarak kimlik bilinçli bir şey değildir yorumunu yapmaktadır [88].

Ee, kimliği farklı özellikler olarak tanımlarken herhangi bir konuda kimlik arayışı içinde olmak demek, orada ayırd edilebilecek karakteristikler olmadığını fakat olması gerektiğini gösterir demektir [89].

Sastrowardoyo, kimliği bilgi ve değerler seti olarak ele almakta ve gelişme – değişme sürecinde bir birliği sağlaması gerektiğini ve kendi içinde tutarlı bir bütünlüğün olması gerektiğini belirtmektedir [90].

Gürsel kültürel kimliği şöyle tanımlamaktadır. Bir insanın, yerel, bölgesel, ulusal topluluğuyla ve bu topluluğu belirleyen ahlaki ve estetik değerler ve dille kendiliğinden özdeşleşmesi, bu topluluğun tarihine, geleneklerine, törelerine ve yaşam tarzlarına sahip çıkma biçimi; ortak bir yazgıya katlanma, bu yazgıyı paylaşma, ya da değiştirme duygusu; sürekli olarak kendi görüntüsünü yansıtan, eğitim yoluyla kişiliğini oluşturmasını ve çalışarak bu kişiliği geliştirmesini sağlayan kolektif bir ben' de yansınma biçimi, kültürel kimliktir [85]. Bir toplumun kimliği toplumun kültürel kimliği ile açıklanabilir. Kültürel kimlik dilden, yaşama biçimine, sanattan, teknolojiye kadar çok geniş bir yelpaze içinde değerlendirilmiştir. Toplumun kültürel kimliği yaşadığı çevreye kaçınılmaz olarak yansımaktadır. Kültürel kimlik “biri” nin sahip olduğu ya da ilgilendiği bir konu değildir. İçinde yaşayan kişi için günlük yaşam pratiğinin açık yansıması olarak kabul edilir. İçinde yaşarken farkına varılmaz, sadece geniş halk kitlesine bakışla fark edilir. Halk konuşmalarında kültürel kimliğin dilsel farklılıklar da olduğu gözlenir [91].

Günümüzde özellikle çağdaş batı kültürlerinde bireysel kimlik üstün tutulmaktadır. Çünkü özsayı ve özkimliğin psikolojik içeriği sosyal psikolojinin gelişimi için çok önemlidir. Bu kavramlar dahilinde insan evini özünün bir sembolü olarak benimseyebilir [82]. Uğur, kimliğimizin derinliklerinde yatan dirençli gerilim odaklarından birisinin de gınahtan çok ayıptan korkmamız olduğunu vurgulamakta ve bunu bireyselleşme serüvenimizle ilişkilendirmektedir [92].

Çeşitli sanat dalları arasında mimarlık, yararlı ve güzelin birlikte gerçekleştiği kültürel yaratım olarak, çok özgün bir konuma sahiptir. Bu anlamda mimarlık, günlük yaşamın doğrudan tasarımı olduğu kadar, ona ilişkin imgelemin de yaşama geçirildiği; gerçekliğin bir bütün olarak kavranıp biçim verildiği, kültürel oluşumun en üst biçimidir [73].

İnsanın çevreyle olan ilişkilerinde kültür, iletişim aracı ve mekan belirleyici niteliği ile önemli rol oynamaktadır. Tarihsel oluşumunda kültür gerçeği, insanların öğrenmiş oldukları farklı davranış kalıplarını, tutumları ve yaşam biçimlerini içermektedir.

Dolayısıyla insan faktörü ile ortaya çıkan farklı yaşam biçimleri ve farklı kültürler, farklı kültürel çevre olgularını meydana getirmektedir [77].

Kültürün belirleyeceği mekan ve içerisindeki etkileşimler de değişken olacaktır. Bu eylem ve ilişkiler, belirli zaman ve mekan koşullarından her biri ile kültür sisteminin bileşenini tamamlayan iletişim sistemini oluşturması ile gerçekleşir.

Kültür ve mimarlık olgusunun karşılıklı etkiler içinde oldukları, toplumların yapısına göre süreç içinde değişim ve aşama gösterdikleri belirtilmektedir. Başka bir tanımla, kültür sürecine paralel giden ve onun en iyi ifade biçimini yansıtan olgu 'mimari kültür' birikimidir. Mimari kültür; tarihsel süreç içinde var olduğu toplumların politik, ekonomik, tarihsel, estetik, etik gibi değerlerinin mekan ve mekan bileşenlerine etkileri ile ortaya çıkan kimlik olma gereksinimlerine de bağlı olarak, estetik, etik vb. anlayışlarını dile getirdikleri, tanımladıkları, dışa vurdukları ve dolayısıyla biçim verdikleri yapı eylemlerinin tümünü içeren olgudur [77].

Duncan örneğinin evin anlamına yönelik yapılan deneysel çalışmalarda algı ve anlamın, eğitim süreçleri sonucu değiştiğini ve kültür ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Farklı kültürlerde, evlere verilen anlamın çeşitliliği bu düşüncenin geçerliliğini işaret etmektedir [82]. Rapoport'a göre herhangi bir kültürel grubun üyelerinin paylaştığı zihinsel şema o kültürde gözle görülür birtakım davranış kalıplarının ortaya çıkmasında etkili olur ve bu yolla oluşan farklı kültür ve yaşam şekilleri konutu da şekillendirir [28].

İnsan çevrenin ayrılmaz bir parçasıdır ve mimarinin temel rolü de yerin insana uygunluğunu sağlamak ve böylelikle kişinin gelişen bu kapsamlı bütünün bir parçası haline gelebilmesini sağlamaktır. Lynch, kimliksel sürecin önemine değinirken kişinin kimliksel sürecinin özel çevresiyle yakın ilişkide olmasına bağlı olduğunu vurgulamıştır. Schulz ise insanın yer ile ilişkisini kendini kuşatan çevreyle uyumu olarak açıklamıştır. Abel kullanıcılar ile konutları arasındaki kimlik ilişkisini açıklarken birçok tasarımcının ortak görüşüne yer vermiş ve Appleyard'ın kişinin kendini ifade edebilmesi için mimari fırsatlar yaratılması konusundaki önemini vurgulayan görüşlerini de destek alarak Rapoport'un konut tasarımı konusundaki açık sonlu tasarım anlayışının Turner tarafından da benimsendiğini ve kullanıcıların sosyal statü ve kişiliklerine uygun ifadeler yaratabilmeleri için bunun gerekli olduğunu belirtmiştir [93].

1. 8. Fiziksel Çevre-İnsan Etkileşimi Kimliklendirme / Kendinleme Kavramları

Değişik boyutları ile kimlik oluşumu kimliklendirme ile yakından ilişkilidir. Fiziksel ve sosyal koşullara uyum, kişinin kendini orada huzurlu, rahat güvenilir, evinde gibi hissetmesi ile ortaya çıkmaktadır. Kişinin yaşadığı çevreye, yaşama çevresine biçimlendirme-değiştirme sürecine aktif katılımında, uyum ve kimliklendirme olanaklarının nitelikleri önemli faktörlerdir. Sosyal çevre, insanlar arası ilişkiler-arkadaşlık ilişkileri, komşuluk ilişkileri, duygusal mekan yaşantıları, hatıralara gereksinmelerinin karşılabilirliği, biçimlendirme sürecine ve kararlarına katılabilme gibi faktörler çevreye bağları oluşturmaktadır. Çevrenin güvenilirliği, rahat hareket edebilirlik, kimliklendirme olanaklarının varlığı ve sunuluşu mekana bağların oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Kişinin kendi istem ve bilgisi doğrultusunda çevresine biçim verme yoluyla sahip çıkmasına kişiselleştirme (kendileme, kendine özgü kılma) diyoruz.

Hegel hukuk felsefesinde bir şeye sahip olmanın üç biçimini vurgulamaktadır

- 1- Bir şeyi doğrudan fiziksel olarak almak
- 2- O şeyi biçimlendirmek
- 3- O şeyi sadece 'benim' olarak nitelendirmek

Bunların içinde en önemli olan ikincisidir ve bu o kişinin kimliğini yansıtır. Kişiselleştirmenin gerçekleşmesi için bir şeye karşılığını ödeyerek yasal yolla sahip olmak gerekmez. İnsan hangi gerekçe ile olursa olsun emeği ile bulunduğu mekanı kişiselleştirebilir [94], [95].

Kişiselleştirme dört nedene dayanmaktadır:

- 1-Birey duygusu ya da grup kimliğinin desteklenmesi
- 2-Çevrenin karmaşıklığının arttırılması
- 3-Keşif ve merak ihtiyacı
- 4-Yeterlik ve üstünlük duygusunun gelişimine hizmet

Diğerleri ile aramızdaki sınırları belirlemek, dünyadaki yerimizi diğerlerinden ayırmak, bu yolla kimliğimizin varlığını ve eşsizliğini yaşamak ihtiyacı kendinleme ihtiyacının nedenini açıklar [96].

Kendi zevk ve anlayışına göre, mekanın varlığını renk doku, donatı, ve aksesuar ile düzenlemek, sınırlar ve bölgeler oluşturmak mekanı kişiselleştirmenin ve kişinin özünü dışa vurmasının yollarıdır. Kişiselleştirme aynı anda bir sorumluluktur ve kişi oluşturduğu ürünü kendinden bir parça gibi görür ve benimser. [94]

Becker ve Keim, algılama vasıtası ile oluşan-iletelen kimliklendirmeyi algılama basamakları içinde ele almakta ve yere bağlılık, uyum ve seçim özgürlüğünün sosyal fenomenleri ile analiz etmekte ve “mekansal çevreyle kimliklendirmeyi bir yere veya bir yer parçasına ait olma duygusunu kapsar” şeklinde tanımlamaktadır [97].

Jansen kimliği ve kimliklendirmeyi bir gereksinim olarak, kendini evinde hissetme duygusu içinde yaşam kalitesi üzerinden açıklamakta ve kimlik oluşumunu pek çok faktör tarafından eklenebilen (engellenen veya desteklenen) bir süreç olarak tanımlamakta ve kimlik oluşumunun ve kimlik oluşumundaki etkilerin yapılanmış çevreye yansımalarını işlemektedir [96].

Kendinleme, benliğin ve kimliğin gerçekleşmesiyle iç içe gelişen , ontolojik bir süreç olarak tanımlanabilir. Bu yanılla kendinleme, bir mekanın ya da evin kendisinde değil, daha çok bu mekanları anlamlarında ve bu mekanlarla kurulan ilişkilerin tarzında görülebilir [96].

Köhler, kimliklendirmeyi mekana bağlı gereksinimler içinde, etkileşimli, olarak ele almaktadır. Bölten konuyu, “Lokal Kimlik ve Kimliklendirme” kapsamında, özne ve nesnelere ilgili özellikleri ile değerlendirmektedir. Özneler kendi yaşam biçimlerinde varolan koşullara aktif uyum yapmak ve kendi gereksinimlerine uydurmak durumundadırlar ve buradan öznel biçimlendirilmiş yaşam çevreleri oluşturmaktadır. yani nesnel verilmiş koşulların sürekli olarak gelişmelerle değişmeleri söz konusudur [98].

Kendileme, yapma ve edimi içerdiğinden, dönüştürme ve değiştirme sürecinde ifadesini bulmaktadır. Bu, hiçbir nesnel varlığın fizik olarak varolması nedeniyle bize verilmediği, sadece kendilemenin gerçekleşebilmesi için temel oluşturabileceği anlamına gelmektedir. Kendilemek ile sahip olmak arasındaki fark burada ortaya çıkmaktadır. Kendinleme sadece bir şeyleri değiştirmek anlamına gelmez. Kendileme süreci aynı zamanda kimlik kazanmaya da neden olur. Kendileme, kabul etme ve niyetlilik gerektirmektedir. Kabul etme bir yatırımı da beraberinde getirir ve böylece kendileme ancak beden katılımı ile gerçekleşir [96]. Mekanı kendileme, soyutlanmış bireysel bir eylem değildir. Donatılar ve bunların mekandaki konumu, bir takım mesajlar taşırlar. Kendileme yi bir iletişim şekli, sosyal bir olgu olarak görmek gerekir.

.Becker, değişiklik yoluyla elde edilen kişiselleştirmenin öz saygı, güvenlik duygusu, tatmin, başarı ve gurur duyguları konuta bağlılık ve kimliği olumlu yönde etkilediğini bulmuştur. Bu durumun yönetimsel olarak engellenmesi ya da yasaklanması, kullanıcının bu durumu kendilerine ilgisizlik olarak yorumlamalarına yol açmaktadır. Becker,

kişiselleştirmenin o mekanı belirli bir kimsenin kullandığını başkalarına anlatmak kadar kullanıcının kendi kimlik duygusunu da kuvvetlendirdiği görüşündedir. Konut ve çevresi, kullanıcısının değerleri, kimliği, yaşam tarzı, statüsü, yaratıcılığı, ilgileri konusunda çevreye bir çok mesajlar verir. Lang, kişiselleştirilmiş mekanı, kullanılmakta olan çevrenin davranış örüntülerine daha iyi uyması için yapılan gayretleri, kişisel alanı kontrol isteği ve estetik zevkin ifadesi şeklinde tanımlamaktadır [98].

Mekanın kendinlemesiyle, bireysel ve sosyal kimlikler arasındaki ilişki çevre psikolojisi perspektifi ile yapılan bir çok araştırmaya konu olmuştur. İçinde yaşayanlarca kendinlenmiş mekanlar olarak evlerin, kullanıcısının kimlik özelliklerini yansıtacak şekilde düzenlendikleri, bunun gerçekleşmediği durumlarda ise yaşanan mekana ilişkin uyum sürecinin sağlıklı yaşandığı ve doyumun azaldığı görülmüştür [96].

Kültürel normlarla belirlenen diğer davranış kalıpları gibi kişiselleştirme de kültürden kültüre değişir. Dolayısıyla kişiselleştirme göstergelerine bakarak bir konuttaki ailenin geleneksel-kültürel değerlere mi yoksa modern değerlere mi daha yakın olduğunu, örgütlenme ilkeleri ve simgesel anlatımlar aracılığı ile çok net bir biçimde ortaya konmaktadır [3].

Mekan deneyiminin doyum ya da doyumsuzlukla sonuçlanması kendinlemenin ölçüsüyle ilişkilidir. Mekanın tasarımı ve kullanımı sürecinde kendinleme ve katılımın vurgulanması, giderek artan bir hızla konutların üretildiği bizim gibi toplumlarda, sadece insanların daha kendilerinin olan evlerde yaşamaları için değil, aynı zamanda kimliğini kendilerinin oluşturduğu ve kendi kimliklerini yansıtan çevrelerde yaşamaları açısından da önemlidir [96].

1.8.1. Konut / Ev Kavramları ve Evin Anlamı

Türk Dil Kurumu'nca yayınlanan Sözlükte "Ev" Bir ailenin oturabileceği şekilde yapılmış konut; "Konut" ise, bir insanın yatıp kalktığı, iş zamanı dışında eğlendiği ev olarak tanımlanmaktadır. Bir açıdan bakıldığında ikisi arasında pek fark yok gibi görünmektedir. Birbirinin aynı gibi görünen ve biri diğerinin yerine kullanılabilen bu iki sözcük aslında farklı anlamlar ile yüklüdür.

Tümer, "Konut"un nesnel, resmi, soğuk, uzak, mantıksal ve bilimsel olduğunu, buna karşın "Ev"nin öznel, özel, sıcak, yakın ve duygusal bir anlam taşıdığını belirterek; "Konut, mimar tarafından planlanan, tasarlanan bir nesne. Bu nesneyi tek tek veya toplu halde

üretmek için, çeşitli yöntem ve teknikler kullanılıyor. Böylece ortaya çıkan konutun “eve” dönüşmesi ise bambaşka bir süreç. Mimarın yaptığı ve eve dönüştürülecek konut, yani bina orada ama mimar orada değil. Konut söz konusu olduğunda ferman mimarın, ev söz konusu olduğunda ise, orada yaşayanlarıdır” yorumunu yapmaktadır [99].

Konuyu daha iyi açıklamak için örnekler veren Tümer, çok katlı bir apartmanda daireler boşken yani kullanıcısı olmadığında tüm dairelerin planlarının, kesitlerinin aynı olduğunu ve bunların çıplak mimarileri ile birer konut olduğunu, bu durumdayken içlerini gezdiğimizde aralarında hiç fark olmayan ikizlere, üçüzlere, beşizlere benzediğini belirtmektedir. Bu durumdaki konutların özel kimlikleri yoktur ya da hepsi de mimarın kimliğini taşımaktadırlar. Mimar tasarım yaparken ne kadar kullanıcıyı düşünmüş olursa olsun yine de kendi binasını yapmıştır. Sonuçtaki ürün belli bir tasarım anlayışı ile tasarlanmış, taştan, tuğladan, betondan, camdan oluşan bir kabuk, bir konuttur. Ama bu konulara kullanıcılar yerleşip burada yaşamaya başladıktan sonra bu konutlar kimlik kazanmakta ve ev olmaya başlamaktadırlar. Tümer, evlerden söz eden metinler için, mimarlık dışı bir takım kaynaklara başvurmanın daha ve verimli olacağını belirterek, Heidegger’i, Bachelard’ı, Abdülhak Şinasi Hisar’ı okumadan ev kavramını, bu kavramın konut kavramından farkını anlamının zor olacağını anlatmaktadır. Bachelard, “Mekanın Poetikası” adlı kitabının “Mahsenden Tavan Arasına Ev” başlıklı bölümünde evi “Ev bize, hem dağınık imgeler, hem de bir imgeler bütünü sağlar (...) Evimiz, bizim dünya köşemizdir. Bizim -sık sık yinelediğimiz gibi- ilk evrenimizdir. Ev gerçek bir kozmostur. (...) Ev düşü barındırır, düş kuranı korur; ev, dinginlik içinde düş kurmamızı sağlar (...) Kurduğumuz düşlerde, evi her zaman bir büyük beşik olarak düşünürüz” şeklinde açıklamaktadır [99].

Bu konuda Göregenli’de şu görüşleri dile getirmektedir: “Ev kavramı, yaşanılan mekanın fiziksel özelliklerinden çok yaşantısal deneyimi anlatmak için kullanılan bir kavram olarak görülmektedir. Bu anlamda deneyimin fiziksel ve mekansal yanından çok kişisel yanı vurgulanmaktadır. Konut kavramı ise daha total ve genel anlamlara işaret etmektedir..... Konut kavramı ile, yaşanan mekanın fiziksel ve sosyal yanları eve göre daha çok vurgulanmaktadır. Bu nedenle kavramın, bir mekandaki insanın kişisel deneyimi ve davranışlarından çok, sosyal, fiziksel ve mekansal değişkenlerin oluşturduğu çoğul bir deneyime işaret ettiği söylenebilir” [96].

İnceoğlu evin anlamını açıklayan modelleri; Bölgesellik kuramı, psikolojik kuramlar, sosyo-psikolojik modeller ve fenomenolojik modeller olmak üzere dört grupta toplamaktadır. Bölgesellik kuramı kişilerin mekansal çevrelerini kişiselleştirme yoluyla işaretlediklerini öne sürmekte ve evlerin kişiselleştirilmesi temelde kişinin kimliğinin iletilmesi yöntemidir. Psikolojik modeller kişi ile ev arasındaki anlamlandırma süreçlerini büyük bir oranda kişinin içsel davranışları olarak görürler. Toplumsal-sosyal boyutları gözardı ettikleri için psikolojik süreçler ile sosyal değişimleri birleştiren sosyo- psikolojik modeller geliştirilmiştir. Bu bakış açısına göre de ev kişiler ve toplum arasında bir diyalog kurarak kişilerin kimliklerini tanımlamalarında önemli rol oynarlar. Ev aynı zamanda kişinin sosyal kimliğinin önemli bir semboldür. Fenomenolojik yaklaşımlar ev deneyiminin farklılığı ve zenginliği ile ilgilenirler, kişilerin bilinç altında kalan anlamlara bile ulaşma olanağı verirler. Genelleme olanağının olmaması eleştirilen yönleridir [100].

Sadalla'ya göre evler sahiplerinin yeterli gördüğü sembolik değerler ile uyumlu olana kadar seçilir, değiştirilir ve düzenlenirler. Evlerin fiziksel özellikleri sahiplerinin kişisel özelliklerini sembolize eder [101].

Sosyal sınıf, meslek, gelir durumu gibi değişkenler insanların farklı ev düzenleme tarzları hakkındaki düşüncelerini ve bunlara yükledikleri anlamları etkilemektedir. Çevrenin anlamı kişilerin bağlı oldukları toplumsal alt grupların özelliklerine bağlı olarak da değişmektedir. Karşılıklı etkileşimin bir sonucu olarak da ev ve eve ilişkin nesnel ev sahibinin kişiliği, yaşam tarzı gibi birçok konuda ipuçları vermektedir [102, [103].

Bu iki kavramın farklı kullanımının bir başka nedeni de fenomenolojik yaklaşımın ortaya çıkışı ile açıklanabilir. Geometrik mekan anlayışı evi, içinde insanların günlük gereksinimlerini giderebilecekleri tarza uygun olarak düzenlenmiş bir fiziksel mekanlar toplamı gibi görürken, fenomenolojik yaklaşım, mekanı dolayısıyla ev'i "bireyin konumuna göre perspektif olarak yapılan ve bireyin algıları üzerine odaklaşan bir mekan anlayışı ile algısal, subjektif, perspektif, yaşantısal ve yaşamsal bir mekan" olarak tanımlamaktadır. Bu bakış açısıyla tekil- bireysel ev deneyimiyle, çoğul-sosyal konut deneyimi birbirinden ayrılır [94], [96], [104].

Konuyla ilişkili olarak Tiftik, evin insan yaşamındaki yerini ve konut/apartman ile konut topluluğundan farkını oluşturan başlıca nitelikleri; evin zamansal niteliği, birliği, düzeni, merkezliliği, tutulmuşluğu, mal edilmesi, kimliği, bağlılık yaratması, sosyo-kültürel bağlamı ve anlam kazanması olarak sıralamaktadır [104].

Çalışmada mimarın tasarladığı ve kullanıcısının henüz yerleşmediği durumlarda konut, kullanıcının yerleşip kendi kimliğini konuta yansıtması gündeme geldiği durumlarda ev kelimesi kullanılmaktadır. Ayrıca bazı durumlarda bu ayrıma bakılmadan literatürde geçtiği şekilde kullanılmaktadır.

1.8.2. Konut Kimliği

İnsanlar kendilerini tanımak ve tanımlamak isterler. Bu gereksinim giysilerin, mobilyaların, arabaların ve başka iyeliklerin seçiminde de rol oynadığı gibi, aynı zamanda konut seçiminde de bir rol oynar. İnsanların konutlarında yaptıkları değişiklikler “kimlik için gereksinim olarak tanımlanır. Kimlik için gereksinim, çağımızın fonksiyonelliği içinde ihmal edilmeye meyilli olunan temel bir ihtiyaçtır. Yapılar, özellikle de konutlar her zaman kişisel ifade aracı olarak kullanılmışlardır [13], [82]. Kimliğin çevreye yansımaları için temel nokta fiziksel ve sosyal boşluğun uyumu ve bu uyumun gösterilmesidir [82].

Konut, güvenliğin, konforun ve bireyselliğin bir sembolü olarak kullanıcının yaşamında önemli bir rol oynar. Konut, ev olarak, kişinin köklerinin bulunduğu ve ait olduğu alandır. Düzen ve kimliğin temsilciliği olarak görülen ev, kişi ile dünya, insanlar, geçmiş, gelecek arasında bir dizi bağ demektir. Bu kişiye toplumda yer vermeden dolayı bir rol oynar ve kişiler arası ilişkilerden dolayı diğer evlerle bir araya gelir.

Mimari üzerine yapılan çalışmalar farklı kültürlerin zaman içinde farklı biçimler ürettiklerini ortaya koymaktadır. Bu biçimler semboller şeklinde iç karakteristiklerini sergilerler. Bu şekilde konut/ev kimliği kendini semboller aracılığı ile gösterir. Farklı ülkelerde konut/ev biçimleri birbirleriyle karşılaştırıldıklarında değişik sosyo-kültürel dünyaları ve sosyal yapıları yansıttıkları görülür [105].

Oliver da her kültürün bir konut/ev biçimine sahip olduğunu öne sürmüştü ve bu biçimin, toplumun fiziksel, sosyal ve psikolojik gereksinimlerine cevap verdiğini; inanç sistemi, statü sembolü, mahremiyet ve güvenlik, ekonomi maddesel kaynaklar, teknoloji ve iklim koşulları tarafından şekillendiğini belirtmiştir [106].

Yer kimliği ve yere bağlılık, insanlar psikolojik, sosyal ve kültürel anlamda nesnelere ve mekana bağlandığı ve bu yolla çevre ve konutları ile bütünleştikleri zaman ortaya çıkar. Çeşitli araştırmalarda, kullanıcının kendi kimliği ile birleştirilen evin kişisel anlamlar taşıyan bir yer olduğu ve orada yaşayanların kimliğini simgelerle ifade ettiği tespit edilmiştir [104]. Tahsis, bağlılık, ferdiyetçilik kişiselleşmesi, evle sosyal ve cinsiyet

belirlenmesi, şahsi varlık olarak belirleme, kontrol hissi, alışkanlık veya adapte oluş hissi, ve birinin yapmak istediği şeyleri yapma özgürlüğüne sahip olması hissi, bunların tümü bir evde yer alan farklı olgulardır. Ev ve çevresi ile kendini belirlemek, kendinin daha karmaşık ve birleşmiş bir anlam taşımaya izin veren güçlü seksüel ve sosyal bağlılıklar ortaya çıkaran örnek bir imajını temsil eder. Ev kimliğinin bireysel yorumlarına karşılık sosyal yorumları arasında yaygın bir çatışma söz konusudur [82].

Ev stilleri çevreye, iklim koşullarına, sıcaklığa ve belirli bir kültürdeki materyal ve teknoloji talebine bağlı olarak farklılıklar gösterir. Rapoport insanların evlerini dizayn ve inşa etmede sergiledikleri stillerin kültürel farklılıkların bir yansıması olduğunu ifade etmektedir [28]. Kültür fiziksel çevreden hem etkilenir hem de etkiler. Mimarlık ile ilgili yapılan çalışmalar farklı kültürlerin zamanında değişik mimari stiller geliştirdiklerini ortaya koymaktadır.

Endüstri toplumlarında insanlar, onlara, sosyal yapılarda, düşünme biçimlerinde ve coğrafi çevrede yön bulmayı sağlayacak işaret noktalarını yitirmişlerdir. Giderek renksizleşen, özgürlüklerini yitiren kentlerde, kitle iletişim araçlarının güdümünde bulunan kişiler, ihtiyaçları ile uyumsuz bir çevre düzenlemesi karşısında yönünü bulamamakta ve çevresini kendileyememektedirler. Kendilemeye bir başka engelde, bu toplumlarda sosyo-coğrafi koşullardaki hızlı değişimdir. Öyleki bazen çevre, bireyler onunla kaynaşmadan onu düzenleyemeden önce değişmektedir.

İnsanın çevre ile olan kültürel ilişkisi karşılıklıdır; çevreyi ne kadar değiştirme yönünde gayret sarf ederse kendisi de çevreden o kadar etkilenir. Bu da bireylerin hedeflerini ve yaşam stillerini modifiye eder ve çevresel sanatları ve mimariyi de etkiler. Her bir toplum kültürel oluşum sürecinde zamanı, mekanı ve araziye farklı yolla kullanır ve bu yüzden toplumun kimliği çevresel dizayn ve stillere yansır. Değişik ülkelerdeki ev stilleri biri diğeri ile karşılaştırıldığında değişik sosyal ve kültürel dünyaları ve sosyal yapıları yansıtır. Belirli bir ülkede değişik ev stillerinin tezahür etmesi de bunun kati bir göstergesidir. Ev kimliği kendini semboller aracılığıyla ifade eder ve böylelikle ev stilleri oluşturulur. Ev stili bireysel ve sosyal kimliklerle ilgili kültürel değerleri ve aynı zamanda geleneksel Türk ailesinde olduğu gibi sosyal kimlikleri de yansıtır [106].

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Sorunun Belirlenmesi

Toplumsal gereksinmelerin zamanla değişim göstermelerine bağlı olarak farklı kullanıcı gruplarının farklı mekan organizasyonlarına ihtiyaç duymaları tasarımcıları, değişik kullanıcı gruplarının gereksinmelerine ve tercihlerine yanıt verecek ve farklı iç düzenlemelere olanak sağlayacak yaklaşımlar üzerinde çalışmaya yöneltmiştir. Ancak, tasarlanan mekanların insanın zengin çeşitlilikteki ve değişen ihtiyaç ve beklentilerine gerçekten ne denli cevap verebildiği her zaman tartışılan bir konu olmuştur. Hızlı bir toplumsal değişim içinde olan farklı kültürel, sosyo- ekonomik yapıya, farklı büyüklükteki ailelere sahip olan Türkiye gibi ülkelerde bu konu özellikle önem kazanmaktadır. Bu amaçla ailenin zaman içindeki dinamik yapısı ve mekan kullanım kalıpları konusundaki kuramsal çalışmaları destekleyecek veriler sağlanması gerekmektedir.

Konutun önemli niteliklerinden biri de hem farklı ailelerin ihtiyaçlarına, hem de aynı ailenin zaman içinde farklılaşan ihtiyaçlarına cevap verebilme niteliğidir. Bu nedenle konutun esnekliği, bir başka deyişle mekan organizasyonunun farklılaşan gereksinim ve kullanıcılara bağlı olarak değişik düzenlemelere elverişliliği, konut kullanımında memnuniyette önemli bir faktördür. Esneklik amaçlı tasarım çalışmalarında tasarım, yapım ve kullanım aşamalarında bir çözüm olarak düşünülmekte ve mimara bitmiş bir ürün tasarlamının ötesinde bir takım yaklaşımlar getirme görevini de yüklemektedir.

Konut ve yaşam çevresi koşulları, yaşanabilir bir yerleşmenin ve yaşam kalitesinin başlıca göstergeleri arasındadır. Bu alanlardaki tasarım anlayışı ve planlama ilkeleri kalkınmışlığın, insana verilen değer, eğitilmişliğin, kültürün bir göstergesidirler.

Hızla büyüyen, gelişen günümüz kentlerinde plansız yapılaşma, rant gibi birçok etkene bağlı olarak halka açık yeşil alanlar giderek azalmaktadır. Kentte yaşayanlar, kentin yoğunluğundan, kirli havasından, gürültüsünden uzaklaşmak, çocuklu aileler çocuklarını daha rahat büyütebilmek için, kent dışında ama kente yakın alanlarda daha çok müstakil konutlardan oluşan konut alanlarına doğru kaymaktadır. Bu tercihin bir sonucu olarak bu tip konut alanlarının sayısı hızla artmakta ve kentlerde daha geniş bir alan kaplayarak kentlerin büyümelerinde ve planlanma anlayışlarında oldukça etkili olmaktadır. Çoğu kooperatifler eliyle gerçekleştirilen bu konutların mekanlarının sayı, büyüklük ve birbiri

ile ilişkileri bakımından aynılığı dikkat çekicidir. Fakat sosyo-ekonomik düzeyleri aynı olsa bile kullanıcıların aile büyüklükleri, meslekleri, yaşam biçimleri, dünya görüşleri, mahremiyet anlayışları çok değişmekte ve buna bağlı olarakta konuttan beklentiler farklılaşmaktadır. Kullanıcı bazen daha konuta yerleşmeden bazen de konutta bir süre yaşadıkdan sonra gereksinimleri doğrultusunda konutta bir takım değişiklikler yapmaktadır. Sonuçta hem ekonomik kayıp olmakta hem de kullanıcı fiziksel ve psiko-sosyal olarak yıpranmaktadır. Bütün bu olumsuzlukları göze alamayıp memnun olmasa dahi konutunda aynı düzende oturmaya devam edenler de bulunmaktadır.

Çağdaş gelişmelere paralel olarak, kullanıcı eylemlerinin, kullanıcı gereksinmelerinin çeşitlenmesi, bunlar için gerekli olan donatıların artması, sosyo-kültürel-toplumsal yapıda değişmelerin olması gibi bir çok faktöre bağlı olarak gereksinmeler değişmekte, gelişmektedir. Gereksinmelerin ve bu gereksinmelerin yerine getirilmesi için gerçekleştirilen eylemlerin yapısında olan değişmelerin etkisiyle de 'fonksiyonlar' değişmekte ve bu değişimin mekanlara yansması kaçınılmaz olmaktadır. Bu değişime cevap verebilecek en iyi çözüm esnek/değişebilir plan örgütlenmeleridir. İnsan, yaşamı boyunca geçirdiği gelişim ve değişimi çevresine de yansıtmak ister. Değiştirip-düzeltilmek yoluyla çevresine de yeni bir biçim vermeye çalışır. Oluşturulmuş bu yapay iç çevre de insanı etkiler, biçimlendirir, eylemlerini sınırlar. Tüm bunlar konutta esneklik kavramını gündeme getirir.

Konutların esnek tasarlanmasını gerektiren diğer bir etken de kullanıcının kendi kimliğini konutuna yansıtmaya yani kendinleme ihtiyacıdır. Konuya ilişkin yapıla çalışmalar kullanıcıların yaşamları süresince evlerini kendi kimlik ve kişilik özelliklerini yansıtacak biçimde düzenledikleri, bunu gerçekleştiremedikleri durumlarda ise yaşanan mekana uyum sürecinin sağlıklı yaşandığı ve doyumun azaldığını göstermektedir [96]. Bu sebeple kullanıcının konutunu kendi kimliğine uygun olarak kendinleyebilmesi için konutun esnek-değişebilir olması gerekmektedir.

Fonksiyonların değişimi karşısında kullanıcıların tepkileri; ya fonksiyonları mevcut fiziksel sistem içerisinde gidermeye çalışma (kullanıcının fiziksel yapıya uyumu) ya da fiziksel yapıyı zorlayarak, değiştirerek fonksiyonları karşılar duruma getirme şeklinde sayılabilir. Konuttaki fiziksel değişiklikler, konut fiziksel yapısının, fonksiyonlara koyduğu sınırlamalara karşı kullanıcılar tarafından konut fiziksel yapısına olan tepkiler şeklinde nitelendirilebilir. Konutun fiziksel yapısında gerçekleştirilen bu değişiklikler aynı ya da farklı kullanıcılar tarafından yapılmış olabilirler. Önemli olan değişmelerin yönünü

ve gerekçelerini saptayıp, yeni tasarımlarda kullanabilmek amacıyla konuyla ilgili olan verileri elde edebilmektir.

Kullanılmakta olan konutların bir süre sonra fiziksel ve fonksiyonel etkilerini kaybetmeleri, fiziksel eskime veya fonksiyonel eskime olayı ile karşı karşıya kalmaları bilinen bir olaydır [49]. Fonksiyonel değişme; zaman içinde önceden tahmin edilmesi güç bir biçimde kullanıcıların gereksinmelerinin farklılaşmasına, bu bağlı olarak konutta yapılan eylemlerin değişmesi- çeşitlenmesi ya da bu eylemlerin yapılmasında yardımcı olan araçların ve kullanıcıların değer yargılarının değişmesi gibi bir çok etmene bağlı olarak ortaya çıkar. Binanın esneklik sınırları içinde karşılanamayan yeni gereksinmeler fiziksel değişmeler olarak binanın kendisine yansır.

Kullanıcıların beklentilerini, konutun fiziksel düzenlemesinde değişiklikler yaparak gerçekleştirmeye çalıştıkları bilinmektedir. Daha başka bir anlatımla bitmiş konutların düzenleri, kullanıcıların konuttan beklediği fonksiyonlara kısıtlamalar getirmektedir ve kullanıcılar bu kısıtlamaları gidermek amacıyla konut fiziksel yapısına tepki göstermekte, değiştirip düzeltme yolunu seçmektedirler.

Günümüzde fonksiyonel değişme ile fiziksel değişme koşut kılınmaya çalışılmaktadır. Konuta ilişkin fonksiyonel değişme ile yapısal değişmelerin koşut kılınabilmesi amacıyla geliştirilen esneklik, olanaklılık, değişilebilirlik yoluyla, farklı özelliklere sahip olan kullanıcıların kendi durumlarına göre uyarlayabileceği nitelikleri içeren konutların, zaman içinde olası değişimlere uyum gösterebileceği, bunun ise ancak tasarlama yolu ile kontrol altına alınabileceği, söylenmektedir [107]. Bu durumda tez kapsamı içerisinde söz konusu konutların fiziksel değişmelerinin saptanması, konutlar üzerinde yapılacak olan 'fonksiyonel değişme-fiziksel değişme ilişkisi' çalışmalarına veri sağlayacaktır. Böyle bir çalışmada, konut fiziksel yapısının kullanıcı eylemleri üzerinde ortaya koyduğu kısıtlamaların ve zorlamaların tespit edilmesi ve bu yolla fonksiyonel değişmenin belirlenmesi gerekir.

Kültür insanın çevreyle olan ilişkilerinde, iletişim aracı ve mekan belirleyici niteliği önemli rol oynamaktadır. Kültür zaman içinde bireylerin bütününde belli davranışların yaratılması biçiminde ortaya çıkan ve insanı bir örtü gibi bürüyen bir takım (teknik, bilim), insanlar arası davranışların (aile, iyelik, gelenekler...), inançların, öğretilerin, kuramların, (din, sanat, töre) tümünden örülü bir yumaktır [73].

Aynı toplumsal çevrede yaşayan, aynı kültürden gelen insanların davranışlarındaki ortak yanlar, bu insanların yaşadığı mekanların da ortak özellikler taşımasına sebep olmaktadır. Eylemleri yapış biçimleri, komşularıyla, büyükleriyle, çocuklarıyla ilişkileri, görsel ya da işitsel mahremiyet anlayışı, değişiklik ve birtakım biçimsel özelliklere gösterilen tepkiler, mekanları kullanım ve donatış tarzları vb. pek çok davranışıyla, kültürlerinin önemli etkileri vardır. Kısaca insanın fizyolojik veya psikolojik pek çok gereksinimi toplumsal ve kültürel özellikleri ile değişebilmektedir.

Kullanıcıların yaşam şekli, eğitim düzeyleri, ekonomik durumları, ailedeki birey sayısı, yaş, gelenek ve göreneklere bağlılık düzeyleri, dünya görüşleri mekan düzeninin belirleyicileridir. Dolayısıyla birden fazla aile için tek tip tasarlanan konutların bütün kullanıcılarının zaman içinde değişen ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için esnek tasarlanması gerekmektedir.

2.2. Çalışmanın Amacı ve Varsayımlar

Günümüzde fonksiyonel değişme ile fiziksel değişme koşut kılınmaya çalışılmaktadır. Konuta ilişkin fonksiyonel değişme ile yapısal değişmelerin koşut kılınabilmesi amacıyla geliştirilen esneklik, olanaklılık, değişilebilirlik yoluyla, farklı özelliklere sahip olan kullanıcıların kendi durumlarına göre uyarlayabileceği nitelikleri içeren konutların, zaman içinde olası değişimlere uyum gösterebileceği, bunun ise ancak tasarlama yolu ile kontrol altına alınabileceği, söylenmektedir [107]. Bu durumda tez kapsamı içerisinde söz konusu konutların fiziksel değişmelerinin saptanması, konutlar üzerinde yapılacak olan ‘fonksiyonel değişme-fiziksel değişme ilişkisi’ çalışmalarına veri sağlayacaktır. Böyle bir çalışmada, konut fiziksel yapısının kullanıcı eylemleri üzerinde ortaya koyduğu kısıtlamaların ve zorlamaların tespit edilmesi ve bu yolla fonksiyonel değişmenin belirlenmesi gerekir.

Bu çalışmada amaç; kentsel doku içinde yaygın bir yer kaplayan konut alanlarında sayıları hızla artan ve sosyo-ekonomik düzeyi yüksek ailelerde daha fazla tercih edilir konumda bulunan müstakil konutların mekan sayısı, standartları, iç mekan, özel-yarı özel mekan örgütlenişlerinin incelenerek bu konutlarda esneklik-değişebilirlik ve buna bağlı olarak kimliklendirme-kendinleme imkanlarını ve kullanıcı tercihlerini araştırmaktır. Bu bağlamda belirli bir kullanıcı grubuna hizmet eden bu konutların fiziksel planlamasında,

zaman sürecine bağı olarak ne gibi değişiklikler yapıldığı ve bu değişiklikleri oluşturan, belirleyen etkenlerin neler olduğu şeklinde açıklanabilir.

Çalışmanın konut tasarımına yönelik diğer bir amacı ise; yapılacak tespit ve değerlendirmelerin sonucunda elde edilecek bilgilerin paralelinde ve yapım sektöründe hızla gelişen teknolojik imkanları da kullanarak değişen kullanıcı gereksinimlerini karşılamak üzere kullanıcıya gerek iç mekan örgütlenmeleri, gerek dış cephe özellikleri, gerekse yarı özel mekan düzenlemelerinde yeni seçenekler sunabilmek için bundan sonra tasarlanacak yeni konutlara veri oluşturmaktır.

Özetle; tez kapsamında farklı plan tiplerinde ve farklı büyüklüklerdeki müstakil konutlarda kullanıcı tarafından yapılmış ya da yapımı planlanan değişikliklerin ve yine konutlarda en çok eleştirilen, memnun olunmayan özelliklerin neler olduğu, eğer değişiklik yapılmışsa bu değişiklikten sonraki durumdan memnuniyet düzeyinin saptanması ve elde edilen veriler ışığında gelecekte tasarlanacak konutlara veri olacak parametreleri oluşturmak amaçlanmaktadır.

Çalışmada kullanıcının sahip olduğu konuttan memnuniyeti etkileyen unsurlardan “esneklik”, “değişebilirlik” ve “kimliklendirme” kavramları: Konut büyüklüğü (toplam konut alanı m²), taşıyıcı sistem (strüktür) sistem özellikleri (taşıyıcı açıklıkları, malzeme, modül sistemi..vb.), konutta düşey sirkülasyon aracı olan merdivenin yeri, mekan organizasyonu özellikleri, mekan büyüklükleri ve anlamlı bölünebilir/ eklenebilir x-y mesafeleri gibi özellikler, varsa konutta yapılmış olan ya da yapımı tasarlanan değişiklikler başlıkları altında irdelenmektedir.

Burada amaç toplam kullanım alanı, apartman dairelerinden daha fazla olmasına karşın, müstakil konutlarda, kullanıcının zaman içinde ihtiyaç duyduğu değişiklikleri ve kendi kimliğini konutuna yansıtma gereksinimini gerçekleştirmesine olanak sağlayacak esneklik imkanının olup- olmadığını saptamaktır.

Varsayımlar

* Doğru mekan organizasyonu ilkeleri; kullanım sırasında esneklik, eklenebilme (birleştirme)/ bölünebilme olanaklarını sağlaması açısından önemlidir.

* Kullanım süresince yapılacak fiziksel değişiklikler; konuttaki mekanların boyutlarına, aksların açıklıklarına, konutta bulunduğu yer ve ilişkili bulunduğu diğer mekanlara, taşıyıcı

sistem-tesisat özelliklerine konutta bulunduğu yer ve ilişkili olduğu diğer mekanların konumlarına bağlıdır.

- * Konutlarda özellikle konuklarında kullandığı salon, mutfak, oturma odası gibi mekanlarda değişiklik isteği daha fazladır.
- * Ekonomik seviyenin yüksek olması daha fazla değişiklik yapılması ile ilişkilidir.
- * Konutta oturulan sürenin arttıkça yapılan değişikliklerde artmaktadır.
- * Aile büyüklüğü ve konutu en etkin kullanan kişi olan ev hanımının sosyo-kültürel yapısı yapılan değişikliklerin türü ile doğrudan ilişkilidir.
- * Müstakil konutlarda düşey sirkülasyon çekirdeğinin yeri konutun mekan organizasyonun da esnekliğin sağlanabilmesinde çok önemli bir faktördür.Kullanım sırasında yapılan değişiklikler, merdiven ve ıslak mekanlardan dolayı sınırlı olmaktadır.
- * Tasarımcı kullanıcı ilişkisi tam olarak kurulamadığı için farklı kullanıcıların, farklı istek ve gereksinimleri karşılanamamakta, bu da daha fazla değişiklik yapılmasına neden olmaktadır.

2.3. Çalışmada İzlenen Yöntem ve Örneklem Kriterleri

Örneklem Kriterleri

Alan çalışmasında yer alan konut sitelerinin seçiminde dikkat edilen başlıca hususlar şunlardır:

- * Kullanım sonrası durumu en iyi yansıtacak kullanım sürelerini dikkate alarak site belirlemek.
- * Mümkün olduğunca karşılaştırmalara olanak tanıyacak, mekansal tatmin ve değişikliklere elverişlilik açılarından farklı plan tiplerini seçmek.
- * Müstakil konut tipleri arasında karşılaştırma yapabilmek için olabildiğince farklı konut tiplerinden (sıra ev, ikiz ev, tek ev) örnekler bulmak.
- * Kiracı olan kullanıcıların ihtiyaç duydukları değişiklikleri kira konutunda yapma olasılıklarının yüksek olmadığı düşüncesinden yola çıkarak sadece konut sahibi kullanıcılar ile görüşme yapmak.

Alan çalışması için seçilen sitelerin çok farklı büyüklüklerde olması ve sitelerdeki konut sayılarının dengeli dağılmaması nedeni ile istatistiki analizlerde sağlıklı sonuçlar elde etmek üzere her sitenin konut sayısına göre % 90 güvenirlilik ve %10 hata payı gözetilerek aşağıdaki formülle örneklem sayısı belirlenmiştir [108].

Örneklem sayısı :

Z: Güvenilirlik düzeyi

% 90 güvenilirlik= 1.65

N: Toplam konut sayısı

P: 0.5

D: Hata payı (hata kabul oranı) %10

D= 0.1

n: Görüşmeci sayısı

$$n = \frac{Z^2 \times N \times P \times Q}{N \times D^2 + Z^2 \times P \times Q}$$

Tablo 4. Sitelerdeki toplam konut ve belirlenen örneklem sayıları

Site Adı	Konut Sayısı	Örneklem Sayısı
Altay	32	7
Dalyan	15	3
Kule	22	5
Kaş	5	1
Kamelya	18	4
Doğakent	6	1
Necatibey	10	2
Evim	111	24
Kakışım	8	2
Pınarkent	28	6
TOPLAM	255	55

Çalışmada Trabzon ili sınırları içinde müstakil konut sitelerinin yoğun olduğu Erdoğdu Mahallesi ve Şana'da bu tür konut alanlarında konut tipleri ve yerleşim biçimlerine ilişkin bir ön tespit çalışması yapıldıktan sonra yapımı tamamlanmış ve kullanılmakta olan toplam 10 site belirlenmiştir. Sitelerden yarısı sahil kenarında, düz bir alanda, yarısı ise sahilden içerde, eğimli bir arazide yer almaktadır. Siteler belirlenirken bu sitelerdeki konut büyüklükleri, konut tipleri (ikiz ev, sıra ev, tek ev gibi), yerleşim şekilleri,

arazi yapısı vb. özellikler, farklı kullanım süreleri, sitelerdeki farklı konut sayıları gibi kriterler göz önünde tutulmuştur. Kullanıcının zaman içinde değişimini ve bu değişimi konuta yansıtmasını görebilmek için farklı kullanım sürelerine sahip siteler seçilmiştir.

Kiracı olarak konutu kullanan ailelerin isteseler de oturdukları konutu fiziksel olarak değiştirme olanağına sahip olmadıkları düşünüldüğünden yalnızca konut sahibi kullanıcılar ile anket yapılmış ve bu konutlar ele alınmıştır.

Sitelerin Genel Özellikleri:

•**Evim Sitesi** : Eğimli bir arazide yer alan sitede konutlar sıra evler şeklinde yerleştirilmişlerdir. Evim sitesi, 114 konuttan oluşan büyük bir sitedir. Yaklaşık 6 yıldır yerleşilmiş olan sitede konutlar kottan kazanılan bodrum kat + zemin kat + birinci kat olmak üzere üç katlıdır. Zemin katta kullanım alanı 45 m² dir. Sitede ortak kullanıma yönelik alanlar son derece sınırlıdır. Kullanıcıların gelir seviyesi diğer sitelere oranla daha düşük olup orta üst gelir grubu seviyesindedir.

•**Pınarkent sitesi**: Sitede konutlar eğime paralel olarak beş sıra halinde, tek konutlar olarak dizilen toplam 28 konuttan oluşmaktadır. Yaklaşık 2 yıldır kullanımda olan sitede konutlar karkas halde teslim edilmiş olup içleri kullanıcılar tarafından tamamlanmıştır. Konutlar eğimli bir araziye yerleştiklerinden kottan dolayı bir bodrum kat kazanılmış olup bazılarında bodrum sayısı ikiye kadar yükselmiş ama genelde bu ikinci bodrum katları iptal edilmiştir. Zemin katlarında 72 m² kullanım alanı olan konutlar bodrum kat + zemin kat + birinci kat + çatı katı olmak üzere dört katlıdır. Sitenin konutlara paralel uzanan, geniş sokakları dışında ortak olarak kullanım alanları bulunmamaktadır. Ayrıca site toplu taşıma araçlarının güzergahının biraz dışında olması sebebiyle ulaşım sorunu yaşanmaktadır.

•**Kakışım Sitesi**: Eğimli bir arazide, 4 ikiz villa olarak tasarlanan Kakışım sitesinde konutlar manzaraya göre yönlendirilmiş olup kullanım süresi yaklaşık 4 yıldır. Bu sitede a kottan dolayı iki kat kazanılmıştır. Konutlar 2. bodrum kat + 1. bodrum kat + zemin kat + üst kat + çatı katı olmak üzere beş kattan oluşmaktadır. Zemin katta 76 m² kullanım alanına sahip konutlarda orijinal planlar (zemin ve 1. bodrum kat planları) tadilat projesiyle değiştirilmiş ve mevcudunda tüm konutlarda bu tadil edilmiş planlar uygulanmıştır. Sitenin oturduğu arazinin çok eğimli olması, hem otopark sorununu

gündeme getirmiş hem de site içinde ulaşımı güçleştirmiştir. Sitede ortak kullanıma yönelik alanlar bulunmamaktadır.

•**Necatibey Sitesi:** Eğimli bir alanda tek tek konutlar şeklinde tasarlanmış site 10 konut bulunmaktadır. Eski sitelerden biri olan sitede 10 yıldır oturulmaktadır. Zemin kat + üst kat + çatı katı olmak üzere üç katlı konutlardan oluşan Necatibey sitesinde konumuna göre bazı konutlara daha sonra birde bodrum katı eklenmiştir. Konutlar zemin katta 55 m^2 kullanım alanına sahiptir. Sitede ortak kullanıma yönelik alanlar bulunmaktadır.

•**Doğakent Sitesi:** Doğakent sitesi eğimli bir arazide tek tek yerleştirilmiş 6 konuttan oluşan küçük bir sitedir. Yaklaşık 4 yıldır yerleşilmiş olan sitede konutlar bodrum kat + zemin kat + üst kat olmak üzere toplam üç kat olarak tasarlanmıştır. Konutların zemin katında balkon ve teraslar hariç kullanım alanı 64 m^2 dir. Ortak kullanıma yönelik spor alanları, sosyal tesis vb. bulunmayan sitede geniş bahçeler içinde tasarlanan konutlarda yarı kamusal alan-kamusal alan ayırımı net olarak belirlenmiştir. Site ana yoldan yüksekte bir tepenin sırtında yer aldığından toplu taşıma araçlarının güzergahının dışında kalmakta ve ulaşım sorunu yaşanmaktadır.

•**Altay sitesi:** Sahilde deniz kenarında düz bir arazide yer alan sitede 32 müstakil konut bulunmaktadır. Altay sitesi yaklaşık 15 yıldır kullanımda olan bir site olarak çalışma yapılan siteler içinde en eski olanıdır. Bu konutlar yazlık konut olarak zemin kat + üst kat olmak üzere iki kat halinde tasarlanmıştır. Konutlarda zemin katlar teraslar dışında 54 m^2 kullanım alanına sahiptir. Sitenin en belirgin özelliği ortak kullanıma yönelik olan sosyal alanların, spor alanlarının vb. fazla olmasıdır.

•**Dalyan sitesi:** Deniz kenarında düz bir arazide yer alan Dalyan sitesinde konutlar denize dik iki sıra halinde tek konutlar olarak yerleştirilmiştir. 15 konutluk Dalyan sitesi yaklaşık 7 yıldır kullanılmaktadır. Zemin katta teraslar dışında 51 m^2 net kullanım alanına sahip konutlar zemin kat + birinci kat + çatı katı olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Sitede sahil kenarında ortak kullanım alanı vardır.

•**Kulte sitesi:** Sahilde düz bir alanda farklı iki tipte tasarlanmış ve tek konutlar olarak konumlandırılmış 22 konutluk bir sitedir. A tipi olarak isimlendirilen 7 konut denize yakın olan bölüme, diğer B tipi, 15 konut ise üç sıra halinde arka bölüme yerleştirilmiştir. Yaklaşık sekiz yıldır oturulmakta olan sitede konutlar zemin kat + birinci kat + çatı katı

olmak üzere üç kat olarak planlanmıştır. Zemin katta net kullanım alanı 65 m² dir. Sitede ortak kullanım alanları sınırlıdır.

• **Kamelya sitesi:** Sahile kıyısı olmayan sitede konutlar düz bir arazide bahçe içinde tek tek konutlar olarak dikdörtgen şeklindeki arsanın sınırları boyunca sırayla dizilmiş ve orta bölüm tümüyle ortak kullanıma yönelik olan sosyal-spor vb. alanlara ayrılmıştır. 18 konut bulunan sitede 5 yıldır oturulmaktadır. Konutlar zemin kat + birinci kat + çatı katı olmak üzere üç katlıdır. Zemin katın net kullanım alanı teraslar dışında 58 m² dir.

• **Kaş sitesi:** Deniz kenarında, düz arazide tek konutlar olarak yerleştirilmiş 5 konuttan oluşan küçük bir sitedir. Sitede kullanım süresi yaklaşık 6 yıl olan konutlar zemin kat + üst kat olmak üzere iki katlı olarak tasarlanmıştır. Konutlar da zemin kat kullanım alanları teraslar hariç net olarak 50 m² dir. Sitede ortak kullanıma ilişkin spor alanları vb. bulunmamaktadır.

İncelenen siteler ve ele alınan örnek konutlara ait belediyece onaylı mimari projeler elde edilerek orijinal projeye göre konutların kullanım alanları, mekan büyüklükleri, işlevsel çözüm (mekan örgütlenmesi) özellikleri, erişim grafikleri, taşıyıcı sistem özellikleri ve değişiklik bölünebilme/eklenebilme olanakları (alternatif çözüm olanaklılıkları) incelenmiştir.

Bu ön tespitlerin ardından yerinde saptama ve anket çalışmalarına geçilmiştir. Anketler, daha ayrıntılı bilgiler alabilmek amacı ile anket formunda açık uçlu soruların da bulunması ve bazı soruların kişisel nitelikte olması nedeni ile önceden randevu alınma suretiyle karşılıklı görüşme şeklinde uygulanmıştır. Görüşmeler 45-60 dakika sürmüş olup görüşme sırasında kullanıcının verdiği yanıtlar ankete katılanlar tarafından değil, doğrudan araştırmacı tarafından kaydedilmiştir. Görüşmenin akabinde kullanıcının kendi gereksinim ve tercihleri doğrultusunda sonradan yaptığı değişiklikler ve yeni mekan kullanım şekilleri (plan organizasyonlarının) nasıl olduğunu ayrıntılı çizim ve fotoğraflarla tespit edilerek yerinde saptama çalışmaları tamamlanmıştır.

Daha önceden bir pilot çalışma ile denendikten sonra son şekli verilen anket formunda demografik bilgilerden sonra, konutlarını tercih nedenleri, oturdukları süre, varsa konutlarına ilişkin sosyal ve mekansal sorunları, konutun mekan kullanımlarına ilişkin olarak değişiklik yapıp yapılmadığı, bunun gerekçelerini, bundan sonra yapmayı düşündükleri değişikliklerin olup olmadığı, sitelerine ilişkin değerlendirmelerinin nasıl olduğunun belirlenmesine yönelik sorular yer almıştır.

Hazırlanan soru kağıdında ailenin sosyo-ekonomik durumu, ailedeki birey sayısı, yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları, meslekleri gibi demografik bilgi soruları ile ailenin yapısı hakkında genel bilgiler edinilmiştir. Konuta ilişkin sorularda ailenin konuttan beklentileri, tercihleri, gereksinimleri, mahremiyet anlayışları, konutunda yaptığı ya da yapmayı düşündüğü değişiklikler, kimlik ve kendinlemeye ilişkin görüşleri vb. sorulmuştur. Soru kağıdında hem açık uçlu hem de kapalı uçlu sorulara yer verilmiştir. Açık uçlu sorularda yanıtlar serbestçe ve geniş kapsamlı verilebilmektedir. Olası yanıt türlerine ilişkin tahminlerin yapılamadığı durumlarda ve konuyu derinine inilmek istendiğinde yararlı bir yaklaşım olmaktadır. Ayrıca bu yaklaşımda araştırmacı önemli değişkenleri saptayabilmektedir. Açık uçlu sorularla kullanıcıdan ayrıntılı, yeni, orijinal görüşler elde etmek mümkündür. [26], [109], [110].

Anketlerde yer alan soru gruplarıyla ve mekansal tespitlerle ulaşılmaması tasarlanan veri türleri şunlardır:

- Kullanıcıya (Aileye) ilişkin demografik bilgiler.
- Kullanıcının konutunda yer alan mekanlara ilişkin değerlendirmelerini içeren veriler.
- Konut yakın çevresinin kullanımına, çevredeki diğer konutlarla ilişkilerine yönelik bilgiler.
- Konutta değişiklik yapılmışsa değiştirilen mekanların yeni kullanımlarına yönelik bilgiler.
- Mevcut durumdan memnuniyet durumu ve buna bağlı olarak ileride değişiklik yapılmak istenip istenmediğine ilişkin bilgiler.
- Kullanıcıların konutlarının tasarımına katılma konusundaki görüşleri.

Yanıtlar açık uçlu ve kapalı uçlu olma durumuna göre kodlanarak tablo haline getirilmiş ve SPSS programı ile bilgisayarda genel frekans dağılımları yapılmıştır.

Ayrıca kullanım sırasında konutlarında değişiklik yapmış olan kullanıcıların yaptıkları değişiklikler ölçekli olarak orijinal planlara işlendikten sonra bu değişiklikler (ekleme, birleştirme, kaldırma yeniden bölme, işlevsel değişim vb.) sonrası yeni mekan büyüklükleri hesaplanmış, yeni erişim grafikleri çizilmiş ve örgütlenme şekilleri belirlenmiştir.

Alan çalışmasında yer alan anket formundaki açık uçlu sorulara (5-6-7-9-12-15-16-18-21-24-25-26-29) verilen yanıtlar SPSS programında değerlendirilirken genel frekans dağılımları incelendiğinde görüşmecilerin birden fazla şıkkı içerecek yanıtlar vermelerinden dolayı yanıtların ağırlıklı olarak saptanması yapılamamıştır. Bu nedenle her

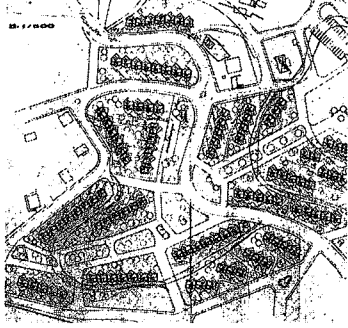

bir yanıt grup halinde değil tekil olarak dağıtılarak kendi içlerindeki ağırlıkları toplamı görüşmecisi sayısına (55' e) oranlanarak ayrıca verilmiştir. Grup halindeki yanıtlara ilişkin veriler yazı ile ifade edilirken, tekil olarak her şıkka verilen yanıt sayısını yüzde olarak gösteren veriler ise grafikte sunulmuştur.

Erişim grafiklerinde-planlardaki mekanları gösteren- semboller aşağıdaki gibidir.

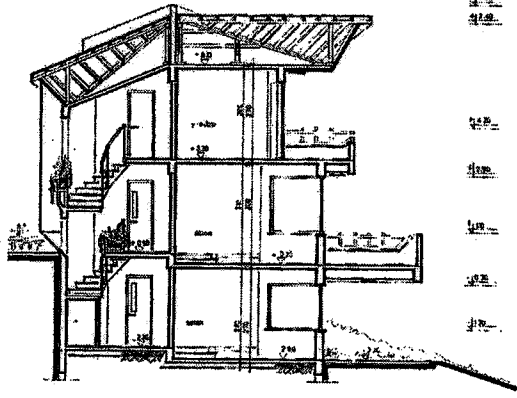
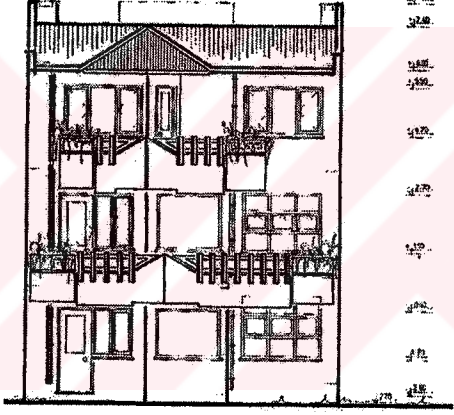
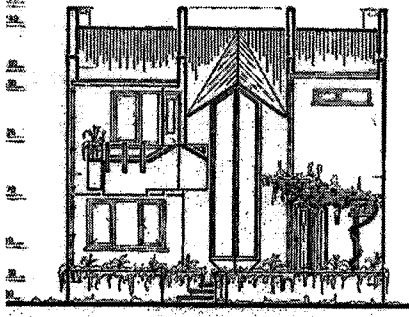
G-Giriş Holü	1- Mutfak	11-Stüdyo
H- Hol	2-Salon	12-Kat kaloriferi-Isıtma
S- Sofa	3-Oturma Odası	13-Sığınak
A- Antre	4-Çocuk Odası	14- Ön Bahçe- Teras
M- Merdiven	5-Ebeveyn Yatak O.	15-Sauna
T- Teras	6-Misafir Yatak O.	16-Türk hamamı
Bl- Balkon	7-Çalışma Odası	17-Spor odası
D- Depo	8-Çatı Odası	18-Giyinme Odası
Wc- Tuvalet	9-Sandık Odası	19-Garaj
B- Banyo	10-Çamaşır Bölümü	20-Kış bahçesi

3. BULGULAR VE İRDELEME

Tablo 5. Evim sitesi konum planı, konutların görünüş ve kesitleri

E V İ M S İ T E S İ 0 0		KONUM PLANI
	 	GENEL GÖRÜNÜM

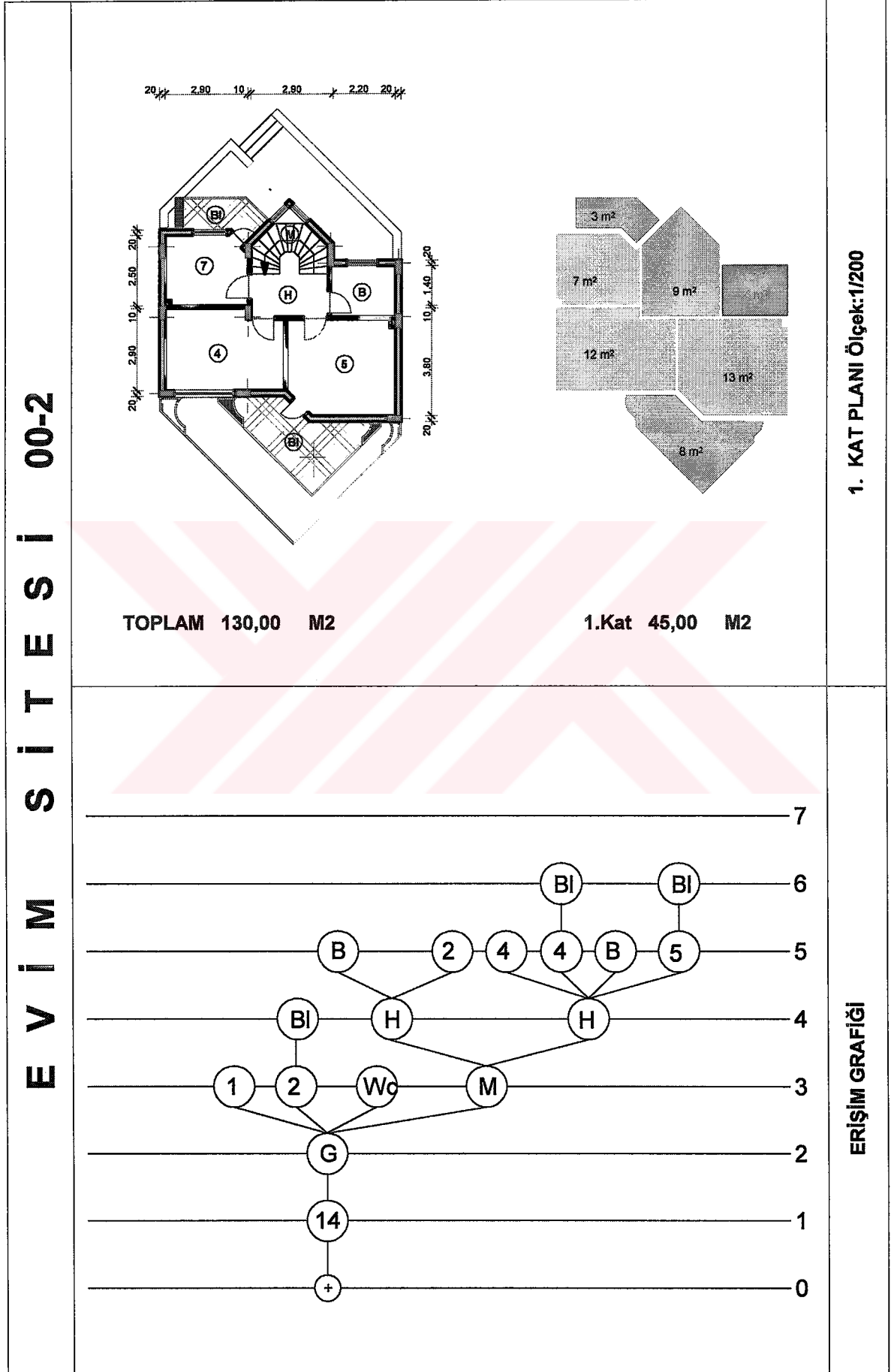
Tablo 5'in devamı

E V İ M S İ T E S İ 00-0	 <p>A-A KESİTİ</p>	KESİTLER
	 <p>ARKA CEPHE</p>	GÖRÜNÜŞLER
	 <p>GİRİŞ CEPHESİ</p>	

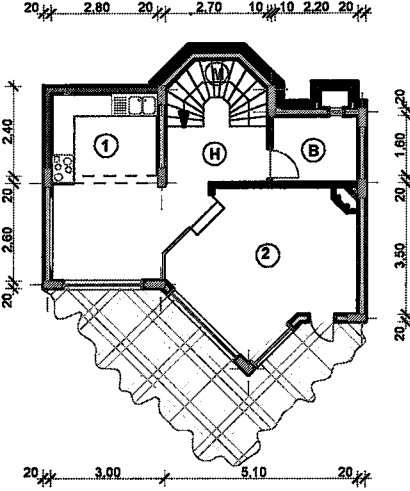
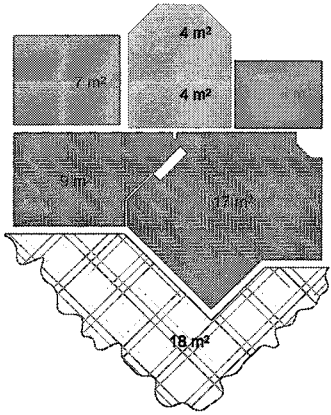
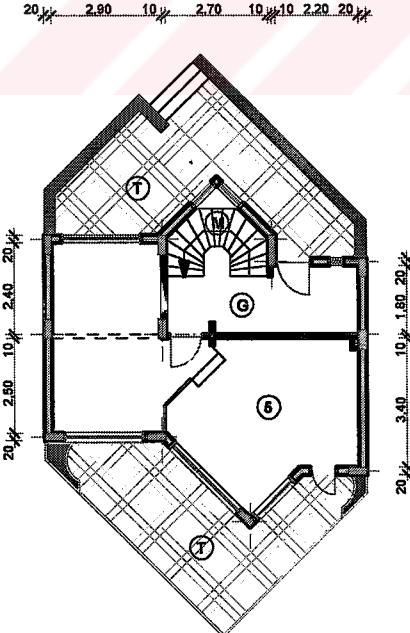
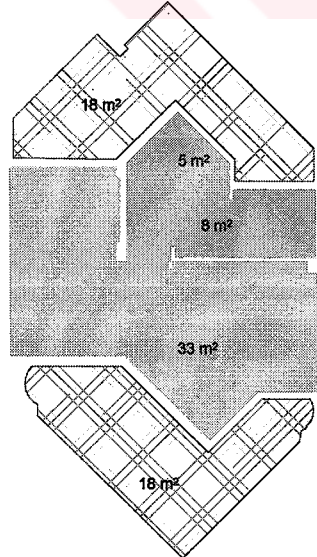
Tablo 6. Evim sitesi konutların orjinal planı ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 00-1			BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	<p>Bodrum Kat : 39,00 M2</p>		
	<p>Zemin Kat 46,00 M2</p>		

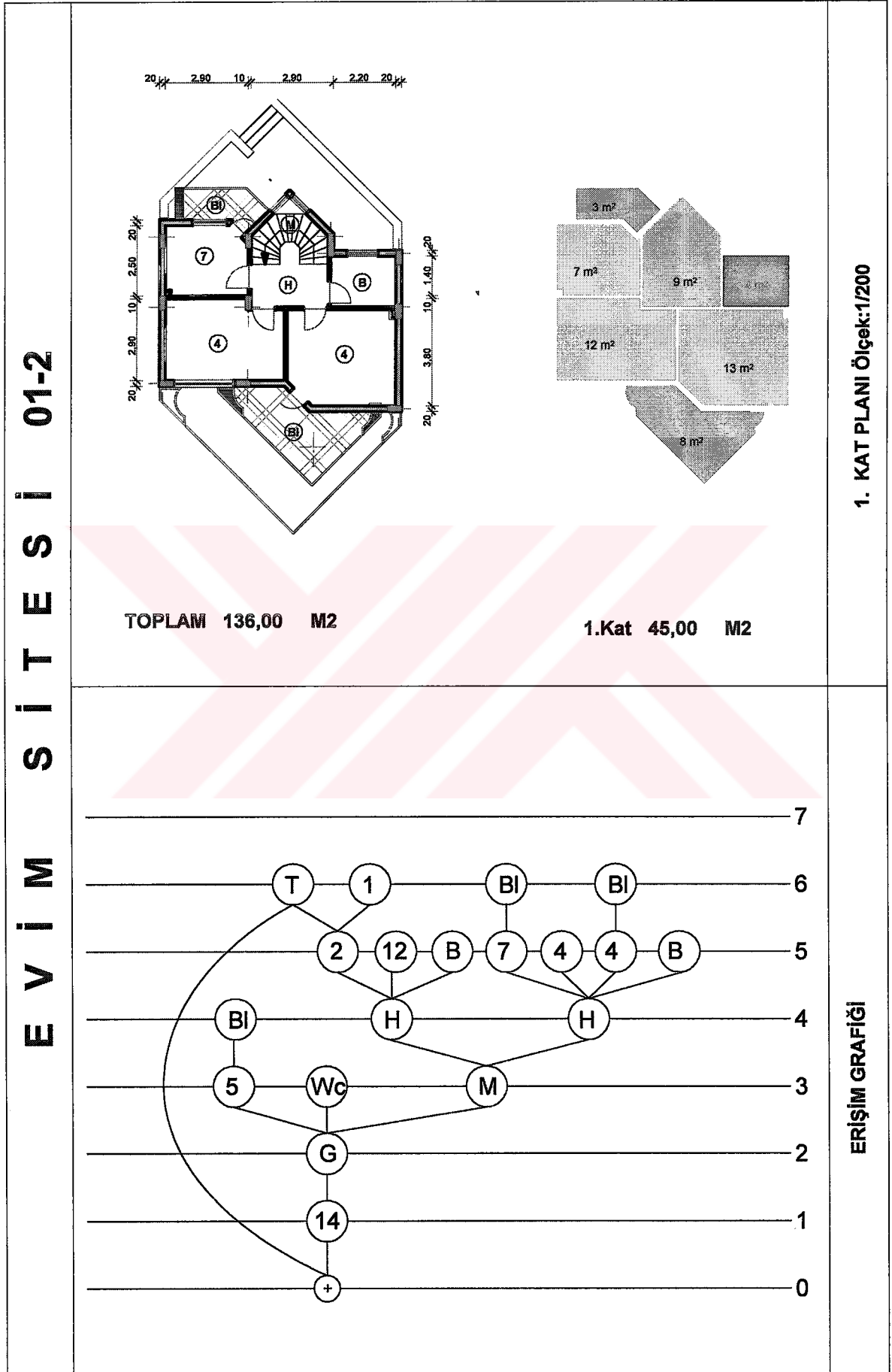
Tablo 6' ın devamı

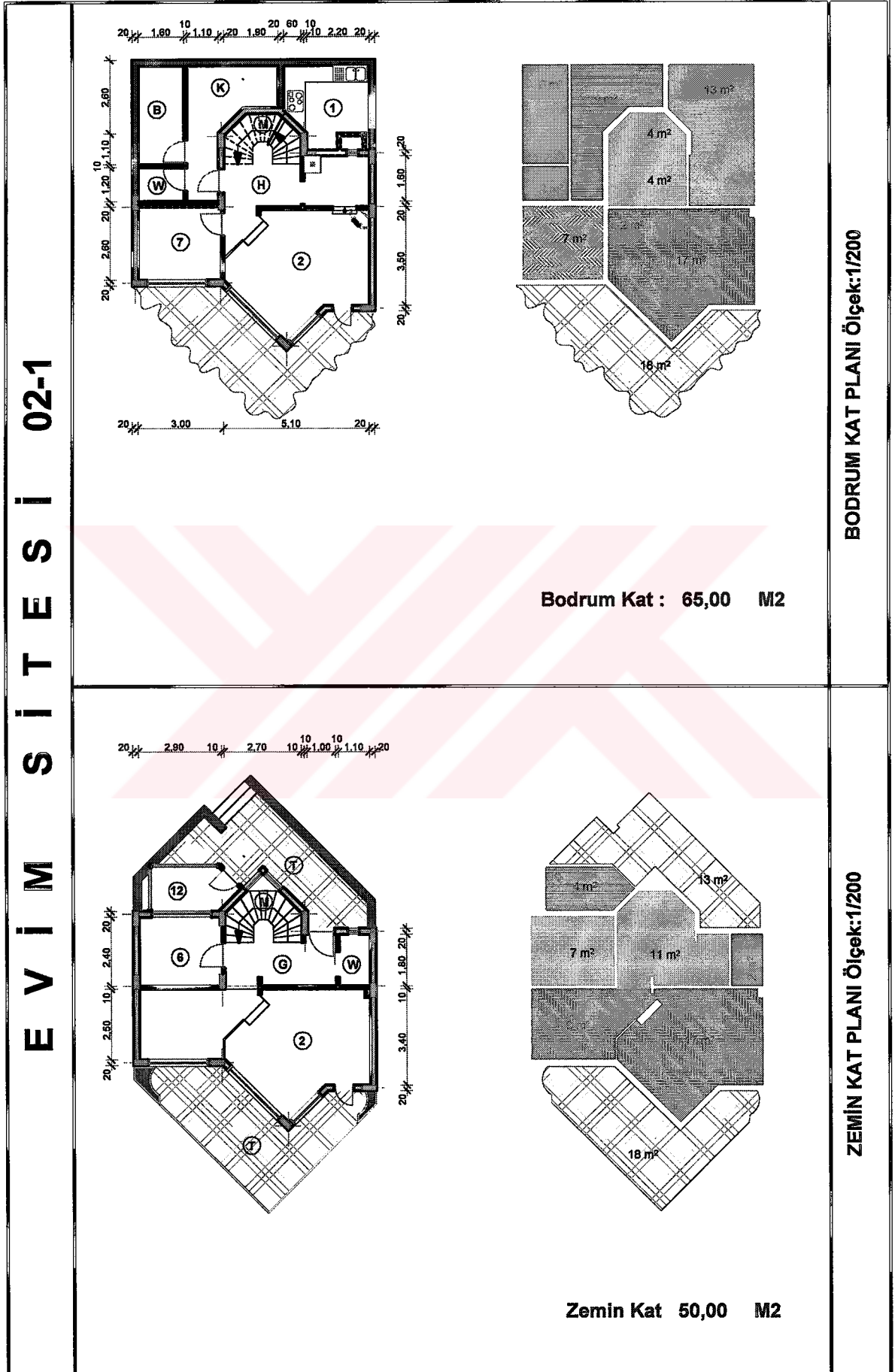
Tablo 7. Evim sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 01-1	 	BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	Bodrum Kat : 46,00 M2	
	 	ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200
	Zemin Kat 45,00 M2	

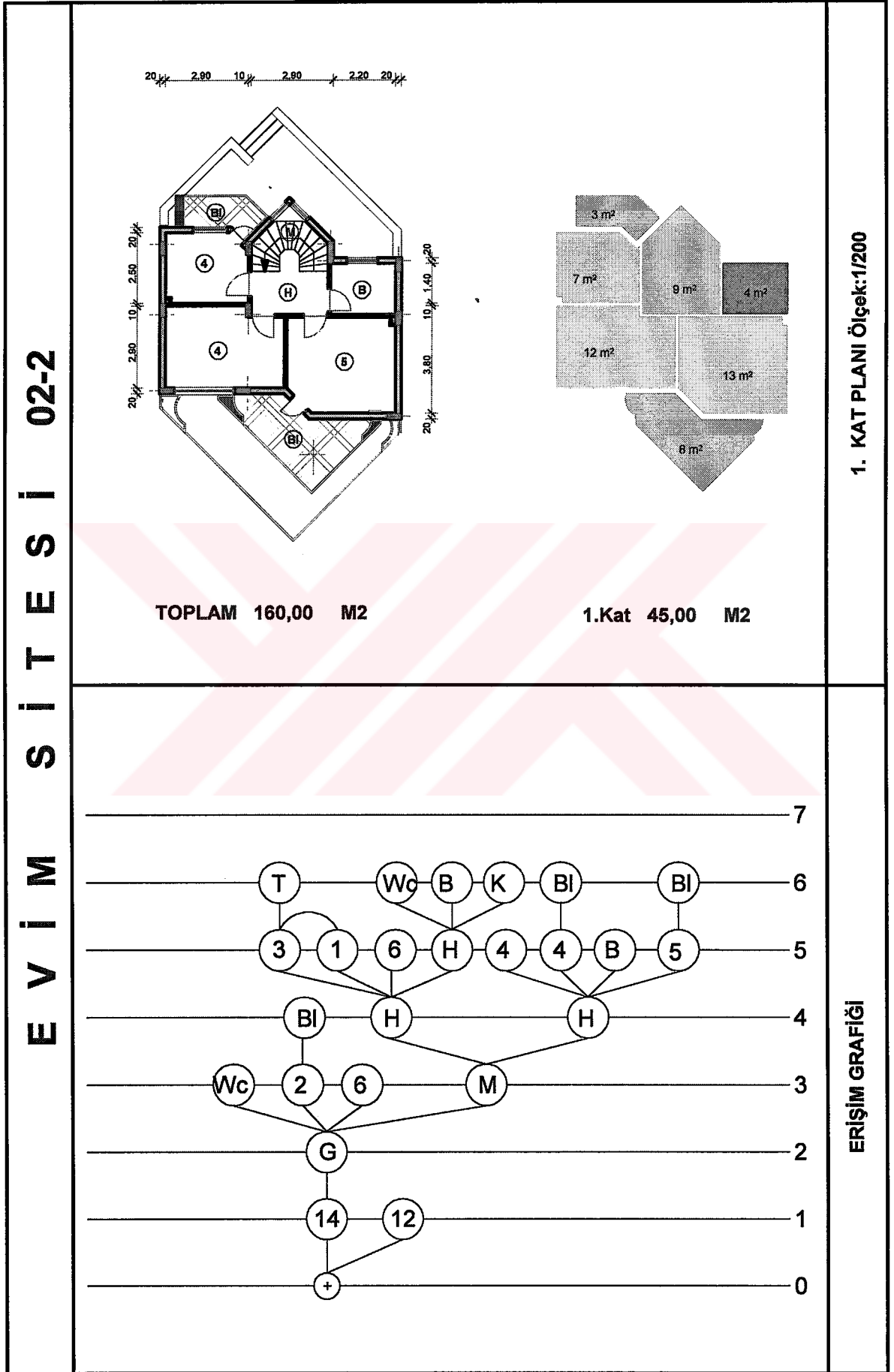
Tablo 7' nin devamı

Tablo 8. Evim sitesi 2. konutun planları ve erişim grafiği

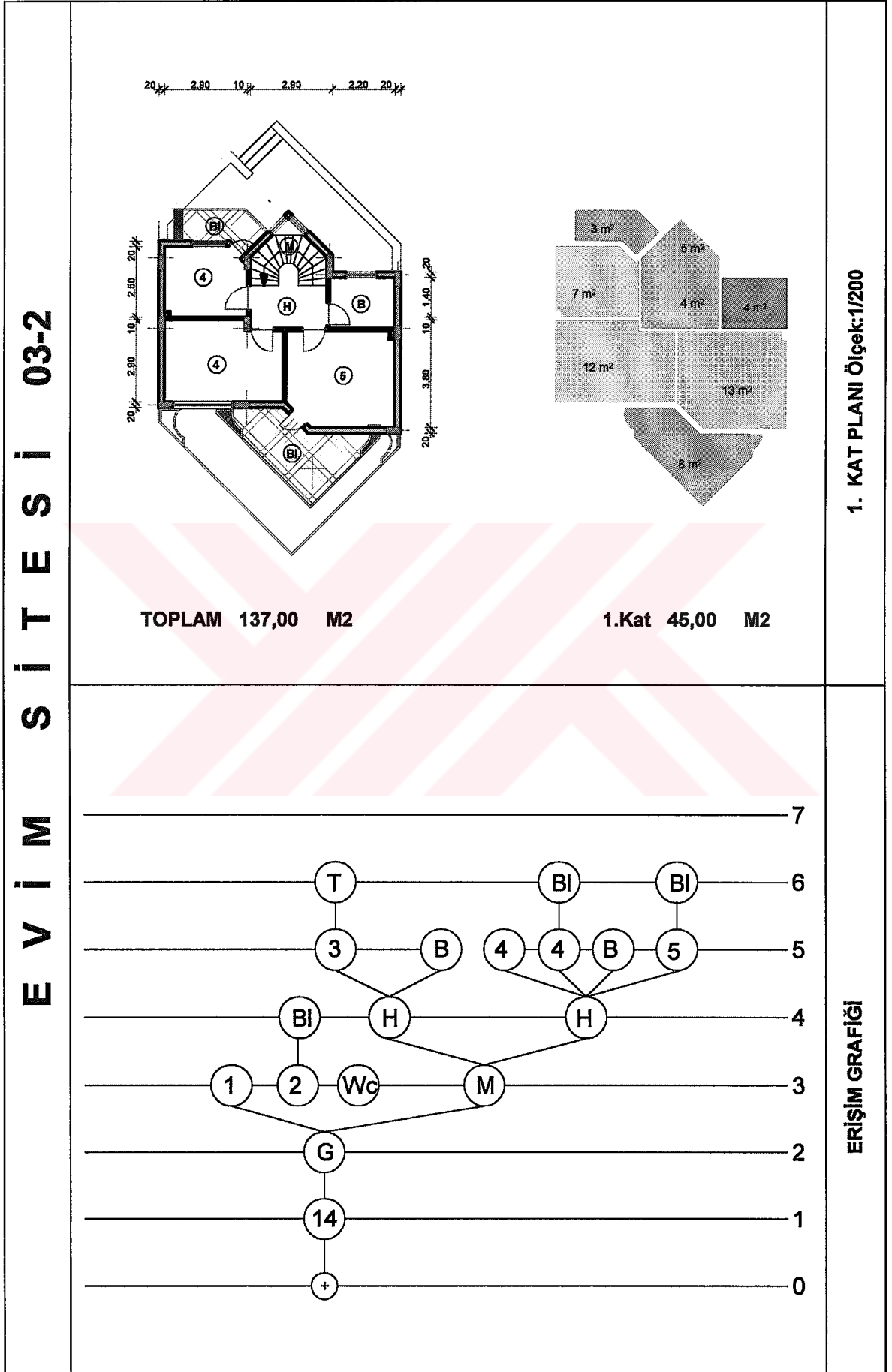
Tablo 8' in devamı

Tablo 9. Evim sitesi 3. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 03-1		BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	Bodrum Kat : 44,00 M2	
		ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200
	Zemin Kat 48,00 M2	

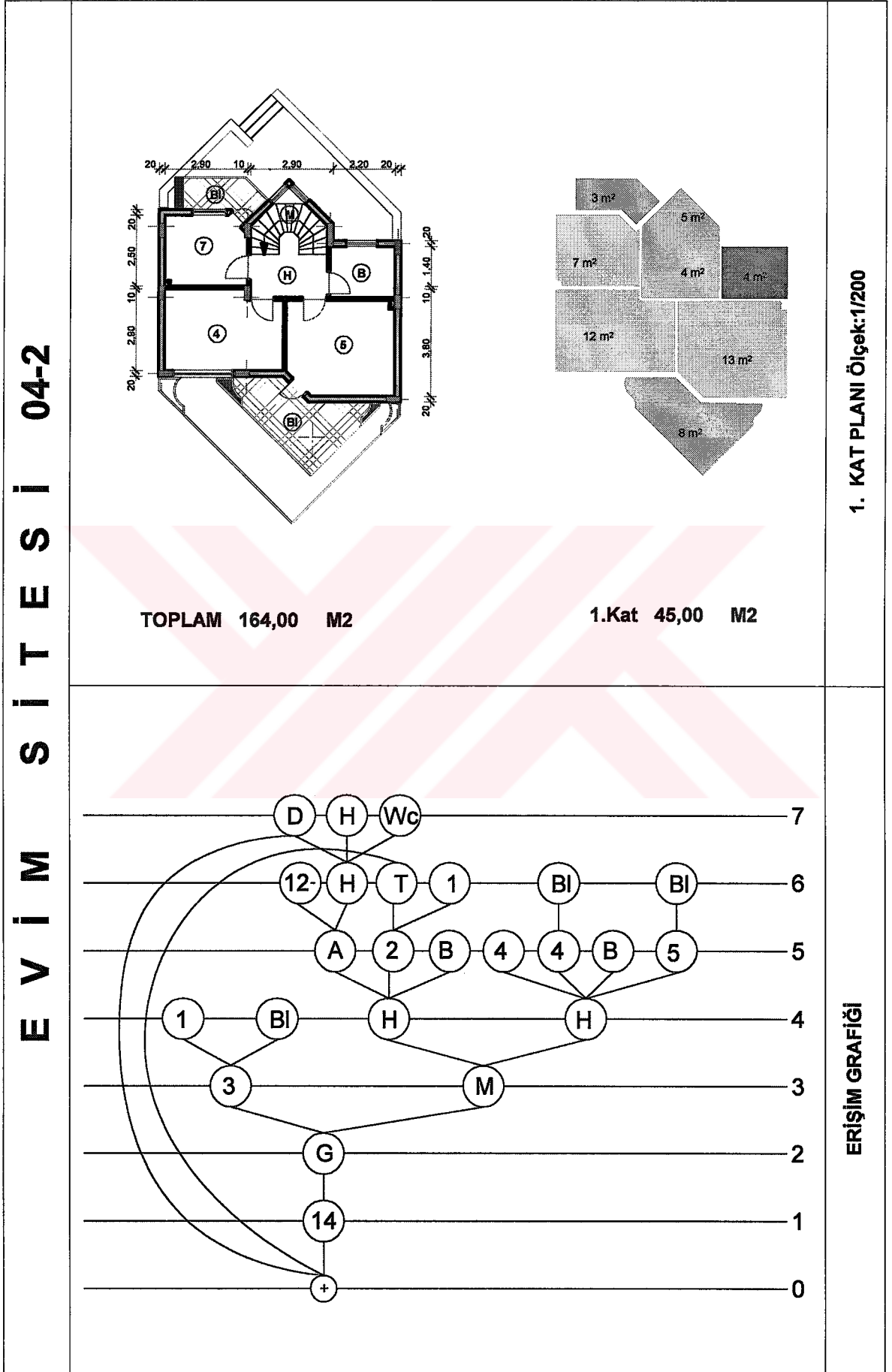
Tablo 9' un devamı

Tablo 10. Evim sitesi 4. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 04-1			BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	<p style="text-align: center;">Bodrum Kat : 73,00 M2</p>		
<p style="text-align: center;">Zemin Kat 46,00 M2</p>			

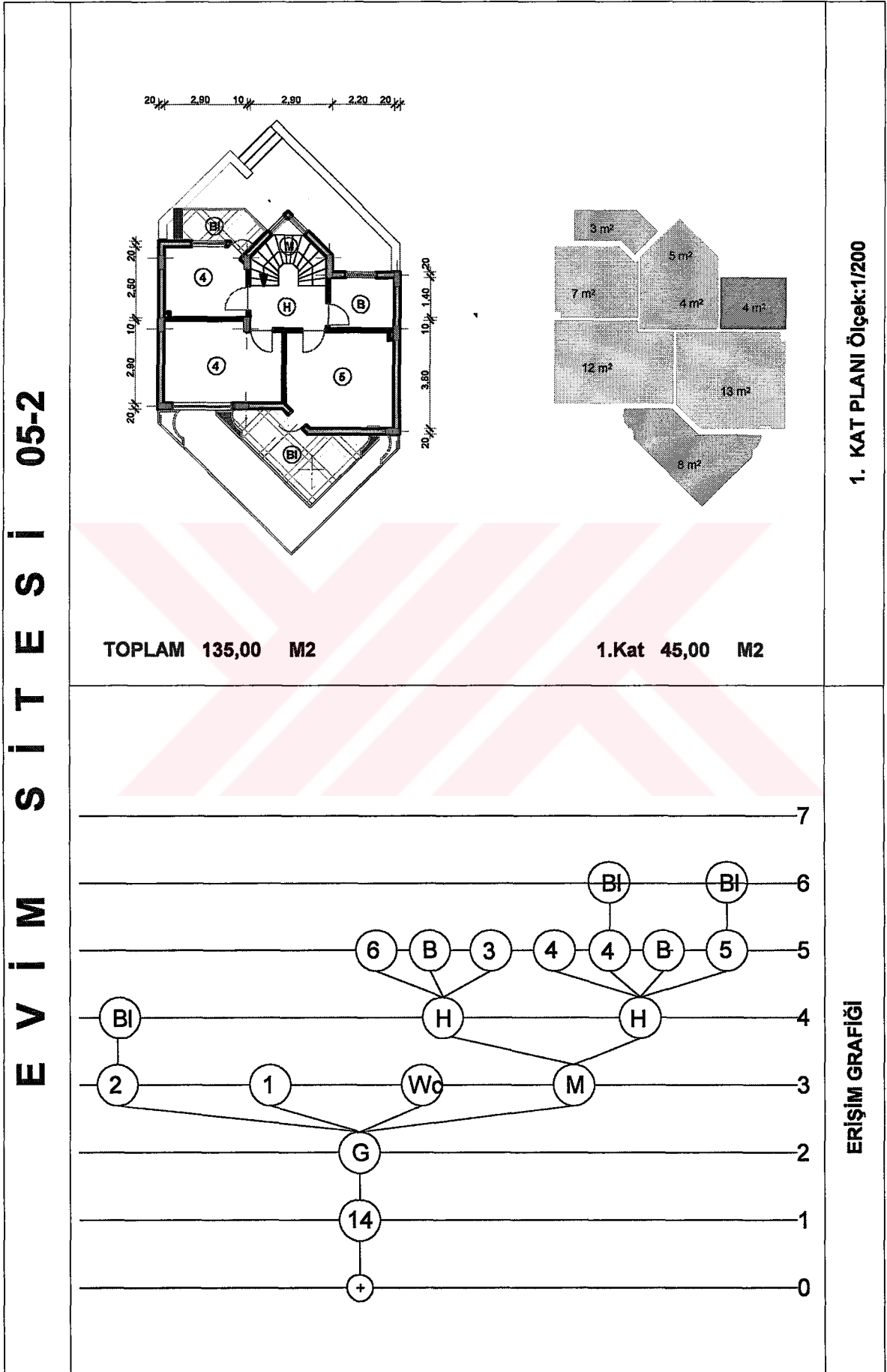
Tablo 10' un devamı

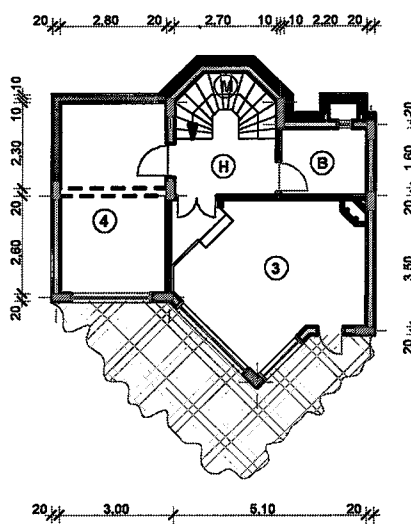
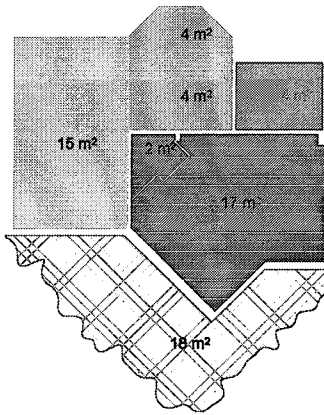
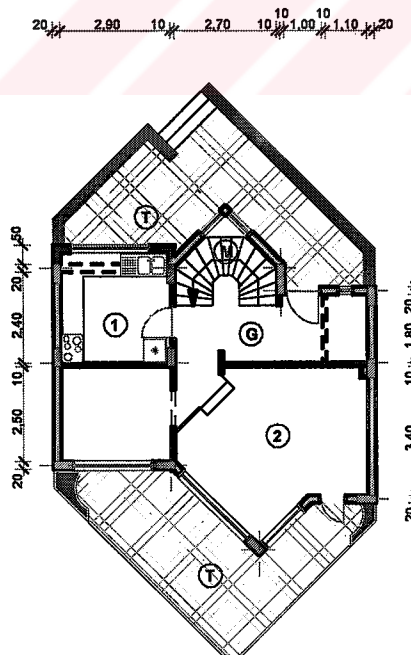
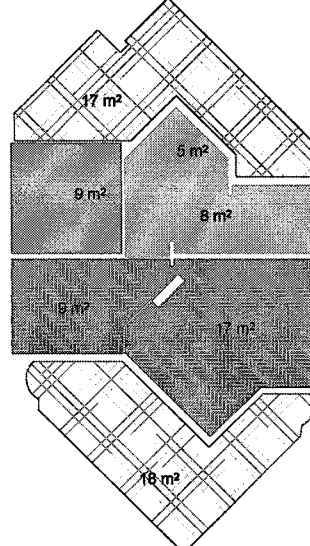
Tablo 11. Evim sitesi 5. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 05-1			BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
			Bodrum Kat : 44,00 M2
			Zemin Kat 46,00 M2

Tablo 11' in devamı

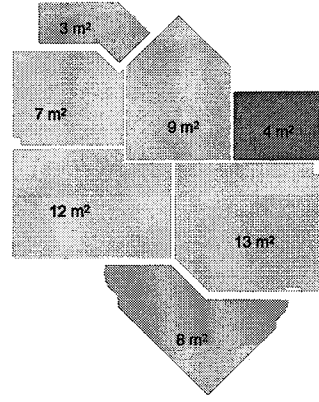
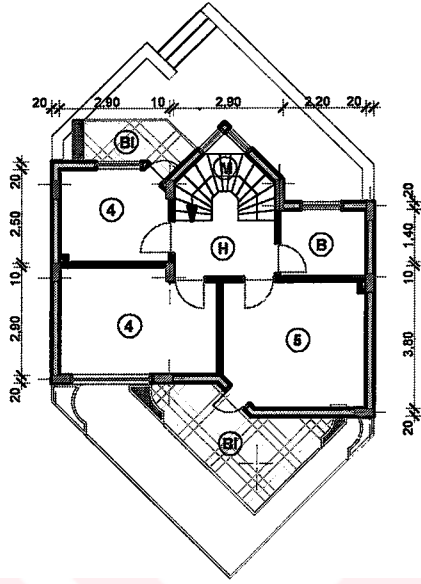

Tablo 12. Evim sitesi 6. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 06-1	 <p style="text-align: center;">Bodrum Kat : 46,00 M2</p>	BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	  <p style="text-align: center;">Zemin Kat 48,00 M2</p>	ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200

Tablo 12' nin devamı

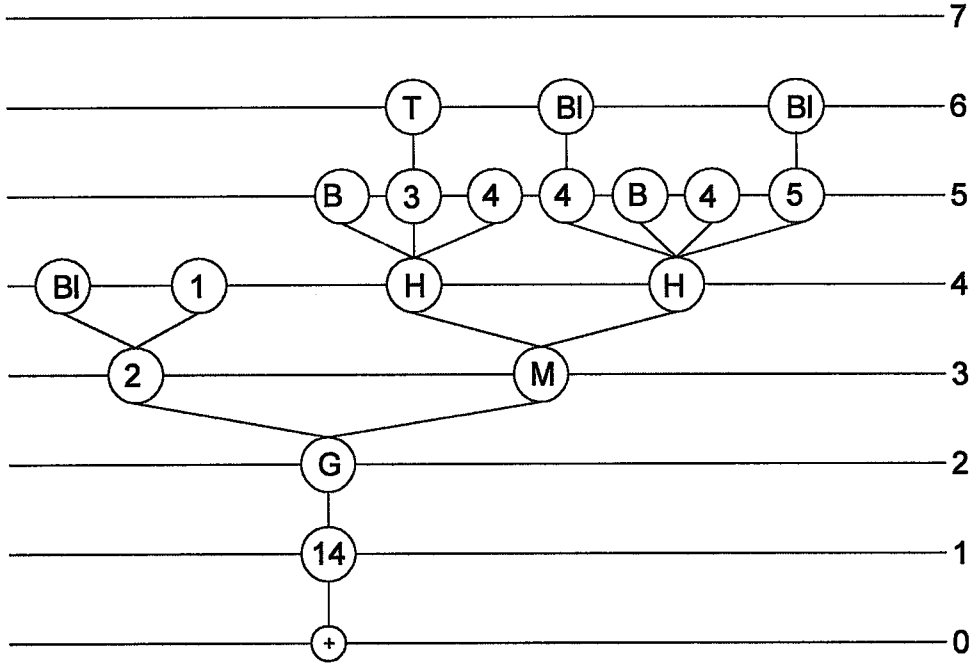
E V İ M S İ T E S İ 06-2

TOPLAM 137,00 M2

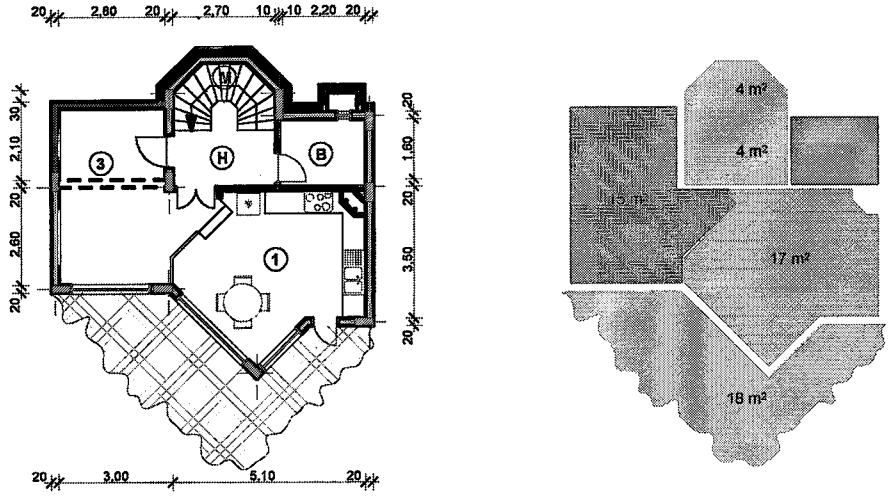
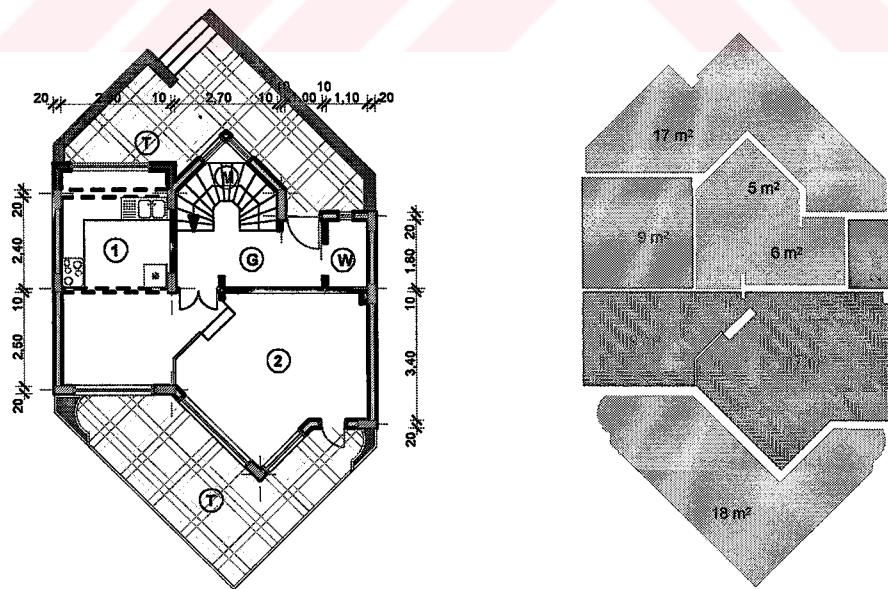
1.Kat 45,00 M2

1. KAT PLANI Ölçek:1/200

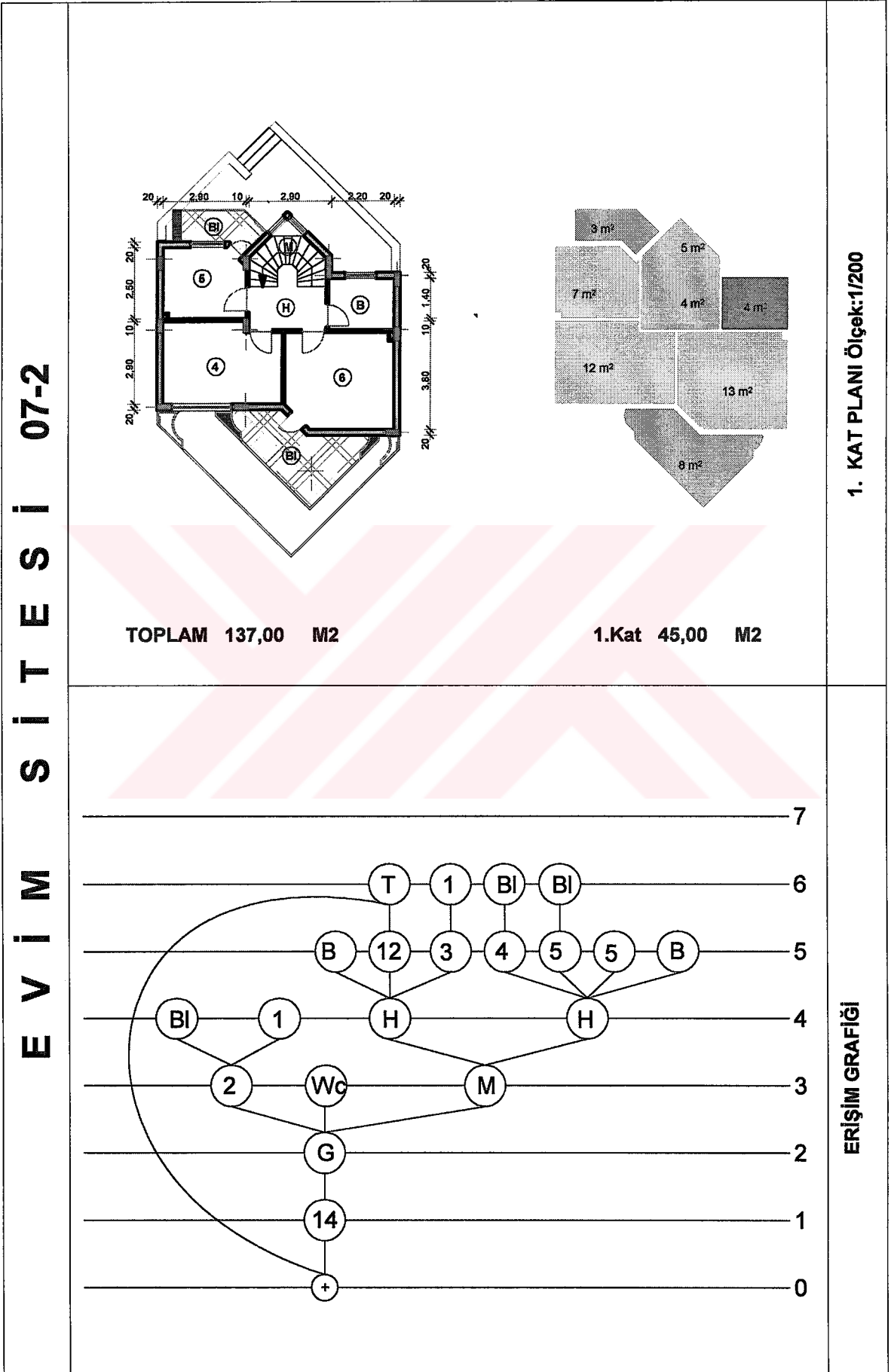

ERİŞİM GRAFİĞİ

Tablo 13. Evim sitesi 7. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 07-1	 <p style="text-align: center;">Bodrum Kat : 44,00 M2</p>	BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	 <p style="text-align: center;">Zemin Kat 47,00 M2</p>	ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200

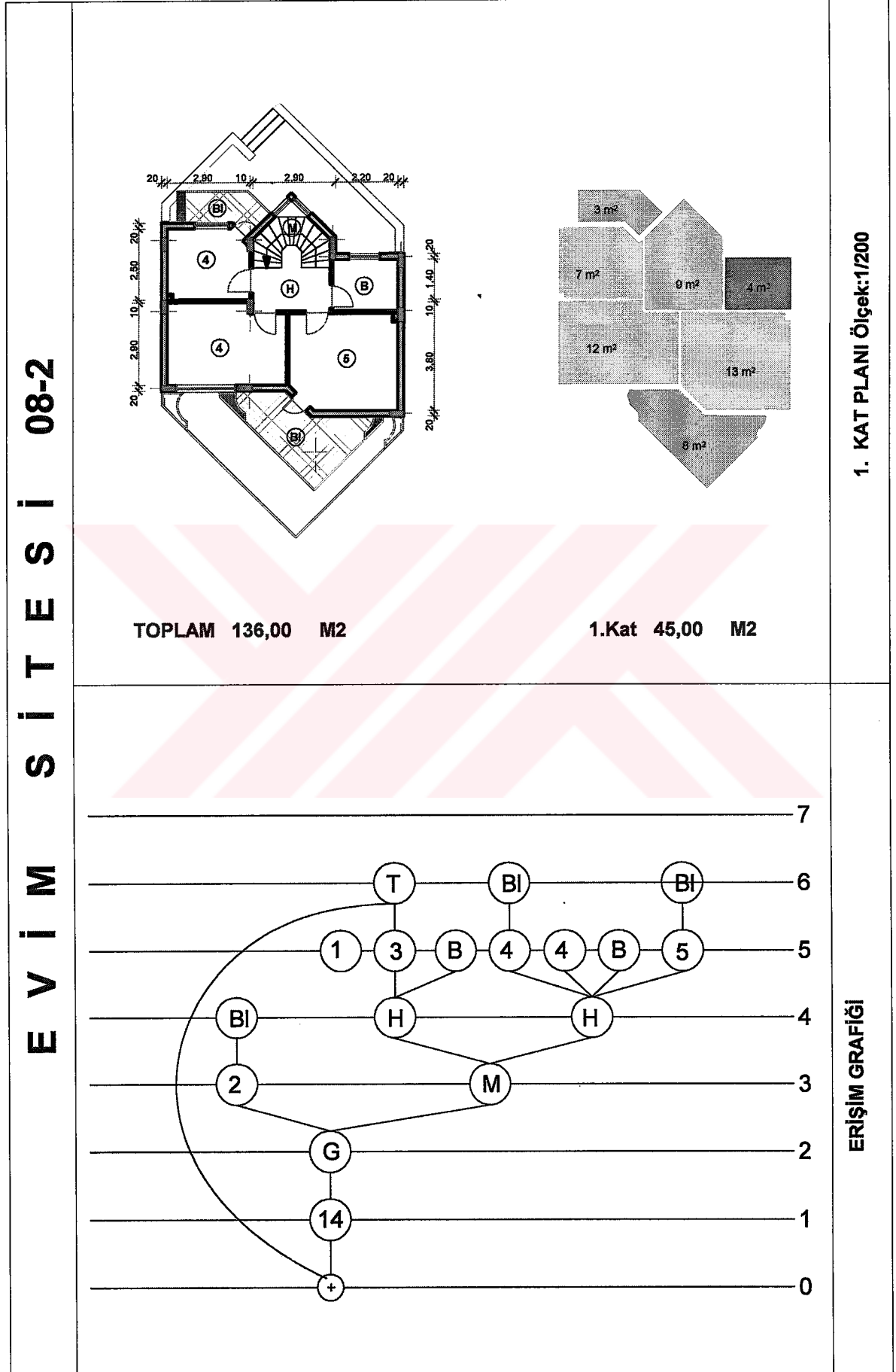
Tablo 13' ün devamı

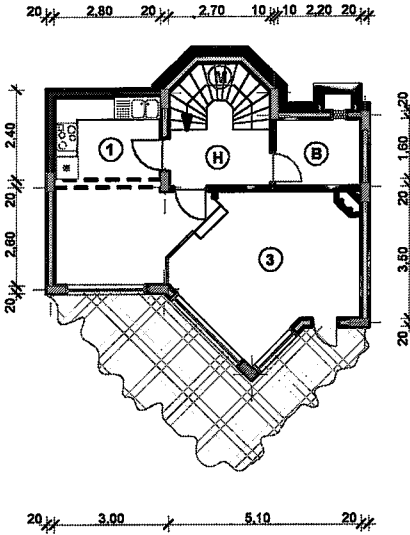
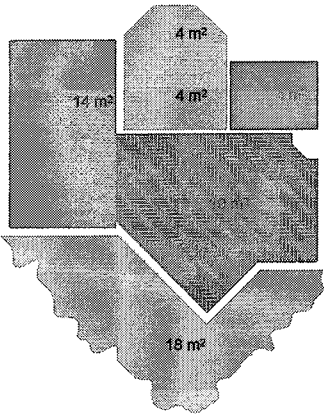
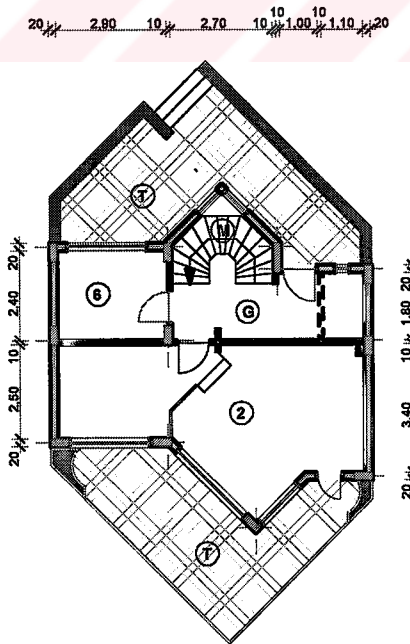
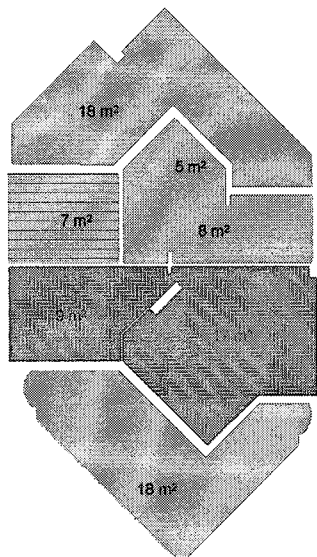
Tablo 14. Evim sitesi 8. konutun planları ve erişim grafiği

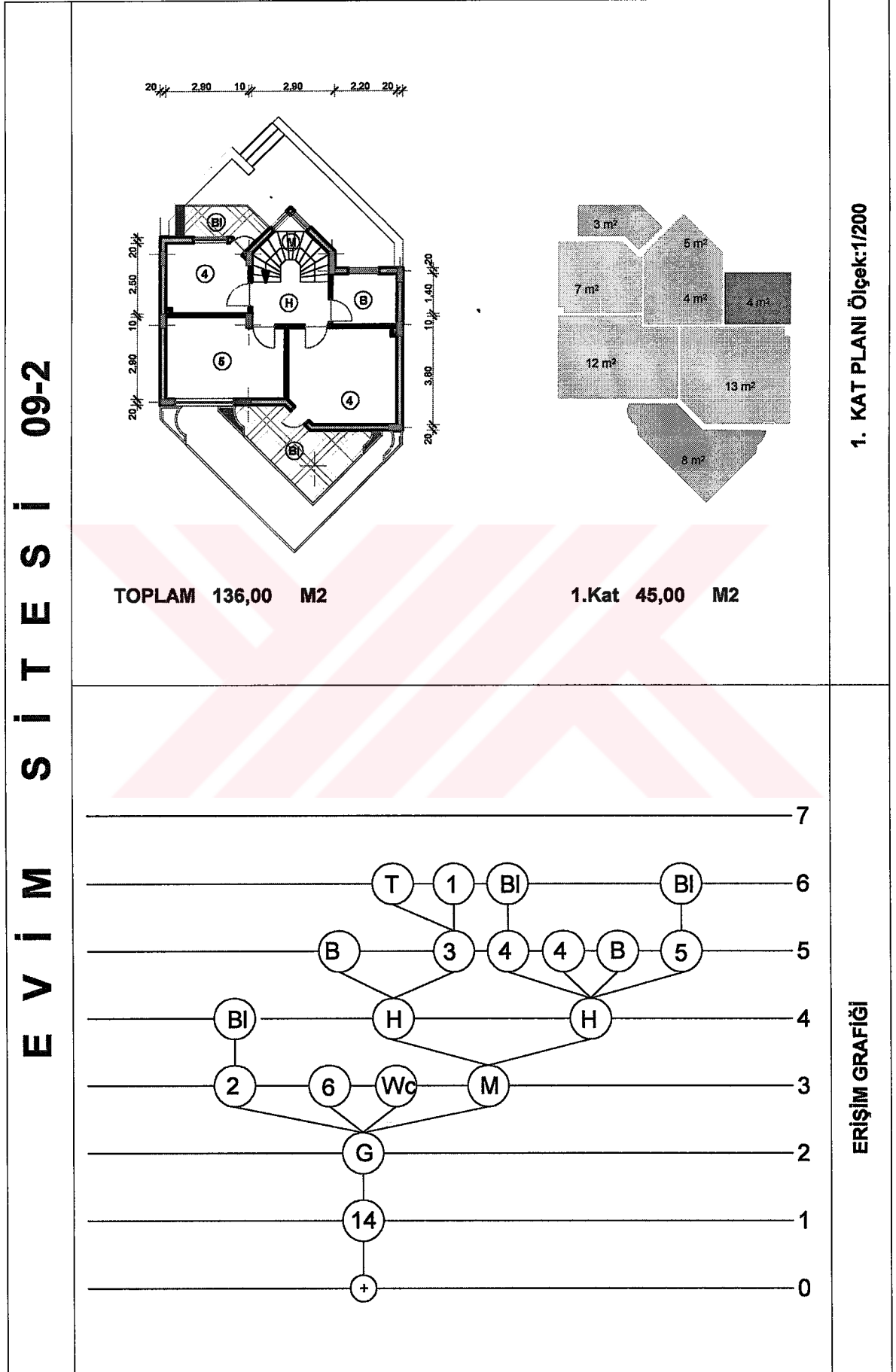
Tablo 14' ün devamı

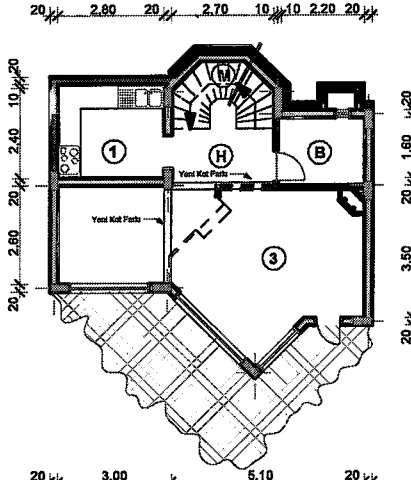
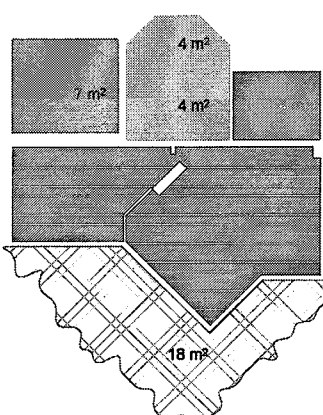
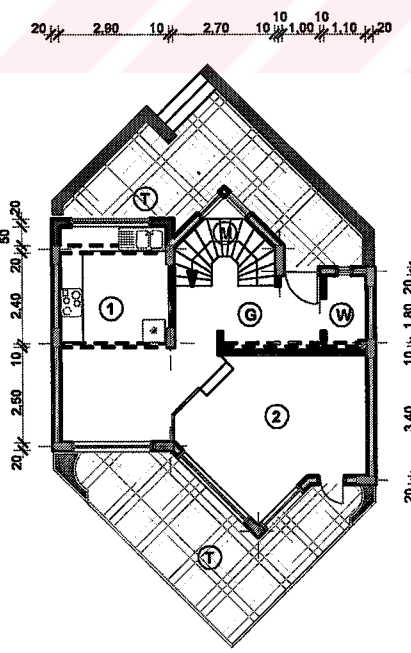
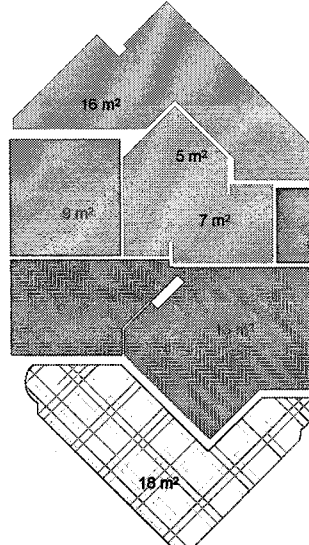
Tablo 15. Evim sitesi 9. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 09-1			BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	Bodrum Kat : 45,00 M2		
			ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200
	Zemin Kat 46,00 M2		

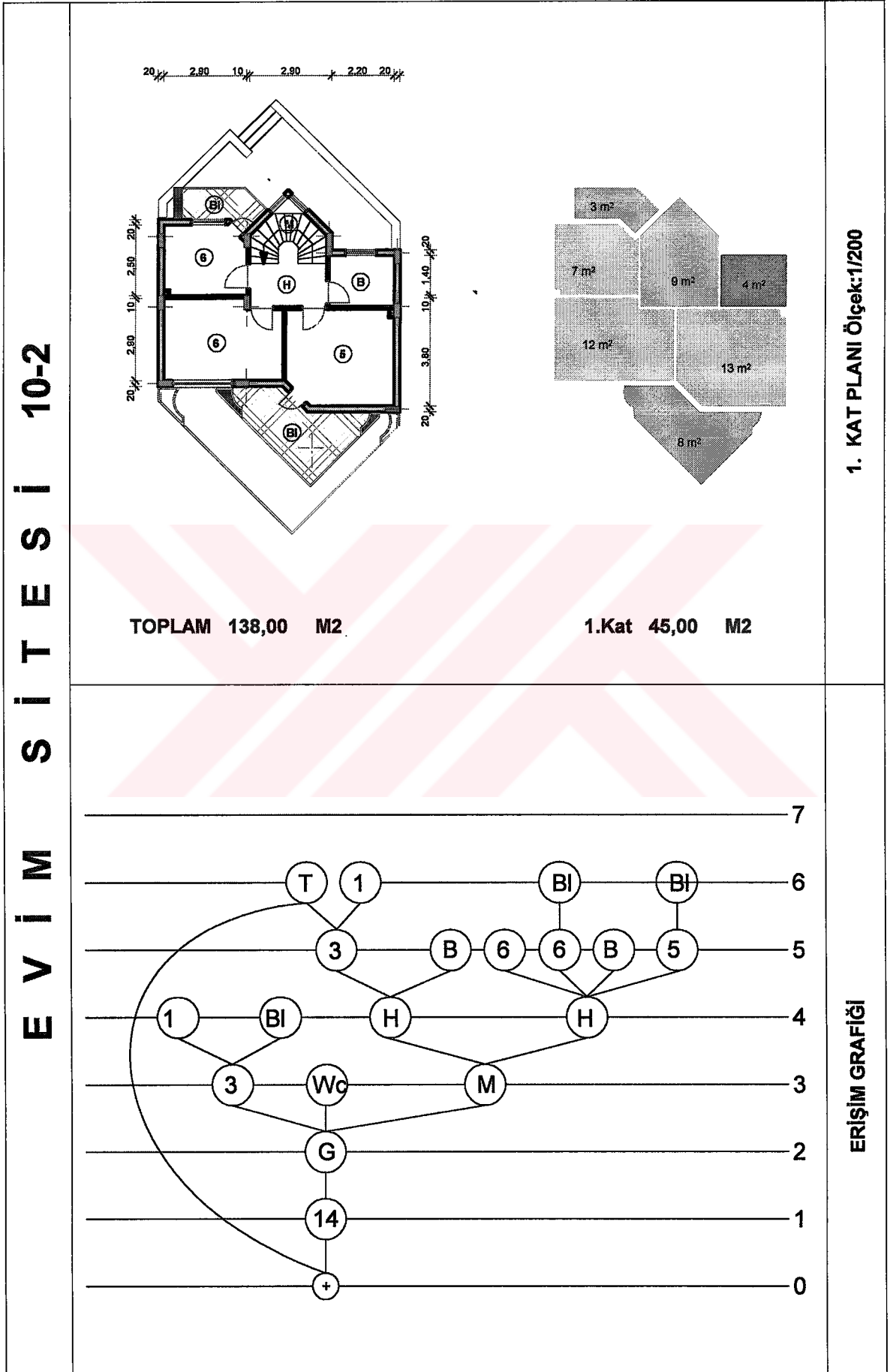
Tablo 15' in devamı

Tablo 16. Evim sitesi 10. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 10-1	 	BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	Bodrum Kat : 45,00 M2	
	 	ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200
	Zemin Kat 48,00 M2	

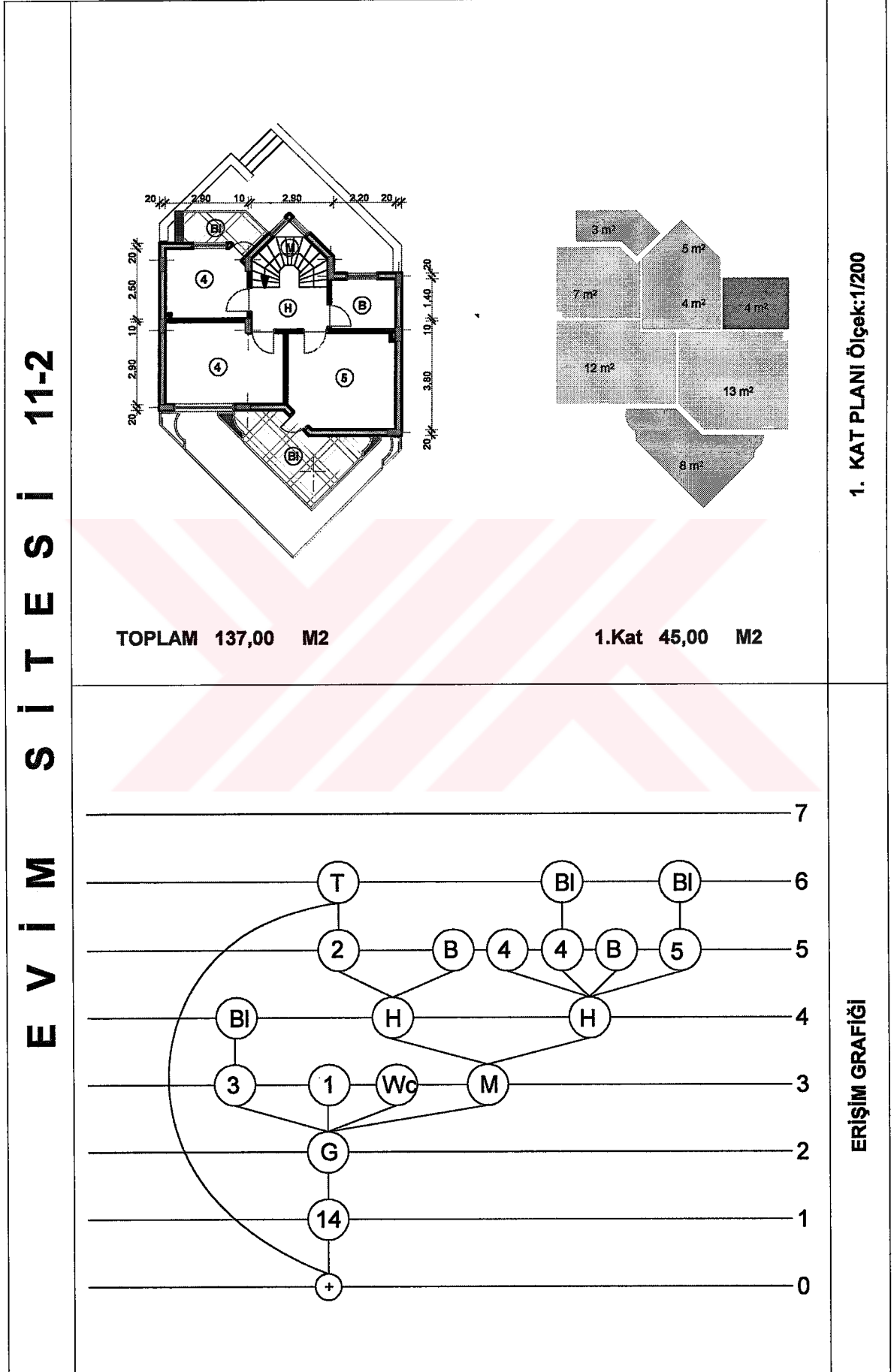
Tablo 16' nın devamı

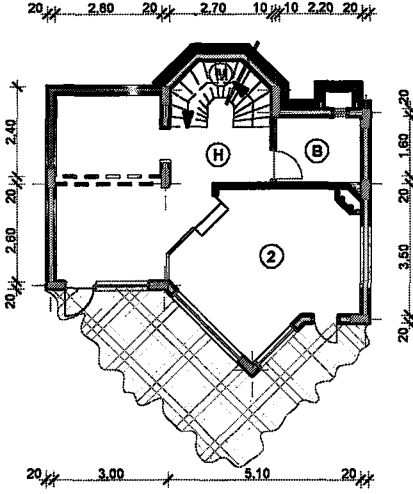
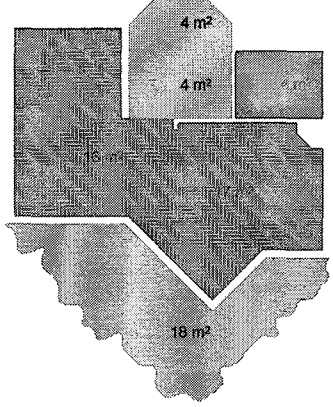
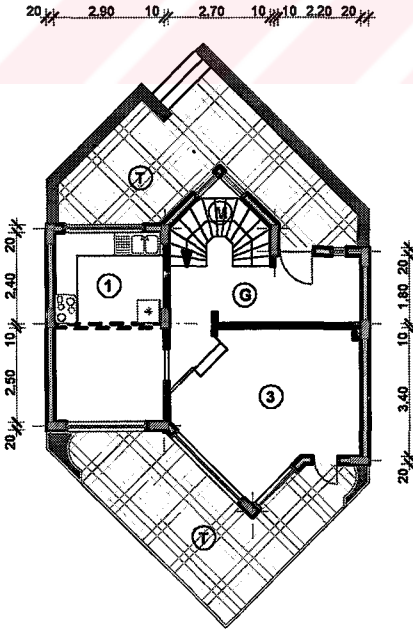
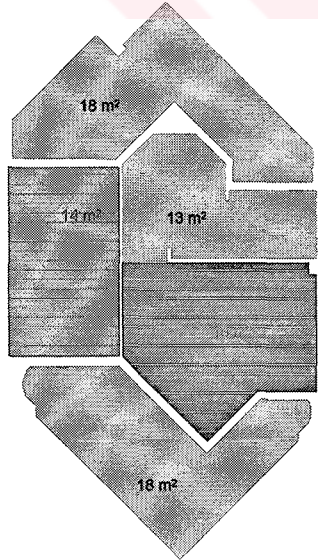
Tablo 17. Evim sitesi 11. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 11-1			BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	Bodrum Kat : 44,00 M2		
			ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200
	Zemin Kat 48,00 M2		

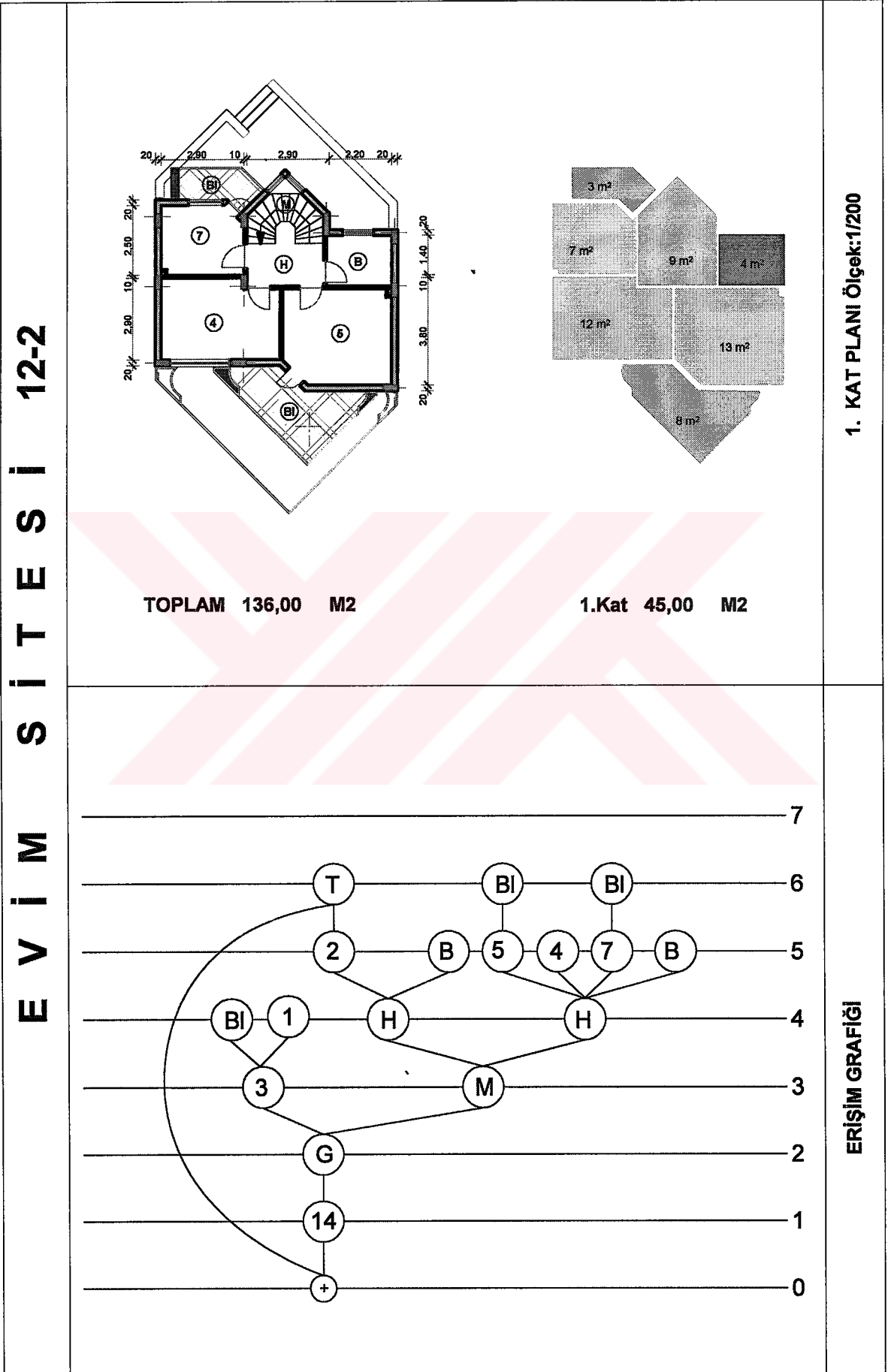
Tablo 17' nin devamı

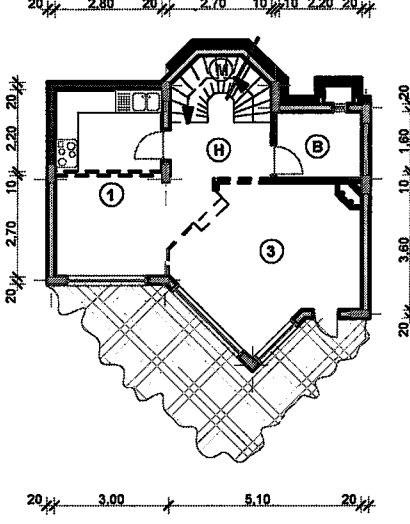
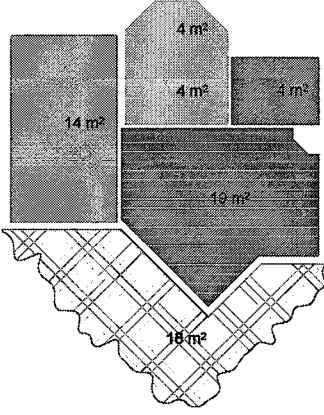
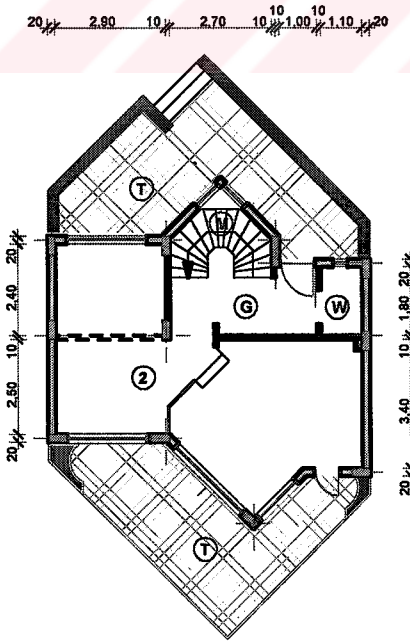
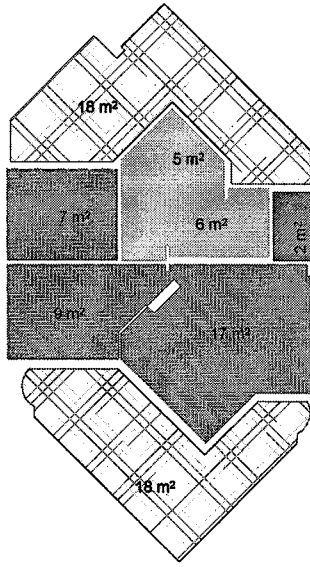
Tablo 18. Evim sitesi 12. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 12-1			BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	Bodrum Kat : 45,00 M2		
			ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200
	Zemin Kat 46,00 M2		

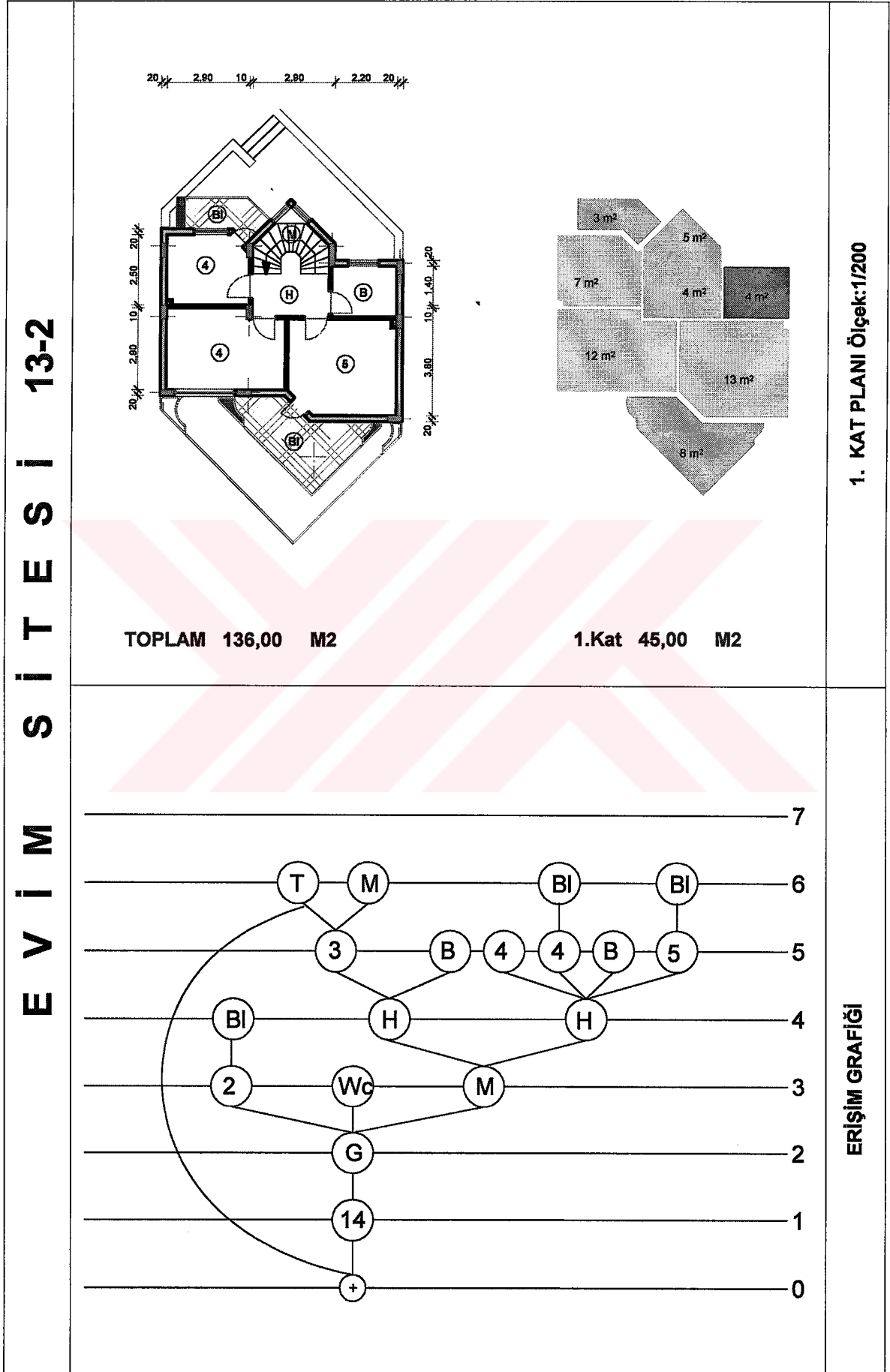
Tablo 18' in devamı

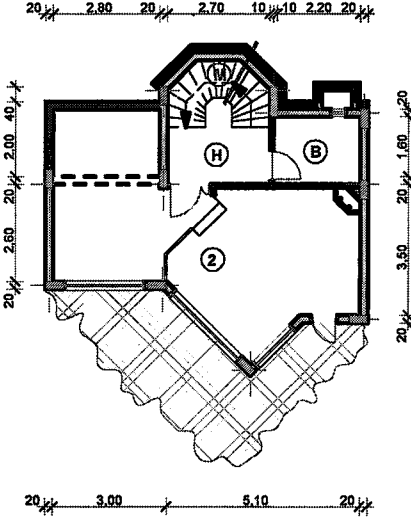
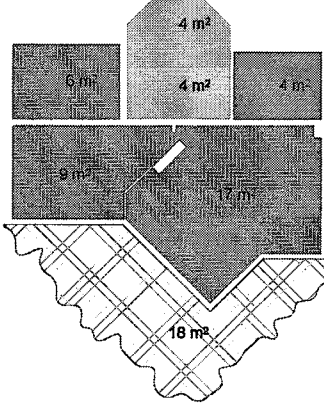
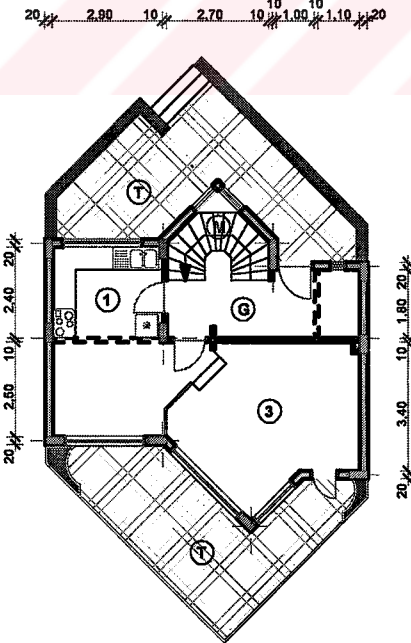
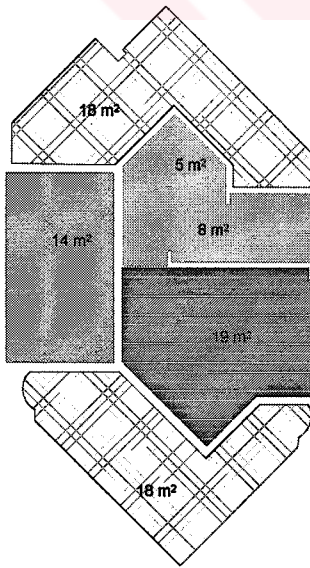
Tablo 19. Evim sitesi 13. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 13-1			BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	Bodrum Kat : 45,00 M2		
		ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200	
Zemin Kat 46,00 M2			

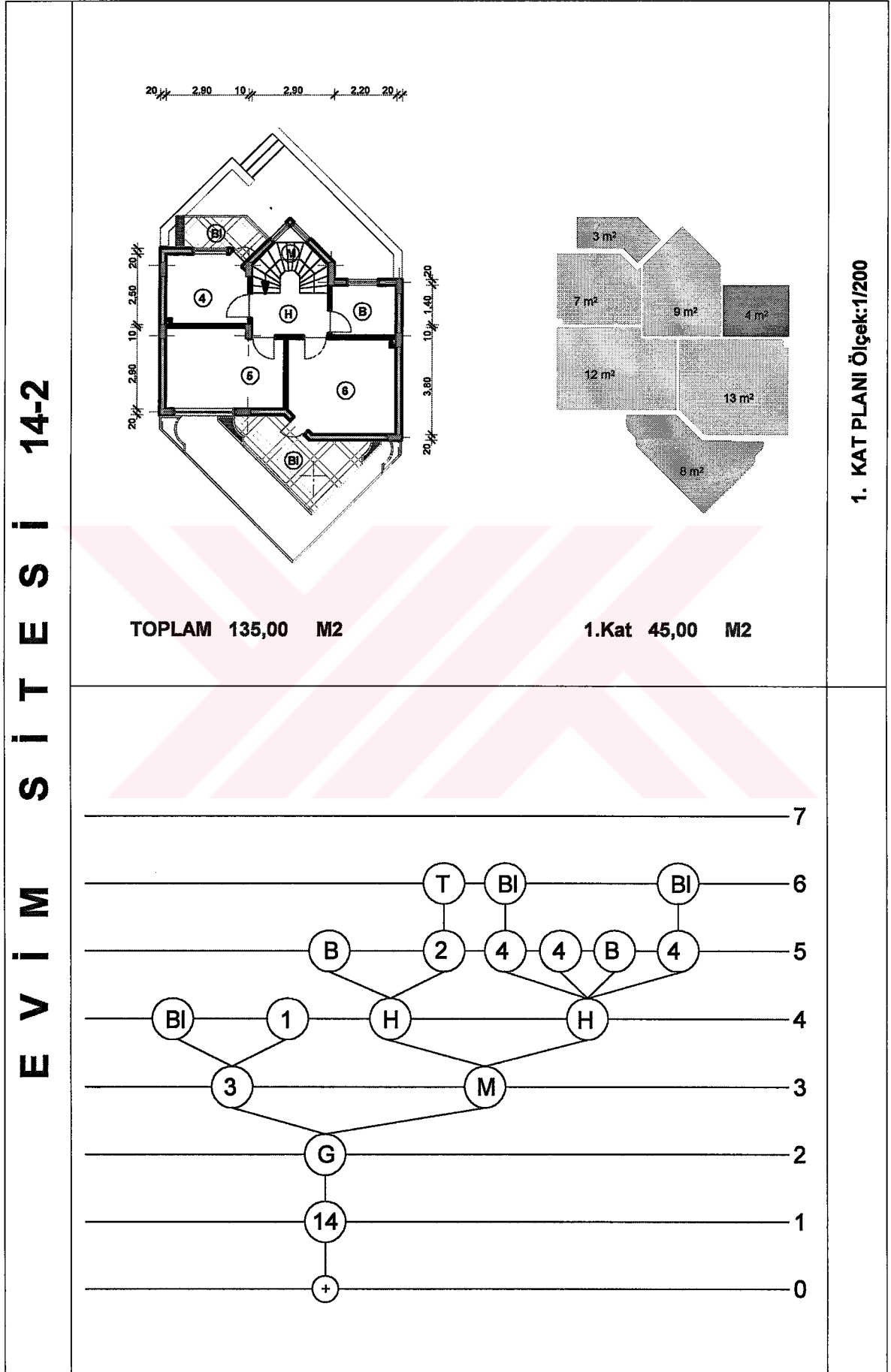
Tablo 19' un devamı

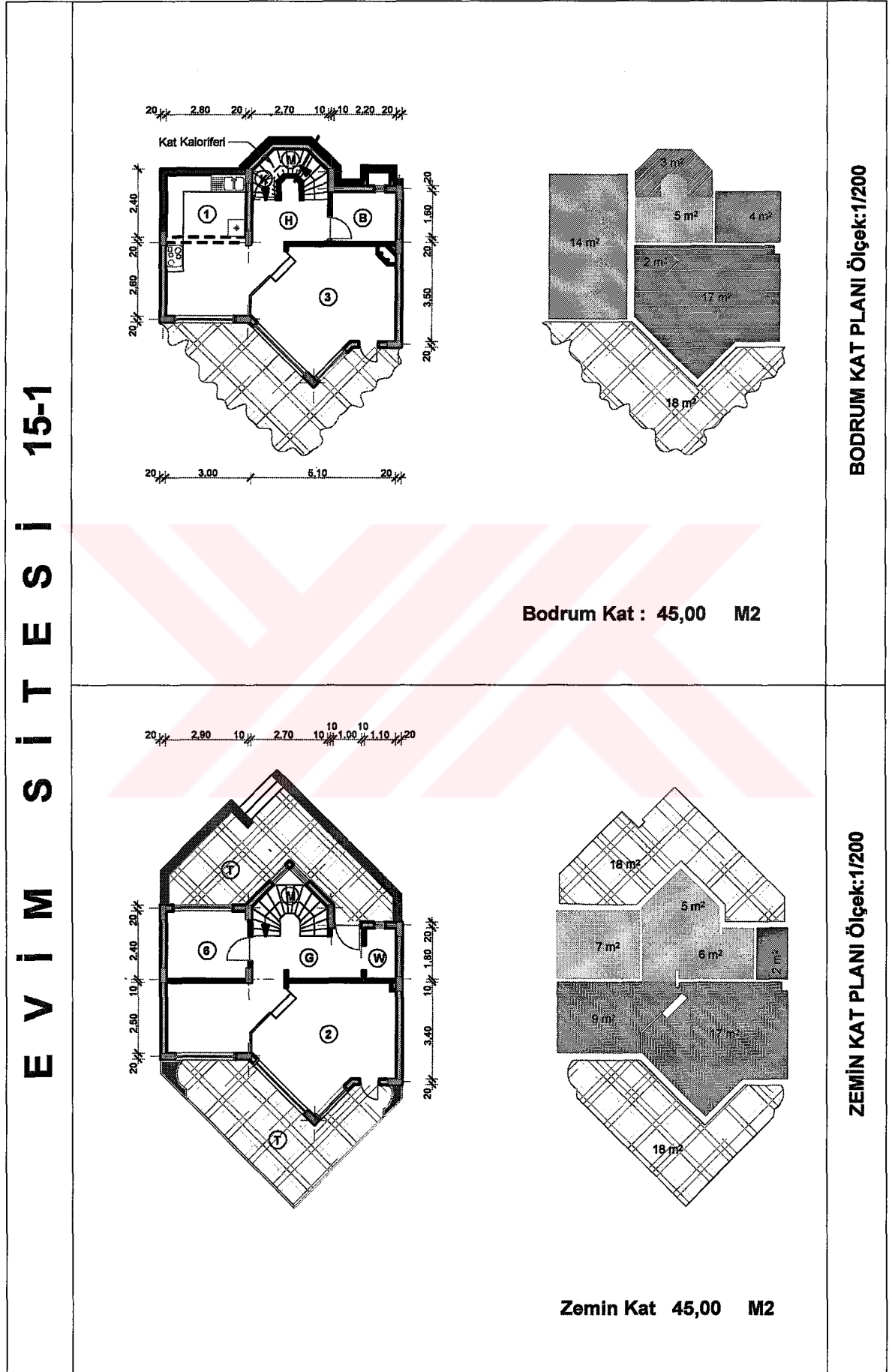
Tablo 20. Evim sitesi 14. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 14-1	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">Bodrum Kat : 44,00 M2</p>	BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">Zemin Kat 46,00 M2</p>	ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200

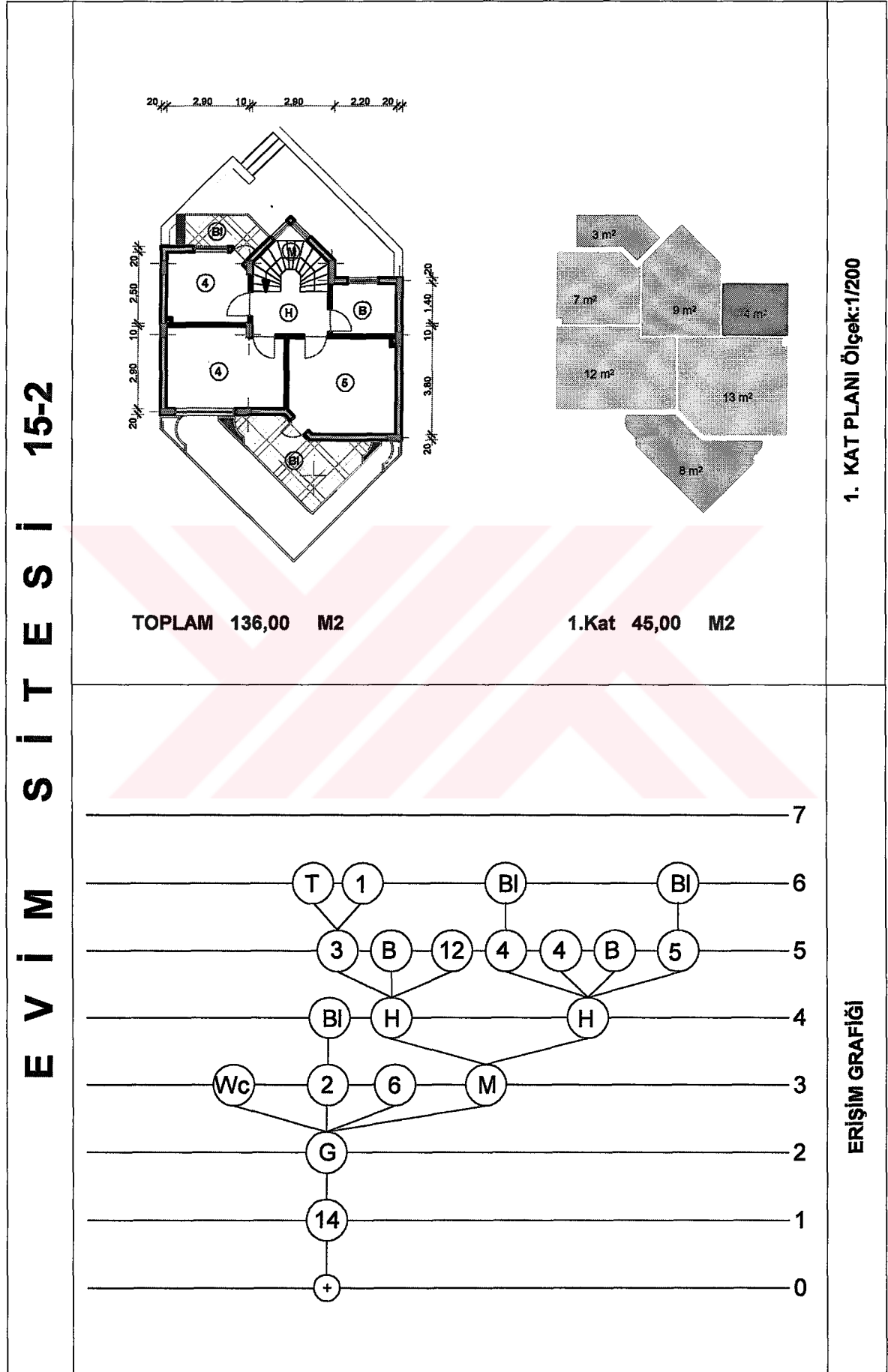
Tablo 20' nin devamı

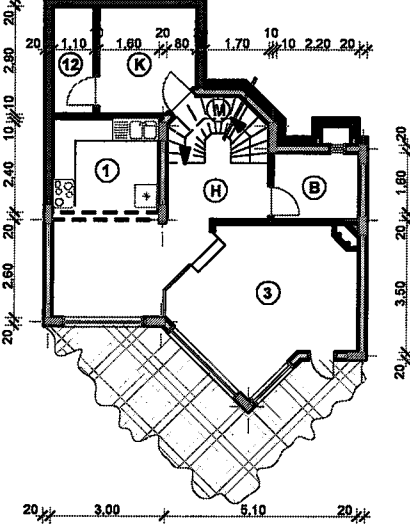
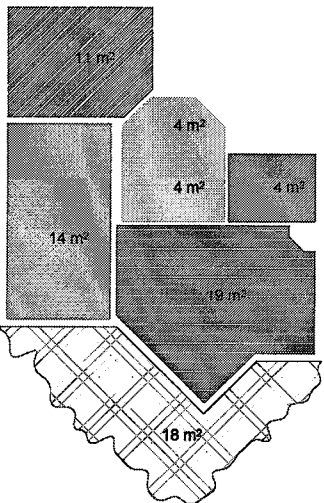
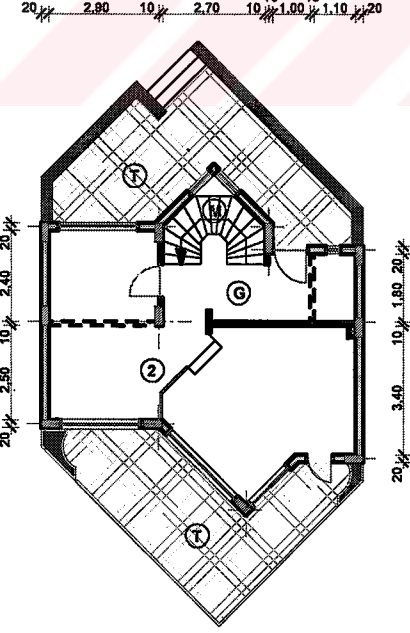
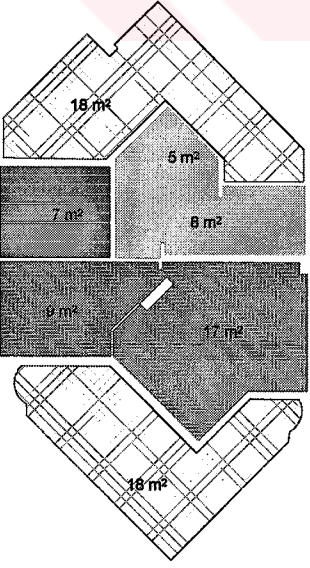
Tablo 21. Evim sitesi 15. konutun planları ve erişim grafiği

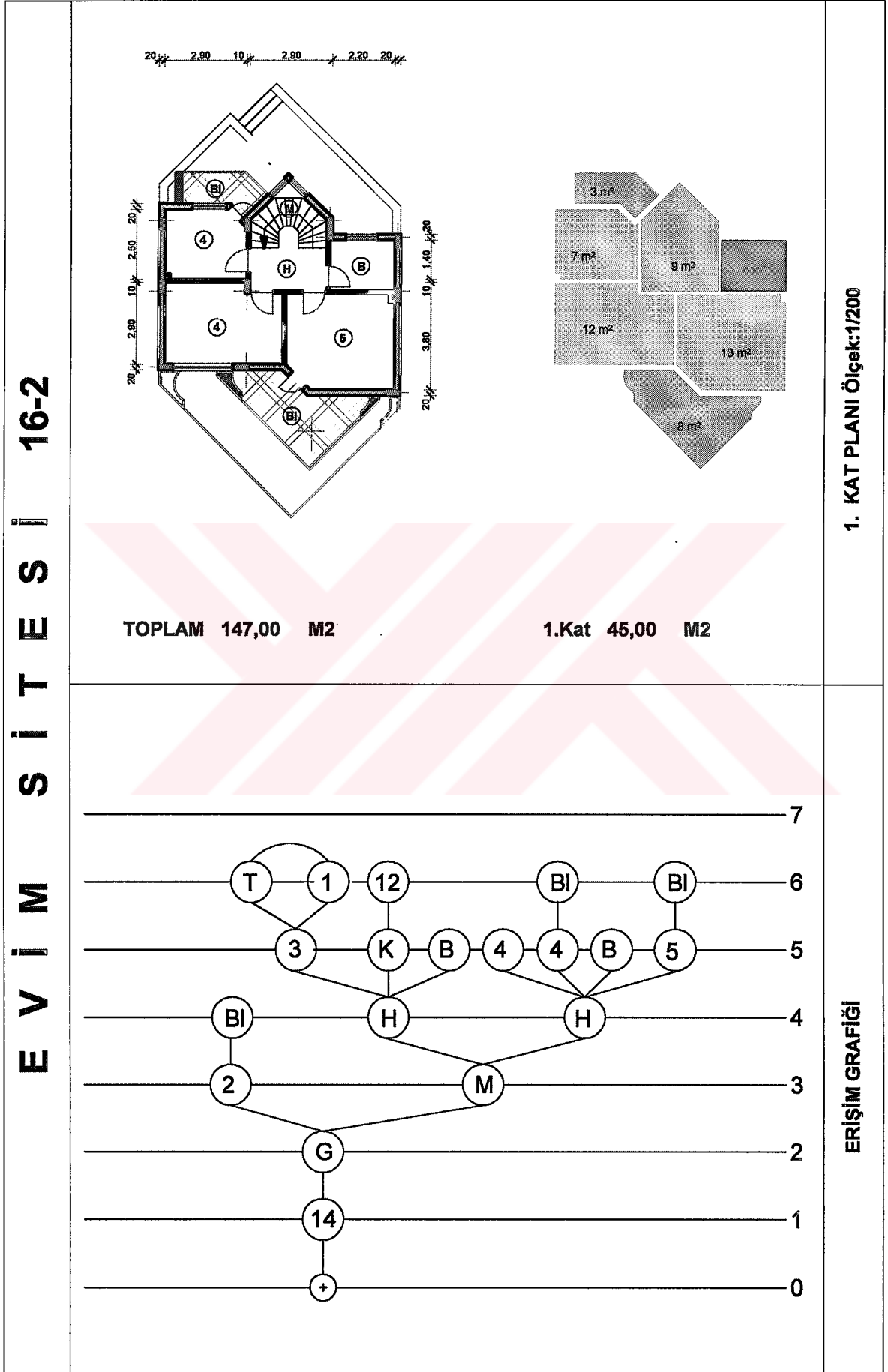
Tablo 21' in devamı

Tablo 22. Evim sitesi 16. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 16-1			BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	Bodrum Kat : 56,00 M2		
			ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200
	Zemin Kat 46,00 M2		

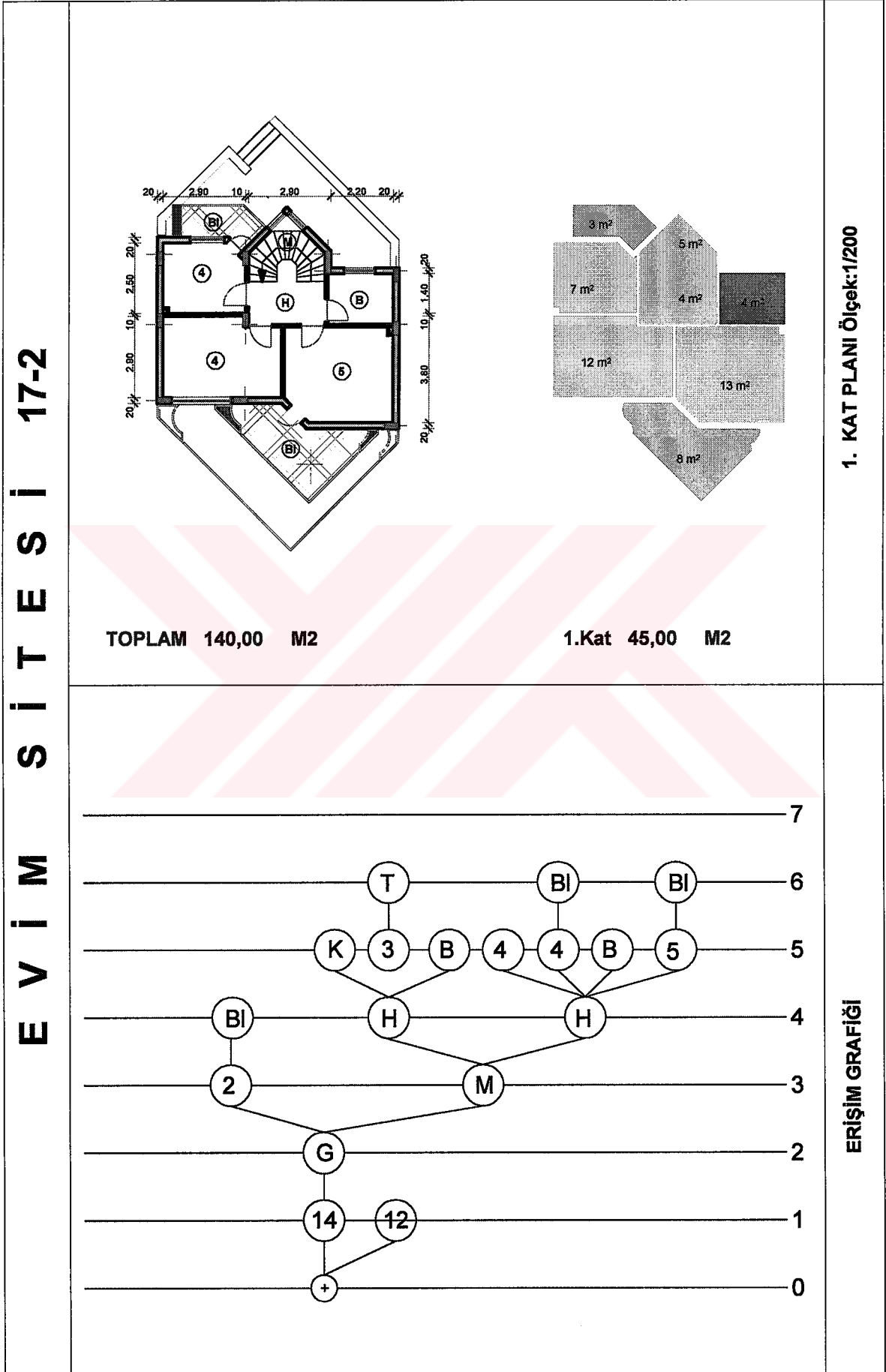
Tablo 22' nin devamı

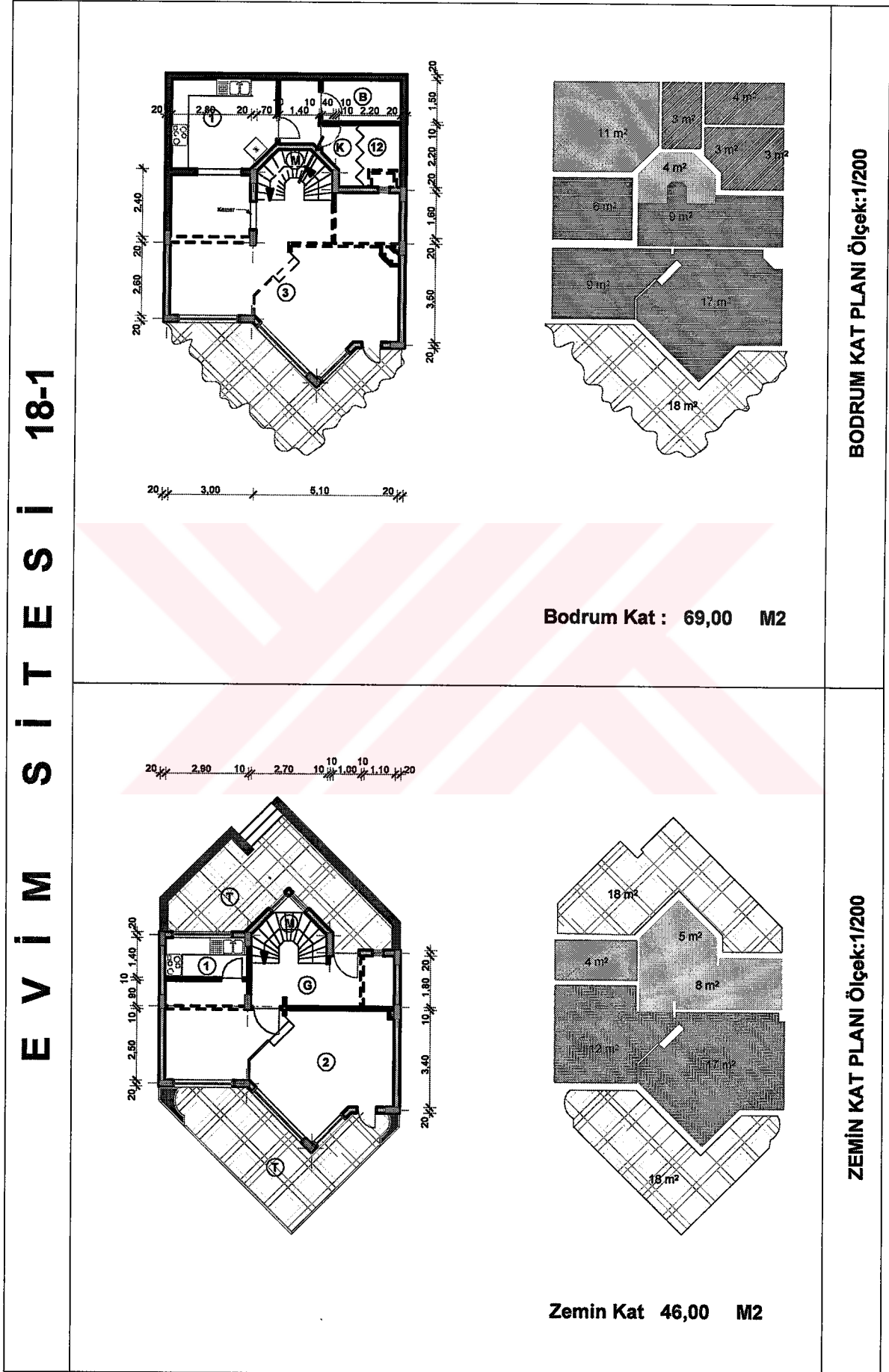
Tablo 23. Evim sitesi 17. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 17-1			BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	<p>Bodrum Kat : 44,00 M2</p>		
			ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200
	<p>Zemin Kat 50,00 M2</p>		

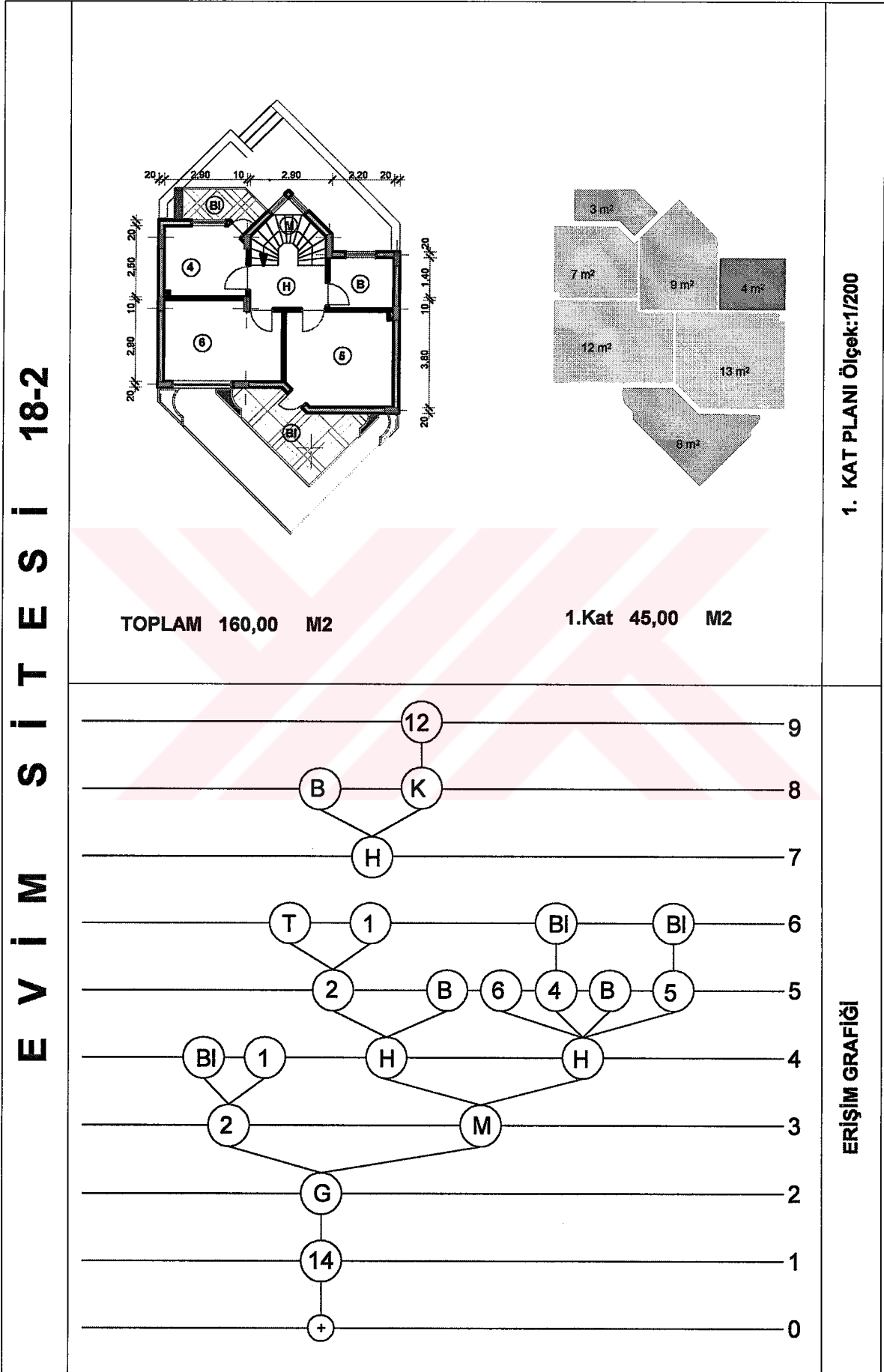
Tablo 23' nin devamı

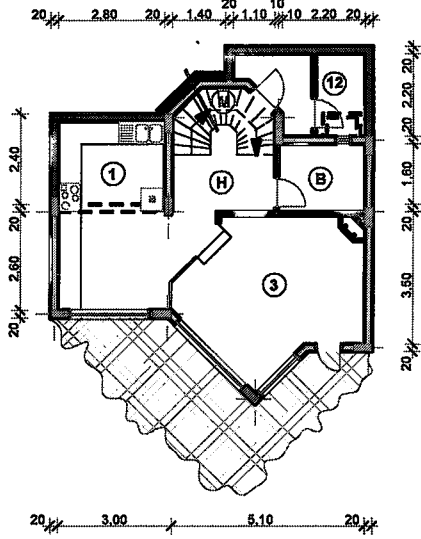
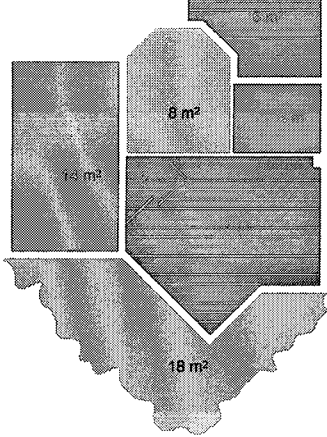
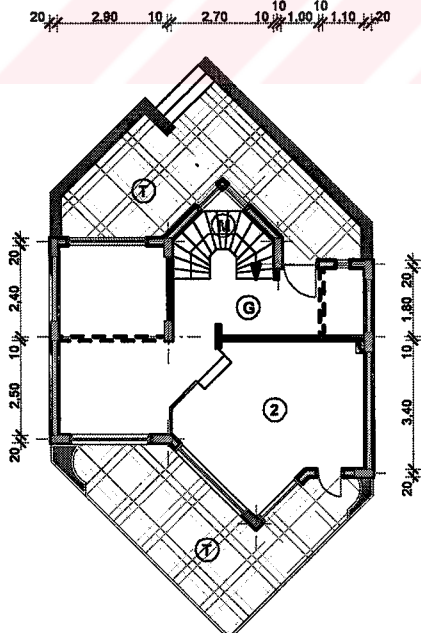
Tablo 24. Evim sitesi 18. konutun planları ve erişim grafiği

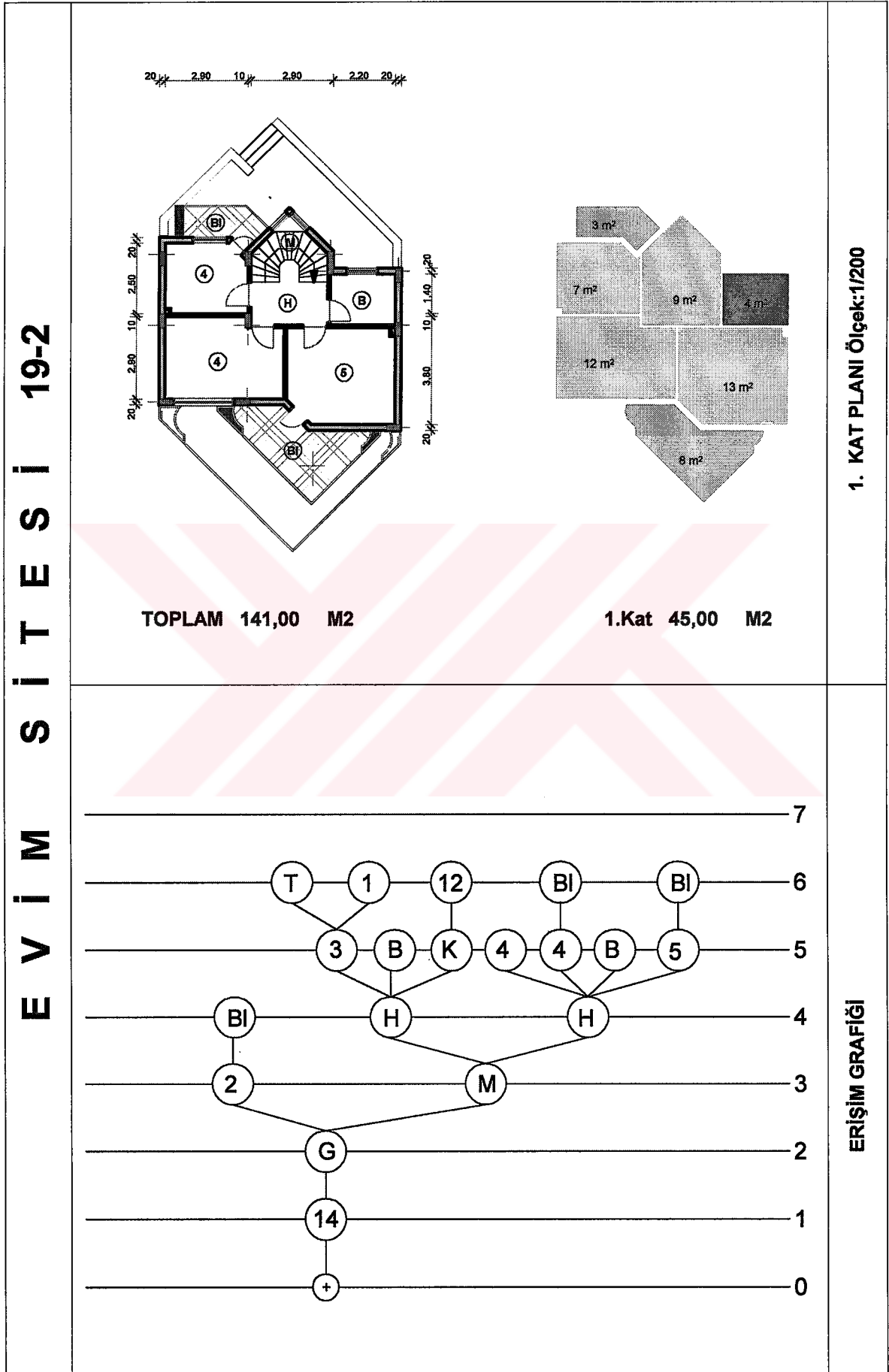
Tablo 24' ün devamı

Tablo 25. Evim sitesi 19. konutun planları ve erişim grafiği

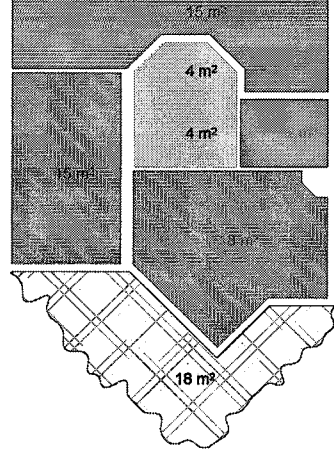
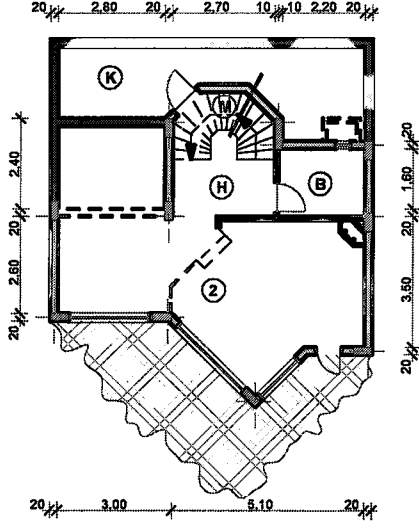
E V İ M S İ T E S İ 19-1			BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	Bodrum Kat : 50,00 M2		
			ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200
	Zemin Kat 46,00 M2		

Tablo 25'in devamı

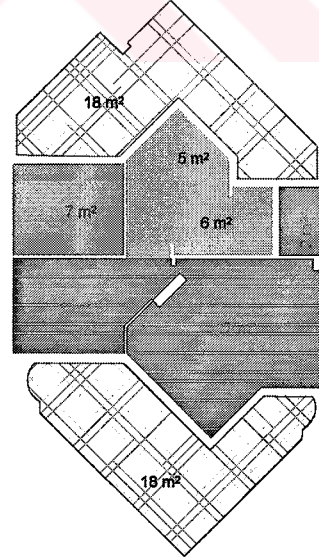
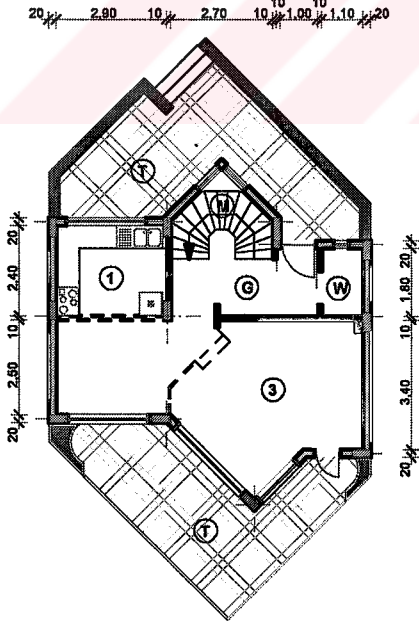
Tablo 27. Evim sitesi 21. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 21-1

BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200

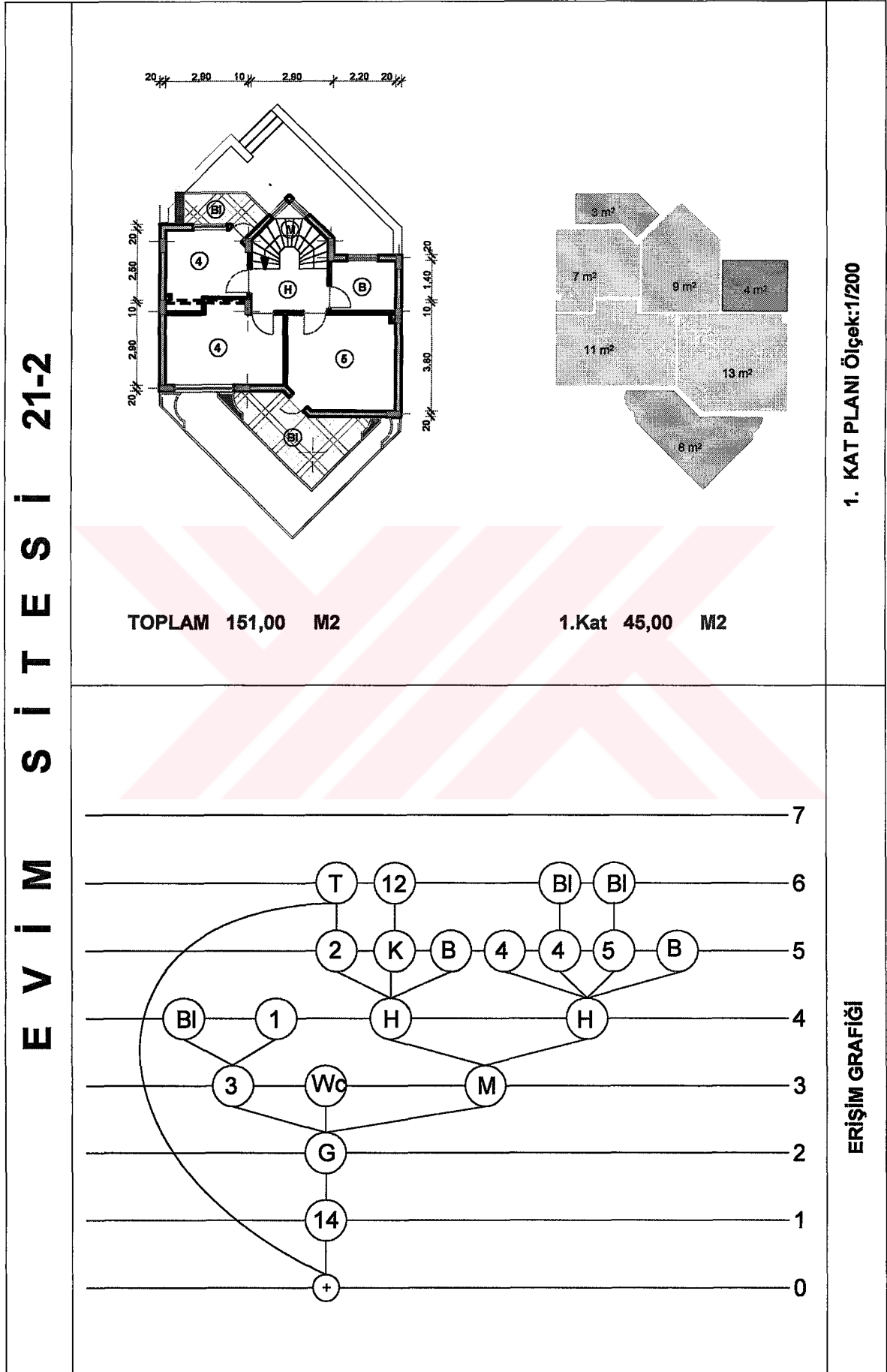
Bodrum Kat 60,00 M2

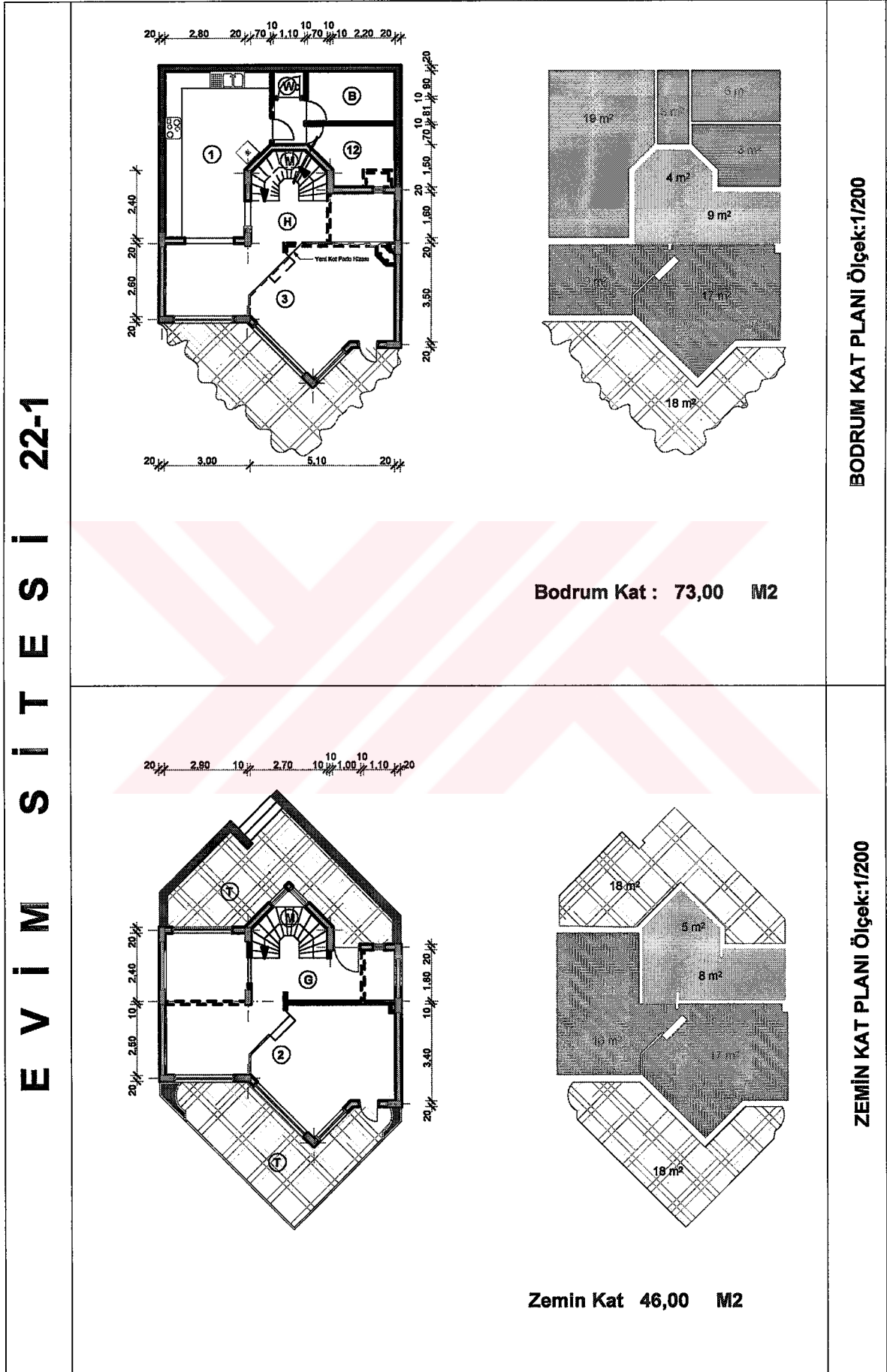
ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200

Zemin Kat 46,00 M2

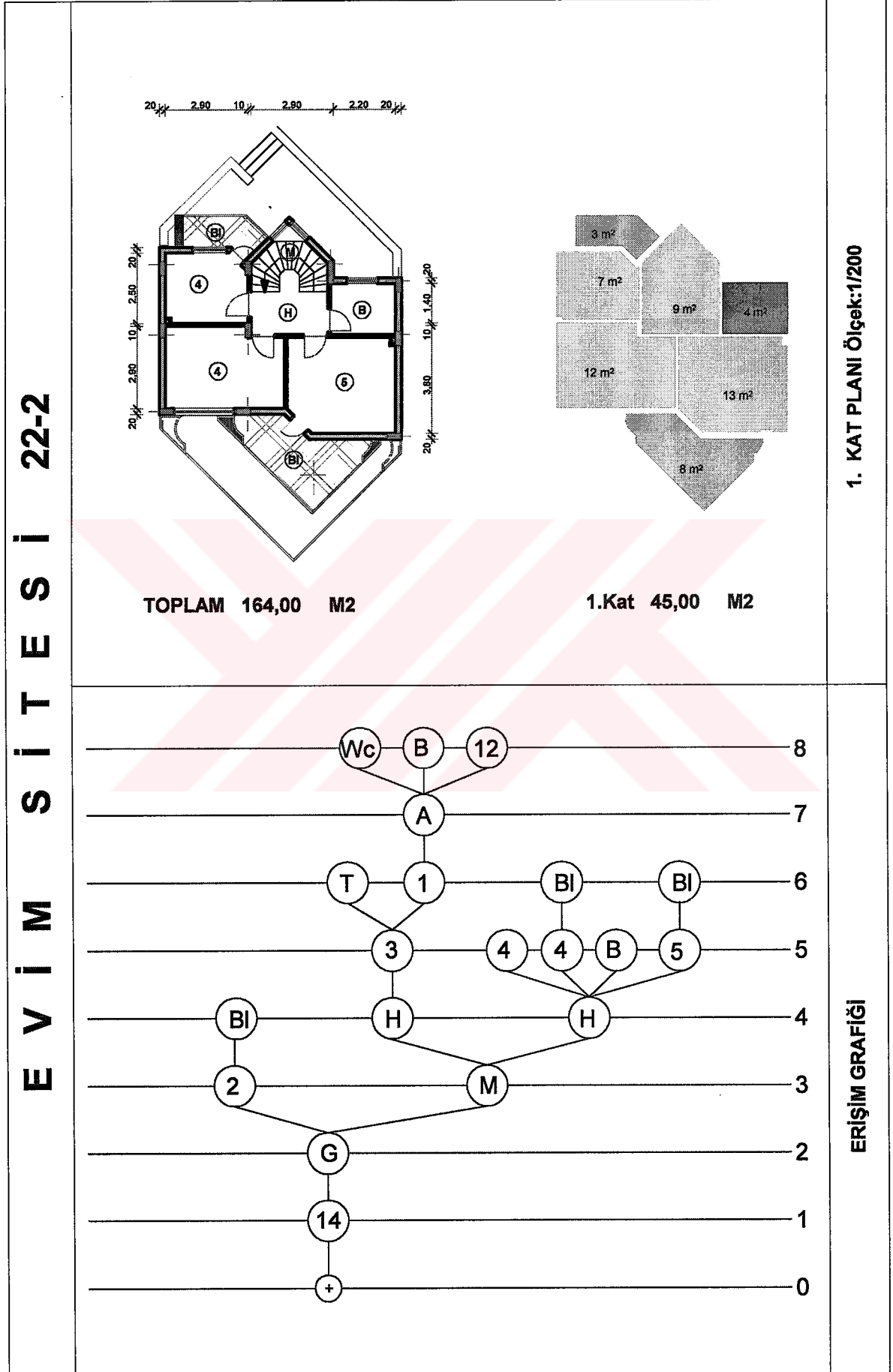
Tablo 27' nin devamı

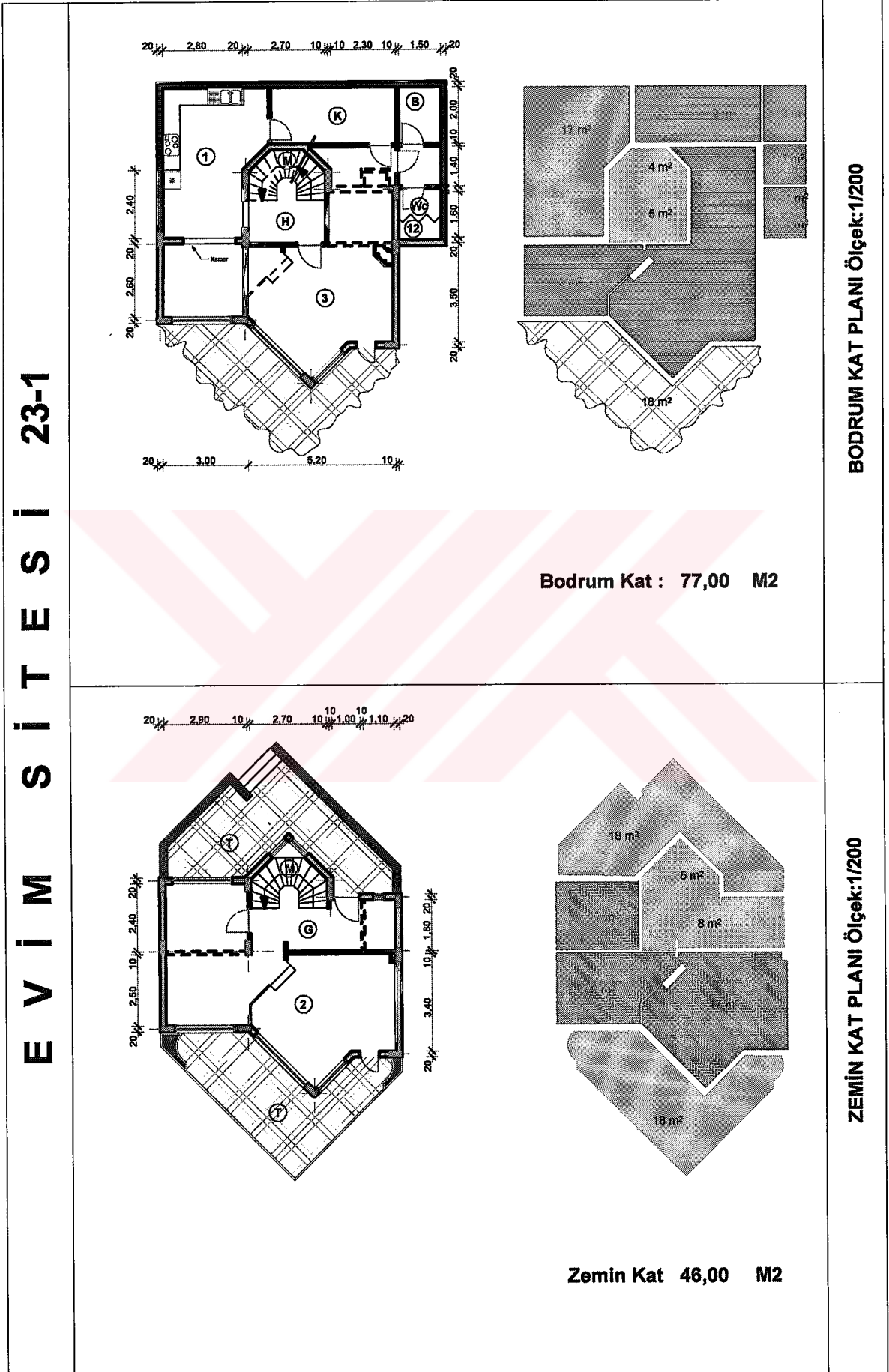
Tablo 28. Evim sitesi 22. konutun planları ve erişim grafiği

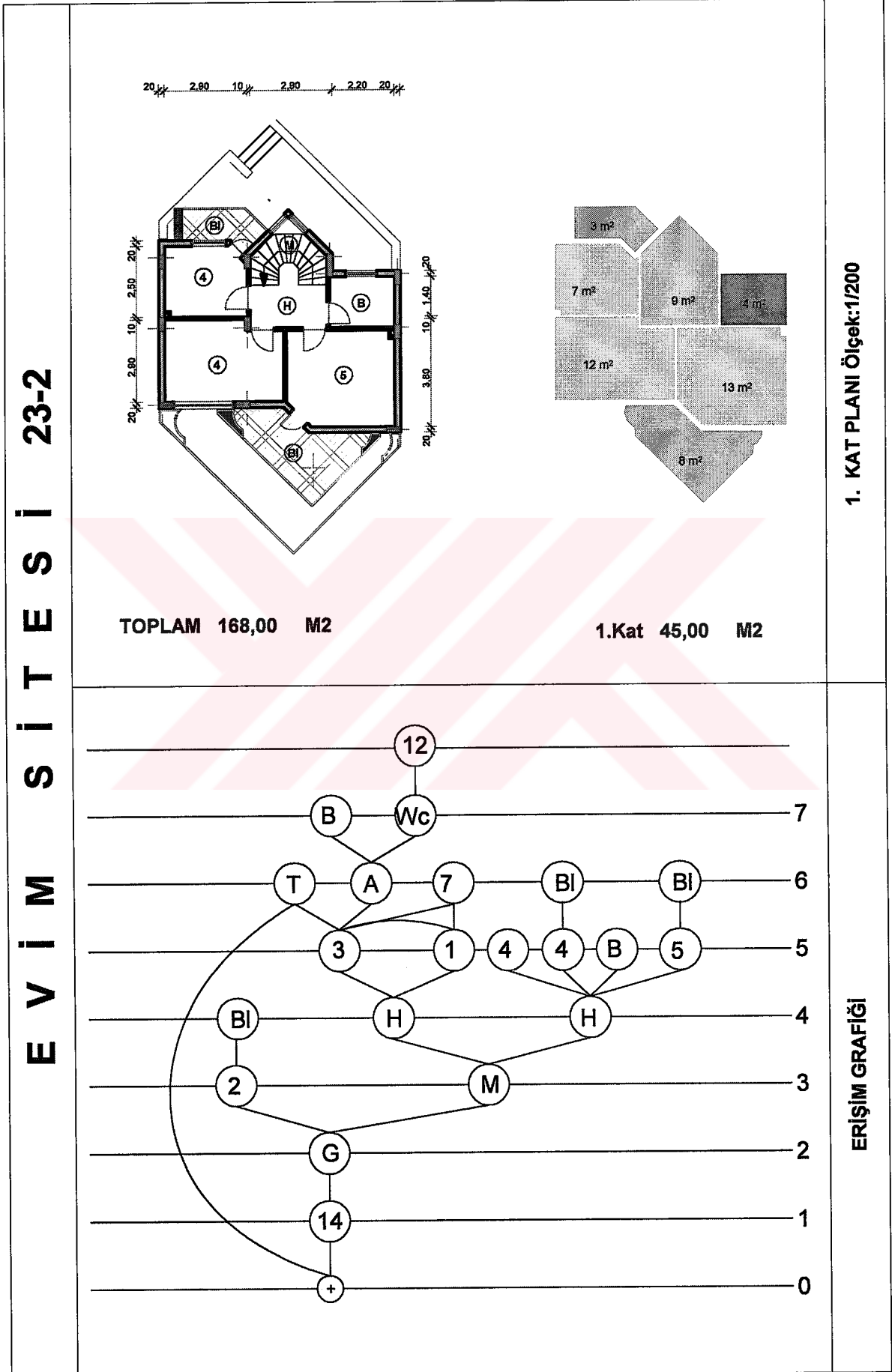
Tablo 28' in devamı

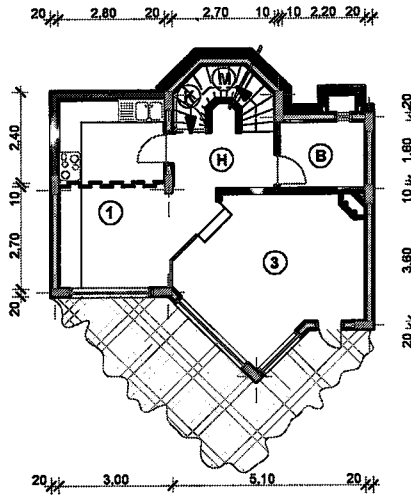
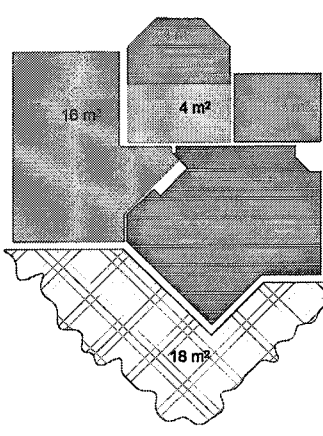
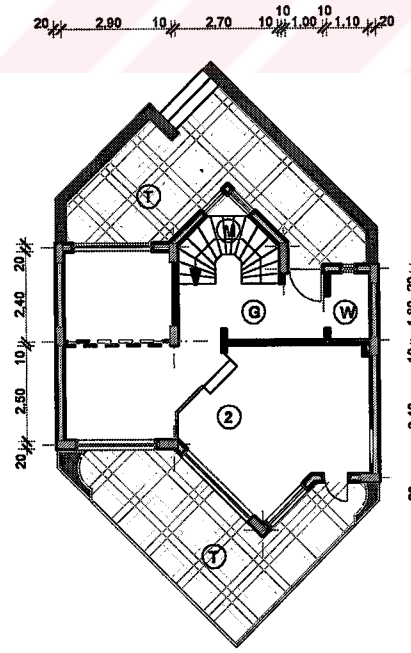
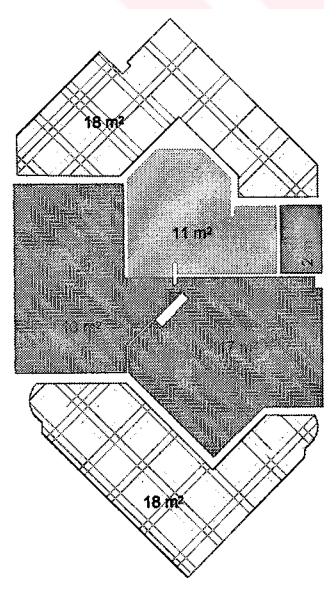
Tablo 29. Evim sitesi 23. konutun planları ve erişim grafiği

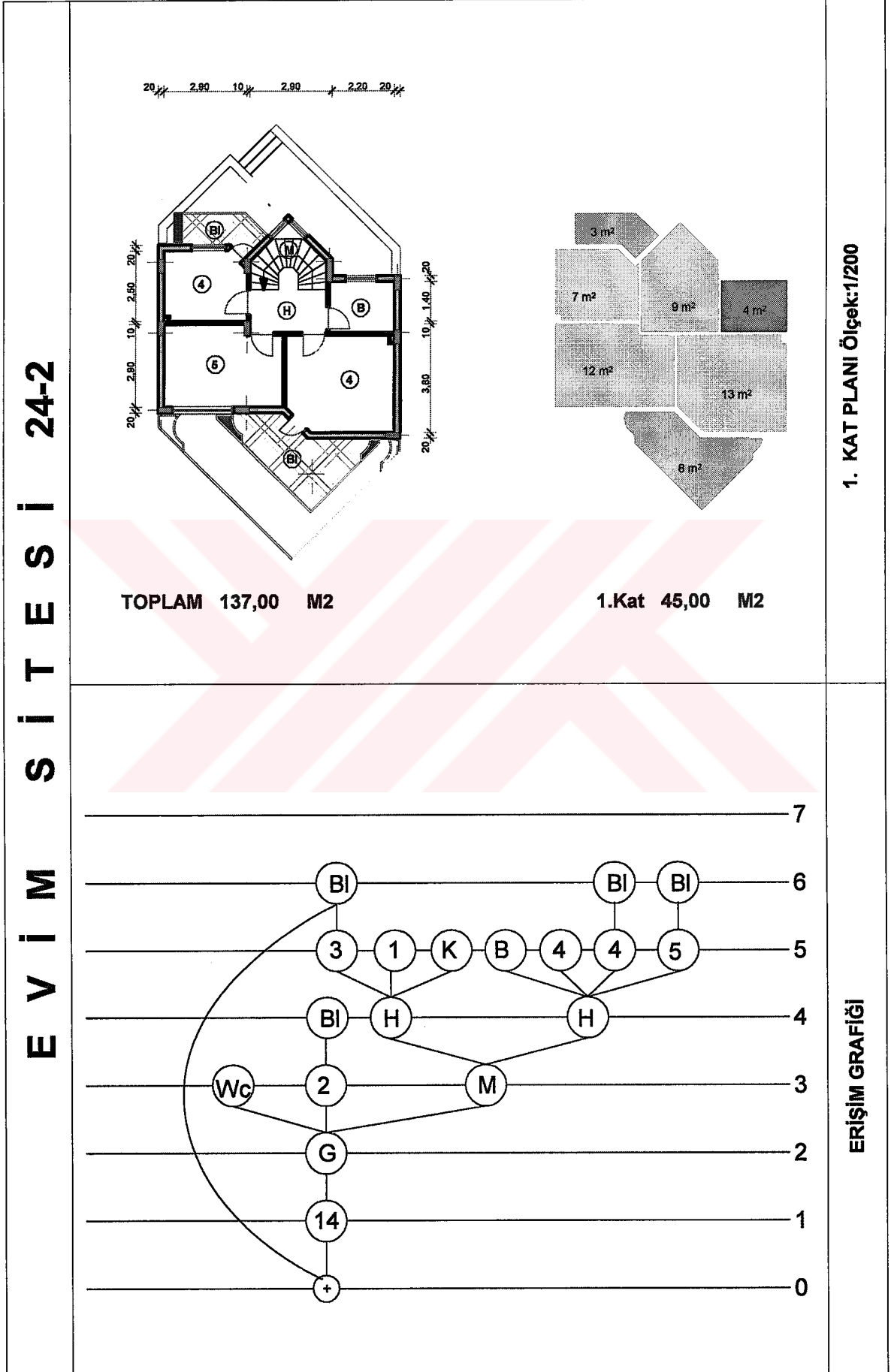
Tablo 29' un devamı

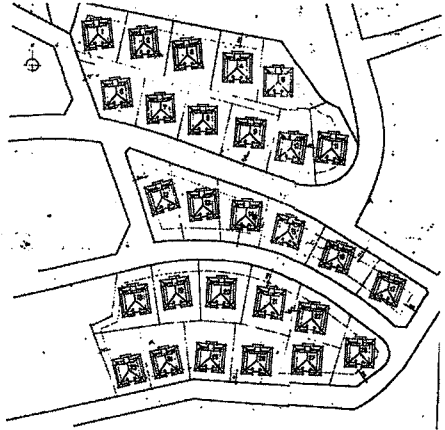

Tablo 30. Evim sitesi 24. konutun planları ve erişim grafiği

E V İ M S İ T E S İ 24-1	 <p style="text-align: center;">Bodrum Kat : 46,00 M2</p>	BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	  <p style="text-align: center;">Zemin Kat 46,00 M2</p>	ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200

Tablo 30' un devamı

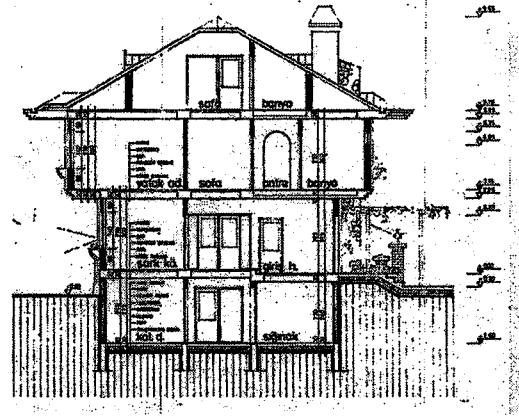

Tablo 31. Pınarkent sitesi konum planı, konutların görünüşü ve kesitleri

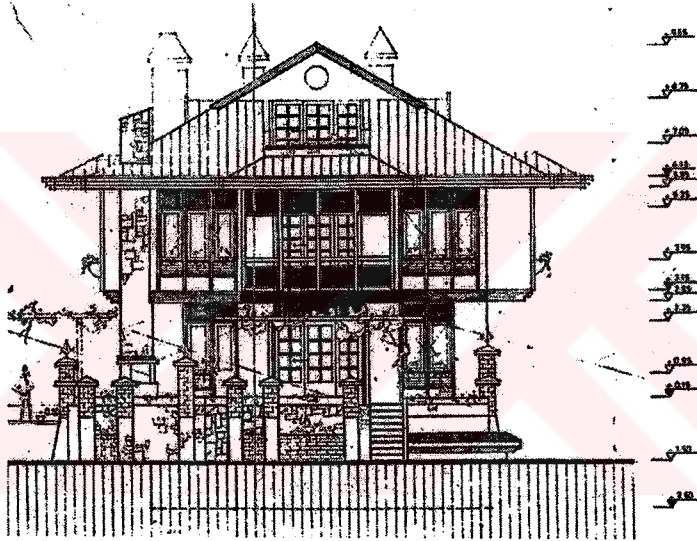
<p>P I N A R K E N T S I T E S İ 0 0</p>		<p>KONUM PLANI</p>
	 	<p>GENEL GÖRÜNÜMLER</p>

Tablo 31'in devamı

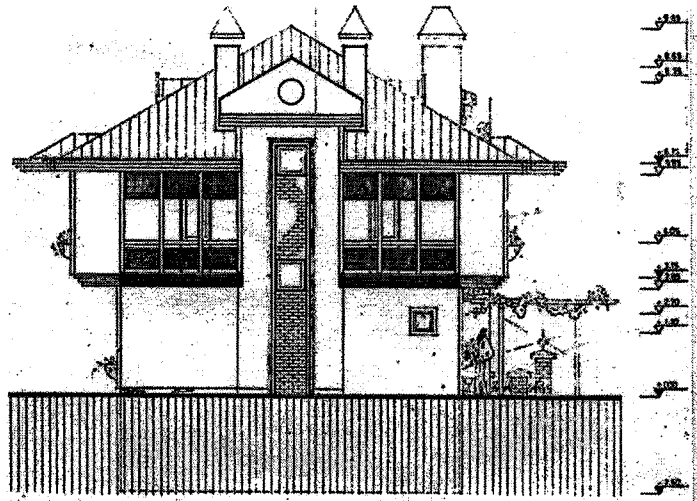
P I N A R K E N T S İ T E S İ 00-0

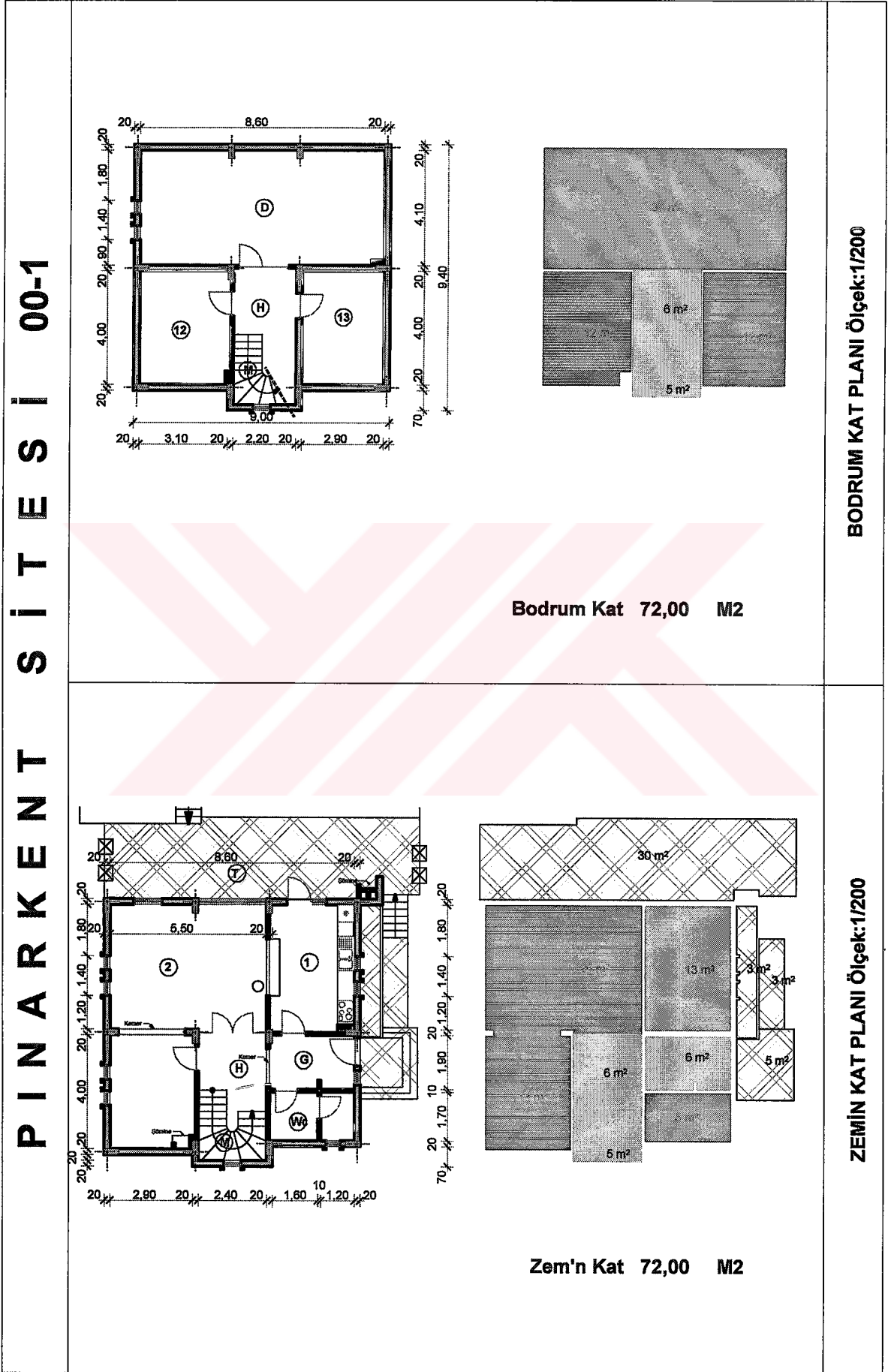
KESİTLER

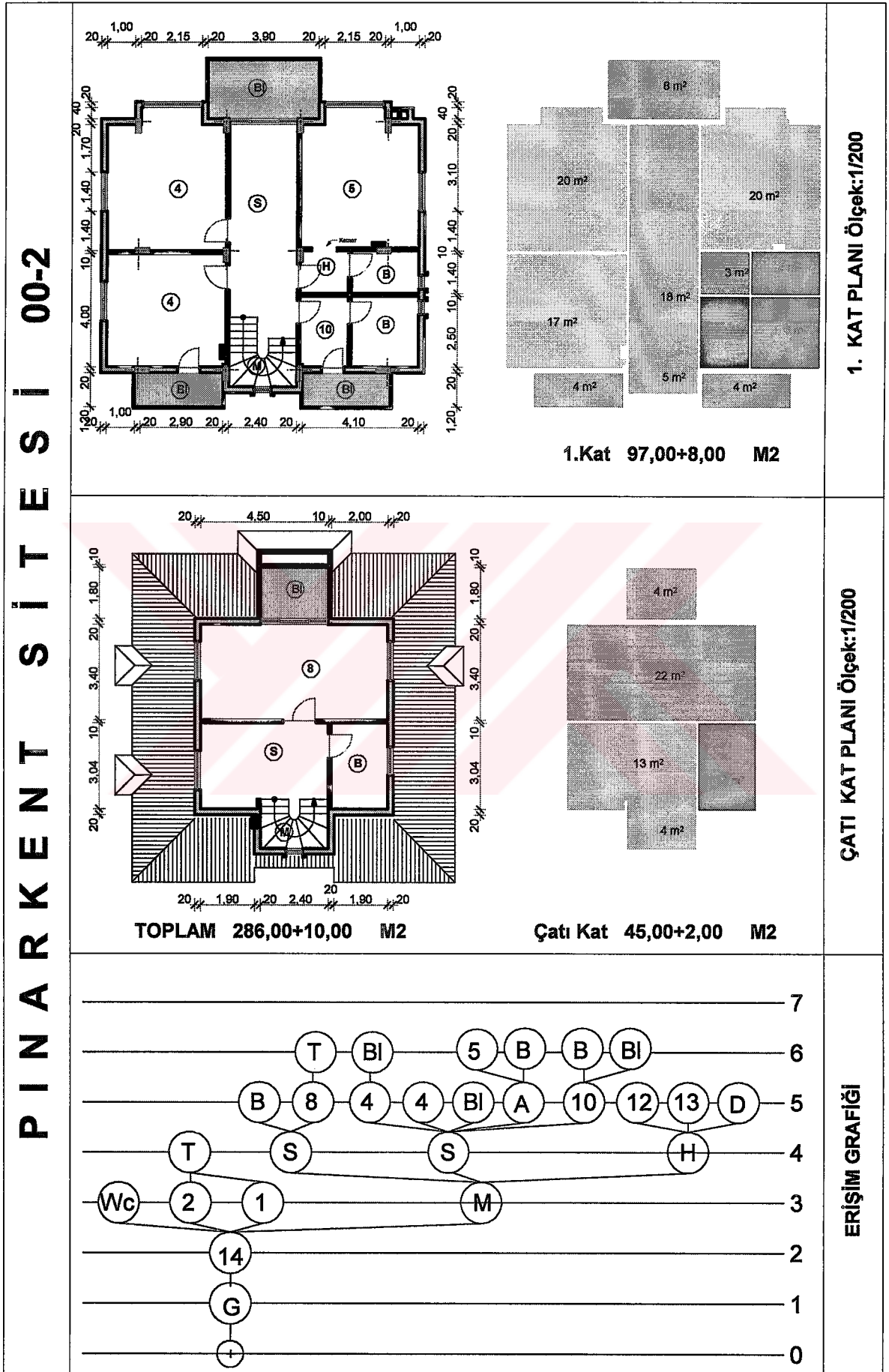
GÖRÜNÜŞLER

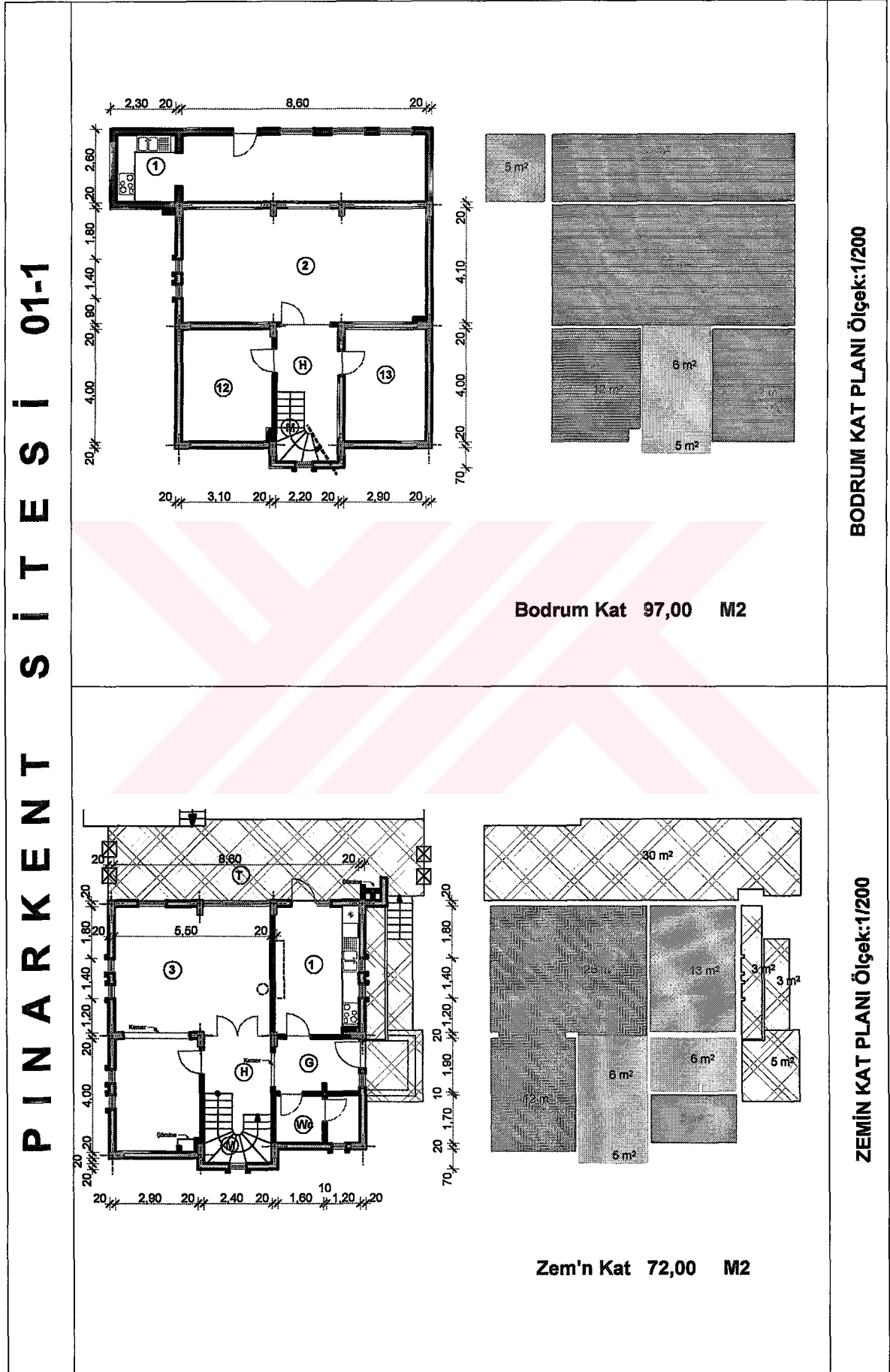
Tablo 32. Pınarkent sitesi konutların orjinal planları ve erişim grafiği

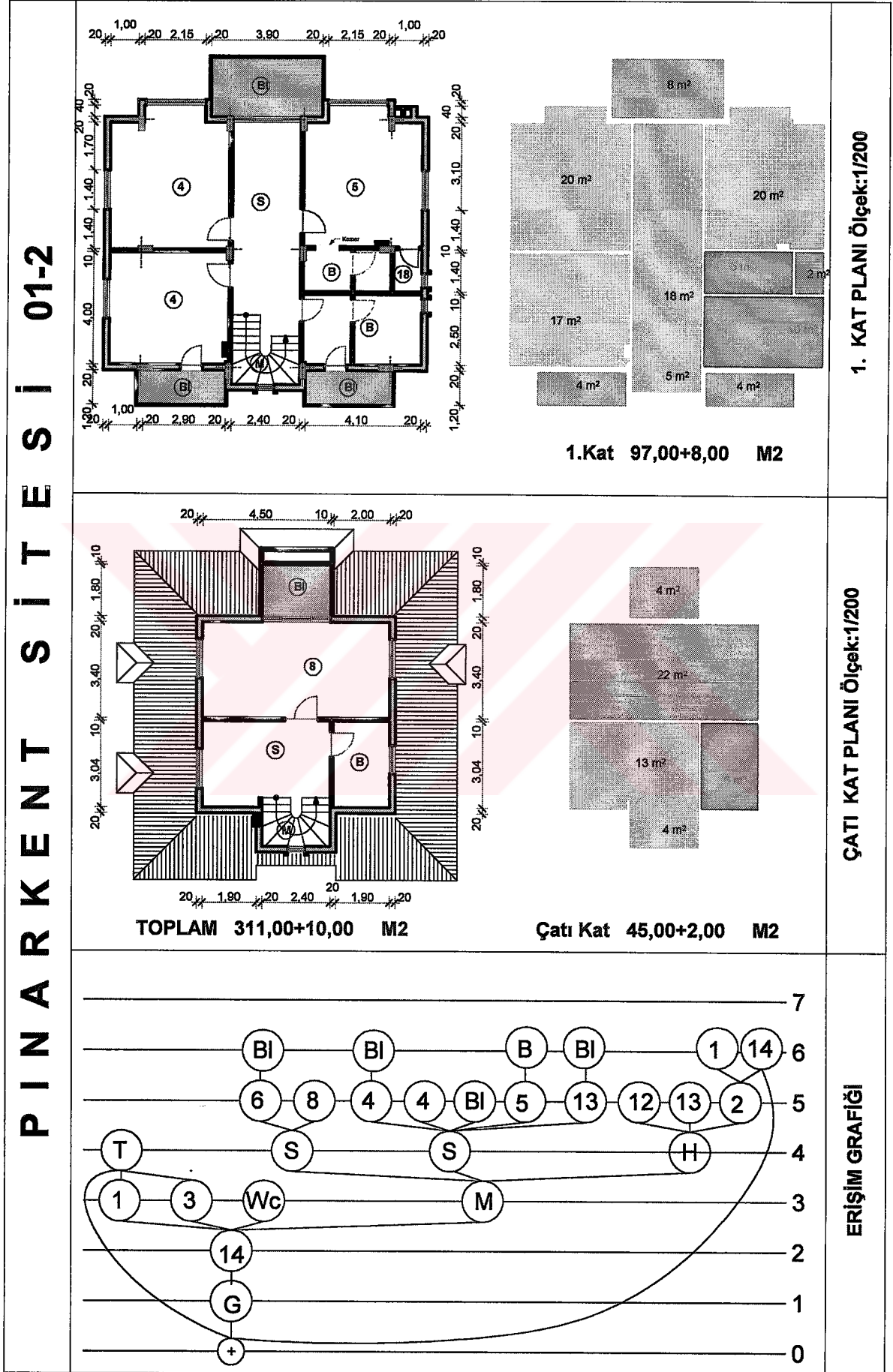
Tablo 32' nin devamı

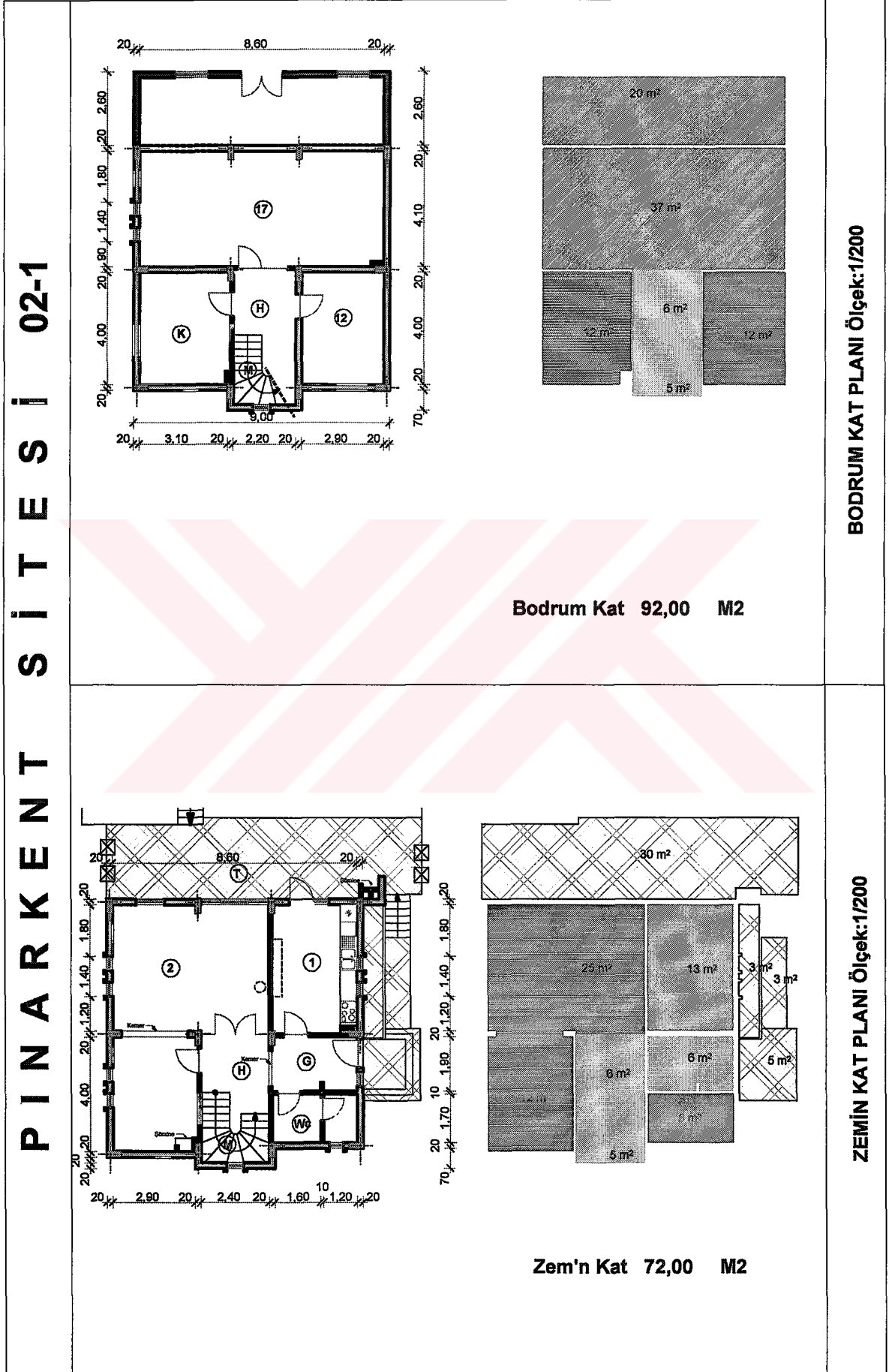
Tablo 33. Pınarkent sitesi 1. konutun planları, ve erişim grafiği

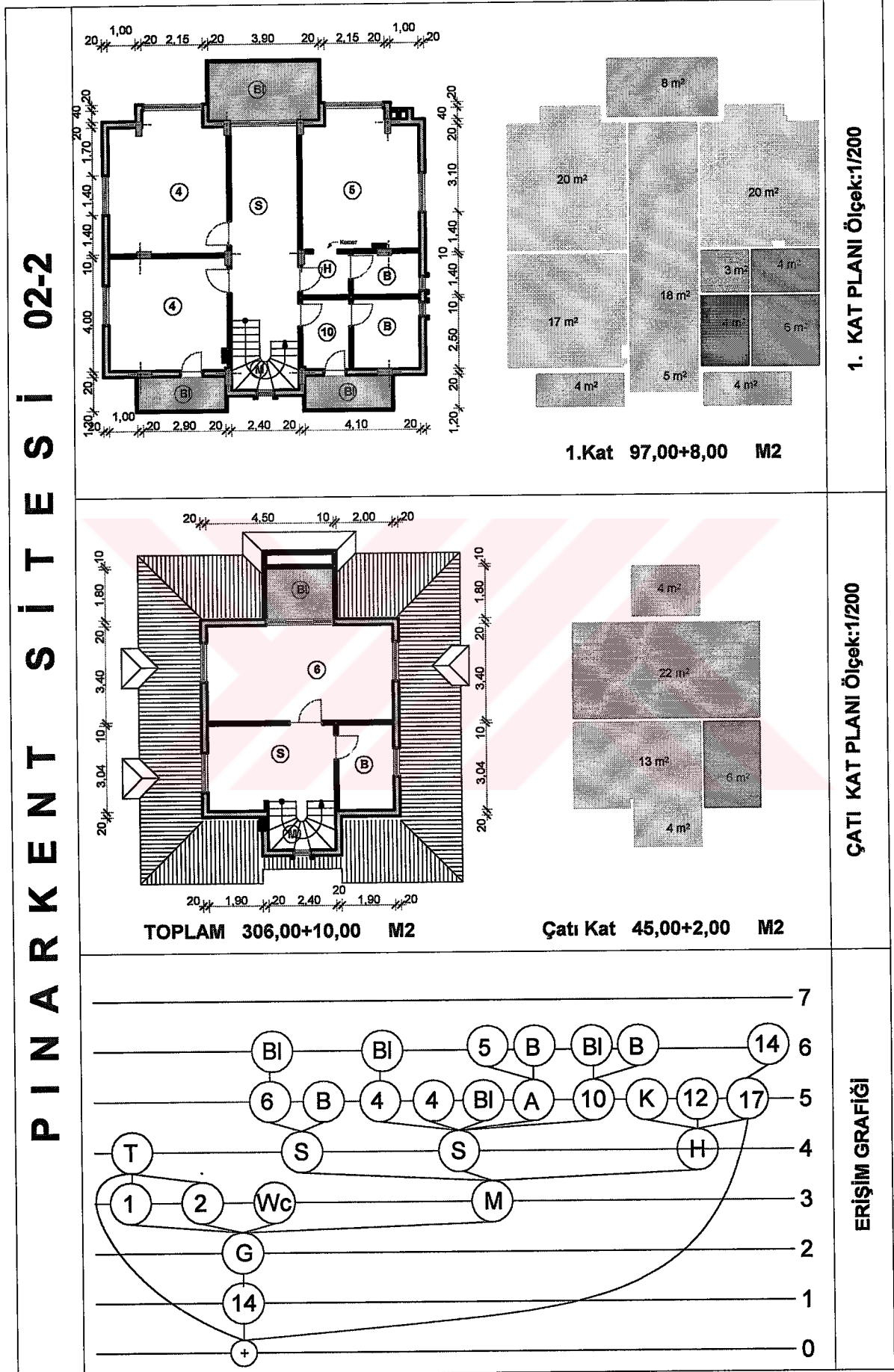
Tablo 33' ün devamı

Tablo 34. Pınarkent sitesi 2. konutun planları, ve erişim grafiği

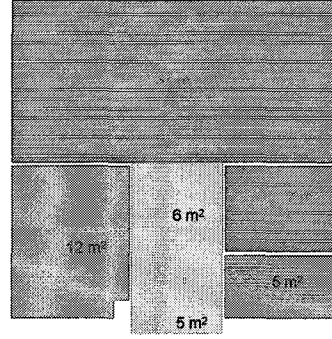
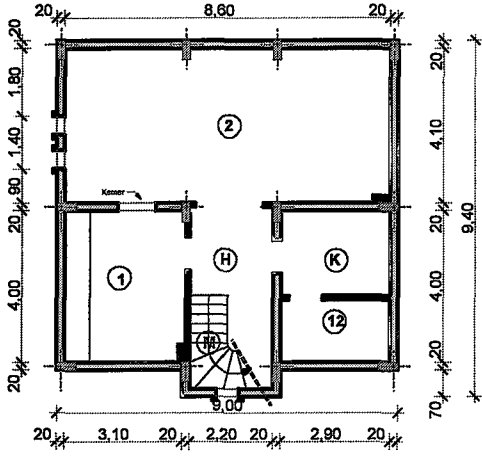

Tablo 34' ün devamı

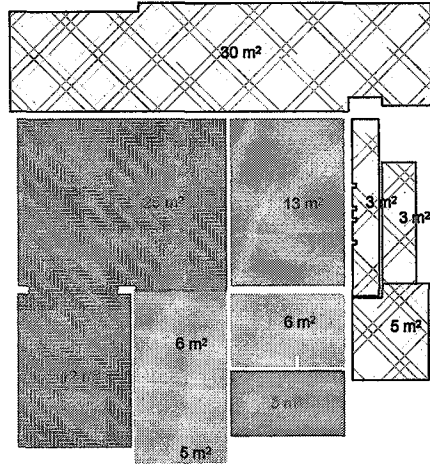
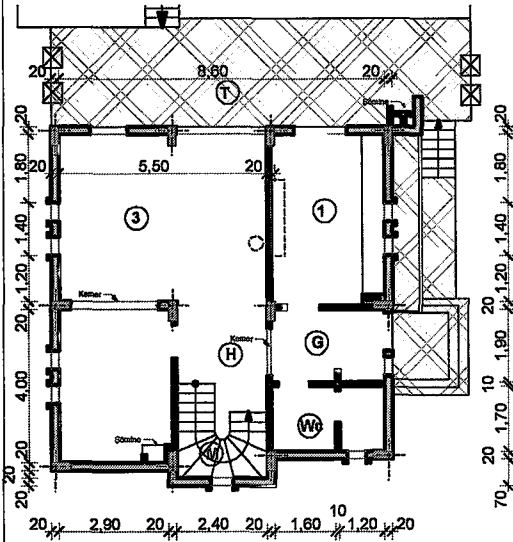
Tablo 35. Pınarkent sitesi 3. konutun planları ve erişim grafiği

P I N A R K E N T S İ T E S İ 03-1

Bodrum Kat 72,00 M2

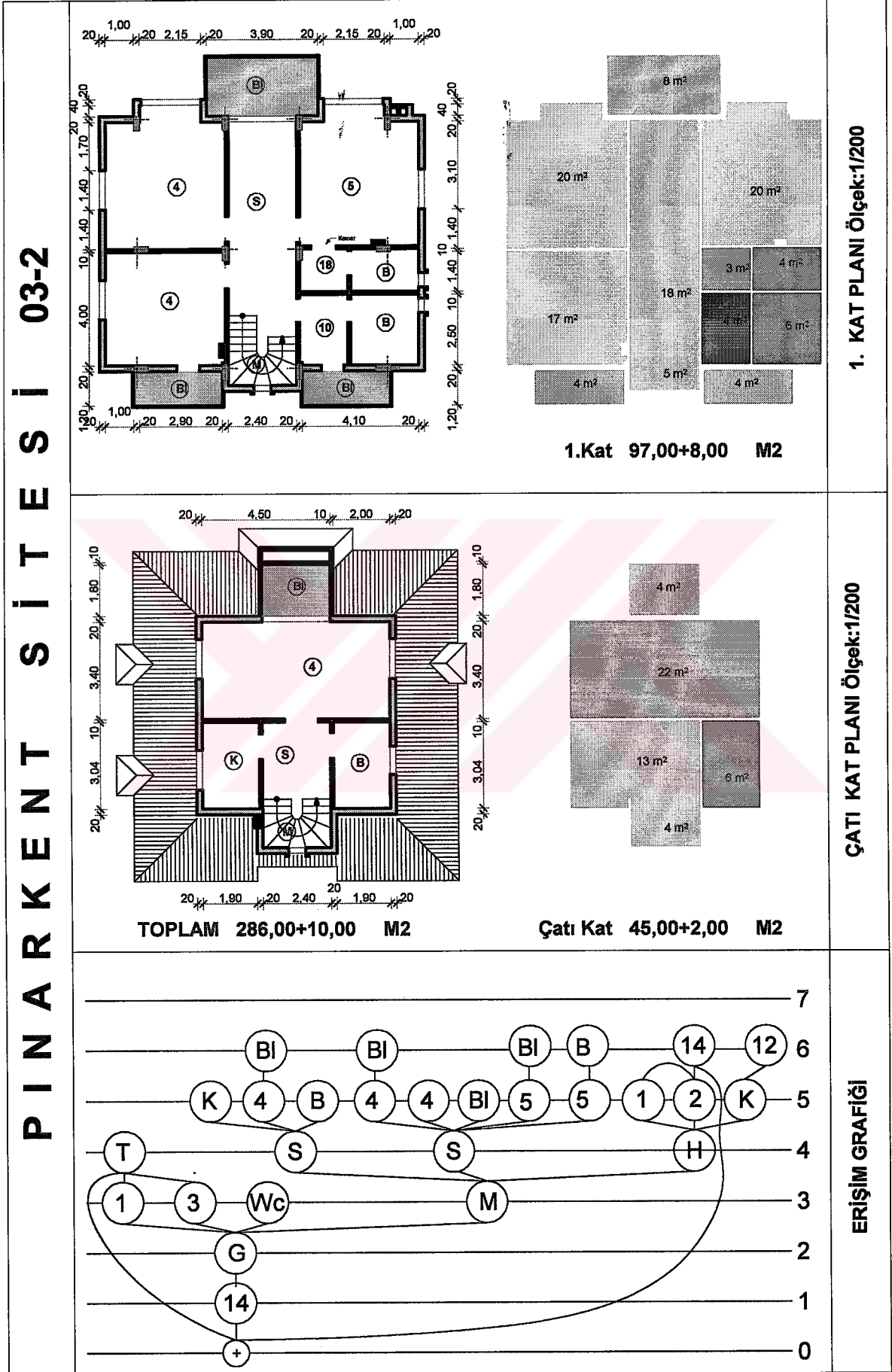
BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200

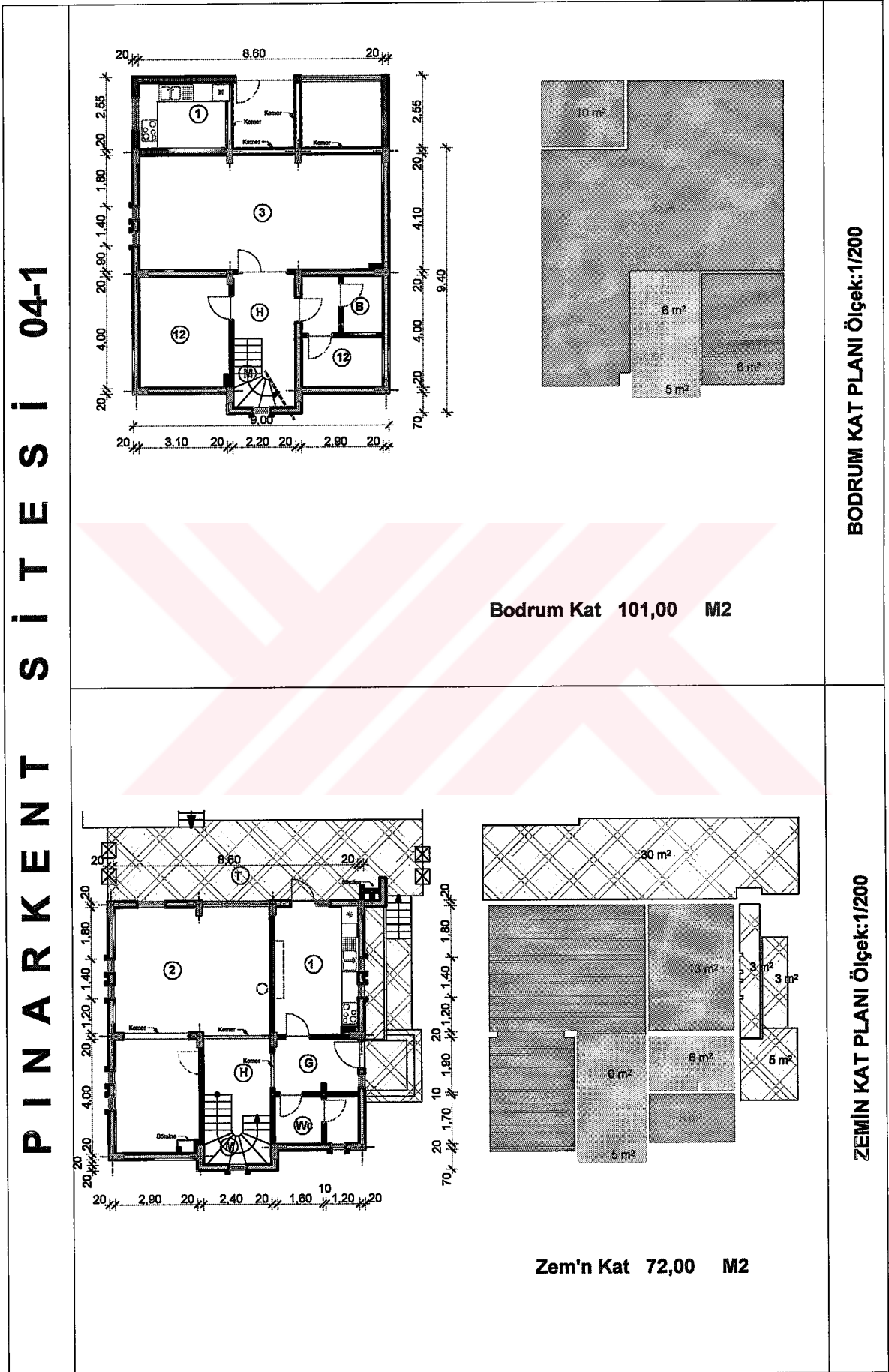
Zem'n Kat 72,00 M2

ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200

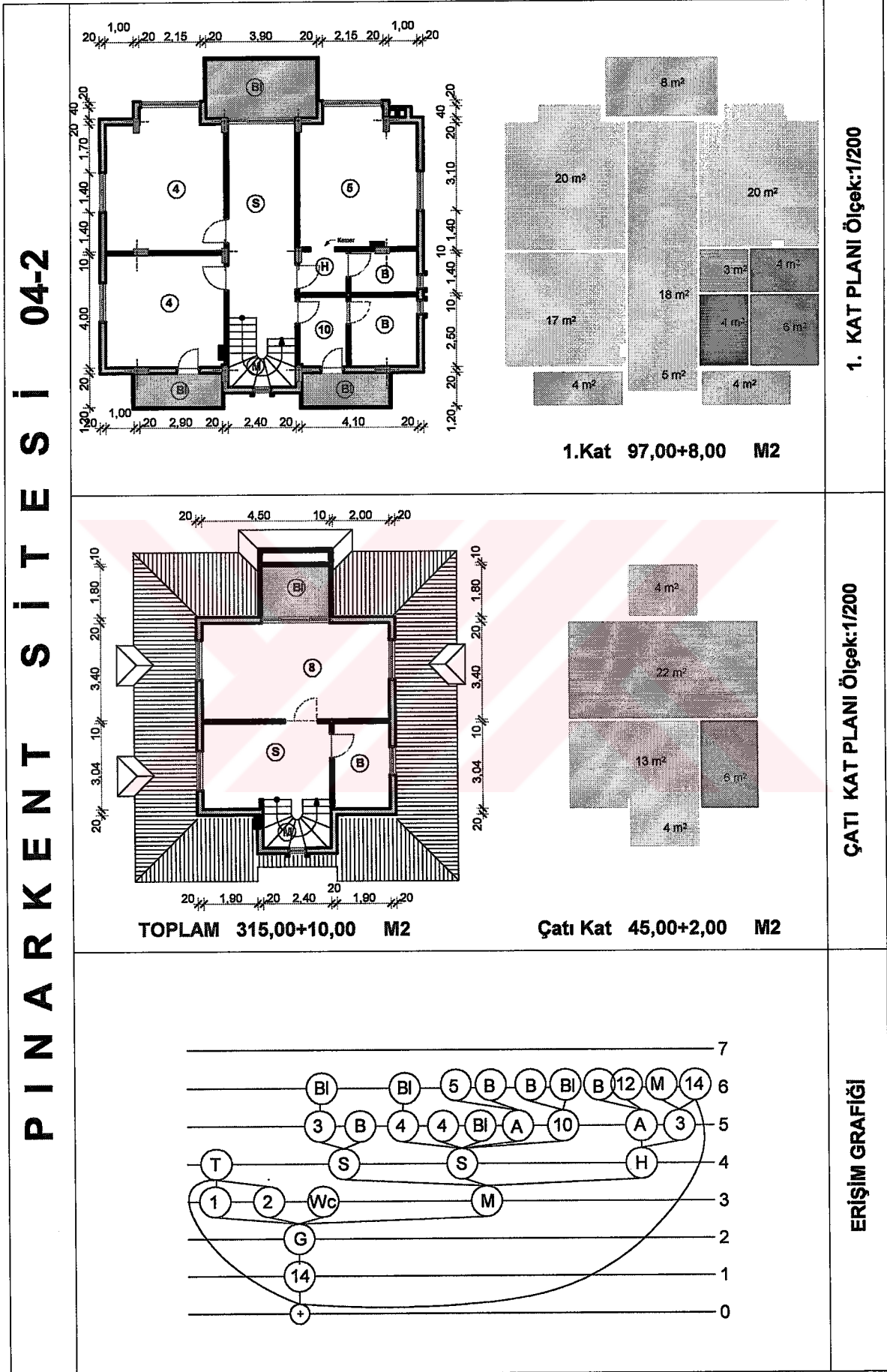
Tablo 35'in devamı

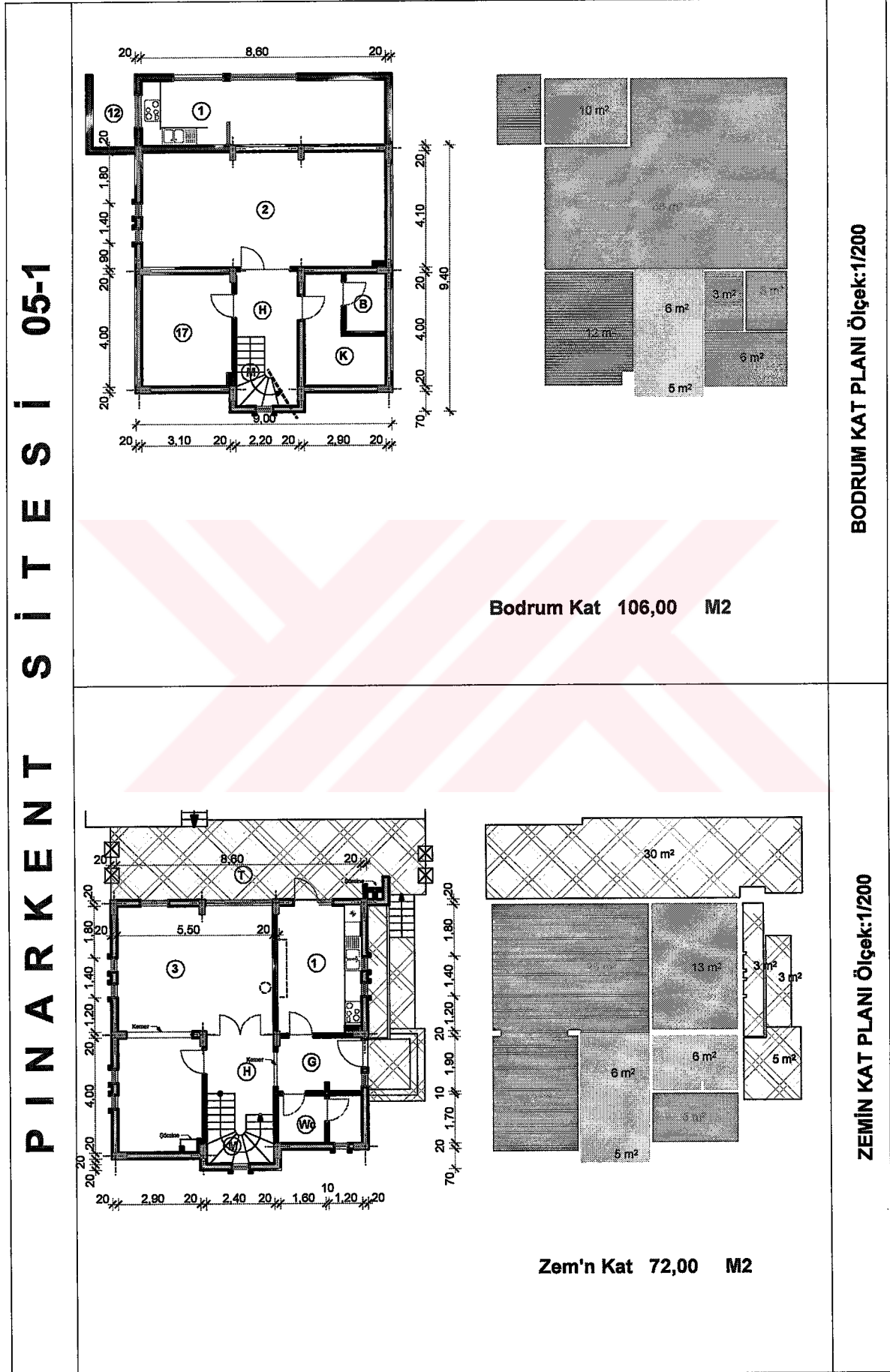
Tablo 36. Pınarkent sitesi 4. konutun planları, ve erişim grafiği

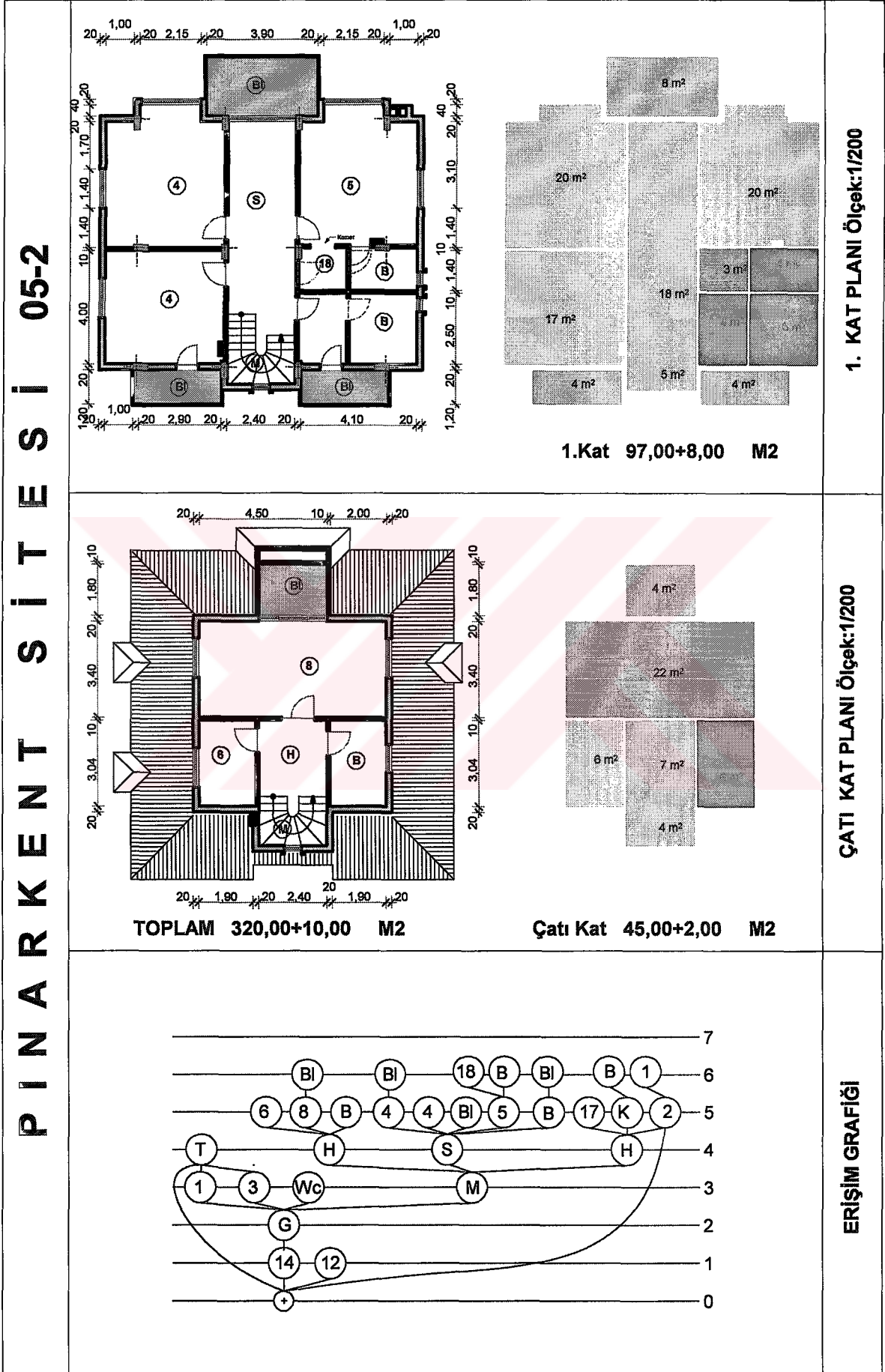
Tablo 36' nin devamı

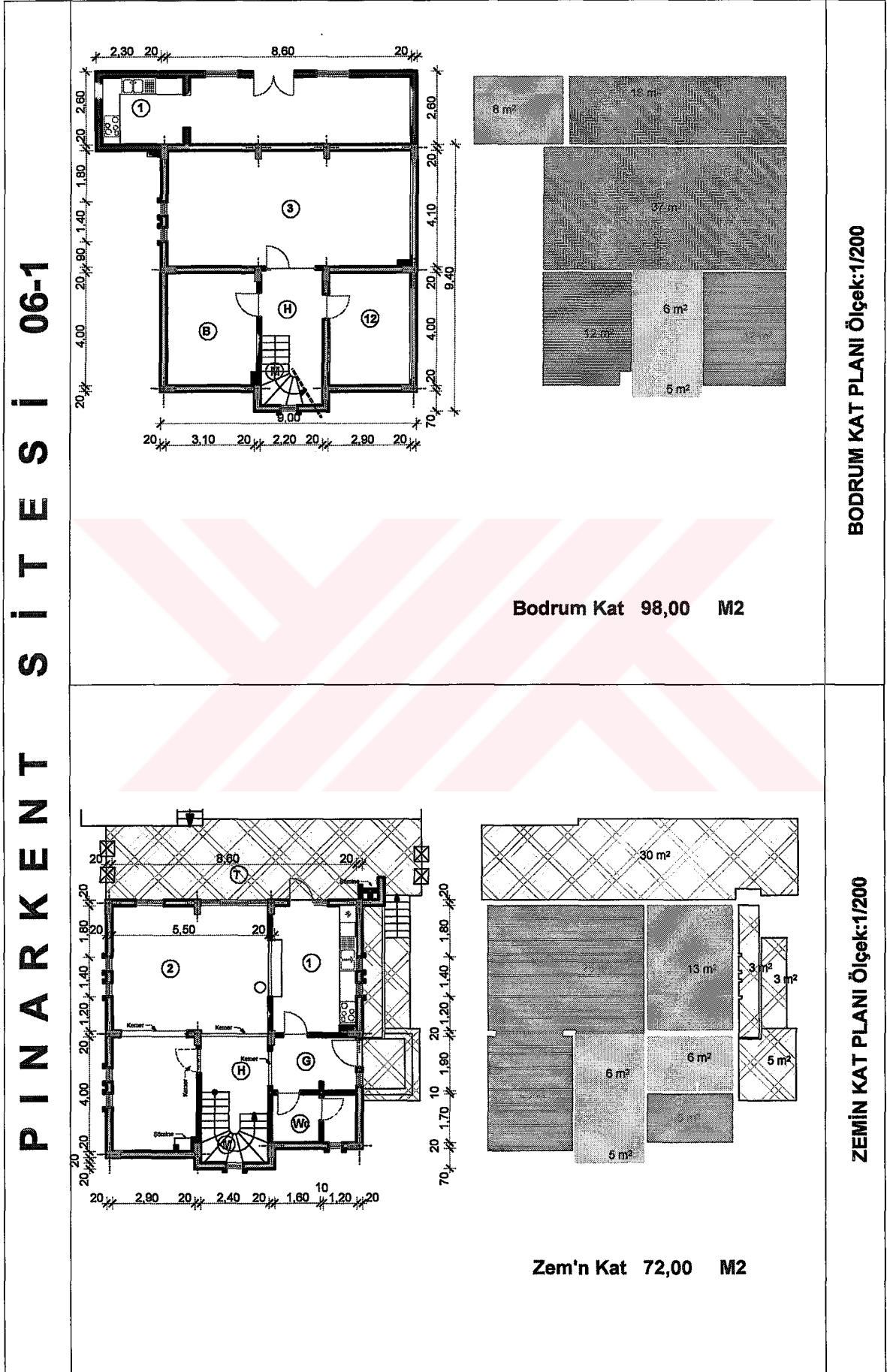
Tablo 37. Pınarkent sitesi 5. konutun planları ve erişim grafiği

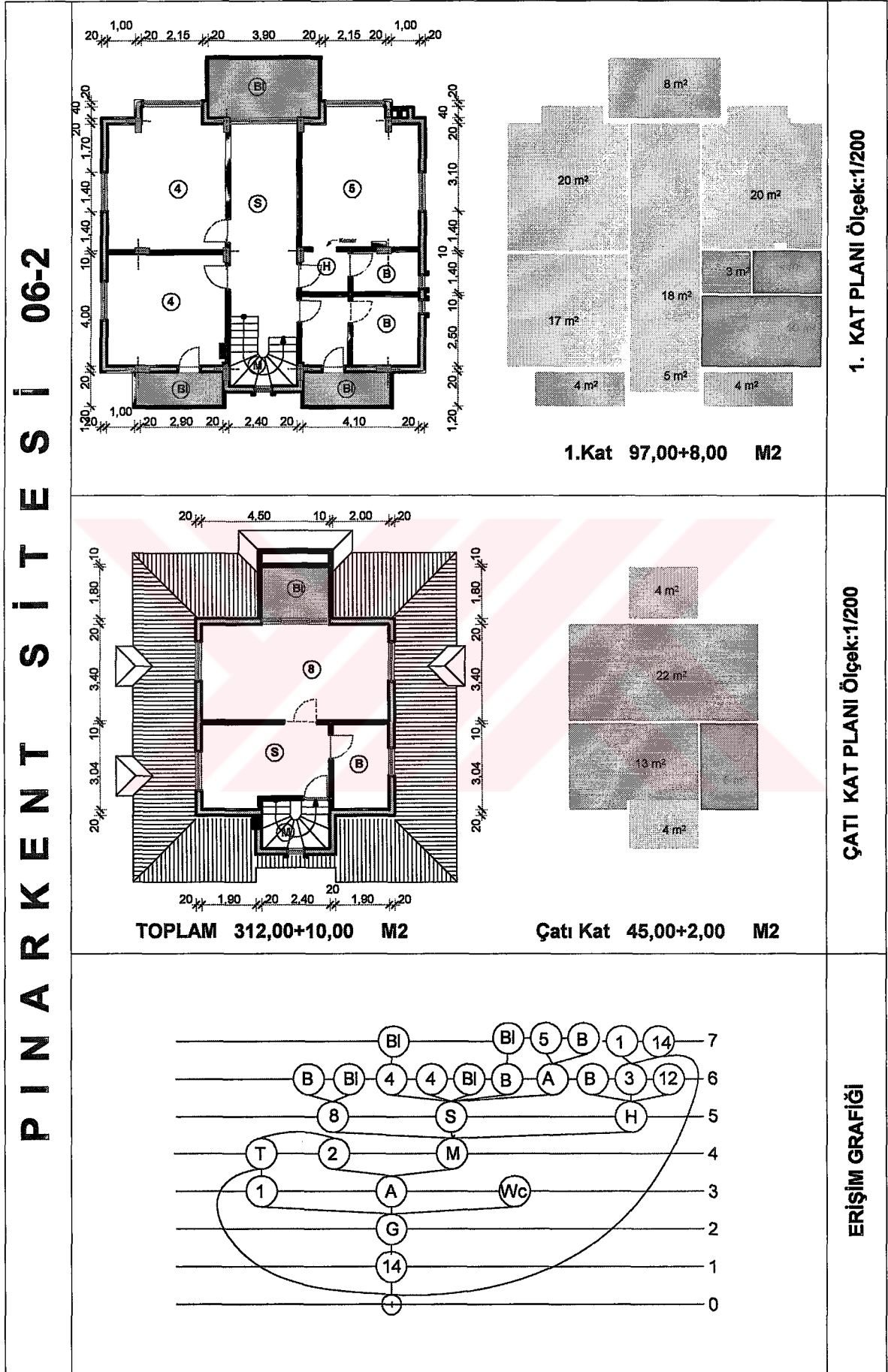
Tablo 37' nin devamı

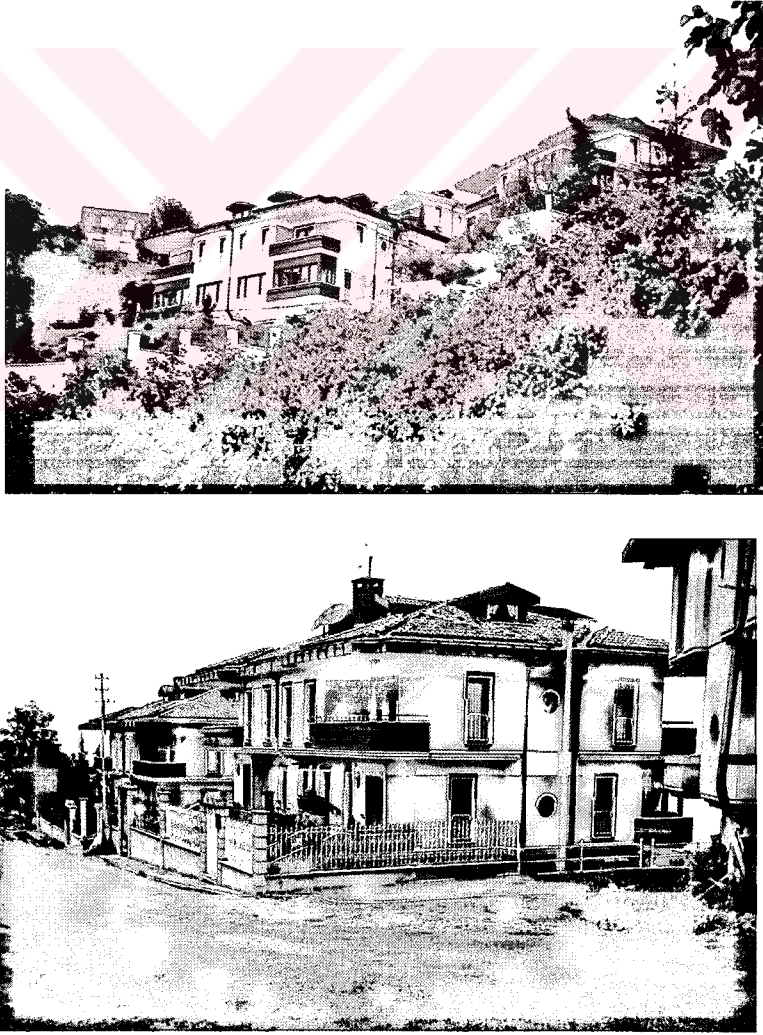
Tablo 38. Pınarkent sitesi 6. konutun planları ve erişim grafiği

Tablo 38' in devamı

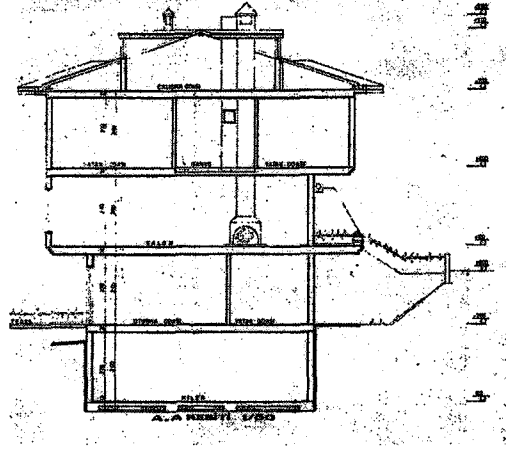

Tablo 39. Kakışım sitesi konum planı, konutların görünüşü ve kesitleri

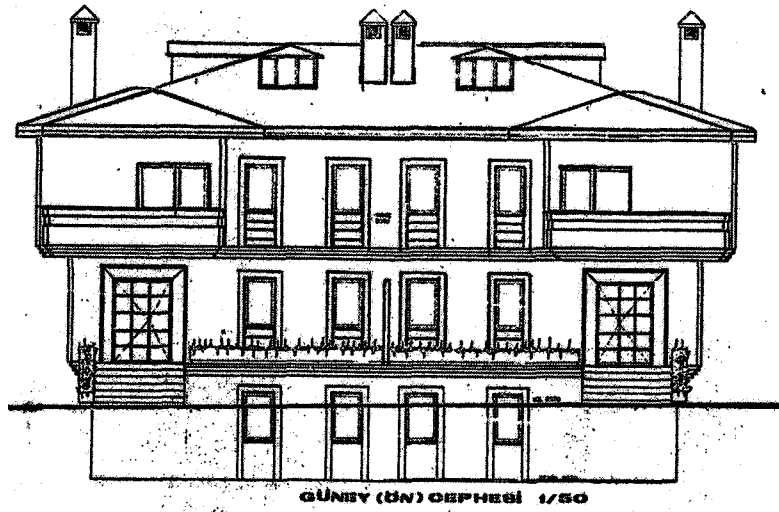
KAKIŞIM SİTESİ 00		KONUM PLANI
KAKIŞIM		GENEL GÖRÜNÜMLER

Tablo 39'un devamı

KAKIŞIM SİTESİ 00-0

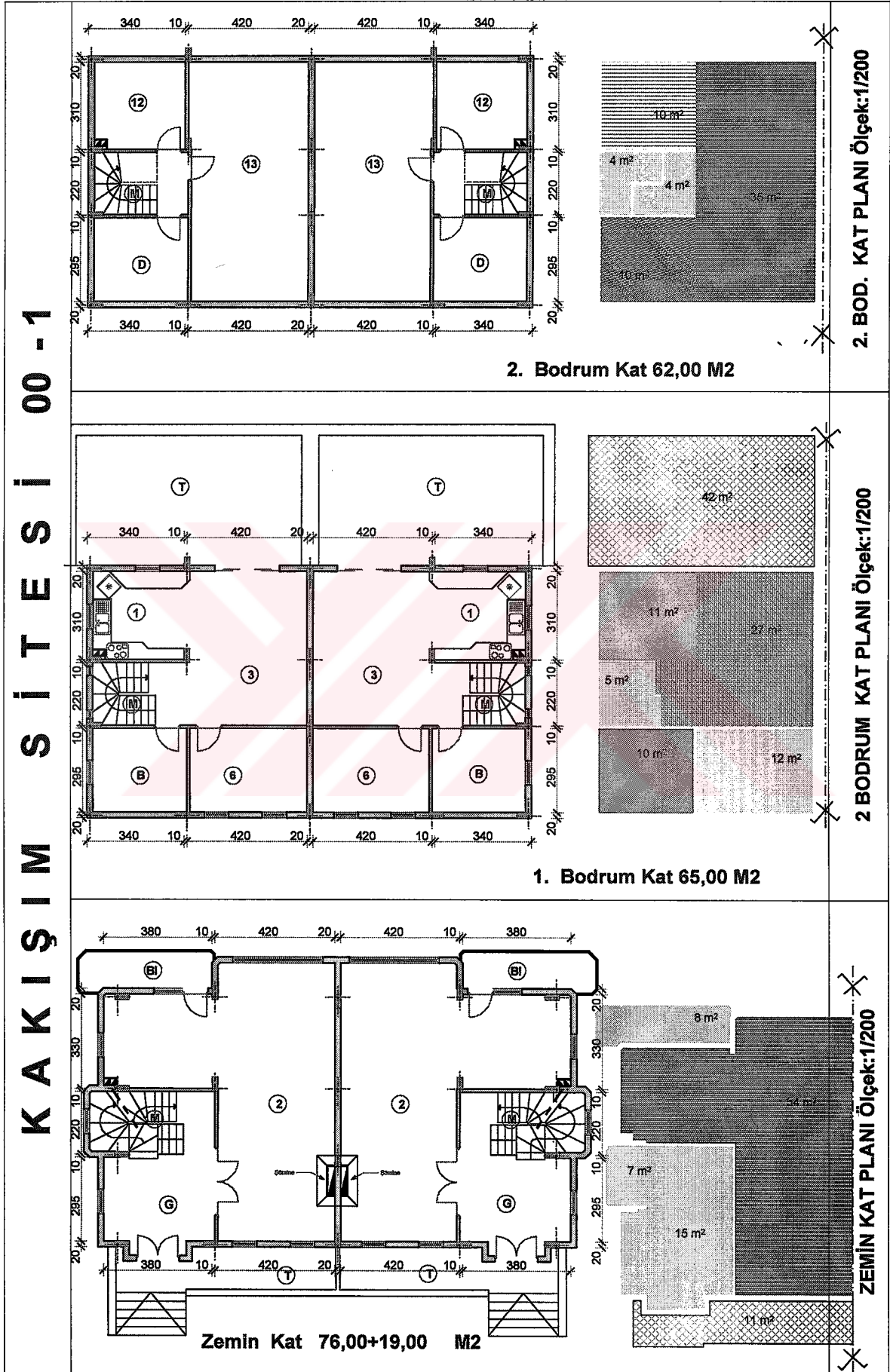

KESİTLER

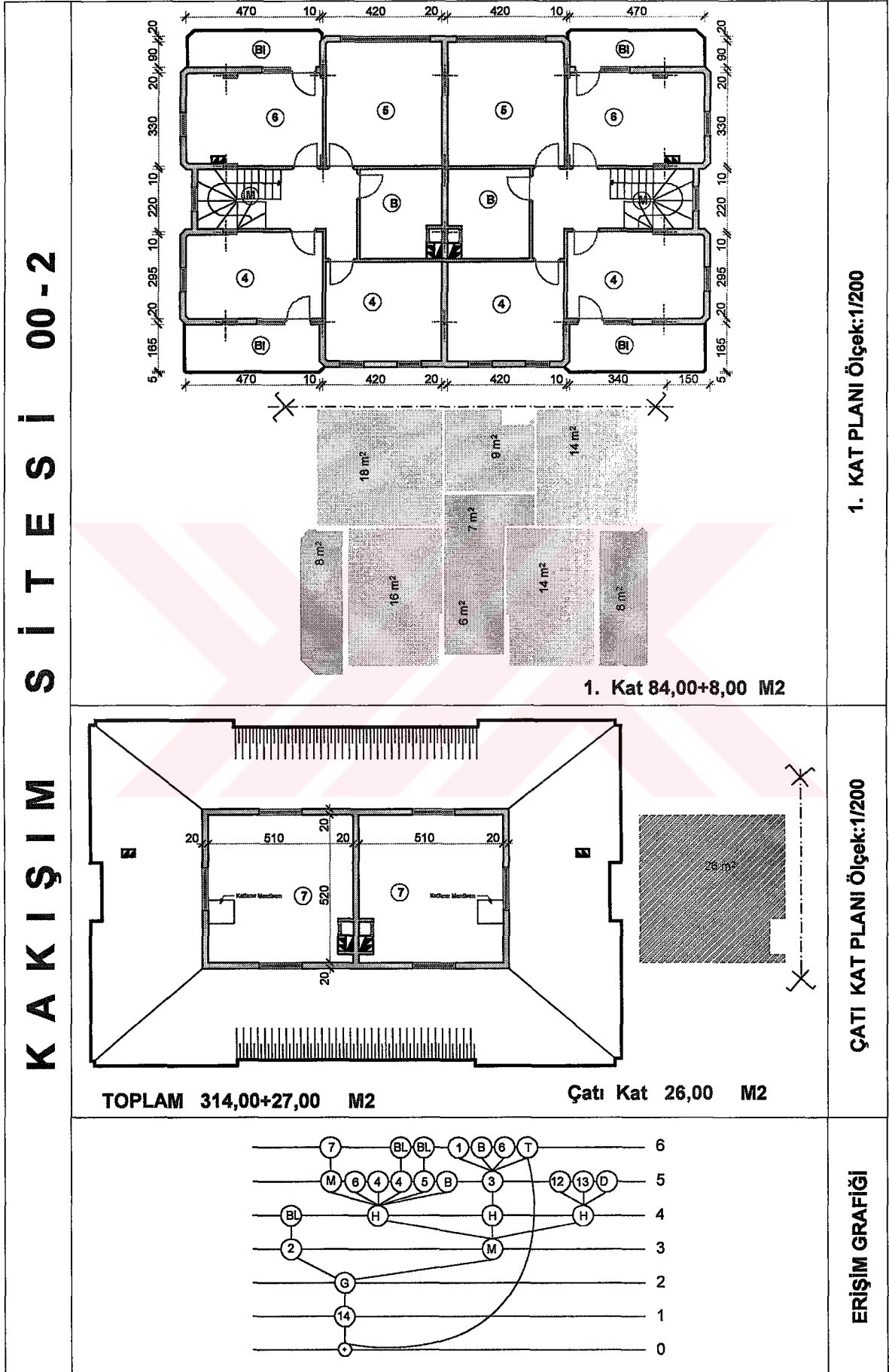

GÖRÜNÜŞLER

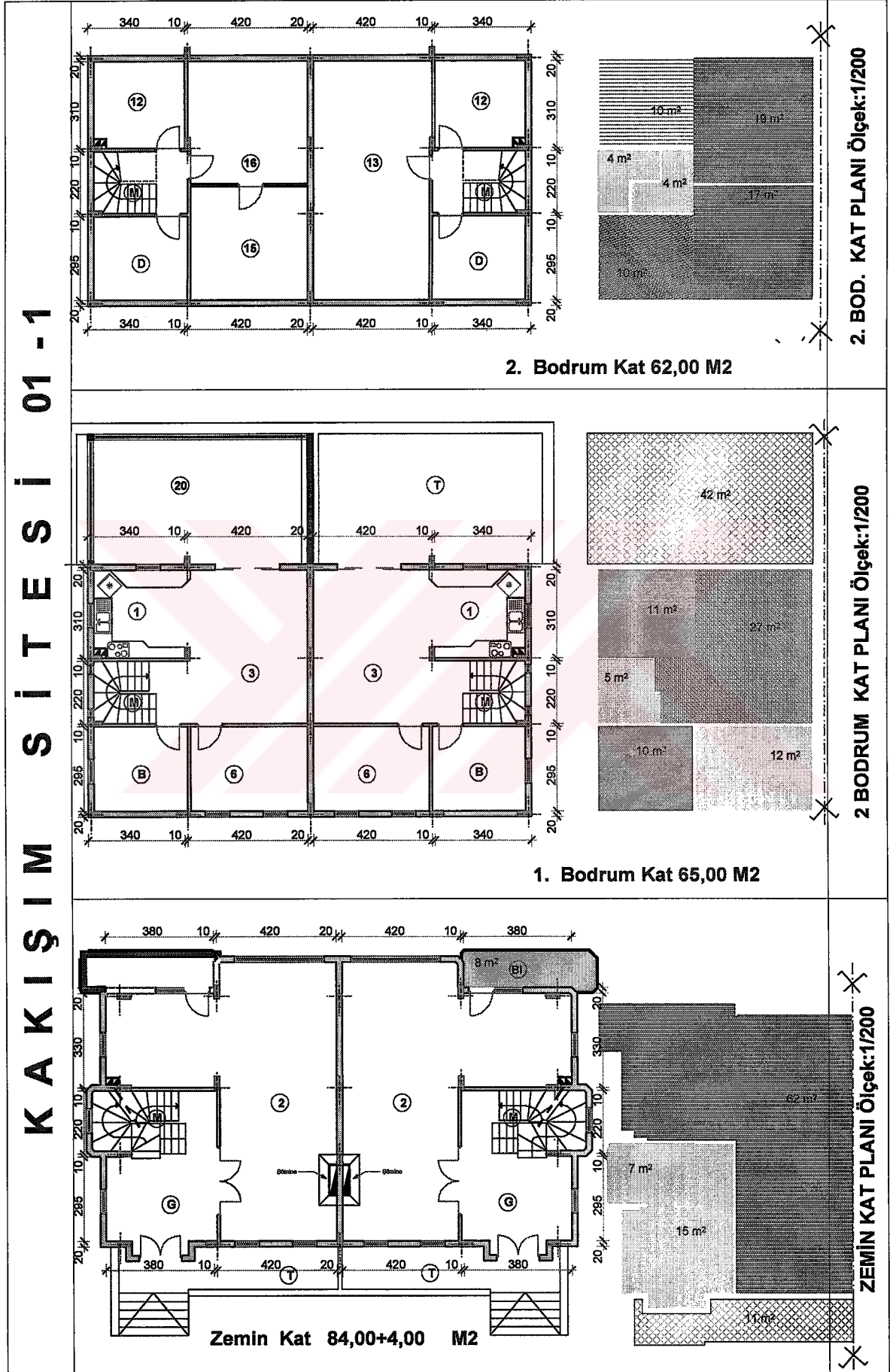
Tablo 40. Kakişim sitesi konutların orjinal planı ve erişim grafiği

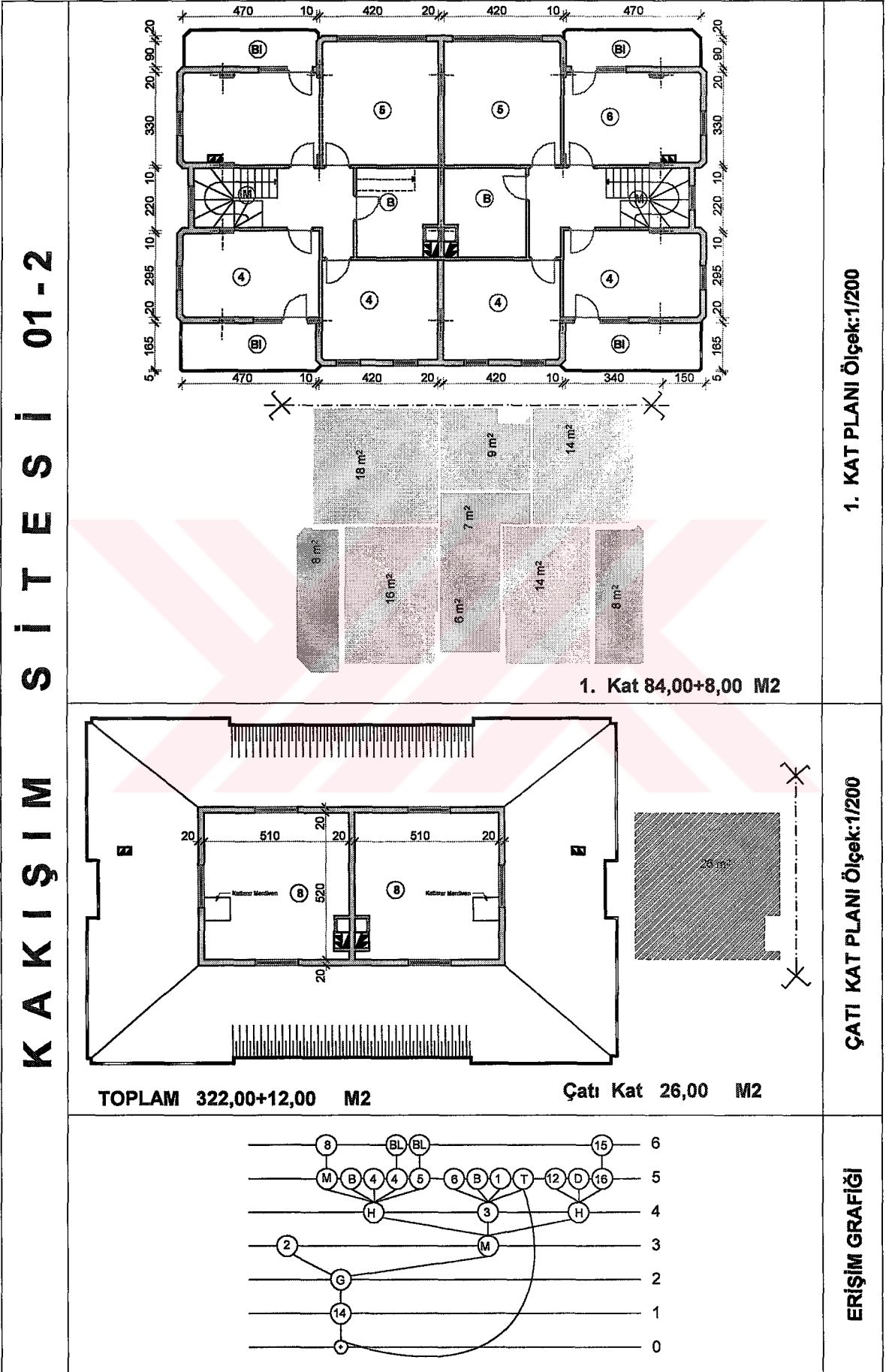
Tablo 40' in devamı

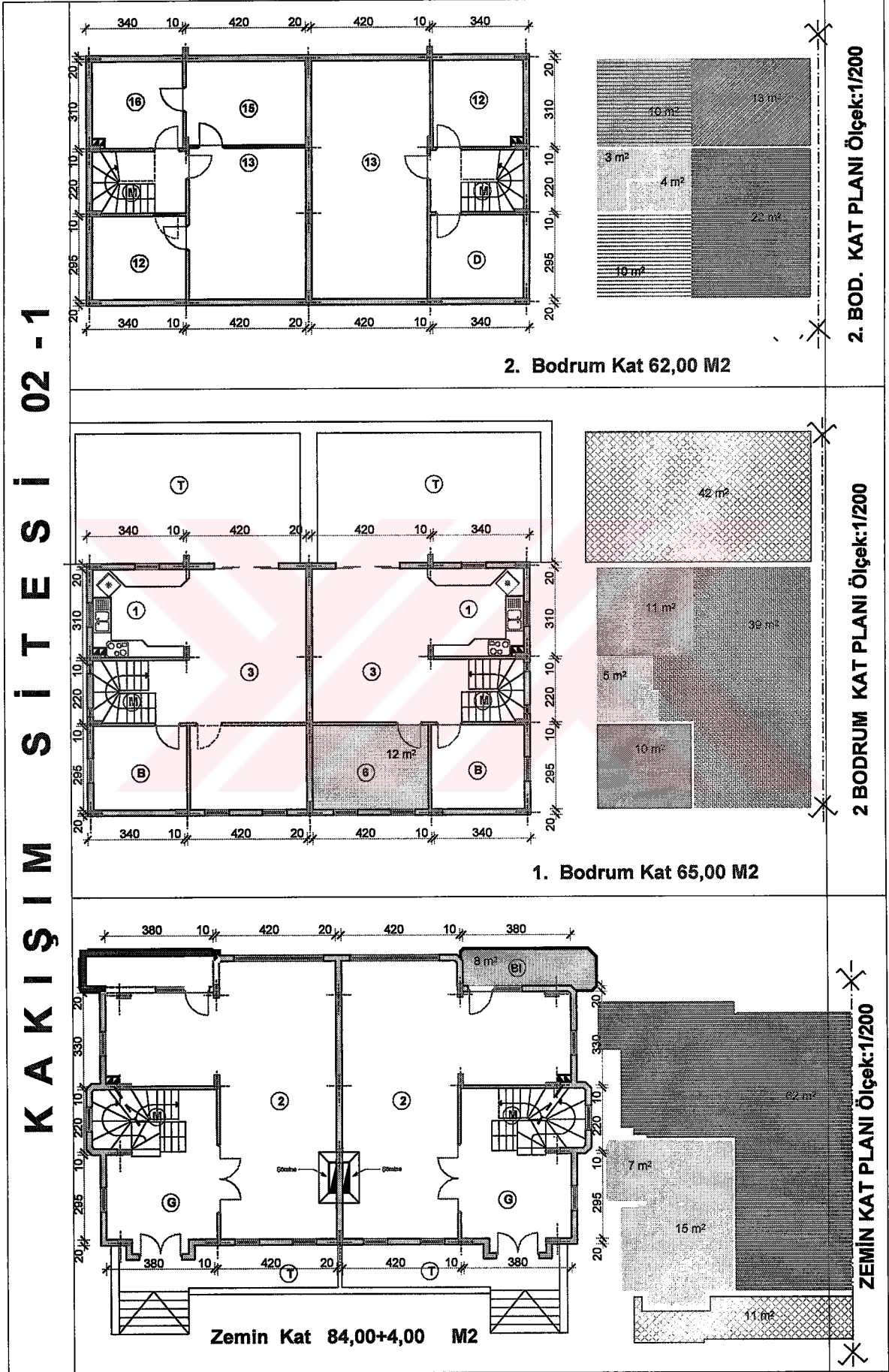
Tablo 41. Kakışım sitesi 1. konutun planları, ve erişim grafiği

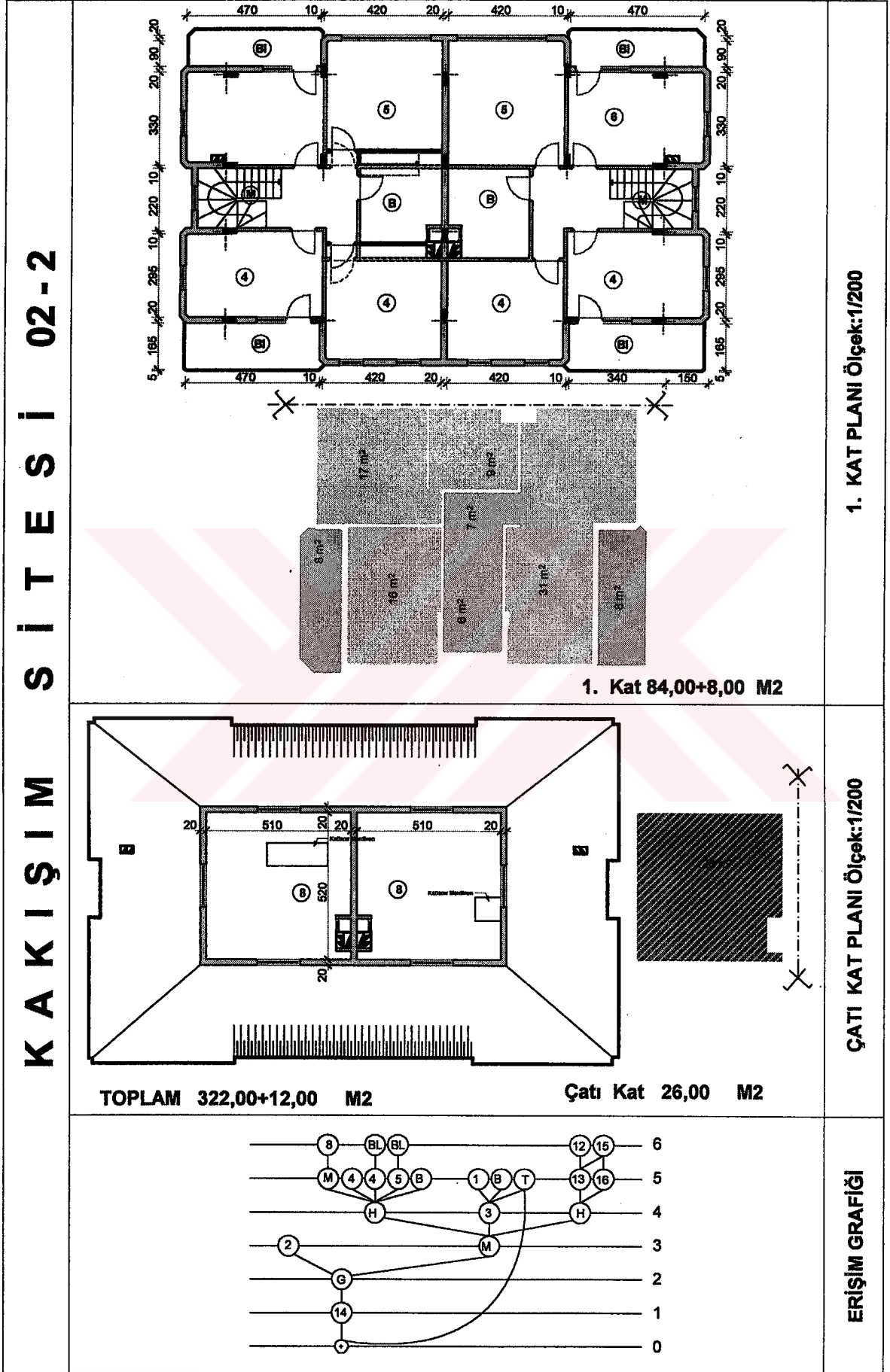
Tablo 41' in devamı

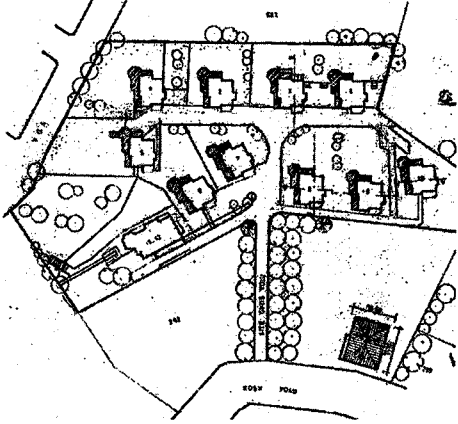

Tablo 42. Kakışım sitesi 2. konutun planları ve erişim grafiği

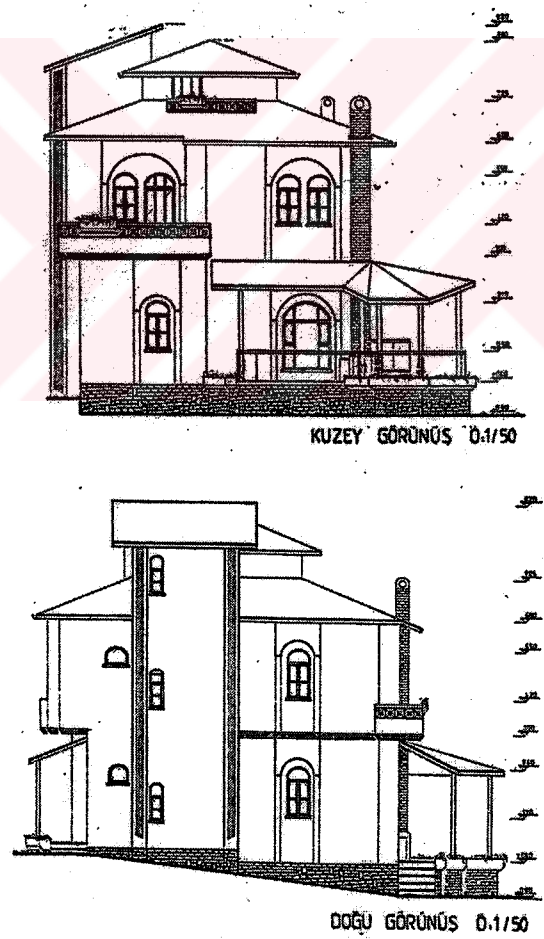
Tablo 42' nin devamı

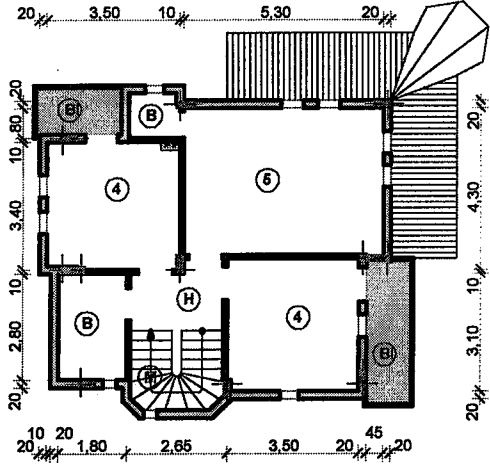
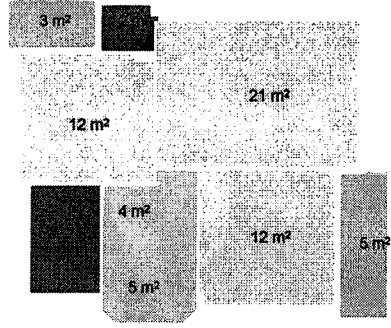
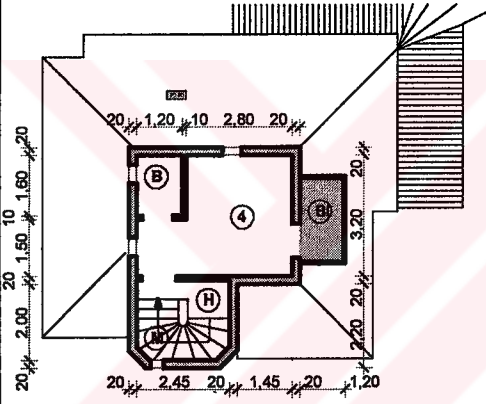
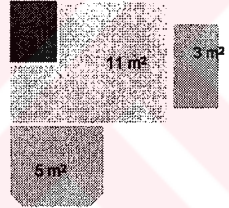
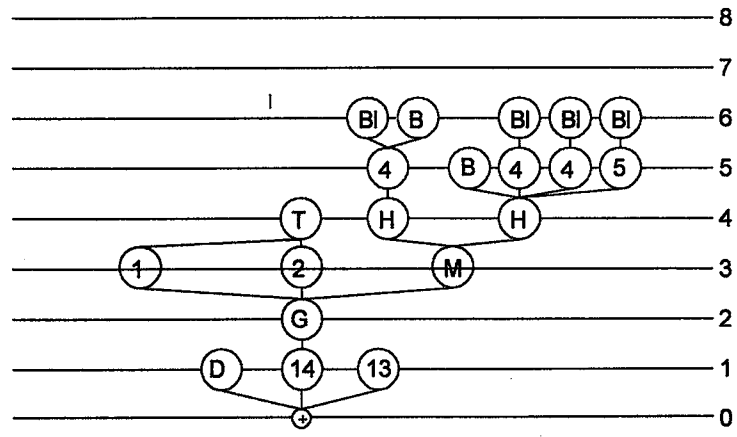
Tablo 43. Necatibey sitesi konum planı, konutların görünüşü ve kesitleri

NECATİBEY SİTESİ 00		KONUM PLANI
		GENEL GÖRÜNÜMLER

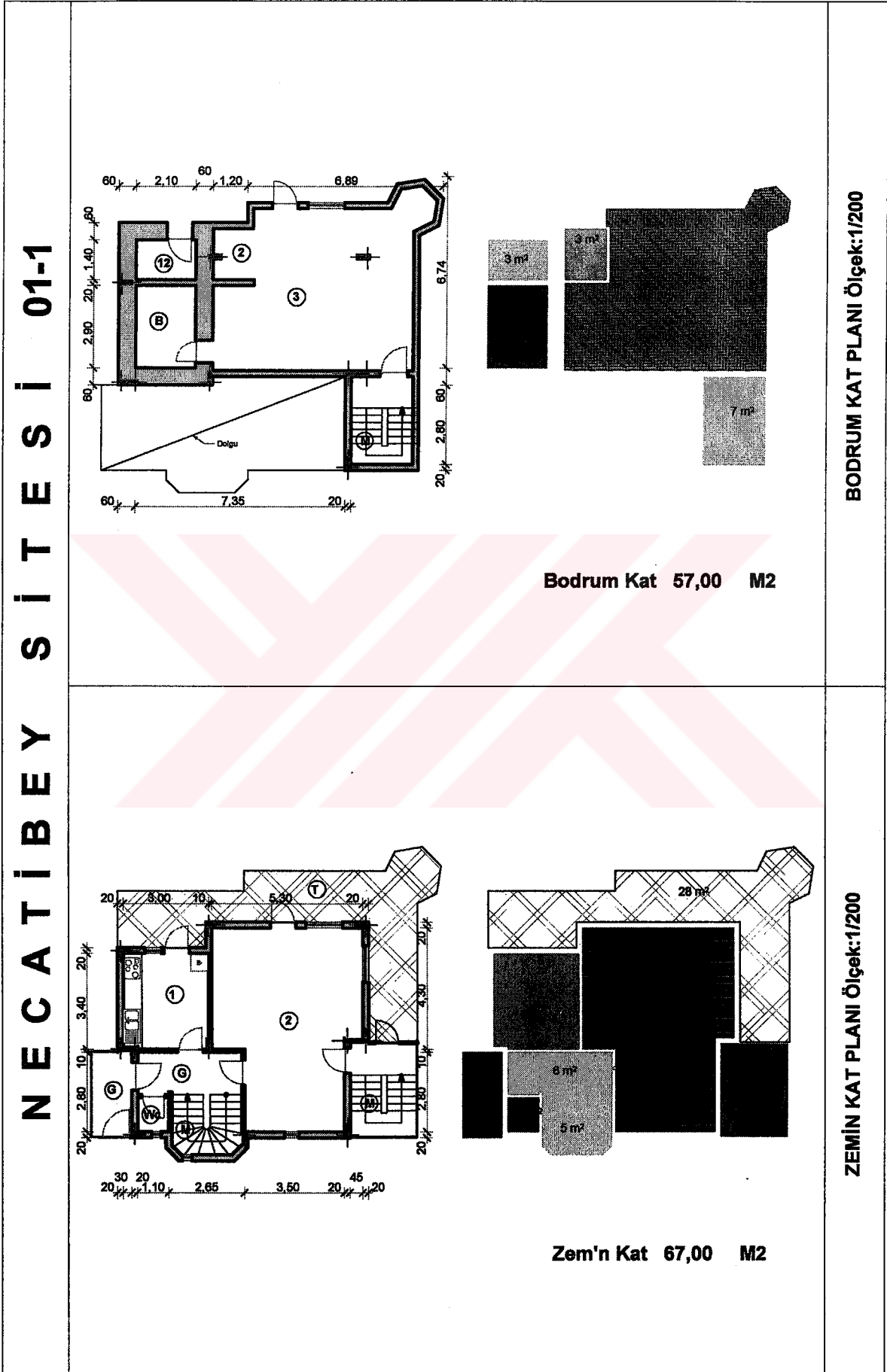
Tablo 43'ün devamı

NECATİBEY SİTESİ 00-0	 <p>TADİL EDİLMİŞ A.A. KESİTİ 0.1/50</p>	KESİTLER
	 <p>KUZAY GÖRÜNÜŞÜ 0.1/50</p> <p>DOĞU GÖRÜNÜŞÜ 0.1/50</p>	GÖRÜNÜŞLER

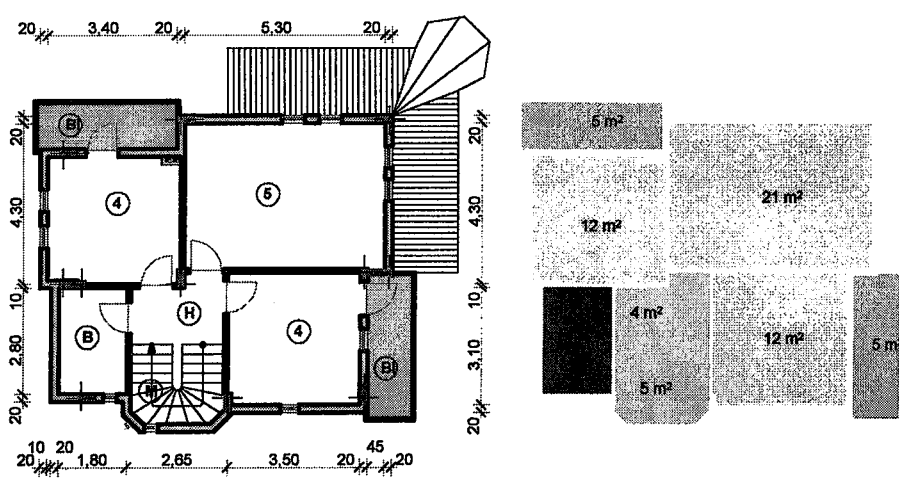
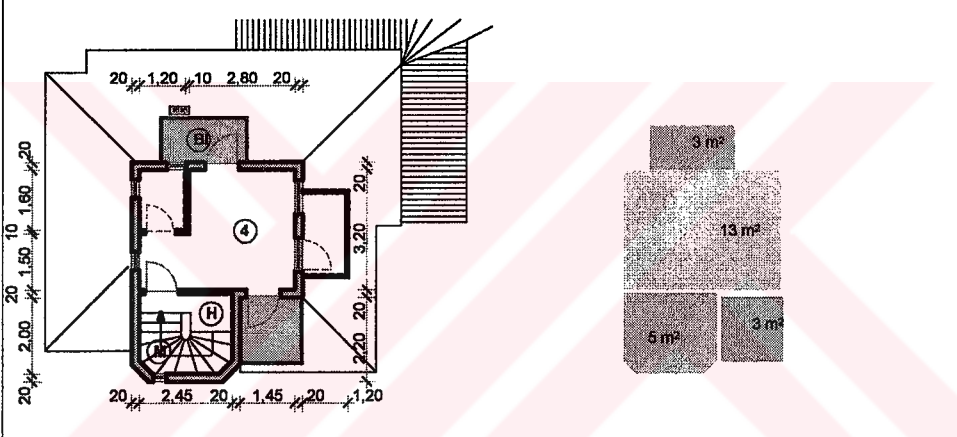
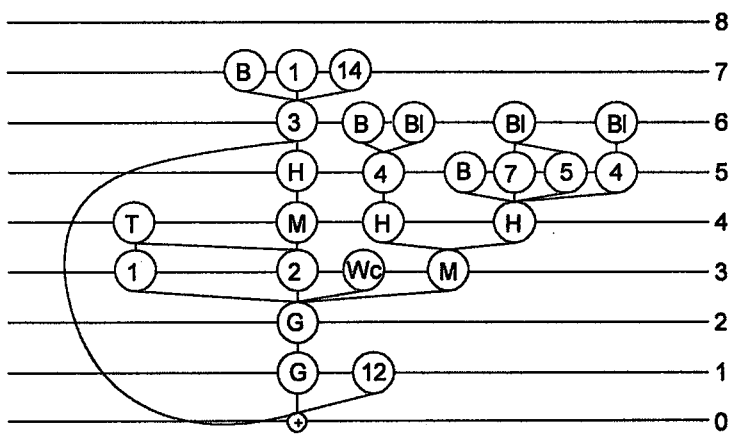
Tablo 44'ün devamı

NECATİBEY SİTESİ 00-2	 <p style="text-align: center;">1.Kat 61,00+4,00 M2</p>		1. KAT PLANI Ölçek:1/200
	 <p style="text-align: center;">TOPLAM 184,00+6,50 M2</p>		ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
		Çatı Kat 18,00+1,50 M2	ERİŞİM GRAFIĞI

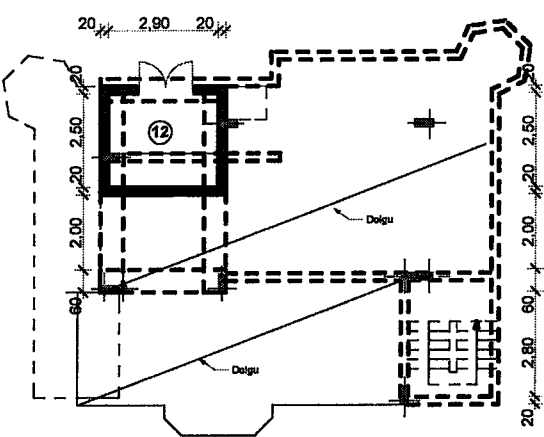
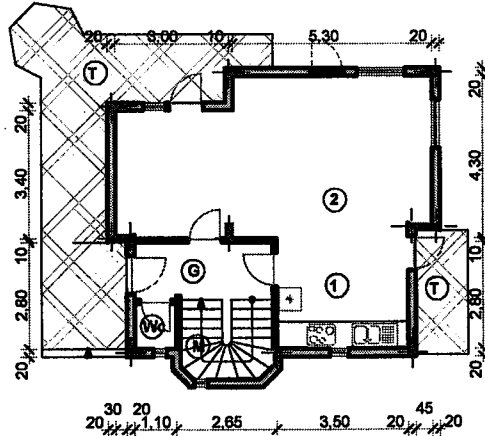
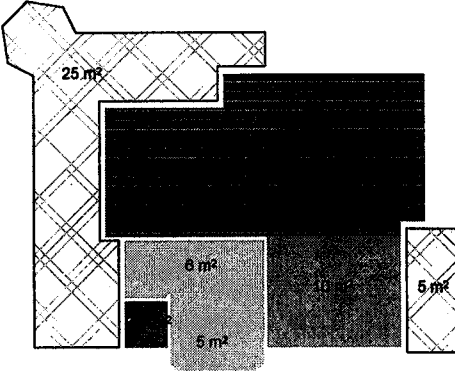
Tablo 45. Necatibey sitesi 1. konutun planları, ve erişim grafiği

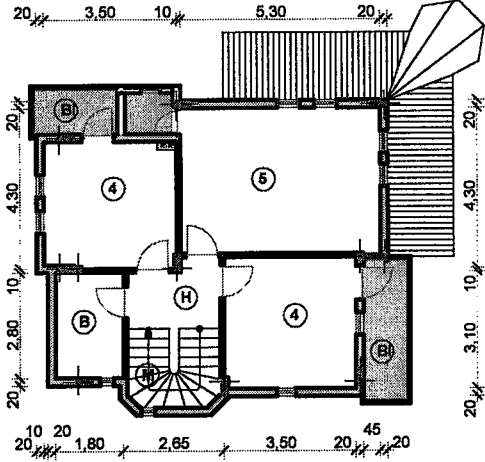
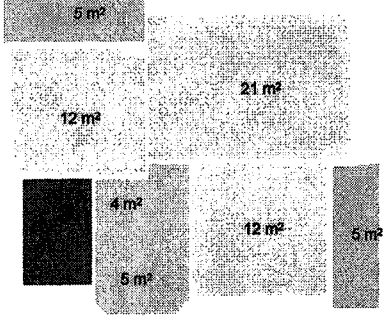
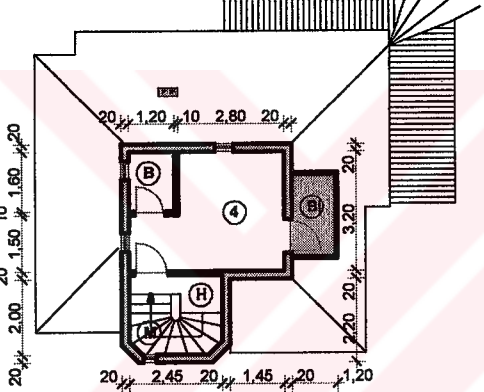
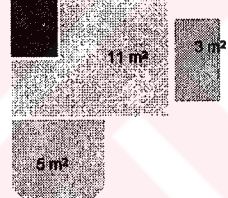
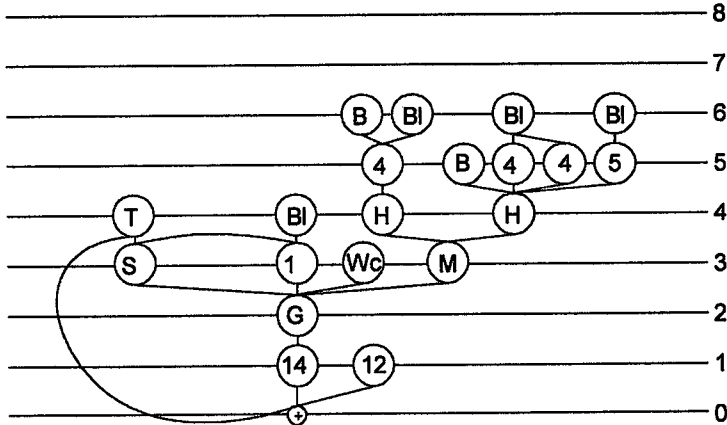
Tablo 45' in devamı

NECATİBEY SİTESİ 01-2	 <p style="text-align: center;">1.Kat 59,00+5,00 M2</p>	1. KAT PLANI Ölçek:1/200
	 <p style="text-align: center;">TOPLAM 201,00+8,00 M2</p> <p style="text-align: center;">Çatı Kat 18,00+3,00 M2</p>	ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
		ERİŞİM GRAFİĞİ

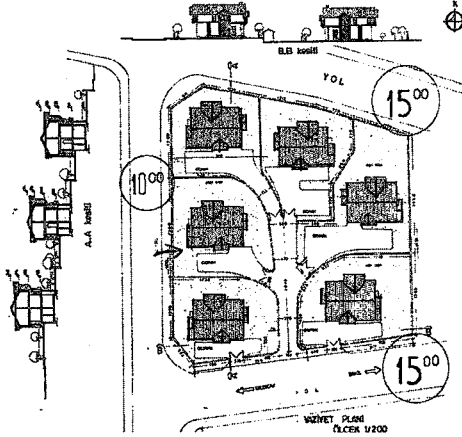

Tablo 46. Necatibey sitesi 2. konutun planları, ve erişim grafiği

NECATİBEY SİTESİ 02-1	 <p style="text-align: center;">Bodrum Kat 7,00 M2</p>	BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	  <p style="text-align: center;">Zem'n Kat 55,00 M2</p>	ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200

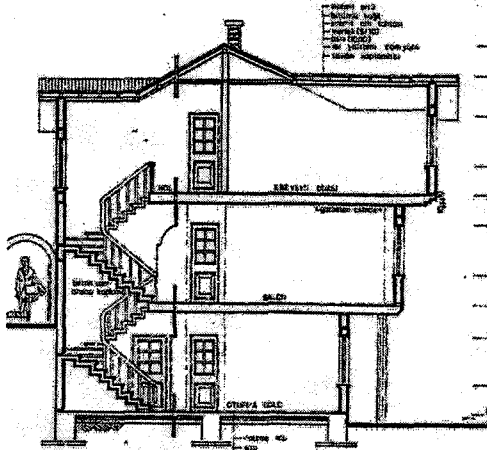
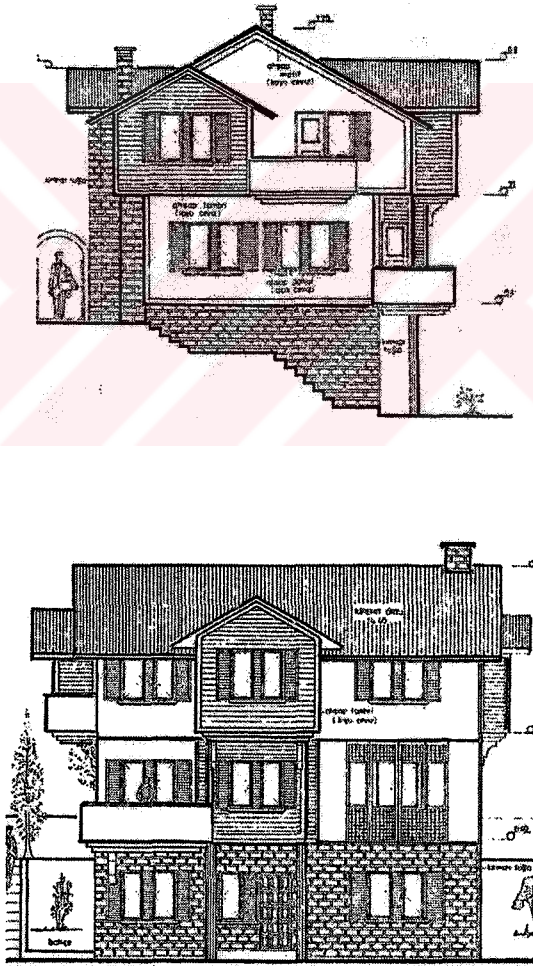
Tablo 46' nın devamı

NECATİBEY SİTESİ 02-2	 <p style="text-align: center;">1.Kat 59,00+5,00 M2</p>		1. KAT PLANI Ölçek:1/200
	 <p style="text-align: center;">TOPLAM 139,00+6,50 M2</p> <p style="text-align: center;">Çatı Kat 18,00+1,50 M2</p>		ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
		ERİŞİM GRAFIĞI	

Tablo 47 Doğakent sitesi konum planı, konutların görünüşü ve kesitleri

DOĞAKENT SİTESİ 00		KONUM PLANI
DOĞAKENT SİTESİ 00		GENEL GÖRÜNÜMLER

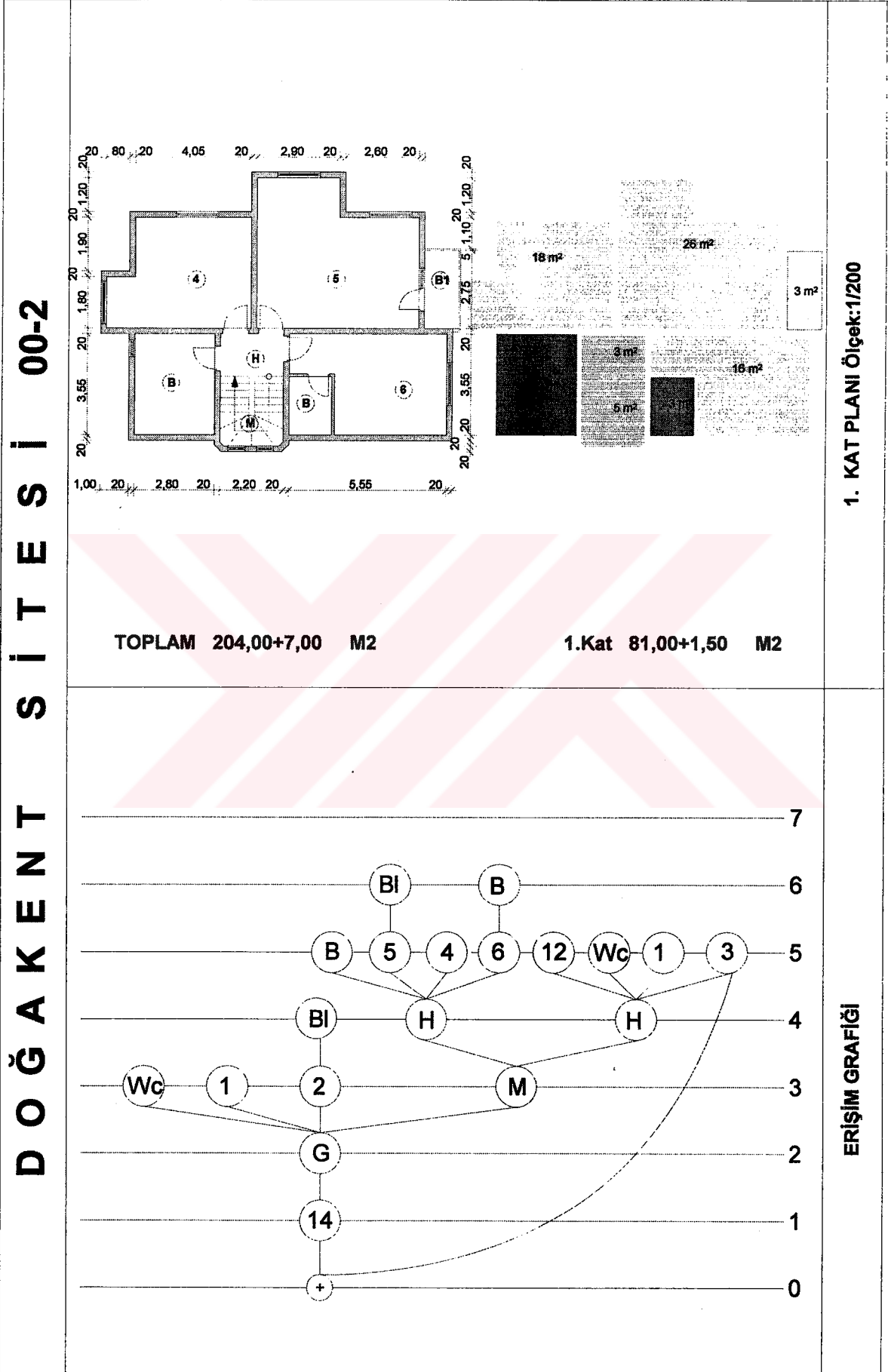
Tablo 47'nin devamı

DOĞAKENT SİTESİ 00-0		KESİTLER
		GÖRÜNÜŞLER

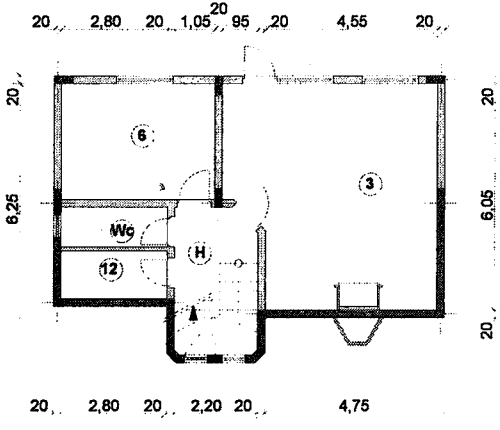
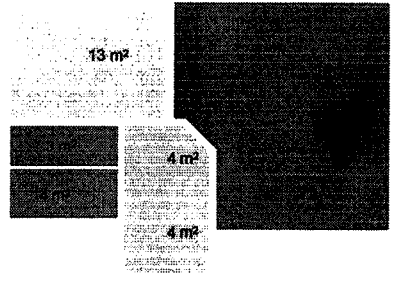
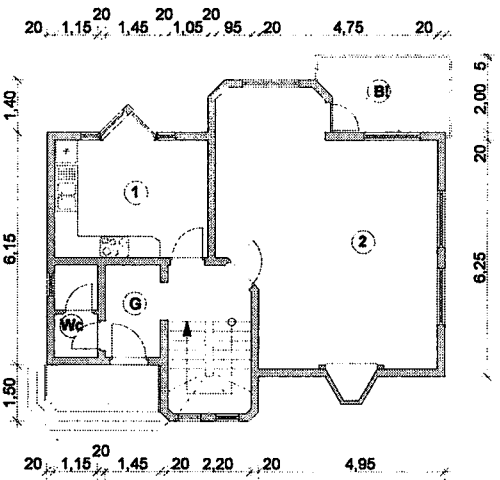
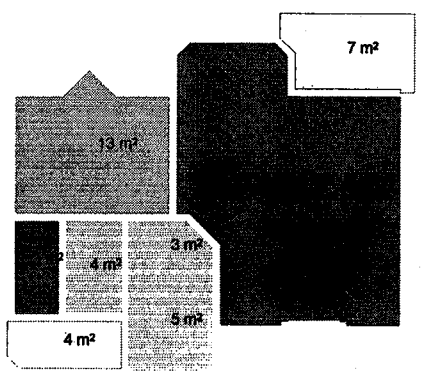
Tablo 48. Doğalenti sitesi konutlarının orjinal planları ve erişim grafiği

DOĞAKENT SİTESİ 00-1	<p style="text-align: center;">20 2,80 20 1,05 95 20 4,55 20</p> <p style="text-align: center;">20 6,25 20 6,05 20</p> <p style="text-align: center;">20 2,80 20 2,20 20 4,75</p>	<p style="writing-mode: vertical-rl; text-orientation: mixed; font-weight: bold;">BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200</p>
	<p style="font-weight: bold; font-size: 18px;">Bodrum Kat : 59,00 M2</p>	
	<p style="text-align: center;">20 1,15 20 1,45 20 20 1,05 95 20 4,75 20</p> <p style="text-align: center;">1,40 6,15 20 2,00 5 20 6,25</p> <p style="text-align: center;">20 1,15 20 1,45 20 2,20 20 4,95</p>	<p style="writing-mode: vertical-rl; text-orientation: mixed; font-weight: bold;">ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200</p>
	<p style="font-weight: bold; font-size: 18px;">Zemin Kat 64,00+5,50 M2</p>	

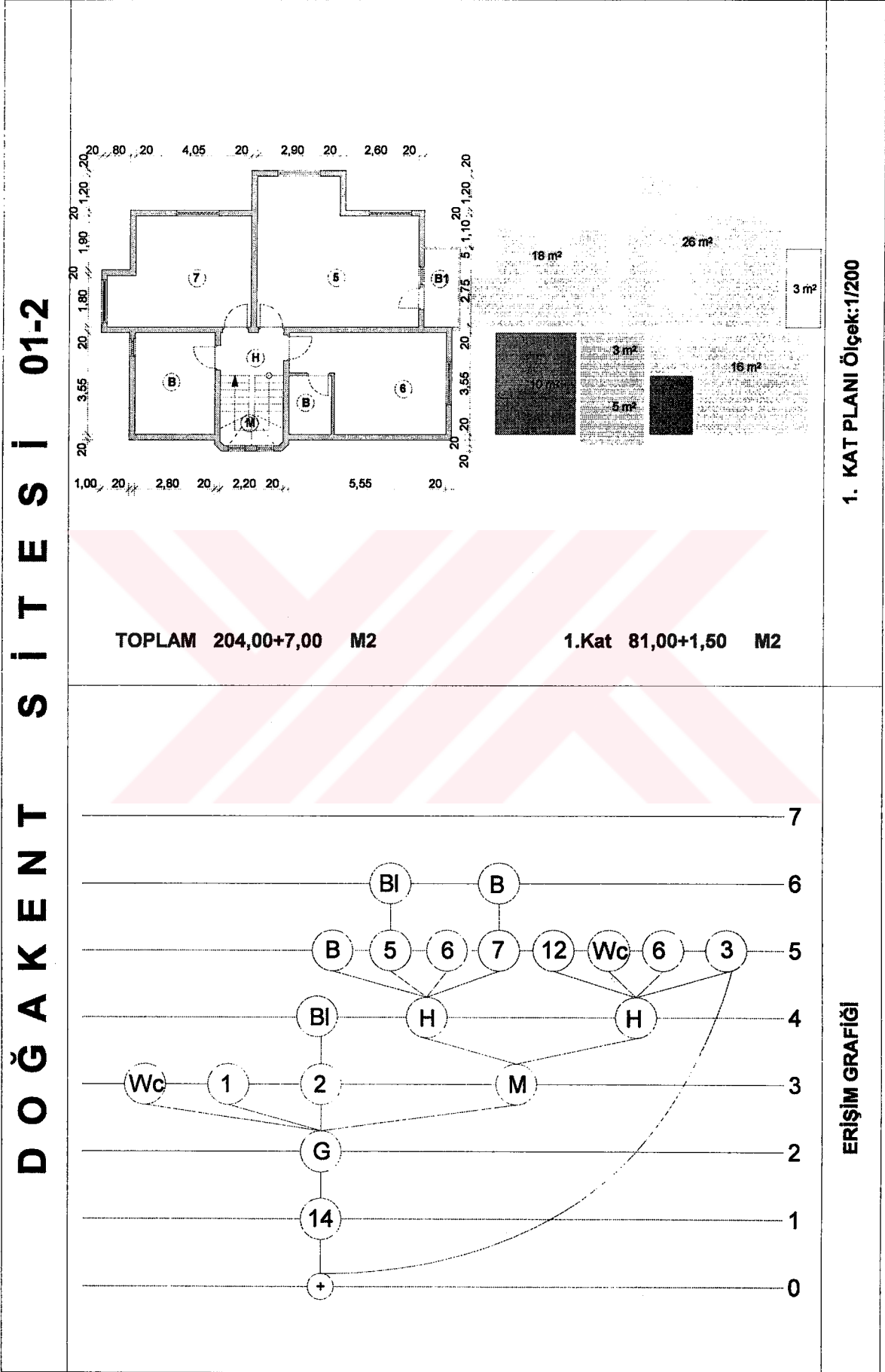
Tablo 48' in devamı

Tablo 49. Doğakent sitesi 1. konutun planları, ve erişim grafiği

DOĞAKENT SİTESİ 01-1			BODRUM KAT PLANI Ölçek:1/200
	<p>Bodrum Kat : 59,00 M2</p>		
			ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200
	<p>Zemin Kat 64,00+5,50 M2</p>		

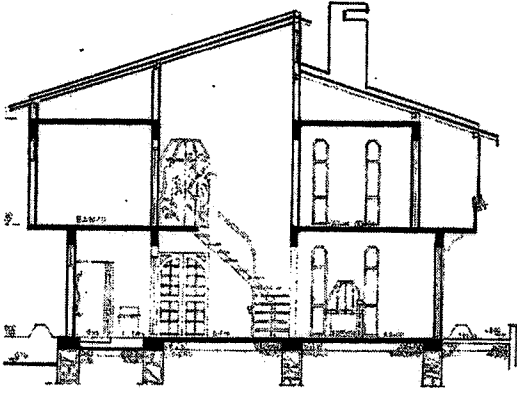
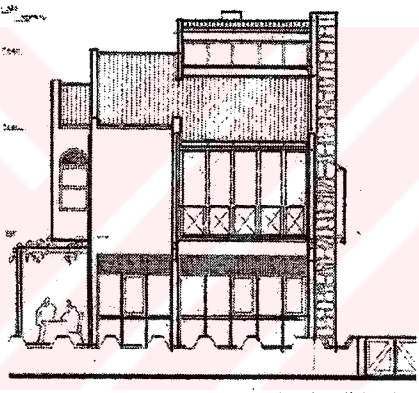
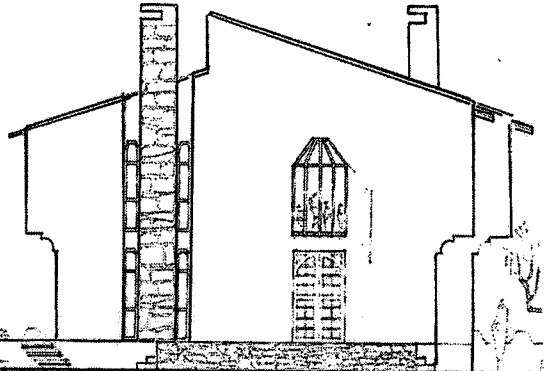
Tablo 49' un devamı

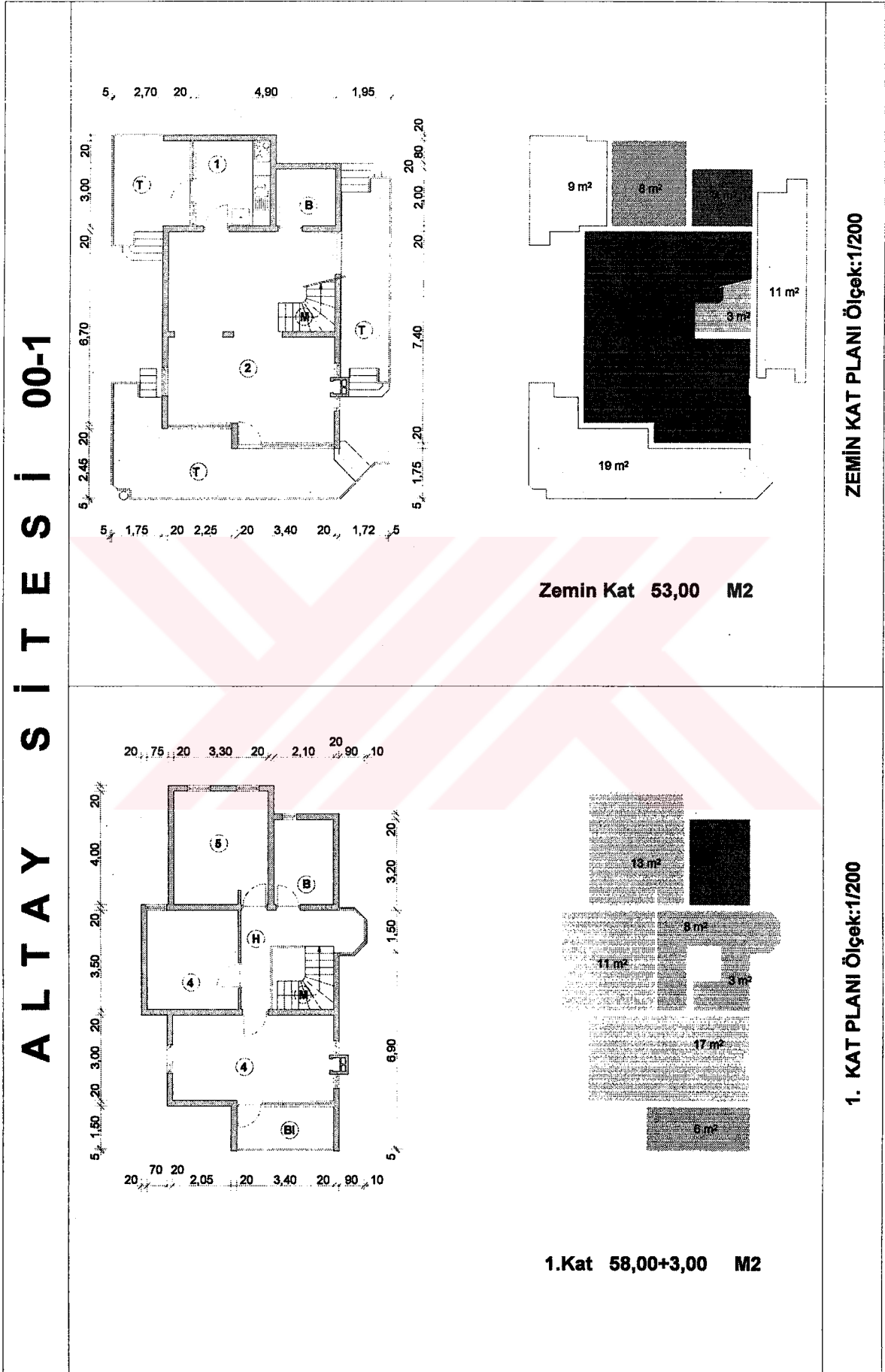
Tablo 50. Altay sitesi konum planı, konutların görünüşü ve kesitleri

A L T A Y S İ T E S İ 00		KONUM PLANI
		GENEL GÖRÜNÜMLER

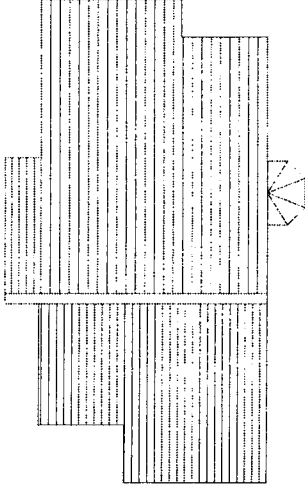
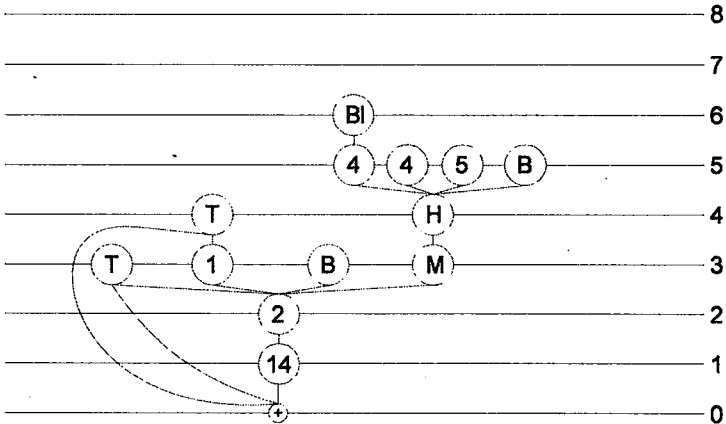
Tablo 50'nin devamı

ALTA Y S İ T E S İ 00-0		KESİTLER
	 <p>Bina ön görünüşü 1:50</p> <p>bina gıns cephesi 1:50</p>	GÖRÜNÜŞLER

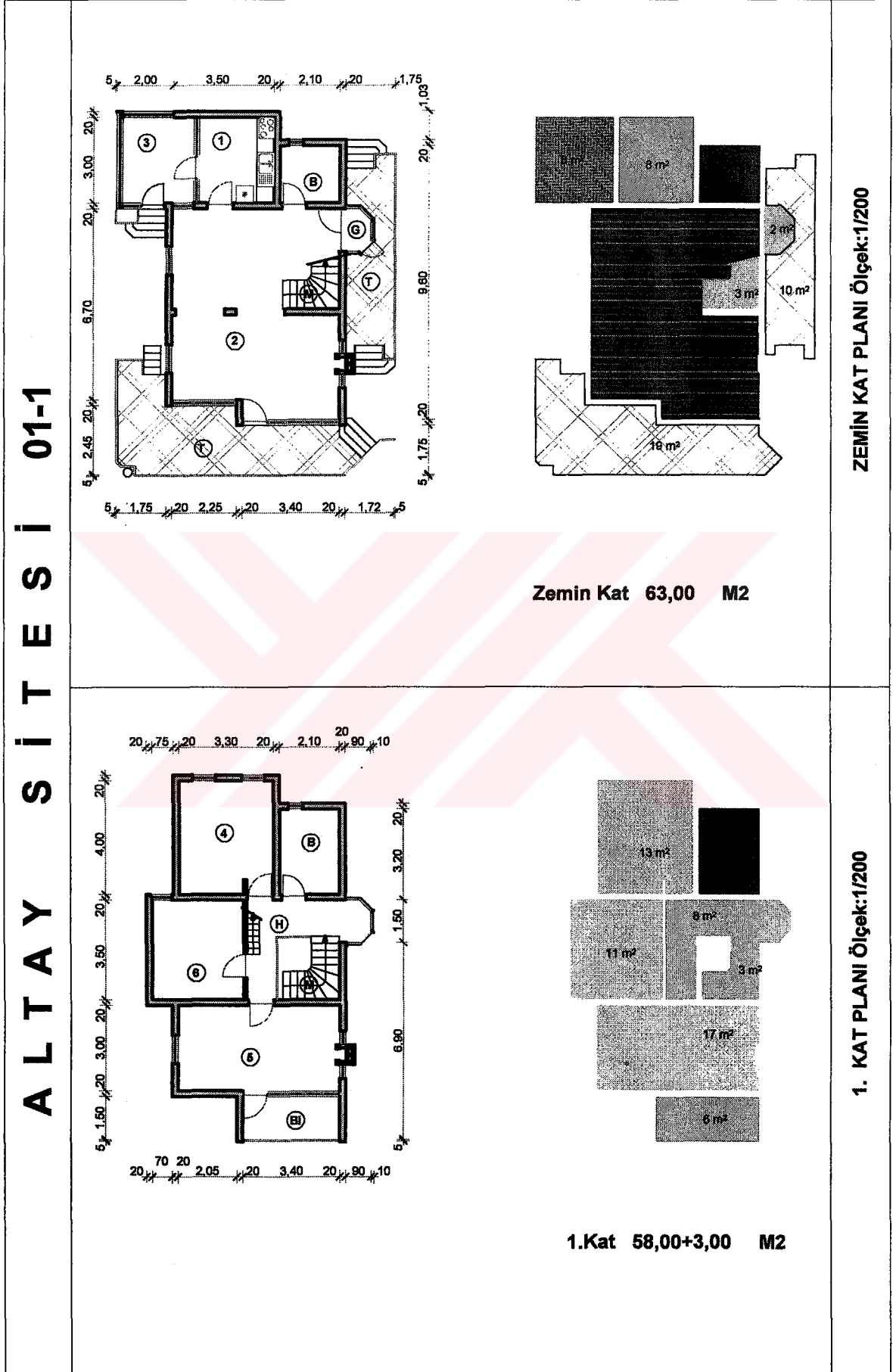
Tablo : 51. Altay sitesi konutlarının orjinal planları ve erişim grafiği

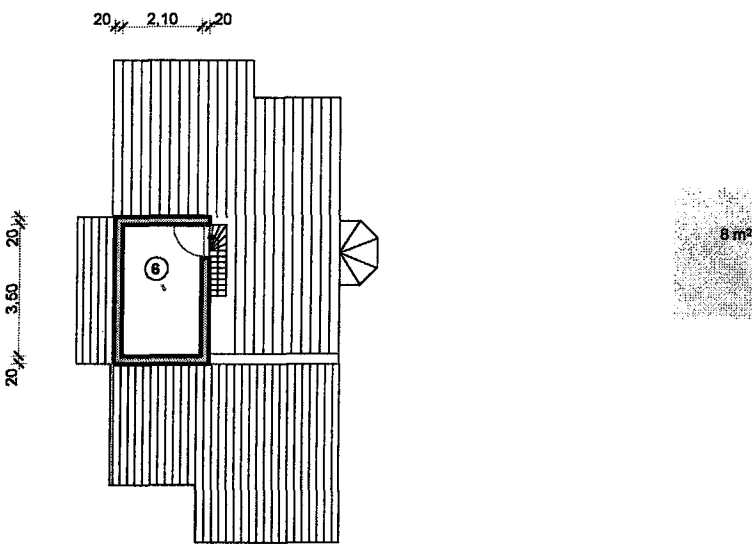
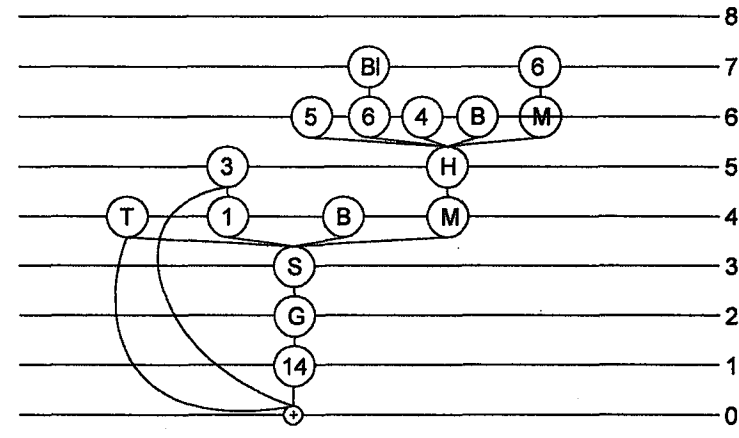
Tablo : 51' in devamı

ALTAY SİTESİ 00-2		ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
	<p>TOPLAM 111,00+4,00 M2</p> <p>Çatı Kat 0,00 M2</p>	
		ERİŞİM GRAFIĞI

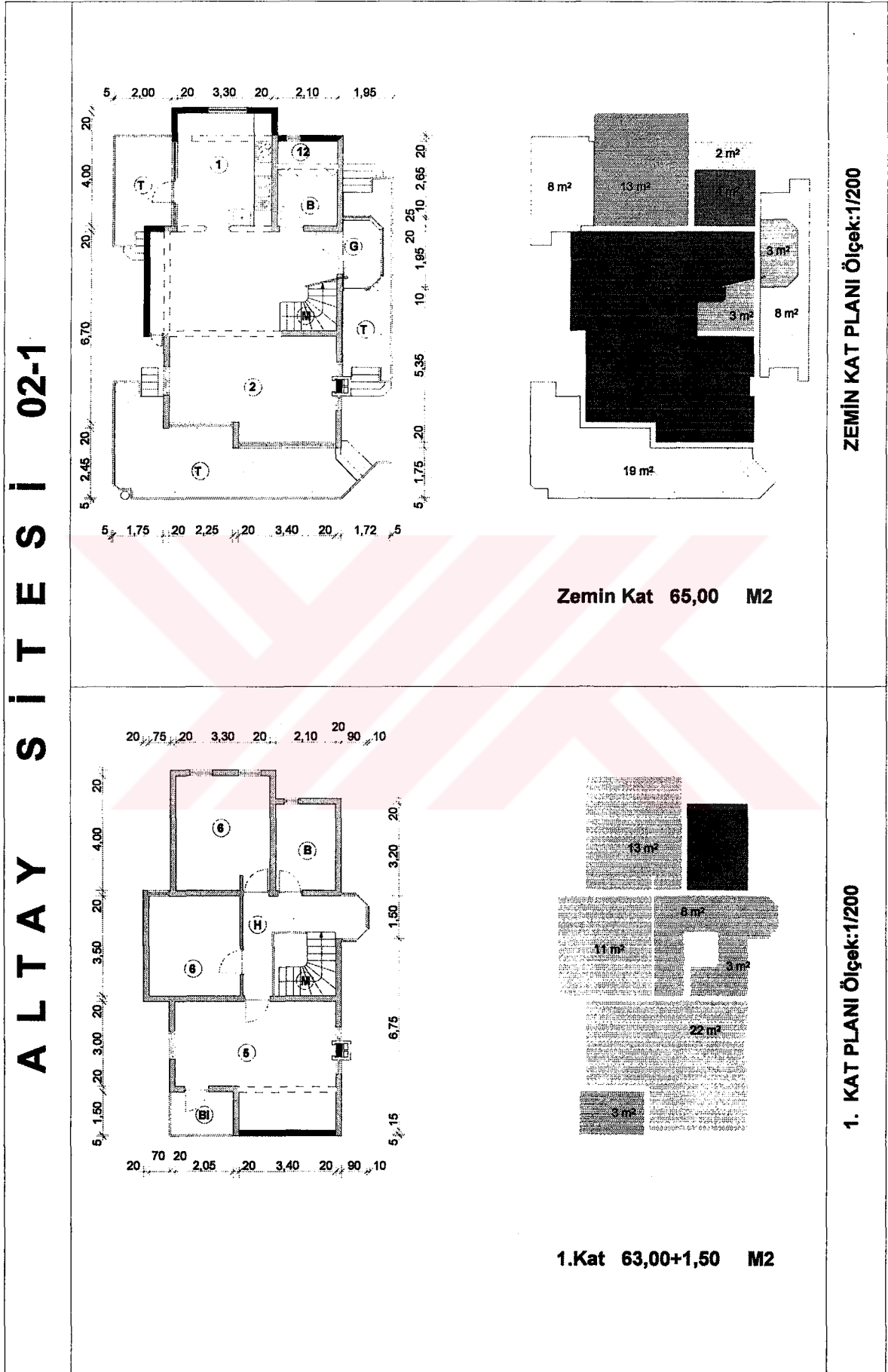
Tablo 52. Altay sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği

Tablo 52' nin devamı

ALTA Y S İ T E S İ 01-2		ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
	<p>TOPLAM 129,00+3,00 M2</p> <p>Çatı Kat 8,00 M2</p>	
		ERİŞİM GRAFİĞİ

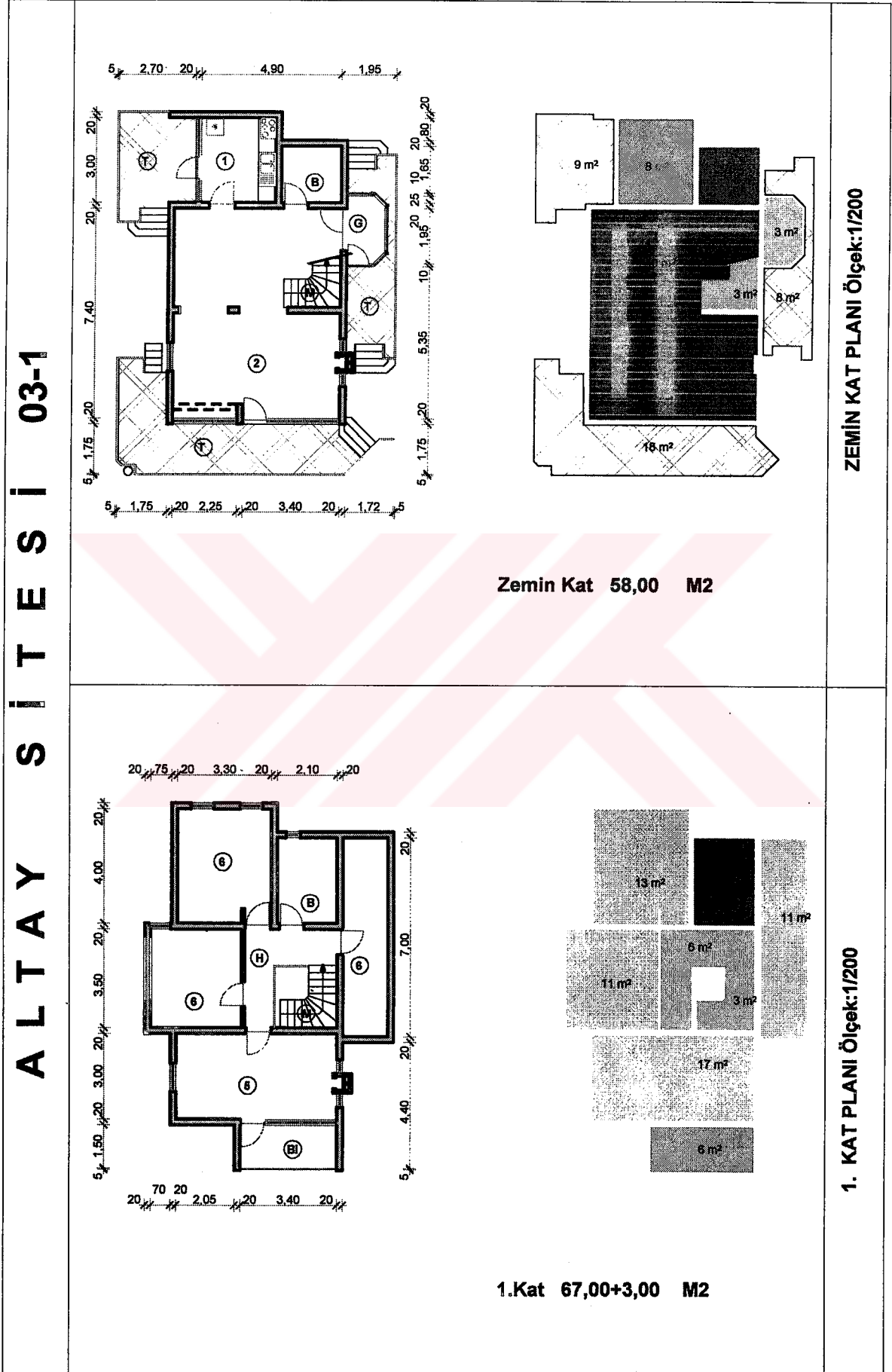
Tablo 53. Altay sitesi 2. konutun planları, ve erişim grafiği

Tablo 53' ün devamı

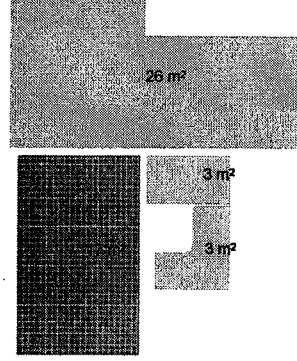
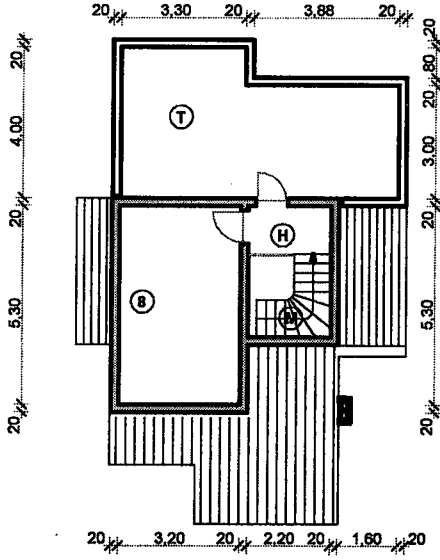
ALTAY SİTESİ 02-2			ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
	TOPLAM 171,00+1,50 M2	Çati Kat 42,00 M2	
		ERİŞİM GRAFİĞİ	

Tablo 54. Altay sitesi 3. konutun planları ve erişim grafiği

Tablo 54' ün devamı

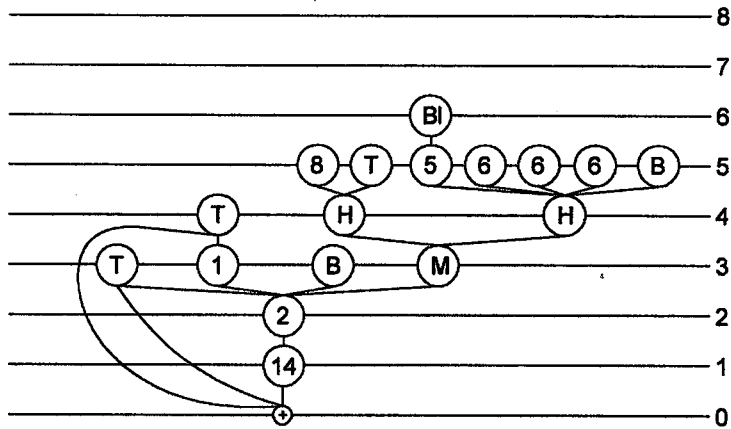
ALTA Y S İ T E S İ 03-2

TOPLAM 148,00+16,00 M2

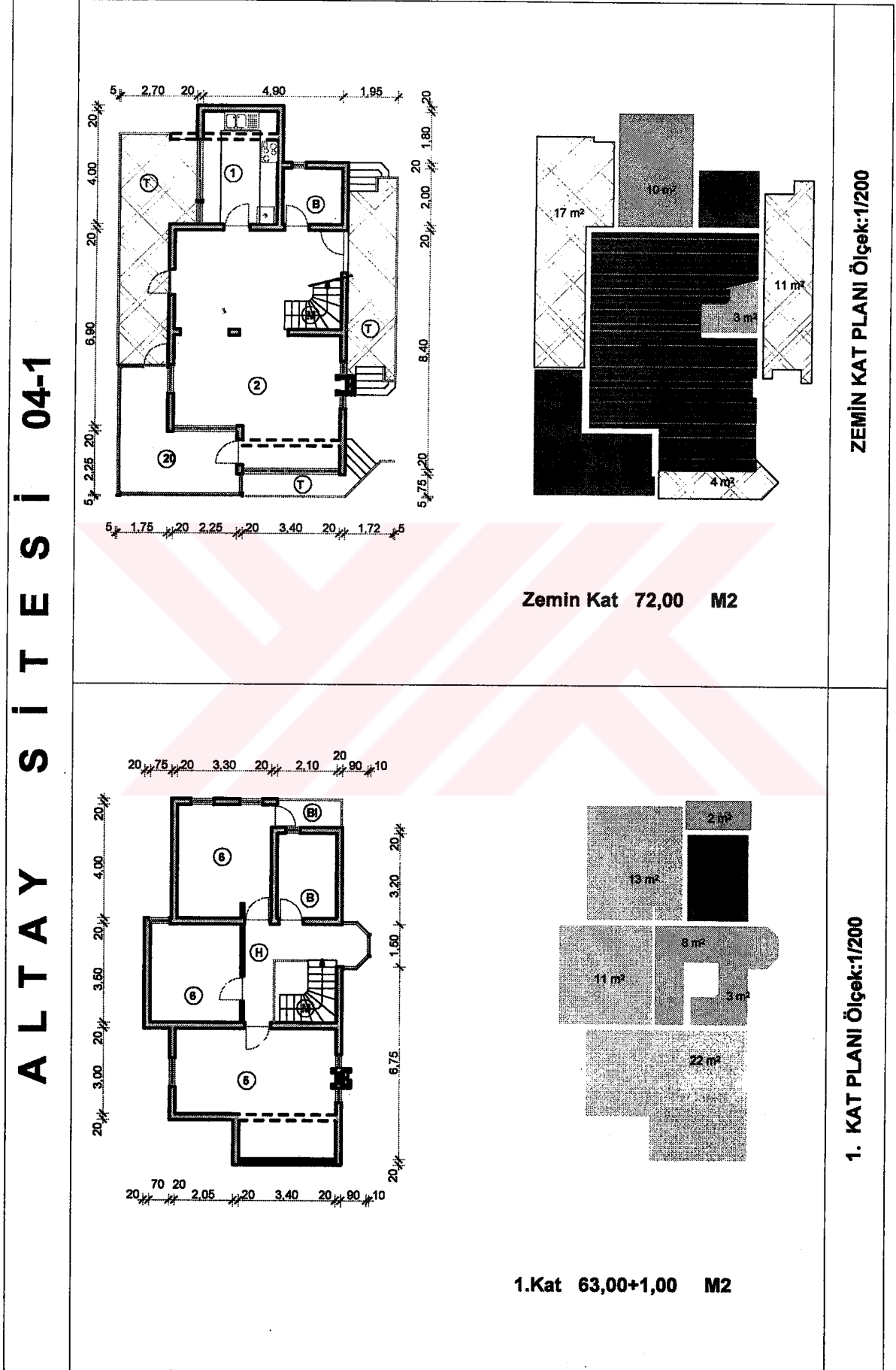
Çati Kat 23,00+13,00 M2

ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200

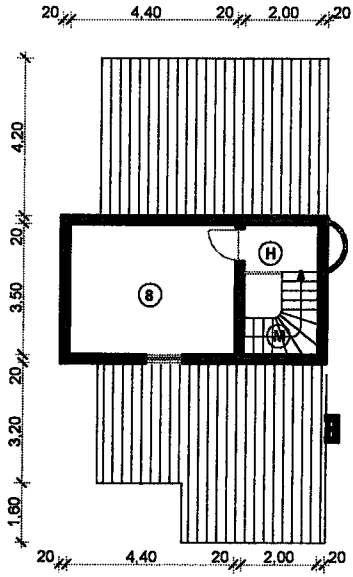
ERİŞİM GRAFİĞİ

Tablo 55. Altay sitesi 4. konutun planları ve erişim grafiği

Tablo 55' in devamı

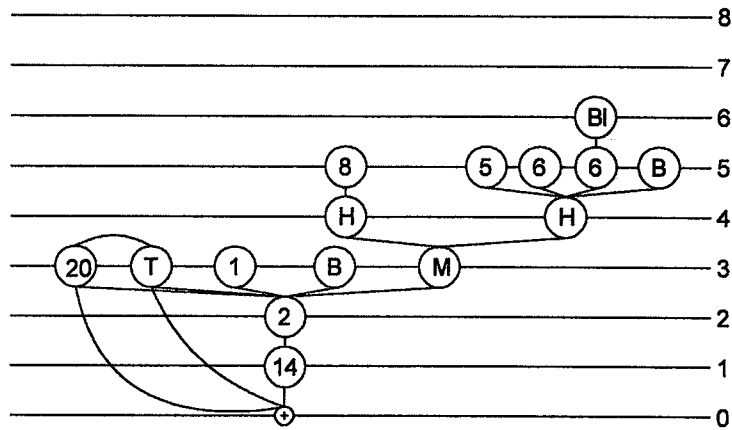
ALTA Y S İ T E S İ 04-2

TOPLAM 156,00+1,00 M2

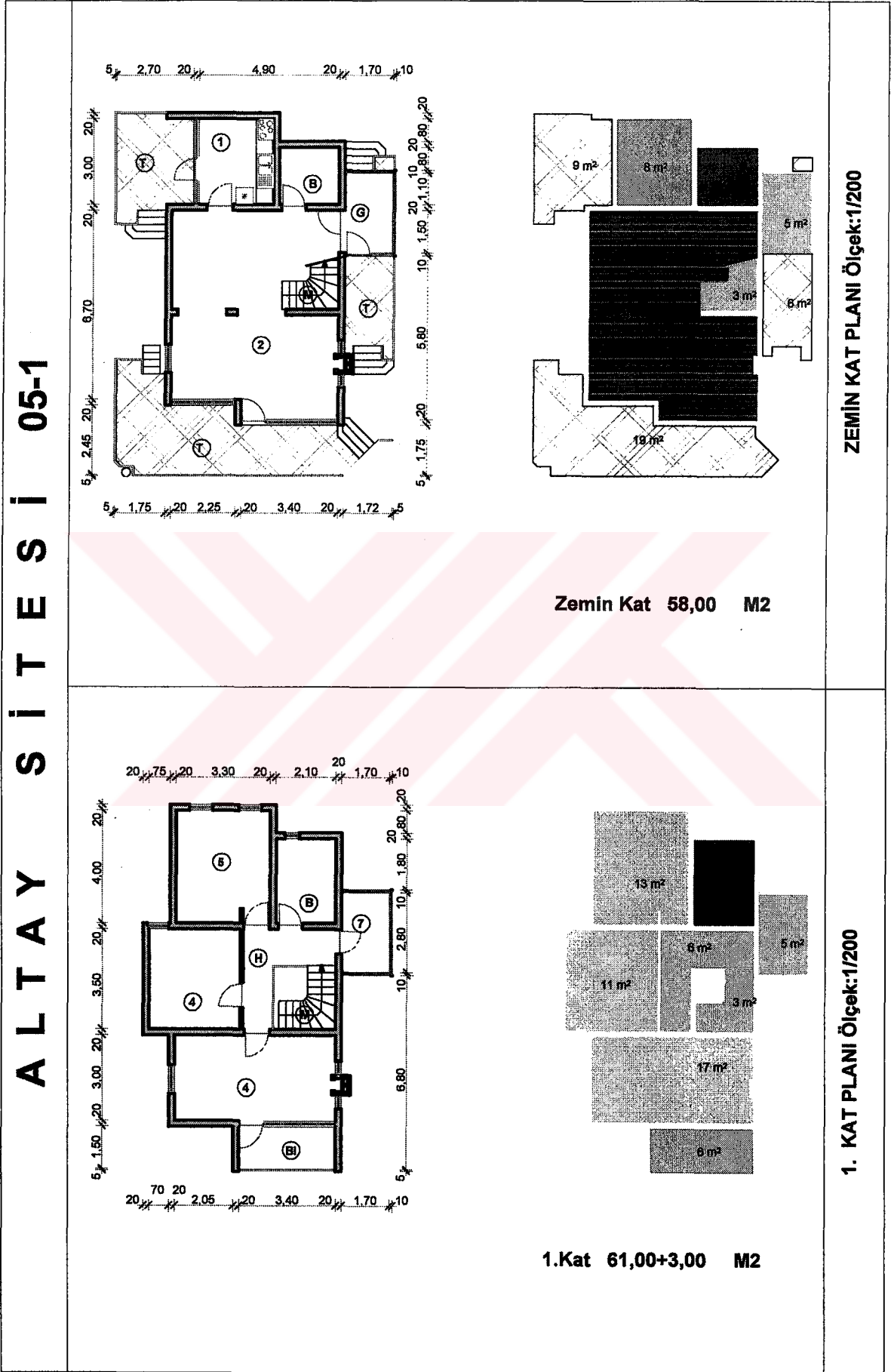
Çatı Kat 21,00 M2

ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200

ERİŞİM GRAFIĞI

Tablo 56. Altay sitesi 5. konutun planları ve erişim grafiği

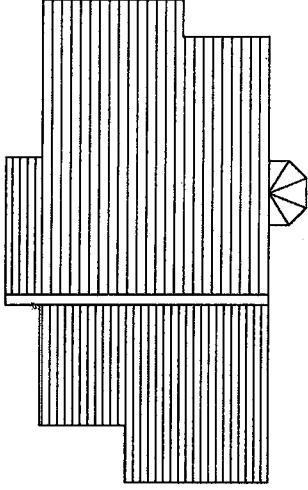
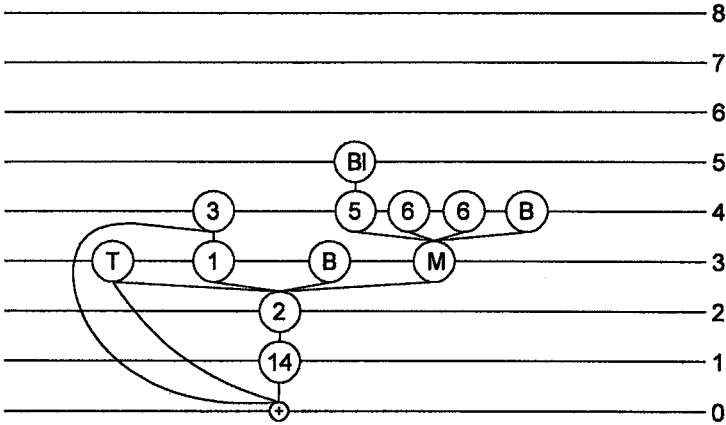
Tablo 56' nin devamı

ALTAY SİTESİ 05-2		ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
	TOPLAM 140,00 M2	Çatı Kat 21,00 M2
		ERİŞİM GRAFİĞİ

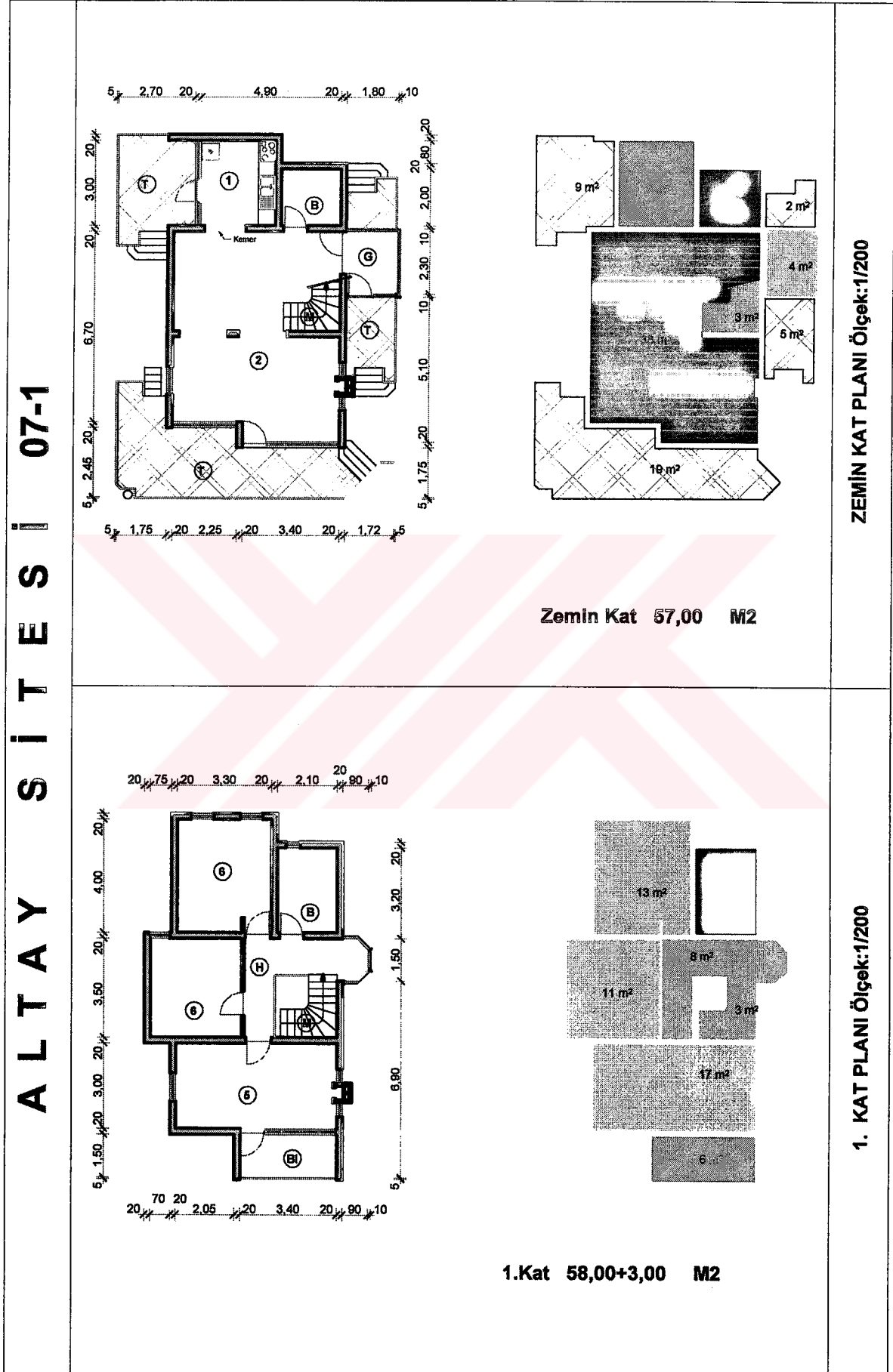
Tablo 57. Altay sitesi 6. konutun planları ve erişim grafiği

ALTAY SİTESİ 06-1	<p>Zemin Kat 69,00 M2</p>	ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200
ALTAY SİTESİ 06-1	<p>1.Kat 56,00+3,00 M2</p>	1. KAT PLANI Ölçek:1/200

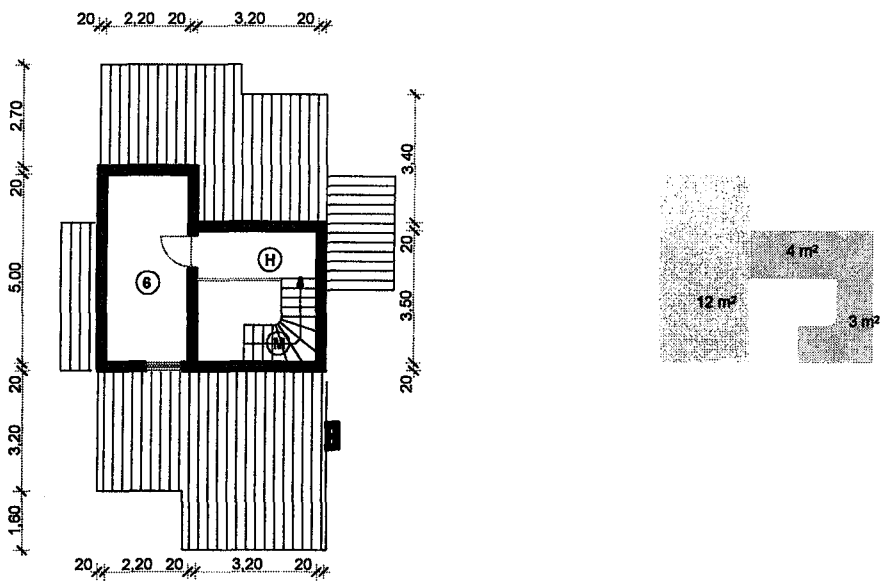
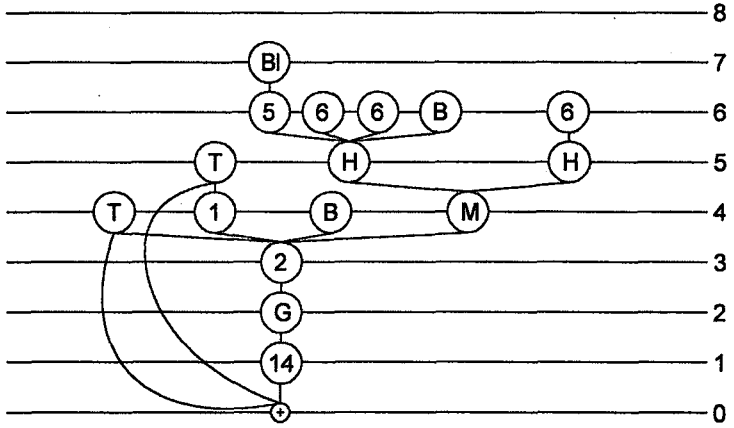
Tablo 57' nin devamı

ALTAY SİTESİ 06-2		ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
	<p>TOPLAM 125,00 M2</p> <p>Çatı Kat 0,00 M2</p>	ERİŞİM GRAFİĞİ
		

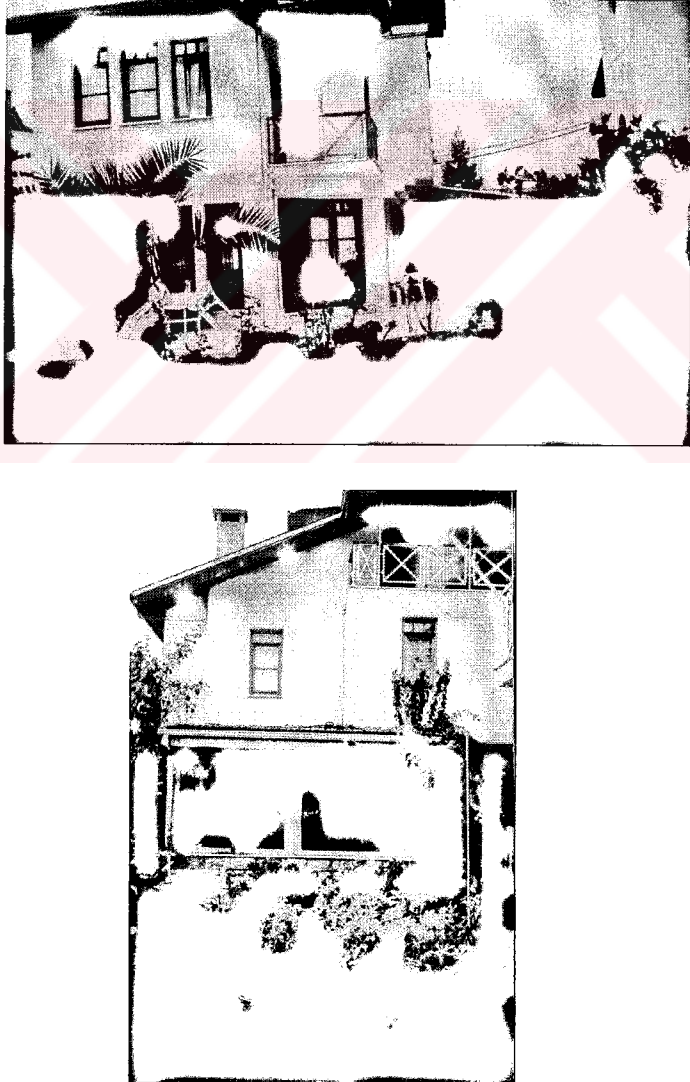
Tablo 58. Altay sitesi 7. konutun planları ve erişim grafiği

Tablo 58' in devamı

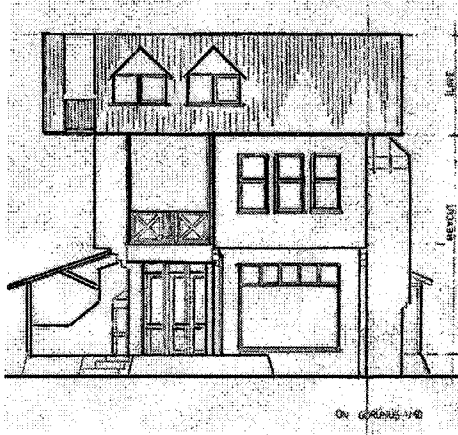
ALTAY SİTESİ 07-2		ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
	<p>TOPLAM 134,00+3,00 M2</p> <p>Çatı Kat 19,00 M2</p>	
		ERİŞİM GRAFİĞİ

Tablo 59. Dalyan sitesi konum planı, konutların görünüşü ve kesitleri

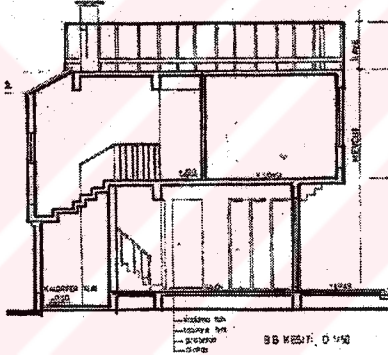
DALYAN SİTESİ 00		KONUM PLANI
		GENEL GÖRÜNÜMLER

Tablo 59'un devamı

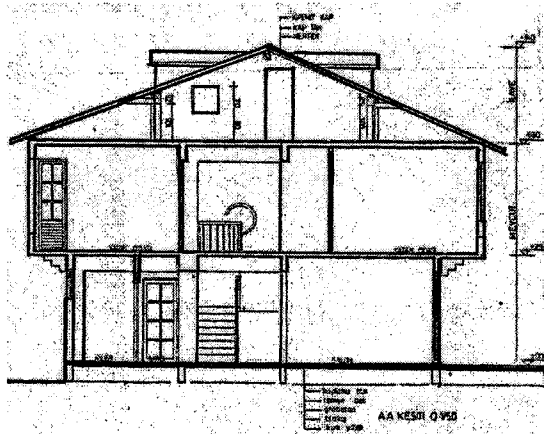
DALYAN SİTESİ 00-0

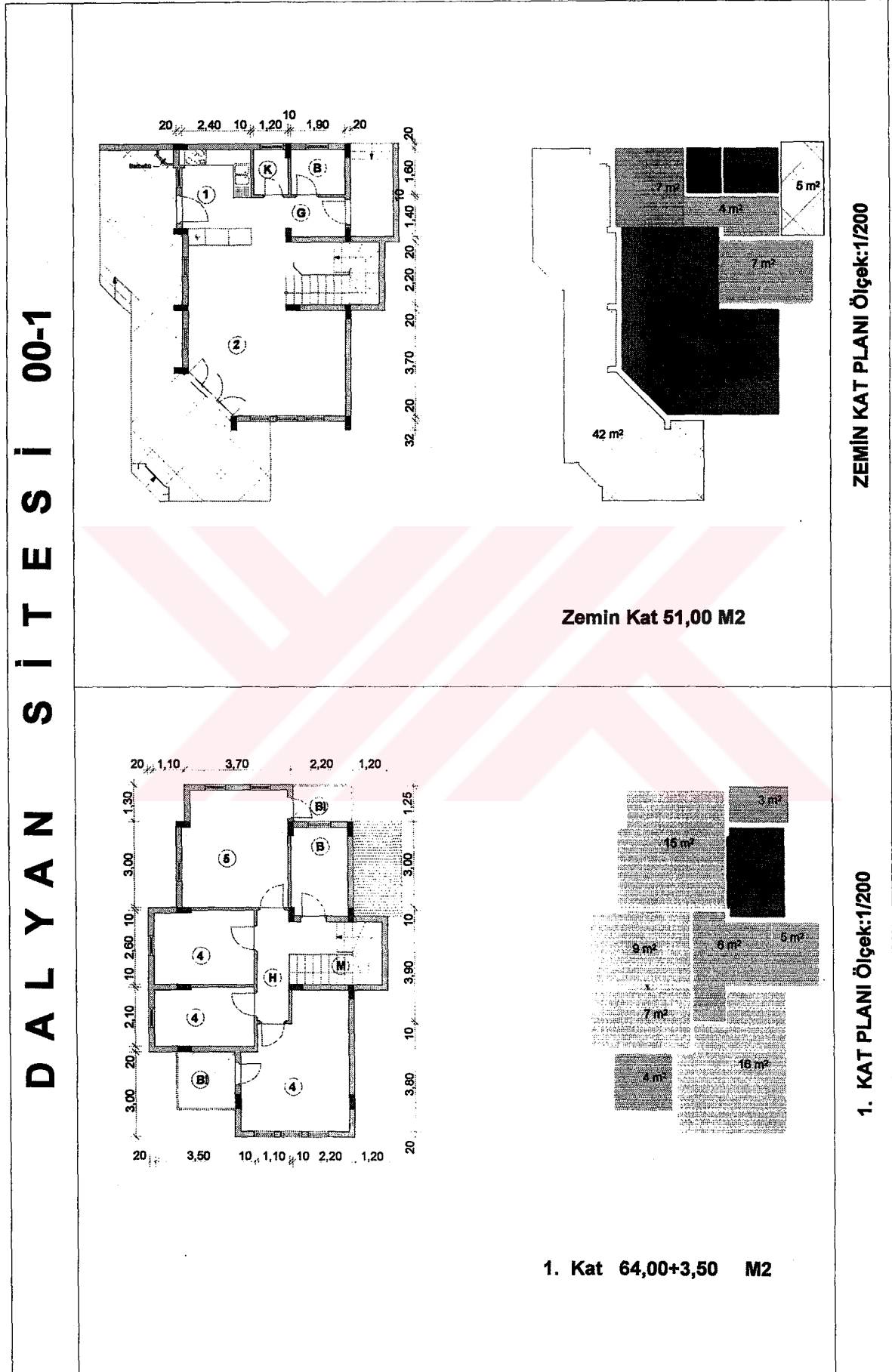
GÖRÜNÜŞLER

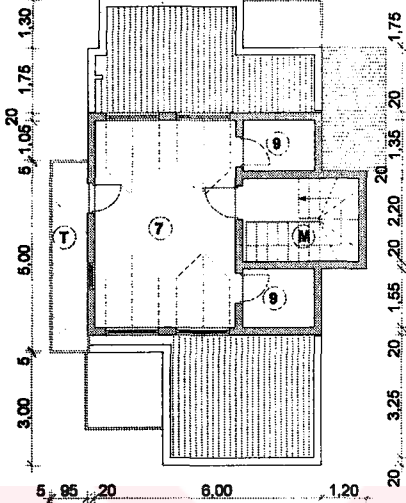
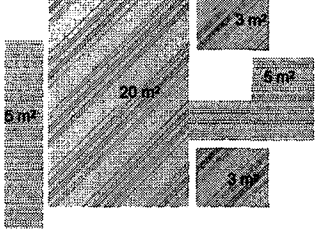
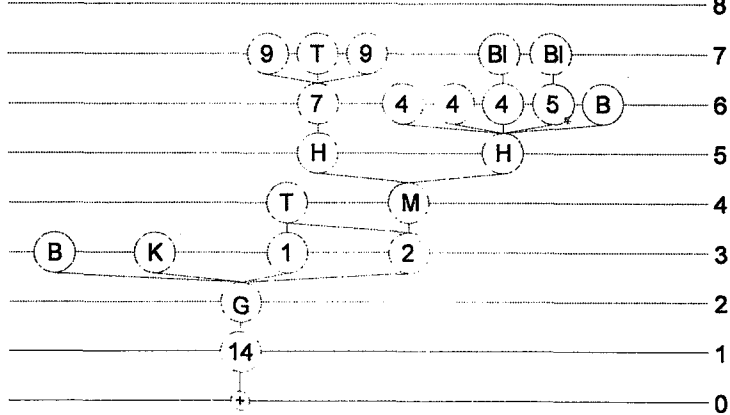
KESİTLER

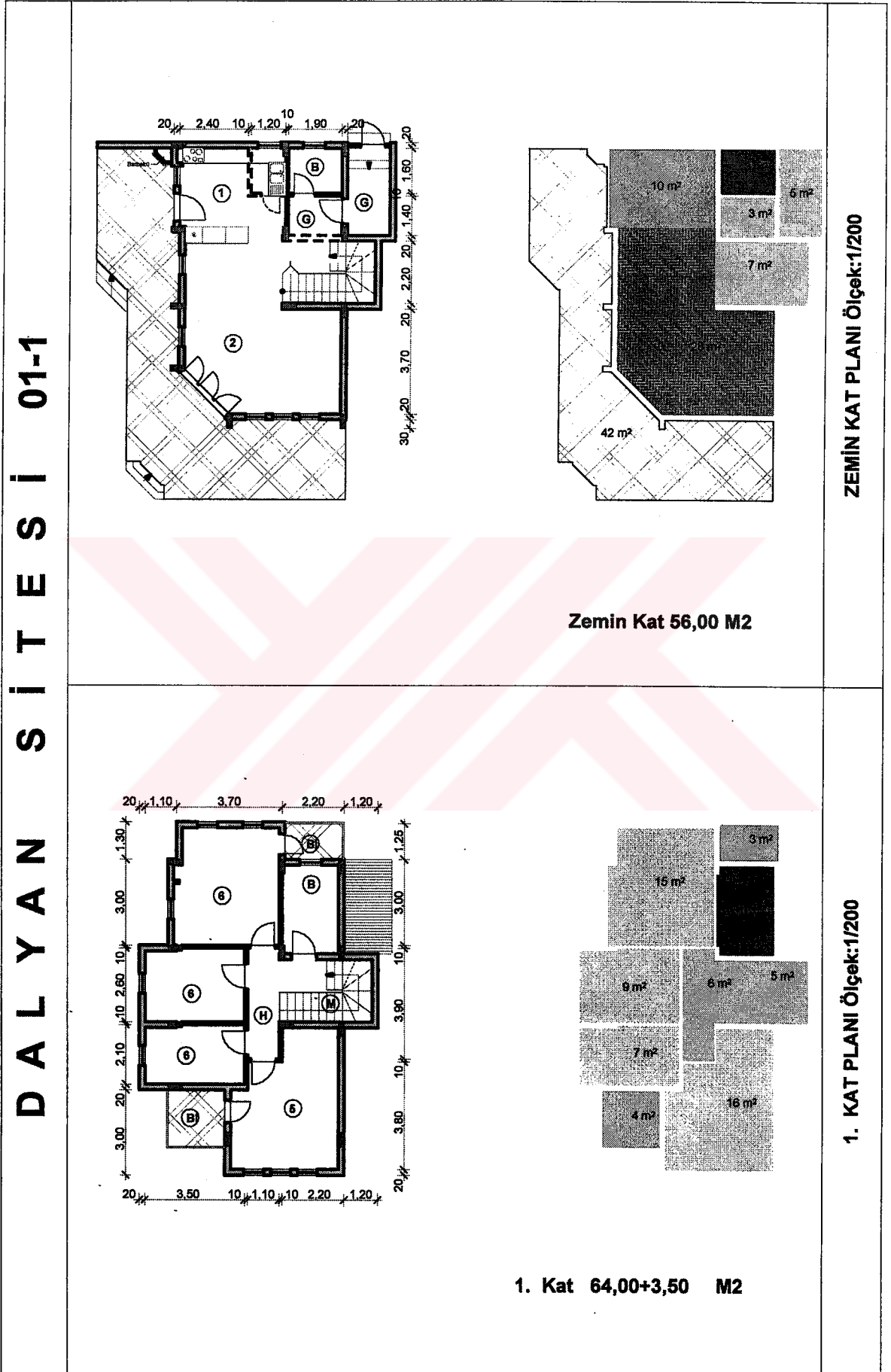
Tablo 60. Dalyan sitesi konutlarının orjinal planları ve erişim grafiği

Tablo 60' in devamı

D A L Y A N S İ T E S İ 00-2			ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
	TOPLAM 146,00+6,50 M2	Çatı Kat 31,00+2,50 M2	
		ERİŞİM GRAFİĞİ	

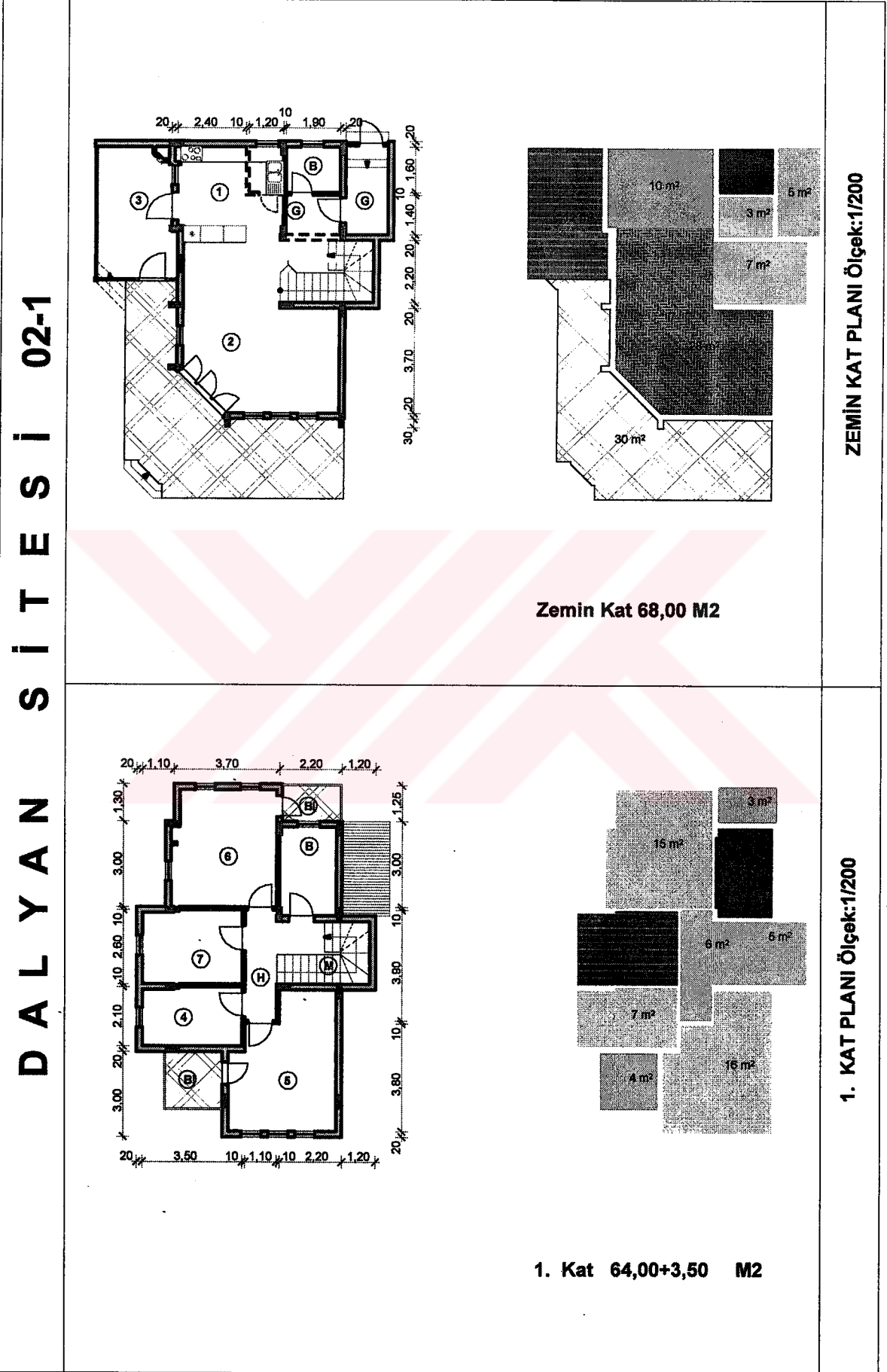
Tablo 61. Dalyan sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği

Tablo 61' in devamı

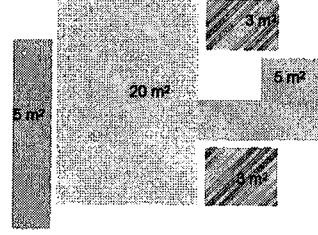
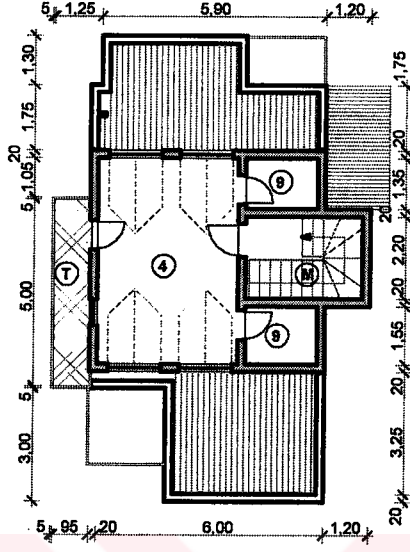
DALYAN SİTESİ 01-2	<p>TOPLAM 151,00+6,00 M2 Çatı Kat 31,00+2,5 M2</p>	ÇATI KAT PLANI Ölçek: 1/200
		ERİŞİM GRAFİĞİ

Tablo 62. Dalyan sitesi 2. konutun planları ve erişim grafiği

Tablo 62' nin devamı

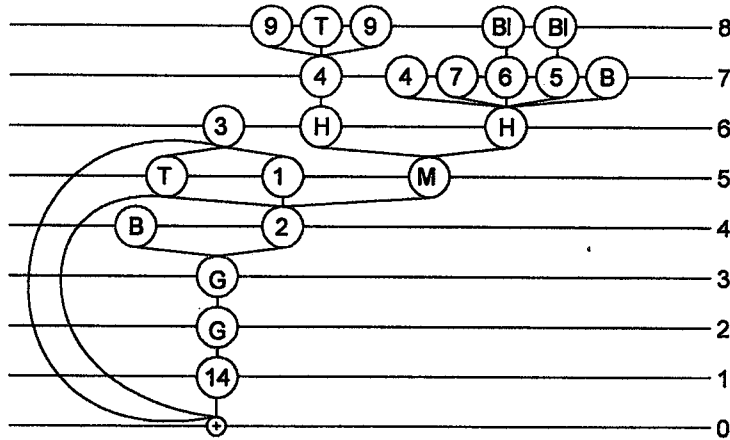
DALYAN SİTESİ 02-2

TOPLAM 163,00+6,00 M2

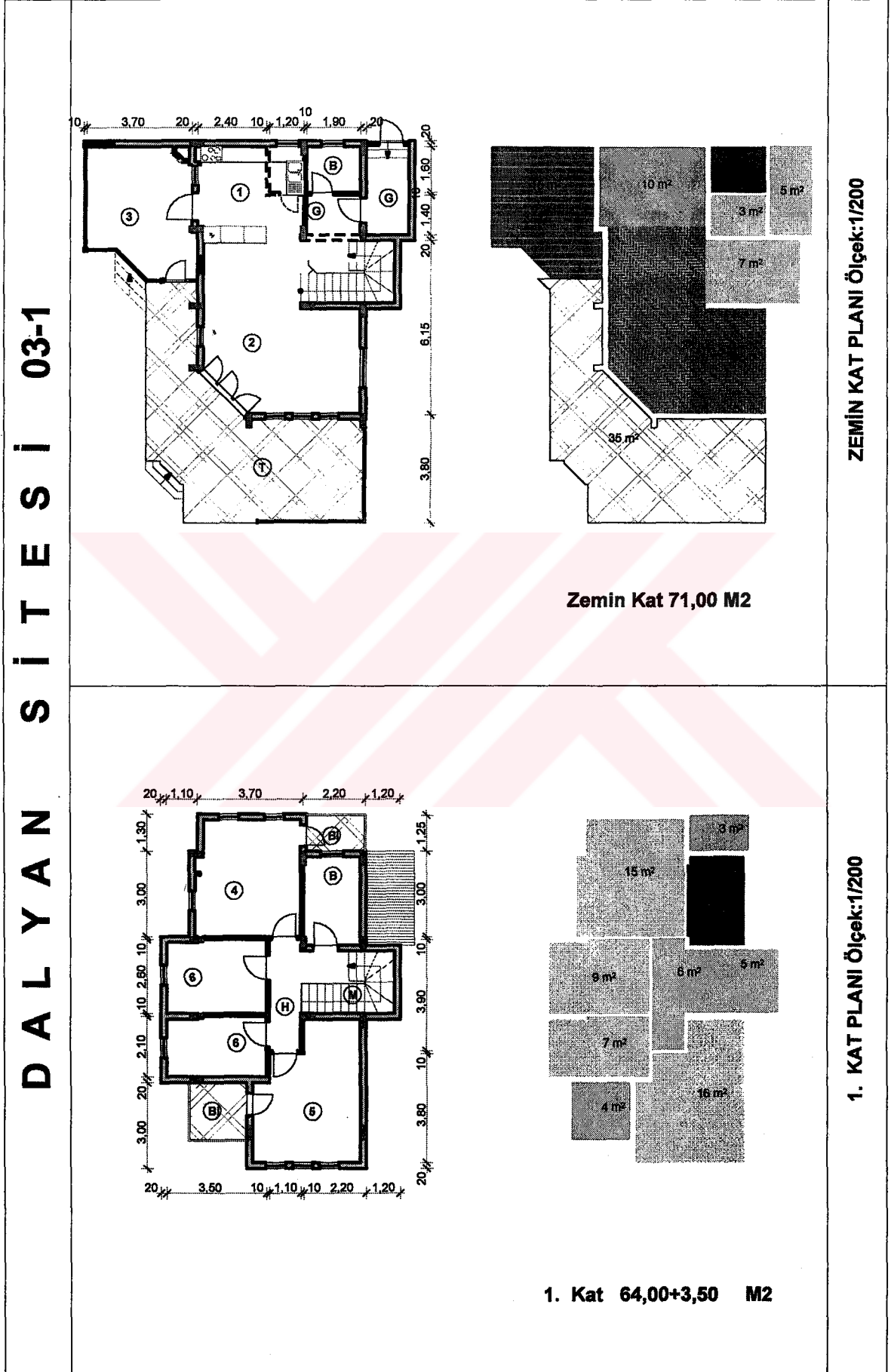
Çatı Kat 31,00+2,50 M2

ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200

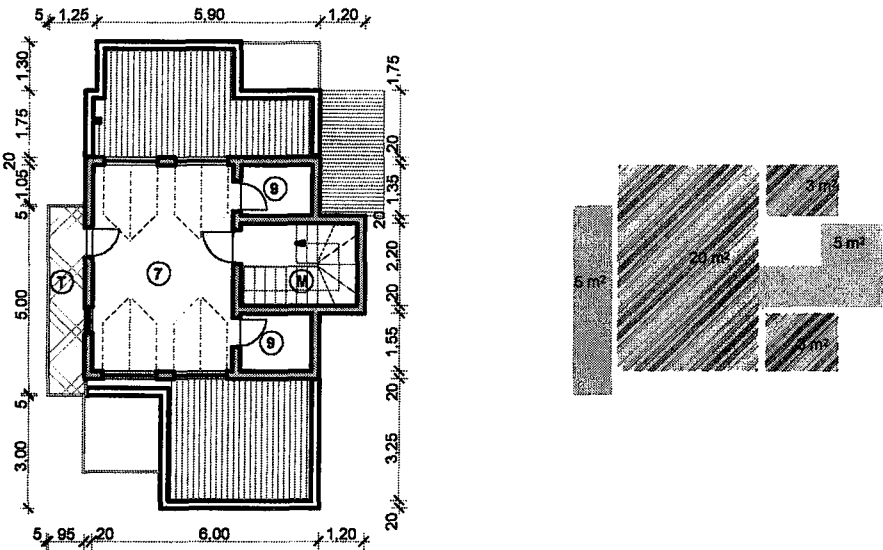
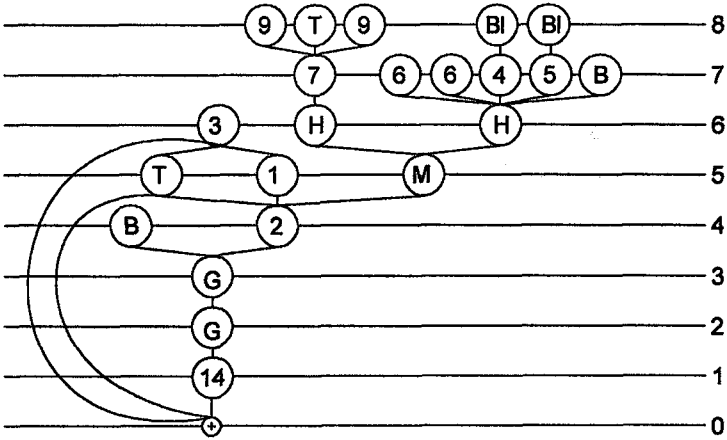

ERİŞİM GRAFIĞI

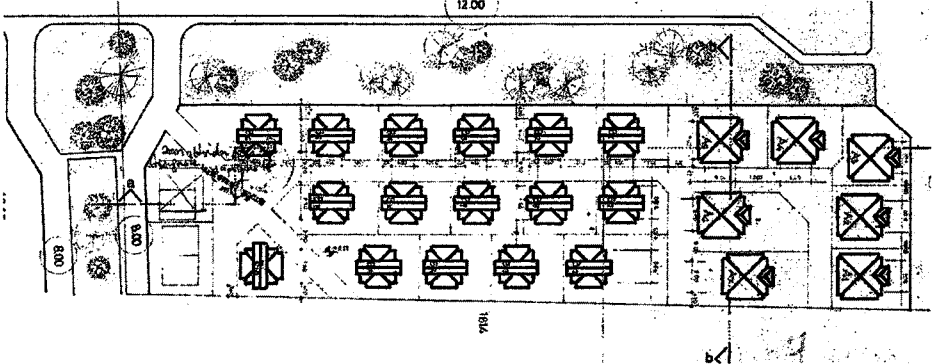

Tablo 63. Dalyan sitesi 3. konutun planları ve erişim grafiği

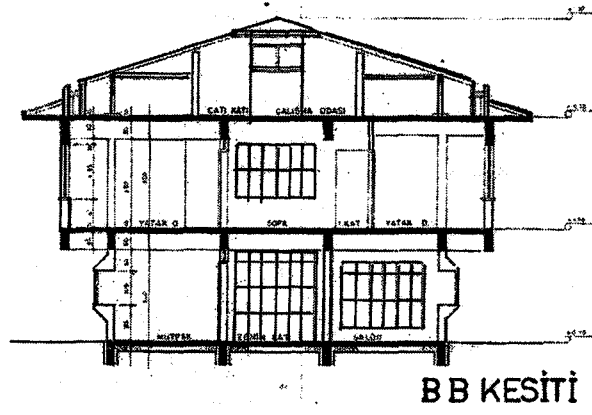
Tablo 63' ün devamı

D A L Y A N S İ T E S İ 03-2		ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
	<p>TOPLAM 166,00+6,00 M2</p> <p>Çatı Kat 31,00+2,50 M2</p>	
		ERİŞİM GRAFİĞİ

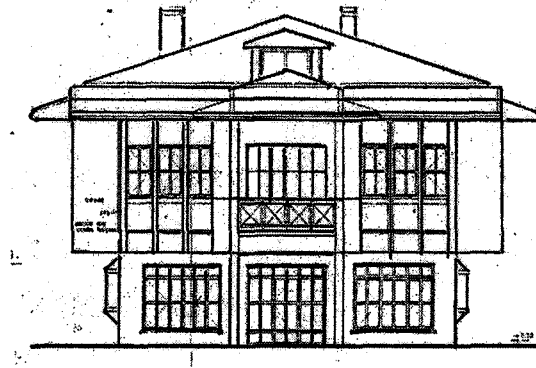
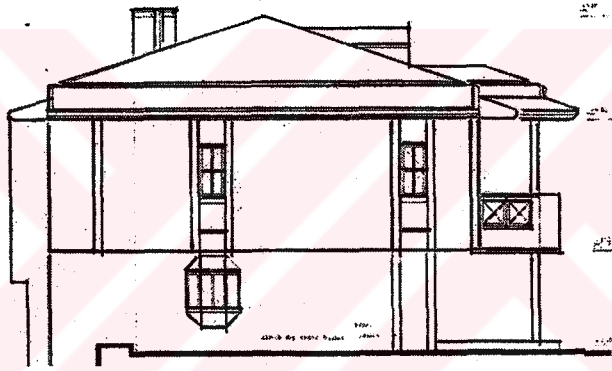
Tablo 64. Kule sitesi konum planı, konutların görünüşü ve kesitleri

K U L E S İ T E S İ 0 0	 <p>The site plan shows a rectangular layout of residential units. The units are arranged in a grid with a central corridor. Dimensions are indicated: 12.00 at the top, 7.81 at the bottom, and 0.08 on the left side. The plan includes symbols for trees and other site features.</p>	KONUM PLANI
	 <p>The top photograph shows a two-story residential unit with a white facade and a dark roof. A white car is parked in front. The bottom photograph shows a similar unit from a different angle, highlighting a balcony with a white railing.</p>	GENEL GÖRÜNÜMLER

KULE SİTESİ 00-0

KESİTLER

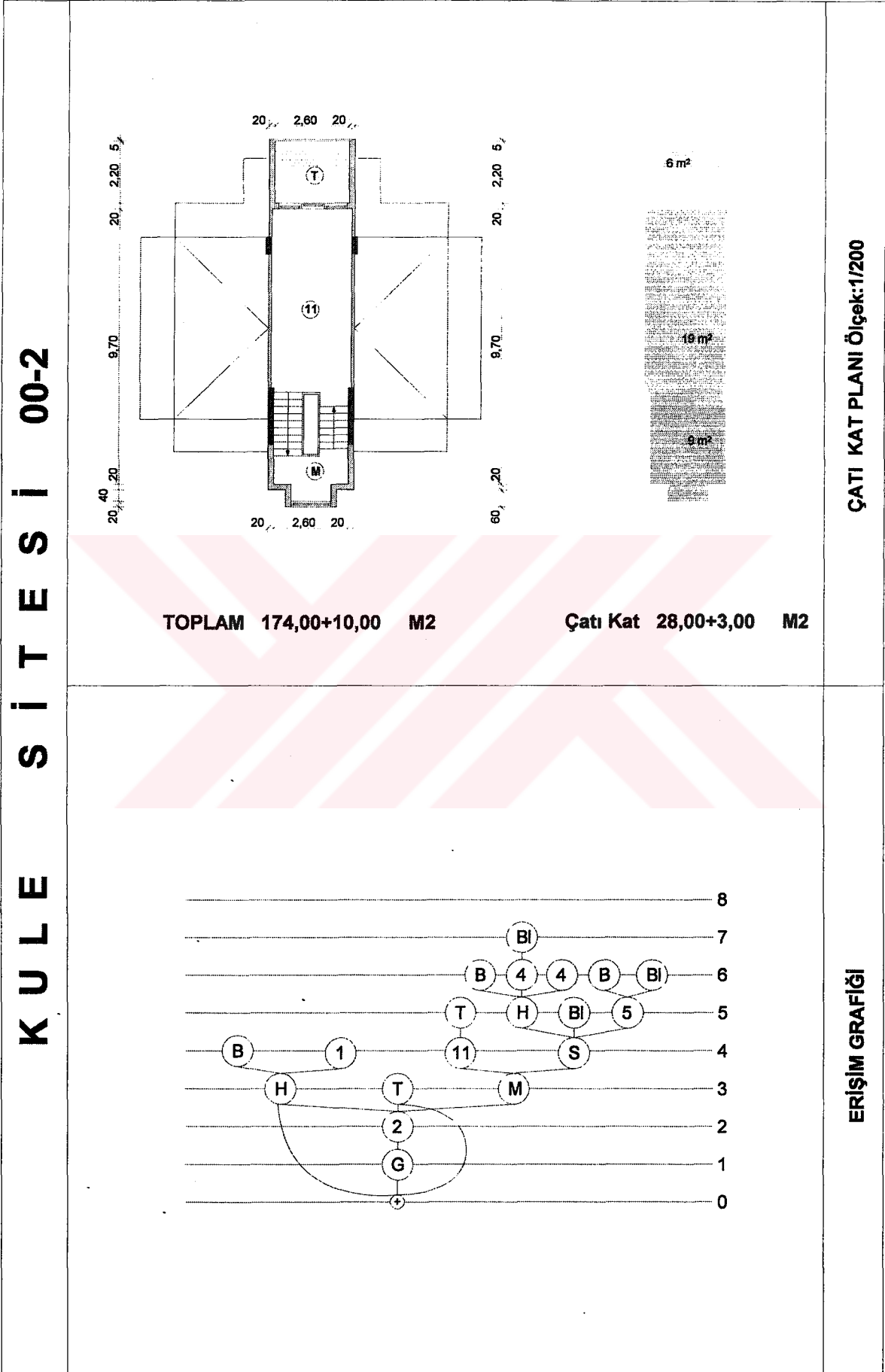

GÖRÜNÜŞLER

Tablo 65. Kule sitesi konutlarının orjinal planları ve erişim grafiği

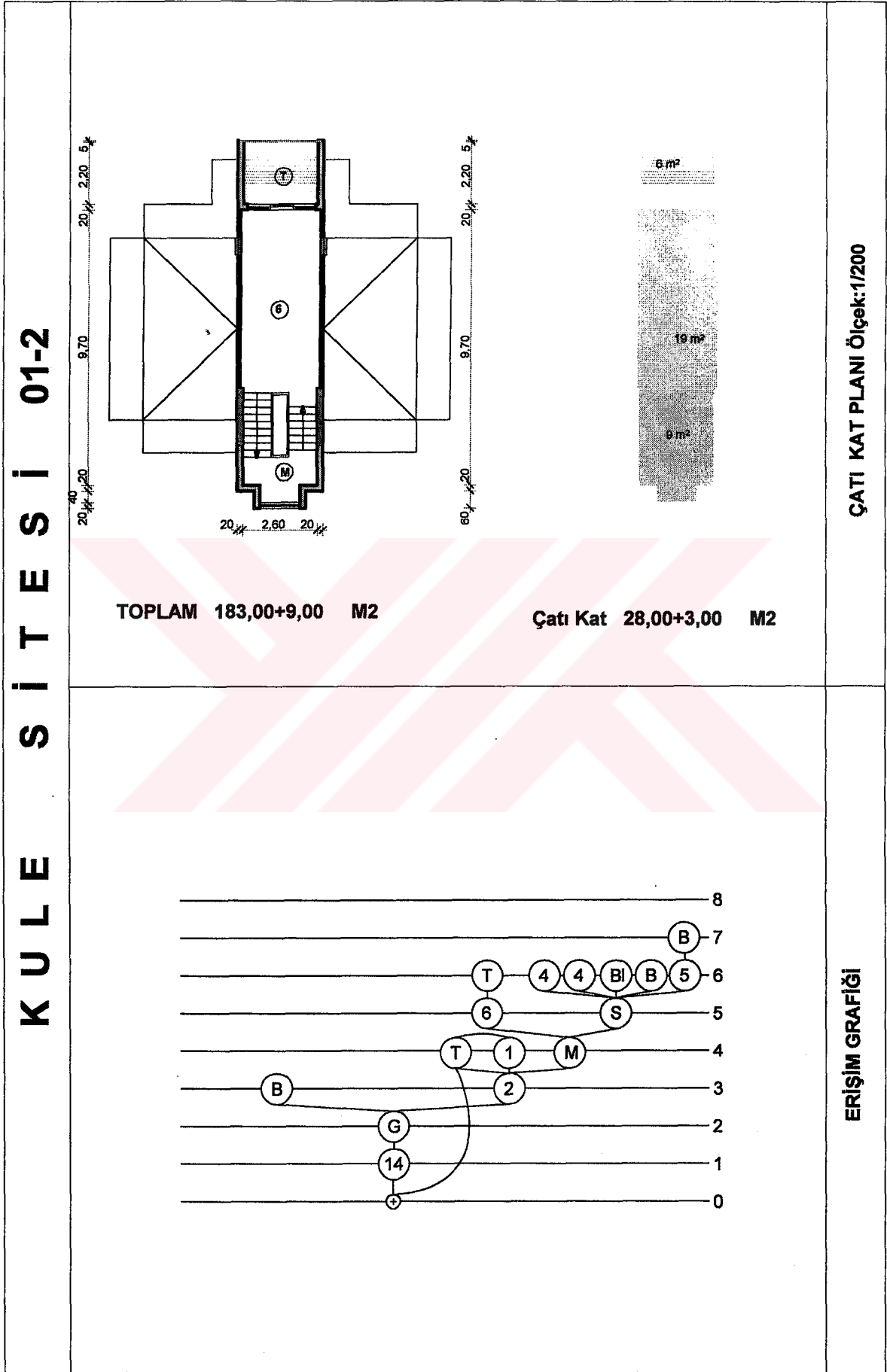
Tablo 65' in devamı

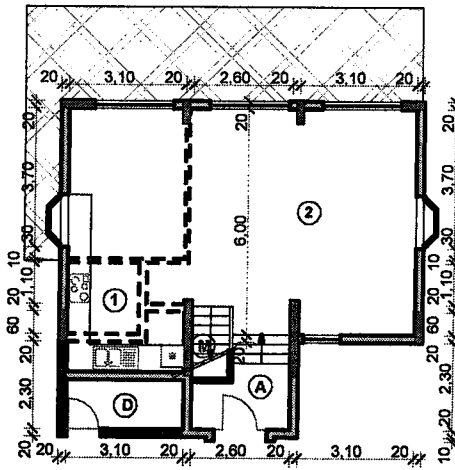
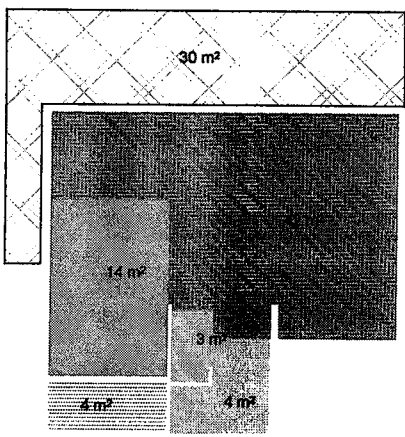
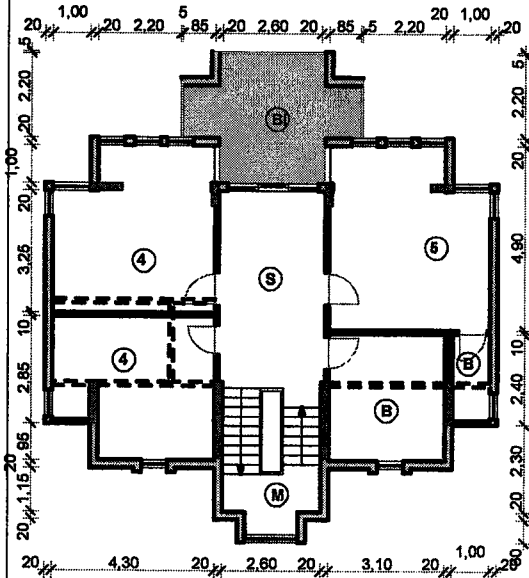
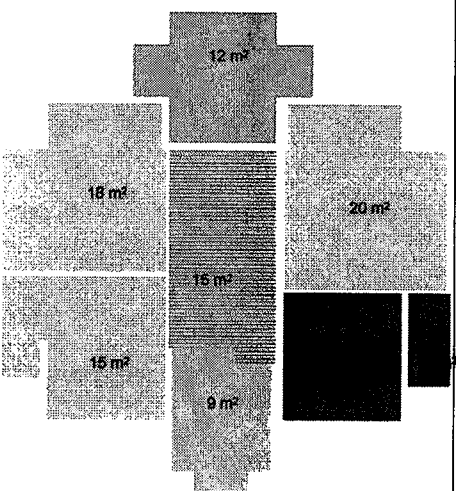
Tablo 66. Kule sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği

Tablo 66' nin devamı

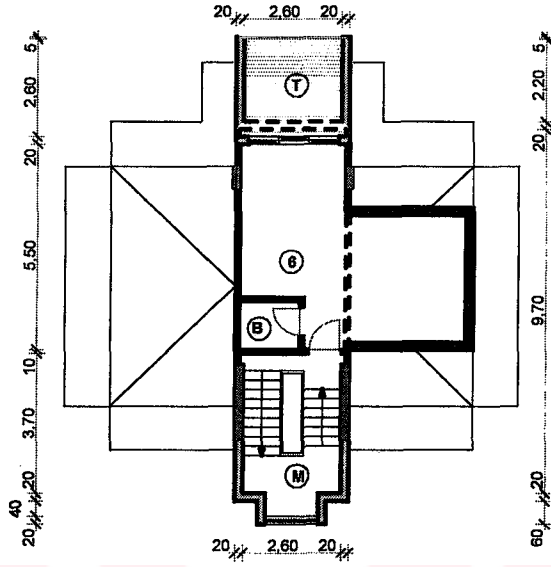

Tablo 67. Kule sitesi 2. konutun planları ve erişim grafiği

KULE SİTESİ 02-1			ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200
	Zemin Kat 67,00 M2		
			1. KAT PLANI Ölçek:1/200
	1. Kat 90,00+6,00 M2		

Tablo 67' nin devamı

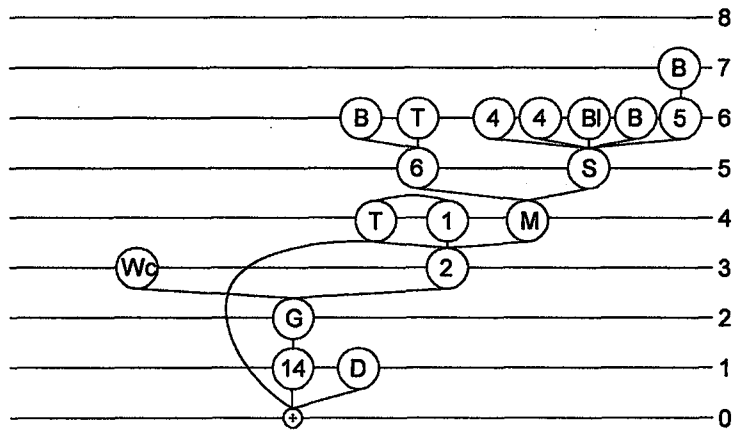
KULE SİTESİ 02-2

TOPLAM 194,00+9,50 M2

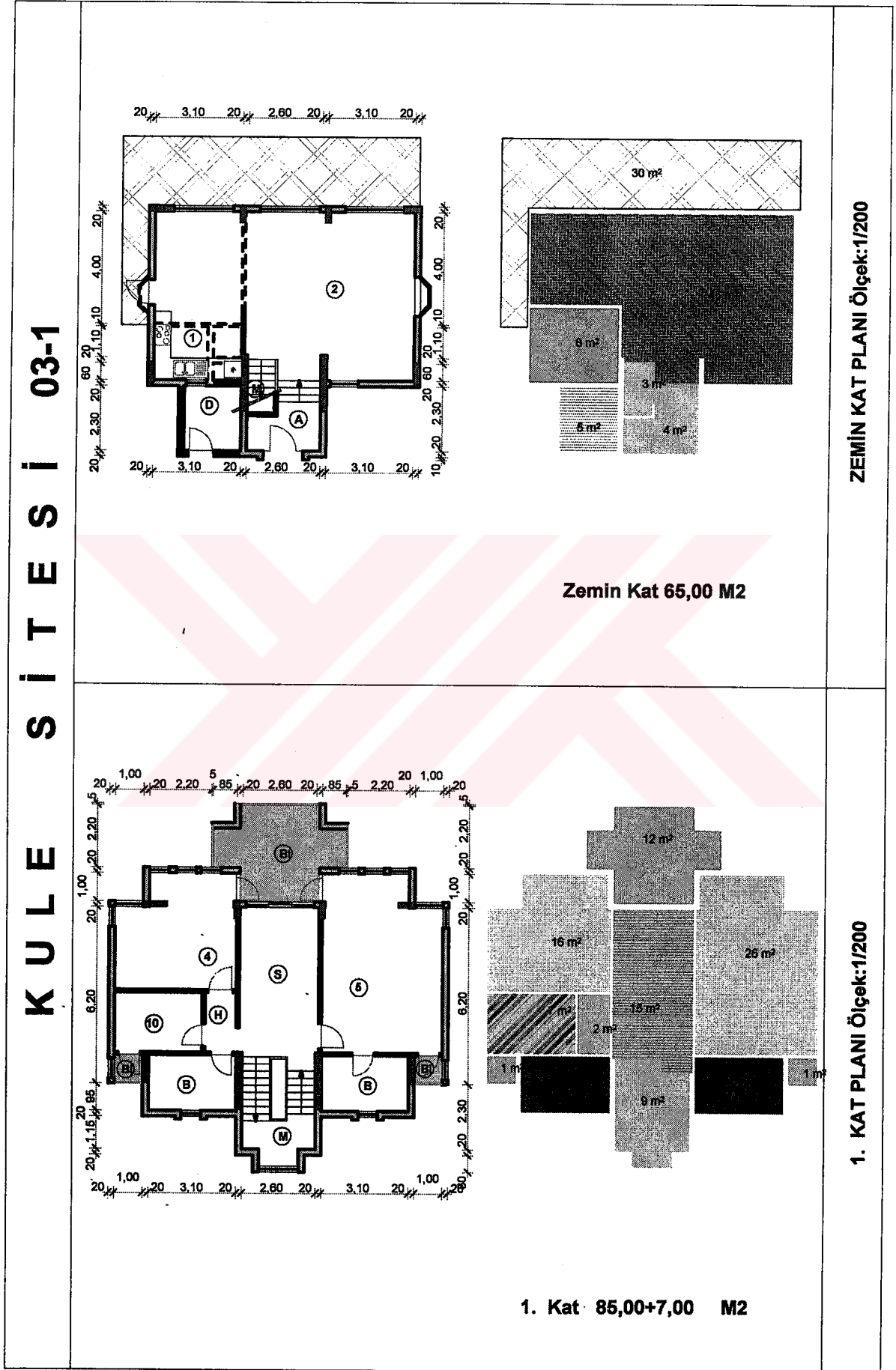
Çatı Kat 37,00+3,50 M2

ÇATI KAT PLANI Ölçek: 1/200

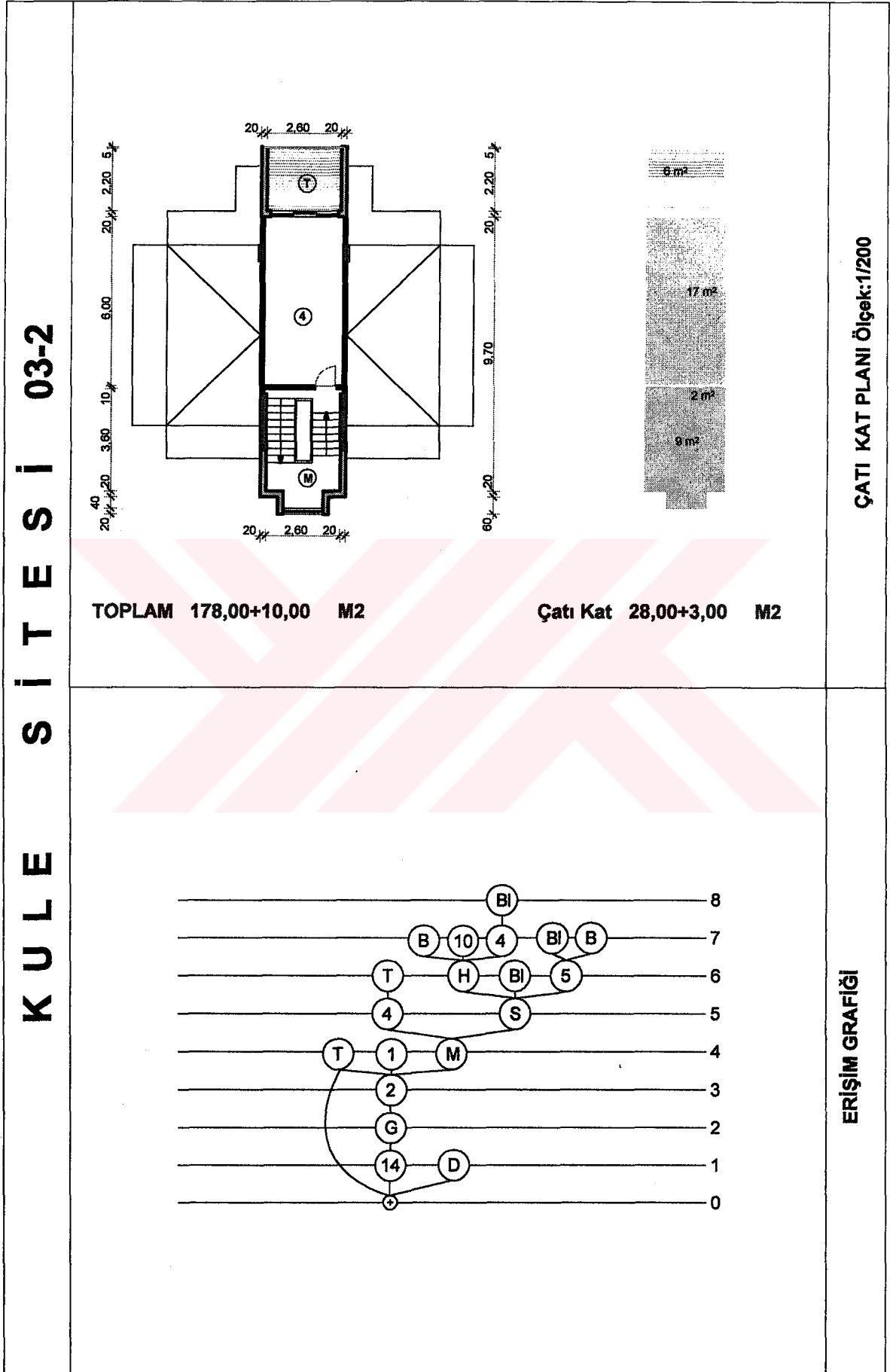

ERİŞİM GRAFIĞI

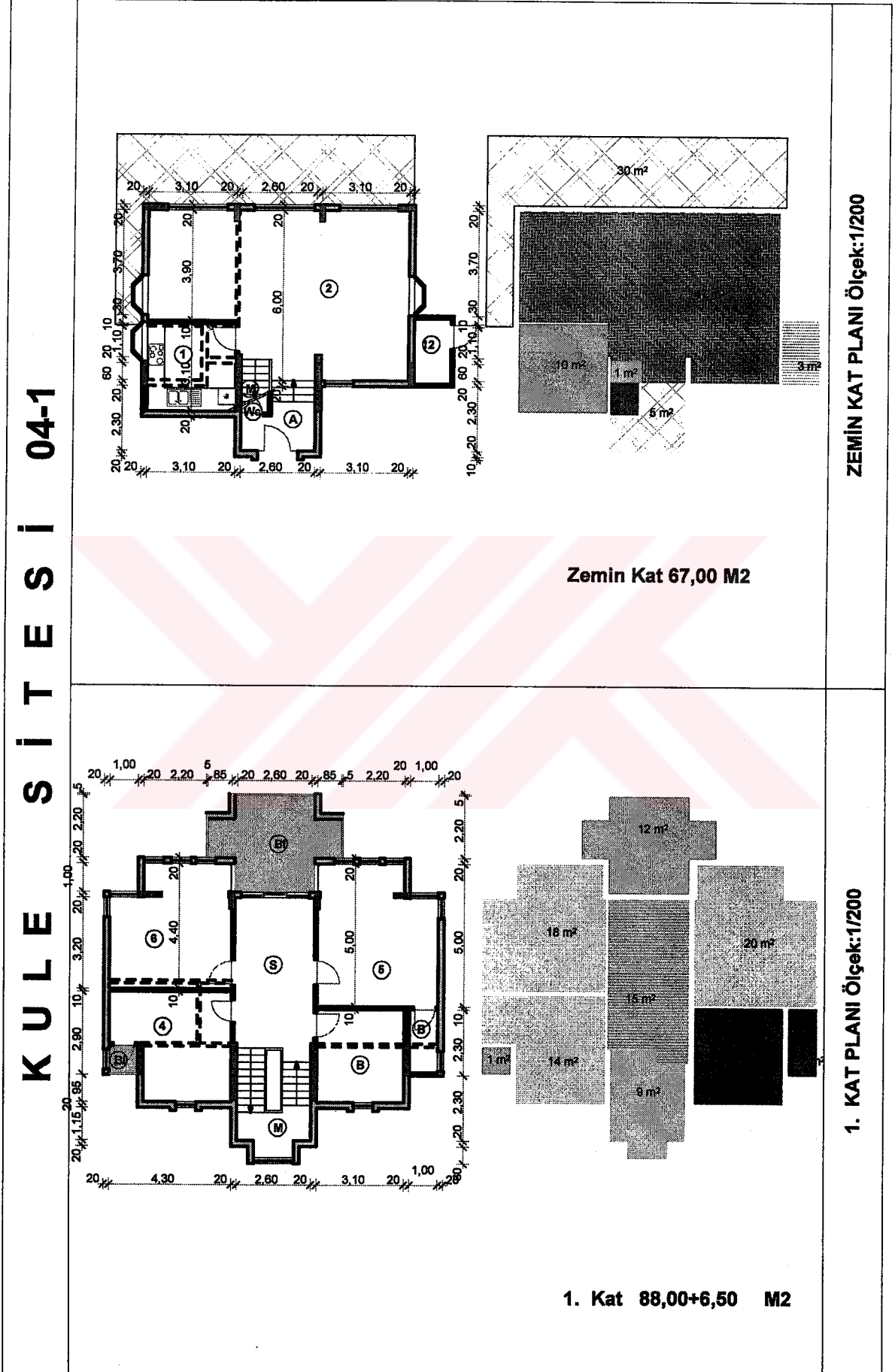
Tablo 68. Kule sitesi 3. konutun planları ve erişim grafiği

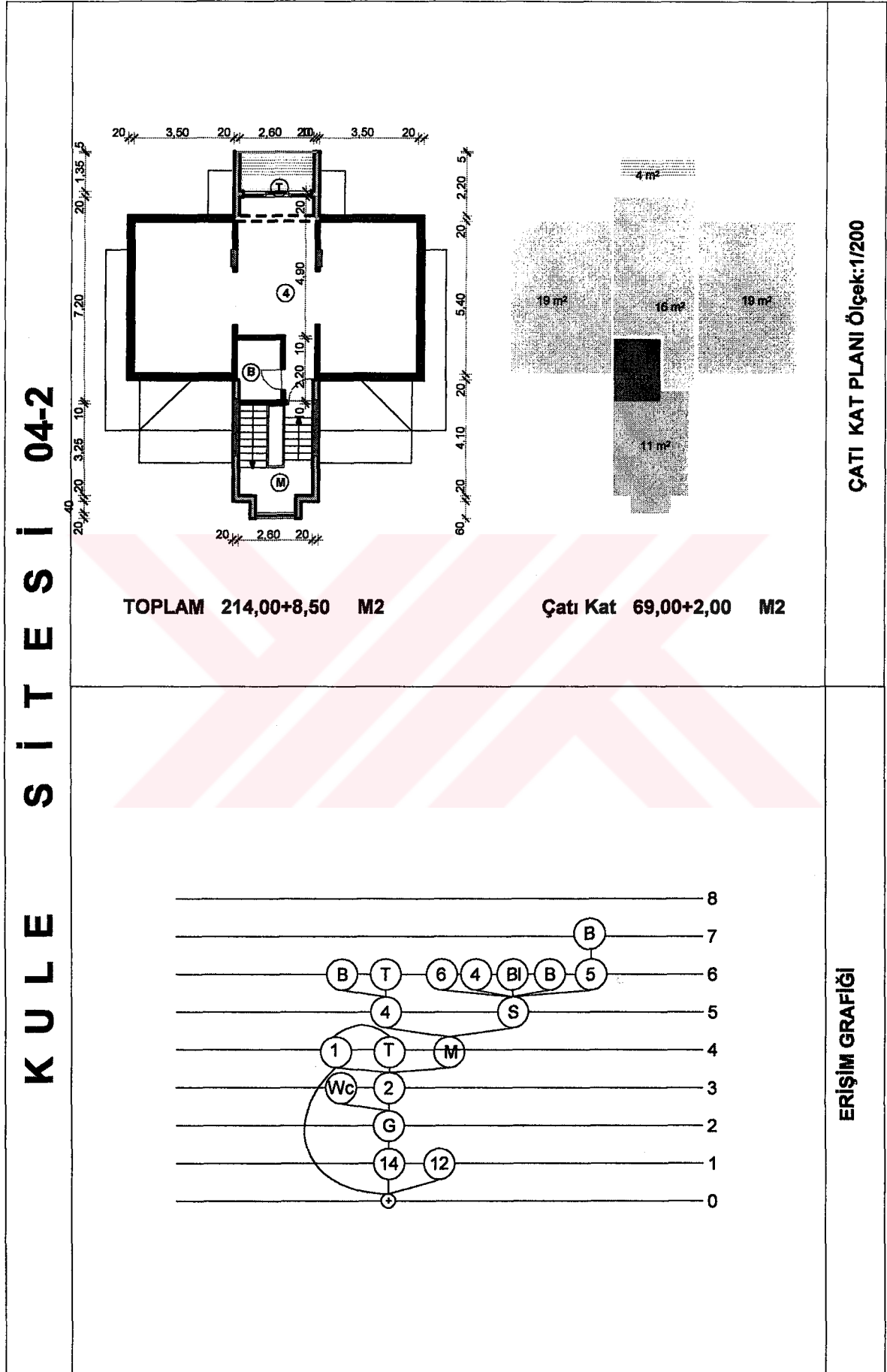
Tablo 68' in devamı

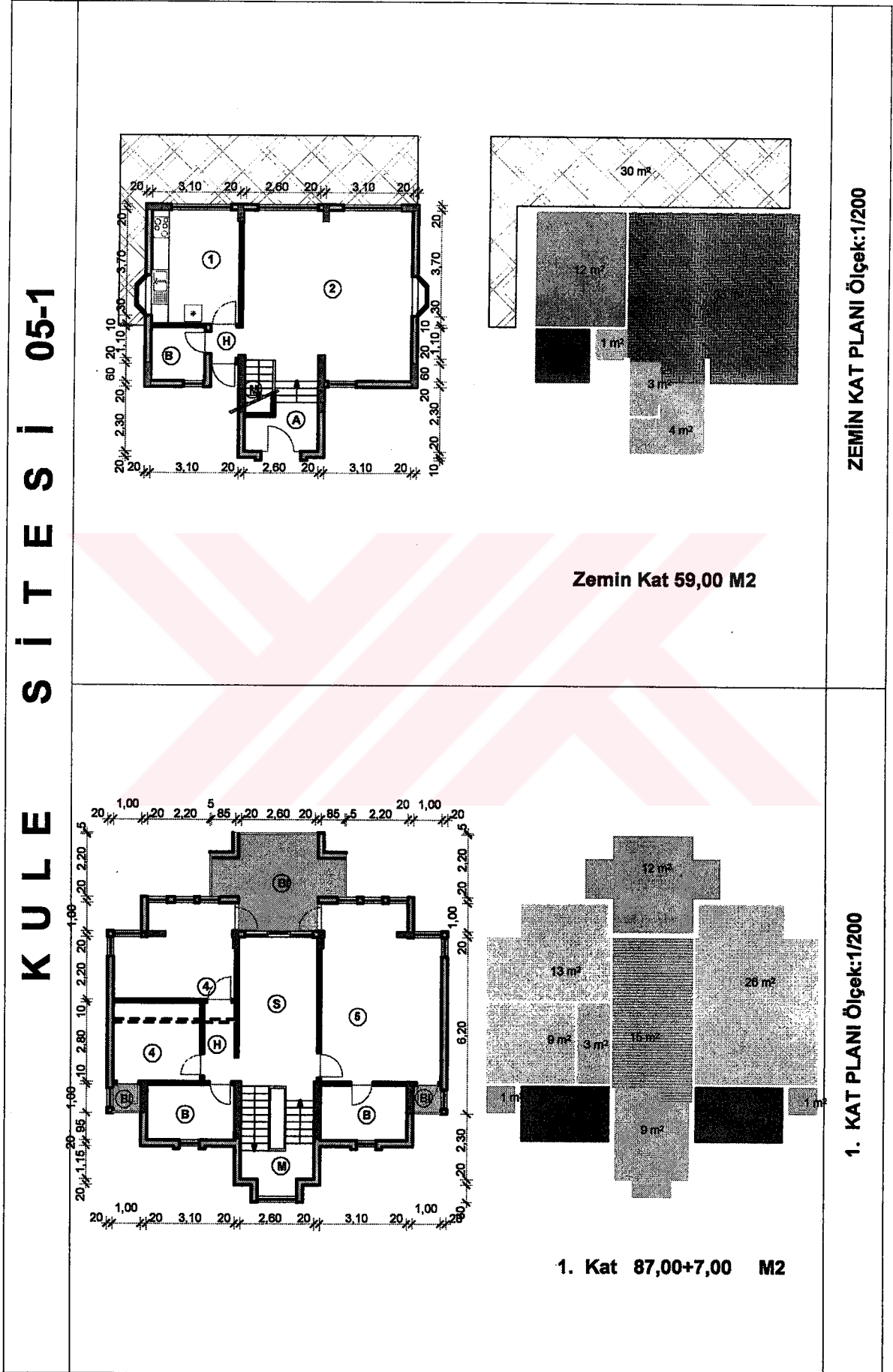
Tablo 69. Kule sitesi 4. konutun planları ve erişim grafiği

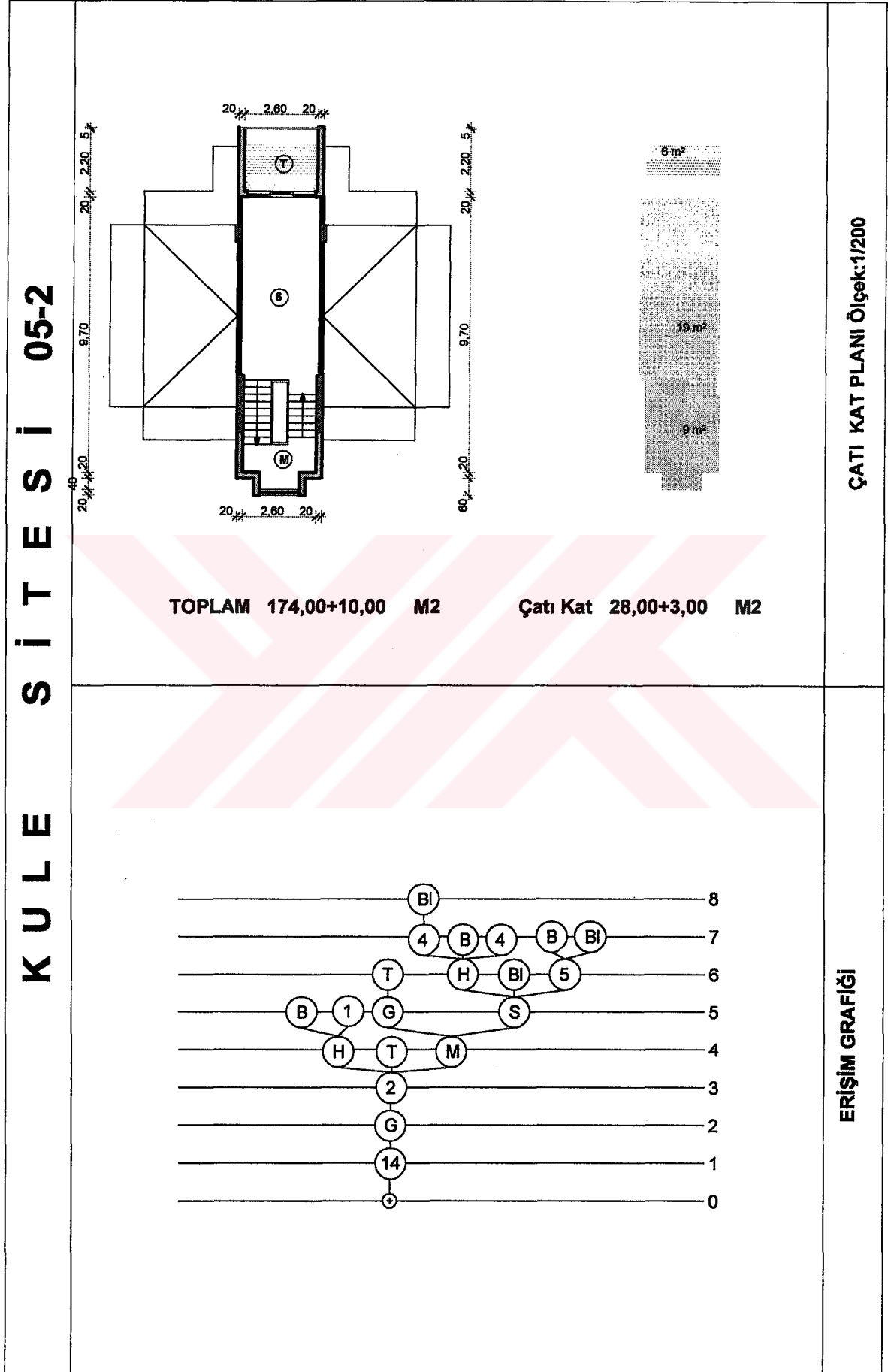
Tablo 69' un devamı

Tablo 70. Kule sitesi 5. konutun planları ve erişim grafiği

Tablo 70' in devamı

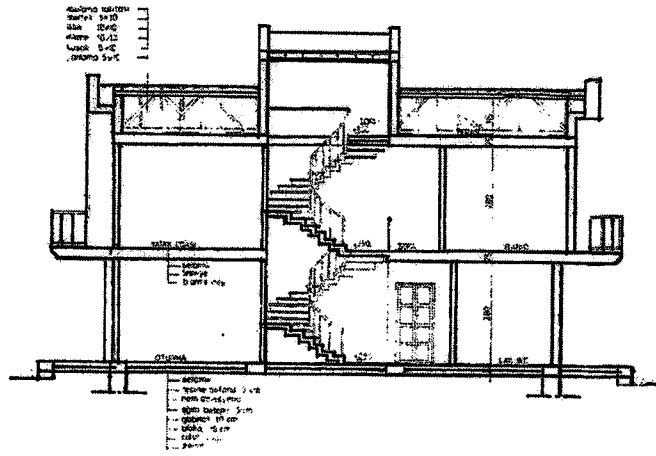

Tablo 71. Kamelya sitesi konum planı, konutların görünüşü ve kesitleri

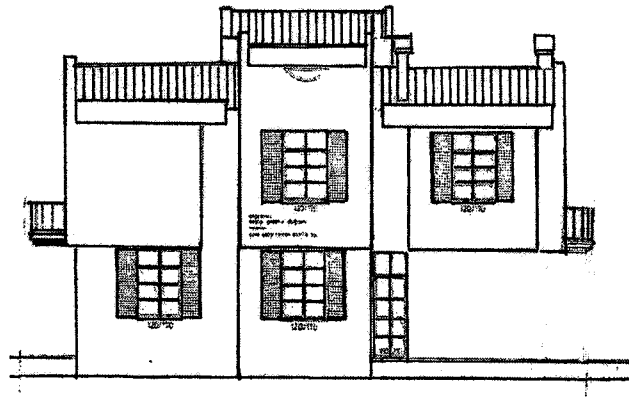
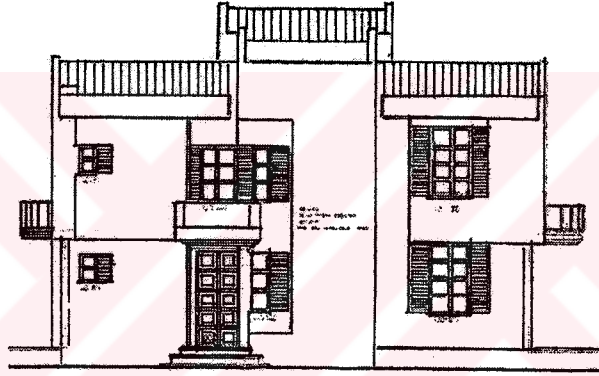
K A M E L Y A S İ T E S İ 00		KONUM PLANI
		GENEL GÖRÜNÜMLER

Tablo 71'in devamı

KAMELYA SİTESİ 00-0

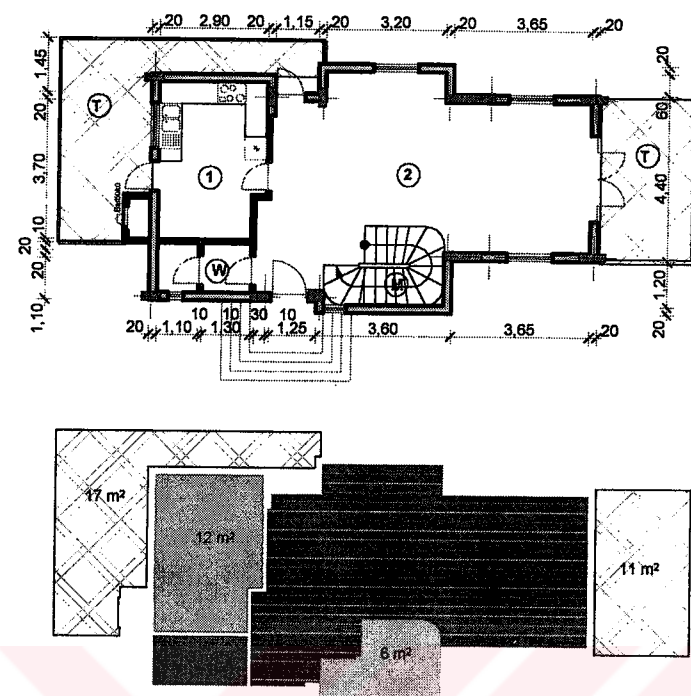
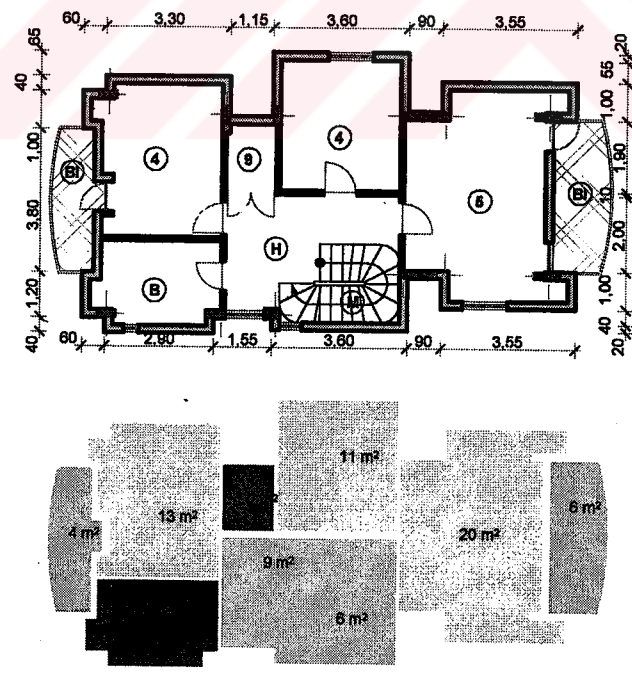

KESİTLER

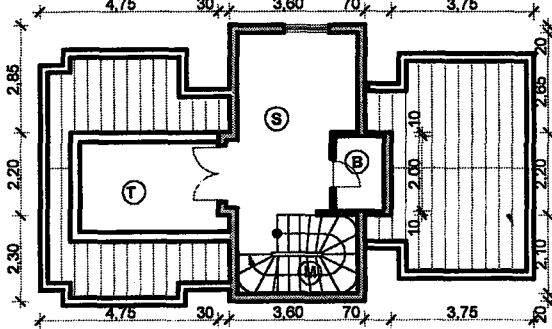
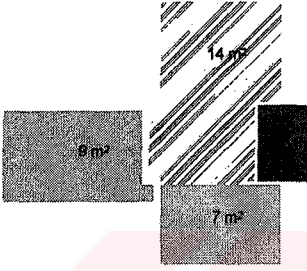
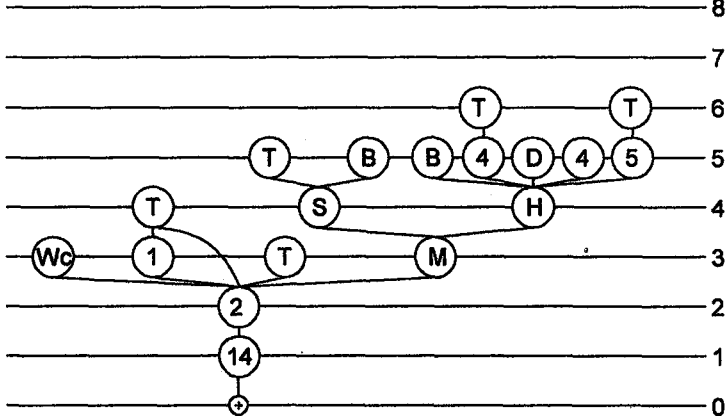

GÖRÜNÜŞLER

Tablo 72. Kamelya sitesi konutlarının orjinal planları ve erişim grafiği

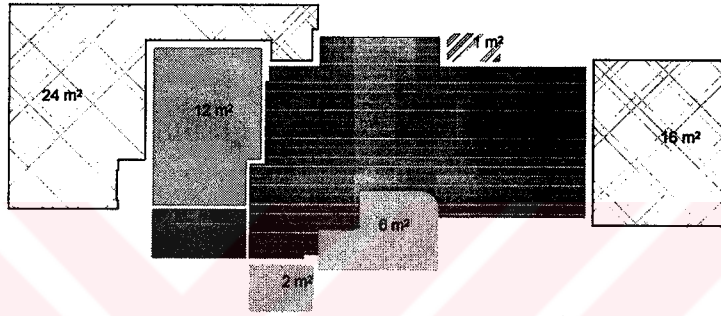
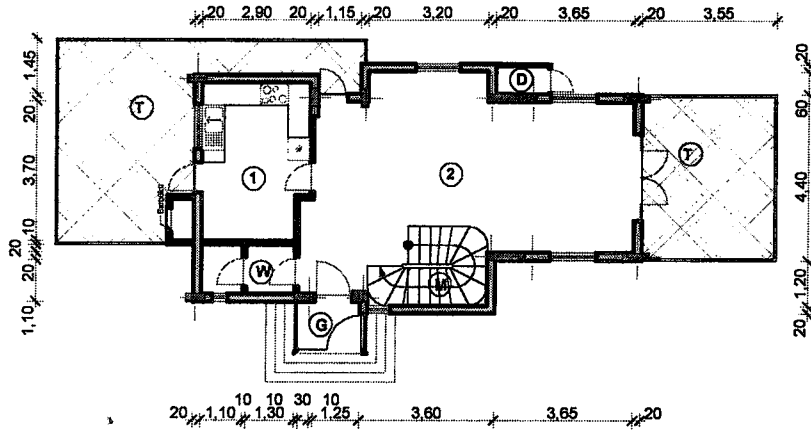
K A M E L Y A S İ T E S İ 00-1	 <p style="text-align: center;">Zemin Kat 58,00 M2</p>	ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200
	 <p style="text-align: center;">1. Kat 68,00+5,00 M2</p>	1. KAT PLANI Ölçek:1/200

Tablo 72' nin devamı

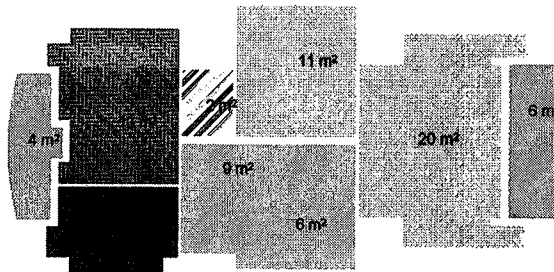
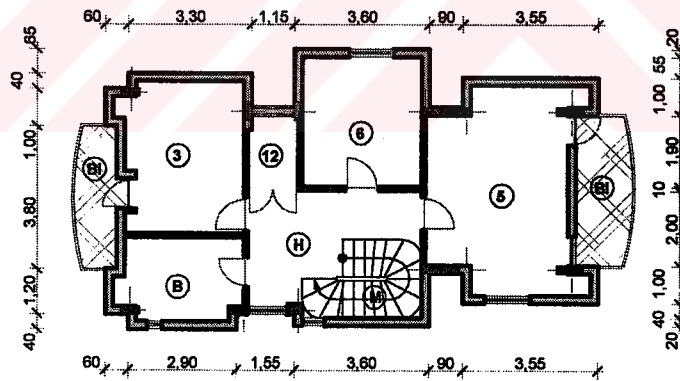
K A M E L Y A S İ T E S İ 00-2		ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
		<p>TOPLAM 150,00+9,50 M2 Çatı Kat 24,00+4,50 M2</p>
		ERİŞİM GRAFİĞİ

Tablo 73. Kamelya sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği

KAMELYA SİTESİ 01-1

Zemin Kat 62,00 M2

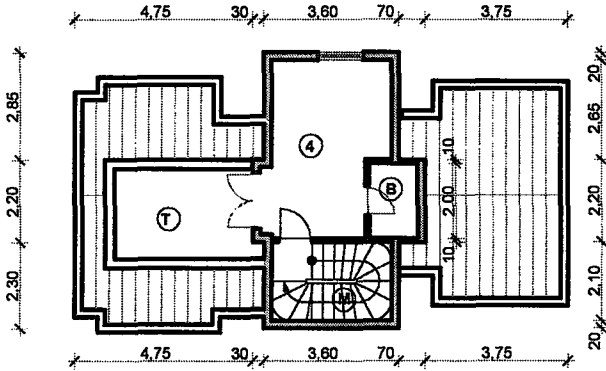
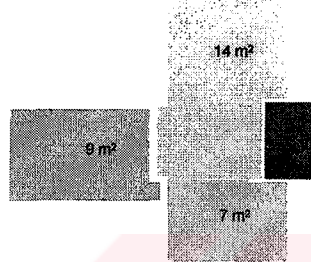
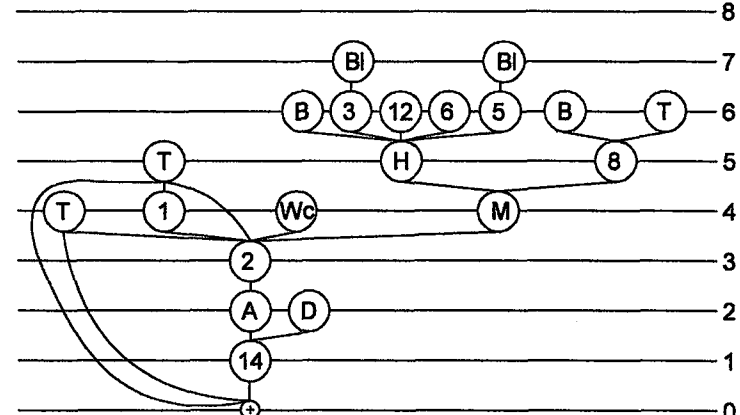

1. Kat 68,00+5,00 M2

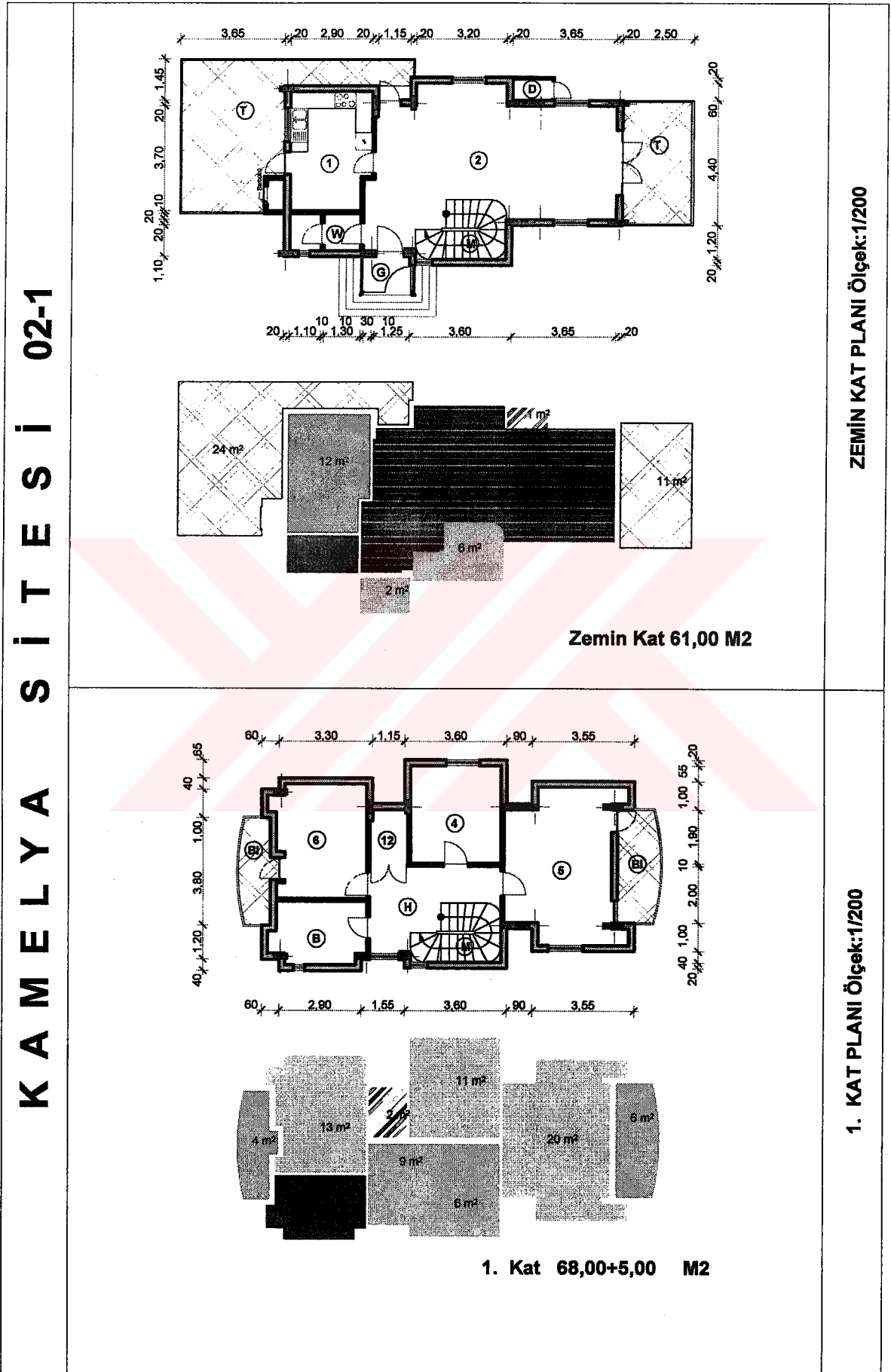
ZEMİN KAT PLANI Ölçek:1/200

1. KAT PLANI Ölçek:1/200

Tablo 73' ün devamı

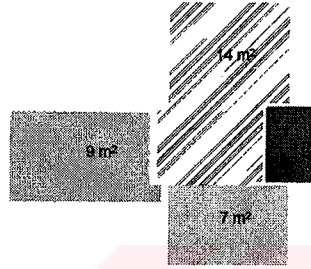
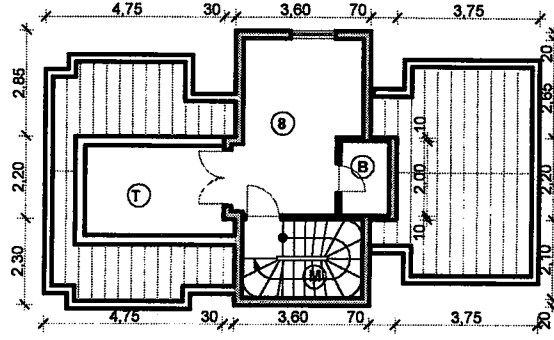
K A M E L Y A S İ T E S İ 01-2		ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
		<p>TOPLAM 154,00+9,50 M2</p> <p>Çatı Kat 24,00+4,50 M2</p>
		ERİŞİM GRAFİĞİ

Tablo 74. Kamelya sitesi 2. konutun planları ve erişim grafiği

Tablo 74' ün devamı

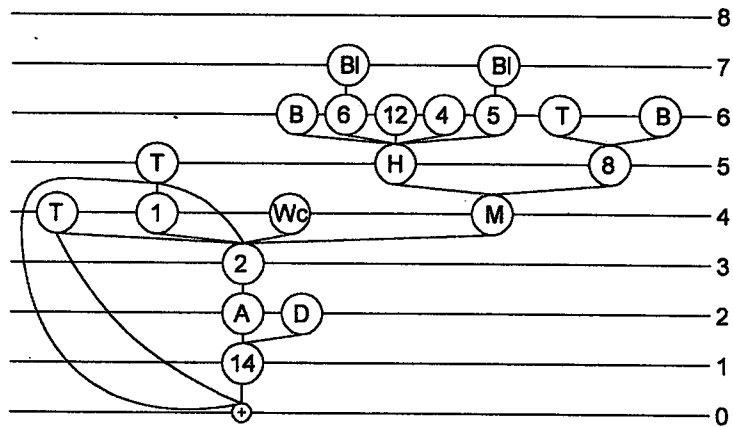
K A M E L Y A S İ T E S İ 02-2

TOPLAM 153,00+9,50 M2

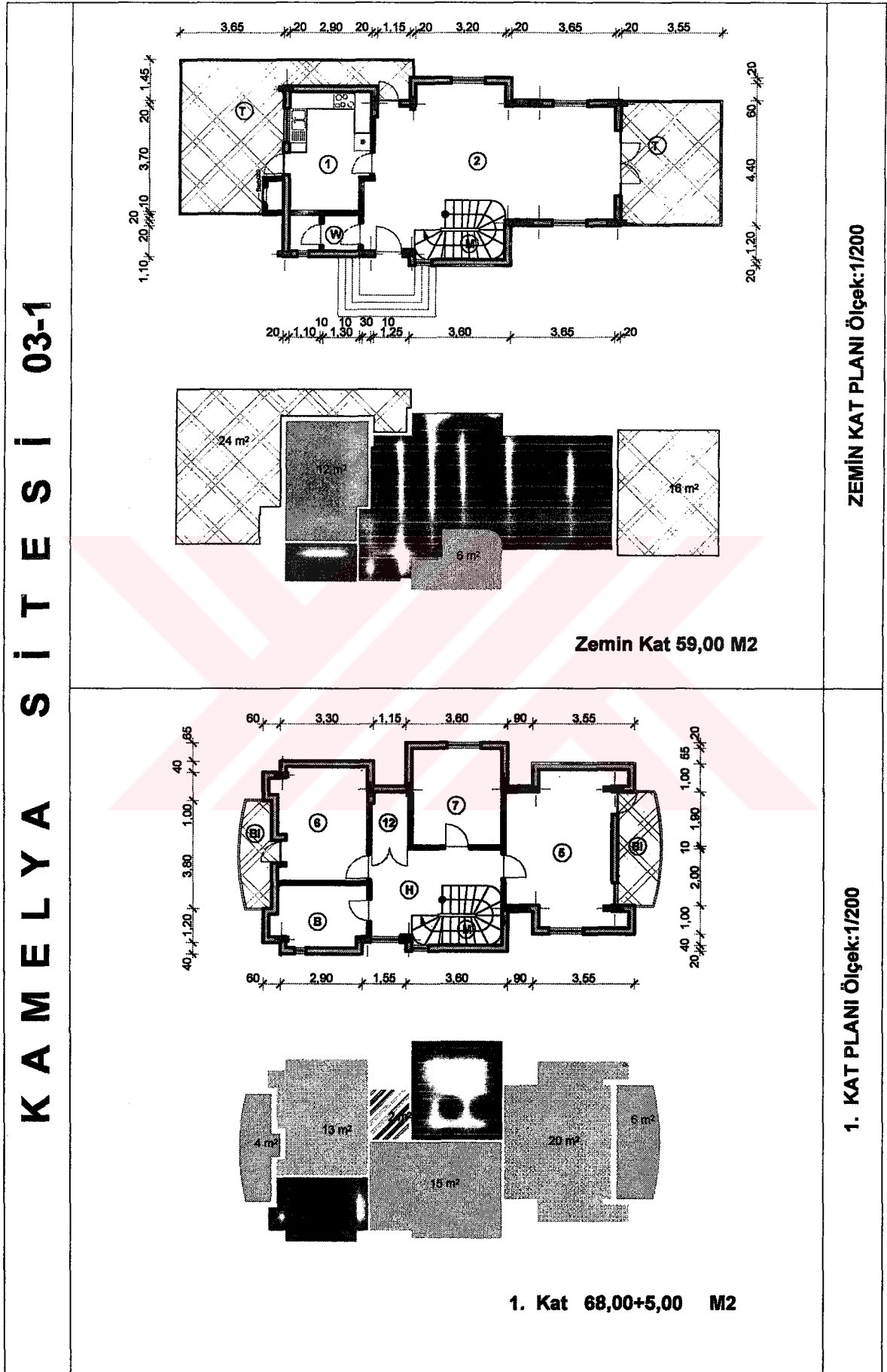
Çatı Kat 24,00+4,50 M2

ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200

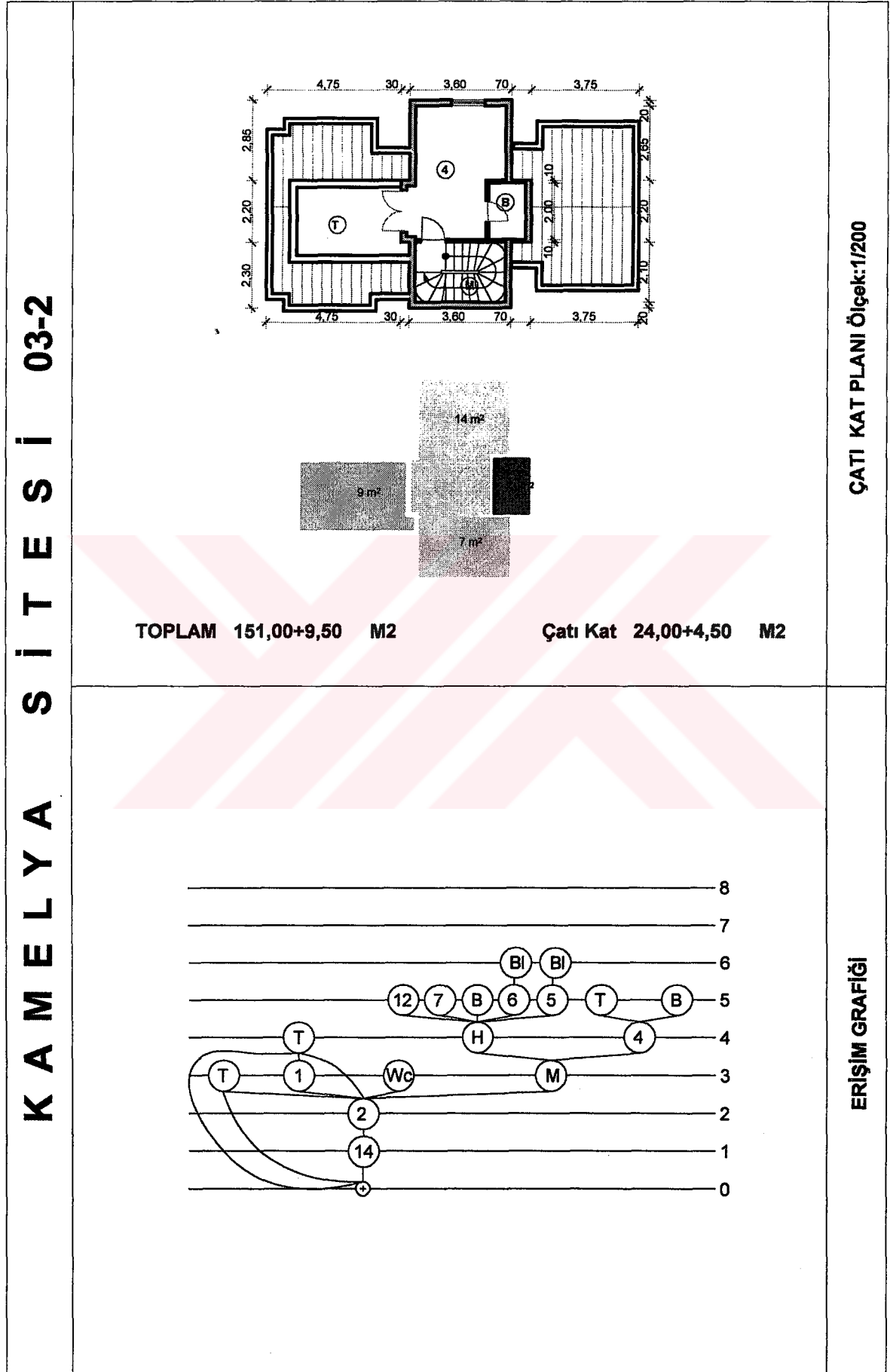

ERİŞİM GRAFIĞI

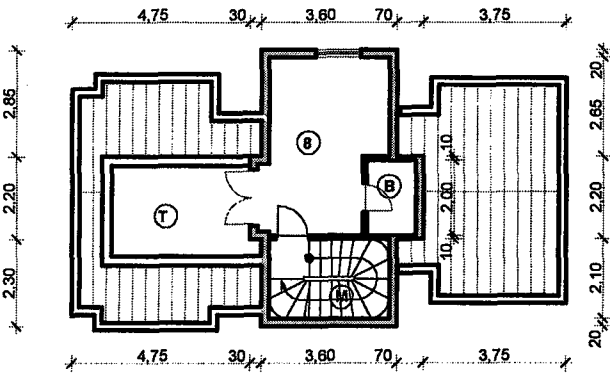
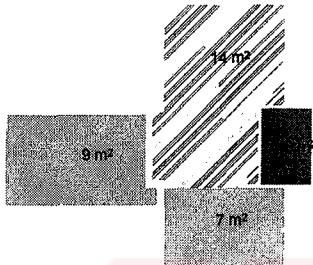
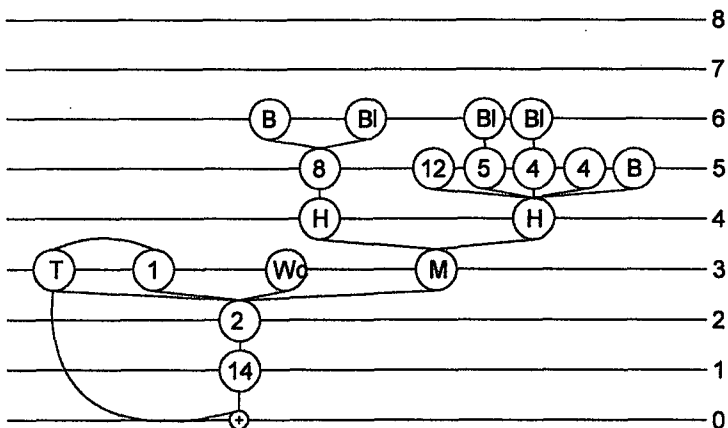
Tablo 75. Kamelya sitesi 3. konutun planları ve erişim grafiği

Tablo 75' in devamı

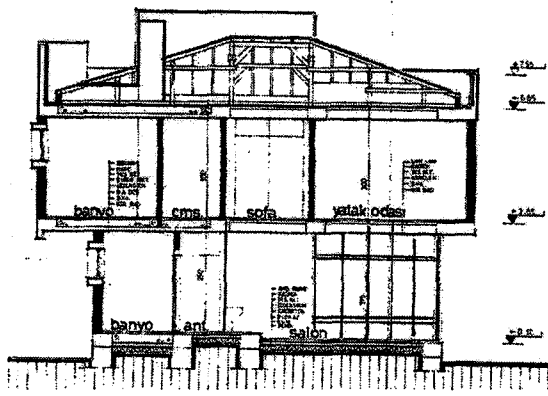
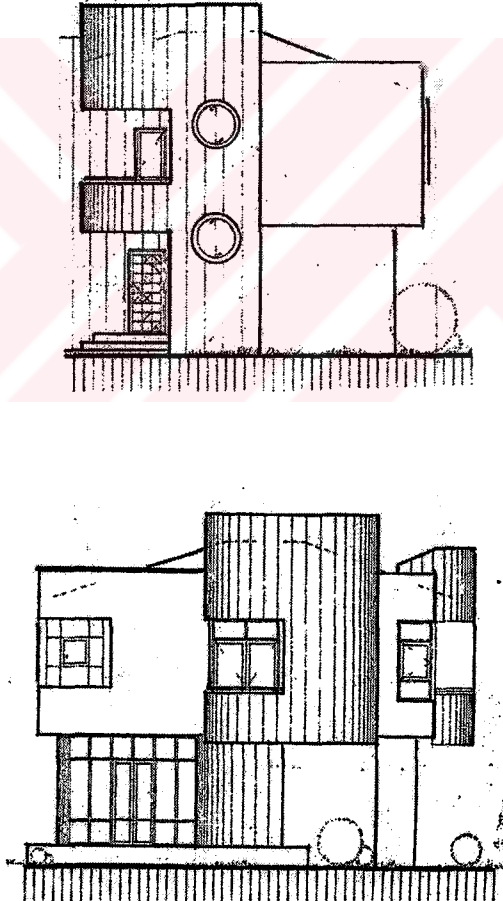
Tablo 76' nin devamı

KAMELYA SİTESİ 04-2			ÇATI KAT PLANI Ölçek:1/200
	TOPLAM 151,00+9,50 M2	Çatı Kat 24,00+4,50 M2	
		ERİŞİM GRAFIĞI	

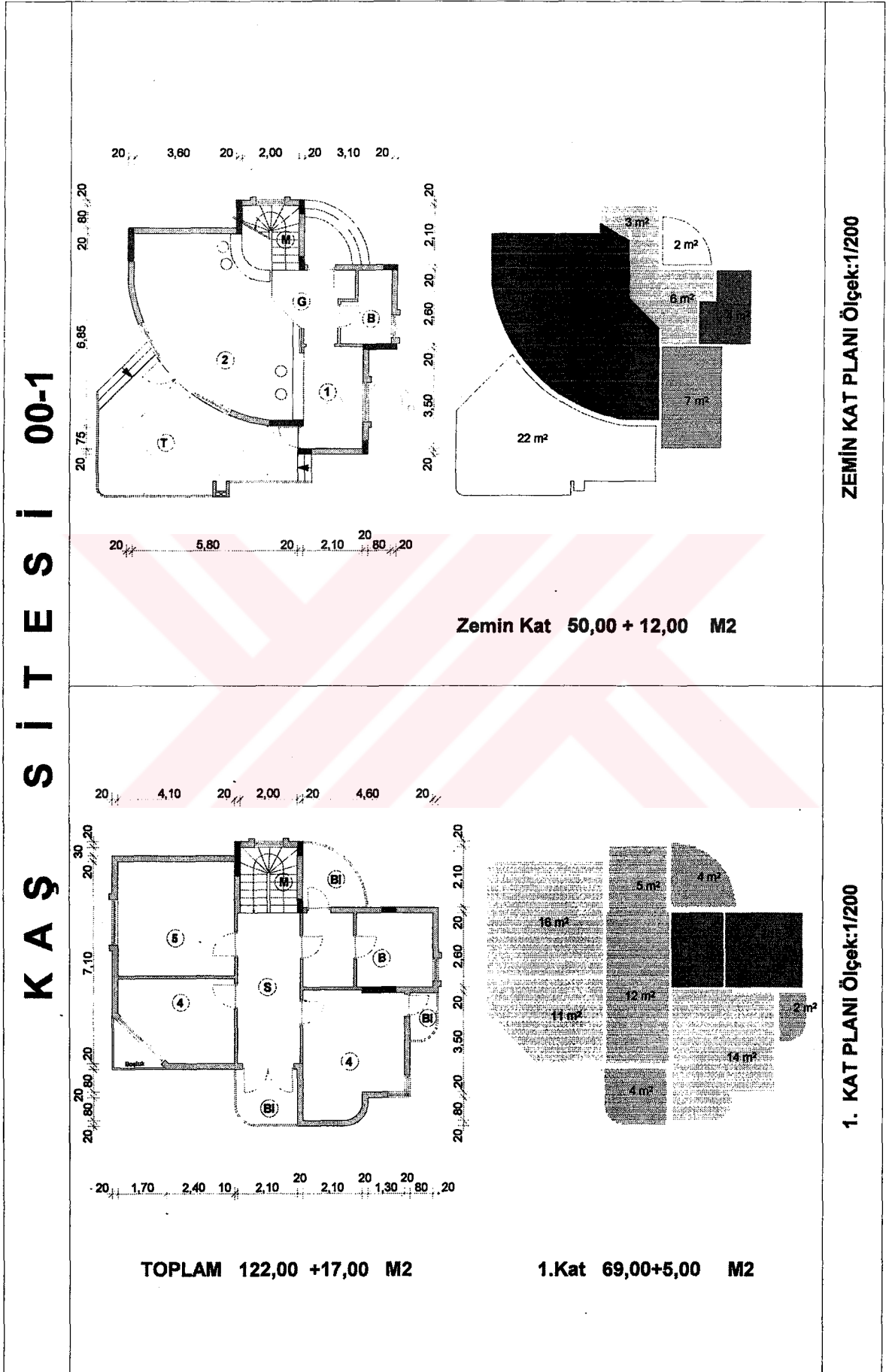
Tablo 77. Kaş sitesi konum planı, konutların görünüşü ve kesitleri

KAŞ SİTESİ 00	 <p style="text-align: center;">VAZİYET PLANI</p>	KONUM PLANI
		GENEL GÖRÜNÜMLER

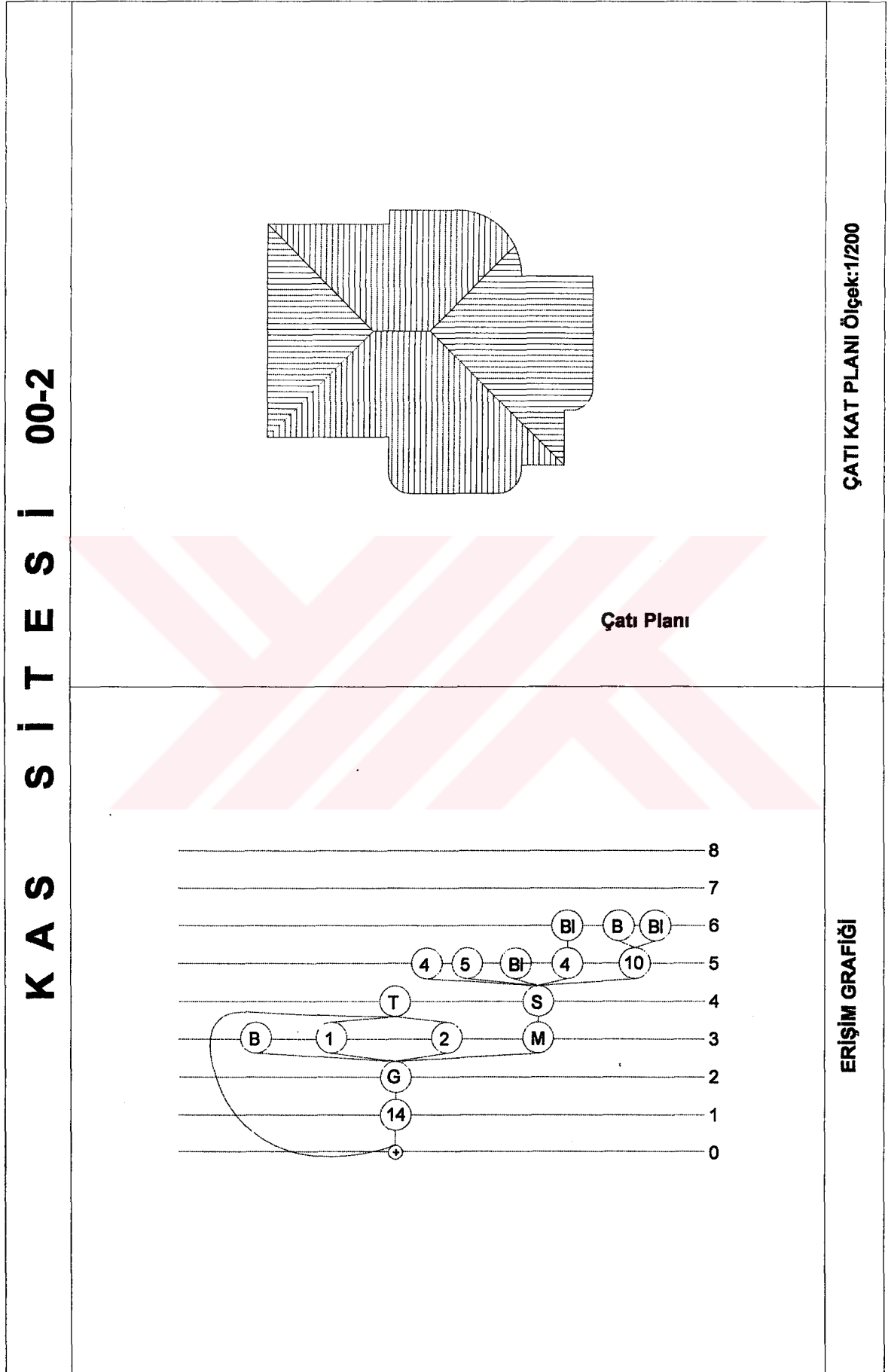
Tablo 77'nin devamı

K A Ş S İ T E S İ 00-0		KESİTLER
		GÖRÜNÜŞLER

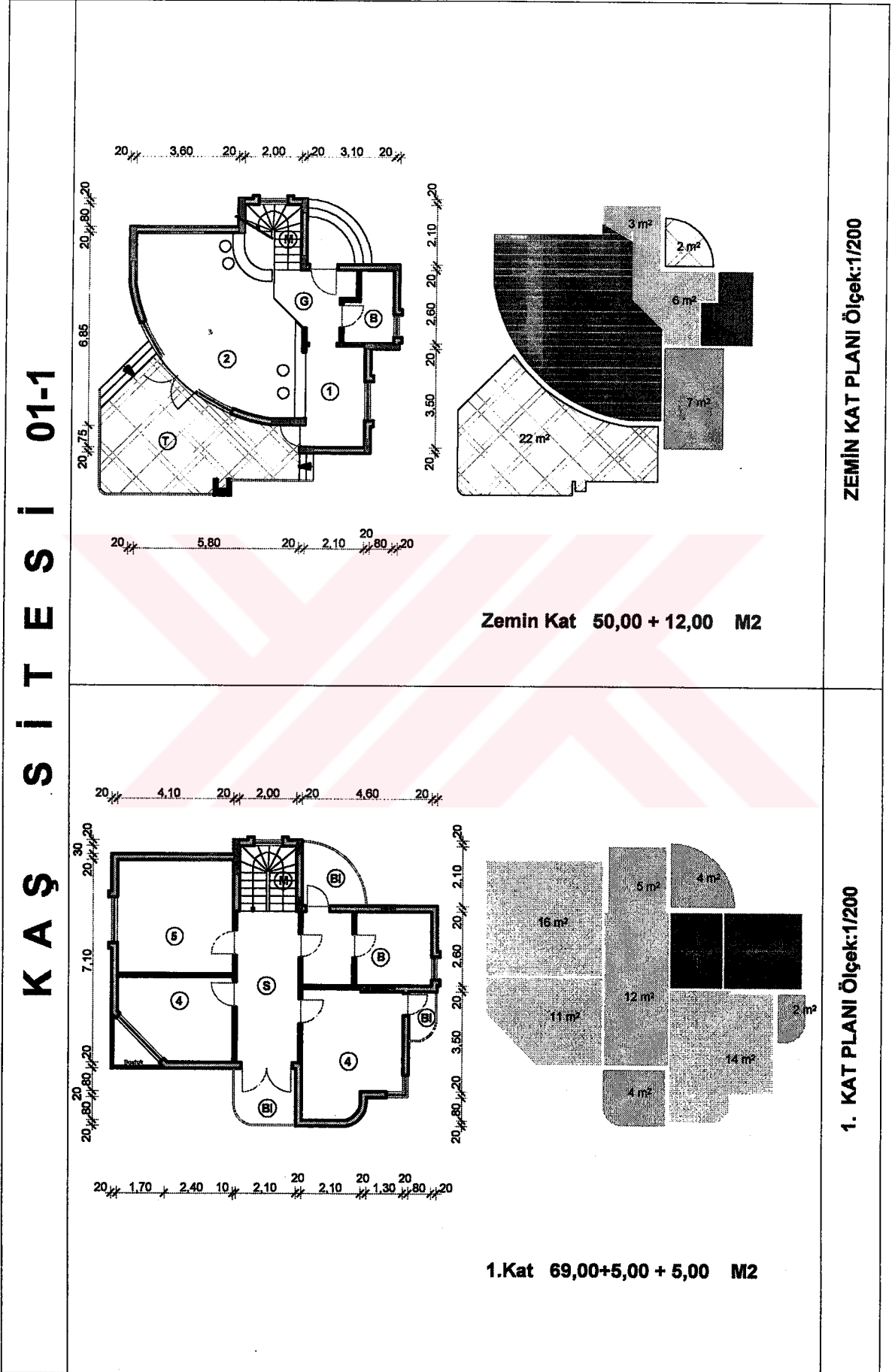
Tablo 78. Kaş sitesi konutlarının orjinal planları ve erişim grafiği

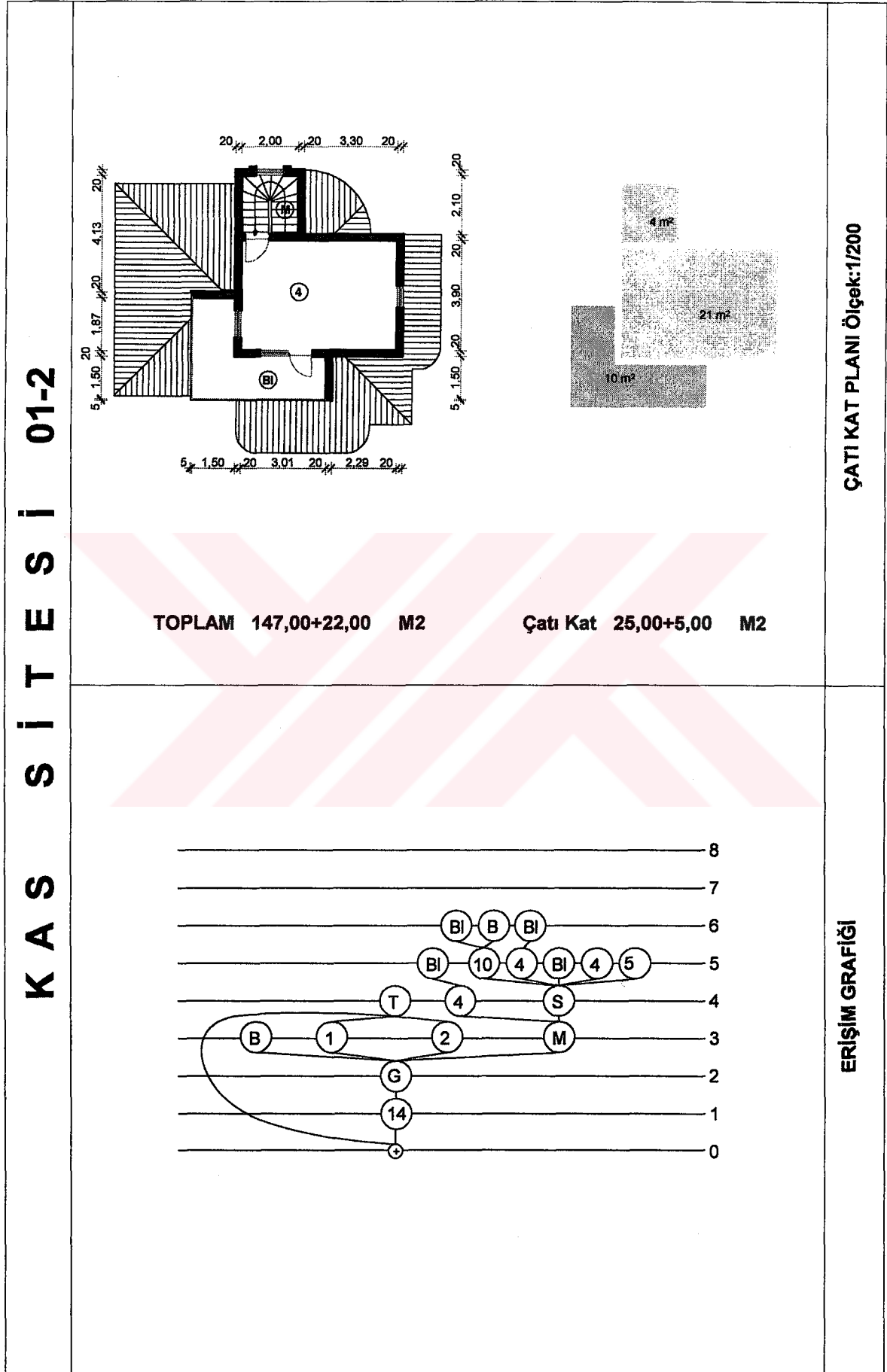
Tablo 78' in devamı

Tablo 79. Kaş sitesi 1. konutun planları ve erişim grafiği

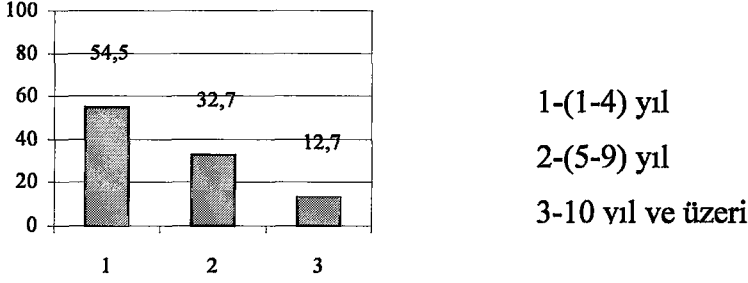

Tablo 79' un devamı

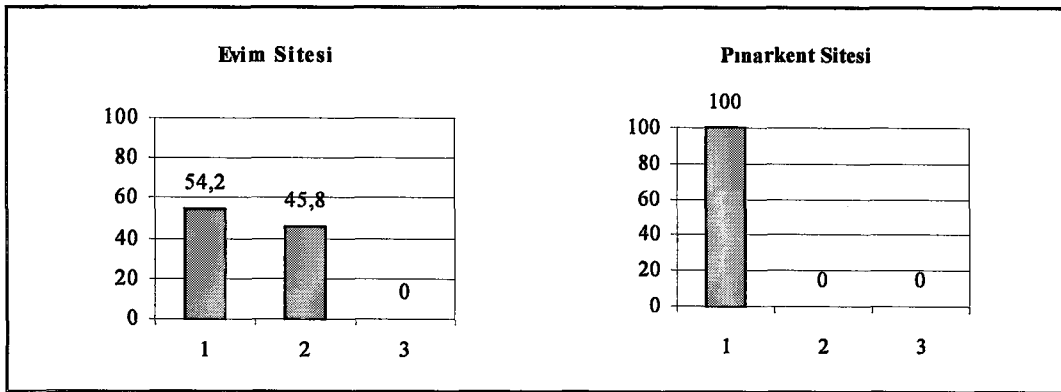
3.1. Anket Sorularına Verilen Yanıtların Genel Frekans Dağılımları

- Soru1. Sitelerde konutta oturan süreler; % 54,5' lik bir bölümü (1-4) yıl, % 33,7' si (5-9) yıl ve % 12,7' si 10 yıl ve üzeridir.

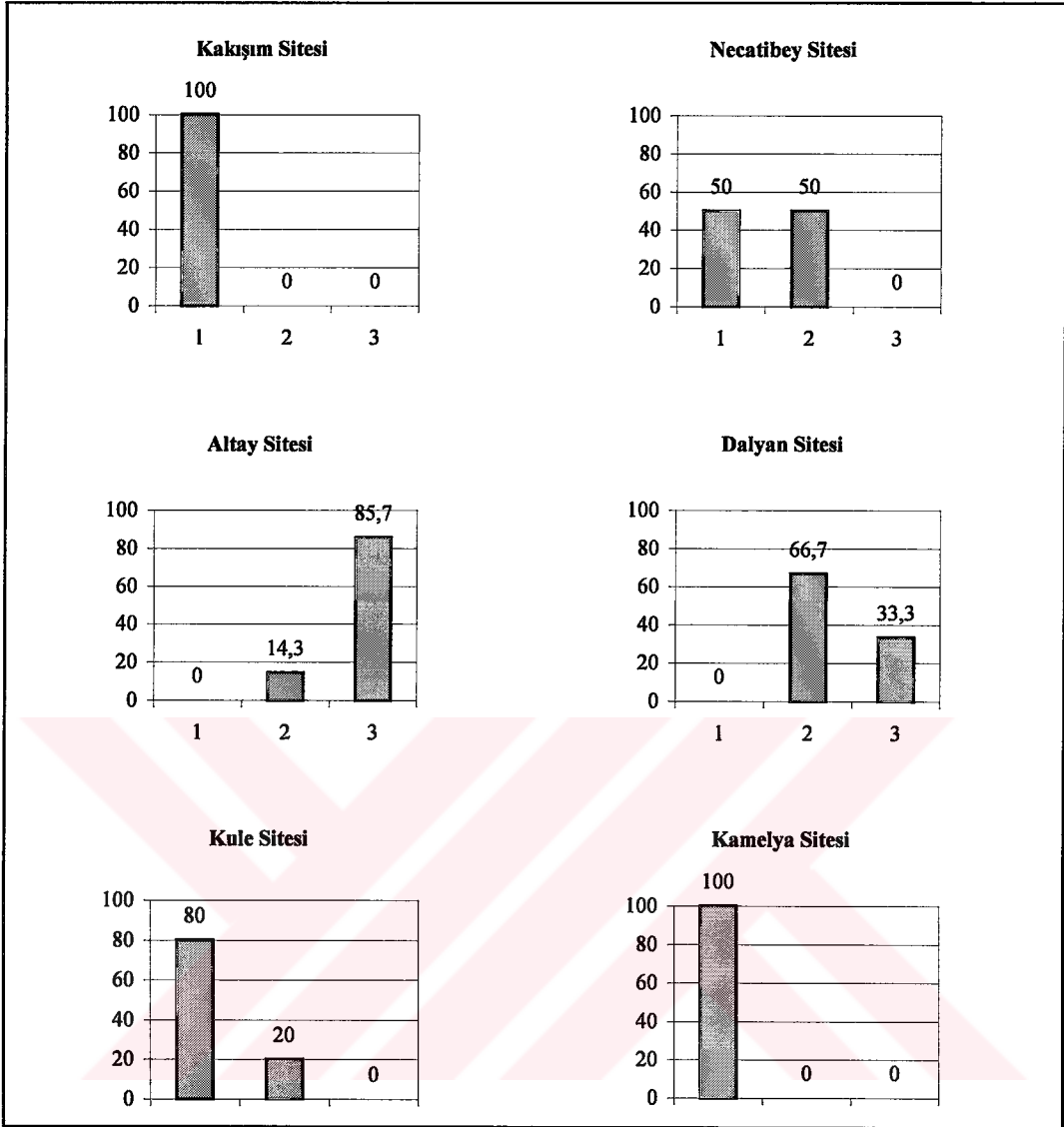

Şekil 21. Genel olarak konutta oturan süre

Kakışım, Pınarkent ve Kamelya sitelerinde görüşmecilerin tümü (1-4) yıldır, Doğa, Kaş ve Necatibey sitelerinde ise (5-9) yıldır bu konutlarda oturduklarını belirtirken, Kule sitesinde görüşmecilerden % 80'i, Evim sitesinde de % 54'ü (1-4) yıldır, kalanı (5-9) yıldır bu konutlarda oturduklarını ifade etmişlerdir. Dalyan sitesinde görüşme yapılan kullanıcıların çoğu (% 67) (5-9) yıl ve diğerleri 10 yıl ve daha fazla süredir, Altay sitesinde ise kullanıcıların büyük bir çoğunluğu (% 86) 10 yıl ve daha fazla süredir, diğerleri (5-9) yıldır bu konutlarda oturduklarını belirtmişlerdir.

Şekil 22. Ayrı ayrı sitelerde konutta oturan süre

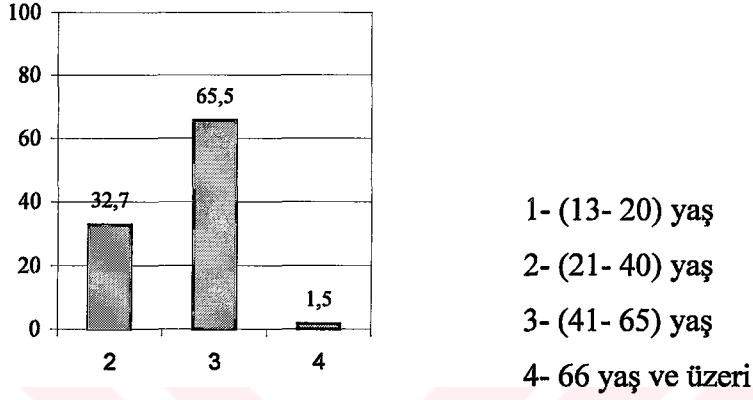
Şekil 22'nin devamı.

Özetlemek gerekirse Dalyan ve Altay siteleri en uzun kullanım sürelerine sahip siteler iken, Kakışım, Pınarkent ve Kamelya siteleri en yeni, kullanım süreleri en kısa olan sitelerdir. Doğa, Kaş ve Necatibey sitelerinde kullanım süreleri (5-9) yıl, Evim ve Kule sitelerinde de (1-9) yıl arasında değişmektedir.

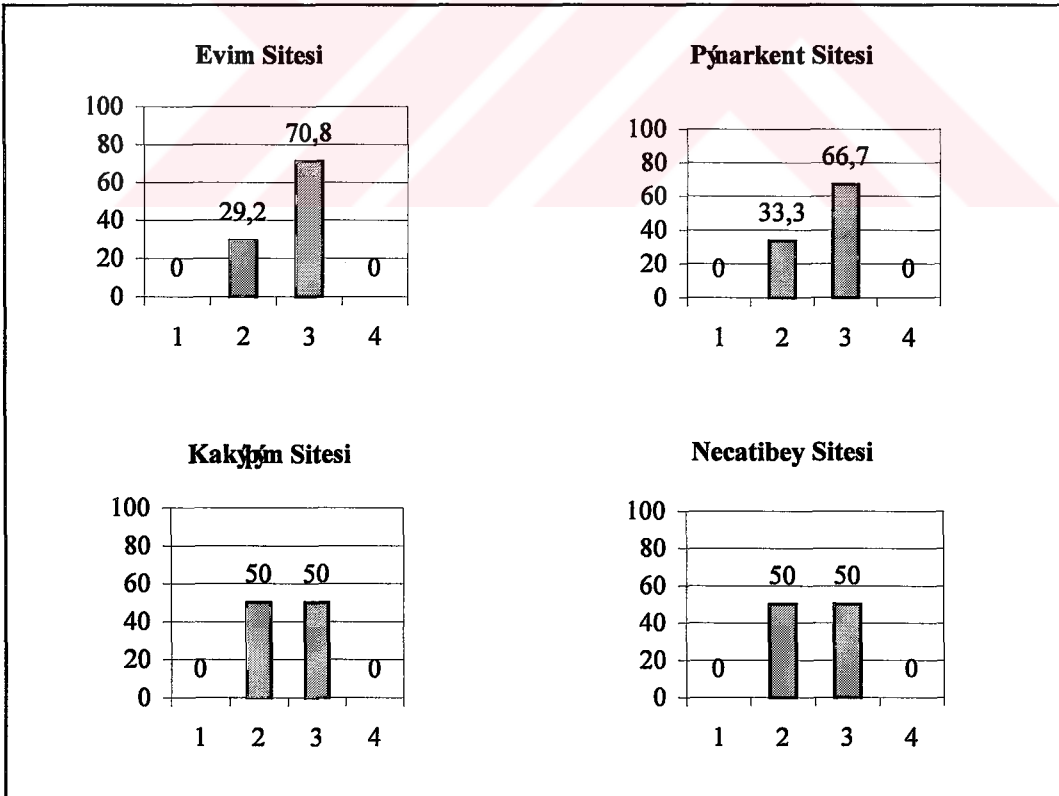
- Soru 2. Görüşme yapılan ev hanımlarının yaş, eğitim durumu ve meslekleri; büyük bölümü (%65.5) 41-65, %32.7'lik bir kısmı 21-40 yaş grubunda yer almaktadır. Eğitim düzeyi ise % 43.6'lık bir oranla lise, %32.7'lik bir oranda ilköğretim, %23.6'lık bir oranda ise üniversitedir. Kullanıcıların mesleki konumları incelendiğinde; büyük bir

çoğunluğu (% 60) çalışmadığı, emekli olanların ise % 20'lik bir dilimi kapsadığı, diğerlerinin memur (%14.5) ve serbest meslek sahibi (5.5) olduğu belirlenmiştir.

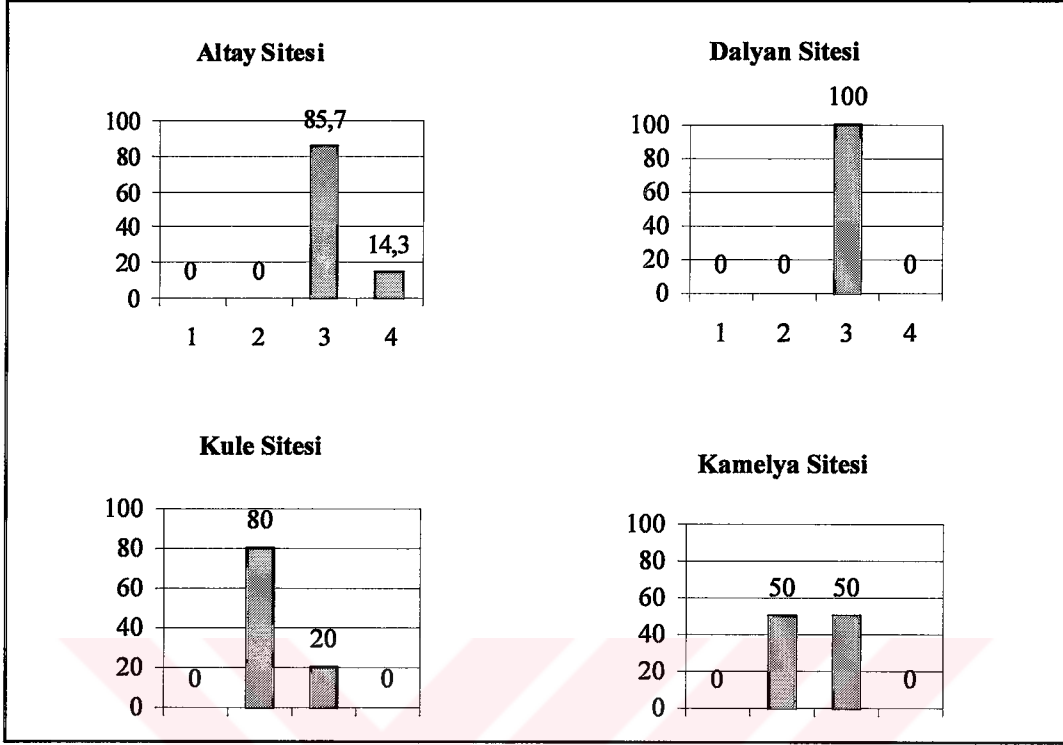
Aile büyüklüğü ise; yaklaşık % 37' si iki çocuklu, %27'si üç çocuklu olmak üzere toplam %64'lük büyük bir kısmı 2-3 çocuklu çekirdek ailedir. Sırasıyla %16'lık bir bölüm tek çocuklu çekirdek aile ve % 11'lik bir kısmı da daralan ailedir.

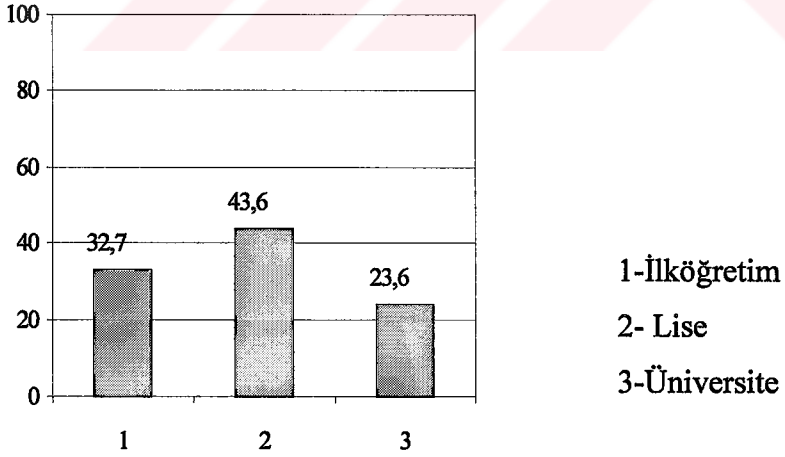
Şekil 23. Genel olarak ev hanımının yaşı

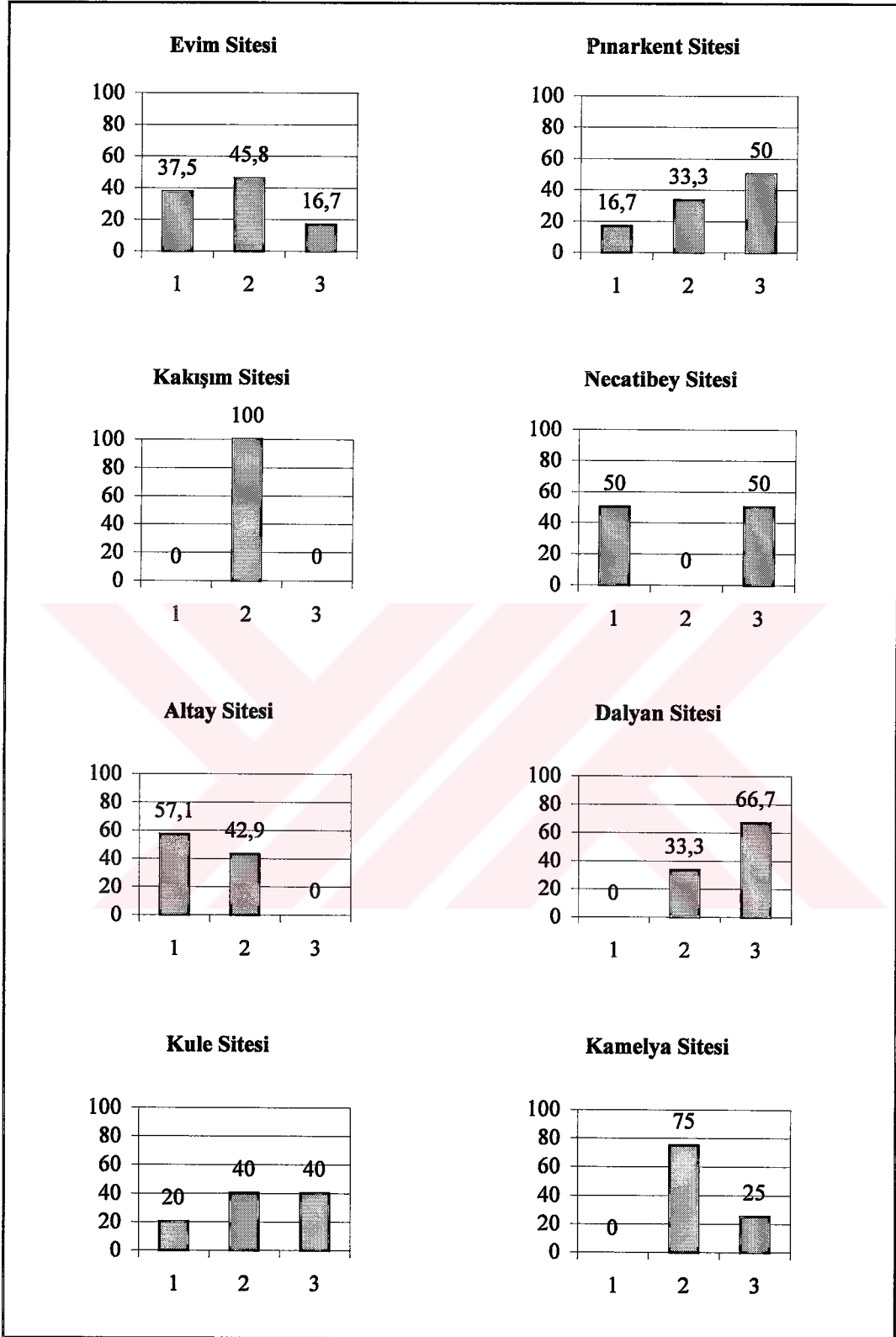
Şekil 24. Ayrı ayrı sitelerde ev hanımının yaşı

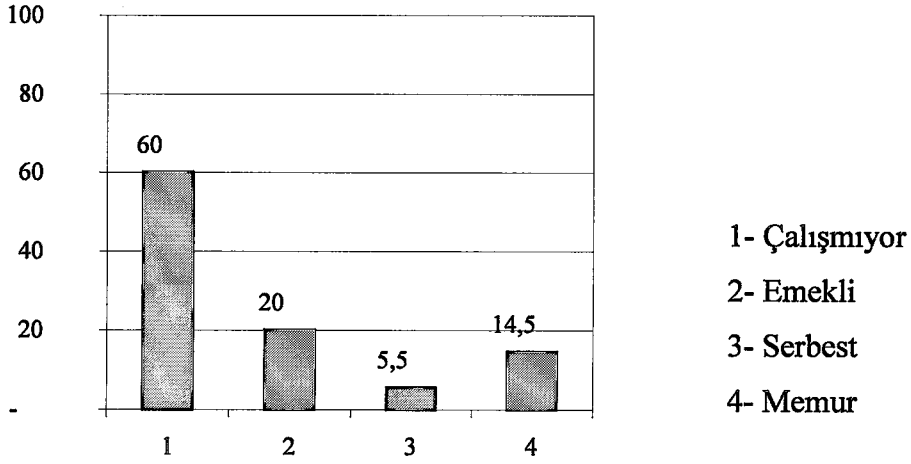
Şekil 24'ün devamı

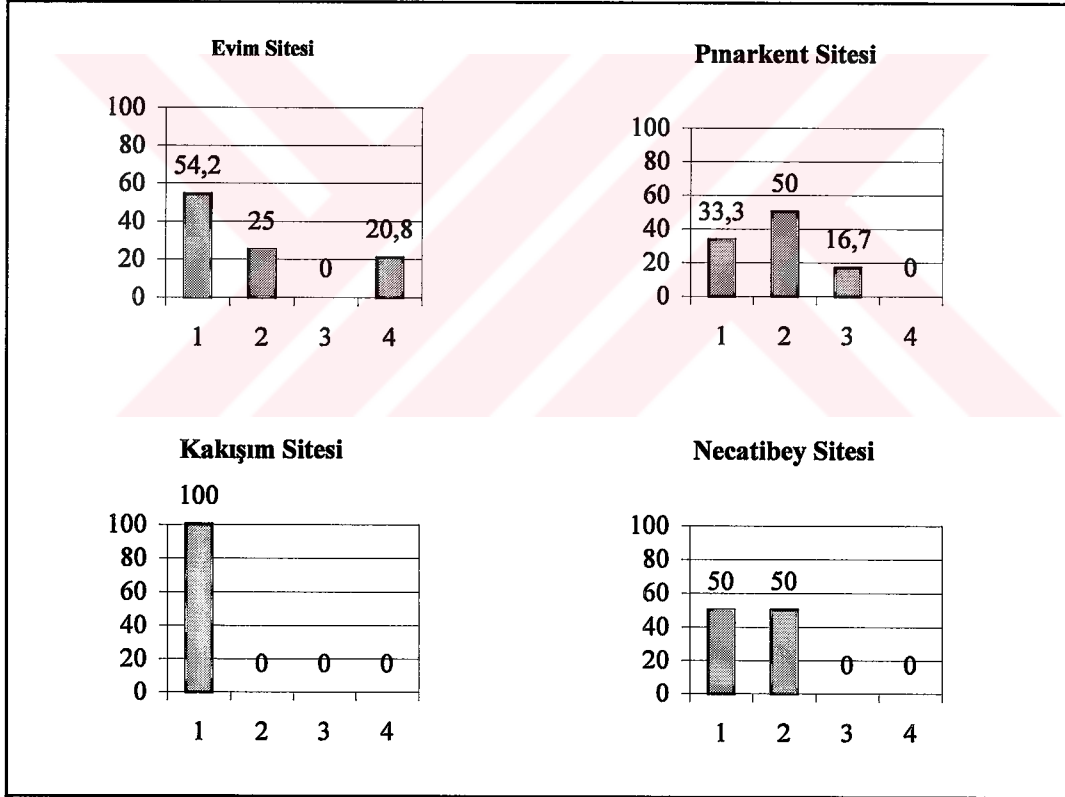
Şekil 25. Genel olarak ev hanımının eğitim durumu

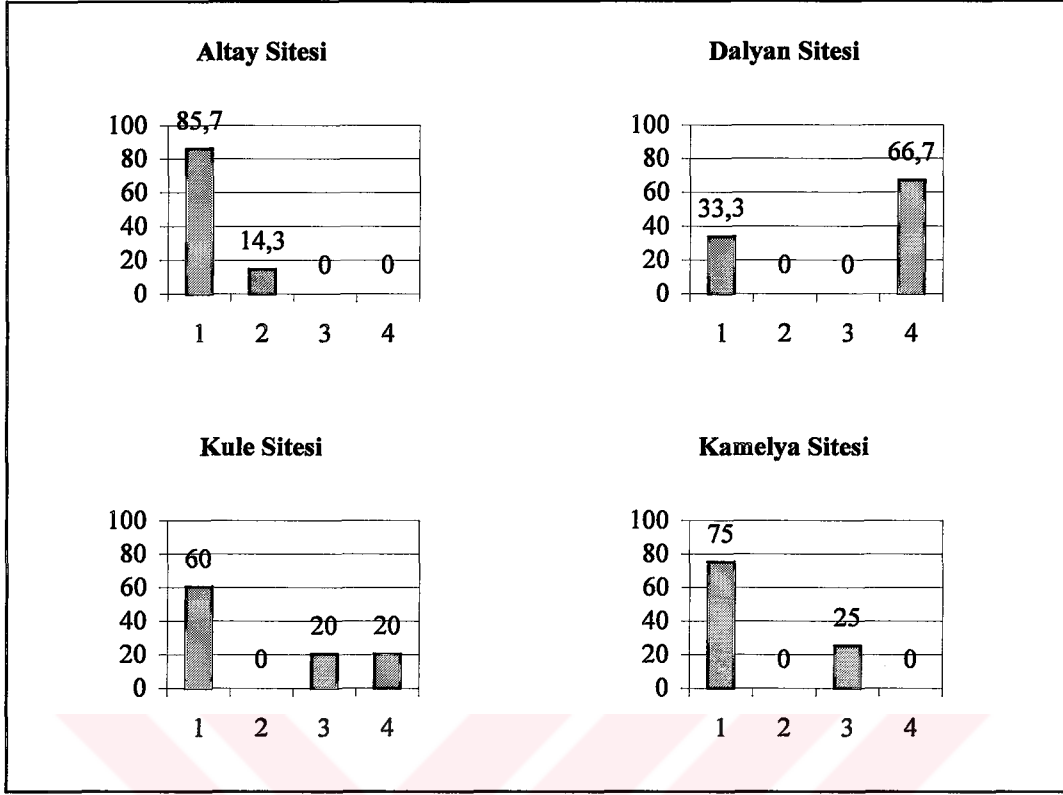
Şekil 26. Ayrı ayrı sitelerde ev hanımının eğitim durumu

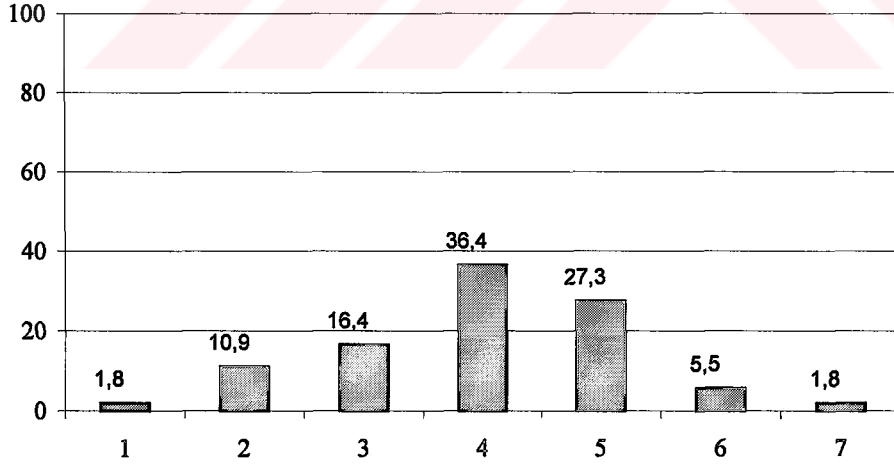
Şekil 27. Genel olarak ev hanımının mesleği

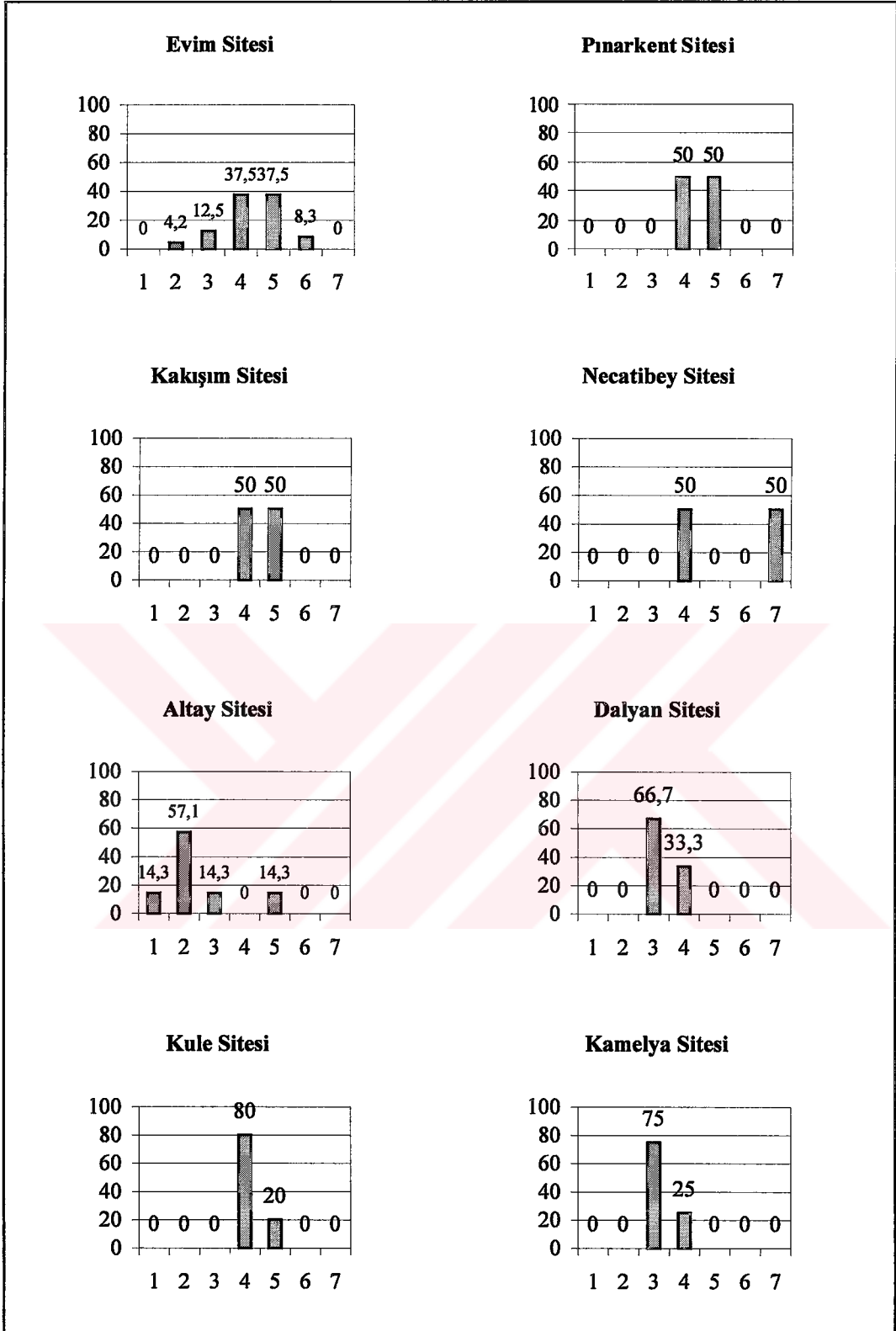
Şekil 28. Ayrı ayrı sitelerde ev hanımının mesleği

Şekil 28'in devamı

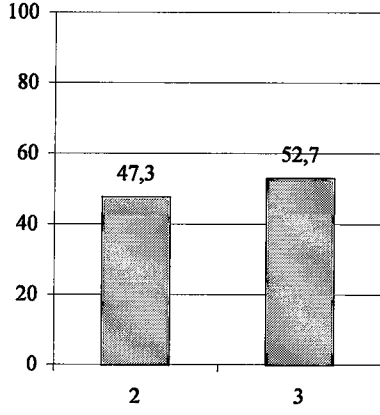

Şekil 29. Genel olarak aile büyüklüğü (konutta yaşayan kişi sayısı)

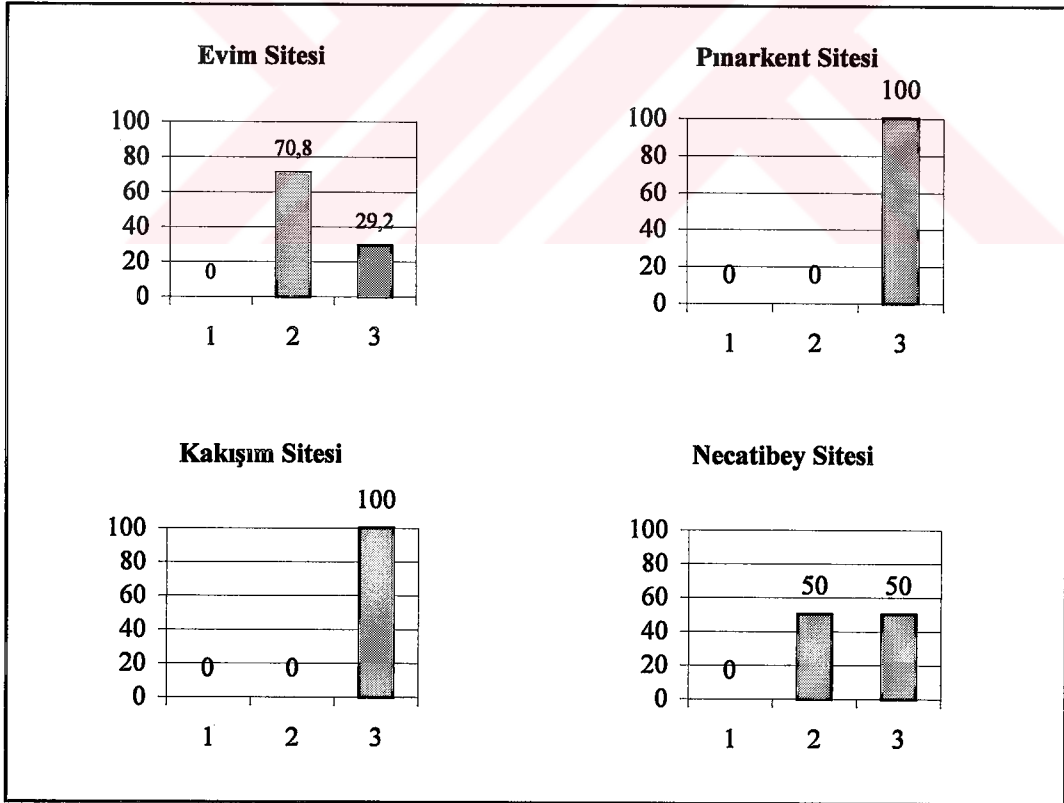
Şekil 30. Ayrı ayrı sitelerde aile büyüklüğü (konutta yaşayan kişi sayısı)

• Soru 3. **Kullanıcıların aylık gelir durumu;** %52.7'lik bir bölümün 1000 dolar ve üzeri, %47.3'lük bir bölümün ise 500-1000 dolar arası kazanca sahip olduğu belirlenmiştir.

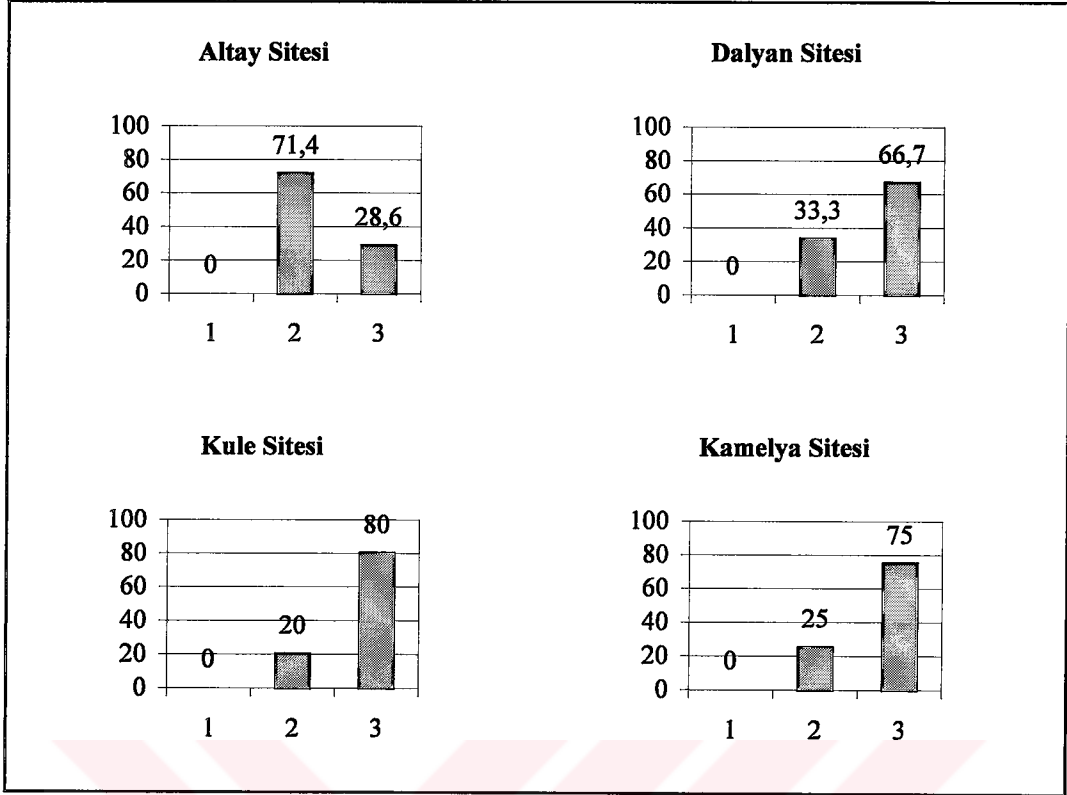

- 1- 500 dolar ve altı
2- 501 dolar-1000 dolar
3- 1001 dolar ve üzeri

Şekil 31. Genel olarak aylık gelir durumu

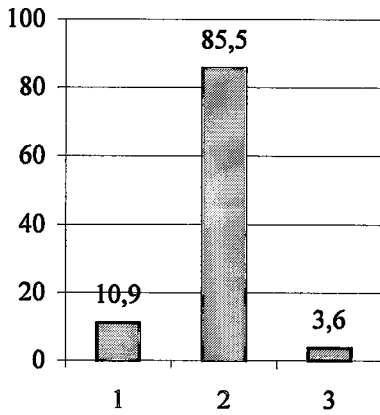

Şekil 32. Ayrı ayrı sitelerde aylık gelir durumu

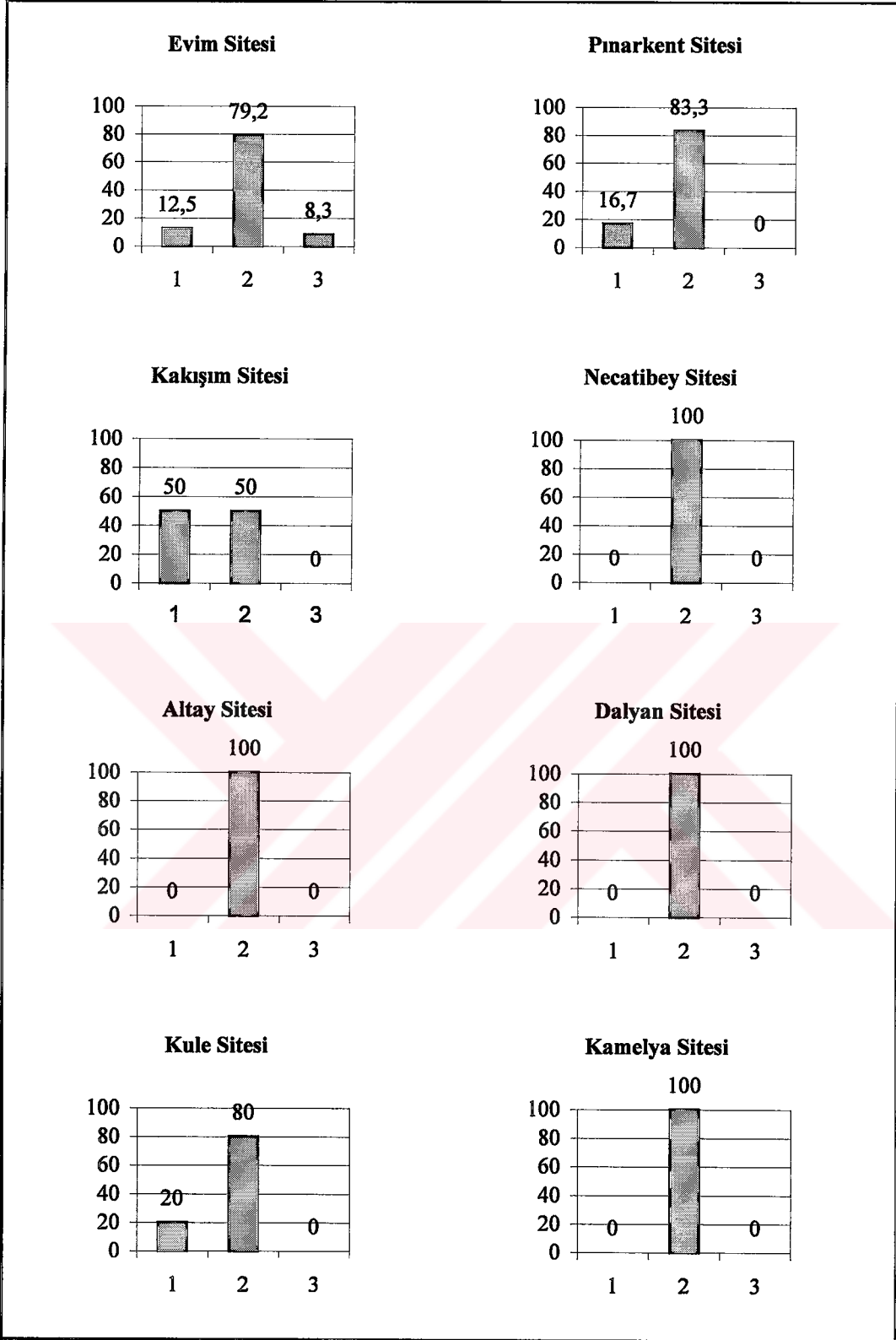
Şekil 32'nin devamı

- Soru 4. Daha önce oturlan konutlara ait özellikler; çoğunluğun (%85) apartman dairesi, %11'nin müstakil konut ve diğerlerinin lojmandan geldiği tespit edilmiştir.

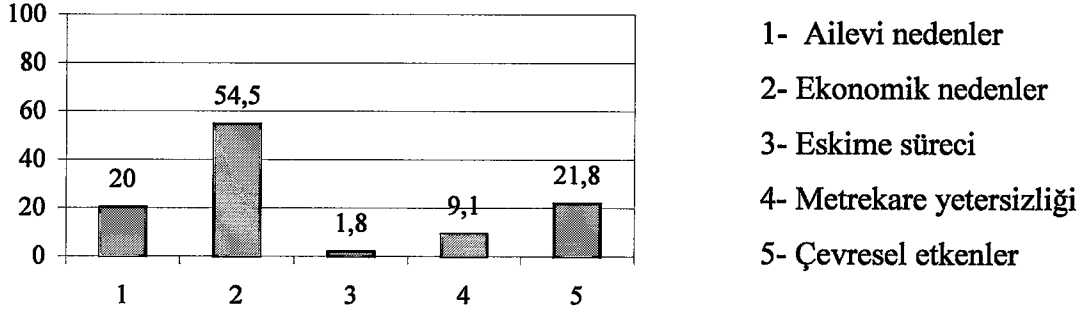
- 1- Müstakil ev
- 2- Apartman dairesi
- 3- Lojman

Şekil 33. Genel olarak daha önce oturlan konut türü

Şekil 34. Ayrı ayrı sitelerde daha önce oturulan konut türü

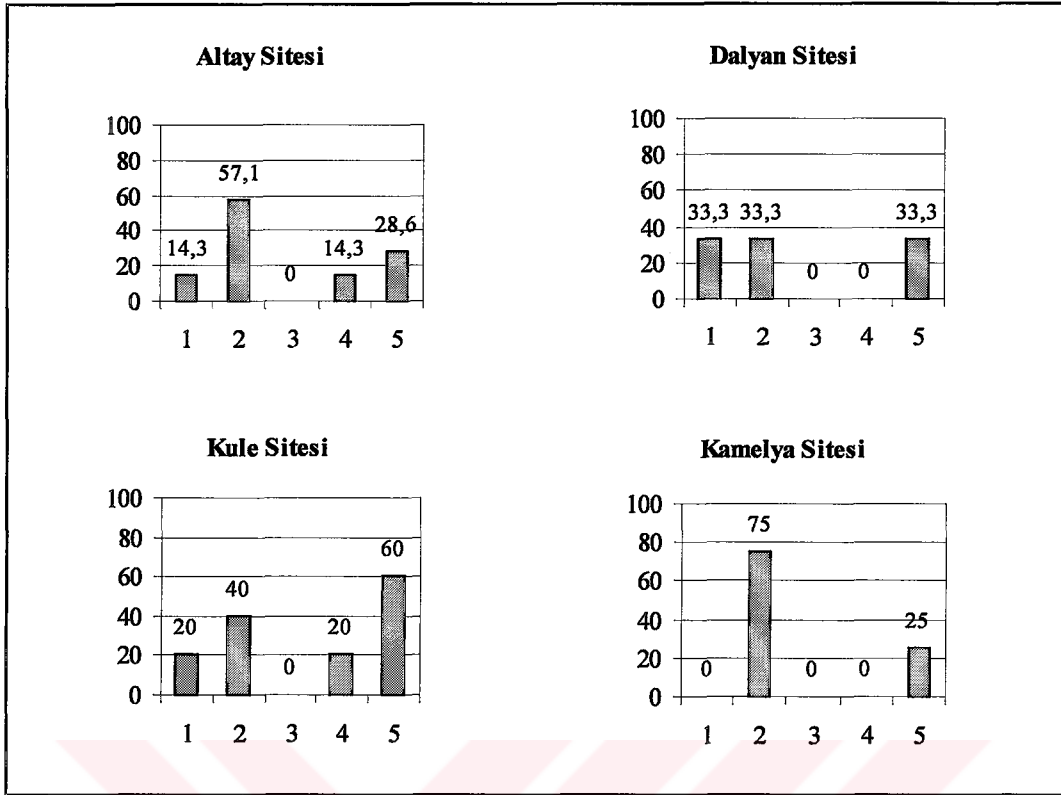
•Soru 5. **Önceki konuttan taşınma nedenleri**; sırasıyla (% 50.9) ekonomik, (%20) ailevi, (%18,2) çevresel ve metrekare yetersizliği olarak belirlenmiştir.

Şekil 35. Genel olarak önceki konuttan taşınma nedenleri

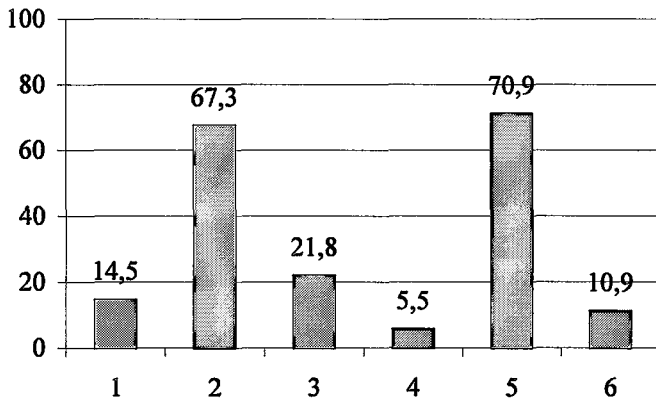

Şekil 36. Ayrı ayrı sitelerde önceki konuttan taşınma sebepleri

Şekil 36'nın devamı.

•Soru 6. Bu konutların tercih edilme nedenleri; sırasıyla, ilk olarak müstakil olması ve çevresel faktörler (manzara, temiz hava, deniz vb) (%36,4), daha sonra bu evin kendilerine ait olması gibi ekonomik etkenler (%11) ve son olarak çevresel faktörler, müstakil olması ve ailevi etkenlerin hep birlikte etken olduğu saptanmıştır.

- 1- Ailevi nedenler
- 2- Çevresel etkenler
- 3- Ekonomik nedenler
- 4- Sosyal faktörler
- 5- Müstakil olması
- 6- Metrekare (Büyüklik)

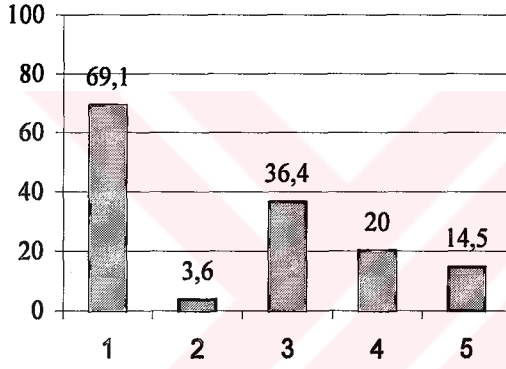
Şekil 37. Genel olarak konutu tercih nedenleri

Şekil 38. Ayrı ayrı sitelerde konutu tercih nedenleri

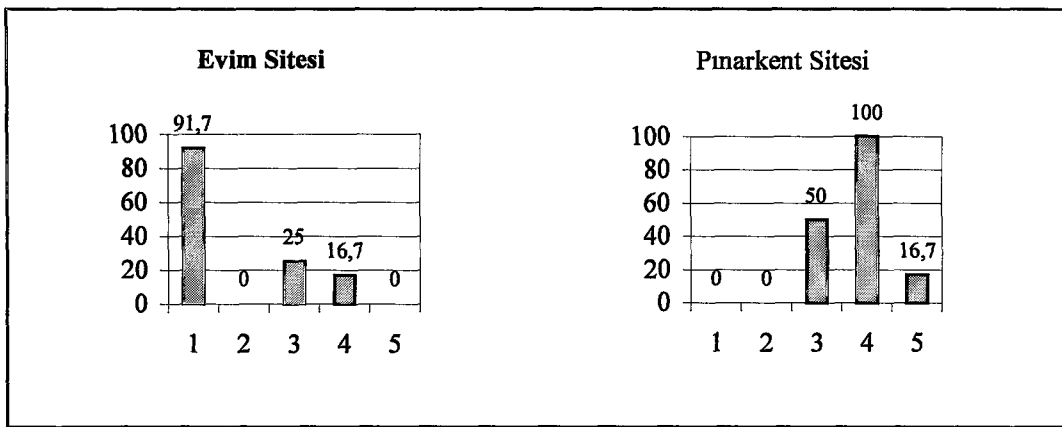
• Soru 7. Konutlarını nasıl tarif ettiklerine bakıldığında; tüm sitelerdeki çoğunluğun (%42) adres vererek, %14.5'lik bir bölümünün çevredeki belirgin özellikleri belirterek, %11'lik bölümü hem adres vererek hem de çevredeki belirgin özellikleri açıklayarak tarif ettiği, %11'lik diğer bir grubun da adres ve konutun farklılaşan özelliklerini birlikte kullandıkları saptanmıştır.

.Araştırmanın yapıldığı siteler içinde sadece Pınarkent sitesindeki kullanıcılar büyük bir oranda (%50) çevredeki belirgin özellikler ile konutlarına ait farklılaşan özellikleri, %33'lük bir bölümün ise adres ile konutlarının özellikleri vurguladıkları, son gruptakilerin ise hem konutlarının farklılaşan özelliklerini hem de diğer özellikleri kullandıkları tespit edilmiştir.

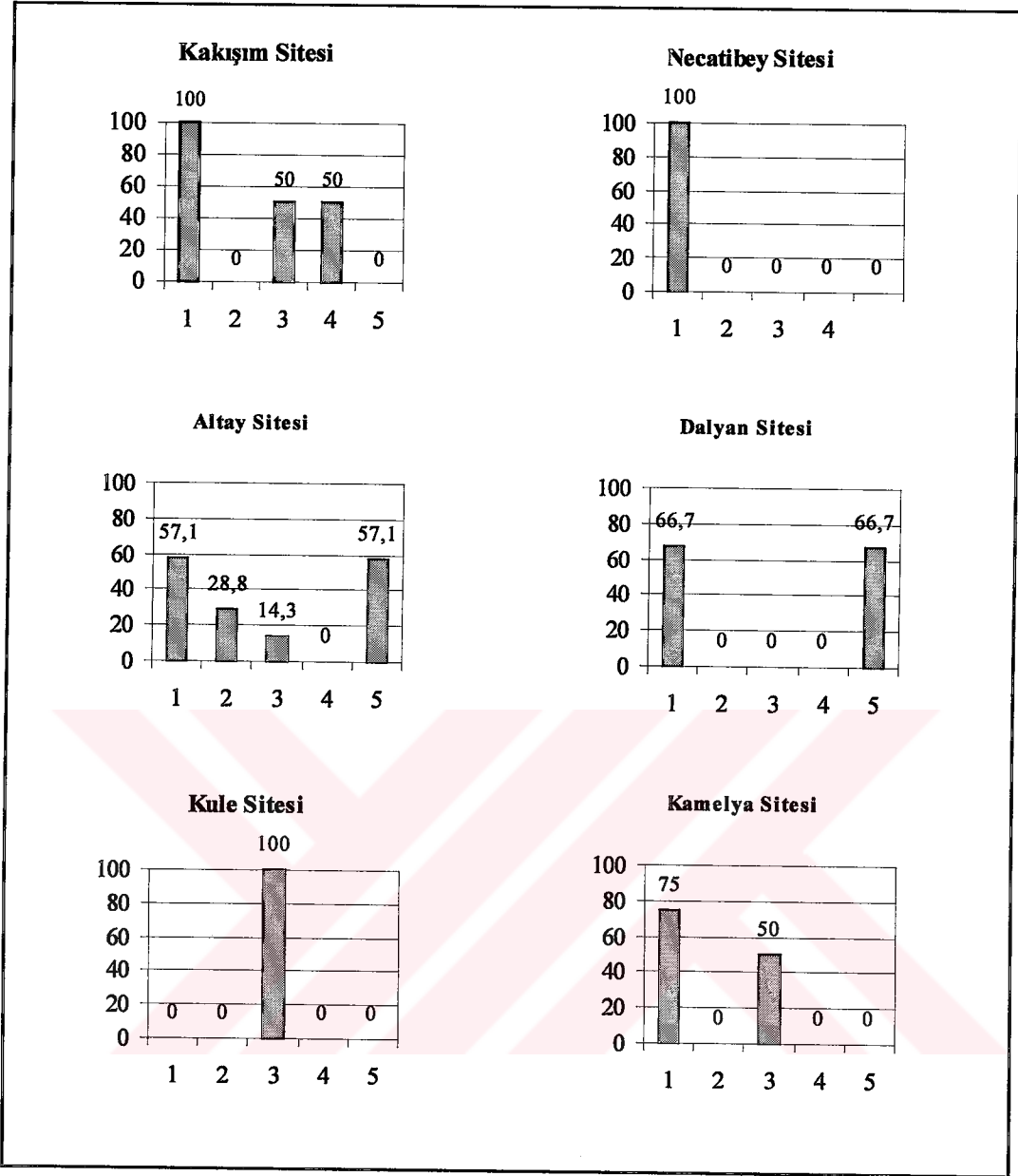

- 1- Adres vererek
- 2- Kroki çizerek
- 3- Çevredeki belirli özellikleri söyleyerek
- 4- Konuta ait farklılaşmış özelliklerle
- 5- Diğer.....

Şekil 39. Genel olarak konutun tarif edilmesi

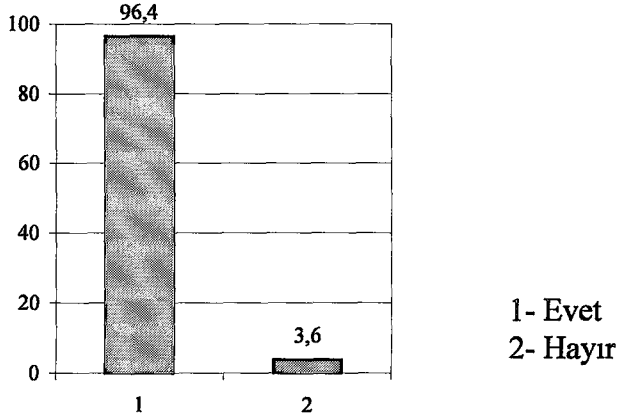

Şekil 40. Ayrı ayrı sitelerde konutun tarif edilmesi

Şekil 40'ın. devamı

- Soru 8. Kendi siteleri ile başka örnekler arasında belirgin farklılıklar olup olmadığı sorusuna hemen hemen tamamı (%96.4) evet var yanıtını vermiştir.

Şekil 41. Genel olarak oturulan sitenin diğer müstakil konut sitelerinden farkının olup olmadığı

•Soru 9. Görüşmecilerin kendi sitelerine ilişkin yaptıkları değerlendirmeler;

.Evim sitesindeki kullanıcılar en yüksek oranda (% 29) sitelerinin çevresel faktörlerinin (temiz hava, sessizlik, manzara, ferahlık, deniz vb.) diğer sitelere oranla pozitif ancak planlama özelliklerinin (konutların araziye yerleşim şekli) negatif olduğunu, % 16,7'lik bir bölümü hem ortak paylaşım alanlarının olmayışı hem de konutların yerleşiminin (planlama) iyi olmadığını değerlendirmesini yaparken, yine aynı orandaki kullanıcı grubu da sadece planlamanın iyi olmadığını,

.Pınarkent sitesinde de %33,3'lük bir çoğunluk konutların yerleşim şekline memnun olduklarını, % 16,7'lik bir bölümü ortak paylaşım alanlarının olmadığını ifade ederken, aynı orandaki üç farklı gruptan ilki hem ortak paylaşım alanlarının olmadığını, hem de ulaşım ve otopark problemi bulunduğu, ikinci grup planlamanın iyi ancak, ulaşım otopark vb. özelliklerin olumsuz olduğu, üçüncü grup ise planlamanın pozitif ancak, ortak paylaşım alanlarının olmayışının olumsuz özellikler olduğunu,

.Kakışım sitesindeki görüşmeciler ise sitelerinde çevresel faktörlerin olumlu olmasına karşın, ortak paylaşım alanlarının (spor tesisleri, sosyal tesisler, yeşil alanlar, parklar vb.) olmayışından ve konutların yerleşim şekline memnun olmadıklarını,

.Necatibey sitesinde de görüşme yapılan kullanıcıların sitelerinin çevresel faktörlerine ilişkin özellikleri pozitif olarak değerlendirirken olumsuz herhangi bir hususun belirtilmediği,

.Doğa sitesinde de sosyo-kültürel özellikler, planlama, ortak paylaşım alanlarının olumlu değerlendirilen özellikler olduğu,

.Altay sitesinde ise % 28,6'lık bir bölümü sitelerinin çevresel faktörlerinin, ulaşım/otopark özelliklerinin ve ortak paylaşım olanların iyi olduğunu ifade ederken %14,3 oranındaki üç farklı grupta bu olumlu özelliklerin bir ya da birkaçını dile getirirken, sıkışık yerleştirilen konut planlamasından memnun olmadıkları,

.Dalyan sitesinde de çoğunlukta sosyo-kültürel özellikler, ulaşım/otopark/ site içi yollar ve planlama (konutların yerleşimi) gibi faktörleri birlikte pozitif olarak değerlendirirken, %33,3 lük bir bölümü ise olumlu çevresel özellikler, iyi bir planlama, sosyo kültürel faktörlerdeki uyum gibi pozitif özelliklere karşın ortak paylaşım alanlarının, otopark /site içi yollar/ ulaşım gibi özelliklerin yetersiz olduğu,

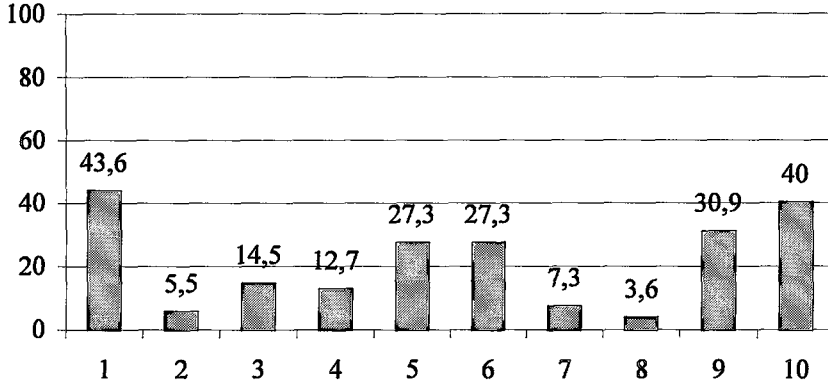
.Kamelya sitesinde planlamanın iyi ancak çevresel faktörlerin, site içinde otopark/yol vb. özelliklerin ve ortak paylaşım alanlarının yetersiz olduğu,

.Kule sitesinde de büyük bölümünün (%60) konut yerleşimi ve ortak paylaşım alanlarından memnun olduklarını, diğer bir grup (%20) ise bu olumlu özelliklere ek olarak çevresel faktörlerinde iyi olduğunu ifade ettiklerini, site içi yollar/otopark/ulaşım özelliklerini de olumlu değerlendirdikleri (%20),

.Kaş sitesinde ise konut yerleşimi olumlu, ortak paylaşım alanlarının olmayışının negatif bir özellik olarak verildiği,

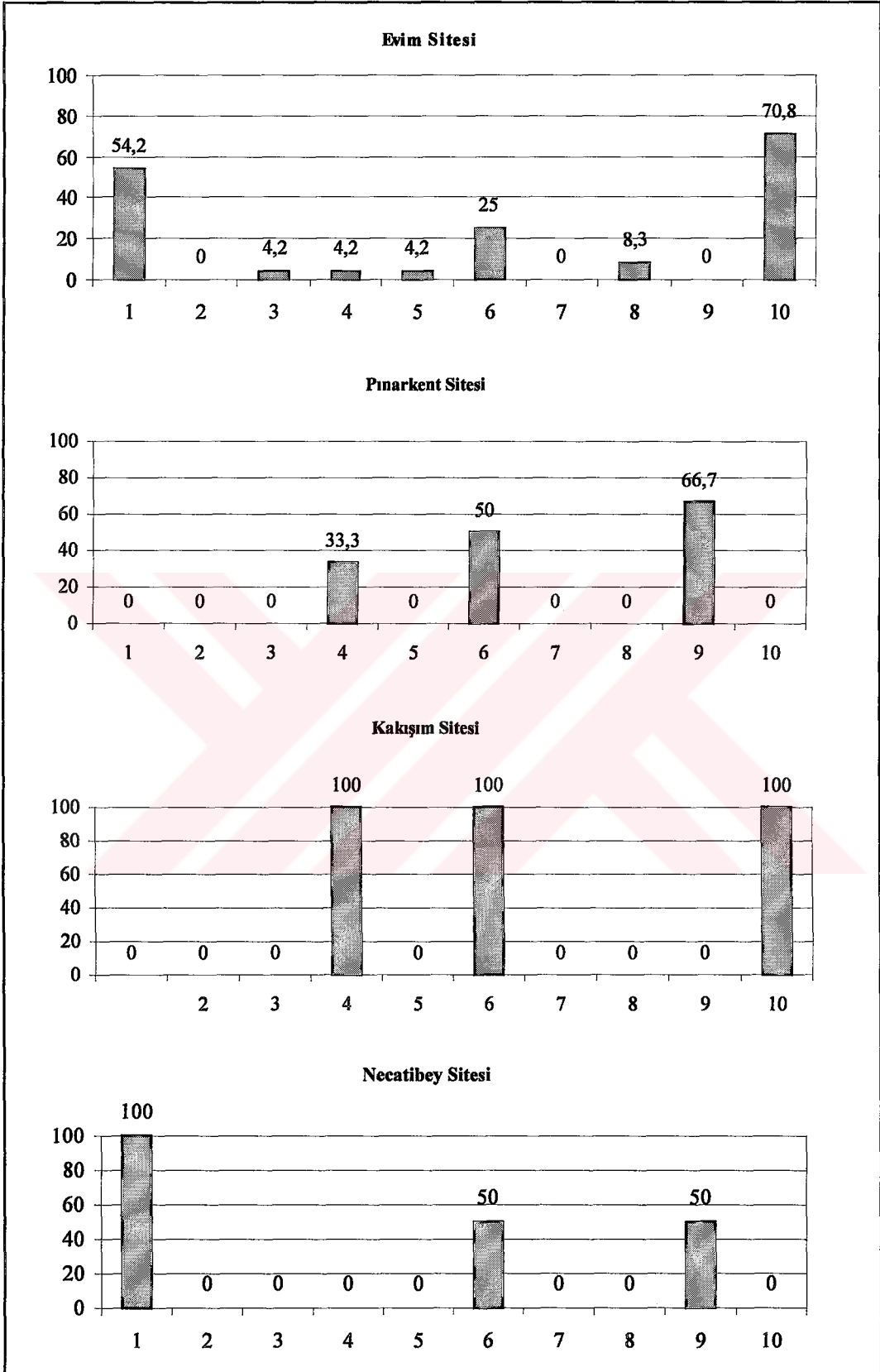
.Eğimli arazide yer alan siteler (Evim, Necatibey, Pınarkent, Kakışım, Doğa) birlikte ele alınarak kullanıcıların sitelerine ilişkin değerlendirmelerine bakıldığında; tüm pozitif ve negatif ölçütler içinde ağırlıklı olarak (%20) çevresel faktörlerin pozitif, planlama özelliklerinin negatif olarak değerlendirildiği ve ek olarak ortak paylaşım alanlarının yetersizliğinin ifade edildiği,

.Düz arazideki sitelerin (Altay, Dalyan, Kule, Kamelya,Kaş) tümünde kullanıcıların sitelerine ilişkin değerlendirmelerinin frekans dağılımları incelendiğinde planlama, ortak kullanım alanlarının (%15) ve çevresel faktörler ile ulaşım/otopark vb.nin (%10) olumlu değerlendirildiği belirlenmiştir.

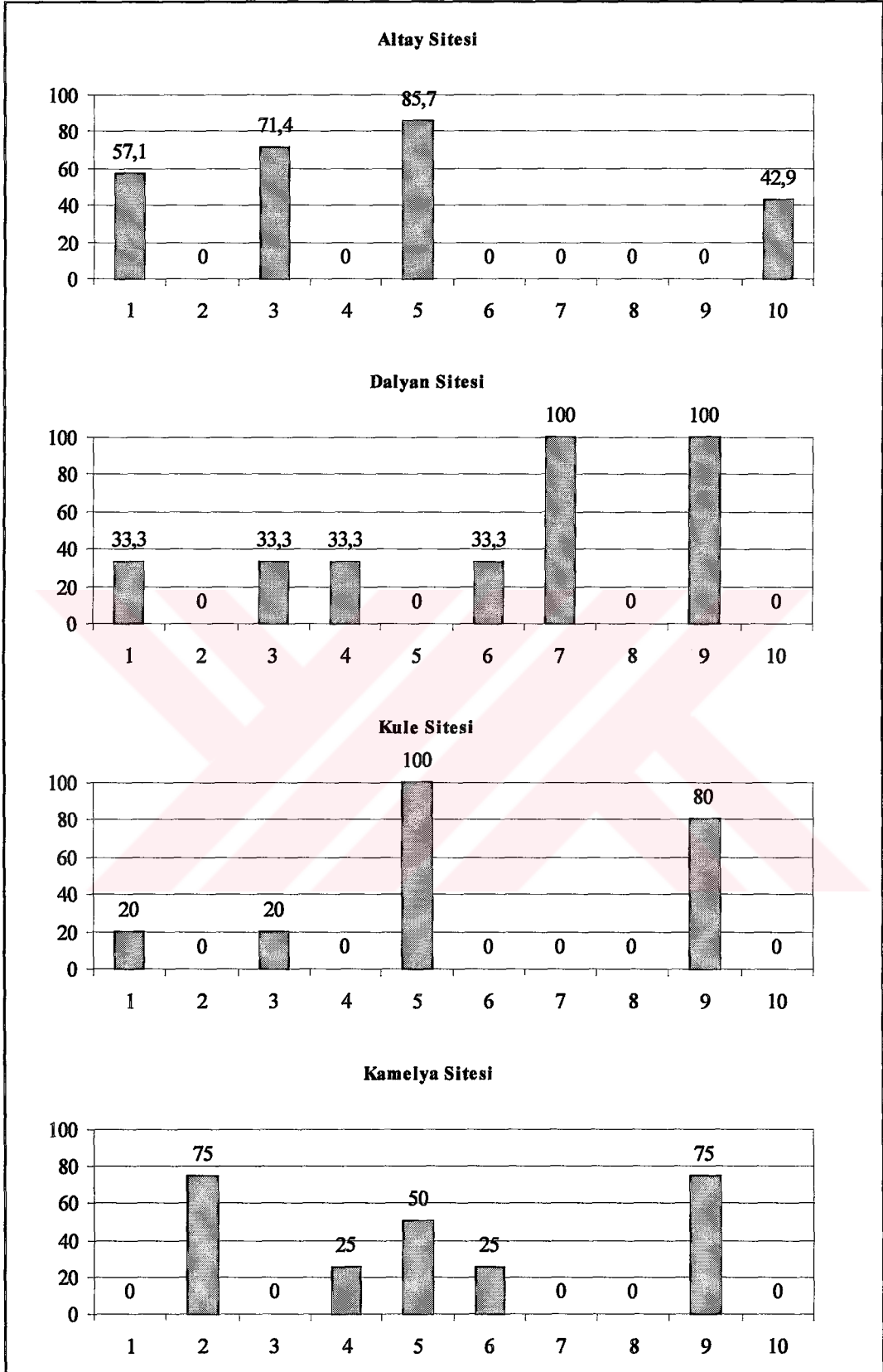

Şekil 42. Genel olarak oturlan sitenin diğer müstakil konut sitelerinden farkları

- 1-Çevresel faktörler(Temiz hava, sessizlik, manzara, deniz kenarında olma, ferahlık, arazi yapısı vb.) (+)
- 2- Çevresel faktörler (-)
- 3- Ulaşım, otopark, site içi yollar (+)
- 4- Ulaşım, otopark, site içi yollar (-)
- 5- Ortak paylaşımlı alanlar (Havuz, sosyal tesisler, spor, yeşil alanlar vb.) (+)
- 6- Ortak paylaşımlı alanlar (-)
- 7- Sosyo-Kültürel faktörler (Site sakinlerinin sosyo-kültürel yapısı, birbirleriyle olan ilişkileri) (+)
- 8- Sosyo-Kültürel faktörler (-)
- 9- Planlama (Konutların araziye yerleşim şekli (sıra-ikiz, tek), çevresindeki konutlarla ve ortak paylaşımlı alanlarla ilişkisi, aradaki mesafeler vb.) (+)
- 10- Planlama (-)

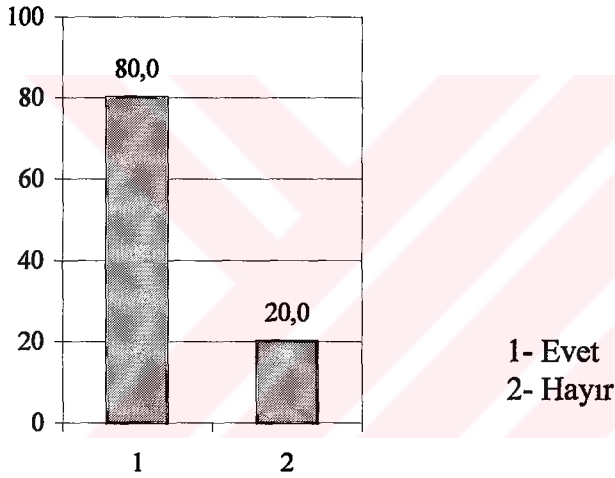
Şekil 43. Ayrı ayrı sitelerde oturlan sitenin diğer müstakil konut sitelerinden farkları

Şekil 43'ün devamı

•Soru 10. Bir sitede yer alan konutların aynı ya da farklı olması tercihleri ve nedenleri: %80'i herhangi bir site ya da konut bölgesi tasarlanırken konutların birbirinin aynı olmasının daha iyi olacağı ve gerekçe olarak; bu şekilde estetik açıdan daha güzel olacağı, daha güzel görüneceği, bütünlük ve düzen sağlanacağı, site ise bir anlamı olacağı, farklı farklı yapıldığı takdirde kullanıcıların keşke diğeri benim olsaydı diyerek mutsuz olabileceği gibi görüşler ifade ederken, bu gruptaki büyük çoğunluğun cephede renk farklılıklarının yapılabileceğini,

.%20'lik diğer grup ise birbirinden farklı olmasının daha güzel olacağını ve gerekçe olarak konutlar farklı farklı tasarlandığı takdirde sosyal konut gibi görünmeyeceği, sıkıcı olmayacağı, daha hoş görüneceği, kullanıcıların kendi zevk ve ihtiyaçlarına göre birini seçme şansına sahip olabileceği şeklinde açıklamalar yapıldığı saptanmıştır.

Şekil 44. Genel olarak konut bölgesindeki konutların aynı ya da farklı olması tercihi

•Soru 11-12. Konutların çevresinde yer alan başka konutlarla olan mesafelerin değerlendirilmesi:

.Konutların eğimli bir araziye sıra konutlar şeklinde yerleştirildiği Evim sitesinde %75 gibi büyük bir çoğunluk özellikle bitişik oldukları yan cephelerde teras ve bahçe kullanımlarında rahatsız oldukları, ancak bu konuda herhangi bir önlem alıp almadıkları sorulduğunda ise yine %70,8 gibi büyük bir çoğunluğun hayır yanıtı verdiği, %16,7'lik bir bölümün de sadece sarmaşık bitki, ağaç vb. ile mahremiyetlerini sağlamaya çalıştıkları ve özellikle manzaraya açık olan ön cephelerde rahatsızlık duyulmadığı,

.Konutların eğimli arazide tek tek yerleştiği Pınarkent sitesinde ise % 66,7'sinin uzaklıkların uygun olduğunu, herhangi bir rahatsızlık duymadıklarını, diğerlerinin ise sadece yan cephelerinin rahatsız edici olduğunu ifade ettikleri, aynı sitede rahatsızlık duyanlara herhangi bir önlem alıp almadıklarını sorulduğunda da yine büyük çoğunluğun (% 67) hayır yanıtını verdiği ve önlem alanların(% 33) sarmaşık vb. bitki ve pano gibi elemanları kullandıkları,

.Yine eğimli bir arazide ikiz evler şeklinde planlanmış olan Kakışım sitesinde de konutların ikiz evler olması sebebiyle kullanıcıların rahatsızlık duydukları (%50), özellikle ön bahçelerini rahat kullanamadıkları ve bu yüzden kafes ya da renkli buzlu camdan bir pano ile önlem almak istedikleri,

.Necatibey ve Doğa sitelerinde tümünün konutlarının çevre konutlarla olan mesafeleri yeterli bulunduğunu, dolayısıyla rahatsızlık duymadıkları,

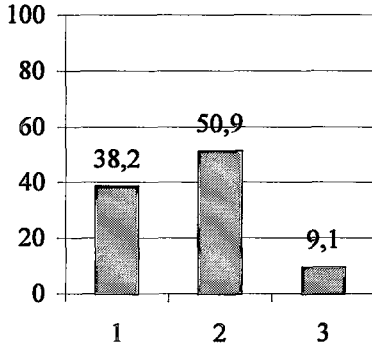
.Sahilde düz bir arazide tek tek konutlar şeklinde planlanmış olan Altay sitesinde çoğunluğun (%57) konutlarının özellikle yan ve arka bahçe mesafelerinin yakın ve rahatsız edici, diğerleri ise uygun olduğunu belirttikleri, ancak %85,7 gibi büyük bir çoğunluğun bu konuda herhangi bir önlem almadığı,

.Dalyan sitesi konutlar sahilde, denize dik iki sıra halinde dört tarafı bahçeli olacak şekilde yerleştirilmiş olup, görüşme yapılan kullanıcıların çoğunun (%66,7) bahçe mesafelerinin uygun olduğunu belirttikleri, rahatsızlık duyanların (%32) ise ağaç, sarmaşık bitki gibi önlemler aldıkları,

.Planlama açısından sahildeki diğer sitelerdeki aynı özelliklere sahip kule sitesinde de çoğunun (% 80) bu konuda herhangi bir rahatsızlık duymadıkları ve rahatsızlık duyanlar (% 20) dahil hiçbirinin herhangi bir önlem almadığı,

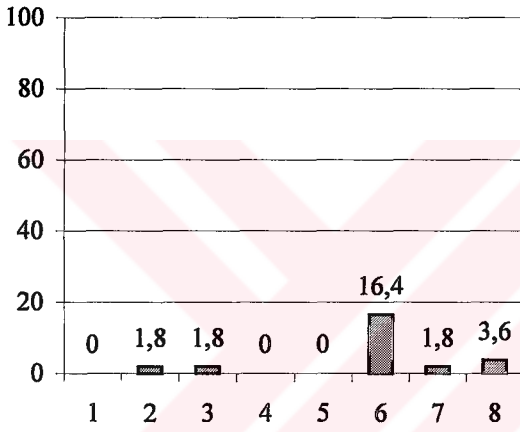
.Kamelya sitesinde konut mesafeleri için, % 50'sinin yakın, % 25'in ise uygun bulunduğu ve diğerlerinin fikrim yok yanıtını verdiği ve ayrıca herhangi bir önlem almadıklarını dile getirdikleri,

.Doğa sitesinde de uzaklıkların uygun bulunduğu belirlenmiştir.

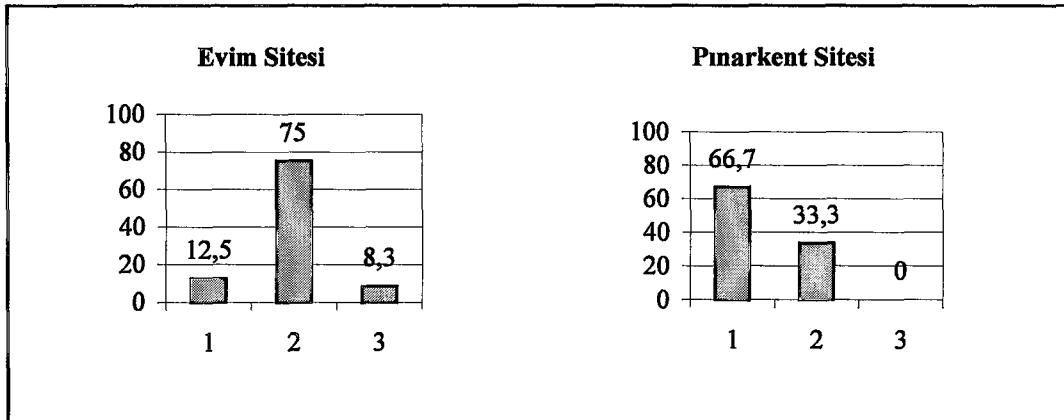
- 1- Uzaklıkları uygun, rahatsız etmiyor.
 2- Yakın, rahatsız edici.
 3- Dikkat etmedim hiçbir fikrim yok.

Şekil 45. Genel olarak konut cephelerinin çevredeki konutlarla arasındaki mesafeye ilişkin değerlendirmeler

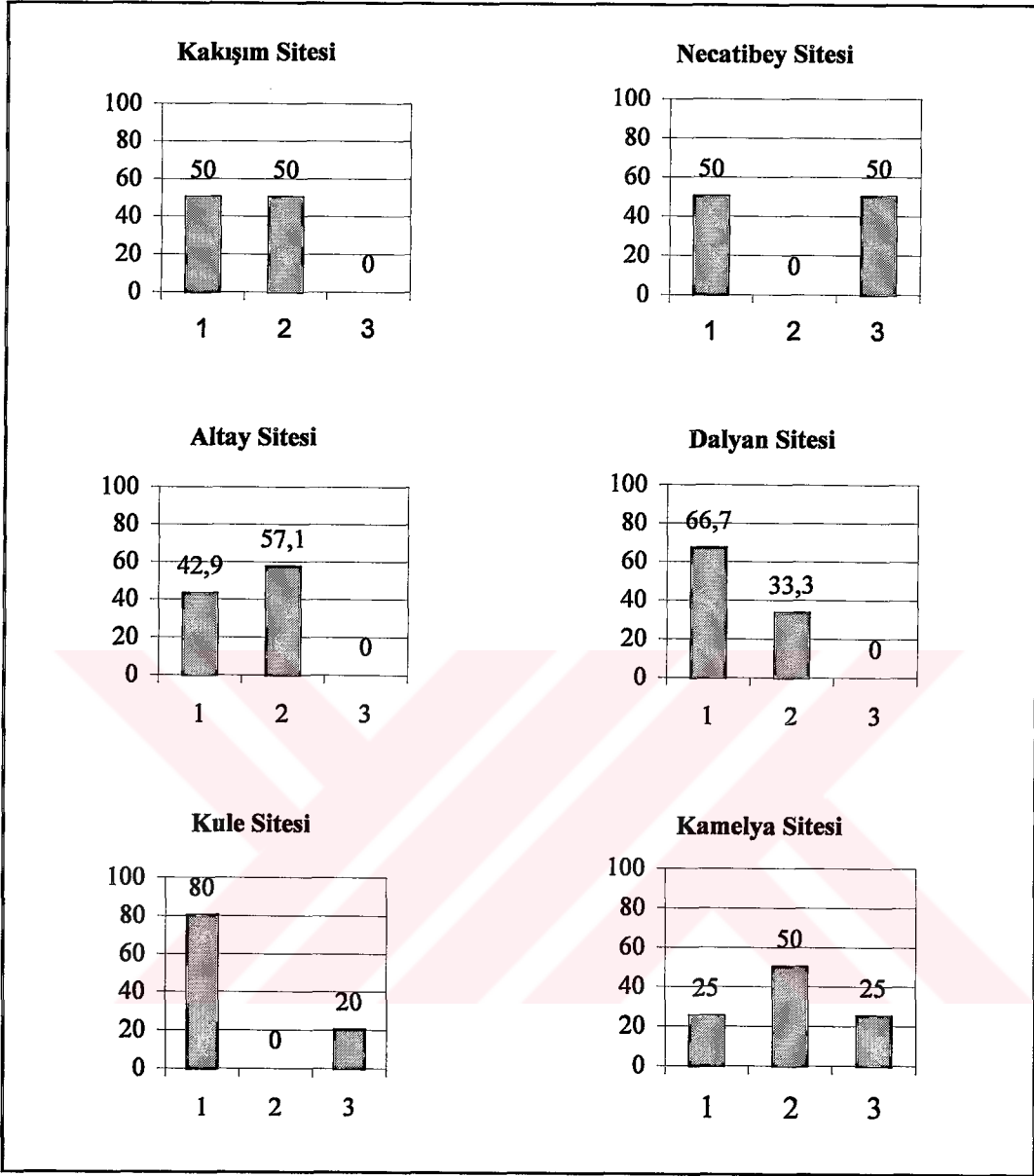

- 1-Panjur
 2-Kafes
 3-Perde
 4-Jaluzi
 5-Renkli/Buzlu cam
 6-Bitki (Sarmaşık vb.)
 7-Pano
 8-Diğer.....

Şekil 46. Genel olarak dış çevreden mahremiyeti sağlamak için alınan önlemler

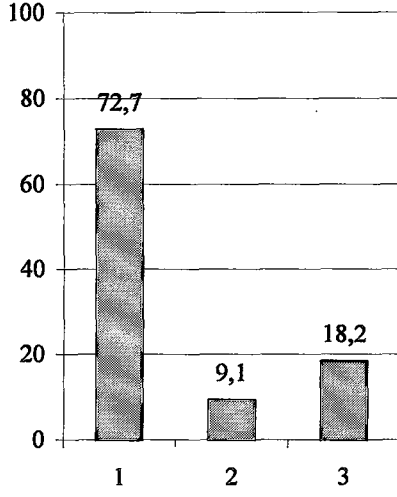

Şekil 47. Ayrı ayrı sitelerde dış çevreden mahremiyeti sağlamak için alınan önlemler

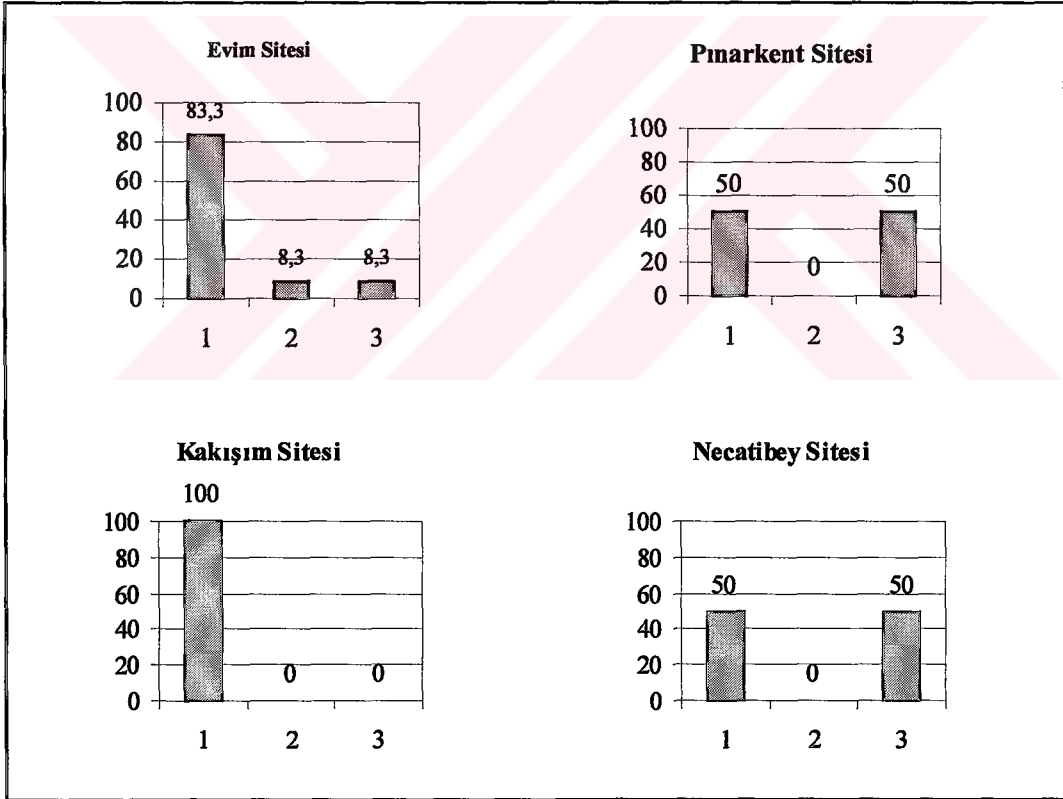
Şekil 47'nin devamı

* Soru 13. Sahip olunan konuta ait değerlendirmeler; yaklaşık % 73 ayrıcalıklı bir durum olduğunu, % 18'i fark etmediğini ve diğerleri ise sıradan bir durum olduğunu belirtmişlerdir.

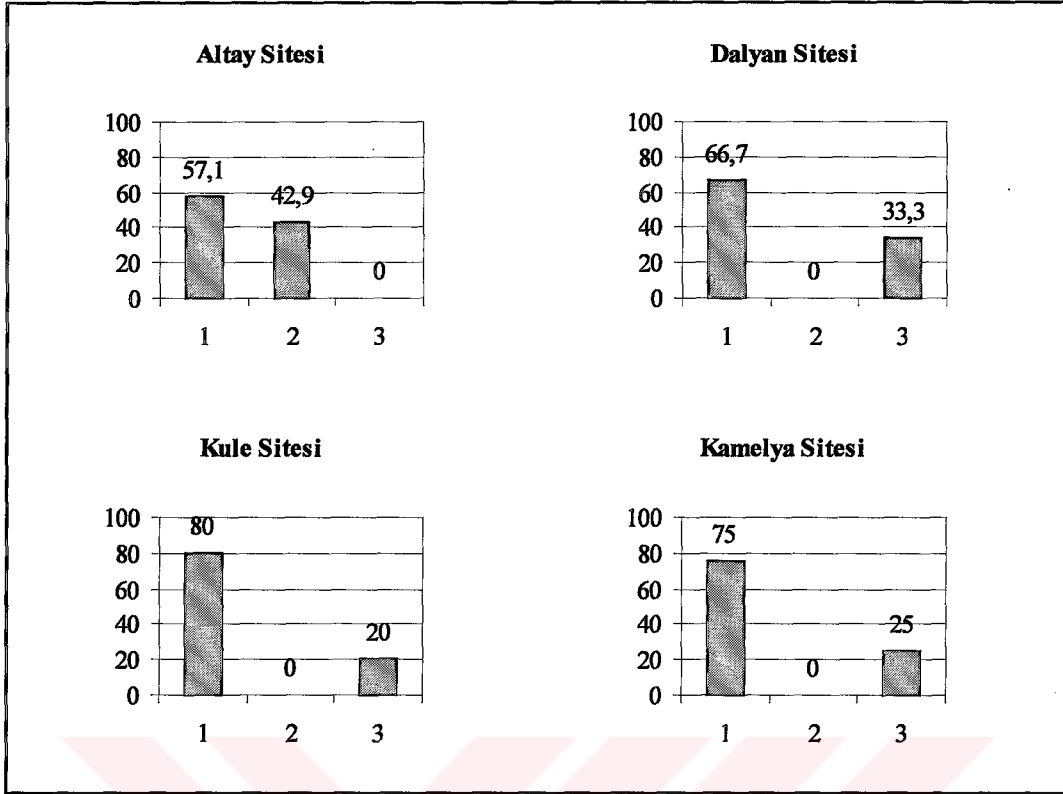

- 1- Ayrıcalıklı bir durum olduğunu düşünüyorum
 2- Sıradan bir durum olduğunu düşünüyorum.
 3- Fark etmiyor.

Şekil 48. Genel olarak müstakil bir konuta sahip olma konusundaki değerlendirmeler

Şekil 49. Ayrı ayrı sitelerde müstakil bir konuta sahip olma konusundaki değerlendirmeler

Şekil 49'un devamı

* Soru 14-15. Konutların orijinal mekanlarının yerleşimi ve büyüklüklerine ait bulgular;

.Evim sitesinde yaklaşık %96'sının olumsuz bulunduğu, en büyük rahatsızlığın konutun genel olarak büyüklüğünün yetersiz oluşu, tripleks oluşu sebebiyle kullanıcıyı yorması, depolama alanlarının eksikliği gibi konularda yoğunlaştığı,

.Pınarkent sitesinde yaklaşık %84'ünün konutlarının orijinal halinde memnun olmadıkları hususlar olduğu belirlenmiş ve bunları daha çok giriş katının büyüklüğünün yetersiz olması, çok katlı olmasının kullanımı zorlaştırması, yönlendirmenin iyi olmaması ve eksik mekanların bulunması olarak sıralandığı,

.Kakışım sitesinde de kullanıcıların tümünün bu soruya evet yanıtını verdiği ve memnun olmadıkları hususları; giriş/mutfak/salon ilişkisi kötü, giriş/mutfak ilişkisi kötü, eksik mekanlar var ve çok katlı olması yorucu şeklinde ifade ettikleri,

.Necatibey sitesinde de tümünün orijinal planında memnun olmadıkları özellikler bulunduğu ve bunları giriş/salon/mutfak ilişkisi kötü, giriş katı büyüklüğü yetersiz, sirkülasyon alanları-mekanlar ilişkisi rahat değil, katlar arası bağlantı rahat değil şeklinde sıraladıkları,

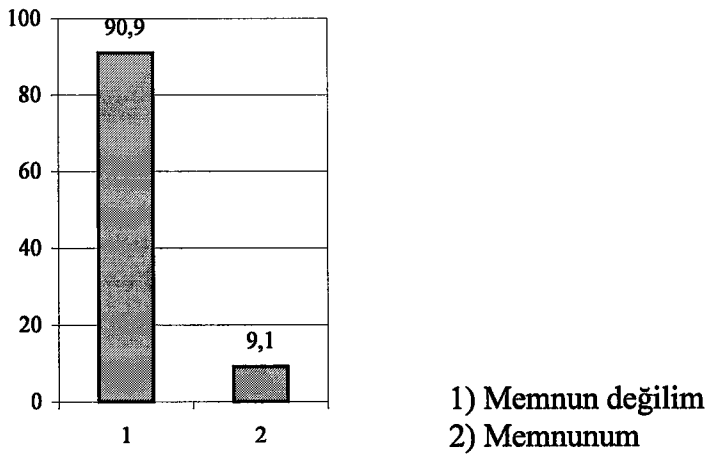
.Altay sitesinde yaklaşık % 86'sının konutlarının mekan organizasyonu niteliğinden memnun olmadıkları özellikler olduğu, aksak buldukları özelliklerin; eksik mekanların varlığı, giriş katı büyüklüğünün yetersiz oluşu, oda sayısının yetersiz oluşu, giriş holü/wc/salon düzenlemesinin, giriş/salon/mutfak ilişkisinin iyi olmaması şeklinde sıraladıkları,

.Dalyan sitesinde tümünün konutların mekan organizasyonundan hoşnut olmadıklarını belirttikleri, aksak bulunan özelliklerin giriş katının yetersiz oluşu, giriş/salon/mutfak ilişkisinin rahat olmayışı, yönlenmenin iyi olmaması ve eksik mekanlar olarak belirttikleri,

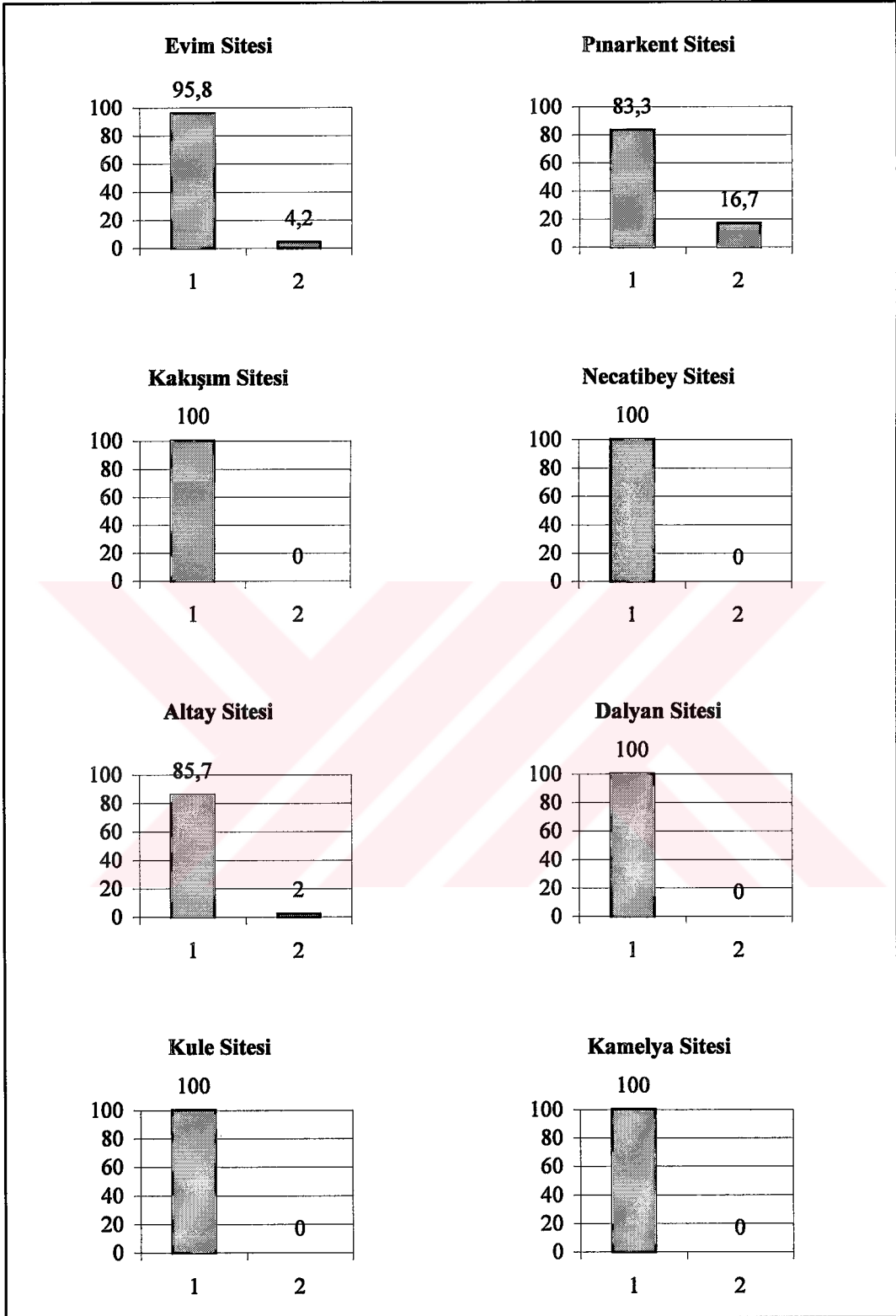
.Kule sitesinde kullanıcıların tümünün diğer sitelerdeki gibi konutlarında planlama ile ilgili memnun olmadıkları özellikler olduğunu belirttikleri, bu özellikleri giriş holü/wc/salon ilişkisinin iyi olmaması, giriş katı büyüklüğünün yetersiz oluşu, eksik mekanlar olarak sıraladıkları,

.Kamelya sitesinde farklı farklı özelliklerde rahatsızlıkların dile getirildiği, giriş/salon/mutfak ilişkisinin kötü olması, eksik mekanlar olmasının ise ağırlıklı olarak ifade ettikleri,

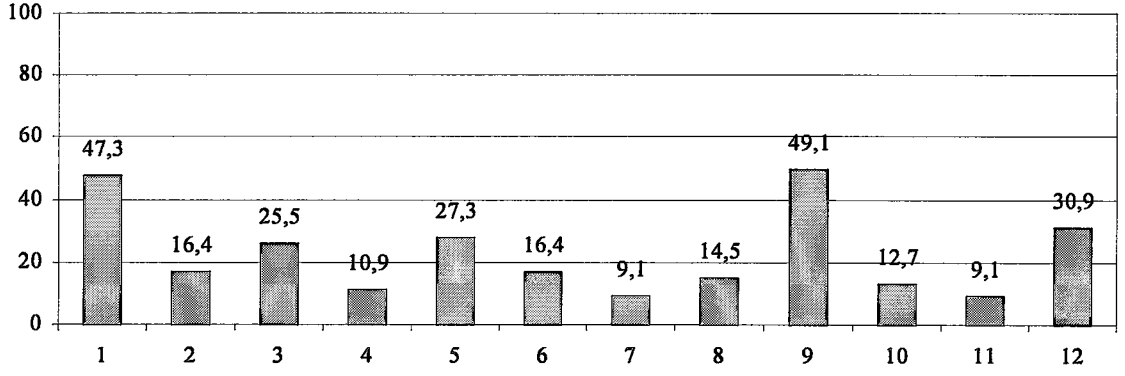
.Kaş sitesinde, tümünün mekan organizasyonundan memnun olduğu saptanmıştır.

Şekil 50. Genel olarak konutun orijinal halinden memnuniyet durumu

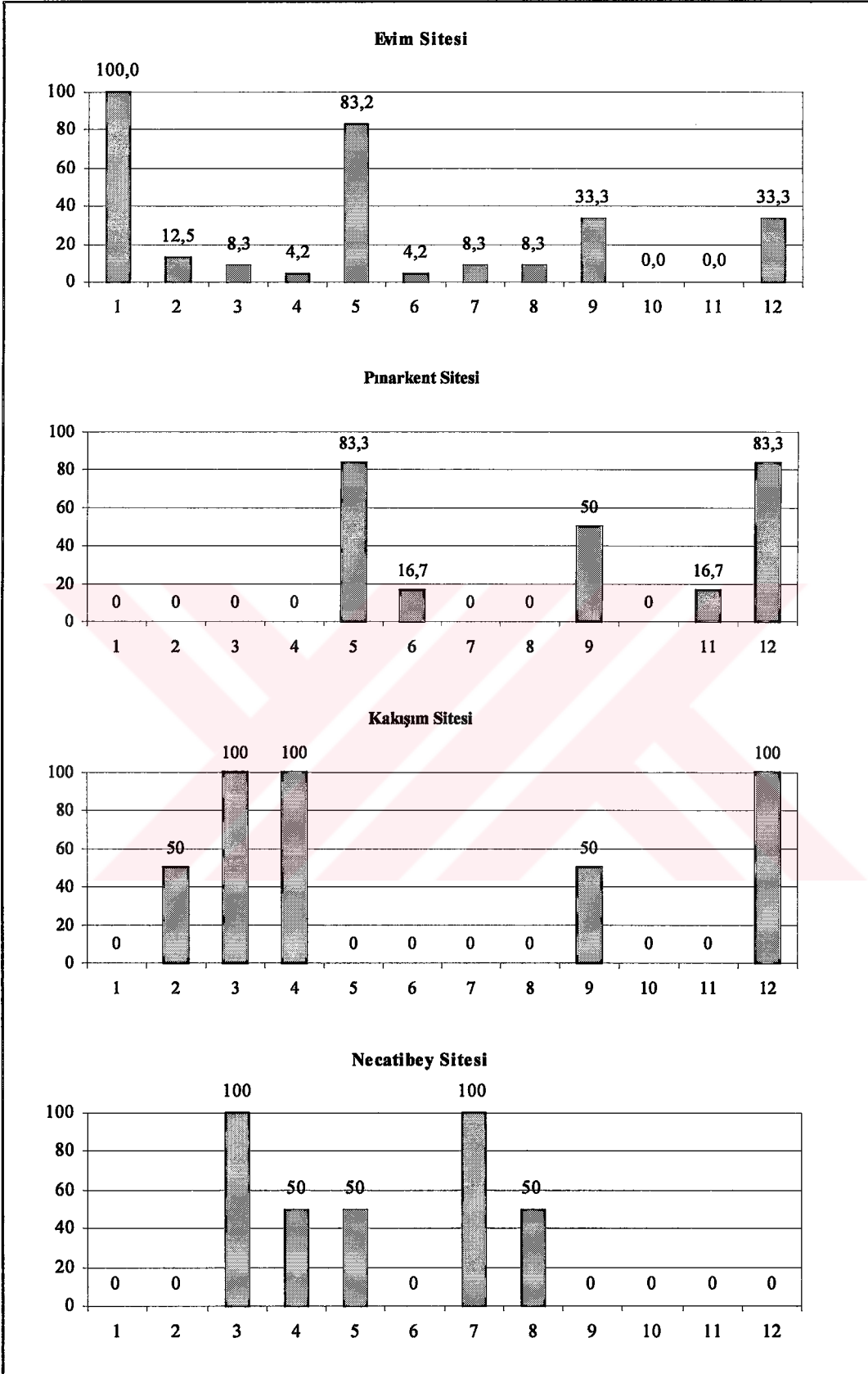
Şekil 51. Ayrı ayrı sitelerde konutun orijinal halinden memnuniyet durumu

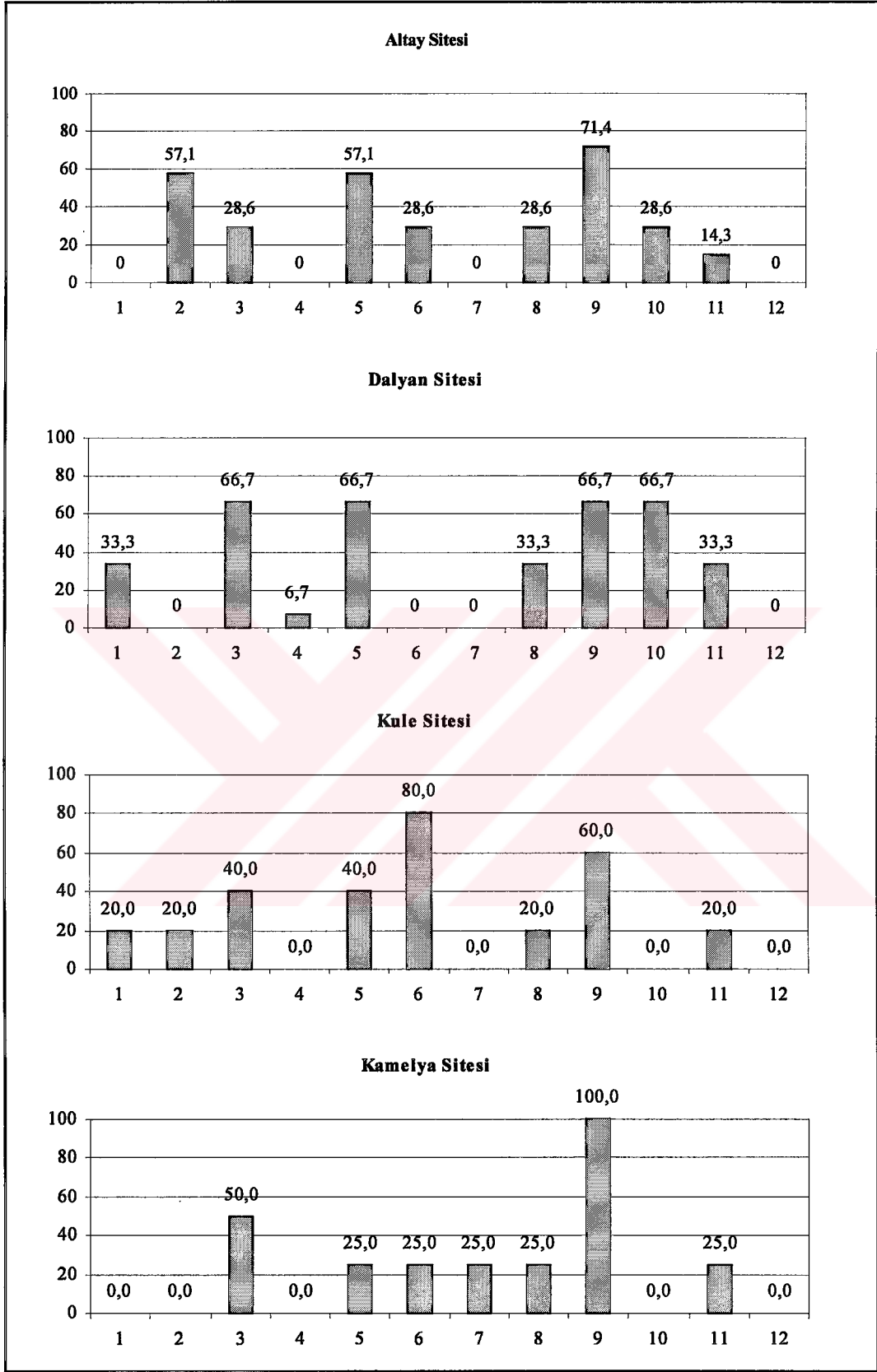
Şekil 52. Genel olarak konutta memnun olunmayan özellikler

Mekanların yerleşimleri ve büyüklükleri açısından memnun olunmayan ya da eksikliği duyulan mekanlar;

- 1- Genel olarak büyüklük yetersiz
- 2- Oda sayısı yetersiz
- 3-Giriş-salon-mutfak ilişkisi kötü
- 4- Giriş-mutfak ilişkisi kötü
- 5- Giriş katı büyüklüğü yetersiz
- 6- Giriş holü-wc-salon düzenlemesi kötü
- 7- Sirkülasyon alanları-mekanların ilişkisi rahat değil
- 8- Katlar arası bağlantı rahat değil
- 9- Eksik mekanlar var
- 10- Yönlenme (ışık,manzara, güneş, gürültü, ısı kaybı vb.) iyi değil
- 11- Salonlarla yatak odaları arasındaki bağlantı iyi değil
- 12- Çok katlı olması yorucu olarak sıralanmaktadır.

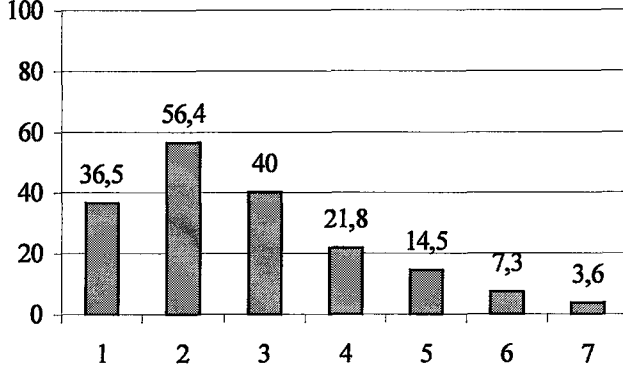

Şekil 53. Ayrı ayrı sitelerde konutta memnun olunmayan özellikler

Şekil 53'ün devamı

•Soru 16. **Konuta ait beklentiler ve değerlendirmeler:** ağrlıklı olarak ortak verilen özellikler sırasıyla; metrekare olarak daha büyük, az katlı ve depolama alanları çok olan konut tipi olmuştur.

- 1- Az katlı
- 2- Metrekare olarak daha büyük
- 3- Depolama alanları
- 4- İşlevsel ayırım (Giriş holü/salon,salon/ merdiven, salon/wc, vb. bağımsızlığı)
- 5- Salonla aynı katta ayrı bir oturma odası
- 6- Alternatifli yarı açık mekan kullanım (Kış bahçesi- yarı açık teras vb.)
- 7- Gerektiğinde tek katta yaşayabilme imkanı (Salon-mutfak-wc-duş-yatak odası)

Şekil 54. Genel olarak konutta istenen özellikler

Sitelerin her birine ait bulgular aşağıdaki gibidir:

.Evim sitesinde, az katlı ve metrekare olarak daha büyük (% 33,3), sadece metrekare olarak daha büyük (%29,2) ve yeterli depolama alanları ve daha büyük olarak sıralandığı,

Pınarkent sitesinde ağrlıklı olarak sırasıyla, az katlı, salon ile aynı katta ayrı bir oturma odası ve yeterli depolama alanları istedikleri ifade edildiği,

.Necatibey sitesinde de dile getirilen en önemli özellik metrekare olarak daha geniş bir konut olduğu,

.Kakışım sitesinde az katlı ve yeterli depolama alanları olan konut isteğinin çoğunlukta yer aldığı,

.Doğa sitesinde de yeterli depolama alanları istedikleri ifade edildiği,

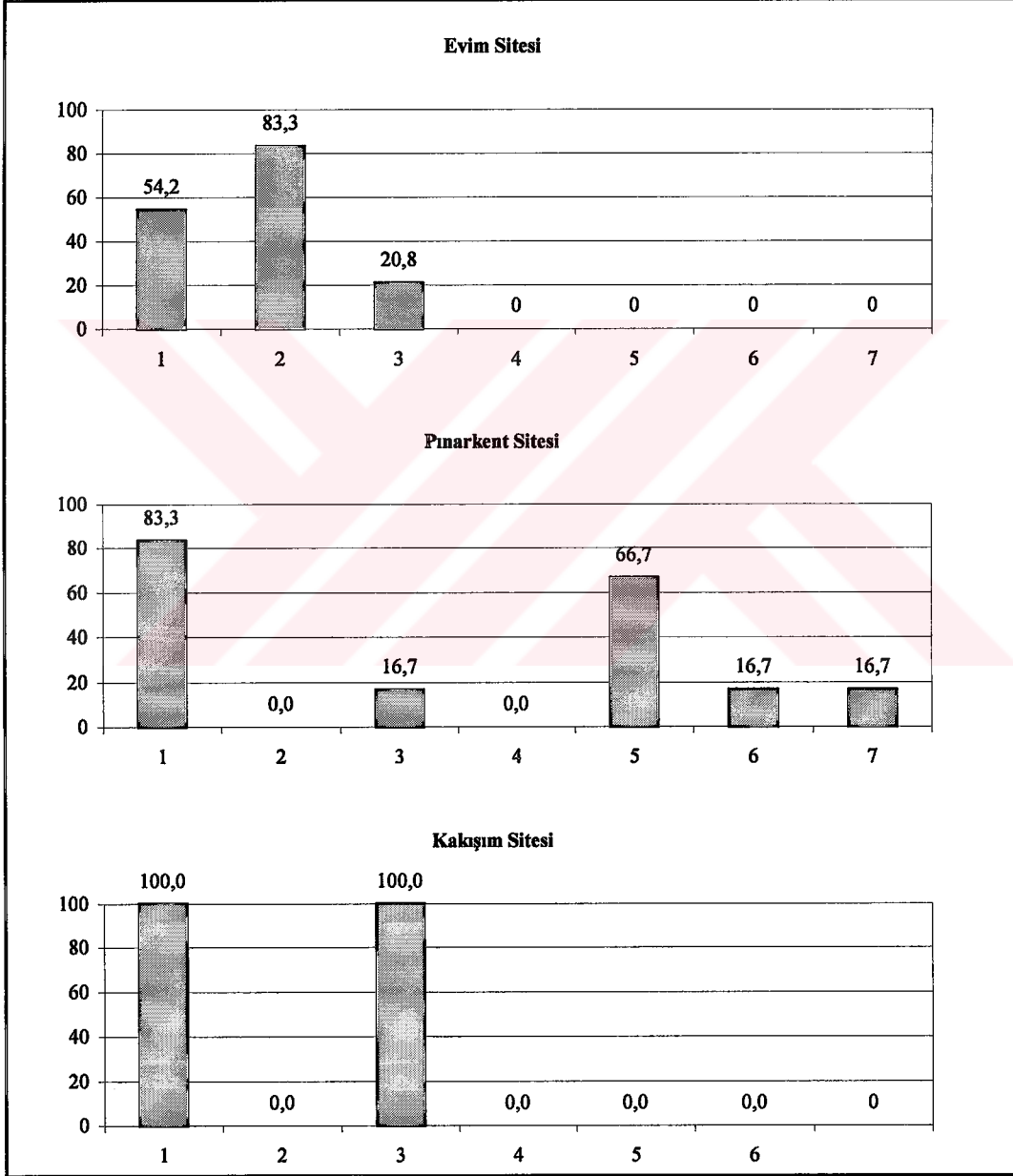
.Altay sitesinde işlevsel ayırımın (giriş holü/salon, giriş holü/wc, salon/merdiven bağımsızlığı) en öncelikli olarak istendiği (% 28,6) ve metrekare olarak büyüklük, yeterli depolama alanları ve alternatifli yarı açık mekan kullanımı konutta aranılan diğer özellikler olarak sıralandığı,

.Dalyan sitesinde sırasıyla, metrekare olarak daha büyük ve işlevsel ayırımı iyi planlanmış konutlar ek olarak salondan ayrı bir oturma odası ve yeterli depolama alanları olarak belirtildiği,

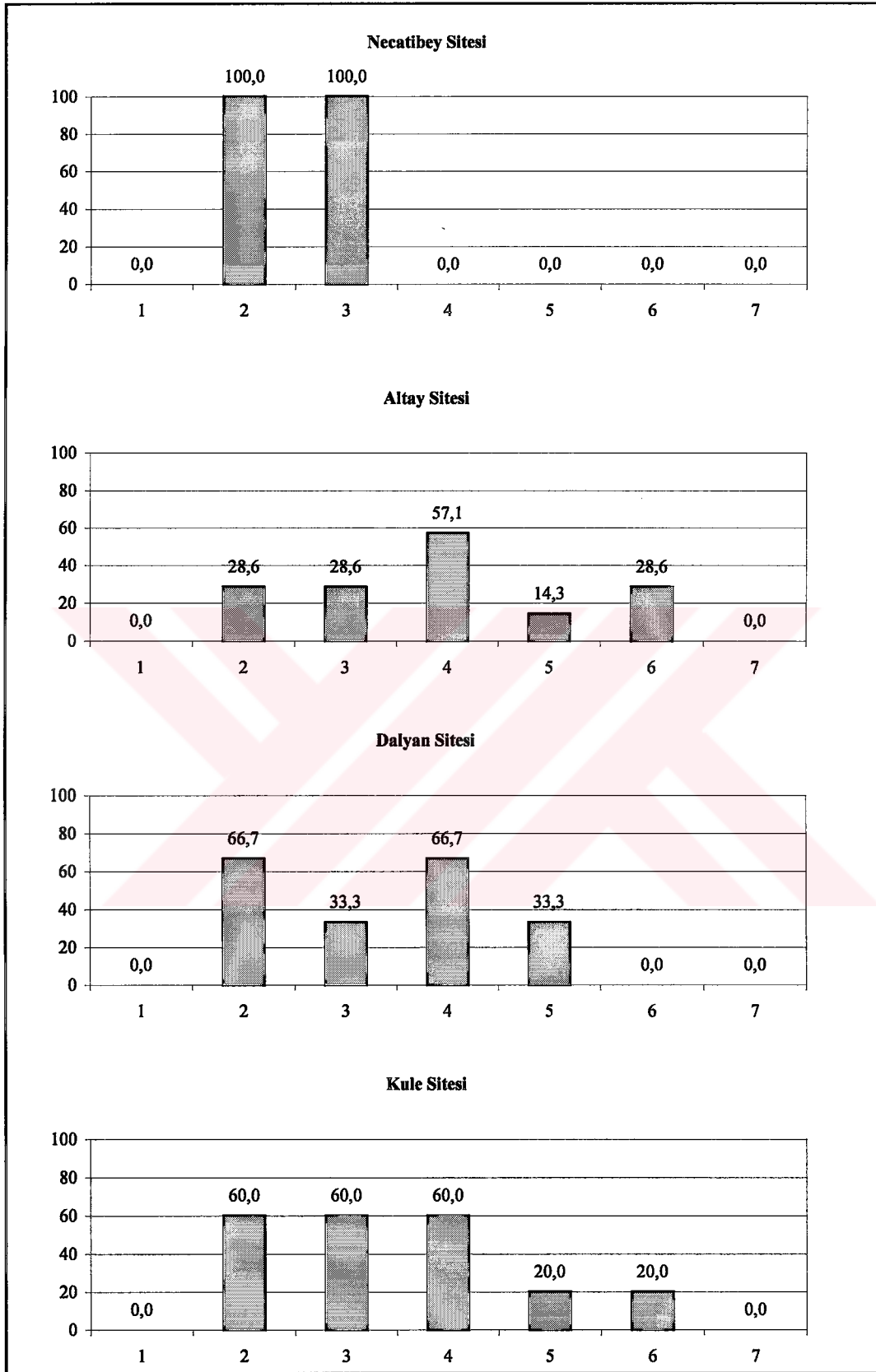
.Kule sitesinde, metrekare olarak daha büyük, yeterli depolama alanları olan ve işlevsel ayırımı iyi planlanmış konutlar istendiği,

.Kamelya sitesinde % 50'si işlevsel ayırım ve yeterli depolama alanları isterken diğerleri bu özelliklere ek olarak metrekare olarak daha büyük bir konut ve salonla aynı katta ayrı bir oturma odası olarak sıralandığı,

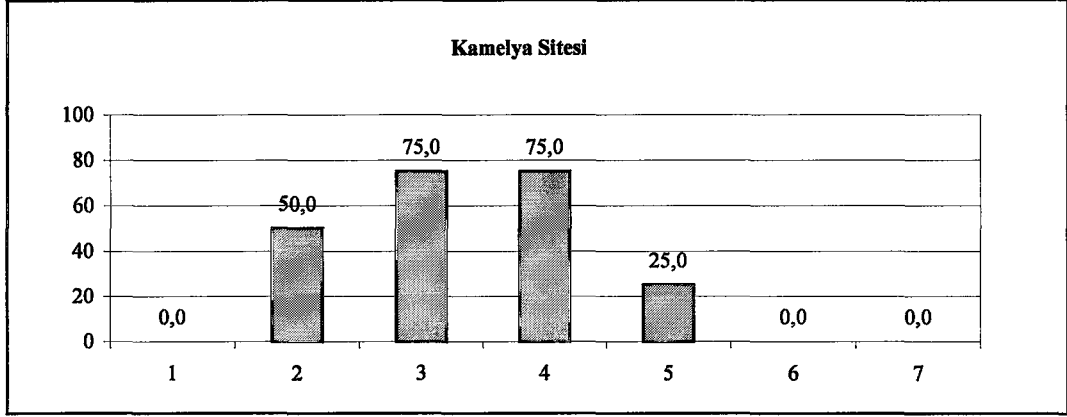
.Kaş sitesinde de yeterli depolama alanı isteğinin öncelikle ifade edildiği saptanmıştır.

Şekil 55. Ayrı ayrı sitelerde konutta istenen özellikler

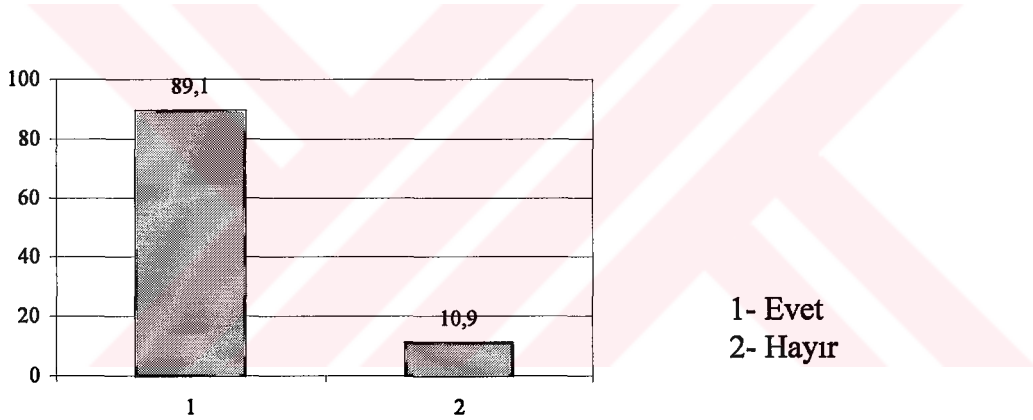

Şekil 55'in devamı

Şekil 55'in devamı

- Soru 17-18 Konutlarda yapılan değişiklikler ve türleri: % 90 oranında tüm konutlarda değişiklik yapıldığı belirlenmiştir.

Şekil 56. Genel olarak konutta değişiklik yapılıp yapılmama durumu

Her site için yapılan değişikliklere bakıldığında;

.Evim sitesinde sırasıyla toplam metrekareyi büyütme, mekan birleştirme, ıslak mekan kaldırılması ve mekanların yerlerinin değiştirilmesi olarak yoğunlaştığı,

.Pınarkent sitesinde ise ıslak mekan eklenmesi, toplam metrekareyi büyütme, kuru mekan kaldırılması, mekan birleştirme ve mekan ekleme olduğu,

.Necatibey sitesinde de ıslak ve kuru mekan ekleme, mekan bölme, toplam metrekareyi büyütme gibi değişiklikler yapıldığı,

.Kakışım sitesinde yapılan değişikliklerin mekan bölme, mekan birleştirme, ıslak mekan eklenmesi şeklinde gerçekleştiği,

.Doğa sitesinde belirgin değişiklikler yapılmadığı,

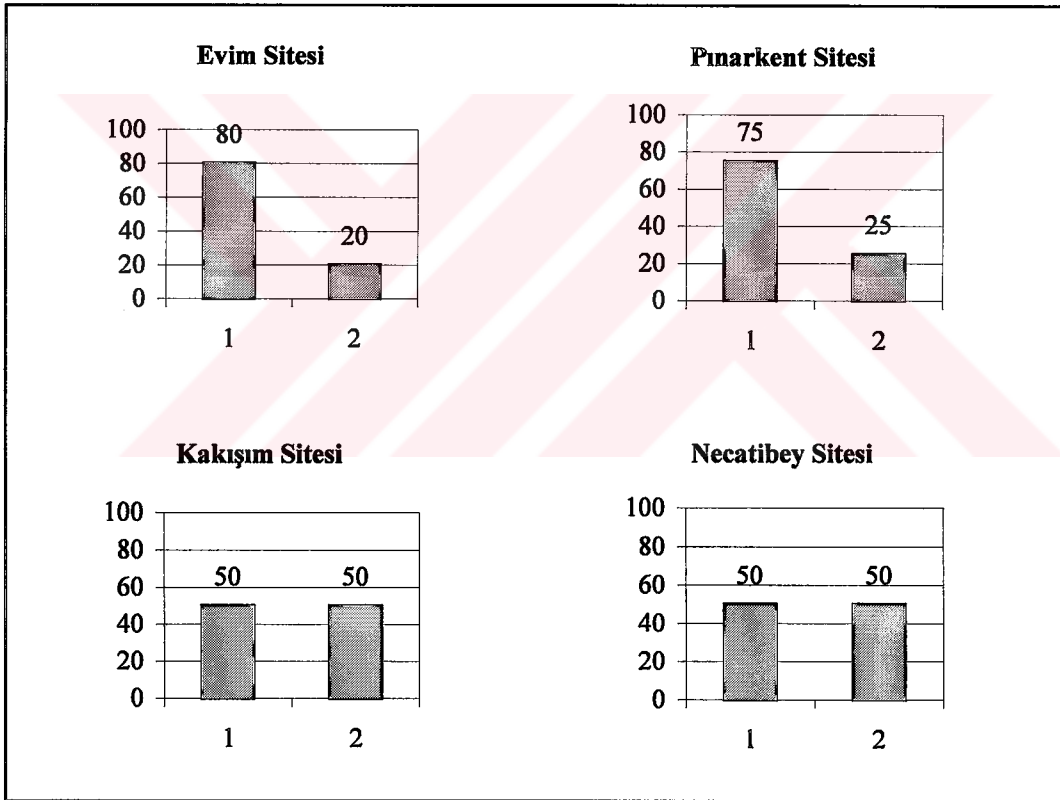
.Altay sitesinde kuru mekan eklenmesi, toplam metrekareyi büyütmeye, yarı açık mekan eklenmesi ve mekanın bölünmesi şeklinde değişiklikler yapıldığı,

.Dalyan sitesinde genellikle yapılan değişiklikler, mekan birleştirme, kuru mekan eklenmesi ve toplam metrekareyi büyütmeye şeklinde olduğu,

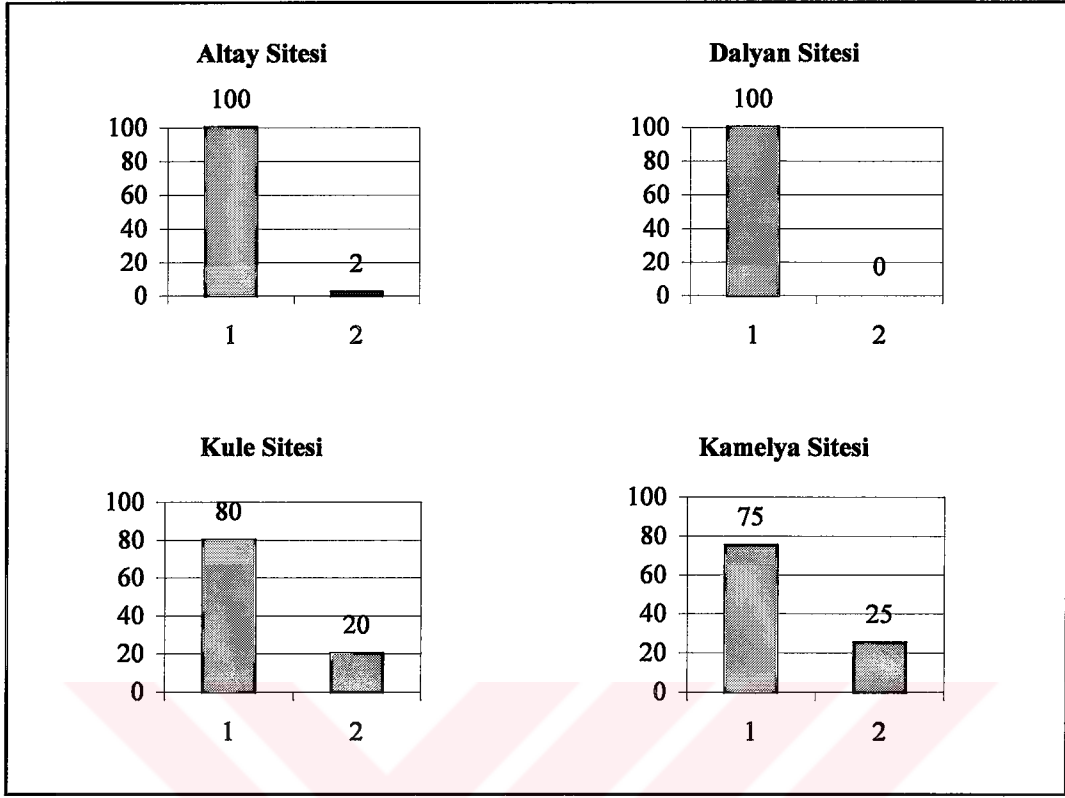
.Kule sitesinde kuru mekan eklenmesi, toplam metrekareyi büyütmeye, ıslak mekan eklenmesi, ıslak mekan kaldırılması gibi özelliklerde değişiklikler yapıldığı,

.Kamelya sitesindeki değişiklikler sırasıyla yarı açık mekan eklenmesi, kuru mekan eklenmesi ve toplam metrekareyi büyütmeye olduğu,

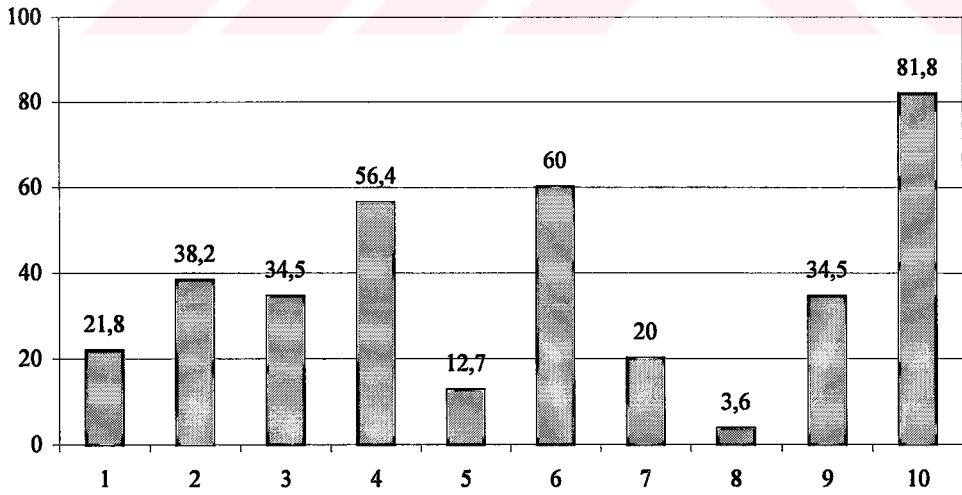
.Kaş sitesindeki kullanıcıların ise konutunda herhangi bir değişiklik yapmadığı saptanmıştır.

Şekil 57. Ayrı ayrı sitelerde konutta değişiklik yapılıp yapılmama durumu

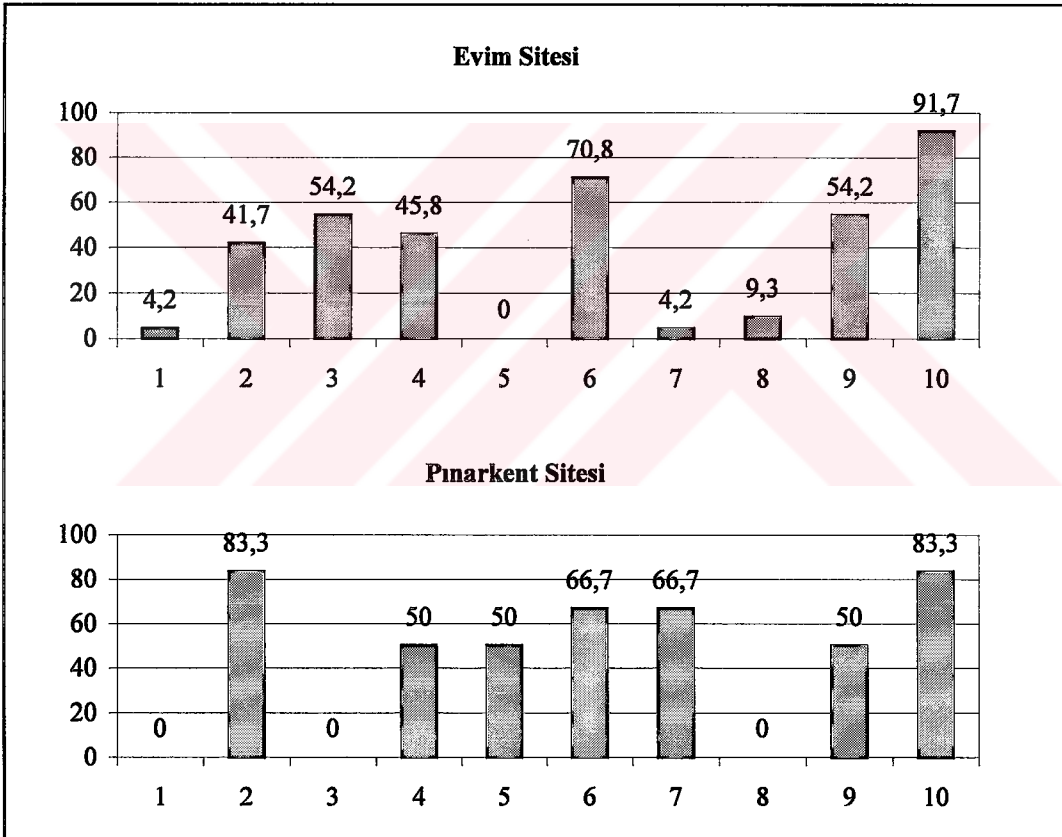
Şekil 57'nin devamı

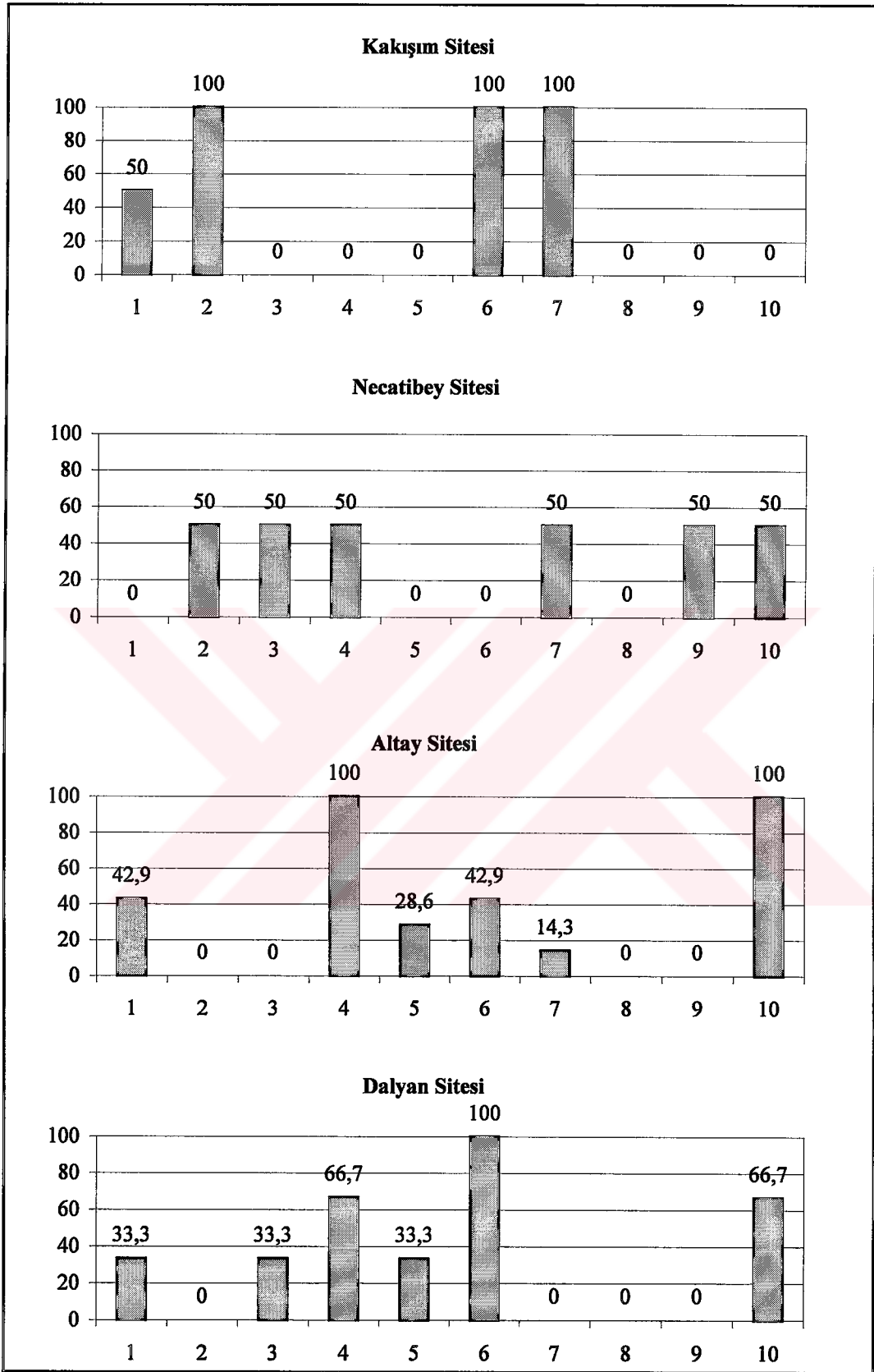
Şekil 58. Genel olarak konutta yapılan değişiklikler

Konutlarda saptanan değişikliklere ait grafiklerin lejantı aşağıdaki numaralardan oluşmaktadır;

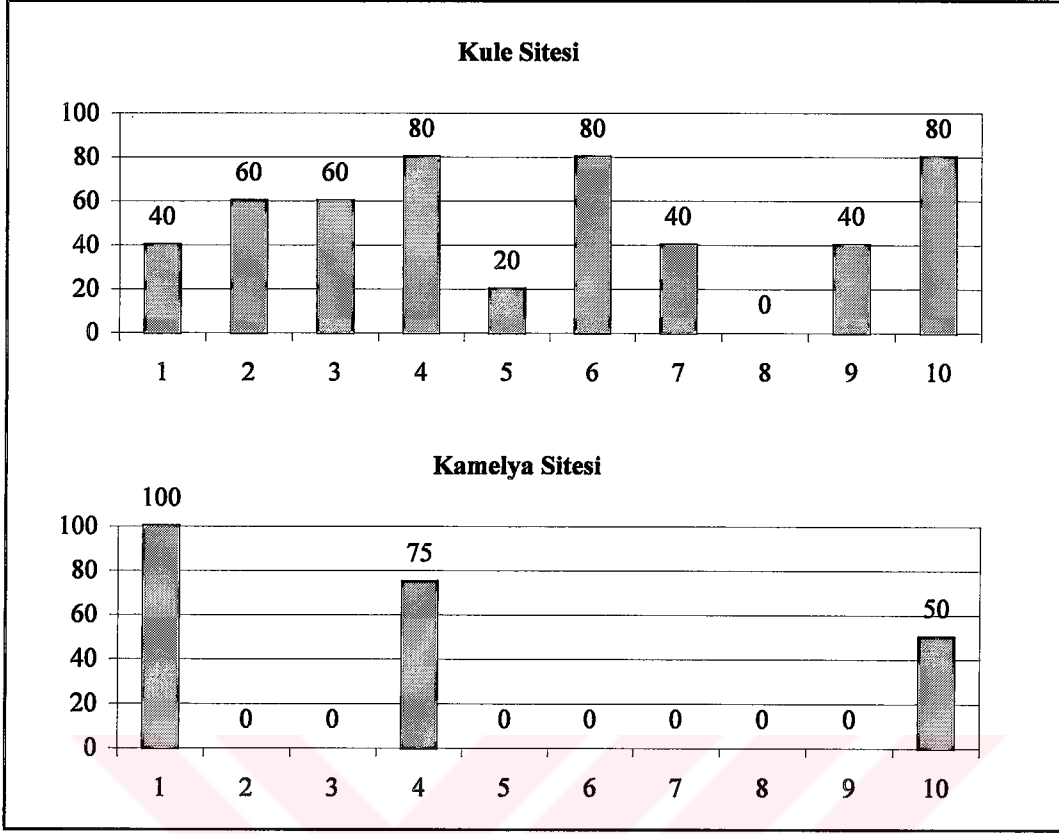
- 1- Yarı açık mekan eklenmesi
- 2- Islak mekan eklenmesi
- 3- Islak mekan kaldırılması
- 4- Kuru mekan eklenmesi
- 5- Kuru mekan kaldırılması
- 6- Mekan birleştirme
- 7- Mekan bölme
- 8- Kot farkını kaldırma
- 9- Mekanların yerini değiştirme
- 10- Toplam metrekareyi büyütme olarak saptanmıştır.

Şekil 59. Aynı ayrı sitelerde konutta yapılan değişiklikler

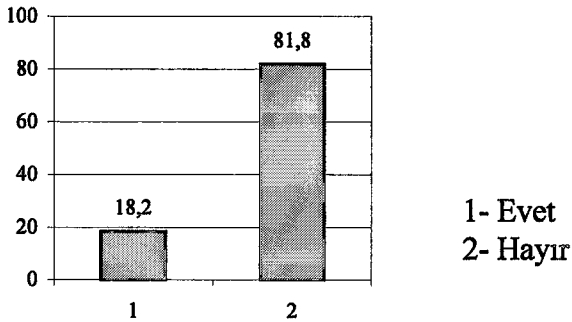

Şekil 59'un devamı

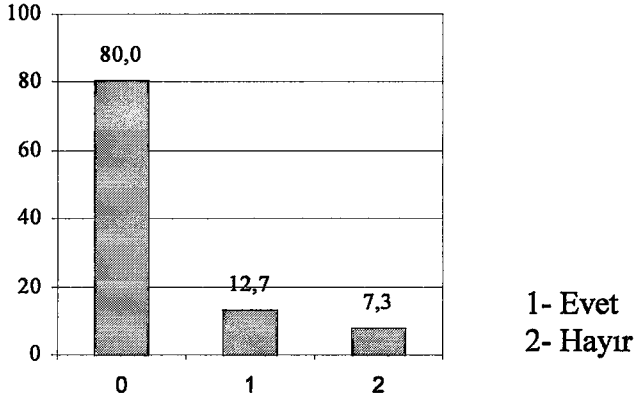

Şekil 59'un devamı

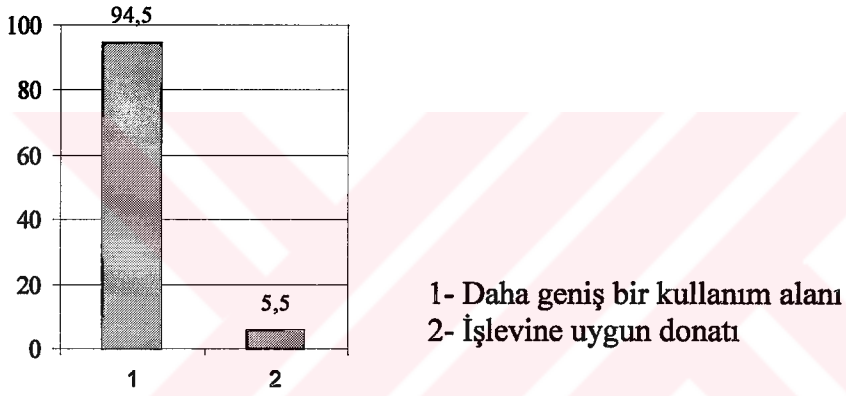
• Soru 19-20-21. Aile bireylerinden birine ya da birkaçına ait bireysel mekanın varlığı; yaklaşık %82 gibi büyük bir çoğunlukta böyle bir mekan olmadığı, böyle bir mekanı olan kullanıcıların (%18) bu mekanlarına ilişkin düzenlemelerde istenileni tam olarak gerçekleştirip gerçekleştiremediklerini incelendiğinde ise yaklaşık %13'ünün olumlu yanıt verdiği, diğerlerinin daha geniş bir kullanım (% 75) ve işleve uygun donatı istedikleri tespit edilmiştir.

Şekil 60. Genel olarak konutlarda özel mekan olup olmaması durumu

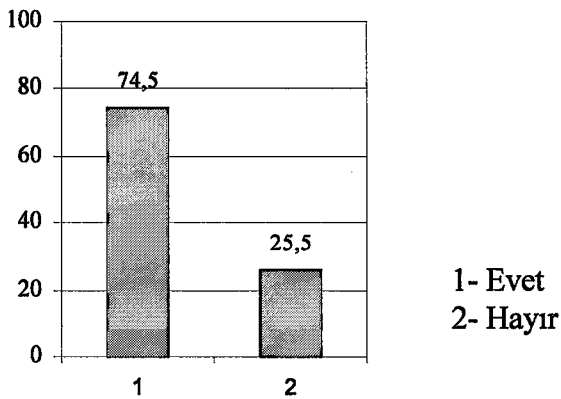

Şekil 61. Genel olarak özel mekan düzenlemelerinden memnuniyet durumu

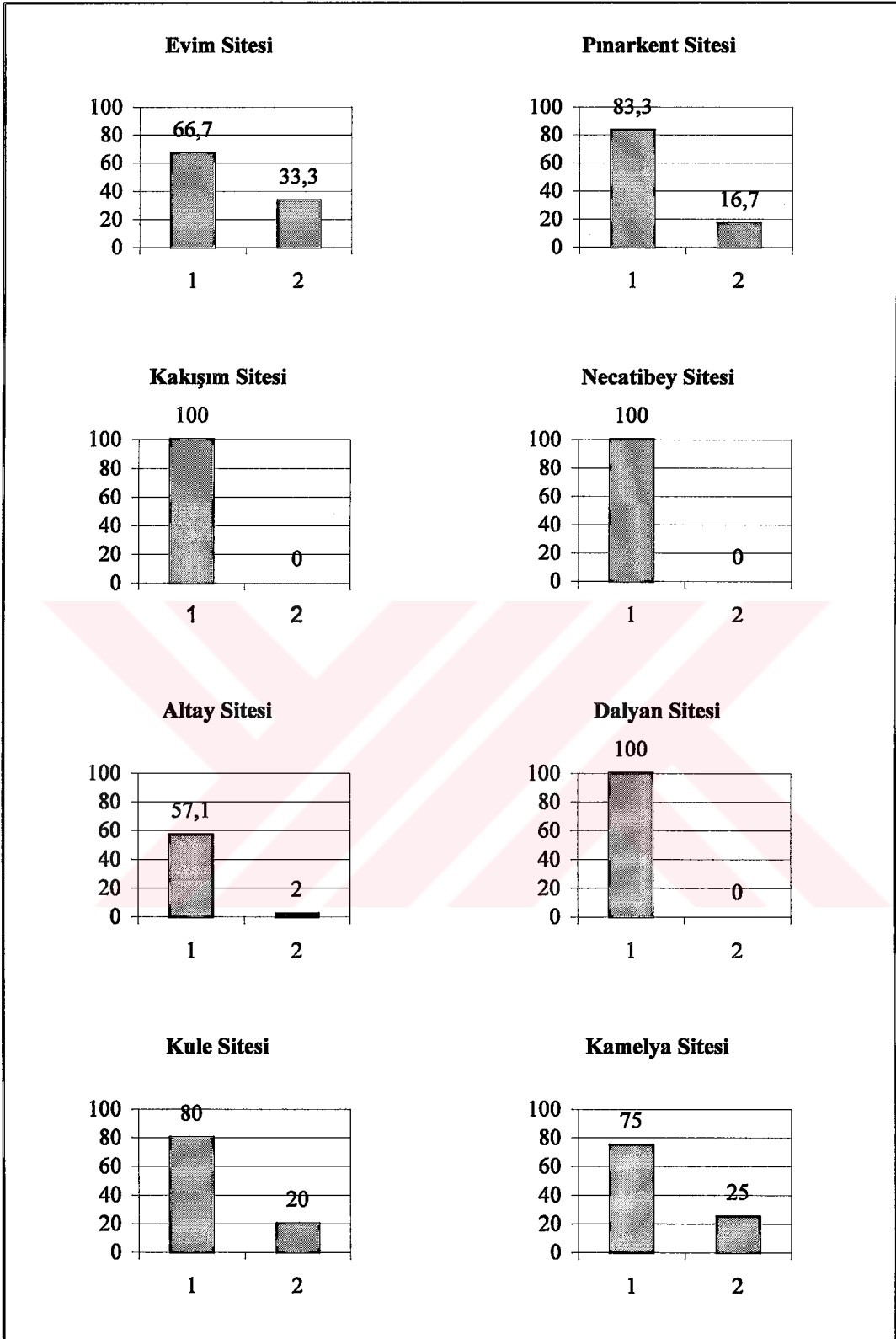

Şekil 62. Genel olarak özel mekanlarda istenenler

•Soru 22. **Yabancıların görmesini istemedikleri mekanlar olup olmadığı sorulduğunda çoğunluğun (% 76) evet yanıtını verdiği tespit edilmiştir.**

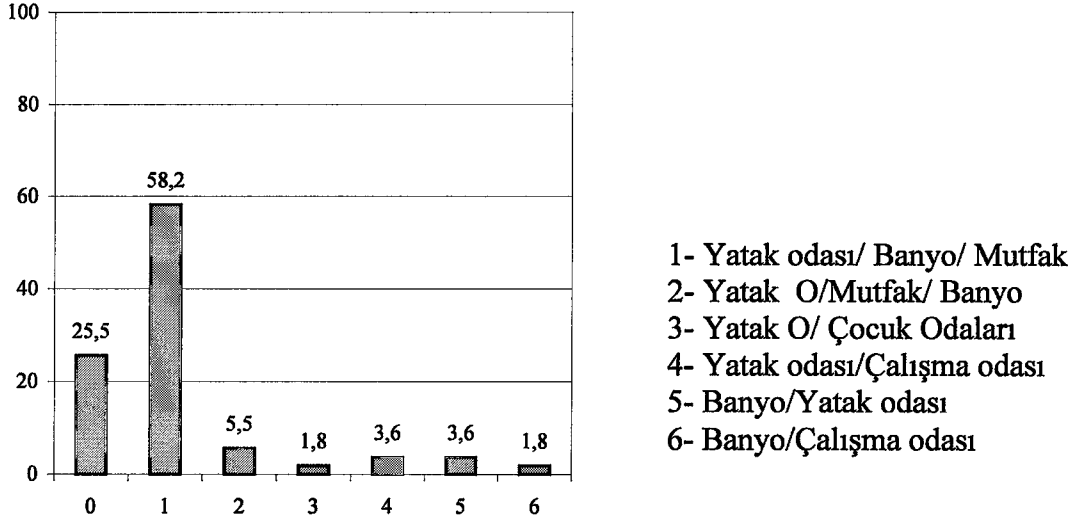

Şekil 63. Genel olarak konut içinde mahrem mekanların olup olmadığı

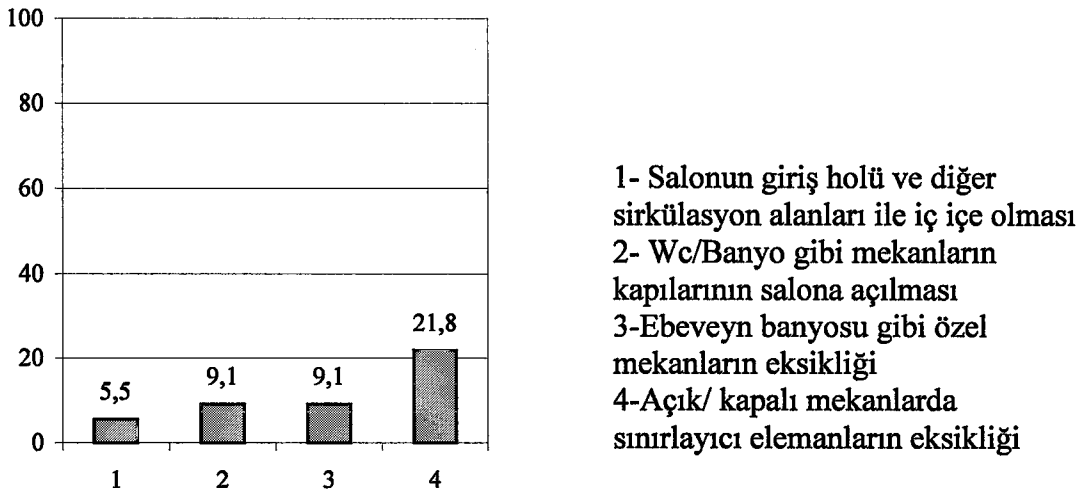
Şekil 64. Ayrı ayrı sitelerde konutta mahrem mekanlar olup olmaması durumu

Soru 23. Mekanların mahremiyet açısından sıralanması; ebeveyn yatak odasının ilk, üst kattaki banyonun ikinci, mutfakın üçüncü sırada sayıldığı saptanmıştır.

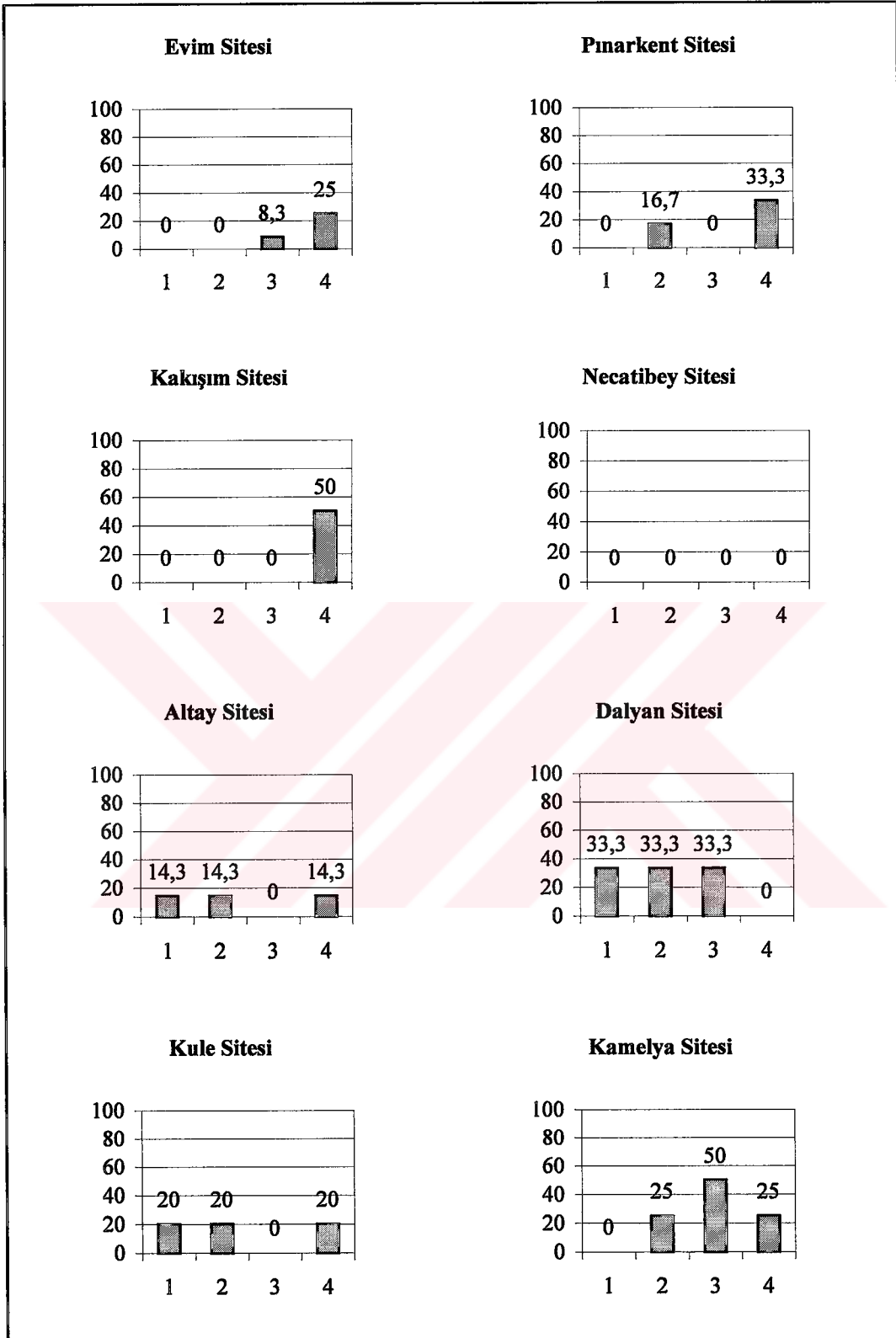

Şekil 65. Konuttaki mekanların mahremiyet açısından sıralanması

Soru 24. Konutlarda mahremiyet açısından olumsuz olduğu ifade edilen özellikler; sırasıyla Açık/kapalı mekanlarda sınırlayıcı eleman eksikliği, ebeveyn banyosu gibi özel mekanların eksikliği, salonun giriş holü ve diğer sirkülasyon alanları ile iç içe olması ve wc/duş gibi mekanların kapılarının salona açılmasıdır.

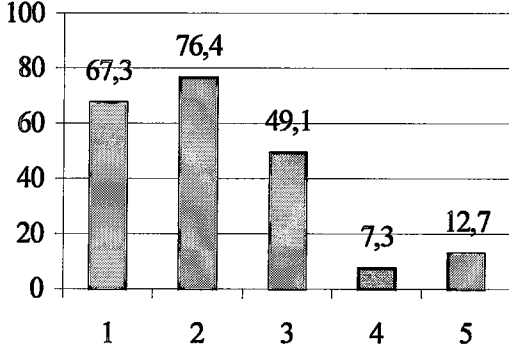

Şekil 66. Genel olarak konutların mahremiyet açısından olumsuz bulunan yönleri

Şekil 67. Ayrı ayrı sitelerde konutların mahremiyet açısından olumsuz yönleri

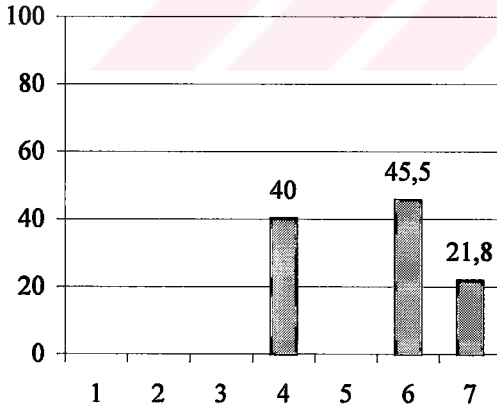
• Soru 25. **Kullanıcıların konutlarında en çok sevdikleri özellikler; ilk sırada (%18) çevresel faktörlerin, ikinci sırada (%16) özel açık mekan kullanımı (bahçe, balkon, teras vb.) ve üçüncü sırada da müstakil olması olarak belirlenmiştir.**

- 1- Çevresel faktörler (Temiz hava, sessizlik, manzara, deniz kenarında olma, ferahlık, site oluşu vb.)
- 2-Özel açık mekan kullanımı (Bahçe/Balkon/Teras)
- 3- Müstakil oluşu
- 4- Kullanıcının tasarımında etkin olması
- 5- Konut içi mekan ilişkileri ve özellikleri

Şekil 68. Konutların en sevilen özellikleri

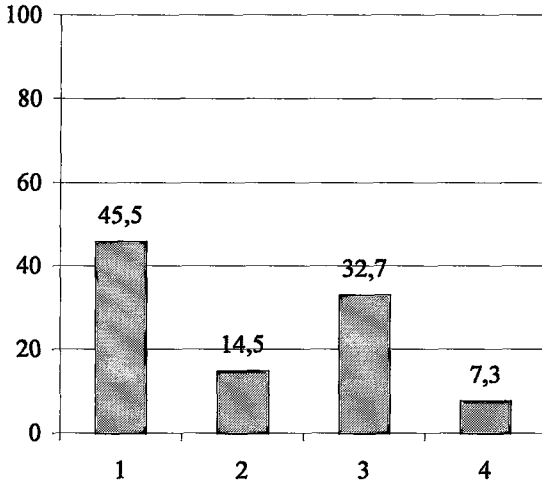
• Soru 26. **Konutlarının onlar için ifade ettikleri sorusuna ve ankette belirlenen seçeneklerden ilk üçünün sıralanmasına ait değerlendirmede; birinci sırada kendilerini en rahat hissettikleri yer, ikinci olarak sıcak bir yuva ve üçüncü olarak da diğer yanıtı yer almaktadır.**

- 1-Sığılacak güvenli bir yer
- 2- Sadece barınılacak bir kabuk
- 3- Başını sokacak bir yer
- 4- Sıcak bir yuva
- 5- Sahip olmaktan gurur duyduğunuz bir yer
- 6- Kendinizi en rahat hissettiğiniz yer
- 7- Diğer

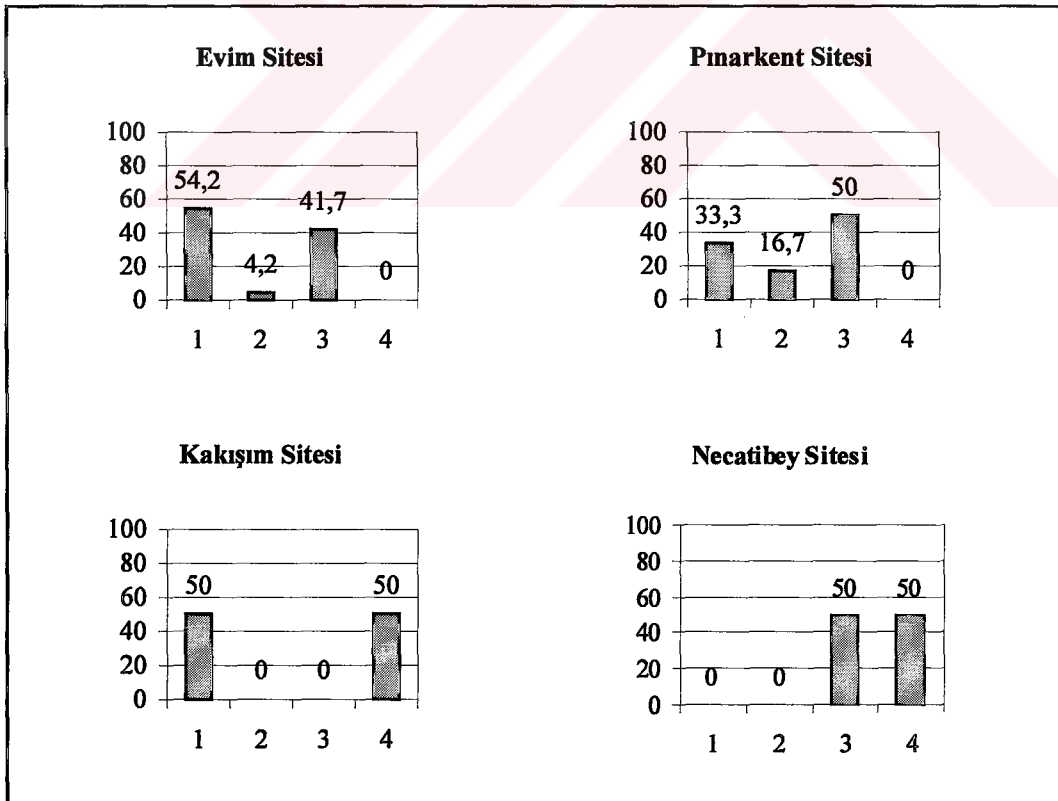
Şekil 69. Konutun kullanıcı için taşıdığı anlam

• Soru 27. Konutlarını hangi aşamadayken aldıkları sorusuna alınan yanıtlar; yaklaşık %46 gibi bir çoğunluk tasarımı yapılırken, %33'ü karkas halinde, % 15'i tasarımı yapılırken ve diğerlerinin ise bittiğinde şeklindedir.

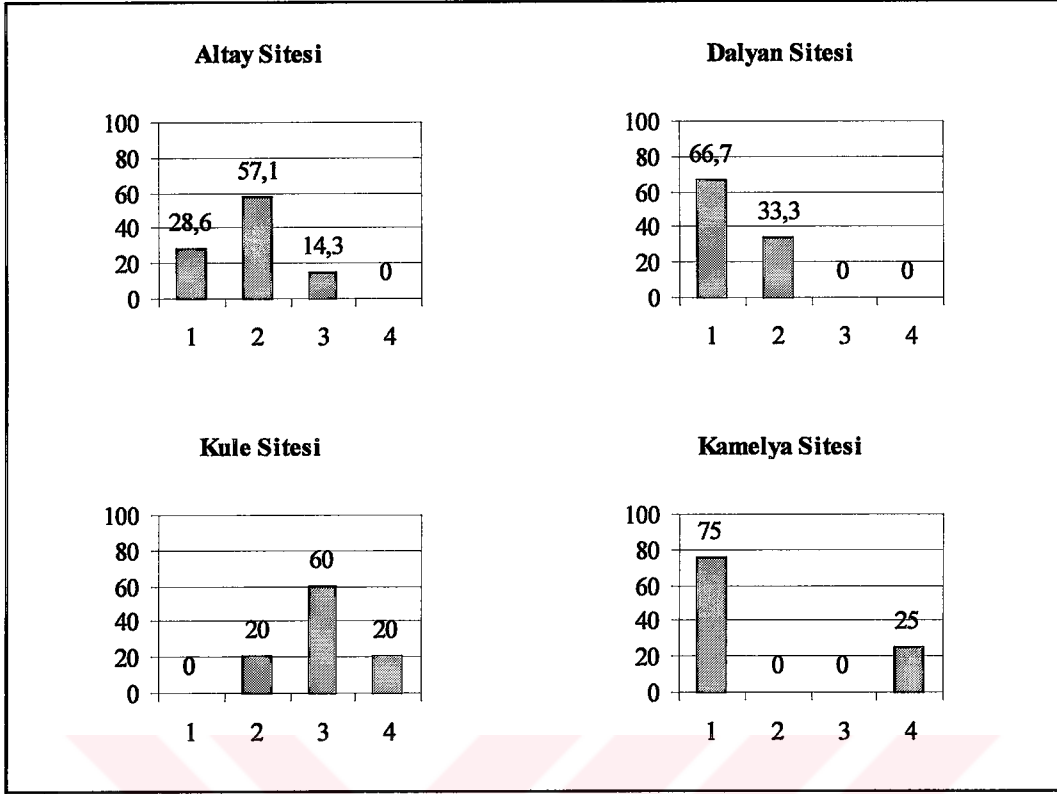

1- Tasarımı yapılırken
2- Tasarımı yapıldıktan sonra
3- Karkası yapılırken
4- Bittiğinde

Şekil 70. Konutların satın alındığı aşama

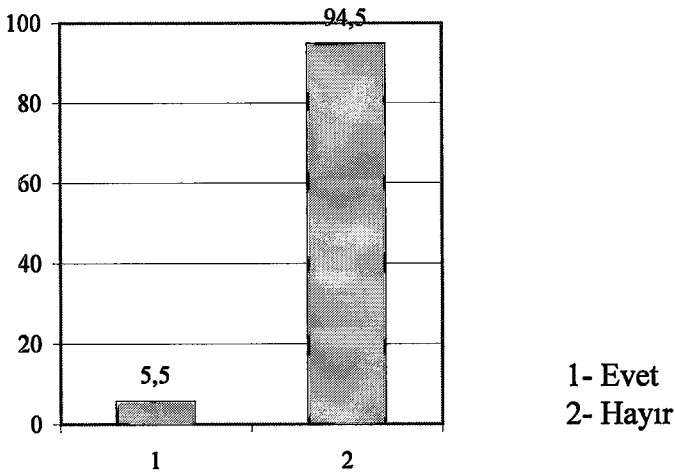

Şekil 71. Ayrı ayrı sitelerde konutun satın alındığı aşama

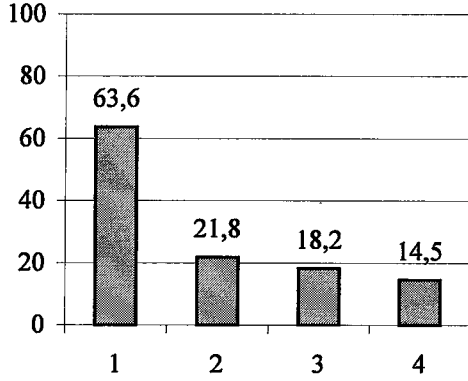
Şekil 71'in devamı

• Soru 28. **Konutun tasarımcısıyla görüşme yapıp yapmadığı;** görüşmecilerin büyük çoğunluğunun konutlarının tasarımına ilişkin olarak mimarları ile görüşme yapmadıkları tespit edilmiştir.

Şekil 72. Genel olarak konutun mimarıyla görüşme yapıp yapılmadığı

• Soru 29. **Konutun tasarımı aşamasında kullanıcının etkin olup olmaması gerektiği konusunda;** yaklaşık % 46 oranında kullanıcı fikirlerini, istek ve beğenilerini söyleyebilmelidir, %15 sonradan ortaya çıkabilecek aksaklıkları baştan engelleyebilmek, % 11'i ortak görüş birliğine varılmalıdır şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

- 1- Kullanıcı fikirlerini, istek ve beğenilerini söyleyebilmelidir
- 2- Ortak görüş birliğine varılmalıdır
- 3- Sonradan ortaya çıkabilecek sorunları baştan engellemek
- 4- Özellikle bayanların fikir ve görüşlerini ifade etmesi gerekir

Şekil 73. Kullanıcının konutun tasarımına katılım konusundaki görüşleri

3.2. Değişim Tabloları

Alan çalışması kapsamında anket ve yerinde saptama çalışmaları yapılan on farklı sitedeki toplam 55 konut için her site için ayrı ayrı olmak üzere;

- Orijinal planlarına göre mekanların büyüklüklerini,
- Değişirmeler yapıldıktan sonra mekanların yeni büyüklükleri ve
- Ne tür değişimler yapıldığını gösteren tablolar hazırlanmıştır.

Bu tablolar üç bölüme ayrılmış olup, birinci bölümde orijinal planda yer alan mekanlar, ikinci bölümde, orijinal planda olmasına karşın kullanım aşamasında yeri değiştirilen mekanlar ve son olarak orijinal planda hiç olmayıp kullanıcının sonradan eklediği mekan ya da işlevler gösterilmiştir. Tablonun ilk bölümünde yer alan sembollerin anlamları şu şekildedir:

- Orijinal planda var olup konut içinde yeri değiştirilen mekanlar ▼
- Orijinal planda belirlenenden farklı bir amaçla kullanılan mekanlar (Örneğin bir yatak odasının çalışma odası olarak düzenlenmesi gibi) ●
- Orijinal planda olup fakat kullanıcının tümüyle kaldırdığı mekanlar / işlevler ■

Tablolarda konutların değişiklik yapılmış olan mekanlarındaki değişim türleri de genel olarak altı farklı grupta toplanmıştır. Bu gruplar aşağıdaki gibidir:

İşlevsel Değişim (İD) : Mekanın orijinal planda belirlenenden farklı bir amaçla kullanılması durumunu simgelemektedir. Örneğin, orijinal planda salon olarak belirlenen bir mekanın ebeveyn yatak odası, yatak odası olarak belirlenmiş olan bir mekanın çalışma odası olarak kullanılması gibi.

İşlevsel Birleşim (İB) : Farklı işlevlerin yer aldığı iki ya da daha fazla mekan arasındaki duvarın kaldırılarak mekanların birbirine açılmasını ifade etmektedir. Örneğin mutfak ile salon ya da oturma odası arasındaki duvarın kaldırılarak bu mekanların işlevlerinin birleştirilmesi.

Mekansal Birleşim (MB) : Konut içinde yeri değiştirilen ya da tümüyle kaldırılan bir mekanın başka bir mekana katarak diğer mekanın büyütülmesini belirtmektedir. Örneğin, tuvaletin iptal edilerek giriş holüne katılması, mutfağın yerinin değiştirilerek eski mutfak alanının salon ile birleştirilmesi ya da iki küçük yatak odasının arasındaki duvarı kaldırıp daha büyük bir yatak odası elde edilmesi gibi.

Bölme (B) : Herhangi bir mekanın bölünmesi suretiyle yeni bir mekan elde edilmesidir. Örneğin büyük bir oturma odasının bölünerek bir bölümünün misafir yatak odası olarak kullanılması ya da salonun bölünerek bir kısmının çalışma odası yapılması gibi.

Kaldırma (K) : Orijinal planda var olan ancak kullanıcının tümüyle kaldırdığı mekanları göstermektedir. Örneğin giriş holündeki tuvaletin iptal edilmesi tada bodrum katta yer alan banyonun kaldırılıp başka bir mekana katılması gibi.

Ekleme (E) : Konutun orijinal planında olmayıp kullanıcının sonradan eklediği işlevler ya da mevcut bir mekanın büyütülmesini ifade etmektedir. Örneğin bir balkonun altına kapatılarak ısıtma kalorifer bölümünün buraya taşınması, mevcutta bulunan mutfağın alanın dışına taşılarak büyütülmesi, konuta sonradan bir giriş holü eklenmesi ya da bodrum katta harfiyatla elde edilen alana kiler, depo, ısıtma vb yapılması gibi.

Tablo 80. Evim sitesi değişim tablosu

EVİM SİTESİ	m ²	K1 m ²	K2 m ²	K3 m ²	K4 m ²	K5 m ²	K6 m ²	K7 m ²	K8 m ²	K9 m ²	K10 m ²	K11 m ²	K12 m ²	K13 m ²	K14 m ²	K15 m ²	K16 m ²	K17 m ²	K18 m ²	K19 m ²	K20 m ²	K21 m ²	K22 m ²	K23 m ²	K24 m ²	
Giriş Holü	6	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2
Salon 1	26	□	-9	-2	-7	+7	-7	+7	+7	-2	-7	+7	-7	+7	-9	-9	+7	+8	+3	+7		+7	+7	+7	+7	+7
Salon 2	26		+6	+9	-7	▼	-7	▼	-7	▼	+6	+6	+6	-6	8	-9	-9	-9	+15	-9	▼	▼	▼	+8	+8	-9
Mutfak	7	▼	●	+2	+2	+1	+2	+1	▼	●	+2	+2	+7	▼	+9	▼	▼	▼	-3	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼
Wc	2	▼	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□
Ebeveyn Y.O.	13	▼																								
Yatak Odası 1	12	●											●								●					
Yatak Odası 2	7																									
Hol (Üst)	4																									
Hol (Alt)	4																									
Banyo (Üst)	4																									
Banyo (Alt)	4		▼																							▼
Balkon (Zemin)	18																									
Balkon (Üst 1)	8																									
Balkon (Üst 2)	3																									
Teras	18																									
Original Plan da Var Olup, Büyüme, Küçülme vb Olan Mekanlar																										
Original Olup		7	+5						+7	+7				+9		+7	+8	+7		+7	+9		+12	+10	+9	
Yeni Değ. Mk.		+20	+2																4		-2		+2	-1		
Original Olmayan																										
Original Plan da Olmayıp, Eklediği		7											7													
Calışma Odası																										
Kiler		9																								
Wc 2		2																								
Misafir Y.O.		7																								
Mutfak 2					6			17		7																
Banyo 2																										
İstima			4		1																					
Depo					8																					
Hol					8																					
Çocuk Odası							15																			
Çamaşır-Ütü O.																										
TOPLAM	130	136	160	137	164	136	137	137	136	136	138	137	136	136	136	136	147	140	160	141	149	151	164			

Tablo 88. Kamelya sitesi değişim tablosu

KAMELYA SİTESİ	m2	K1 m2	K3 m2	K3 m2	K3 m2	K4 m2	DEğİŞİMLER														
							İşlevsel Değişim	İşlevsel Birleşim	Mekansal Birleşim	Bölme	Kaldırma	Ekleme									
Salon	38																				
Mutfak	12																				
Wc	3																				
Ebeveyn Y.O.	20																				
Yatak Odası 1	13	●								*											
Yatak Odası 2	11		●							*											
Banyo (Alt)	7																				
Hol	9																				
Yükünlük	2	●	●							****											
Sofa	14	●	●							****											
Banyo (Üst)	3																				
Teras	17	7	7	7																	
Teras	11	5		5																	
Balkon	4																				
Balkon	6																				
Teras	9																				
Original Planda Var Olup, Büyüme, Kçğılme vb Olan Mekanlar																					
Original Planda Olup Yerli Değ Mk																					
Original Planda Olup, Eklendiği Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					
Original Planda Olmayan Mekanlar																					

3.2.1. Değişim Tablolarının İrdelenmesi

Bu bölümde incelenen sitelerdeki konutlara ait değişimler metrekare ve mekansal değişimlere bağlı olarak iki gruba ayrılmış ve tablolaştırılmıştır. (Tablo 79-80-81-.....88-89-90)

Evim Sitesi: Evim sitesinde -kullanıcıların görüşmeler sırasında da dile getirdikleri gibi- giriş katı büyüklüğü yetersiz olduğundan ve zemin katın barındığı işlevler (giriş holü, wc, salon, mutfak) bu katta yeterli düzeyde karşılanamadığından, bodrum kata da yüklenmiştir. Bodrum katta orijinal planda yer alan salon ve banyo işlevlerine ek olarak, özellikle hafriyatla kazanılan alanlarda mutfak, depo, kiler, ısıtma, wc- banyo gibi işlevlere yer verilmiştir. Ayrıca bazı konutlarda salon bölünerek misafir yatak odası, çocuklar için oda gibi mekanlar oluşturulmuştur.

Zemin katta giriş holünün büyüklüğünün yetersiz olması nedeniyle buradaki wc kaldırılarak bu alan giriş holüne katılmış ve böylelikle giriş holü donatıları için yeterli alan kazanılmıştır. Zemin katta bulunan mutfak ve salonun büyüklüklerinin yetersiz olması nedeniyle ya zemin kattaki mutfak bodrum katına taşınmış ve bu alan salona katılarak salon genişletilmiş, bodrum katta da hafriyatla alan kazanılarak daha geniş bir mutfak yapılmış, ya da hem zemin kattaki mutfak muhafaza edilmiş hem de bodrum kata ikinci bir mutfak yapılmıştır. Zemin ve bodrum katlarda salon olarak belirlenen mekanlardan biri günlük oturma diğeri misafir salonu olarak ayrılmıştır. Özellikle zemin kattaki salon daha çok misafir (konuk) ağırlama amaçlı değerlendirilirken, bodrum katta bahçe ile de doğrudan bağlantılı olan salonun daha çok günlük oturma amaçlı kullanılması tercih edilmiştir. Bodrum katta ikinci bir mutfak olanlar ya da mutfak bodrum kata taşınmış olan kullanıcıların tamamı oturma alanı (salon-günlük oturma) ile mutfak arasında işlevsel birleşim gerçekleştirmişlerdir. Zemin katta, genellikle mutfak alanı ön bahçeye doğru bir miktar (50 cm) taşınarak suretiyle genişletilmiş ve bazı konutlarda salon ile mutfak arasındaki duvar korunmuş ve kapalı mutfak olarak kullanılmıştır.

Genel anlamda işlevsel değişime uğrayan mekanlar daha çok zemin kattaki mutfak ve 1. kattaki en küçük yatak odası olmuştur. Yeri değiştirilen ya da tümüyle kaldırılan mekanların mutfak, wc ve bodrum kattaki banyo olduğu belirlenmiştir.

Kullanıcıların neredeyse tamamı yatak odalarının büyüklüklerinin yetersiz olmasından, özellikle ebeveyn yatak odasında donatılarının tamamının sığdırılamamasından şikayet etmelerine karşın bu katta birkaç kullanıcının en küçük yatak odasını çalışma odası olarak

kullanması dışında hemen hemen hiç değişiklik yapılamamıştır. Bunda yatak odası sayısının az olması etkili olmuştur. Bu nedenle mekansal birleştirme vb. yoluyla odaların genişletilmesi de mümkün olamamıştır.

Pınarkent Sitesi: Kullanıcılarının özellikle giriş katı büyüklüğünün yetersiz ve çok katlı olmasının yorucu olduğunu belirttikleri bu konularda mekansal değişimleri incelediğimizde; zemin katta orijinal planda tek oturma alanı olarak ayrılan salonun yetersiz bulunması nedeniyle bodrum kattaki depo, işlevsel değişime uğramış ve ikinci bir salon olarak düzenlenmiştir. Zemin katta yer alan salon genellikle günlük oturma olarak kullanılırken bodrum kattaki daha çok misafir salonu olarak değerlendirilmiştir. En yoğun değişimin gerçekleştiği bodrum katında projedeki depo olarak ayrılan alan hem işlevsel olarak değişime uğrayarak salona dönüştürülmüş, hem de bahçeye doğru zemin kattaki teras alanının altını da kaplayacak şekilde ekleme yapılarak genişletilmiştir. Genellikle bu alanın bir bölümü ikinci bir mutfak olarak değerlendirilirken, bir bölümü salona katılmıştır.

Bodrum katında orijinal planda sığınak ve kalorifer alanı olarak ayrılan mekanlarda da yoğun değişimler yapılmıştır. Özellikle kalorifer için ayrılan alan, ya salona katılarak mekansal birleşim yapılmış, ya da mutfak, banyo-wc, kiler, spor odası vb. farklı işlevler yüklenmiştir. Sığınak olarak ayrılan mekan işlevsel olarak kaldırılıp, kendi içinde bölünerek daha çok banyo-wc, kiler, ısıtma gibi işlevler yüklenmiştir. Bu katta da bir oturma salonu düzenlenmesi burada da mutfak, wc- banyo gibi işlevlerin gündeme gelmesinde etkili olmuştur.

Zemin katta yoğun olarak şikayet edilen konulardan biri de salonun boyutları, yemek ve oturma bölümlerinin yanlış konumlandırılması, yemek bölümü olarak ayrılan alanda şöminenin bulunması ve dolayısıyla şöminenin iptal edilmek zorunda kalınması gibi kendi içinde örgütlenme ile ilgili konulardır. Kullanıcılar bu tipteki (toplamda büyük bir alana sahip) konularda 25 m² lik bir oturma alanının çok yetersiz olduğunu ve bu katta daha geniş bir oturma alanının, ya da ikinci bir oturma odasının olması gerektiğini belirtmektedirler.

Bu konularda değişimin olduğu diğer bir bölüm ise 1. katta ebeveyn yatak odası ve banyoya geçiş için sofaya bağlanan küçük antredir. Kullanıcılar antreyi kaldırarak ebeveyn banyosunun bir bölümü ile de mekansal birleştirme yapmak suretiyle, bu alanı bir giyim odası olarak düzenlemişlerdir. Ebeveyn yatak odasına geçiş direkt sofadan sağlanmıştır.

Bu katta orijinal planda banyo önünde lavabo- çamaşır bölümü için ayrılan bölümde, banyo ile mekansal birleşim yapılmış ve tek mekana dönüştürülmüştür.

Çatı katında; sofadan geçilen çatı odası da işlevsel değişime uğrayarak, çocuk odası, oturma odası, misafir yatak odası gibi belli işlevler yüklenmiştir. Ayrıca sofa bölünerek misafir yatak odası, kiler gibi mekanlar da elde edilmiştir.

Kakışım Sitesi: Kullanıcıların daha çok giriş-mutfak-salon ilişkisi kötü ve çok katlı olması yorucu olarak değerlendirdikleri konutlarında, zemin katta mutfak olmaması, özellikle zemin katta mutfak-salon ilişkilerini aksattığından, bu kattaki salon daha çok misafir salonu olarak kullanılmaktadır. Ayrıca tüm konutlarda bu katta bulunan balkon kaldırılarak salon ile mekansal birleşim yapılarak salon genişletilmiştir.

Dört yatak odasının bulunduğu 1. katta tüm konutlarda iki yatak odası birleştirilerek tek bir ebeveyn yatak odası olarak düzenlenmiştir. 2. bodrum katında sığınak ya da depo işlevleri gören mekanlar kaldırılarak bu mekanlara sauna, Türk hamamı gibi farklı işlevler yerleştirilmiştir.

Necatibey Sitesi: Bu sitede kullanıcılar özellikle sirkülasyon alanlarının darlığı, zemin kat büyüklüğünün yetersiz ve mekanlar arası ilişkilerin kötü oluşundan şikayetçi olduklarını belirtmişlerdir. Eğimli bir arazide yer alan sitede konutun bulunduğu yere bağlı olarak, bazı konutlarda kottan kazanılan bodrum katındaki sığınak, depo alanlarına - zemin katta salon için ayrılan alanın yetersiz olduğu gerekçesi ile- ikinci bir oturma alanı, mutfak, wc-banyo gibi mekanlar yerleştirilmiş ve zemin katın terasında buraya bir bağlantı sağlanmıştır. 1. katta ebeveyn banyosu kaldırılarak balkon genişletilmiştir.

Doğakent Sitesi: Yığma tekniği ile inşa edilmiş olması nedeni ile çok fazla değişiklik yapılmayan sitelerden biri olarak, bu sitedeki konutlarda da daha çok bahçe ile doğrudan ilişkili bodrum katında planlanmış olan oturma odası, mutfak mekanlarında işlevsel değişiklikler söz konusudur. Kullanıcı depolama mekanlarını eksik oluşunu dile getirmiş ancak bununla ilişkili bir değişiklik yapmamıştır.

Altay Sitesi: Bu site en uzun kullanım süresine sahip ve en fazla değişikliğin yapıldığı sitelerden biridir. Orijinal planına göre zemin kat + 1. kat olarak planlanan sitede kullanıcılar ağırlıklı olarak zemin kat büyüklüğünün ve oda sayısının yetersiz olduğunu, giriş holü, depo, kiler vb. eksik mekanlar bulunduğunu ifade etmişlerdir. Bu konutlarda

zemin katta bahçeye taşarak, salon ve mutfak mekanlarına eklemeler yapılarak mekanlar genişletilmiştir. Ayrıca, ayrı bir giriş holü olmayışının özellikle kış mevsiminde problem olduğunu belirterek, portmanto vb. donatılar için alan bulunmadığı gerekçesi ile dışarıya (giriş kapısı önündeki terasa) ayrı bir giriş holü eklemiştir. Yörenin iklim koşullarında bu mekanları daha uzun süre kullanabilmek için de ön terasların bir bölümü kapatılarak kış bahçesi olarak düzenlenmiştir.

1.katta büyük çoğunlukla ebeveyn yatak odasının yeri değiştirilmiş ve bazılarında bu odanın açıldığı balkon mekana katılarak oda genişletilmiş ve konuta başka balkonlar eklenmiştir. Bazı konutlarda yine bu katta giriş kapısı üstünde yer alan cam cumba (çiçeklik) kaldırılıp çıkma da yapılarak küçük bir oda daha eklenmiştir. Hemen hemen tüm konutlarda çatı arasına bir veya birkaç oda ve teras eklenerek bu mekanlar, misafir yatak odası, çalışma odası, stüdyo vb. olarak düzenlenmişlerdir.

Dalyan Sitesi: Dalyan sitesinde yoğun olarak şikayetçi olunan hususlar, zemin kat büyüklüğünün yetersiz oluşu, giriş-salon-mutfak ilişkisinin kötü olması, giriş holü, kiler, depo gibi mekanların eksik olması ve yönlendirmenin iyi olmaması konularında yoğunlaşmıştır.

Bu sitede de bir giriş holünün çok dar olması nedeniyle giriş kapısı önündeki teras tüm konutlarda kapatılarak, ayrı bir giriş holü elde edilmiştir. Ayrıca mutfağın çok küçük olması nedeniyle orijinal plana göre kiler olan bölüm, daha inşaat aşamasında tüm konutlarda kaldırılıp bu alan mutfağa birleştirilip, mutfak genişletilmiştir.

Görüşmeler sırasında kullanıcıların sıklıkla dile getirdikleri bir diğer konu salonun hem çok küçük olması, hem de çok fazla cam ve teras kapısı vb. bulunması nedeniyle donatıları rahat yerleştiremedikleridir. Bu sebeple ve bir camı kapatarak mobilya yaslayacak duvar oluşturduklarını ama yine de pek değişiklik yapma imkanlarının olmadığını dile getirmişlerdir. Salonun çok küçük olması nedeniyle mutfağa bitişik teraslar kapatılarak burasını bir günlük oturma odası olarak düzenlemişlerdir.

Kule Sitesi: Kule sitesi orijinal plan üzerinde en çok değişiklik yapılan sitelerden biridir. Öyle ki yeni oluşan planlar ile orijinal planlar hemen hemen hiç örtüşmemektedir. Zemin katta hol ve banyo kaldırılıp mutfak bu alana kaydırılmış ve arda kalan alan salona katılarak genişletilmiştir. Ayrıca, mutfak ile salon yeni düzenlemede işlevsel olarak birleştirilmişlerdir. Kaldırılan wc-banyo mekanına karşılık bazı konutlarda merdiven altında ya da bahçeye taşınan ek alanlara wc mekanı eklenmiştir.

Üst katta ortadaki sofanın bir yanında yer alan ebeveyn yatak odası ve banyosu yeni düzenlemede banyo kaldırılarak bölünmüş, iki yatak odası veya bir yatak odası bir genel banyo elde edilmiştir. Ebeveyn banyosu olarak ta küçük balkonlar değerlendirilmiştir. Sofanın diğer yanında yer alan ana banyo ve iki yatak odası ile ilgili olarak da banyo ve küçük yatak odasının genişletilmesine yönelik değişiklikler yapılmıştır. Çatı arasında planlanan stüdyo işlevsel değişimle daha çok çocuk ya da misafir yatak odası olarak kullanılmaktadır. Bu bölümde de eklemeler ile bu alan genişletilmiş ya da banyo vb. mekanlar eklenmiştir.

Kamelya Sitesi: Kamelya sitesinde kapalı bir giriş holü, bahçede bir depo, mutfakta kiler bulunmamasından ve salon- mutfak-wc-merdiven ilişkilerinin iyi olmamasından duyulan rahatsızlıklar öncelikli olarak dile getirilmiştir. Bu nedenle bazı konutlarda sonradan bir giriş holü ve bahçeye açılan depo eklendiği saptanmıştır. Bazı konutlarda 1. kattaki yatak odalarından biri oturma odası ya da çalışma odası ve çatı katındaki sofa kapatılarak bir yatak odası olarak düzenlenmiştir.

Kaş Sitesi: Orijinal planına göre, zemin + 1. kat olmak üzere iki kat olarak tasarlanan Kaş sitesinde de görüşme yapılan konutta, zemin ve 1. katta hiçbir değişiklik yapılmadığı sadece yatak odası sayısının yetersiz olduğu gerekçesi ile çatı katında sonradan bir oda ve teras yapıldığı belirlenmiştir.

3.3. Kullanıcıların Sorulara Verdiği Yanıtlar ve Yerinde Tespit Çalışmalarını İrdelenmesi

Konutta oturulan süre ile yapılan değişikliklerin etkileşimi (Soru 1 ve 17): Üzerinde çalışma yapılan tüm konutların yaklaşık %55'lik bir bölümü 1-4 yıl arası kullanılmaktadır. Bu kadar az süreye karşın konutların yaklaşık %99'unda değişiklik yapılmıştır. Bunda en büyük etken kullanıcının daha konutuna henüz yerleşmeden bir takım değişiklikleri yapmasıdır. Pınarkent, Kakışım, Kule, Kamelya, Doğakent ve Kaş siteleri bu kapsam içinde yer almaktadır.

Önceki konuttan taşınma nedenleri ve yaşanan konutun tercih edilme nedenleri arasındaki ilişki (Soru 5 ve 6): Genel olarak bir önceki konuttan taşınma nedenlerine baktığımızda en büyük etkenin gelir düzeyindeki iyileşme olduğu tespit edilmiştir. Bu daha önce yaşanan konutun kendilerine ait olmaması yani kiracı olarak oturmalarından

kaynaklanmaktadır. Böyle bir konutu tercih etmelerindeki etkenler ise müstakil olması ve çevresel faktörler olarak saptanmıştır. Ayrıca apartman yaşantısının zor olması, müstakil evin rahatlığı ve bahçelerinin olması gerekçe gösterilirken, temiz havası, şehrin gürültüsünden uzak oluşu, manzara gibi olumlu çevresel faktörler tercih nedenleri arasında sıralanmaktadır.

•Evim sitesinde önceki konuttan taşınma nedenleri ağırlıklı olan ekonomik etkenlerdir. Bu konutları müstakil oluşları, çevresel faktörler ve ekonomik faktörler sırasıyla bu konutların tercihinde de etkili olmuşlardır. Bu sitede kullanıcıların çoğu diğer sitedekilere oranla gelir düzeyleri daha düşüktür ve bu site kooperatif olarak inşa edilmiştir. Kullanıcıların çoğu daha önce kiracı olduklarını ve bu konutları bittikten sonra taşındıklarını ifade etmişlerdir.

•Pınarkent sitesinde taşınma gerekçesi ekonomik etkenler olarak gösterilirken, bu konutu tercih nedenlerinde ailevi ve çevresel etkenler ile ekonomik etkenler sıralanmıştır. Ailevi etkenleri açarsak bunlar; emeklilik sonrası rahat etmek, sağlık ve eşinin istemesi vb. olarak açıklanmıştır.

•Kakışım sitesinde de taşınma gerekçesi ekonomik etken ağırlıklı iken bu konutu tercih nedenlerinde ekonomik etkenlerin herhangi bir etkisi olmamıştır.

•Necatibey sitesine ise taşınma nedenleri ailevi etkenler ve çevresel faktörler (konutun manzarası, sokak içinde ya da cadde kenarında oluşu, gürültü, trafik, konuta ilişkin olumsuz özellikler vb.) olarak belirtilirken bu konutu tercih nedenleri de ekonomik ve çevresel etkenler sıralanmıştır.

•Doğa sitesinde önceki konuttan taşınmada ailevi etkenler, bu konutu tercihte ise çevresel etkenler belirleyici olmuştur.

•Altay sitesinde önceki konuttan taşınma ve bu konutu tercih etmede ekonomik etkenler etkili olarak belirlenmiştir.

•Dalyan sitesinde önceki konuttan taşınma gerekçeleri, ailevi, ekonomik ve çevresel etkenler olarak sıralanmış ve müstakil konutu tercih etme nedenleri de ise çevresel ve sosyal faktörler ile müstakil olması olarak belirlenmiştir.

•Kule ve Kamelya sitelerinde çevresel ve ekonomik etkenler hem önceki konuttan taşınmada hem de bu konutu tercih etmede birlikte etkili olmuştur.

•Kaş sitesinde önceki konuttan taşınma gerekçeleri metrekare yetersizliği ve çevresel etmenler iken bu konutun tercihinde de konutun büyüklüğü ve müstakil olması etkili olmuştur.

Özetle Altay, Kule, Kamelya, Kaş ve Necatibey sitelerinde önceden oturdukları konuttan taşınma gerekçeleri ile bu konutu tercih etme nedenleri ilişkiliyken diğerlerinde ilişkili olmadığı sonucu çıkmıştır.

Yaşanan konutun tarif edilmesindeki özellikler (Soru 7): Evim, Kakışım, Necatibey, sitelerinde kullanıcılar evlerini adres vererek tarif ederken, Doğakent ve Kamelya sitelerinde hem adres hem de çevresel faktörler birlikte kullanılmıştır. Altay, Dalyan ve Kaş sitelerinde adres vermenin yanı sıra siteye geldikten sonra sitenin bekçisinin yardımı ile evlerinin bulunabildiğini belirtmektedirler. Sadece Pınarkent Sitesinde konuta ait farklılaşan özelliklerin kullanılması ön planda olmuştur. Bunun nedeni ele alınan tüm siteler içinde cephelerinin farklı renklerle boyandığı ve çevre düzenlemelerinde kullanıcıyı serbest bıraktığı tek site olmasıdır. Bu durumda kullanıcılar adres belirtmede en etkili gördükleri bu özellikleri kullanmışlardır.

Kullanıcıların sitelerine ilişkin öznel değerlendirmeleri (Soru 9): Tüm sitelerde genel değerlendirmeye baktığımızda manzara, temiz hava, sessizlik gibi çevresel faktörleri olumlu değerlendirilirken konutların site içinde yerleşimi anlamına gelen planlama ilkeleri negatif olarak değerlendirilmiştir.

Sıra ve ikiz konutlar dışında ayrı ayrı yerleştirilen konutlarda da bahçe alanının yetersiz ve konutların sıkışık oluşundan rahatsızlık duyulduğu saptanmıştır.

Siteleri ayrı ayrı değerlendirdiğimizde kullanıcıların öznel değerlendirmelerinin daha çok üç başlık altında toplandığı görülmektedir. Bunlar, çevresel etkenler, ortak paylaşım alanları ve planlama ilkeleridir. Çevresel faktörler, denize kıyısı olmayan ve ana yola yakın bir konumda bulunan Kamelya sitesi hariç diğer tüm sitelerde pozitif olarak belirtilmiştir. Eğimli bir araziye yerleşmiş olan Evim, Pınarkent, Kakışım sitelerinde ve Altay sitesinde planlama ilkeleri negatif olarak belirtilmiştir. Toplu ulaşım araçlarının güzergahı dışında bulunan, arazinin eğimi dolayısı ile otopark ve site içinde taşıt yolu bulunmayan, sitelerde (Pınarkent, Kakışım sitelerinde) ulaşım faktörü olumsuz olarak gösterilmiştir.

Konutlar arasındaki mesafelerin değerlendirilmesi ve alınan önlemler (Soru 11 ve 12): Genel olarak kullanıcıların yarısı konutlarının komşuları ile aralarındaki mesafeden rahatsız olduklarını ve genelde bitkiler vb. ile biraz olsun mahremiyet sağlamaya çalıştıklarını ya da bir şey yapamadıklarını ifade etmişlerdir. Eğimli arazideki sitelerde genel anlamda bu konuda bir problem yaşanmamakla birlikte Evim sitesinde konutların

sıra evler, Kakışım sitesinde ikiz evler şeklinde tasarlanmasının özellikle teras ve bahçe kullanımlarında rahatsızlık yarattığı ortaya çıkmıştır. 15 konutluk Dalyan sitesinde kullanıcılar daha önceden birbirlerini tanıdıkları ve kendi içlerinde samimi oldukları için böyle bir rahatsızlık duyulmadığı belirlenmiştir. Altay sitesinde de zaten az olan bahçe mesafeleri birde bahçeye taşmak suretiyle konutlarını büyütülmesi sonucu iyice azalmış ve neredeyse konutlar arasındaki mesafe kalkmıştır.

Konutlarda mekan organizasyonu memnuniyeti ve yapılan değişiklikler arasındaki ilişki (Soru 14 ve 17): Genelde ve sitelerde ayrı ayrı yapılan değerlendirmelerde kullanıcıların konutlarındaki mekan organizasyonundan memnun olmadıkları ve bununla ilişkili olarak memnun olmayanların konutlarının değiştirdikleri ya da başkalarına sattıkları ortaya çıkmıştır. Konutların zaman içinde el değiştirmesi nedeniyle, görüşme yapılan kullanıcı mevcut değişiklikleri konutun önceki sahibinin yaptığını belirtmiştir. Değişimler yapıldıktan sonra da memnun olunmayan özellikler belirlenmiştir. Özellikle yapının taşıyıcı sisteminin kısıtlayıcı etkisi istenilen değişikliklerin yapılamamasında önemli rol oynamıştır.

Memnun olunmayan özellikler ile olması istenen özelliklerin ilişkisi (Soru 15 ve 16): Genel olarak memnun olunmayan yönler, sırasıyla eksik mekanların (depo, kiler, giriş holü vb.) olması, genel büyüklüğün yetersiz oluşu, çok katlı olmasını yorucu olması ve giriş katının büyüklüğünün yetersiz ve planlama ilkelerinin kötü olmasıdır. Konutta olması istenen özellikler ise metrekare olarak daha büyük olması, depolama alanları olması, az katlı olması ve özellikle giriş katında işlevsel ayırımın sağlanması olarak belirlenmiştir. Sıralamalar küçük farklılıklarla yer değiştirse bile şikayetçi olunan özellikler, konutta istedikleri özelliklerle doğrudan ilişkilidir.

•Evim sitesinde konutta memnun olunmayan özellikler genel olarak büyüklüğünün yetersiz oluşu, giriş katı büyüklüğünün yetersiz oluşu depo-kiler, ısıtma gibi eksik mekanların bulunması ve çok katlı olmasından dolayı yorucu olmasıdır. Olması istenen özellikler de; daha geniş ve az katlı, depolama alanları bulunan olarak sıralanmaktadır.

•Pınarkent sitesinde, giriş katı büyüklüğü yetersizliği, çok katlı olmasından dolayı yorması ve eksik mekanlar olduğu şeklinde sıralanan memnun olunmayan özelliklere karşılık, istedikleri özellikler yukarıdakilerle ilişkili olarak genellikle az katlı olması ve salonla aynı katta oturma odasının bulunması şeklindedir.

•Kakışım sitesinde kullanıcılar öncelikle konutlarının çok katlı olmasından ve giriş-salon-mutfak ilişkilerinin iyi olmamasından şikayet etmektedirler. Bunun başlıca nedeni konutlarının 2. bodrum, 1.bodrum, zemin kat, 1. kat ve çatı katı olmak üzere toplam 5 katlı olması ve salonu genişletmek için bu katta yer alan mutfağın kaldırılarak alt kata taşınması sonucu zemin katta mutfağın bulunmamasıdır. Sahip oldukları konutlarından farklı olarak istedikleri özellikleri depolama alanları imkanı, az katlı istediklerini belirtmişlerdir.

•Necatibey Sitesinde zemin katın büyüklüğünün yetersiz ve bu katta yer alan giriş holü-mutfak ilişkisinin kötü ve sirkülasyon alanlarını dar oluşu konutlarda memnun olunmayan özellikler olarak sıralanmış ve daha büyük ve depolama alanları olan konutlar istedikleri belirlenmiştir. Dolayısıyla bu iki sorudan elde edilen veriler birbiri ile ilişkilidir.

•Doğa sitesinde konutun memnun olunmayan özelliği kiler, depo gibi mekanların eksikliğidir. Bunun dışında konutlardan memnun olduğu belirlenmiştir. Konutta olması istenen özelliklerde de depolama alanları öncelikle ifade edilmiştir.

•Altay sitesinde konutlarda giriş holünün olmaması ve doğrudan salona girilmesi, depo, kiler gibi eksik mekanların olması şikayetçi olunan ana özelliklerdendir. Ayrıca oda sayısının ve giriş katı büyüklüğünün yetersiz oluşu da memnun olunmayan özelliklerdir. Ancak konutlarında olmasını istedikleri özellikleri sıraladıklarında ilk sırayı salon-giriş holü-mutfak-wc gibi mekanların organizasyonunda işlevsel ayırımın iyi planlanması ilk sırayı almıştır. Daha geniş, ve yeterli depolama alanları olması da istenen özelliklerdir.

•Dalyan sitesinde kullanıcılar salon-giriş holü-mutfak merdiven ilişkisinde işlevsel ayırımın net olmamasından rahatsızlık duymaktadırlar. Ayrıca bu katın büyüklüğünü yetersiz bulurken eksik mekanlar olduğunu ve konutlarda yönlendirmenin iyi olmadığını belirtmektedirler. Buna karşılık daha büyük ve işlevsel ayırımları iyi planlanmış konutlar, yeterli depolama alanları ve zemin katta ayrı bir oturma odası istenen özellikler olarak sıralanmaktadır. Konutta memnun olunmayan hususlar ile istenen özellikler birbiri ile ilişkilidir.

•Kule Sitesinde de giriş katı büyüklüğünün yetersiz oluşu, kiler, ısıtma vb. eksik mekanlar ve oda sayısını yetersiz oluşu memnun olunmayan özelliklerdir. Bununla ilişkili olarak konutlarda istenen özellikler daha geniş olma, depolama alanları olması ve zemin katta işlevsel ayırımın iyi çözülmesidir.

•Kamelya sitesinde konutta memnun olunmayan özellikler ile olması istenen özellikler aynıdır. Bu özelliklerde zemin katta salon-giriş holü- mutfak-wc nin planlanmasında işlevsel ayırım ve ayrı bir giriş holü ile yeterli depolama alanlarıdır.

•Kaş sitesinde konutta memnun olunmayan bir özellik belirtilmemiş ancak yeterli depolama alanları olması istenmiştir.

Memnun olunmayan özellikler ile yapılan değişikliklerin ilişkisi (Soru 15 ve 18):

Genel anlamda konutlarda memnun olunmayan hususlara baktığımızda ağırlıklı olarak belirtilen özellikler sırasıyla; eksik mekanlar olduğu, genel olarak büyüklüğün yetersiz olduğu, çok katlı olmasından dolayı yorucu olması ve giriş-salon-mutfak ilişkisinin olumsuz bulunmasıdır. İlk sırada belirtilen eksik mekanlar, bazı konutlarda giriş holünün bulunmaması ve bir çok konutta konut içinde ya da dışarıda kiler, depo gibi mekanların bulunmaması nedeniyle belirtilmiştir. Giriş holü, kiler vb. kullanıcılar tarafından eklenmiş mekanlardır. Genel olarak yapılan değişiklikler ise, toplam metrekareyi büyütmeye, mekan birleştirme, ıslak ya da kuru mekan ekleme, ıslak mekan kaldırma, mekanların yerini değiştirmedi. Konutlarda şikayetçi olunan özellikler ile yapılan değişikliklerin ilişkisi irdelendiğinde kullanıcının eksik mekanlar olarak saydığı giriş holü, kiler, depo vb. mekanları konutuna eklediğini ve büyüklüğünü yetersiz bulduğu mekanları (özellikle bodrum ve zemin katlarda) eklemeler ile büyüttüğü ve dolayısıyla toplam metrekarenin büyüdüğü görülmektedir. Ancak şikayetçi olunan çok katlı olması, giriş-salon-mutfak ilişkisi kötü gibi özelliklere ilişkin herhangi bir değişiklik yapılamamıştır. Özellikle zaten büyüklüğü yetersiz bulunan zemin katlarda bu işlevsel ayırımın yapılabilmesi mümkün olamamıştır.

•Evim sitesinde belli mekanlarda (salon, mutfak, giriş holü vb) istenilen büyüklüğü elde edebilmek için ıslak mekan kaldırma, mekan birleştirme ve mekanların yerini değiştirmeler olduğu saptanmıştır. Kiler ve ısıtma için de mekan eklemeleri yapılmıştır.

•Pınarkent sitesinde şikayetçi olunan giriş katı büyüklüğünün yetersiz oluşu, çok katlı olması, eksik mekanlar olmasına yönelik şikayetlere yönelik değişiklikler yapılamamış ancak, giriş katında yetersiz bulunan salona alternatif olarak bodrum kattaki mekanlarda işlev değişikliği ile ikinci bir oturma alanı, mutfak ve banyo vb mekanlar eklenmiştir. Bu mekanlara ilişkin düzenlemeler sırasında mekan birleştirme ve bölme işlemleri yapılmıştır.

•Kakışım sitesinde de özellikle zemin katta mutfak olmamasından kaynaklı şikayetlere yönelik olarak herhangi bir değişiklik yapılamamış sadece 2. bodrum katta sığınak, depo gibi mekanlarda işlevsel değişiklikler yapılmıştır.

•Necatibey sitesinde de şikayetçi olunan zemin kat büyüklüğünün azalması, sirkülasyon alanlarının yetersizliği ve katlar arası bağlantının kötü oluşu gibi olumsuz özelliklere ait

değişiklikler yapılmadığı saptanmıştır. Yapılan değişiklikler ile şikayetçi olunan özellikler doğrudan ilişkili değildir.

•Doğakent sitesinde eksik mekanlar (kiler, depo) olmasından şikayet edilmiş ancak buna ilişkin bir değişiklik yapılmamıştır.

•Altay sitesinde kullanıcının yoğun olarak şikayetçi olduğu eksik mekanların oluşu, oda sayısının, giriş katı büyüklüğünün yetersiz, giriş-salon-mutfak ilişkisinin kötü oluşu gibi özelliklere karşılık, zemin katta giriş holü kiler, oturma odası gibi mekanlar ekleme, mevcut mekanları bahçeye taşarak büyütme, çatı katına oda ekleme gibi değişiklikler ile bu sorunlar giderilmeye çalışılmıştır. Ancak, diğer şikayetlere ilişkin herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Burada şikayetçi olunan özellikler ile yapılan değişikliklerin birbiri ile ilişkili olduğu belirlenmiştir.

•Dalyan sitesindeki kullanıcılar giriş -salon -mutfak ilişkisi kötü, giriş katı büyüklüğü yetersiz, eksik mekanlar var, merdivenin yeri iyi değil, yönlendirme gibi şikayetlerde bulunurken yaptıkları değişiklikler; zemin katta kileri mutfaka katarak mutfakı büyütme, giriş holü ve mutfakın açıldığı terası kapatılarak oturma odası şeklinde düzenlenmesidir. Bu değişiklikler zemin katın kullanım alanını genişletme ve eksik mekanları tamamlamaya ilişkindir.

•Kule sitesinde öncelikle giriş holü-wc- salon- mutfak düzenlemesinden memnun olmama, eksik mekanlar bulunması ve giriş katı büyüklüğünün yetersiz oluşundan şikayetçi olunmuş ve hem zemin katta hem de 1. katta değişiklikler yapılmıştır. Zemin katta banyo kaldırılmış, mutfak bu kattan taşınarak salon genişletilmiş ve depo vb. eklenerek bu kat büyütülmüştür. 1. katta ise özellikle ebeveyn yatak odası ve banyosu ile ana banyonun yeri ve büyüklüğünde değişimler yapılmıştır. Özellikle zemin katta yapılan değişiklikler şikayetçi olunan özellikleri düzeltme yönünde olduğu saptanmıştır.

•Kamelya sitesinde ise en çok şikayetçi olunan konu eksik mekanlar (giriş holü ve depo) olması ve giriş-salon-mutfak mekanlarının düzenlenmesinin olumsuz oluşu olarak belirlenmiştir. Eksik mekanlar ile ilgili olarak giriş holü ve bahçeye depo eklenmiştir. Bu değişikliklerin yapılmadığı konutlarda da zaman içinde yapılacağı belirlenmiştir. Ancak zemin katın planlanmasına yönelik herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

•Kaş sitesinde kullanıcının özellikle şikayetçi olduğu bir konu bulunmamış ve sadece çatı katına oda ve balkon eklendiği saptanmıştır.

Konutlarda yapılan değişiklikler ve nasıl bir konuta sahip olmak istendiğine ait özellikler arasındaki ilişki (Soru 16 ve 18): Konutta olması istenen özellikler metrekare olarak büyük, depolama alanları olan, az katlı ve işlevsel ayırımı iyi yapılmış (özellikle giriş holü-salon, salon-merdiven, salon-wc ilişkilerinde) örgütlenmeler olarak belirlenmiştir. Genel olarak en çok yapılan değişiklikler ise; toplam metrekareyi büyütme, mekan birleştirme, mekan ekleme ve ıslak mekan kaldırma ile mekanların yerini değiştirme şeklindedir. Eksik mekanları ekleyerek toplam metrekareyi büyüttükleri ancak, işlevsel ayırımı sağlamaya yönelik değişiklikler yapılmadığı saptanmıştır.

•Evim sitesinde kullanıcılar istedikleri özelliklerle bağlantılı olarak depolama alanları ekleyerek toplam metrekareyi büyütme yoluna gitmişlerdir. Mekanları birleştirme, yerlerini değiştirme ve ıslak mekan kaldırma gibi değişiklikler yapılmıştır.

•Pınarkent sitesinde ise istedikleri az katlı ve salonla aynı katta oturma odası olması özellikleri ile yapılan değişiklikler ilişkili bulunmamıştır.

•Kakışım sitesinde kullanıcıların konutlarında olması istenen özellikler az katlı ve depolama alanları olmasıdır. Ancak, yaptıkları değişiklikler bu özellikler ile ilişkili değildir. Daha çok 2. bodrum katında; sığınak, depo ve ısıtma alanı olarak planlanan katta işlevsel değişiklikler yapılmıştır.

•Necatibey ve Doğakent sitesinde de olmasını istenen özellikler ile yapılan değişiklikler arasında bir ilişki bulunamamıştır.

•Altay sitesinde işlevsel ayırım, daha büyük metrekare, depolama alanları ve alternatifli açık mekan kullanımı öncelikli istenmiştir. Konutlarda yapılan değişikliklerde işlevsel ayırım dışındaki isteklere yönelik olarak mekan ekleme, toplam metrekareyi büyütme, yarı açık mekan ekleme yapılmıştır.

•Dalyan sitesi kullanıcıları genellikle metrekare olarak daha büyük ve işlevsel ayırımı iyi planlanmış konutlar istediklerini belirtmişlerdir. Yapılan değişiklikler sırasıyla mekan birleştirme, kuru mekan ekleme (giriş holü ve oturma odası) ve dolayısıyla toplam metrekareyi büyütme şeklindedir. İşlevsel ayırımı sağlamaya yönelik bir değiştirme yapılmamıştır.

•Kule, Kamelya ve Kaş sitelerinde konuttan istenen özellikler ve yapılan değişiklikler arasında ilişki bulunmamıştır.

Aylık gelir durumunun yapılan değişikliklere etkisi (Soru 3 ve 17): Sitelerde genel olarak kullanıcıların aylık gelir düzeyine baktığımızda yaklaşık %47'lik bir bölümünün

500-1000 dolar, % 53'lük bir bölümünün ise 1000 dolar üzeri aylık gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Konutlarda değişiklik yapılma oranı ise %90' dır. Ancak; konutlarda değişiklik yapılabilmesi aylık gelir durumu ile doğru orantılı bulunmamıştır. Örneğin Altay ve Evim sitelerinde kullanıcıların büyük çoğunluğu 500-1000 dolar aylık gelire sahip olmasına karşın neredeyse tamamının konutlarında değişiklikler yaptığı görülmüştür.

Konutun satın alındığı aşamayla konutta değişiklikler yapılması arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi (Soru 17 ve 27): Konutların satın alındığı aşamaya bakıldığında kullanıcıların % 45,5'inin konutlarını tasarımı yapılırken satın almasına karşın konutların % 90'nın da değişiklik yapılmıştır. Bunun en önemli etken kullanıcıların büyük çoğunluğun (% 94,5) tasarım aşamasında mimarları ile görüşme yapmamış olmasıdır.

Mekanların mahremiyet açısından değerlendirilmesi ve önem dereceleri (Soru 23): Konutlarında yabancıların görmesini istemedikleri mekanlar olduğunu belirten kullanıcıların çok büyük bir çoğunluğu, yatak odası / banyo / mutfak sıralamasını yapmıştır. Konutun en mahrem mekanı ebeveyn yatak odası olarak belirlenmiştir.

Mahremiyet açısından olumsuz olarak değerlendirilen özellikler (Soru 24): Sıra konutlar olarak tasarlanmış olan Evim, ikiz evler şeklinde tasarlanmış Kakışım Sitelerinde, özellikle balkon, teras, bahçe gibi açık alanların kullanımında rahatsızlık duyulduğu belirlenmiştir. Diğer sitelerde de açık alanların daha rahat kullanılabilmesi için sınırlayıcı birtakım elemanlara ihtiyaç duyulduğu saptanmıştır. Arsada daha çok konuta yer sağlayabilme kaygısıyla konutların iç içe yerleştirilmesi nedeniyle üstelik zamanın çoğunda açık mekanlarda yaşanan bu tip müstakil konutlarda açık alanlarda mahremiyetin sağlanması gereksiniminin gündeme gelmesi dikkat çekicidir.

Altay, Dalyan, Kamelya, Kaş Sitelerindeki gibi ayrı bir giriş holü bulunmaması ve salonun diğer sirkülasyon alanları ile iç içe olması, tuvalet-banyonun kapısının salona bakması gibi özellikler konutlarda mahremiyet açısından olumsuz olarak değerlendirilen özellikler olarak sıralanmıştır. Buradan bu tip mekanların örgütlenmesinde işlevsel ayırımın sağlanması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Konutun kullanıcı için anlamı (Soru 26): Kullanıcıların konutlarının kendileri için ne ifade ettiğine ilişkin değerlendirmelerinde birinci sırada kendimi en rahat hissettiğim yer, ikinci olarak sıcak bir yuva ve üçüncü olarak ta diğer yanıtı sıralanmıştır. Diğer yanıtını

işaretleyenler açıklamalarında ağırlıklı olarak mutlu olduğum yer, bana ait mutlu olduğum yer, ailemle bir arada olduğum yer, evim beni dinlendiriyor, büyük emeklerle ulaştığım yer açıklamalarını yapmışlardır.

Konutun tasarım aşamasında kullanıcının katılımı konusunda görüşler (Soru 29):

Konutun tasarımı aşamasında kullanıcının da tasarıma katılıp katılmaması konusunda kullanıcıların tümü olumlu yanıt vermişler ve gerekçe olarak; evi kullananların daha iyi bileceğini, herkesin yaşam tarzlarının, zevklerinin, kullanım alışkanlıklarının, ihtiyaç ve isteklerinin farklı olduğunu, kullanıcı deneyiminin öneminin de göz ardı edilemeyeceğini, kullanıcının fikirlerini söylemesi ve ortak görüş birliğine varılmasının çok önemli olduğunu, bu görüşmelere özellikle kadınların katılması gerektiğini çünkü erkek mimarların ev yaşamını fazla bilmedikleri olarak sıralanmıştır. Sonuçta kullanıcı birbiri ile ilişkili ve benzer birçok gerekçe belirterek mutlaka konut tasarımına katılmak istemektedir.

3.4. Konutlarda Mekan Büyüklüklerinin İrdelenmesi

Türkiye’de konut standartlarına yönelik yönetmelik ve bu konuda yapılmış özel araştırmaların verileri doğrultusunda, çalışma alanında yer alan sitelerdeki konutları mevcut mimari projeleri üzerinde yapılan çalışmalarla değerlendirilmesine ait sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Yaşama Mekanları: Çalışmada yer alan siteler içinde Evim sitesinde orijinal planda biri zemin ve diğeri bodrum katta olmak üzere aynı büyüklükte ve konumda iki salon bulunmaktadır. Kakışım ve Doğakent sitelerinde ise zemin kattaki salon dışında bodrum katında bir de oturma odası yer almaktadır.

Yaşama mekanı tüm sitelerde, yönetmeliklerde 11.20 m², özel araştırmalarda yaklaşık 20 m², Alman standartlarında 18 m² olarak belirlenen değerlerin üstündedir. Ancak standartlarda belirlenen büyüklüklerin üstünde olmalarına rağmen kullanıcılar bu salon alanlarını yeterli bulmayarak büyütmüşler, konutta başka bir mekanı oturma odası olarak düzenlemişler ya da ek alanlara yeni oturma odaları yapmışlardır. Özellikle eğimli arazide yer alan tüm sitelerdeki konutların hem zemin hem de bodrum katta olmak üzere iki yaşama alanı bulunmaktadır. Sahil de yer alan Altay, Dalyan sitelerinde ise bahçe teras alanları kapatılarak günlük oturma odası olarak düzenlenmiştir (Tablo 90 ve Ek Tablo 3).

Tablo 90. Sitelerdeki konutlarda yaşama mekanı büyüklükleri- Standartlar

SİTELER	Yaşama Mekanı (m ²)	STANDARTLAR (m ²)				
		İmar İskan Bakanlığı Halk Konutları Standartları	Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tip İmar Yön.	İstanbul ili İmar Yönetmeliği	Araştırmalar	Alman Standartları
		11-12	11-12	11,2	16 (G.B.) 19,6-20,6 (Ş.G.)	18
Evim Sitesi	26+26					
Pınarkent Sitesi	32					
Kakışım Sitesi	54+25					
Necatibey Sitesi	33					
Doğakent Sitesi	36+31					
Altay Sitesi	38					
Dalyan Sitesi	28					
Kule Sitesi	35					
Kamelya Sitesi	38					
Kaş Sitesi	30					

Ebeveyn Yatak Odası: Minimum büyüklüğü yönetmeliklerde 8-12 m², araştırmalarda 13-16 m², Alman standartlarında 12 m² olarak belirlenen ebeveyn yatak odası Evim sitesi dışındaki diğer tüm sitelerde bu standartların üstündedir. Evim sitesinde de minimum değere çok yakın bir değer olmasına karşın kullanıcıların bu mekanı büyütmedikleri belirlenmiştir. Bunun nedeni oda sayısının az olmasının etkili olduğu saptanmıştır. Altay sitesi orijinal planlarında 13 m² olan ebeveyn yatak odası yetersiz bulan kullanıcılar daha büyük başka bir odayı (17m²) ebeveyn odası olarak kullanırken, bu odayı çıkımlar ile daha büyüyenler de olmuştur. Kakışım sitesinde de orijinalde 18 m² olan ebeveyn yatak odası yanındaki diğer oda ile birleştirilerek büyütülmüştür. Kule sitesinde ise bazı kullanıcıların ebeveyn yatak odalarını orijinalde olduğundan (26m²) biraz küçültürken artan alanı başka mekanlara kattıkları saptanmıştır (Tablo 91., Ek Tablo 4)

Çocuk Odası: Dalyan, Kakışım ve Necatibey sitelerinde orijinal planda ebeveyn yatak odası dışında 3 yatak diğerlerinde ise 2 çocuk odası daha bulunmaktadır. Bu odalardan Evim, ve Kule sitelerindeki 7 m² ve Dalyan sitesindeki 7 ve 9 m²'lik odalar dışındakilerin hepsi 11 m²'nin üstünde büyüklüğe sahiptir. Evim sitesinde çocuk sayısı fazla olan ailelerden bazıları bodrum katta salonu bölerek oluşturdukları alana bir çocuk odası eklerken bazıları kendi yatak odalarını zemin katta salonun olduğu mekana taşıyarak 1. kattaki tüm odaları çocuk odası olarak kullanmışlardır. Dalyan, Kule , Kamelya gibi sitelerde çatı odası çocuk odası olarak düzenlenmiş, Kaş sitesinde ise çatıya oda eklendiği

saptanmıştır (Tablo 92, Ek Tablo 5).

Tablo 91. Sitelerdeki konutlarda ebeveyn yatak odası büyüklükleri- Standartlar

SİTELER	Ebeveyn Y.O. (m ²)	STANDARTLAR (m ²)				
		İmar İskan Bakanlığı Halk Konutları Standartları	Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tip İmar Yön.	İstanbul İli İmar Yönetmeliği	Araştırmalar	Alman Standartları
		12	5,9	5,88-8	16 (G.B.) 13-13,35 (Ş.G.)	12
Evim Sitesi	13					
Pınarkent Sitesi	20					
Kakışım Sitesi	18					
Necatibey Sitesi	21					
Doğakent Sitesi	26					
Altay Sitesi	13					
Dalyan Sitesi	15					
Kule Sitesi	26					
Kamelya Sitesi	20					
Kaş Sitesi	16					

Tablo 92. Sitelerdeki konutlarda çocuk odaları büyüklükleri- Standartlar

SİTELER	Çocuk Odası (m ²)	STANDARTLAR (m ²)				
		İmar İskan Bakanlığı Halk Konutları Standartları	Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tip İmar Yön.	İstanbul İl İmar Yönetmeliği	Araştırmalar	Alman Standartları
		7 (1 çocuk) 8,5 (2 çocuk) 12 (3 çocuk)	Bilgi yok	Bilgi yok	6 (G.B.) 1 ç. 8 (G.B.) 2 ç. 9 (N.B.) 3 ç. 11,5-11,8 (Ş.G.)	7 1çocuk 11-12 2 çocuk
Evim Sitesi	7 / 12					
Pınarkent Sitesi	17 / 20					
Kakışım Sitesi	14 / 14 / 16					
Necatibey Sitesi	12 / 12					
Doğakent Sitesi	16 / 18					
Altay Sitesi	11 / 17					
Dalyan Sitesi	7 / 9 / 16					
Kule Sitesi	7 / 16					
Kamelya Sitesi	11 / 13					
Kaş Sitesi	11 / 14					

Mutfak: Mutfak mekanı ile ilgili olarak yönetmeliklerde 3m², Beken'in araştırmasında 4.5-9 m², Beyazıt'ın 3.7-9.3 m², Gür'ün araştırmasında ise minimum 9 m² olarak yer alan standartlar açısından ele alındığında, eğer üst sınırı 9 m² kabul edersek Dalyan, Evim, Altay ve Kaş sitelerinde mutfaklar bu standardın altındadır. Diğer tüm sitelerde mutfak

büyüklüğü bu standartların üstündedir. Doğakent sitesindeki konutlarda yine üst değerde 12.5 m²'lik iki ayrı mutfak bulunmaktadır.

Evim sitesinde mutfaklar konutların tümünde genişletilmiş ve birçoğunda her iki katta da yaşama alanı olduğundan hem zemin hem de bodrum katta iki mutfak yapılmıştır. Bazı konutlarda yeri değiştirilip tek ve büyük bir mutfak yapıldığı da saptanmıştır. Pınarkent sitesindeki konutlarda bodrum katta depo mekanının işlevsel değişimle ikinci bir yaşama alanı olarak düzenlenmesi nedeniyle bu katta da ikinci bir mutfak düzenlenmiştir. Bu tür farklı katlarda iki yaşama mekanı (biri salon, diğeri oturma odası) olan konutlarda yaşama mekanlarının olduğu her katta ayrı bir mutfağa ihtiyaç duyulduğu ve bu sebeple genelde konutlarda iki mutfak olduğu belirlenmiştir (Tablo 93, Ek Tablo 6).

Tablo 93. Sitelerdeki konutlarda mutfak büyüklükleri- Standartlar

SİTELER	Mutfak (m ²)	STANDARTLAR (m ²)				
		İmar İskan Bakanlığı Halk Konutları Standartları	Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tip İmar Yön.	İstanbul İl İmar Yönetmeliği	Araştırmalar	Alman Standartları
		Bilgi yok	3	3	4,5-9 (G.B.) 3,7-9,3 9,7-9,9 (Ş.G)	7,85 L tipi 8,4 II tipi 9 U tipi
Evim Sitesi	7				*	*
Pınarkent Sitesi	13					
Kakışım Sitesi	13					
Necatibey Sitesi	10					
Doğakent Sitesi	13 / 13					
Altay Sitesi	8					
Dalyan Sitesi	7				*	*
Kule Sitesi	12					
Kamelya Sitesi	13					
Kaş Sitesi	7				*	*

* Belirtilen standartların altında

Banyo: Banyo mekanı ile ilgili minimum büyüklük yönetmeliklerde önce 4.4 m² olarak belirlenmişken daha sonra bu büyüklük 2.5 m²'ye düşürülmüştür. Alman standartlarında ve Bayazıt'ın araştırmasında 5 m², Beken'in araştırmasında 5-7.5 m² ve Gür'ün elde ettiği sonuçlara göre min. 3.72 m² olarak belirlenen standartlara göre karşılaştırma yapıldığında, sadece Evim sitesinde banyo yönetmeliklerde belirlenen değerinin sınırında olup, diğer tüm sitelerde banyo büyüklükleri 5 m²'nin üstündedir. Tüm sitelerde ayrı bir wc-duş, başka bir banyo, ebeveyn ya da misafir yatak odasındaki özel banyoları ile birden fazla banyoya sahiptir.

Kule sitesi dışında konutun genel banyosunda değişiklik yapılmamıştır. Pınarkent sitesinde mimarın çamaşır makinesi ve el yıkama ile banyo alanını ayırarak örgütlediği genel banyolar bazı konutlarda bu iki kısım birleştirilerek tek mekan haline getirilmiştir (Tablo 94, Ek Tablo 7).

Tablo 94. Sitelerdeki konutlarda banyo büyüklükleri- Standartlar

SİTELER	Banyo (m ²)	STANDARTLAR (m ²)				
		İmar İskan Bakanlığı Halk Konutları Standartları	Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tip İmar Yön.	İstanbul İl İmar Yönetmeliği	Araştırmalar	Alman Standartları
			4,4	2,4-2,5	5 (N.B.) 5-7,5 (G.B.) 3,7-3,8 (Ş.G.)	5
Evim Sitesi	4 / 4		*		*	
Pınarkent Sitesi	6 / 4					
Kakışım Sitesi	10 / 9					
Necatibey Sitesi	5 / 2					
Doğakent Sitesi	10 / 3					
Altay Sitesi	6 / 4					
Dalyan Sitesi	6 / 3					
Kule Sitesi	6 / 6 / 4					
Kamelya Sitesi	7 / 3					
Kaş Sitesi	7 / 4					

* Belirtilen standartların altında

Tuvalet: Bayazıt'ın araştırma sonuçlarına göre lavabo şartı aranarak min. 1.5 m², olarak belirlenen tuvalet mekanı ile ilgili olarak çalışma alanındaki sitelerde yapılan değerlendirmelerde sadece Necatibey sitesinde, Gür'ün araştırma sonuçlarına göre lavabolu 2,24-2,28 m² olarak belirlenen tuvalet büyüklüğüne göre de Evim ve Necatibey Sitesi tuvaletleri belirlenen standartların altındadır.

Bu siteler dışında kalan diğer sitelerdeki konutlarda tuvaletlerin standartlardakinden daha büyük olduğu görülmüştür (Tablo 95, Ek Tablo8).

Tablo 95. Sitelerdeki konutlarda tuvalet büyüklükleri- Standartlar

SİTELER	Tuvalet (m ²)	STANDARTLAR (m ²)				
		İmar İskan Bakanlığı Halk Konutları Standartları	Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tip İmar Yön.	İstanbul İl İmar Yönetmeliği	Araştırmalar	Alman Standartları
		Bilgi yok	1,2	1,08	1,5 (N.B.) 2,24-2,28 (Ş.G.)	Bilgi yok
Evim Sitesi	2				*	
Pınarkent Sitesi	5					
Kakışım Sitesi	-					
Necatibey Sitesi	1		*	*		
Doğakent Sitesi	3 / 3					
Altay Sitesi	-					
Dalyan Sitesi	-					
Kule Sitesi	-					
Kamelya Sitesi	3					
Kaş Sitesi	-					

* Belirlenen standardın altında

3.5. Bölüm Sonuçları

• Konutta oturulan süre, kullanıcının aylık gelir düzeyi ve aile büyüklüğü konutta yapılan değişiklikler ile doğrudan ilişkili değildir. Örneğin kullanıcı konutuna taşınıp yerleşmeden de değişiklikler yapabilmektedir. İki kişilik çocuklarını evlendirmiş yaşlı bir çift ile iki çocuklu (4 kişilik) bir ailenin konutta yaptığı değişiklikler aynı düzeyde olabilmektedir.

• Ev hanımının yaşı, eğitim durumu ya da mesleği, konutta değişiklik yapılması, yapılan değişikliklerin türü ya da konutta olması istenen özellikler ile doğrudan ilişkili bulunmamıştır. Bu konularda daha çok gereksinimler ve mevcut konutun özellikleri etkili olmuştur.

• Bu tip konutların tercih edilmesinde en önemli etkenleri müstakil olmaları ve şehrin gürültüsünden uzak, temiz hava, manzara gibi çevresel etkenlerdir. Ailevi sebeplerle bu konutu tercih edenler, eşlerinin isteği üzerine böyle bir siteye taşındıklarını belirtmişlerdir. Bir anlamda komşuluk ilişkilerini ifade eden sosyo-kültürel etkenler sadece Dalyan ve Doğakent sitelerindeki kullanıcılar tarafından ifade edilmiştir. Dalyan sitesi kullanıcılarının daha önceden birbirlerini tanımaları ve özellikle bir araya gelerek bu konutlarda oturmaları bu faktörün etkili olmasına neden olmuştur.

- Kullanıcılar müstakil konut istemelerine karşın, böyle konutların daha iç içe ve tek tip tasarlandığı site ortamlarının tercih edilme nedeni, güvenlik gereksinmesi olarak gösterilmesine rağmen, grup kimliğinin bireysel kimliğe oranla daha gelişmiş ve baskın olması daha etkin faktördür.

- Tüm sitelerde kullanıcıların öznel değerlendirmelerinde çevresel faktörler olumlu değerlendirilirken konutların arsaya yerleşim şekilleri ve konutlar arasındaki mesafeler ile ilişkili olan planlama faktörü ise genellikle olumsuz olarak belirtilmiştir.

- Konut yerleşimlerinde sıra ve ikiz evler şeklindeki planlama özellikle, ön-arka bahçe ya da teras kullanımlarında mahremiyet açısından rahatsızlık yarattığı gerekçesi ile beğenilmemiştir. Konutların ayrı olarak tasarlanması isteği ön plandadır.

- Kullanıcıların çok büyük bir çoğunluğu sitelerinde konutların birbirinin aynı olmasını tercih etmekte, hatta bahçe düzenlemelerinin dahi tek tip yapılmasını istemektedirler. Aynı olmasını isteyenler içinde çok az görüşmeci sadece dış cephede farklı renkler kullanılabileceğini belirtmektedirler. Bunda estetik kaygıların yanı sıra farklı olursa bir başkasının konutuna öykünmenin yaşanabileceği korkusunun etkili olacağı açıkça ifade edilmiştir. İç düzenlemeleri birbirine benzemeyen ancak, dışarıdan diğerleri ile aynı görünen konutlar tercih edilmektedir. Burada yine bireysel kimlikten çok grup kimliği ön plana çıkmaktadır.

- Sitelerde kullanıcıların % 50' si konutlarındaki bahçe mesafelerini çok yakın ve rahatsız edici bulmasına rağmen, bu konuda önlem alanlar çok azınlıktadır. Alınan önlemler de daha çok ağaç, bitki gibi bölücü elemanlarla sağlanan doğal çözümlerdir.

- Çoğunluk (% 73) müstakil konutta oturmayı bir ayrıcalıklı durum olarak değerlendirmelerine karşın, aynı tip konutlarda yaşamaları, kendileriyle çeliştiklerini ve yine bireysel kimlikten çok grup kimliğinin daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

- Kullanıcıların çok büyük bir çoğunluğu (% 91) konutlarından memnun değildir ve memnun olmayanların neredeyse tamamı da(%89) konutlarında değişiklikler yapmıştır.

- Genel anlamda konutlarda memnun olunmayan yönler;
 - Konutta giriş holü, kiler-depo, ısıtma gibi mekanların eksik oluşu,
 - Genel olarak büyüklüğün yetersiz oluşu,
 - Çok katlı olmasının kullanıcıyı yorması
 - Giriş katı büyüklüğünün yetersiz olması
 - Giriş-salon-mutfak-wc ilişkisinin iyi kurulmamış olmasıdır.
- Konutlarda olması istenen başlıca özellikler;

- Metrekare olarak büyük olması,
- Depolama alanları olması,
- Az katlı olması,
- Zemin kattaki mekanlar arasında işlevsel ayırımı sağlayacak iyi bir örgütlenmenin yapılmasıdır.
- Konutlarda en çok yapılan değişiklikler sırasıyla;
 - Toplam metrekareyi büyütme,
 - Mekan birleştirme,
 - Mekan ekleme,
 - Islak mekan kaldırma,
 - Mekanların yerini değiştirmedir.

Yapılan değişiklikler konutu özelleştirme çabalarından çok gereksinmelerin karşılanmasına yöneliktir.

• Konutlarda çocuk odaları dışında aile bireylerinin bir veya birkaçının özel uğraşlar için kullandıkları özel mekanlara sahip olma oranı % 18' dir. Bunlar da genelde çalışma odası ve kütüphane olarak kullanılan mekanlardır. Bu mekanlar konutlarda diğer gereksinimleri karşılayan mekanlardan kalan en küçük mekanlara sıkıştırıldığından, düzenlenmelerine ilişkin değerlendirmelerde daha geniş alan talebi ilk sırada yer almıştır.

• Konutlarda en mahrem alan ebeveyn yatak odasıdır. Konutların planlanmasında yatak odalarının konumlanması ile ilgili herhangi bir olumsuz değerlendirme söz konusu olmamıştır. Diğer mekanlar ise sırasıyla banyo ve mutfaktır. Burada sözü edilen banyo varsa ebeveyn banyosu ya da yatak odalarının olduğu kattaki genel banyodur.

• Mahremiyet açısından olumsuz olarak değerlendirilen özellikler içinde konutun balkon, teras bölümlerinin rahat kullanımını sağlayacak sınırlayıcı elemanların olmayışı ve konutların çok yakın yerleştirilmiş olması ilk sıradadır. Konut içinde memnuniyetsizlik ve şikayetler ağırlıklı olarak, sadece zemin katta giriş holü bulunmayıp doğrudan salona girilen ve salon-mutfak-wc-merdiven düzenlemelerinin iç içe olduğu, işlevsel ayırımın iyi çözümediği konutlarda yer almaktadır.

• Konutlarda en sevilen özelliklerin sıralamasında özel açık mekan kullanımı birinci sıradadır. Bu bağlamda konutun bir bahçesinin olması kullanıcılar tarafından çok olumlu bir özellik olarak değerlendirilmektedir.

- Konutların yaklaşık % 45'i daha tasarım aşamasında iken satın alınmış olmalarına karşın % 90'ında değişiklik yapılmıştır. Bunun nedeni kullanıcıların neredeyse tamamının (% 95) mimarları ile görüşme yapmamış olmasıdır. Oysa kullanıcıların tümü birbirini destekleyen farklı gerekçeler ile kulacaların görüşünün alınması gerektiğini ifade etmişlerdir. Burada tasarımcı ile kullanıcı arasında bir iletişimsizlik olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu konudaki karşılıklı iletişimsizlik sonuçta konutlarından memnun olmayan ve değiştiren bir kullanıcı kitlesinin doğmasına sebep olmuştur. Kullanıcı sayılarının sınırlı olduğu sitelerde dahi bunun yapılmamış olması bu konuda bir bilinç gelişmediğini göstermektedir.

- Özellikle eğimli arazide yer alan konutlarda kottan kazanılan bodrum katların kullanıcıların değişen ihtiyaçlarına yönelik mekanları düzenleyebilmelerine imkan tanımasından dolayı, bu konutlarda genelde balkon ve terasların kapatılarak mekana katılması biçiminde bir değişiklik yapılmamıştır. Düz arazideki konutlarda ise özellikle giriş holü olmayan konutlarda teras kapatılarak giriş holü yapılmış, bazılarında da teraslar ahşap ve cam malzeme ile çevrilerek günlük oturma odası şeklinde düzenlenmiştir.

- En yoğun değişiklikler varsa, bodrum katlarda; hafriyatla alan kazanma ve alanı yetersiz bulunan zemin katlarda bahçeye taşma yaparak bu katı genişletme şeklinde olmuştur. En az değişimler ise yatak odalarının bulunduğu 1. katlarda yapılmıştır. Salon, mutfak gibi ortak kullanılan mekanlarda değişiklikler daha fazladır.

- Tüm sitelerde kullanıcılar depolama ihtiyacını karşılamak için kiler, depo vb. mekanlara gereksinim duyduklarını özellikle belirtmişlerdir. Ayrıca bahçe malzemeleri vb. için konut dışında da depolama alanı ihtiyacı duyulmaktadır.

- Konuttan memnun olunmayan özellikler içinde zemin kat büyüklüğünün yetersizliği hemen hemen tüm sitelerde ortak görüş olarak saptanmıştır.

Zemin katta giriş holü-diğer katlarla bağlantı-mutfak-salon-wc ilişkilerinde işlevsel ayırımın iyi planlanması istenmektedir. İşlevsel ayırma çok önem verilmektedir.

Genelde tek salon yaşama alanı olarak yeterli olmamakta, alternatif olarak özellikle salon ile aynı katta ikinci bir oturma odası istenmektedir. Aksi takdirde ya ikinci bir mutfak ihtiyacı gündeme gelmekte ya da mekanların kullanımı güçleşmektedir. Aynı bir oturma odasının planlanmadığı durumlarda salonun daha geniş planlanması tercih edilmektedir.

- Konutlarda doğrudan salona girilen, giriş holü bulunmayan çözümler kullanıcı tarafından beğenilmemekte ve mutlaka ayrı giriş holü istenmektedir. Ayrı giriş holü

bulunmayan, doğrudan salona girilen sitelerde (Kamelya, Dalyan, Altay) kullanıcılar sonradan bir giriş holü eklemişler ya da eklemeyi düşünmektedirler. Ayrıca giriş holü boyutları belirlenirken bu mekanda yer alacak donatılar ve konuk karşılama ve geçirme sırasında rahat bir sirkülasyon sağlanmasına özen gösterilmesi öncelikli olarak ifade edilmiştir.

- Müstakil konutlarda iki kattan daha fazla katlı çözümler çok yorucu ve kullanışsız olduğu için tercih edilmemekte, zemin + 1 kat olması istenmektedir. Özellikle orta yaşlı kullanıcılar tarafından, bir asansör yerinin de tasarım aşamasında düşünülmesi gerektiği belirtilmektedir.

- Eğimli alanlardaki sitelerde değişiklikler bodrum katlarında yoğunlaşırken, diğer sitelerde daha çok zemin katta değişiklik yapılmıştır. Zemin katta hem ailenin hem de konukların kullandığı ortak mekanların bulunması bunda etkili olmuştur. Diğer yandan, eğimli alanlardaki sitelerde bodrum katlar kottan kazanıldığı ve ana işlevler zemin ve diğer katlara yerleştirildiği için daha çok kullanıcının ekstra istek ve gereksinimleri için kullanılmaktadır.

- Üst katlara çıkan merdivenin salonda yer alması mahremiyet, ısı kaybı gibi nedenlerle tercih edilmemekte ve bu yüzden merdivenin giriş holünde yer alması tercih edilmektedir.

- Özellikle salon, yatak odası gibi mekanlarda boyutların mobilyaların işlevsel yerleştirmelerini sağlayacak şekilde ayarlanması istenmektedir. Yani mekan boyutları, sadece belli bir metrekareyi sağlamanın ötesinde, günümüz donatılarının işlevsel kullanımına imkan verecek şekilde oluşturulmalıdır. Örneğin salonlarda yemek bölümü, yemek odası donatılarının sığabileceği ve rahat kullanımın sağlanacağı şekilde boyutlandırılmalıdır. Tasarımcı mekan boyutlarını belirlerken mutlaka planda donatıları yerleştirerek boyutların uygunluğunu kontrol etmelidir.

4. SONUÇLAR

- Konutlarda oturulan süre, gelir düzeyi, aile büyüklüğü ve yine konutun kullanımında en etkin kişi olan ev hanımının eğitim durumu, yaş ve mesleğinin konutta yapılan değişikliklerin türü ve hedeflenen özellikler arasında doğrudan bir ilişki bulunmamaktadır.

- Bu tip konutların tercih edilmesinde en büyük etken müstakil olmaları ve manzara, sessizlik, temiz hava gibi çevresel faktörlerdir. Komşuluk ilişkilerini kapsayan sosyo-kültürel faktörler ikinci derecede etkilidir.

- Müstakil konut tercihinin karşın yoğun kullanıma sahip bu site ortamlarının tercih edilmesinde en önemli etken grup kimliğinin bireysel kimliğe oranla daha baskın olmasıdır. Bu sitelerde kullanıcıların öznel değerlendirmelerinde konutların arsaya yerleşimleri ve konutlar arasındaki mesafeleri mahremiyet açısından olumsuz olarak değerlendirmelerine rağmen bu özellikteki konutlarda yaşamaları bireysel kimliğin, grup kimliğinin gerisinde kaldığı ve gelişemediği görüşünü desteklemektedir.

- Diğer yandan kullanıcıların büyük çoğunluğunun sitelerinde konutların dış görünüşlerinin aynı olmasını tercih etmeleri oldukça çelişkili bir durumu ortaya koymaktadır: Bir yandan müstakil konutta yaşamının ayrıcalıklı bir durum olduğunu ifade ederken öte yandan aynı tipte konutlarda yaşamının tercih edilmesi yine bireysel kimliğin, grup kimliğinin gerisinde kaldığının ve gelişmediğinin önemli bir göstergesidir.

- Müstakil konut kapsamında olmaları ve ekonomik açıdan oldukça yüksek değer taşımalarına karşın hemen hemen tüm kullanıcıların konutlarından memnun olmaması ve memnun olmayanların büyük çoğunluğunun değişiklikler yapmış olmaları, kullanıcıların hem bireysel isteklerinden çok toplumsal tercihlere ağırlık verdiğini hem de tasarım açısından uygulanmış ya da önerilen seçeneklerin aynılığı ve yetersizliğini ortaya koymaktadır.

- Tasarım aşamasında kullanıcı katılımının sağlanmamış olması kullanıcıların istek ve gereksinmelerini maksimum düzeyde karşılayan çözümler yerine, bitmiş uygulamaları satın almaları bu memnuniyetsizliği arttırıcı bir etkidir.

- Müstakil konutta yaşamalarına rağmen farklı meslek, yaş, eğitim vb. konumlardaki ailelerin özel uğraşlar (el sanatları, resim, koleksiyon, kitap okuma vb.) için kullandıkları mekanlara sahip olma oranının düşük olması bu konutların, özel konuttan çok

alışıl gelmiş, sıradan konut anlayışında ele alındığını ve kullanıcının da böyle bir isteği olmadığını ve bunu gerçekleştirmek için bir değişiklik yapmadığını göstermektedir.

- Özellikle eğimli arazide yer alan konutlarda bodrum katlarda hafriyatla, düz arazideki konutlarda ise terasların kapatılarak iç mekana dönüştürülmesi ile alan kazanma yoluna gidilmesi (yoğun kullanılan ortak kullanım alanları-mekanların çoğunun standartlarda verilen değerlerde olmalarına rağmen) bu tip konutların taban alanı büyüklüklerinin az olduğunu ortaya koymaktadır.

- Arazi yapısındaki farklılıklara ve toplam metrekare açısından oldukça büyük olmalarına rağmen, konutun işlevsel kullanımını sağlayacak, kullanıcının yaşamını kolaylaştıracak depolama alanlarının eksikliğinin tüm görüşmelerde de tekrarlanan konutta işlevsel açıdan büyük bir eksikliği ortaya koymaktadır.

- Mahremiyet konusunda konut içinden çok açık ya da yarı açık mekanlarda mahremiyet gereksiniminin öncelikli tanımlanmasına karşın bu tip birbiriyle içi içe, yoğun olarak konumlanmış konutların tercih edilmesi, kullanıcı açısından kendi içinde çelişkili bir durumu ortaya koymaktadır.

- Arazideki yerleşimlerde topoğrafik yapı ve manzaranın yanı sıra iklimsel etkenler (güneş- rüzgar vb.) ve konut konforu da önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

5. ÖNERİLER

Tasarımcı ve Girişimciye Öneriler:

- Müstakil konut tasarımlarında özellikle zemin katlarda giriş holü-mutfak-wc-merdiven- salon gibi mekanlarda işlevsel ayırımı sağlayacak çözümler üretilmesi.
- Mekanların büyüklükleri kadar boyutları da önemli olduğundan özellikle giriş holü, salon, ebeveyn yatak odası gibi mekanlarda boyutları belirlerken donatı yerleşiminin de göz önünde bulundurulması.
- Bu tip konutlarda zemin katta salon dışında farklı amaçlar için kullanılabilir bir mekanın bulunması. Bu mekanın istenirse mutfağa, istenirse salona katılabilir ya da oturma odası vb. için kullanılabilir şekilde ve bu tip farklı kullanımlara imkan verecek şekilde konumlandırılması.
- İşlevsel olmadığı ve kullanıcıyı çok yorduğundan çok katlı çözümlerden kaçınılarak, mümkün olduğunca zemin kat + 1. kat olacak çözümler üretilmesi ya da asansör imkanının sağlanması.
- Konutlarda hem içerde, hem de bahçe donatıları ve ekipmanları için bahçeden kullanılabilir şekilde kiler- depo ihtiyacına yönelik mekanların düşünülmesi.
- Site şeklinde tasarlanan konutların, mahremiyet açısından ve özel konut niteliğinde olmalarından dolayı, ikiz ya da sıra konutlar yerine tek tek (ayrık) olarak yerleştirilmesi.
- Konutların yönlendirilmesinde manzara kadar güneş faktörünün de göz önünde alınması.
- Bu tip konut alanlarında daha büyük bir taban alanı kullanımını sağlamak için girişimci ve yerel yönetimlerle karşılıklı bilgi alışverişinde bulunulması.
- Kullanıcının farklılaşan gereksinim ve isteklerinin karşılanmasına yönelik olarak, tasarım aşamasında kullanıcının görüşlerinin dinlenmesini ve tartışmalarla doğru çözümlerin üretilmesini sağlayacak platformların oluşturulması ve bu konuda girişimcilerin bilgilendirilmesinin sağlanması.
- Kullanıcının farklı gereksinimlerini karşılamaya yönelik olarak konutta mekanların bölünebilir, birleştirilebilir ve farklı amaç için kullanılabilirlerine imkan tanıyabilecek şekilde boyutlarının, büyüklüklerinin, konut içinde konumlarının ve taşıyıcı sistemin hep birlikte ele alınarak örgütlenmenin buna göre yapılması.

- Girişimcilerin sadece satış amacı güderek değil, aynı zamanda kullanıcının memnuniyetini sağlayacak ozmler için kullanıcı katılımlı çalışmalar yapmaları ve daha iyi ürünler ve daha mutlu kullanıcılar için tasarımcı-kullanıcı ve girişimci üçgeninde karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmaları önerilmektedir.

Araştırmacılara neriler

- Çalışmanın devamı olarak öncelikle konut-toplum-kültür ilişkilerini yorumlamaya yardımcı olması için konutların değişim sonrası kullanım şekillerini anlatan erişim grafiklerinin Hillier Analizi [111] ile değerlendirilmesi dşntlmektedir.

Ayrıca bu çalışmanın bir devamı olarak burada detaylı olarak üzerinde durulamayan tek tek mekanların boyut, taşıyıcı sistem ve örgütlenme özellikleri ile ilgili detaylı araştırmalar yapılarak, uygulamaya yönelik öneriler hazırlanabilir.

- Her ne kadar kullanıcı ite farklı cephe özellikleri olarak aynı tipte konutları tercih ettiğini ifade etse de farklı biçim, renk ve doku özelliklerine sahip cephe alternatifleri oluşturularak kullanıcının kullanıcının bu cephelere ilişkin öznel değerlendirmeleri alınarak karşılıklı bilgi alışverişiyle kullanıcını özellikle çevresel ve bireysel kimlik konusunda daha bilinçlenmesi sağlanabilir.

- Çalışmada kullanıcının istek ve gereksinimlerine yönelik saptanan kriterler mevcut siteler üzerinde bilgisayar ortamında üç boyutlu çalışmalar ile yeniden hazırlanarak kullanıcıya sunulup kullanıcının değerlendirmeleri saptanarak yeni tasarımlar için oluşturulan parametreler kesinleştirilebilir.

- Trabzon rneğinde ele alınan ve sınırlı tutulan çalışma farklı iklim bölgelerinde, yer alan örnekler ile birlikte ele alınarak karşılaştırmalar yapılabilir ve bu da daha genel sonuçlara gidilmesine yardımcı olabilir.

6. KAYNAKLAR

1. Tanyeli, U., 90'lar Türkiye'sinde Mimarlık: Metropolleşme ve Metropole Direnme, Mimarlık Yıllığı 1, Koleksiyon Yayınları, 2000, 16-23.
2. Özkan,E., Türkiye'de Konut Sorunu ve Ekonomik Sınırlamalar İçinde Konut Üretimini Finanslama Olanakları, Doçentlik Tezi, KTÜ İnşaat ve Mimarlık Fak. Yay., Trabzon, 1981.
3. Gür, Ş.Ö., Doğu Karadeniz Örneğinde Konut. Kültürü, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2000.
4. Dülgeroğlu,Y.Y., Konut Mekanı Kavramının Tipolojik Temelleri, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, 1995.
5. İnceoğlu, N., Mimarlık Bilgisi Ders Notları, Yıldız Üniversitesi Matbaası, İstanbul, 1990.
6. Peters P. ve Henn, U., Sıra Konutlar: Toplu bahçeli Bloklar, Blok Ara Konutları Konut Grupları, çev: Selahaddin Akın, Yaprak Kitapevi, Ankara, 1980.
7. Arcan, E.F. ve Evcı, F., Mimari Tasarıma Yaklaşım 1 Bina Bilgisi Çalışmaları, Yıldız Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İstanbul, 1987.
8. Gür, Ş. Ö., Konut Sorunu Ders Notları, KTÜ Mühendislik-Mimarlık Fak., Fakülte Ders Notları: 36, Trabzon, 1993.
9. Gür, Ş.Ö., Konutta yaşam Niteliğini Belirleyen Boyutlara Genel Bir Bakış Doğu Karadeniz Bölgesi Nitelikli Konut Araştırması, Ş.Ö.Gür ve S.E. Aydemir (yön), Proje No: 9/A, Cilt 4, KTÜ Mimarlık Böl., Trabzon, 1993.
10. Kongar, E., İmparatorluktan Günümüze Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1979.
11. Kongar, E., 21. Yüzyılda Türkiye, 2000'li Yıllarda Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1998.
12. Ayata, S. ve Ayata, A.G., Konut, Komşuluk ve Kent Kültürü, T.C. Başbakanlık Toplu Konut idaresi Başkanlığı, Konut Araştırmaları Dizisi 10, Ankara, 1996.
13. Balkan, E., Yaşam Biçimi ve Konut Tasarımı Arasındaki İlişkiler, İDMMA Mimarlık Bölümü, Yeterlilik Çalışması.
14. Kongar, E., Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği, Bilgi Yayınları, İstanbul, 1979.

6. KAYNAKLAR

1. Tanyeli, U., 90'lar Türkiye'sinde Mimarlık: Metropolleşme ve Metropole Direnme, Mimarlık Yıllığı 1, Koleksiyon Yayınları, 2000, 16-23.
2. Özkan,E., Türkiye'de Konut Sorunu ve Ekonomik Sınırlamalar İçinde Konut Üretimini Finanslama Olanakları, Doçentlik Tezi, KTÜ İnşaat ve Mimarlık Fak. Yay., Trabzon, 1981.
3. Gür, Ş.Ö., Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2000.
4. Dülgeroğlu,Y.Y., Konut Mekanı Kavramının Tipolojik Temelleri, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, 1995.
5. İnceoğlu, N., Mimarlık Bilgisi Ders Notları, Yıldız Üniversitesi Matbaası, İstanbul, 1990.
6. Peters P. ve Henn, U., Sıra Konutlar: Toplu bahçeli Bloklar, Blok Ara Konutları Konut Grupları, çev: Selahaddin Akın, Yaprak Kitapevi, Ankara, 1980.
7. Arcan, E.F. ve Evcı, F., Mimari Tasarıma Yaklaşım 1 Bina Bilgisi Çalışmaları, Yıldız Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İstanbul, 1987.
8. Gür, Ş. Ö., Konut Sorunu Ders Notları, KTÜ Mühendislik-Mimarlık Fak., Fakülte Ders Notları: 36, Trabzon, 1993.
9. Gür, Ş.Ö., Konutta yaşam Niteliğini Belirleyen Boyutlara Genel Bir Bakış Doğu Karadeniz Bölgesi Nitelikli Konut Araştırması, Ş.Ö.Gür ve S.E. Aydemir (yön), Proje No: 9/A, Cilt 4, KTÜ Mimarlık Böl., Trabzon, 1993.
10. Kongar, E., İmparatorluktan Günümüze Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1979.
11. Kongar, E., 21. Yüzyılda Türkiye, 2000'li Yıllarda Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1998.
12. Ayata, S. ve Ayata, A.G., Konut, Komşuluk ve Kent Kültürü, T.C. Başbakanlık Toplu Konut idaresi Başkanlığı, Konut Araştırmaları Dizisi 10, Ankara, 1996.
13. Balkan, E., Yaşam Biçimi ve Konut Tasarımı Arasındaki İlişkiler, İDMMA Mimarlık Bölümü, Yeterlilik Çalışması.
14. Kongar, E., Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği, Bilgi Yayınları, İstanbul, 1979.

15. Ünlü, A., Çevresel Tasarımda ilk Kavramlar, İ.T.Ü. Mimarlık Fak. Baskı Atölyesi, sayı:1604, İstanbul, 1998.
16. Kızıl, F., Toplumsal Geleneklerin Konut İç Mekan Tasarımına Etkisi ve Toplumsal Geleneklerimizi Daha İyi Karşılacak Konut İç Fiziksel Koşulların Belirlenmesi, İstanbul Devlet Güzel sanatlar Akademisi, Yayın No 81, 1978.
17. Güvenç, B., Sosyal ve Kültürel Değişim, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1976.
18. Gür, Ş.Ö., ve Geçkin, Ş., "Konutta Mekan Standartları", Yapı, Sayı 173, 1996, 75-82.
19. Beyazıt, N. ve Dülgeroğlu Y., İstanbul İli Farklı Tabakalarında Konut İç Mekan Minimum Standartları, Son On Yılda Toplu Konut Uygulamaları Sempozyumu, 13-15 Kasım 1991, Yıldız Üniversitesi, İstanbul, 105-113.
20. Beken, G. ve İnceoğlu, N., Kullanıcı İhtiyaçları Açısından Halk Konutları Standartlarına Temel Olmak Üzere Konutlarda Performans Ölçülmesi, İTÜ Dergisi, 1972.
21. Zorlu, T., Trabzon Kent Ölçeğinde Kullanıcı Gereksinmelerine Bağlı Olarak Mutfak Mekanı ve Tipleri Üzerine Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1996.
22. Ağat, N., Konut Tasarımına Mutfağın Etkisi ve Mutfak Tasarımı, İTÜ Mimarlık Bölümü Baskı Atölyesi, İstanbul, 1983.
23. Ideas for Great Kitchens, Sunset Pub, Menlo Park, 1991.
24. Woodson, E.W., Human Factors Design Handbook, Mc Graw-Hill Book Co., New York, 1981.
25. Düzovalı, M., Konutlarda Mekan Standartlarına Yönelik Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1993.
26. Çakın, Ş., Mimari Tasarım, İnsan, Toplum ve Çevre İlişkileri, İstanbul, 1988.
27. Hall, E.T., The Silent Language, Anchor Press, Doubleday, Garden City, New York, 1973.
28. Rapoport, A., House Form and Culture, Prentice-Hall International, INC., London, 1969.
29. Gür, Ş.Ö., Mekan Örgütlenmesi, Gür Yayıncılık, Trabzon, 1996.
30. Ertürk, Z., Kullanıcı Konforu Açısından Boyutsal Gereksinmelerin Saptanması İçin Bir Yöntem, Doktora Tezi, İTÜ Mim.Fakültesi, İstanbul, 1976.

31. İnceoğlu, N., Mimarlıkta Bina Programlama Olgusu, İTÜ Baskı Atölyesi, İstanbul, 1982.
32. Ünüğür, M., Kültür Farklarının Mutfaklarda Mekan Gereksinmelerine Etkilerinin Saptanmasında Kullanılabilecek Bir Ergonomiks Metod, Doktora Tezi, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul, 1973.
33. Berksun, F., Mekan Bileşenleri Tasarımında Malzeme Seçimi İçin Kullanıcı Gereksinmelerini Değerlendiren Bir Yöntem, Doktora Tezi, KTÜ İnşaat Mimarlık Fakültesi, Trabzon, 1979.
34. Maslow, A.H., Motivation and Personality, Harper and Row, New York, 1954.
35. Bilgin, N., Çeşitli Sosyo-Kültürel Gruplarda Eşya Sistemleri ve İnsan Eşya İlişkileri, İstanbul, 1986.
36. Bayazıt, N., Konut Araçları Açısından Ele Alınan Sistematik Bir Tasarlama Yönteminin Geliştirilmesi, Doktora tezi, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul, 1969.
37. Aslanoğlu, R.A., Kent, Kimlik ve Küreselleşme, 1.baskı Asa kitapevi:11, Bursa, 1998, 75-76-80-81.
38. Hall, E.H., The Hidden Dimension, Garden City, N.Y. : Daubleday, 1966.
39. Ertürk, S., Mimari Donatım Ders Notları, K.T.Ü. Müh.-Mim. Fak. Fakülte Ders Notları, Trabzon, 1995.
40. Sommer, Looking Back at Personal Space, Jon Lang ve diğ. (der.), Designing for Human Behavior: Architecture and The Behavioral Sciences, Dowden, Hutchinson and Ross, Inc., Stroudsburg, Pennsylvania, 1974, 202-209.
41. Özsoy, A., Altaş, N.E., Ok, V. ve Pulat, G., Toplu Konutlarda Davranışsal Verilere Dayalı Bir Nitelik Değerlendirmesi, Proje No. İNTAG 102, İstanbul, 1995.
42. Koç, H., Yaşanabilir Konutlar ve Konut Çevrelerine Doğru, Uluslararası Yapı & Yaşam Kongresi, Bursa, Mayıs 1997.
43. Schulz, N., Genius Loci: Towards a Phenomenology of Architecture, London, 1980.
44. Smeets, J. ve Dogge, P., Housing Challenge:Managing Tenants' Appreciaton Shifting Balances, Changing Roles In Policy Research And Design, edit. By J. Teklenburg vd., Iaps 15, 1998, 66-77.
45. Aydınlı, S., Toplu Konutlarda Kalite Kavramının Fonomenolojik Bir Yaklaşımla Değerlendirilmesi, T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ODTÜ Konut Araştırmaları Merkezi, Konut araştırmaları Sempozyumu, Ankara, 1-2 Temmuz 1993, 329-337.
46. Somer, H. ve Umur, C., Uyabilirlik, Esneklik, Değişebilirlik Kavramları Üzerine, İ.T.Ü.,Mimarlık Fakültesi, Yapı ve Yapım Sistemleri Kürsüsü Seminer Notu.

47. Tapan, M., Prefabrik Elemanlarla Yapımda Esneklik veya Değişkenlik Sorunu, YAK Bülteni, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul, 1972.
48. Yürekli, F.K., Mimari Tasarımda Belirsizlik, Esneklik/ Uyabilirlik İhtiyacının Kaynakları ve Çözümü Üzerine Bir Araştırma, İ.T.Ü. Mim. Fak. Baskı Atölyesi, İstanbul, 1983.
49. Atasoy, A., Değişen İhtiyaçlar Karşısında Konut Tasarlamasının Mevcut Konutların Değerlendirilmesi Yolu İle Geliştirilmesi, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul, 1973.
50. Altaş, N.E. ve Özsoy A., Toplu Konutlarda Büyüklük, Değişme ve Esneklik Analizi, İ.T.Ü. Çevre ve Şehircilik Uygulama ve Araştırma Merkezi, İstanbul, Ocak 1993.
51. Carp, J.C., 1978, SAR Kevel and Tools, Open House, Vol.3, no.4, 1-37
52. Carp, J.C., SAR Keyenburg a pilotproject research and text, 1985.
53. Carp, J.C., A House The Flexibility of Timeless Architecture, 1987.
54. Gür, Ş.Ö., 1997, “ Konutta Bir Nitelik Parametresi Olarak Esneklik”, Yapı, Sayı 191, 114-120.
55. İnceoğlu, N., “Büyümlerin ve Değişmelerin Planlanması”, Mimarlık veEkonomi, Der: M.Özdeniz, KTÜ İnşaat-Mimarlık Fak. Yayını, Trabzon, 1982.
56. Rabaneck, A., Sheppard, D. ve Town, P., Housing: Flexibility / Adaptability, Architecrural Design, Feb. 1974, 76-91.
57. Habraken, H.J., Boekholt, J. T., Dinjens, P.J.M. ve Thijssen, A.P., Variations: The Systematic Design of Supports, Translted by Wim Wiewel, Edited by Sue Gibbons, Cambridge, mass., 02139, 1982.
58. Atlas, N.E. ve Özsoy, A., 1997, Spatial Adaptability and Flexibility as Parameters of User Satisfaction for Quality Housing, Building and Environment, vol.32, no.2, 1-9.
59. Gann, D., Flexibility and Choice in Housing, Davd Gann with Mark Biffin a Policy Bristol, 1999.
60. Ülken, G., 1988, Toplu Konut Üretiminde Değişen Kullanıcı Gereksinmelerini Karşılacak Yaklaşımların Değerlendirilmesi, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
61. Buğday, H.A., Endüstrileşmiş Toplu Konutta Farklı Kullanıcı Gereksinmelerini Karşıluyıcı Çözümler Doğrultusunda Bir Mimari Tasarım Araştırması, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Şubat 1991.
62. Beisi, J., Flexible Hausing, Compact City and Environmental Preservation: A critical look at Hong Kong's experience, Open Hause, vol.26 no.1, 2001, 26-33.

63. Onat, N., Mimari Tasarımda Esneklik- Değişkenlik Amaçlı Yaklaşımlar, Uluslar Arası 5.Yapı ve Yaşam Kongresi, Bursa, Mayıs 1993, 167-172.
64. Ateş, M., 1998, Toplu konutlarda Esneklik Amaçlı Yaklaşımlar Üzerine Bir İnceleme, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
65. Gök, N., 1995, Yapıda Islak Hacimlerde Değişebilirliğin Sağlanması, Bina Yapımında Güncel Yaklaşımlar Sempozyumu, Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Bölümü, 3-5 Mayıs 1995, İstanbul, 291-294.
66. Habraken, H.J., Supports: An Alternative to Mass Housing, London: The Architectural Press, 1972.
67. Balamir, A. ve Nalbantoğlu, G.B., söyleşi: John N. Habraken, XXI Mimarlık Kültürü Dergisi, Sayı 10, 2001.
68. Ayaydın, Y. ve Deniz, Ö., 1995, Toplu Konut Tasarımlarında Kullanım Esnekliği Sağlamaya Yönelik Arayışlar, Bina Yapımında Güncel Yaklaşımlar Sempozyumu, Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Bölümü, 3-5 Mayıs 1995, İstanbul, 255-276.
69. Aydın, E., Ev İçi Yaşantısında Esnek mekan Düzenlemesi, Arkitekt, cilt 47, İstanbul, 1978.
70. Sencer, M., Kültüre İlişkin Temel Kavramlar, Ulusal Kültür, Üç Aylık kültür Dergisi, sayı: 5, Kültür Bakanlığı, Temmuz 1979, 1-53.
71. Uygur, N., Kültür Kuramı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1996.
72. Köksal, A., Dil ile Ekin, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1980.
73. Ögüt, R.N., Günümüzde Kültür, Mimarlık ve Gerçeklik, Mimarlık Dergisi, sayı: 241, Mart 1990, 56-61.
74. Güvenç, B., İnsan ve Kültür, Remzi kitapevi, İstanbul, 1979.
75. Güvenç, B., Kültürün ABC' si, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1997.
76. TOSUN, V., Biçim Anlamı İzler: Doğu Karadeniz Bölgesinin Kırsal Alanlarındaki Yöresel Ev ve Yerleşme Biçimlerinin Değişiminin Analizi İçin Kuram ve Yöntem, Doktora tezi, K.T. Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1998.
77. BEKTAŞ, C., Kültür Sanat Gelenek Mimarlık, Mimarlık, Sayı 287, Haziran 1999, 33.
78. Connolly, William E., Kimlik ve Farklılık Siyasetin Açmazlarına Dair demokratik Çözüm Önerileri, çev: Ferma Leikesizalın, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, Aralık 1995.
79. Güvenç, B., Türk kimliği, İstanbul, 1995.
80. Rutherford, J., Stuart, A., Mercer, K., Parmar, R., Bhabha, H., Hall, S., Weeks, J.

ve Young, L., 1998, Kimlik, Topluluk/ Kültür/ Farklılık, Türçesi: İrem Sağlamer, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 85-86.

81. Rapoport , A., Identity and Environment: A Cross-cultural Perspective, J.S. Duncan, Ed. Housing and Identity: Cross-cultural Perspectives, Kolmes and Meier Publishers, N.Y, 1982.
82. Duncan, J.S., Housing and Identity: Cross-Cultural Perspectives, Holmes & Meier Duncan, New York, 1982.
83. Morley,D. ve Robins, K., Kimlik Mekanları, Küresel Medya, Elektronik Ortamlar ve Kültürel Sınırlar, çev: Emrehan Zeybekoğlu, Ayrıntı Yayınları, Mayıs 1997, 73-74.
84. Balamir, A.K., Mimarın Kimlik, Meşruiyet, Etik Sorunları ve Mimarlığın Disiplinler Buhranı, Türk Mimarlığı Sempozyumu-II, Kimlik Meşruiyet Etik, TMMOB Mimarlar Odası, Ekim 1993, Ankara, 24-30.
85. Gürsel, Y., Değişme Koşullarında Kimlik, Meşruiyet, Etik Türk Mimarlığı Sempozyumu-II, Kimlik Meşruiyet Etik, TMMOB Mimarlar Odası, Ekim 1993, Ankara, 38-42.
86. Yanar, H., Kimlik ve Ritm s/ 33 Türk Mimarlığı Sempozyumu-II, Kimlik Meşruiyet Etik, TMMOB Mimarlar Odası, Ekim 1993, Ankara, 33-37.
87. Gürsel, Y., Mimarlık ve Çevre, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1992.
88. Correa, C., 2003, Quest for Identity, [http:// archnet. Org/ library/ documents/ one-document.tcl? document_id= 2651](http://archnet.Org/library/documents/one-document.tcl?document_id=2651), 13 Ekim 2003.
89. Ee, K.J., 2003, An Approach to the Search for Identity, [http:// archnet. Org/ library/ documents/ one-document.tcl? document_id= 2799](http://archnet.Org/library/documents/one-document.tcl?document_id=2799), 13 Ekim 2003.
90. Sastrowardoyo, R. S., 2003, Identity in Diversity within Unity, [http:// archnet. Org/ library/ documents/ one-document.tcl? document_id= 4309](http://archnet.Org/library/documents/one-document.tcl?document_id=4309), 13 Ekim 2003.
91. Ernst & Sohn, Cultural Identity and Design, IFG Conference, 1989.
92. Uğur, A., 2002, Kültür Kıtası Atlası, Kültür, İletişim, Demokrasi, Yapı Kredi Yayınları-1738, İstanbul, 225.
93. Chris, A., Architecture and Identity: towards a global eco-culture, with a foreword by Suha Ozkan, An imprint of Butterworth-Heinemann, 1997.
94. Bilgin, N., Fiziksel Mekandan İnsani ya da İnsanlı Mekana, Mimarlık, Sayı 241, Mart 1990, 62-65.
95. Güvenç, B., Sosyal ve Kültürel Değişme, Hacettepe Üniversitesi Yayını-21, Ankara, 1976.

96. Göregenli, M., Sürğütün Sonu Ev'e Dönüş, TOL Mimarlık Kültürü Dergisi, Mimarlar Odası Kayseri Şubesi, Kış 2003, 71-76.
97. Hacıhasanoğlu, O., Kimlik Sorunu; Mimarlığın Evrensel ve Yerel Boyutları, Uluslararası VIII. Yapı ve Yaşam Kongresi, 16-21 Nisan 1996, Bursa/Türkiye, 257-265.
98. Çevik, S., Mekan-Kimlik-Kimliklendirme Trabzon Sokakları, Doktora Tezi, K.T.Ü., Trabzon, 1991.
99. Tümer, G., Konut ve Ev, XXI Mimarlık Kültürü Dergisi, Sayı 9 Temmuz-Ağustos 2001.
100. Inceoğlu, A., Evin Anlamı ve Kentleşme Süreçleri, İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1999.
101. Sadalla, E., vd., Identity Symbolism in Housing, Environment and Behaviour, Vol:19, No:5, September 1987, 569-587.
102. Nasar, J.L., Symbolick Meanings of House Styles, Environment and Behavior, Vol:21, No:3, May 1989, 235-257.
103. Sadalla, E. ve Sheets, V., 1993, Symbolism in building Materials Self-presentational and Cognitive Components, Environment and Behavior, Vol:25 No:2, March 1993, 155-180.
104. Tiftik, C., Çevre Davranış Alanı İçinde Konut ve Çevre Değiştirmenin İnsana Etkisinin mimari Açından Etkilenmesi, Doktora Tezi, İTÜ fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1995.
105. Kırıcı, N., Kültür Ürünü ve Tüketicisi Mimarlık, Adam Sanat, Sayı. 209, 49-58.
106. Kutlusan, C.T., 2001, Housing, Identity and well-being, Livable Environments & Architecture International Congress, 4-7 July 2001, Trabzon//Turkey, 155-159.
107. Habraken, N., 1970, 'Mass Housing, The desperate effort of preindustrial thought to achive the equivalent of machine production', A.D. Architectural Design, January, 1970.
108. Özdamar, K., SPSS ile Biyoistatistik, Kaan Kitapevi, 4. baskı, Eskişehir, Ağustos 2001, 257.
109. Pakdil, F., Mimarlık Araştırmaları İçin Bilimsel Araştırma Yöntemi El Kitabı, Yıldız Üniversitesi, Mimarlık Fak., Mimarlık Böl., Üniversite Yayın No: 283, İstanbul, 1993.
110. Arslan, R. ve Ökten, A., Araştırma Yöntemleri, Yıldız Üniversitesi, Mimarlık Fak., Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Üniversite Yayın No: 216, İstanbul, 1994.
111. Hillier, B. Ve Hanson, J., The Social Logic of Space, Camb., Camb. U. Pres, 1984.

7. EKLER

Ek Tablo 3. Tüm konutlarda orijinal ve değişim sonrası salon mekanı büyüklükleri

SİTELER	Salon (m ²)	STANDARTLAR (m ²)					
		İmar İskan Bakanlığı Halk Konutları Standartları	Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tip İmar Yön.	İstanbul İİ İmar Yönetmeliği	Araştırmalar		Alman Standartları
		11-12	11-12	11,2	16 (G.B.)	19,6-20,6 (Ş.G.)	18
Evim Sitesi (orijinal)	26	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 1	26	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 2	26	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 3	32	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 4	19	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 5	26	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 6	26	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 7	26	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 8	32	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 9	26	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 10	25	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 11	32	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 12	33	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 13	33	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 14	32	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 15	26	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 16	33	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 17	34	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 18	29	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 19	33	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 20	19	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 21	32	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 22	33	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 23	33	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 24	33	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi (orijinal)	32	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 1	57	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 2	32	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 3	37	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 4	32	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 5	37	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 6	32	-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi (orijinal)	62	-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi 1	62	-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi 2	62	-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi (orijinal)	33	-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi 1	33	-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi 2	33	-	-	-	-	-	-
Doğakent Sitesi (orijinal)	31	-	-	-	-	-	-
Doğakent Sitesi 1	31	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi (orijinal)	38	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 1	38	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 2	40	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 3	40	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 4	42	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 5	38	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 6	38	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 7	38	-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi (orijinal)	28	-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 1	28	-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 2	28	-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 3	28	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi (orijinal)	35	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 1	45	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 2	42	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 3	45	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 4	47	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 5	35	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi (orijinal)	38	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 1	38	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 2	38	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 3	38	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 4	38	-	-	-	-	-	-
Kaş Sitesi (orijinal)	30	-	-	-	-	-	-
Kaş Sitesi 1	30	-	-	-	-	-	-

Ek Tablo 4. Tüm konutlarda orijinal ve değişim sonrası ebeveyn yatak odası büyüklükleri

SİTELER	Ebeveyn Yatak Odası (m ²)	STANDARTLAR (m ²)					
		İmar İskan Bakanlığı Halk Konutları Standartları	Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tip İmar Yön.	İstanbul İl İmar Yönetmeliği	Araştırmalar		Alman Standartları
					16 (G.B.)	13-13,35 (Ş.G.)	
Evim Sitesi (orijinal)	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 1	33	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 2	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 3	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 4	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 5	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 6	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 7	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 8	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 9	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 10	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 11	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 12	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 13	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 14	12	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 15	12	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 16	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 17	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 18	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 19	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 20	25	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 21	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 22	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 23	13	-	-	-	*	-	-
Evim Sitesi 24	12	-	-	-	*	*	-
Pınarkent Sitesi (orijinal)	20	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 1	20	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 2	20	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 3	20	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 4	20	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 5	20	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 6	20	-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi (orijinal)	18	-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi 1	34	-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi 2	33	-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi (orijinal)	21	-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi 1	21	-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi 2	21	-	-	-	-	-	-
Doğakent Sitesi (orijinal)	26	-	-	-	-	-	-
Doğakent Sitesi 1	26	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi (orijinal)	13	-	-	-	*	-	-
Altay Sitesi 1	17	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 2	22	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 3	17	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 4	22	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 5	13	-	-	-	*	-	-
Altay Sitesi 6	17	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 7	17	-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi (orijinal)	16	-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 1	16	-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 2	16	-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 3	16	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi (orijinal)	26	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 1	18	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 2	20	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 3	26	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 4	20	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 5	26	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi (orijinal)	20	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 1	20	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 2	20	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 3	20	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 4	20	-	-	-	-	-	-
Kaş Sitesi (orijinal)	16	-	-	-	-	-	-
Kaş Sitesi 1	16	-	-	-	-	-	-

* Bulunduğu sütunda belirtilen değerin altında
Ş.G – Şengül Gür [8], [54]. G.B.- Gazanfer Beken

Ek Tablo 5. Tüm konutlarda orijinal ve değişim sonrası çocuk odası büyüklükleri

SİTELER	Çocuk Odası (m ²)	STANDARTLAR (m ²)						
		İmar İskan Bakanlığı Halk Konutları Standartları	Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tip İmar Yönl.	İstanbul İl İmar Yönetmeliği	Araştırmalar			Alman Standartları
		7 (1 çocuk) 8,5 (2 çocuk) 12 (3 çocuk)	Bilgi yok	Bilgi yok	9 (N.B.)3ç.	6 (G.B.)1ç 8 (G.B.)2ç	11,5-11,8 (Ş.G.)	7 1çocuk 11-12 2 çocuk
Evim Sitesi (orijinal)	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 1	12/13	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 2	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 3	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 4	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 5	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 6	7/12/15	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 7	12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 8	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 9	7/13	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 10	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 11	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 12	12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 13	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 14	7/13	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 15	7/13	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 16	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 17	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 18	7	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 19	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 20	7	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 21	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 22	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 23	7/12	-	-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 24	7/13	-	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi (orijinal)	17/20	-	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 1	17/20	-	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 2	17/20	-	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 3	17/20/22	-	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 4	17/20	-	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 5	17/20	-	-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 6	17/20	-	-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi (orijinal)	14/14	-	-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi 1	14/14	-	-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi 2	14/14	-	-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi (orijinal)	12/12/11	-	-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi 1	12/12/13	-	-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi 2	12/12/11	-	-	-	-	-	-	-
Doğakent Sitesi (orijinal)	18	-	-	-	-	-	-	-
Doğakent Sitesi 1	-	-	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi (orijinal)	11/17	-	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 1	13	-	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 2	-	-	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 3	-	-	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 4	-	-	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 5	11/17	-	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 6	-	-	-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 7	-	-	-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi (orijinal)	7/9/16	-	-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 1	20	-	-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 2	7/20	-	-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 3	15	-	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi (orijinal)	7/16	-	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 1	15/18	-	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 2	15/18	-	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 3	7/16/17	-	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 4	14/16	-	-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 5	9/13	-	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi (orijinal)	11/13	-	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 1	14	-	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 2	11	-	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 3	14	-	-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 4	11/13	-	-	-	-	-	-	-
Kaş Sitesi (orijinal)	11/14	-	-	-	-	-	-	-
Kaş Sitesi 1	11/14/21	-	-	-	-	-	-	-

Ş.G – Şengül Gür [8], [54].

G.B.- Gazanfer Beken N.G.- Nigan Bayazıt

Ek Tablo 6. Tüm konutlarda orijinal ve değişim sonrası mutfak mekanı büyüklükleri

SİTELER	Mutfak (m ²)	STANDARTLAR (m ²)						
		İmar İskan Bakanlığı Halk Konutları Standartları	Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tip İmar Yön.	İstanbul İl İmar Yönetmeliği	Araştırmalar			Alman Standartları
		Bilgi yok	3	3	3,7-9,3 (N.B)	4,5-9 (G.B.)	9,7-9,9 (Ş.G)	7,85 L tipi 8,4 II tipi 9 U tipi
Evim Sitesi (orijinal)	7		-	-	-	-	*	*
Evim Sitesi 1	7		-	-	-	-	*	*
Evim Sitesi 2	13		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 3	9		-	-	-	-	*	*
Evim Sitesi 4	14 / 16		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 5	7		-	-	-	-	*	*
Evim Sitesi 6	9		-	-	-	-	*	*
Evim Sitesi 7	17 / 9		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 8	14		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 9	14		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 10	9 / 7		-	-	-	-	*	*
Evim Sitesi 11	9		-	-	-	-	*	*
Evim Sitesi 12	14		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 13	14		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 14	14		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 15	14		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 16	14		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 17	14		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 18	4 / 11		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 19	14		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 20	16		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 21	7		-	-	-	-	*	*
Evim Sitesi 22	19		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 23	17		-	-	-	-	-	-
Evim Sitesi 24	14		-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi (orijinal)	13		-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 1	13 / 5		-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 2	13		-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 3	13 / 12		-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 4	13 / 10		-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 5	13 / 10		-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 6	13 / 8		-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi (orijinal)	11		-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi 1	11		-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi 2	11		-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi (orijinal)	10		-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi 1	10		-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi 2	10		-	-	-	-	-	-
Doğakent Sitesi (orijinal)	13 / 13		-	-	-	-	-	-
Doğakent Sitesi 1	13		-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi (orijinal)	8		-	-	-	-	*	*
Altay Sitesi 1	8		-	-	-	-	*	*
Altay Sitesi 2	13		-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 3	8		-	-	-	-	*	*
Altay Sitesi 4	10		-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 5	8		-	-	-	-	*	*
Altay Sitesi 6	11		-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 7	8		-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi (orijinal)	7		-	-	-	-	*	*
Dalyan Sitesi 1	10		-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 2	10		-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 3	10		-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi (orijinal)	12		-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 1	8		-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 2	14		-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 3	8		-	-	-	-	*	*
Kule Sitesi 4	10		-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 5	12		-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi (orijinal)	12		-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 1	12		-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 2	12		-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 3	12		-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 4	12		-	-	-	-	-	-
Kaş Sitesi (orijinal)	7		-	-	-	-	*	*
Kaş Sitesi 1	7		-	-	-	-	*	*

* Bulunduğu sütunda belirtilen değerin altında

Ş.G – Şengül Gür [8], [54].

G.B.- Gazanfer Beken N.G.- Nigan Bayazıt

Ek Tablo 7. Tüm konutlarda orijinal ve değişim sonrası banyo büyüklükleri

SİTELER	Banyo (m ²)	STANDARTLAR (m ²)						
		İmar İskan Bakanlığı Halk Konutları Standartları	Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tip İmar Yön.	İstanbul İl İmar Yönetmeliği	Araştırmalar			Alman Standartları
		Bilgi yok	4,4	2,4-2,5	5-7,5 (G.B.)	5 (N.B.)	3,7-3,8 (Ş.G.)	5
Evim Sitesi (orijinal)	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 1	6 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 2	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 3	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 4	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 5	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 6	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 7	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 8	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 9	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 10	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 11	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 12	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 13	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 14	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 15	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 16	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 17	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 18	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 19	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 20	2 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 21	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 22	4 / 6		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 23	4 / 3		*	-	*	*	-	*
Evim Sitesi 24	4 / 4		*	-	*	*	-	*
Pınarkent Sitesi (orijinal)	2 / 6 / 6		-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 1	2 / 10 / 6		-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 2	4 / 6 / 6		-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 3	2 / 6 / 6		-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 4	4 / 6 / 6		-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 5	4 / 10 / 6		-	-	-	-	-	-
Pınarkent Sitesi 6	4 / 10 / 6		-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi (orijinal)	10 / 9		-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi 1	10 / 9		-	-	-	-	-	-
Kakışım Sitesi 2	10 / 9		-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi (orijinal)	5 / 2		-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi 1	5 / 3 / 6		-	-	-	-	-	-
Necatibey Sitesi 2	5 / 2		-	-	-	-	-	-
Doğakent Sitesi (orijinal)	10 / 3		-	-	-	-	-	-
Doğakent Sitesi 1	10 / 3		-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi (orijinal)	4 / 6		-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 1	4 / 6		-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 2	4 / 6		-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 3	4 / 6		-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 4	4 / 6		-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 5	4 / 6		-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 6	4 / 6		-	-	-	-	-	-
Altay Sitesi 7	4 / 6		-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi (orijinal)	3 / 6		-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 1	3 / 6		-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 2	3 / 6		-	-	-	-	-	-
Dalyan Sitesi 3	3 / 6		-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi (orijinal)	4 / 6 / 6		-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 1	3 / 12		-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 2	3 / 10 / 2		-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 3	6 / 6		-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 4	2 / 10 / 4		-	-	-	-	-	-
Kule Sitesi 5	4 / 6 / 6		-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi (orijinal)	3 / 7		-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 1	3 / 7		-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 2	3 / 7		-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 3	3 / 7		-	-	-	-	-	-
Kamelya Sitesi 4	3 / 7		-	-	-	-	-	-
Kaş Sitesi (orijinal)	4 / 7		-	-	-	-	-	-
Kaş Sitesi 1	4 / 7		-	-	-	-	-	-

* Bulunduğu sütunda belirtilen değerin altında
Ş.G – Şengül Gür [8], [54]. N.G.- Nigan Bayazıt

Ek Tablo 8. Tüm konutlarda orijinal ve değişim sonrası tuvalet mekanı büyüklükleri

SİTELER	Tuvalet (m ²)	STANDARTLAR (m ²)					
		İmar İskan Bakanlığı Halk Konutları Standartları	Bayındırlık Bakanlığı Belediyeler Tip İmar Yön.	İstanbul İl İmar Yönetmeliği	Araştırmalar		Alman Standartları
		Bilgi yok	1,2	1,08	1,5 (N.B.)	2,24-2,28 (Ş.G.)	Bilgi yok
Evim Sitesi (orijinal)	2		-	-	-	*	
Evim Sitesi 1	-		-	-	-	-	
Evim Sitesi 2	2 / 2		-	-	-	*	
Evim Sitesi 3	-		-	-	-	-	
Evim Sitesi 4	1		*	*	*	*	
Evim Sitesi 5	2		-	-	-	*	
Evim Sitesi 6	-		-	-	-	-	
Evim Sitesi 7	2		-	-	-	*	
Evim Sitesi 8	-		-	-	-	-	
Evim Sitesi 9	-		-	-	-	-	
Evim Sitesi 10	2		-	-	-	*	
Evim Sitesi 11	2		-	-	-	*	
Evim Sitesi 12	-		-	-	-	-	
Evim Sitesi 13	2		-	-	-	*	
Evim Sitesi 14	-		-	-	-	-	
Evim Sitesi 15	2		-	-	-	*	
Evim Sitesi 16	-		-	-	-	-	
Evim Sitesi 17	-		-	-	-	-	
Evim Sitesi 18	-		-	-	-	-	
Evim Sitesi 19	-		-	-	-	-	
Evim Sitesi 20	1		*	*	*	*	
Evim Sitesi 21	2		*	*	-	*	
Evim Sitesi 22	1		*	*	*	*	
Evim Sitesi 23	1		*	*	*	*	
Evim Sitesi 24	2		-	-	-	*	
Pınarkent Sitesi (orijinal)	5		-	-	-	-	
Pınarkent Sitesi 1	5		-	-	-	-	
Pınarkent Sitesi 2	5		-	-	-	-	
Pınarkent Sitesi 3	5		-	-	-	-	
Pınarkent Sitesi 4	5		-	-	-	-	
Pınarkent Sitesi 5	5		-	-	-	-	
Pınarkent Sitesi 6	5		-	-	-	-	
Kakışım Sitesi (orijinal)	-		-	-	-	-	
Kakışım Sitesi 1	-		-	-	-	-	
Kakışım Sitesi 2	-		-	-	-	-	
Necatibey Sitesi (orijinal)	1		*	*	*	*	
Necatibey Sitesi 1	1		*	*	*	*	
Necatibey Sitesi 2	1		*	*	*	*	
Doğakent Sitesi (orijinal)	3 / 3		-	-	-	-	
Doğakent Sitesi 1			-	-	-	-	
Altay Sitesi (orijinal)	-		-	-	-	-	
Altay Sitesi 1	-		-	-	-	-	
Altay Sitesi 2	-		-	-	-	-	
Altay Sitesi 3	-		-	-	-	-	
Altay Sitesi 4	-		-	-	-	-	
Altay Sitesi 5	-		-	-	-	-	
Altay Sitesi 6	-		-	-	-	-	
Altay Sitesi 7	-		-	-	-	-	
Dalyan Sitesi (orijinal)	-		-	-	-	-	
Dalyan Sitesi 1	-		-	-	-	-	
Dalyan Sitesi 2	-		-	-	-	-	
Dalyan Sitesi 3	-		-	-	-	-	
Kule Sitesi (orijinal)	-		-	-	-	-	
Kule Sitesi 1	5		-	-	-	-	
Kule Sitesi 2	-		-	-	-	-	
Kule Sitesi 3	-		-	-	-	-	
Kule Sitesi 4	1		*	*	-	*	
Kule Sitesi 5	-		-	-	-	-	
Kamelya Sitesi (orijinal)	3		-	-	-	-	
Kamelya Sitesi 1	3		-	-	-	-	
Kamelya Sitesi 2	3		-	-	-	-	
Kamelya Sitesi 3	3		-	-	-	-	
Kamelya Sitesi 4	3		-	-	-	-	
Kaş Sitesi (orijinal)	-		-	-	-	-	
Kaş Sitesi 1	-		-	-	-	-	

* Bulunduğu sütunda belirtilen değerin altında
Ş.G – Şengül Gür [8], [54]. N.G.- Nigan Bayazıt

MÜSTAKİL KONUT SİTELERİNDE DEĞİŞİM / DÖNÜŞÜM SORUNSA LI VE KİMLİK:
Trabzon Örneği

Bu formu Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümünde yapılan bir doktora tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Amacı, yeni yapılacak müstakil konut bölgelerinde farklı kullanıcıların ve aynı kullanıcının zaman içinde farklılaşan gereksinim ve tercihleri doğrultusunda konutta esneklik- değişebilirlik ve kimliklendirme imkanını arttırabilecek çözüm önerileri getirmektir.

Değerli yardım ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Y. Mimar Tülay ZORLU

ANKET NO :

KONUT BÖLGESİ:

Anketörün Adı Soyadı :

Şana ()

Görüşme Tarihi :

Erdoğdu Mah. ()

Görüşme Saati :

Yalınca k Mev. ()

Görüşmenin yapıldığı Konut No :

Konut Tipi :

Konut Alanı :

1-Bu konutta oturulan süre ;

1-4 yıl

()

5-9 yıl

()

10 yıl ve üzeri

()

2-Aile bireyleri (Görüşmeciden başlayarak yazınız.)

S. No	Adı Soyadı	Cinsiyeti	Görüşmeciye Yakınlığı	Yaşı	Eğitim Durumu	İş-Mesleği
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						

3-Aylık gelir durumunuz nedir?

- 1) 500 dolar ve altı () 2) 500 dolar-1000 dolar 3) 1001 dolar ve üzeri

4-Bu konuta taşınmadan önce nerede oturuyordunuz ?

(Nasıl bir çevre ve konut olduğunu birkaç cümle ile tanımlayınız.)

.....

5-Daha önce oturduğunuz konuttan neden taşındınız ? (Şıklar okunmayacak)

1-Ekonomik nedenler

2-Ailevi nedenler

3-Konuta ilişkin nedenler (Açıklayınız)

.....

6-Bu konutu tercih etme nedenleriniz nelerdir?

.....

7-Evinizi ilk defa gelen birine nasıl tarif ediyorsunuz? (Şıklar okunmayacak)

- 1) Adres vererek ()
 2) Kroki çizerek ()
 3)Çevredeki belirli özellikleri söyleyerek ()
 4) Konuta ait farklılaşmış özelliklerle ()
 5)Diğer..... ()

8-Oturduğunuz sitenin diğerlerinden sizce belirgin bir farklılığı var mı ?

- 1) Evet () 2) Hayır ()

9- (Evet ise) Ne tür bir farklılık olduğunu anlatmaya çalışınız.

.....

10- Sizce bir konut bölgesinde (sitede) konutların birbirinin aynı olması mı, yoksa birbirinden farklı olması mı uygun / olumlu / iyidir ? neden ?

Neden

- 1) Birbirinin aynı olması :.....
 2) Birbirinden farklı olması :.....
 3) Fikrim yok :.....

11-Konutların cepheleri (pencere, balkon, cumba, teras vb) ile çevredeki binaların aralıklarını mahremiyet açısından değerlendiriniz.

	Ön Cephe	Arka Cephe	Yan Cephe
1) Uzaklıkları uygun, rahatsız etmiyor.	()	()	()
2) Yakın, rahatsız edici.	()	()	()
3) Dikkat etmedim hiçbir fikrim yok.	()	()	()

12-Çevredeki konutların konumu / mesafesi sizi rahatsız ediyor ise bu konuda önlemler aldınız mı? Yada ne tür önlemler almayı düşünüyorsunuz ?

	Balkon	Pencere	Yaptırmış / Yaptırmak istiyor
1) Panjur	()	()
2) Kafes	()	()
3)Perde	()	()
4) Jaluzi	()	()
5)Renkli/buzlu cam	()	()
6)Bitki (sarmaşık vb)	()	()
7) Pano	()	()
8)Diğer (belirtiniz)	()	()

13-Böyle bir konuta sahip olma konusunda ne düşünüyorsunuz?

- 1) Ayrıcalıklı bir durum olduğunu düşünüyorum ()
 2) Sıradan bir durum olduğunu düşünüyorum. ()
 3) Fark etmiyor. ()

20- (Evet ise) Bu düzenleme ile ilgili olarak tam anlamı ile istenilen gerçekleştirilebildi mi yoksa imkan olsa daha farklı bir düzenleme yoluna da gidilmek istenir miydi ?

- 1) Evet () 2) Hayır ()

21- (Hayır ise) Neleri değiştirmek/ nasıl yapmak isterdiniz.

.....
.....

22-Evinizde yabancıların görmesini istemediğiniz bölümler / mekanlar var mı ?

- 1) Evet () 2) Hayır ()

23- (Evet ise) Yabancıların evinizin içersinde görmesini istemediğiniz yerleri, mahremiyeti en önemli olandan başlayarak sıralayınız.

- 1).....
2).....
3).....

24- Kendi konutunuzda varsa mahremiyet açısından olumsuz bulduğunuz yönlerin önem sırasına göre ilk üçünü sıralayınız ?

- 1).....
2).....
3).....

25-Konutunuzun en sevdiğiniz özellikleri nelerdir?

- 1).....
2).....
3).....

26-Konutunuz sizin için ne ifade ediyor ? (İlk üçünü sıralayınız)

- 1)Sığınılacak güvenli bir yer ()
2) Sadece barınılacak bir kabuk ()
3) Başını sokacak bir yer ()
4) Sıcak bir yuva ()
5) Sahip olmaktan gurur duyduğunuz bir yer ()
6) kendinizi en rahat hissettiğiniz bir yer ()
7) Diğer ()

27- Konutunuzu hangi aşamadayken satın aldınız?

- 1) Tasarımı yapılırken ()
- 2) Tasarımı yapıldıktan sonra ()
- 3) Karkası yapılırken ()
- 4) Bittiğinde ()
- 5) Diğer()

28- Konutunuzun mimarı ile varsa iç mimarıyla hiç görüşme yaptınız mı?

- 1) Evet ()
- 2) Hayır ()

29- Sizce konutun tasarımı aşamasına kullanıcı da katılmalıdır?(Gerekçesi ile açıklayınız)

.....

.....

.....

.....

ÖZÇEÇMİŞ

1970 yılında Almanya da doğdu. 1992 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümünden mezun oldu. 1 yıl serbest mimar olarak çalıştı. 1995 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü' ne araştırma Görevlisi olarak atandı. 1996' da Yüksek Lisans Eğitimini tamamladı. 2001 yılında Prof. Dr. Şengül Ö. GÜR ile birlikte "Çocuk Mekanları" adlı kitabı yayınlandı. 1998 yılından beri Trabzon Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nde Bölge Mimarı olarak görev yapmaktadır. İngilizce bilmektedir. Evli ve iki çocuk annesidir.

